

फक्त कार्यालयीन कावससाठी उपयोग
For Official use only.

महाराष्ट्राची
कृषि सांख्यिकीविषयक
जिल्हावार माहिती

भाग-२

[१९९३-९४ व १९९४-९५]

कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

Districtwise Agriculture Statistical Information
of Maharashtra

Part-II

[1993-94 and 1994-95]

Commissionerate of Agriculture, Pune

महाराष्ट्राची
कृषि सांख्यिकीविषयक
जिल्हावार माहिती

भाग-२

[१९९३-९४ व १९९४-९५]

कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

Districtwise Agricultural Statistical Information
of Maharashtra

Part-II

[1993-94 and 1994-95]

Commissionerate of Agriculture, Pune

अनुक्रमणिका
Contents

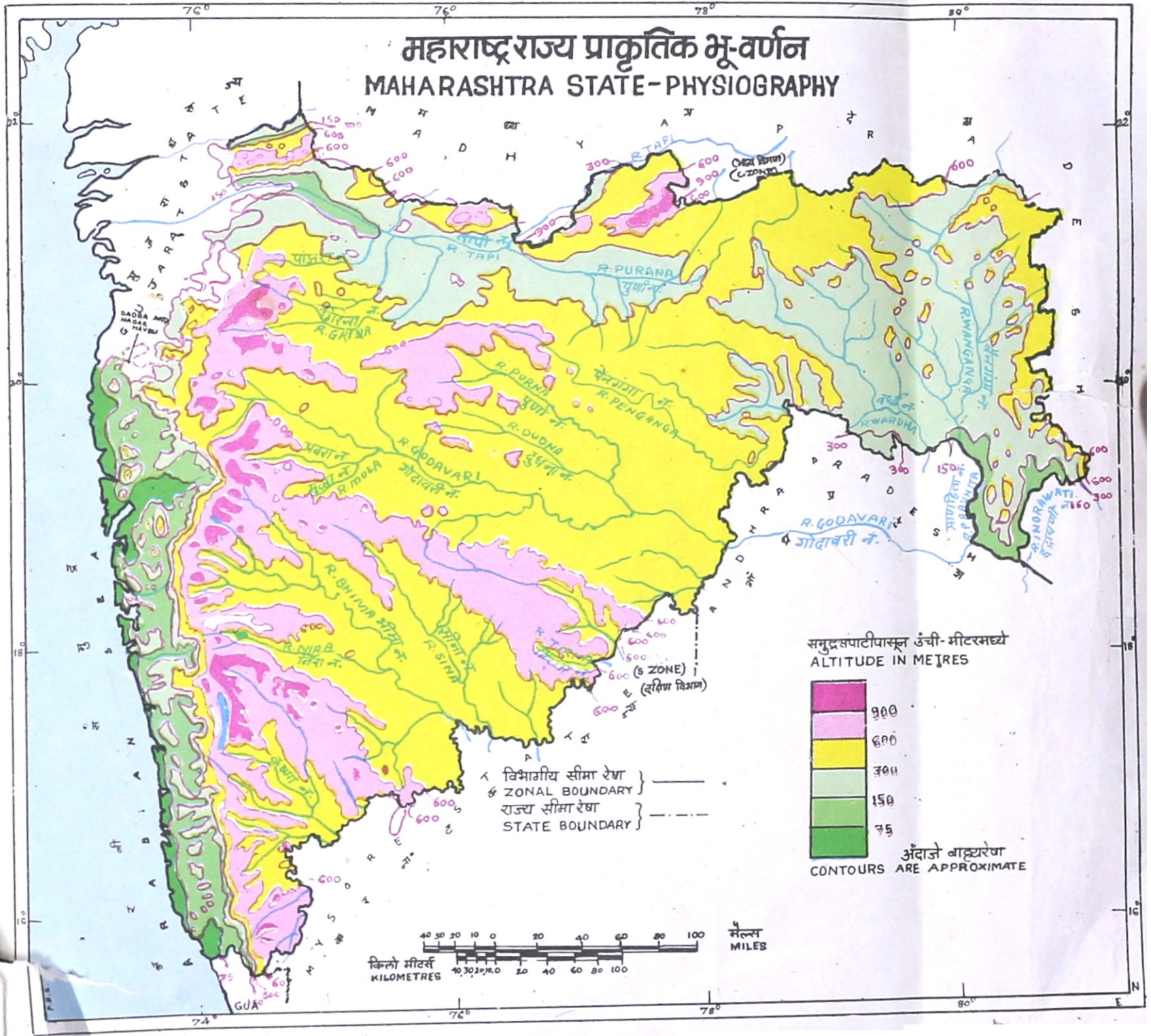
अ. क्र. Sr. No.	विषय Subject	तक्ता Table	पृष्ठ क्रमांक Page No.
1	महाराष्ट्र राज्य-प्राकृतिक भू-वर्णन दर्शविणारा नकाशा Map showing Physiography of Maharashtra State	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
2	महाराष्ट्र राज्याचे पर्जन्यमान व प्रकारानुसार प्रमुख विभाग दर्शविणारा नकाशा Map showing Rainfall Zones of Maharashtra State	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
3	महाराष्ट्र राज्याचा मृदा नकाशा Soil Map of Maharashtra	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
4	एन. ए. आर. पी. तर्फे ठरविण्यात आलेले कृषि हवामान विभागाचा नकाशा Map of Agro Climatic zones as per N. A. R. P.	नकाशा	—
5	महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण १९८७-८८ ते १९९३-९४ Classification of area in each district of Maharashtra State from 1987-88 to 1993-94	एक I	1
6	जिल्हावार, तालुकावार सुपिकता निर्देशांक माहे मार्च १९९४ व १९९५ अखेर Districtwise, Talukawise Fertility Index upto March 1994 to 1995	दोन II	16
7	जून ते नोव्हेंबर या महिन्यांचे महाराष्ट्रातील जिल्हानिहाय सरासरी पर्जन्यमान Monthly normal rainfall from June to November in different Districts of Maharashtra.	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
8	महाराष्ट्र राज्यातील सन १९९० ते १९९२ मधील प्रत्यक्ष व सरासरी पर्जन्यमान Monthly rainfall data (Normal and Actual) from the years 1990 to 1992.	तीन III	29
9	पाऊसमानाचे प्रकार-पावसाळी विभागाच्या वर्गीकरणाची तत्त्वे Rainfall pattern-Basis of classification of Rainfall Zone	—	34
10	महाराष्ट्रातील भू-पर्जन्य गटवार लागवडीखालील क्षेत्र Eco-unitwise area under cultivation in Maharashtra State	चार IV	37
11	महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय लागवडीलायक क्षेत्राचे वाटप Districtwise distribution of cultivable land in Maharashtra State	पाच V	38
12	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील इको-घटकनिहाय क्षेत्र Eco-unitwise area under different crops in Maharashtra State	सहा VI	39
13	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या साधनांनी भिजणारे जिल्हावार क्षेत्र १९८५-८६ ते १९८९-९०. Districtwise net area irrigated by different sources in Maharashtra State from 1985-86 to 1989-90.	सात VII	44
✓	महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय निरनिराळ्या पिकांखालील बागाईत क्षेत्र १९८६-८७ ते १९९३-९४. Districtwise irrigated area under different Crops in Maharashtra State from 1986-87 to 1993-94.	आठ VIII	48
	शेतीविषयक हंगाम १९८८-८९ ते १९९३-९४ या काळातील हवामान व पाऊसमान यांची थोडक्यात माहिती. Agricultural Season-Seasonal conditions obtaining during the period from 1988-89 to 1993-94.	—	59
	१९९१-९२ ते १९९३-९४ या वर्षात सार्वजनिक क्षेत्रातून भात बियाणे वाटप Distribution of Paddy seed through Public Sector during 1991-92 to 1993-94	नऊ IX	71
	सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले ज्वारी बियाचे वाटप १९९१-९२ ते १९९३-९४ Distribution of Jowar Seed through Public Sector during 1991-92 to 1993-94	दहा X	72
	सार्वजनिक क्षेत्रातून बाजरी बियाणे वाटप १९९१-९२ ते १९९३-९४ Distribution of Bajra Seed through Public Sector during 1991-92 to 1993-94	अकरा XI	73
	सार्वजनिक क्षेत्रातून अधिक उत्पन्न देणाऱ्या गहू बियाणांचे वाटप १९९१-९२ ते १९९३-९४ Distribution of High yielding varieties of wheat seed through Public Sector during 1991-92 to 1993-94	बारा XII	74
	सन १९९२-९३ व १९९३-९४ चे प्रमाणित/सत्यस्थितीदर्शक कडधान्याच्या बियाणांचे सार्वजनिक क्षेत्रातून वाटप Distribution of certified/truthful labelled seed of Pulses through Public Sector of 1992-93 to 1993-94	तेरा XIII	75
	सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेल्या संकरित कापूस बियाणे वाटप १९९१-९२ ते १९९३-९४ Distribution of Hybrid Cotton Seeds through Public Sector 1991-92 to 1993-94	चौदा XIV	76

क्र. क्र. Sr. No.	विषय Subject	तक्ता Table	पृष्ठ क्रमांक Page No.
22	सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले गळित धान्ये वितरण वाटप १९९२-९३ व १९९३-९४ Distribution of Oilseeds through Public Sector 1992-93 to 1993-94	पंधरा XV	78
23	राज्यातील जिल्हावार रासायनिक खत वापराने सरासरी हेक्टर प्रमाण १९९०-९१ ते १९९२-९३ Districtwise average use of fertiliser per hect. in the Maharashtra State 1990-91 to 1992-93	सोळा XVI	80
24	जिल्हानिहाय रासायनिक खतांचा वापर १९९२-९३ ते १९९३-९४ Districtwise consumption of Fertilizers 1992-93 to 1993-94	सतरा XVII	81
25	निरनिराळ्या पीक संरक्षण मोहिमांत सन १९८०-८१, १९८५-८६, १९९०-९१, १९९१-९२, १९९२-९३ व १९९३-९४ मध्ये झालेला कीटक नाशकांचा वापर Consumption of Pesticides for the year 1980-81, 1985-86, 1990-91, 1991-92, 1992-93 to 1993-94 under various Plant Protection Campaigns.	अठरा XVIII	83
26	१९६१-६२ ते १९९३-९४ या वर्षांत महाराष्ट्रातील अन्नधान्य पिकांचे एकूण क्षेत्र हेक्टर उत्पन्न व उत्पादन Yearwise 1961-62 to 1993-94 total area, Average yield and production of foodgrains in Maharashtra.	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
27	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील जिल्हावार क्षेत्र १९६०-६१, १९७०-७१, १९८०-८१ व १९८५-८६ ते १९९३-९४ दाखविणारा तक्ता. Districtwise area under various crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1980-81 and 1985-86 to 1993-94.	एकोणीस XIX	85
28	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील जिल्हावार उत्पादन १९६०-६१, १९७०-७१, १९८०-८१ व १९८५-८६ ते १९९३-९४. Districtwise production of various crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1980-81 and 1985-86 to 1993-94.	बीस XX	107
29	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टर उत्पादन १९६०-६१, १९७०-७१, १९८०-८१ व १९८५-८६ ते १९९३-९४. Districtwise average yield of principal crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1980-81 and 1985-86 to 1993-94.	एकवीस XXI	108
30	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जमतींच्या निरनिराळ्या पिकांखालील साध्य Achievement under different crops of High Yielding Varieties	बावीस XXII	151
31	फळे व भाजीपाला पिकांवरील पीक अंदाज सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष Results of Crop Estimation Surveys on Horticultural and Vegetable Crops	तेवीस XXIII	159
32	विकासविषयक नियुक्त उपाययोजनांमुळे मिळालेले जादा उत्पादन ठरविण्यासाठी केलेल्या मूल्यमापन सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष. Results of surveys for determining additional yield due to selected development measures.	चावीस XXIV	174
33	महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय एकूण क्षेत्राशी प्रमुख पिकांपैकी प्रत्येक पिकाचे शेकडा प्रमाण दर्शविणारा तक्ता १९८९-९० Statement showing the Percentage area under Principal Crops to total area of each crop in the districts of Maharashtra 1989-90	पंचवीस XXV	184
34	निरनिराळ्या राज्यातील मुख्य पिकांचे क्षेत्र, उत्पादन व सरासरी उत्पन्न सन १९८०-८१ ते १९९१-९२. Estimates of area, production & average yield of Principal Crops in different states during 1980-81 to 1991-92.	सव्वीस XXVI	191
	i) तांदूळ Rice	..	192
	ii) ज्वारी Jowar	..	194
	iii) बाजरी Bajri	..	196
	iv) मका Maize	..	198
	v) नाचणी Ragi	..	20
	vi) ज्वारवर्गीय धान्ये Small Millets	..	20
	vii) गहू Wheat	..	20

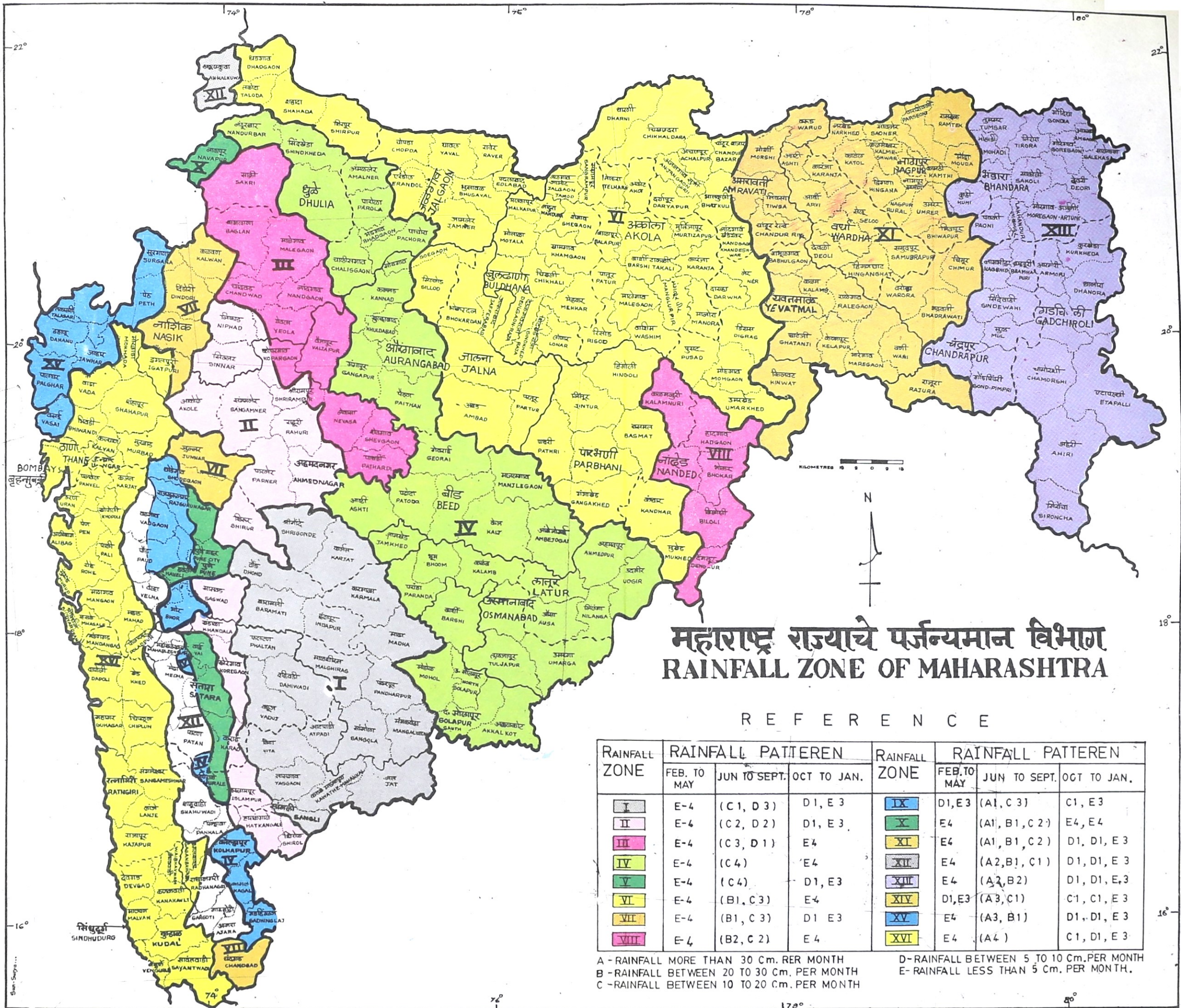
स. क्र. Sr. No.	विषय Subject	तफता Table	पृष्ठ क्रमांक Page No.
viii)	बाली Barley	..	205
ix)	एकूण तूणधान्ये Total cereals	..	207
x)	हरभरा Gram	..	210
xi)	तूर Tur	..	212
xii)	इतर कडधान्ये Other Pulses	..	214
xiii)	एकूण कडधान्ये Total Pulses	..	216
xiv)	एकूण अन्नधान्ये Total Foodgrains	..	219
xv)	भूईमूग Groundnut	..	222
xvi)	एरंडी Casterseed	..	224
xvii)	तोंड Sesamum	..	225
xviii)	सरसू व मोहरी Rapeseed & Mustared	..	227
xix)	जवस Linseed	..	229
xx)	कारळे Nigerseed	..	231
xxi)	करडई Safflower	..	232
xxii)	कापूस (रुई) Cotton (lint)	..	233
xxiii)	ऊस Sugarcane	..	235
	जिल्हानिहाय आकारमान गटानुसार वहिती खातेदारांची संख्या व त्यांचे वहितीचे क्षेत्र Districtwise number and area of operational holdings according to size class of holdings.	सत्तावीस XVII	237
	प्रशिक्षण व भेट योजनेत आयोजित करण्यात येणाऱ्या निरनिराळ्या प्रकारच्या प्रशिक्षणाच्या कार्यक्रमांची प्रगती दर्शविणारा तक्ता. Statement showing progress made under various Training Programmes under training of visit system of Agricultural extension.	अठ्ठावीस XXVIII	244
	प्रशिक्षण व भेट योजनेमधील विभागीय, जिल्हा व तालुका पातळीवरील मुख्यालये Headquarters of divisional district of Taluka level under Training of visit system of Agricultural extension.	एकोणतीस XXIX	245
	महाराष्ट्र राज्यातील भातांच्या क्षेत्राची हळवे, निमगरवे व गरवे या प्रकारात जिल्हावार टक्केवारी सन १९९२-९३ व १९९३-९४ दर्शविणारा तक्ता. Statement showing the districtwise percentage of paddy area in Early, Midlate & Late categories during the year 1992-93 & 1993-94 in Maharashtra State.	तीस XXX	246
	निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्र, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण दर्शविणारा तक्ता Statement showing the compound Growth rate of area, Production and Productivity of different crops.	एकतीस XXXI	247
	महाराष्ट्रातील प्रशिक्षण भवने Training halls in Maharashtra	बत्तीस XXXII	263

महाराष्ट्र राज्य प्राकृतिक भू-वर्णन

MAHARASHTRA STATE-PHYSIOGRAPHY

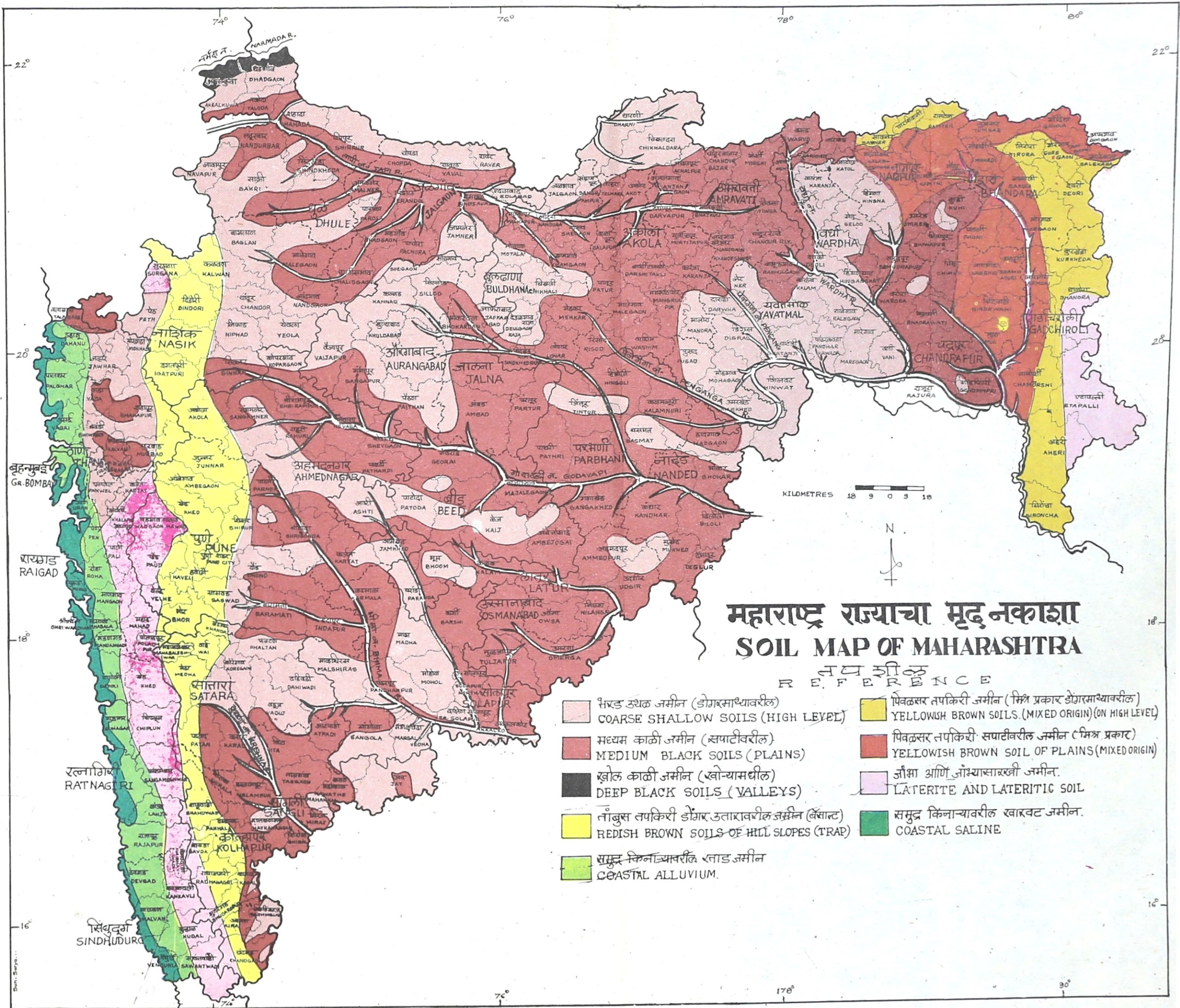
महाराष्ट्र राज्याचे पर्जन्यमान विभाग RAINFALL ZONE OF MAHARASHTRA

REFERENCE

RAINFALL ZONE	RAINFALL PATTERN			RAINFALL ZONE	RAINFALL PATTERN		
	FEB. TO MAY	JUN TO SEPT.	OCT TO JAN.		FEB. TO MAY	JUN TO SEPT.	OCT TO JAN.
I	E-4	(C1, D3)	D1, E3	IX	D1, E3	(A1, C3)	C1, E3
II	E-4	(C2, D2)	D1, E3	X	E4	(A1, B1, C2)	E4, E4
III	E-4	(C3, D1)	E4	XI	E4	(A1, B1, C2)	D1, D1, E3
IV	E-4	(C4)	E4	XII	E4	(A2, B1, C1)	D1, D1, E3
V	E-4	(C4)	D1, E3	XIII	E4	(A2, B2)	D1, D1, E3
VI	E-4	(B1, C3)	E4	XIV	D1, E3	(A3, C1)	C1, C1, E3
VII	E-4	(B1, C3)	D1, E3	XV	E4	(A3, B1)	D1, D1, E3
VIII	E-4	(B2, C2)	E4	XVI	E4	(A4)	C1, D1, E3

A - RAINFALL MORE THAN 30 Cm. PER MONTH
 B - RAINFALL BETWEEN 20 TO 30 Cm. PER MONTH
 C - RAINFALL BETWEEN 10 TO 20 Cm. PER MONTH
 D - RAINFALL BETWEEN 5 TO 10 Cm. PER MONTH
 E - RAINFALL LESS THAN 5 Cm. PER MONTH.

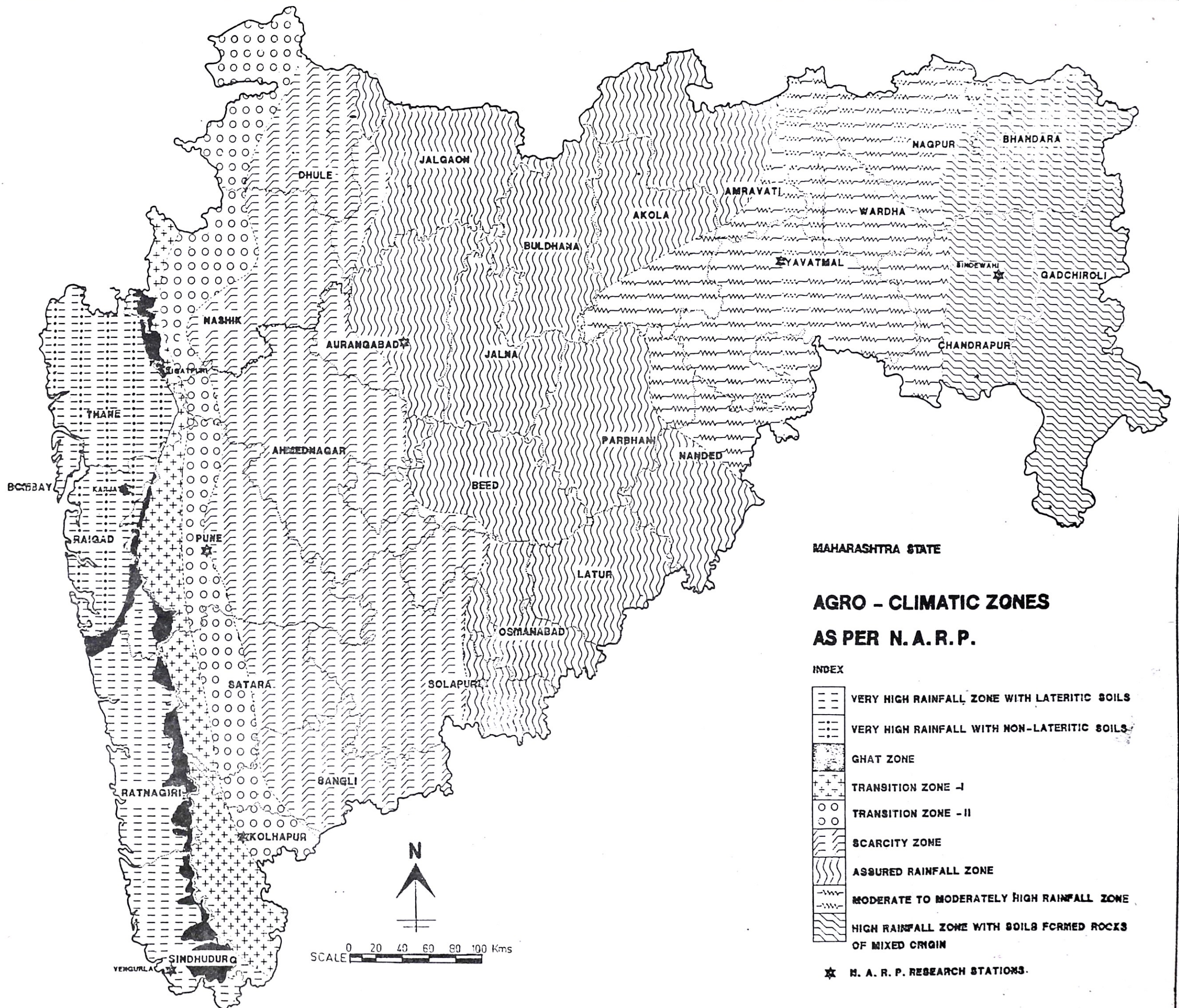

महाराष्ट्र राज्याचा मृद नकाशा SOIL MAP OF MAHARASHTRA

लघु शील REFERENCE

भिरड उथळ जमीन (डोंगरमाथ्यावरील) COARSE SHALLOW SOILS (HIGH LEVEL)	पिवळसर तपकिरी जमीन (मिश्र प्रकार डोंगरमाथ्यावरील) YELLOWISH BROWN SOILS. (MIXED ORIGIN) (ON HIGH LEVEL)
मध्यम काळी जमीन (सपाटीवरील) MEDIUM BLACK SOILS (PLAINS)	पिवळसर तपकिरी सपाटीवरील जमीन (मिश्र प्रकार) YELLOWISH BROWN SOIL OF PLAINS (MIXED ORIGIN)
खोल काळी जमीन (खोल्यामधील) DEEP BLACK SOILS (VALLEYS)	जौसा आणि जोंभ्यासारखी जमीन. LATERITE AND LATERITIC SOIL
तांबूस तपकिरी डोंगर उतारावरील जमीन (बॅसांट) REDISH BROWN SOILS OF HILL SLOPES (TRAP)	समुद्र किनाऱ्यावरील खारवट जमीन. COASTAL SALINE
समुद्र किनाऱ्यावरील रताड जमीन COASTAL ALLUVIUM.	

MAHARASHTRA STATE

**AGRO - CLIMATIC ZONES
AS PER N. A. R. P.**

INDEX

- VERY HIGH RAINFALL ZONE WITH LATERITIC SOILS
- VERY HIGH RAINFALL WITH NON-LATERITIC SOILS
- GHAT ZONE
- TRANSITION ZONE - I
- TRANSITION ZONE - II
- SCARCITY ZONE
- ASSURED RAINFALL ZONE
- MODERATE TO MODERATELY HIGH RAINFALL ZONE
- HIGH RAINFALL ZONE WITH SOILS FORMED ROCKS OF MIXED ORIGIN

★ N. A. R. P. RESEARCH STATIONS.

तक्ता एक TABLE I

सकता एक
महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण १९८७-८८

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	जमीन वापराच्या आकडेवारी- प्रमाणे Area for land utilisation statistics	जंगले Forest	बोसाड जमीन व मशागतीस अयोग्य क्षेत्र Barren and unculturable land	बिगर शेती उपयोगाकरिता आणलेले क्षेत्र Land put to non-Agricul- tural uses	मशागतयोग्य पडीत जमीन Culturable waste land
1	2	3	4	5	6	7
१	बुध्नुंबई	380	15	73	223	27
२	ठाणे	9,337	3,409	538	852	342
३	रायगड	6,869	1,565	1,081	494	365
४	रत्नागिरी	8,164	60	2,111	167	1,204
५	सिधुदुर्ग	5,040	320	1,215	187	1,078
	एकूण—कोकण विभाग	29,790	5,369	5,018	1,923	3,016
६	नासिक	15,634	3,487	1,562	186	327
७	धुळे	14,380	3,671	878	217	114
८	नळगाव	11,639	1,677	559	139	99
	एकूण—नासिक विभाग	41,653	10,835	2,699	542	540
९	अहमदनगर	17,020	1,727	1,478	112	251
१०	पुणे	15,620	1,770	1,441	567	254
११	सोलापूर	14,878	373	679	172	359
	एकूण—पुणे विभाग	47,518	3,870	3,598	851	864
१२	सातारा	10,582	1,385	1,095	231	387
१३	सांगली	8,610	475	379	348	324
१४	कोल्हापूर	7,763	1,449	379	337	332
	एकूण—कोल्हापूर विभाग	26,955	3,309	1,853	916	1043
१५	औरंगाबाद	10,077	794	161	598	170
१६	जालना	7,726	61	129	354	72
१७	बीड	11,169	216	148	528	311
	एकूण—औरंगाबाद विभाग	28,972	1,071	438	1,480	553
१८	लातूर	6,674	6	97	151	121
१९	उस्मानाबाद	7,485	41	102	116	348
२०	नांदेड	10,331	871	219	465	384
२१	परभणी	10,972	377	177	387	375
	एकूण—लातूर विभाग	35,462	1,295	595	1,119	1,228
२२	बुलढाणा	9,671	1,181	249	352	365
२३	अकोला	10,560	593	145	335	90
२४	अमरावती	12,217	3,210	192	359	70
२५	यवतमाळ	13,519	2,437	420	489	291
	एकूण—अमरावती विभाग	45,967	7,371	1,006	1,535	816
२६	धर्मा	6,289	545	157	408	166
२७	नागपूर	9,864	1,810	299	872	371
२८	भंडारा	9,279	2,702	203	897	297
२९	चंद्रपूर	10,918	3,772	210	792	283
३०	गदचिरोली	14,916	11,101	140	456	278
	एकूण—नागपूर विभाग	51,266	19,930	1009	3,425	1,395
	एकूण—महाराष्ट्र राज्य	3,07,583	53,050	16,216	11,791	9,455

TABLE I

Classification of area in each District of Maharashtra State, 1987-88

(क्षेत्र '००' हेक्टरात) (Area in '00' Hectares)

कायमची कुरणे व इतर चराऊ कुरणे Permanent pasture & other grazing land 8	किरकोळ झाडे व झुडपे यांच्या समूहाखाली निव्वळ पेरलेल्या क्षेत्रात सामील नसलेले क्षेत्र Land under miscellaneous tree crop & groves not included in net area sown 9	चालू पड Current fallows 10	इतर पड Others fallows 11	पेरलेले निव्वळ क्षेत्र Net area sown 12	दुसोटा क्षेत्र Area sown more than once 13	पिकाखालील एकूण क्षेत्र (म्हणजेच पिकाखालील स्थूल क्षेत्र) Total cropped area (i.e. gross cropped area) 14	District
6	..	4	21	11	..	11 ..	Greater Bombay
427	76	284	354	3,055	94	3,149 ..	Thane
394	281	99	496	2,094	187	2,281 ..	Raigad
310	94	338	1,300	2,380	65	2,645 ..	Ratnagiri
3	126	17	756	1,338	62	1,400 ..	Sindhudurg
1,140	577	742	2,927	9,078	408	9,486 ..	Total—Konkan Dn.
322	34	569	5,30	8,617	783	9,400 ..	Nasik
385	6	70	118	7,221	577	7,798 ..	Dhule
429	61	132	113	8,430	1,591	10,021 ..	Jalgaon
1,136	101	771	761	24,268	2,951	27,219 ..	Total—Nasik Dn
417	51	542	683	11,759	1,599	13,358 ..	Ahmednagar
486	15	211	427	10,449	2,469	12,918 ..	Pune
597	47	784	1,147	10,720	942	11,662 ..	Solapur
1,500	113	1537	2,257	32,928	3,010	37,938 ..	Total—Pune Dn.
738	57	195	379	6,115	1,124	7,239 ..	Satara
191	155	518	442	5,778	808	6,586 ..	Sangli
407	94	172	230	4,363	575	4,938 ..	Kolhapur
1,336	306	885	1,051	16,256	2,507	18,763 ..	Total—Kolhapur Dn.
445	43	247	288	7,331	1,365	8,696 ..	Aurangabad
251	55	815	260	5,729	1,196	6,925 ..	Jalna
400	46	545	364	8,611	1,638	10,249 ..	Beed
1,096	144	1,607	912	21,671	4,199	25,870 ..	Total—Aurangabad Dn.
134	29	277	268	5,591	1,328	6,919 ..	Latur
203	17	305	425	5,928	1,317	7,245 ..	Osmanabad
584	38	690	299	6,781	1,068	7,849 ..	Nanded
254	26	227	270	8,879	2,547	11,426 ..	Parbhani
1,175	110	1,499	1,262	27,179	6,260	33,439 ..	Total—Latur Dn.
271	19	96	85	7,103	853	7,956 ..	Buldhana
287	29	139	177	8,765	1,222	9,987 ..	Akola
477	50	147	180	7,532	962	8,494 ..	Amravati
673	60	350	326	8,473	281	8,754 ..	Yavatmal
1,708	158	732	768	31,873	3,318	35,191 ..	Total—Amravati Dn.
404	86	275	380	3,868	247	4,115 ..	Wardha
587	132	415	354	5,024	1,011	6,035 ..	Nagpur
1,281	34	1006	166	2,693	991	3,684 ..	Bhandara
669	83	262	225	4,622	924	5,546 ..	Chandrapur
675	50	159	128	1,929	208	2,137 ..	Gadchiroli
3,616	385	2,117	1,253	18,136	3,381	21,517 ..	Total—Nagpur Dn.
12,707	1,894	9,890	11,191	1,81,389	28,034	2,09,423 ..	Total—Maharashtra State

1	2	3	4	5	6	7
१	मुंबई ..	380	15	73	226	27
२	ठाणे ..	9,337	3,280	559	819	350
३	रायगड ..	6,869	1,562	1,071	515	479
४	रत्नागिरी ..	8,164	65	1,874	133	1,261
५	सिंधुदुर्ग ..	5,040	399	1210	188	994
	एकूण कोकण विभाग ..	29,790	5,321	47,87	1,881	3,111
६	नासिक ..	15,634	3,293	1,461	279	440
७	धुळे ..	14,380	5,540	860	218	107
८	जळगाव ..	11,639	1,570	520	139	220
	एकूण नासिक विभाग ..	41,653	10,403	2,841	636	767
९	अहमदनगर ..	17,020	1,710	1,414	169	402
१०	पुणे ..	15,620	1,771	1,452	567	263
११	सोलापूर ..	14,878	298	697	72	489
	एकूण पुणे विभाग ..	47,518	3,779	3,563	808	1154
१२	सातारा ..	10,582	1,385	1,084	235	382
१३	सांगली ..	8,610	475	379	318	335
१४	कोल्हापूर ..	7,763	1,482	392	322	306
	एकूण कोल्हापूर विभाग ..	26,955	3,342	1,855	875	1023
१५	औरंगाबाद ..	10,077	794	161	634	170
१६	जालना ..	7,726	61	126	380	72
१७	बीड ..	11,169	221	146	527	307
	एकूण औरंगाबाद विभाग ..	28,972	1,076	433	1,541	549
१८	लातूर ..	6,674	7	101	155	120
१९	उस्मानाबाद ..	74,85	41	106	134	343
२०	नांदेड ..	10,331	932	270	413	317
२१	परभणी ..	10,972	377	176	395	418
	एकूण लातूर विभाग ..	35,462	1,357	653	1097	1,198
२२	बुलढाणा ..	9,671	1,068	252	372	345
२३	अकोला ..	10,560	561	150	314	94
२४	अमरावती ..	12,217	3,209	194	312	131
२५	यवतमाळ ..	13,519	2,364	469	467	344
	एकूण अमरावती विभाग ..	45,967	7,202	1,065	1,465	914
२६	वर्धा ..	6,289	505	182	371	182
२७	नागपूर ..	9,864	1,778	347	885	361
२८	भंडारा ..	9,279	2,679	209	894	279
२९	चंद्रपूर ..	10,918	3,752	267	836	218
३०	गडचिरोली ..	14,916	11,099	145	531	333
	नागपूर विभाग ..	51,266	19,813	1150	3,517	1,373
	एकूण महाराष्ट्र राज्य ..	3,07,583	52,293	16,347	11,820	10,089

TABLE I-Contd.

Classification of area in each District of Maharashtra State 1988-89 (क्षेत्र '००' हेक्टरत) (Area in '00' Hectares)

8	9	10	11	12	13	14	
6	..	4	21	8	..	8	Gr. Bombay
492	70	296	357	3,114	119	3,233	Thane
308	293	153	533	1,955	184	2,139	Raigad
346	390	345	1,378	2,372	44	2,416	Ratnagiri
2	227	17	740	1,263	85	1,348	Sindhudurg
1,154	980	815	3,029	8,712	432	9,144	Total Konkan Division
368	87	742	666	8,298	1075	9,373	Nasik
47	6	92	137	7,373	953	8,326	Dhule
356	51	145	99	8,539	1,959	10,498	Jalgaon
771	144	979	902	24,210	3,987	28,197	Total Nasik Division
473	44	601	538	11,769	1,873	13,642	Ahmednagar
416	15	146	314	10,676	2,781	13,457	Pune
313	45	1369	1,230	10,365	821	11,186	Solapur
1,102	104	2,116	2,082	32,810	5,475	38,285	Total Pune Division
806	53	324	461	5,852	1,074	6,926	Satara
191	155	427	525	5,805	535	6,340	Sangli
392	124	316	270	4,159	375	4,534	Kolhapur
1,389	332	1067	1,256	15,816	1,984	17,800	Total Kolhapur Division
405	85	308	187	7,333	1586	8,919	Aurangabad
210	54	695	381	5,747	1691	7,438	Jalna
408	52	521	370	8,617	1641	10,258	Beed
1,023	191	1,524	938	21,697	4,918	26,615	Total Aurangabad Division
128	24	278	165	5,696	1,665	7,361	Latur
223	4	312	340	5,982	1,535	75,17	Osmanabad
552	45	694	319	6,789	1,144	7,933	Nanded
260	26	86	40	9,194	3,324	12,518	Parbhani
1,163	99	1,370	864	27,661	7,668	35,329	Total Latur Division
231	20	149	142	7,092	1,023	8,115	Buldhana
318	33	113	182	8,795	1,188	9,983	Akola
419	51	152	204	7,545	1,358	8,903	Amravati
660	87	240	318	8,570	793	9,363	Yavatmal
1,628	191	654	846	32,002	4,362	36,364	Total Amravati Division
467	86	294	329	3,873	163	4,034	Wardha
558	100	321	496	5,018	1,206	6,224	Nagpur
989	84	174	193	3,778	1,137	4,915	Bhandara
580	84	282	220	4,679	989	5,668	Chandrapur
521	76	129	151	1,931	350	2,281	Gadchiroli
3,115	430	1,200	1,389	19,279	3,845	23,124	Total Nagpur Division
11,345	2,471	9,725	11,306	1,82,187	32,671	2,14,858	Total Maharashtra State

महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण, १९८९-९०

1	2	3	4	5	6	7
१	बृहन्मुंबई ..	380	15	73	226	27
२	ठाणे ..	9,337	3,265	525	741	250
३	रायगड ..	6,869	1,532	1,078	486	619
४	रत्नागिरी ..	8,164	65	1,789	134	1,225
५	सिंधुदुर्ग ..	5,040	397	1,125	153	617
	एकूण-कोकण विभाग ..	29,790	5,274	4,590	1,740	2,738
६	नासिक ..	15,634	3,163	1,485	291	430
७	धुळे ..	14,380	5,407	996	225	107
८	जळगाव ..	11,639	1,386	596	144	172
	एकूण-नासिक विभाग ..	41,653	9,956	3,077	660	709
९	अहमदनगर ..	17,020	1,722	1,326	131	371
१०	पुणे ..	15,620	1,717	1,104	573	342
११	सोलापूर ..	14,878	204	667	59	389
	एकूण-पुणे विभाग ..	47,518	3,643	3,097	763	1,102
१२	सातारा ..	10,582	1,405	1,028	236	380
१३	सांगली ..	8,610	475	379	319	344
१४	कोल्हापूर ..	7,763	1,485	359	293	397
	एकूण-कोल्हापूर विभाग ..	26,955	3,365	1,766	848	1,121
१५	औरंगाबाद ..	10,077	794	156	634	141
१६	जालना ..	7,726	60	120	323	72
१७	बीड ..	11,169	216	146	494	273
	एकूण-औरंगाबाद विभाग ..	28,972	1,070	422	1,451	486
१८	लातूर ..	6,674	7	96	153	113
१९	उस्मानाबाद ..	7,485	41	106	134	343
२०	नांदेड ..	10,331	941	217	332	311
२१	परभणी ..	10,972	377	176	398	491
	एकूण-लातूर विभाग ..	35,462	1,366	595	1,017	1,258
२२	बुलढाणा ..	9,671	711	412	342	314
२३	अकोला ..	10,560	567	150	262	135
२४	अमरावती ..	12,217	3,221	223	338	172
२५	यवतमाळ ..	13,519	2,251	479	533	402
	एकूण-अमरावती विभाग ..	45,967	6,750	1,264	1,475	1,023
२६	वर्धा ..	6,289	675	174	315	198
२७	नागपूर ..	9,864	1,613	458	684	477
२८	भंडारा ..	9,279	2,609	363	700	147
२९	चंद्रपूर ..	10,918	3,791	215	753	235
३०	गडचिरोली ..	14,916	11,147	117	515	345
	एकूण-नागपूर विभाग ..	51,266	19,835	1,327	2,967	1,402
	एकूण-महाराष्ट्र राज्य ..	3,07,583	51,259	16,138	10,921	9,839

TABLE I—Contd.

Classification of area in each district of Maharashtra State in 1989-90

(क्षेत्र '००' हेक्टरात) (Area in '00' Hectares)

8	9	10	11	12	13	14	
6	..	4	22	7	..	7	Gr. Bombay
485	120	202	209	3,540	95	3,635	Thane
309	279	182	436	1,948	155	2,103	Raigad
301	443	306	1,558	2,343	48	2,391	Ratnagiri
7	469	30	981	1,261	82	1,343	Sindhudurg
1,108	1,311	724	3,206	9,099	380	9,479	Total—Konkan Division
383	98	738	746	8,300	1,140	9,440	Nasik
47	5	153	139	7,301	810	8,111	Dhule
466	67	119	96	8,593	1,892	10,485	Jalgaon
896	170	1,010	981	24,194	3,842	28,036	Total—Nasik Division
334	45	612	607	11,872	1,833	13,705	Ahmednagar
660	74	217	401	10,532	2,788	13,320	Pune
313	41	1,186	1,081	10,938	965	11,903	Solapur
1,307	160	2,015	2,089	33,342	5,586	38,928	Total—Pune Division
794	46	305	423	5,965	1,214	7,179	Satara
191	155	376	373	5,998	630	6,628	Sangli
361	141	233	285	4,209	353	4,562	Kolhapur
1,346	342	914	1,081	16,172	2,197	18,369	Total—Kolhapur Division
445	50	256	131	7,470	2,010	9,480	Aurangabad
159	55	370	261	6,306	1,604	7,910	Jalna
396	61	469	286	8,828	1,646	10,474	Beed
1,000	166	1,095	678	22,604	5,260	27,864	Total—Aurangabad Division
120	20	448	54	5,663	1,330	6,993	Latur
223	4	231	311	6,092	1,393	7,485	Osmanabad
447	59	364	307	7,353	734	8,087	Nanded
367	26	83	54	9,000	3,115	12,115	Parbhani
1,157	109	1,126	726	28,108	6,572	34,680	Total—Latur Division
281	49	223	248	7,091	1,231	8,322	Buldhana
358	44	80	139	8,825	1,319	10,144	Akola
383	39	96	123	7,620	1,178	8,798	Amravati
607	100	290	331	8,526	765	9,291	Yavatmal
1,631	232	689	841	32,062	4,493	36,555	Total—Amravati Division
455	63	178	245	3,986	183	4,169	Wardha
456	206	325	385	5,260	645	5,905	Nagpur
936	76	255	204	3,989	866	4,855	Bhandara
459	73	230	311	4,851	801	5,652	Chandrapur
369	57	250	154	1,962	223	2,185	Gadchiroli
2,675	475	1,238	1,299	20,048	2,718	22,766	Total—Nagpur Division
11,120	2,965	8,811	10,901	1,85,629	31,048	2,16,677	Total—Maharashtra State

तपसा एक—चा

महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण १९९०-९१

1	2	3	4	5	6	7
१	मुंबई ..	380	15	73	211	27
२	ठाणे ..	9,337	3,684	815	607	408
३	रायगड ..	6,869	1,636	1,284	467	381
४	रत्नागिरी ..	8,164	57	2,303	132	1,475
५	सिधुदुर्ग ..	5,040	342	999	205	1,682
	एकूण-कोकण विभाग ..	29,790	5,734	5,474	1,622	3,973
६	नासिक ..	15,634	3,377	1,813	159	196
७	धुळे ..	14,380	5,508	560	204	53
८	जळगाव ..	11,639	1,664	808	137	61
	एकूण-नासिक विभाग ..	41,653	10,549	3,181	500	310
९	अहमदनगर ..	17,020	1,748	1,400	128	129
१०	पुणे ..	15,620	1,805	1,572	483	383
११	सोलापूर ..	14,878	371	604	50	389
	एकूण-पुणे विभाग ..	47,518	3,924	3,576	661	901
१२	सातारा ..	10,582	1,469	1,194	271	406
१३	सांगली ..	8,610	511	429	435	63
१४	कोल्हापूर ..	7,763	1,482	429	343	478
	एकूण-कोल्हापूर विभाग ..	26,955	3,462	2,052	1049	947
१५	औरंगाबाद ..	10,077	712	219	594	152
१६	जालना ..	7,726	50	76	223	255
१७	बीड ..	11,169	259	255	429	482
	एकूण-औरंगाबाद विभाग ..	28,972	10,21	550	12,46	889
१८	लातूर ..	6,674	23	152	189	415
१९	उस्मानाबाद ..	7,485	10	32	88	431
२०	नांदेड ..	10,331	879	120	325	321
२१	परभणी ..	10,972	372	177	274	369
	एकूण-लातूर विभाग ..	35,462	1,284	481	876	1,536
२२	बुलढाणा ..	9,671	1,167	262	445	145
२३	अकोला ..	10,560	706	226	510	92
२४	अमरावती ..	12,217	3,282	189	415	123
२५	यवतमाळ ..	13,519	2,655	392	421	251
	एकूण-अमरावती विभाग ..	45,967	7,810	1,069	1,791	611
२६	वर्धा ..	6,289	701	60	441	143
२७	नागपूर ..	9,864	1,945	131	692	161
२८	भंडारा ..	9,279	2,652	177	946	266
२९	चंद्रपूर ..	10,918	3,891	278	814	354
३०	गडचिरोली ..	14,916	11,128	138	472	194
	एकूण-नागपूर विभाग ..	51,266	20,317	784	3,365	1,118
	एकूण-महाराष्ट्र राज्य ..	3,07,583	54,101	17,167	11,110	10,285

*अस्थायी

TABLE I—Contd.

Classification of area in each district of Maharashtra State 1990-91*

(क्षेत्र '००' हेक्टरत) (Area in '00' Hectares)

8	9	10	11	12	13	14	✓	
6	..	2	21	25	..	25	..	Gr. Bombay
870	59	110	107	2,677	154	2,831	..	Thane
403	248	191	409	1,850	309	2,159	..	Raigad
134	70	275	1,388	2,330	90	2,420	..	Ratnagiri
1	120	11	599	1,081	185	1,266	..	Sindhudurg
1,414	497	589	2,524	7,963	738	8,701	..	Total Konkan Division
237	19	503	282	9,048	738	9,786	..	Nasik
486	13	48	142	7,366	473	7,839	..	Dhule ✓
588	6	59	49	8,267	1,933	10,200	..	Jalgaon ✓
1,311	38	610	473	24,681	3,144	27,825	..	Total Nasik Division
414	..	977	794	11,430	1,983	13,413	..	Ahmednagar
797	11	167	266	10,136	1,690	11,826	..	Pune
816	42	590	840	11,176	533	11,709	..	Solapur
2,027	53	1,734	1,900	32,742	4,206	36,948	..	Total Pune Division
774	68	135	456	5,809	1,090	6,899	..	Satara
183	142	442	497	5,908	281	6,189	..	Sangli
419	46	243	281	4,042	292	4,334	..	Kolhapur
1,376	256	820	1,234	15,759	1,663	17,422	..	Total Kolhapur Division
443	50	282	508	7,117	2,549	9,666	..	Aurangabad
266	86	491	79	6,200	1,430	7,630	..	Jalna
390	15	700	414	8,225	1,263	9,488	..	Beed
1,099	151	1,473	1,001	21,542	5,242	26,754	..	Total Aurangabad Division
252	129	365	186	4,963	1,917	6,880	..	Latur
175	4	588	453	5,704	1,581	7,285	..	Osmanabad
709	50	536	140	7,251	587	7,838	..	Nanded
328	40	399	558	8,455	3,933	12,388	..	Parbhani
1,464	223	1,888	1,337	26,373	8,018	34,391	..	Total Latur Division
448	11	113	214	6,866	1,554	8,420	..	Buldhana
620	14	178	121	8,093	2,243	10,336	..	Akola
635	83	131	128	7,231	1,517	8,748	..	Amravati
599	137	275	288	8,501	688	9,189	..	Yavatmal
2,302	245	697	751	30,691	6,002	36,693	..	Total Amravati Division
408	86	401	153	3,896	104	4,000	..	Wardha
1,028	40	191	176	5,500	330	5,830	..	Nagpur
1,384	83	69	90	3,607	943	4,550	..	Bhandara
536	95	84	124	4,742	619	5,361	..	Chandrapur
839	27	139	69	1,910	107	2,017	..	Gadchiroli
4,195	336	884	612	19,655	2,103	21,758	..	Total Nagpur Division
15,188	1,799	8,695	9,832	1,79,406	31,116	2,10,522	..	Total Maharashtra State

*Provisional

Y 911-2

(क्षेत्र '००' हेक्टरात)

तक्ता एक-चालू
महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण १९९१-९२*

अ. क्र. - जिल्हा	3	4	5	6	7
१ मुंबई ..	380	15	73	211	27
२ ठाणे ..	9,337	3,684	815	607	408
३ रायगड ..	6,869	1,636	1,284	490	381
४ रत्नागिरी ..	8,164	57	2,302	132	1,472
५ सिंधुदुर्ग ..	5,040	342	998	205	1,680
एकूण कोकण विभाग ..	29,790	5,734	5,472	1,645	3,968
६ नासिक ..	15,634	3,383	1,819	163	202
७ धुळे ..	14,380	5,520	562	266	53
८ जळगाव ..	11,639	1,665	808	138	61
एकूण नासिक विभाग ..	41,653	10,568	3,189	507	316
९ अहमदनगर ..	17,020	1,690	1,361	125	126
१० पुणे ..	15,620	1,793	1,552	485	387
११ सोलापूर ..	14,878	371	604	47	398
एकूण पुणे विभाग ..	47,518	3,854	3,517	657	911
१२ सातारा ..	10,582	1,471	1,197	271	382
१३ सांगली ..	8,610	512	433	456	63
१४ कोल्हापूर ..	7,763	1,482	432	341	486
एकूण कोल्हापूर विभाग ..	26,955	3,465	2,062	1,068	931
१५ औरंगाबाद ..	10,077	707	218	591	151
१६ जालना ..	7,726	50	73	220	246
१७ बीड ..	11,169	254	253	428	484
एकूण औरंगाबाद विभाग ..	28,972	1,011	544	1,239	881
१८ लातूर ..	6,674	23	183	184	417
१९ उस्मानाबाद ..	7,485	10	32	88	436
२० नांदेड ..	10,331	884	121	318	323
२१ परभणी ..	10,972	369	178	291	367
एकूण लातूर विभाग ..	35,462	1,286	514	881	1,543
२२ बुलढाणा ..	9,671	1,168	264	448	147
२३ अकोला ..	10,560	706	226	511	92
२४ अमरावती ..	12,217	3,288	189	415	123
२५ यवतमाळ ..	13,519	2,654	392	423	246
एकूण अमरावती विभाग ..	45,967	7,816	1,071	1,797	608
२६ वर्धा ..	6,289	699	60	440	146
२७ नागपूर ..	9,864	1,945	131	694	160
२८ भंडारा ..	9,279	2,648	176	949	271
२९ चंद्रपूर ..	10,918	3,881	274	810	361
३० गडचिरोली ..	14,916	11,093	140	489	205
एकूण नागपूर विभाग ..	51,266	20,266	781	3,382	1,143
एकूण महाराष्ट्र राज्य ..	3,07,583	54,000	17,150	11,176	10,301

*अस्थायी

TABLE I—Contd.

Classification of area in each district of Maharashtra State 1991-92*

(Area in '00' hectares)

8	9	10	11	12	13	14	
6	..	2	21	25	..	25	.. Bombay Sub.
870	59	110	107	2,677	154	2,831	.. Thane
403	228	191	409	1,847	308	2,155	.. Raigad
134	70	271	1,393	2,333	89	2,422	.. Ratnagiri
1	119	11	598	1,086	189	1,275	.. Sindhudurg
1,414	476	585	2,528	7,968	740	8,708	.. Total Konkan Division
237	19	535	289	8,987	705	9,692	.. Nasik
488	13	56	142	7,340	400	7,740	.. Dhule
588	6	62	51	8,260	1,772	10,032	.. Jalgaon
1,313	38	653	482	24,587	2,877	27,464	.. Total Nasik Division
399	..	1,946	816	10,557	1,801	12,358	.. Ahmednagar
799	11	166	273	10,154	1,682	11,836	.. Pune
833	52	622	905	11,046	535	11,581	.. Solapur
2,031	63	2,734	1,994	31,757	4,018	35,775	.. Total Pune Division
768	69	149	456	5,819	1,135	6,954	.. Satara
182	114	464	504	5,882	410	6,292	.. Sangli
419	47	243	279	4,034	293	4,327	.. Kolhapur
1,369	230	856	1,239	15,735	1,838	17,573	.. Total Kolhapur Division
440	50	527	517	6,876	2,112	8,988	.. Aurangabad
264	83	628	84	6,078	1,248	7,326	.. Jalna
388	16	850	455	8,041	936	8,977	.. Bead
1,092	149	2,005	1,056	20,995	4,296	25,291	.. Total Aurangabad Division
261	136	363	310	4,797	1,263	6,060	.. Latur
172	4	641	487	5,615	1,552	7,167	.. Osmanabad
665	53	503	127	7,337	537	7,874	.. Nanded
326	38	450	557	8,396	3,849	12,245	.. Parbhani
1,424	231	1,957	1,481	26,145	7,201	33,346	.. Total Latur Division
446	11	117	218	6,852	1,030	7,882	.. Buldhana
621	14	204	122	8,064	1,725	9,789	.. Akola
636	84	149	125	7,208	1,407	8,615	.. Amravati
604	138	280	285	8,497	552	9,049	.. Yavatmal
2,307	247	750	750	30,621	4,714	35,335	.. Total Amravati Division
408	85	434	160	3,857	97	3,954	.. Wardha
1,035	40	192	179	5,488	304	5,792	.. Nagpur
1,380	88	76	93	3,598	827	4,425	.. Bhandara
516	112	86	133	4,745	481	5,229	.. Chandrapur
866	26	213	80	1,804	82	1,893	.. Gadchiroli
4,205	351	1,001	645	19,492	1,801	21,293	.. Total Nagpur Division
15,155	1,785	10,541	10,175	1,77,300	27,485	2,04,785	.. Total Maharashtra State

*Provisional

तक्ता एक-चर
महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण '१९९२-९३**

1	2	3	4	5	6	7
१	बृहन्मुंबई ..	380	15	73	211	27
२	ठाणे ..	9,337	3,538	676	892	408
३	रायगड ..	6,869	1,600	1,284	490	381
४	रत्नागिरी ..	8,164	57	2,305	133	1,348
५	सिंधुदुर्ग ..	5,040	331	998	205	1,680
	एकूण कोकण विभाग	29,790	5,541	5,336	1,931	3,844
६	नासिक ..	15,634	3,382	1,817	164	202
७	घुळे ..	14,380	5,513	561	206	53
८	जळगाव ..	11,639	1,662	807	138	61
	एकूण नासिक विभाग	41,653	10,557	3,185	508	316
९	अहमदनगर ..	17,020	1,676	1,350	124	188
१०	पुणे ..	15,620	1,781	1,551	505	390
११	सोलापूर ..	14,878	351	642	50	340
	एकूण पुणे विभाग	47,518	3,808	3,543	679	918
१२	सातारा ..	10,582	1,428	1,195	271	385
१३	सांगली ..	8,610	493	432	459	63
१४	कोल्हापूर ..	7,763	1,465	446	351	409
	एकूण कोल्हापूर विभाग	26,955	3,386	2,073	1081	857
१५	औरंगाबाद ..	10,077	710	219	598	151
१६	जालना ..	7,726	50	73	222	155
१७	बीड ..	11,169	235	256	431	411
	एकूण औरंगाबाद विभाग	28,972	995	548	1,251	717
१८	लातूर ..	6,674	14	183	182	264
१९	उस्मानाबाद ..	7,485	10	32	88	436
२०	नांदेड ..	10,331	882	170	319	324
२१	परभणी ..	10,972	367	178	290	364
	एकूण लातूर विभाग	35,462	1,273	563	879	1,388
२२	बुलढाणा ..	9,671	1,149	263	452	148
२३	अकोला ..	10,560	649	227	512	92
२४	अमरावती ..	12,217	3,289	187	413	127
२५	यवतमाळ ..	13,519	2,544	394	414	251
	एकूण अमरावती विभाग	45,967	7,631	1,071	1,791	618
२६	वर्धा ..	6,289	618	108	436	141
२७	नागपूर ..	9,864	1,875	215	696	266
२८	भंडारा ..	9,279	2,646	176	956	269
२९	चंद्रपूर ..	10,918	3,923	273	798	291
३०	गडचिरोली ..	14,916	11,089	142	506	199
	एकूण नागपूर विभाग	51,266	20,151	914	3,392	1,166
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	3,07,583	53,342	17,233	11,512	9,824

** अस्थायी

TABLE I—Contd.

Classification of Area in each District of Maharashtra State 1992-93 * * *

(क्षेत्र "००" हेक्टरात) (Area in '00' Hectares)

8	9	10	11	12	13	14	
6	..	2	21	25	..	25	.. Gr. Bombay
648	59	110	107	2,899	154	3,053	.. Thane
402	227	145	456	1,884	310	2,194	.. Raigad
134	70	272	1,376	2,469	94	2,563	.. Ratnagiri
1	119	11	598	1,097	189	1,286	.. Sindhudurg
1,191	475	540	2,558	8,374	747	9,121	.. Total Konkan Division
234	19	532	290	8,994	734	9,728	.. Nasik
484	18	51	144	7,350	536	7,886	.. Dhule
585	27	61	53	8,245	2,529	10,774	.. Jalgaon
1,303	64	644	487	24,589	3,799	28,388	.. Total Nasik Division
392	32	750	804	11,704	1,726	13,430	.. Ahmednagar
798	11	171	294	10,119	1,716	11,835	.. Pune
686	56	686	1096	10,971	528	11,499	.. Solapur
1,876	99	1,607	2,194	32,794	3,970	36,764	.. Total Pune Division
762	70	147	472	5,852	1,051	6,903	.. Satara
179	114	490	496	5,884	451	6,335	.. Sangli
409	48	200	275	4,160	354	4,514	.. Kolhapur
1,350	232	837	1,243	15,896	1,856	17,752	.. Total Kolhapur Division
441	49	340	513	7,056	2,567	9,623	.. Aurangabad
262	93	624	131	6,116	1361	7,477	.. Jalna
394	16	678	420	8,328	991	9,319	.. Beed
1,097	158	1,642	10,64	21,500	4,919	26,419	.. Total Aurangabad Division
200	140	366	292	5,033	1,484	6,517	.. Latur
172	3	644	690	5,410	1,317	6,727	.. Osmanabad
597	54	547	126	7,312	597	7,909	.. Nanded
327	36	357	407	8,646	3,567	12,213	.. Parbhani
1,296	233	1,914	1,515	26,401	6,965	33,366	.. Total Latur Division
360	11	117	154	7,017	1,166	8,183	.. Buldhana
453	18	203	127	8,279	1,784	10,063	.. Akola
527	71	137	123	7,343	1,582	8,925	.. Amravati
605	139	291	287	8,594	798	9,392	.. Yavatmal
1,945	239	748	691	31,233	5,330	36,563	.. Total Amravati Division
401	84	396	236	3,869	98	3,967	.. Wardha
733	86	189	267	5,537	330	5,867	.. Nagpur
1,376	88	71	90	3,607	774	4,381	.. Bhandara
510	116	88	145	4,774	904	5,678	.. Chandrapur
767	27	189	86	1,911	112	2,023	.. Gadchiroli
3,787	401	933	824	19,698	2,218	21,916	.. Total Nagpur Division
13,845	1,901	8,865	10,576	1,80,485	29,804	21,0289	.. Total Maharashtra State

तबला एक-समाप्त
महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण १९९३-९४ **

(क्षेत्र '००' हेक्टरात)

अ. क्र. 1	जिल्हा 2	3	4	5	6	7
१	मुंबई	380	15	73	211	27
२	ठाणे	9,337	3,538	676	892	408
३	रायगड	6,869	1,600	1,284	490	381
४	रत्नागिरी	8,164	57	2,305	134	1,353
५	सिंधुदुर्ग	5,040	331	998	205	1,680
	कोकण विभाग ..	29,790	5,541	5,336	1,932	3,849
६	नासिक	15,634	3,354	1,814	172	202
७	धुळे	14,380	5,516	562	206	53
८	जळगाव	11,639	1,567	810	139	64
	नासिक विभाग ..	41,653	10,437	3,186	517	319
९	अहमदनगर	17,020	1,650	1,350	131	189
१०	पुणे	15,620	1,632	1,457	1,164	363
११	सोलापूर	14,878	350	638	51	381
	पुणे विभाग ..	47,518	3,632	3,445	1,346	933
१२	सातारा	10,582	1,429	1,195	271	386
१३	सांगली	8,610	493	435	460	63
१४	कोल्हापूर	7,763	1,461	442	352	407
	कोल्हापूर विभाग ..	26,955	3,383	2,072	1,083	856
१५	औरंगाबाद	10,077	725	220	608	153
१६	जालना	7,726	50	73	220	155
१७	बीड	11,169	234	256	432	412
	औरंगाबाद विभाग ..	28,972	1,009	549	1,260	720
१८	लातूर	6,674	14	183	182	263
१९	उस्मानाबाद	7,485	8	32	88	432
२०	नांदेड	10,331	882	170	319	335
२१	परभणी	10,972	361	175	285	358
	लातूर विभाग ..	35,462	1,265	560	874	1,388
२२	बुलढाणा	9,671	1,148	263	451	148
२३	अकोला	10,560	649	227	513	92
२४	अमरावती	12,217	3,106	192	415	128
२५	यवतमाळ	13,519	2,543	394	416	254
	अमरावती विभाग ..	45,967	7,446	1,076	1,795	622
२६	वर्धा	6,289	614	108	437	145
२७	नागपूर	9,864	1,829	215	699	272
२८	भंडारा	9,279	2,635	176	864	270
२९	चंद्रपूर	10,918	3,919	272	814	303
३०	गडचिरोली	14,916	11,107	145	502	203
	नागपूर विभाग ..	51,266	20,104	916	3,316	1,193
	महाराष्ट्र राज्य ..	3,07,583	52,817	17,140	12,123	9,880

** अम्याची

TABLE I—Concl'd.

Classification of area in each district of Maharashtra State 1993-94 **

(Area in '00' hectares)

8	9	10	11	12	13	14	
6	..	2	21	25	..	25	Bombay Sub.
648	59	111	107	2,898	158	3,056	Thane
399	225	145	459	1,886	288	2,174	Raigad
137	69	271	1,368	2,470	95	2,565	Ratnagiri
1	119	11	165	1,530	188	1,718	Sindhudurg
1,191	472	540	2,120	8,809	729	9,538	Total Konkan Dn.
238	19	595	272	8,968	820	9,788	Nasik
485	18	57	154	7,329	627	7,956	Dhule
386	28	68	54	8,523	2,693	11,216	Jalgaon
1,109	65	720	480	24,820	4,140	28,960	Total Nasik Dn.
434	33	699	775	11,759	2,341	14,100	Ahmednagar
721	9	195	264	9,815	1,948	11,763	Pune
674	53	684	1,189	10,858	621	11,479	Solapur
1,829	95	1,578	2,228	32,432	4,910	37,342	Total Pune Dn.
762	70	154	469	5,846	1,023	6,869	Satara
173	118	472	468	5,928	572	6,500	Sangli
411	53	178	276	4,183	547	4,730	Kolhapur
1,346	241	804	1,213	15,957	2,142	18,099	Total Kolhapur Dn.
443	49	344	515	7,020	2,892	9,912	Aurangabad
261	94	646	135	6,092	1,349	7,441	Jalna
394	16	712	427	8,286	1,130	9,416	Beed
1,098	159	1,702	1,077	21,398	5,371	26,769	Total Aurangabad Dn.
199	140	384	291	5,018	1,672	6,690	Latur
172	3	680	709	5,361	1,551	6,912	Osmanabad
597	54	555	136	7,283	612	7,895	Nanded
321	34	438	501	8,499	3,923	12,422	Parbhani
1,289	231	2,057	1,637	26,161	7,758	33,919	Total Latur Dn.
360	11	121	154	7,015	1,293	8,308	Buldhana
452	18	209	129	8,271	1,953	10,224	Akola
530	70	140	125	7,511	1,860	9,371	Amravati
608	139	299	287	8,579	790	9,369	Yavatmal
1,950	238	769	695	31,376	5,896	37,272	Total Amravati Dn.
395	83	457	240	3,810	100	3,910	Wardha
774	83	193	259	5,540	358	5,898	Nagpur
1,383	88	66	84	3,713	849	4,562	Bhandara
507	114	104	141	4,744	1,023	5,767	Chandrapur
758	27	200	89	1,885	120	2,005	Gadchiroli
3,817	395	1,020	813	19,692	2,450	22,142	Total Nagpur Dn.
13,629	1,896	9,190	10,263	1,80,645	33,396	2,14,041	Total Maharashtra State

** Provisional

सर्वता रीन
TABLE II

जिल्हावार, तालुकावार सुपिकता निर्देशांक माहे मार्च १९९३ अखेर
Districtwise, Talukawise Fertility Index upto March 1993

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नव/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
१	ठाणे	ठाणे	साभ/MH	क/L	म/M	Thane	Thane
		कल्याण	साभ/MH	म/M	भ/H	Kalyan	
		तळसरी	साभ/MH	म/M	साभ/MH	Talsari	
		डहाणू	साभ/MH	म/M	भ/H	Dahanu	
		जव्हार	म/M	म/M	भ/H	Jawhara	
		मोखाडा	म/M	क/L	साभ/MH	Mokhada	
		पालघर	म/M	म/M	भ/H	Palghar	
		वाडा	साभ/MH	म/M	भ/H	Vada	
		वसई	साभ/MH	म/M	भ/H	Vasai	
		भिवंडी	साभ/MH	म/M	भ/H	Bhiwandi	
		शहापूर	साभ/MH	म/M	भ/H	Shahapur	
		मुरबाड	साभ/MH	म/M	भ/H	Murbad	
		उल्हासनगर	म/M	म/M	साभ/MH	Ulhasnagar	
		२	रायगड	पोलादपूर	साभ/MH	भ/H	
महाड	साभ/MH			क/L	म/M	Mahad	
माणगाव	साभ/MH			म/M	साभ/MH	Mangaon	
रोहा	म/M			क/L	साभ/MH	Roha	
अलिबाग	म/M			म/M	साभ/MH	Alibag	
श्रीवर्धन	म/M			क/L	भ/H	Shriwardhan	
मुरूड	म/M			क/L	भ/H	Murud	
म्हसाळा	म/M			क/L	भ/H	Mhasala	
खालापूर	साभ/MH			साभ/MH	साभ/MH	Khalapur	
सुधागड	साभ/MH			म/M	साभ/MH	Sudhagad	
पेण	म/M			म/M	भ/H	Pen	
पनवेल	म/M			म/M	भ/H	Panwel	
उरण	क/L			म/M	अभ/VH	Uran	
कर्जत	साभ/MH			क/L	म/H	Karjat	
३	रत्नागिरी	मंडणगड	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Mandangad	Ratnagiri
		खेड	क/L	अक/VL	भ/H	Khed	
		दापोली	क/L	अक/VL	अभ/VH	Dapoli	
		चिपळूण	क/L	अक/VL	भ/H	Chiplun	
		गुहागर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Guhagar	
		संगमेश्वर	अक/VL	अक/VL	भ/H	Sangmeshwar	
		रत्नागिरी	क/L	अक/VL	भ/H	Ratnagiri	
		लंजा	अक/VL	अक/VL	साभ/MH	Lanja	
		राजापूर	साभ/MH	अक/VL	भ/H	Rajapur	
४	सिंधुदुर्ग	देवगड	क/L	अक/VL	अभ/VH	Deogad	Sindhudurg
		मालवण	क/L	अक/VL	भ/H	Malwan	
		कुडाळ	साभ/MH	साभ/MH	भ/H	Kudal	
		कणकवली	म/M	अक/VL	भ/H	Kankawali	
		वेंगुर्ला	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Vengurla	
		सावंतवाडी	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Sawantwadi	
		वैभववाडी	क/L	क/L	भ/H	Vaibhavwadi	
५	नाशिक	नाशिक	क/L	अक/VL	भ/H	Nasik	Nasik
		बागलान [सटाणा]	म/M	अक/VL	अभ/VH	Baglan (Satana)	
		मालेगाव	म/M	अक/VL	अभ/VH	Malegaon	
		सुरगणा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Surgana	
		कळवण	क/L	अक/VL	अभ/VH	Kalwan	
		पेठ	क/L	अक/VL	अभ/VH	Peth	
		दिंडोरी	क/L	अक/VL	साभ/MH	Dindori	
चांदवड	क/L	अक/VL	भ/H	Chandwad			

तक्ता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

क्र.सं./Sl. No.	जिल्हा	तालुका	नव/N	स्फुरद/P	पाठशाळा/K	Taluka	District
	नासिक-चालू	निफाड	क/L	अक/VL	अभ/VH	Niphad	Nasik-Contd.
		येवला	म/M	अक/VL	अभ/VH	Yeola	
		सिन्नर	म/M	अक/VL	अभ/VH	Sinnar	
		इगतपुरी	क/L	अक/VL	भ/H	Igatpuri	
		नांदगाव	क/L	अक/VL	अभ/VH	Nandgaon	
६	धुळे	धुळे	क/L	अक/VL	अभ/VH	Dhule	Dhule
		नवापूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Nawapur	
		साकरी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Sakari	
		नंदुरबार	क/L	अक/VL	अभ/VH	Nandurbar	
		अक्कलकुवा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Akkalkuwa	
		धडगाव	क/L	अक/VL	अभ/VH	Dhadgaon	
		शहादा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Shahada	
		शिरपूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Shirpur	
		सिदखेडा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Sindkheda	
		तळोदा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Taloda	
७	जळगाव	अमळनेर	क/L	क/L	अभ/VH	Amalner	Jalgaon
		एदलाबाद	क/L	क/L	अभ/VH	Edlabad	
		एरंडोल	क/L	क/L	अभ/VH	Erandol	
		चाळीसगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Chalisgaon	
		चोंपडा	क/L	क/L	अभ/VH	Chopda	
		जळगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Jalgaon	
		जामनेर	क/L	क/L	अभ/VH	Jamner	
		पाचोरा	क/L	क/L	अभ/VH	Pachora	
		पारोळा	क/L	क/L	अभ/VH	Parola	
		भडगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Bhadgaon	
		भुसावळ	क/L	क/L	अभ/VH	Bhusawal	
		यावल	क/L	क/L	अभ/VH	Yawal	
		रावेर	क/L	क/L	अभ/VH	Rawer	
८	अहमदनगर	अहमदनगर	क/L	अक/VL	भ/H	Ahmadnagar	Ahmadnagar
		राहुरी	क/L	अक/VL	भ/H	Rahuri	
		श्रीरामपूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Shrirampur	
		नेवसा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Nevasa	
		शेवगाव	क/L	अक/VL	अभ/VH	Shevgaon	
		जामखेड	क/L	अक/VL	भ/H	Jamkhed	
		पाथर्डी	क/L	अक/VL	भ/H	Pathardi	
		कांजत	क/L	अक/VL	भ/H	Kanjat	
		श्रीगोंदा	क/L	अक/VL	भ/H	Shrigonda	
		पारनेर	क/L	अक/VL	भ/H	Parner	
		अकोला	क/L	अक/VL	भ/H	Akola	
		संगमनेर	क/L	अक/VL	भ/H	Sangamner	
		कोपरगाव	क/L	अक/VL	भ/H	Kopergaon	
९	पुणे	हवेली	क/L	क/L	अभ/VH	Haveli	Pune
		आंबेगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Ambegaon	
		खेड	क/L	क/L	भ/H	Khed	
		जुन्नर	क/L	क/L	अभ/VH	Junnar	
		शिरूर	क/L	क/L	अभ/VH	Sirur	
		दोंड	अक/VL	क/L	अभ/VH	Dound	
		इंदापूर	क/L	क/L	अभ/VH	Indapur	
		बारामती	क/L	क/L	अभ/VH	Baramati	
		पुरंधर	क/L	क/L	भ/H	Purandhar	
		भोर	अक/VL	क/L	भ/H	Bhor	
		वेलहे	क/L	क/L	भ/H	Velhe	
		मुळशी	क/L	क/L	अभ/VH	Mulshi	
		मावळ	क/L	क/L	भ/H	Maval	

तक्ता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नत्र/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
१०	सोलापूर	उत्तर सोलापूर	क/L	क/L	अभ/VH	North Solapur	Solapur
		बार्शी	क/L	क/L	अभ/VH	Barshi	
		अक्कलकोट	क/L	अक/VL	अभ/VH	Akkalkot	
		दक्षिण सोलापूर	क/L	क/L	अभ/VH	South Solapur	
		मोहोळ	क/L	अक/VL	अभ/VH	Mohol	
		मंगळवेढा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Mangalwedha	
		पंढरपूर	क/L	क/L	अभ/VH	Pandharpur	
		सांगोला	क/L	अक/VL	भ/H	Sangola	
		माळशिरस	क/L	अक/VL	अभ/VH	Malshiras	
		करमाळा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Karmala	
		माढा	क/L	क/L	अभ/VH	Madha	
		११	सातारा	खटाव	म/M	क/L	
खंडाळा	साभ/MH			क/L	साभ/MH	Khandala	
फलटण	साभ/MH			क/L	भ/H	Phaltan	
महाबळेश्वर	साभ/MH			क/L	भ/H	Mahabaleshwar	
वाई	साभ/MH			क/L	भ/H	Wai	
कोरेगाव	साभ/MH			क/L	साभ/MH	Koregaon	
सातारा	साभ/MH			क/L	साभ/MH	Satara	
जावळी	साभ/MH			क/L	भ/H	Jawali	
पाटण	म/M			क/L	भ/H	Patan	
कराड	साभ/MH			क/L	साभ/MH	Karad	
माण	साभ/MH			क/L	भ/H	Man	
१२	सांगली			तासगाव	म/M	म/M	भ/H
		खानापूर	क/L	क/L	साभ/MH	Khanapur	
		मिरज	म/M	म/M	भ/H	Miraj	
		जत	क/L	क/L	म/M	Jath	
		कवठे महाकाळ	क/L	म/M	भ/H	Kawathe Mahankal	
		शिराळा	म/M	म/M	साभ/MH	Shirala	
		आटपाडी	म/M	म/M	म/M	Atpadi	
		वाळवा	म/M	क/L	साभ/MH	Walva	
१३	कोल्हापूर	करवीर	म/M	म/M	भ/H	Karvir	Kolhapur
		हातकणंगले	म/M	म/M	भ/H	Hatkanangale	
		शिरोळ	म/M	म/M	साभ/MH	Shiroli	
		कागल	म/M	म/M	साभ/MH	Kagal	
		चंद्रगड	म/M	क/L	साभ/MH	Chandgad	
		आजरा	म/M	म/M	साभ/MH	Ajra	
		गडहिंग्लज	म/M	म/M	साभ/MH	Gadhinglaj	
		पन्हाळा	म/M	म/M	म/M	Panhala	
		शाहुवाडी	म/M	म/M	साभ/MH	Shahuwadi	
		भुदरगड	म/M	म/M	म/M	Bhudargad	
		राधानगरी	म/M	म/M	साभ/MH	Radhanagari	
		गगनबावडा	साभ/MH	साभ/MH	साभ/MH	Gaganbavda	
१४	औरंगाबाद	औरंगाबाद	म/M	म/M	अभ/VH	Aurangabad	Aurangabad
		पैठण	म/M	क/L	भ/H	Paithan	
		सोयगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Soygaon	
		सिल्लोड	म/M	क/L	अभ/VH	Sillod	
		खुलदाबाद	क/L	क/L	अभ/VH	Khuldabad	
		कन्नड	म/M	क/L	अभ/VH	Kannad	
		वैजापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Vaijapur	
		गंगापूर	क/L	क/L	अभ/VH	Gangapur	
१५	जालना	जालना	म/M	क/L	अभ/VH	Jalna	Jalna
		परतूर	म/M	क/L	अभ/VH	Partur	
		अंबड	म/M	म/M	अभ/VH	Ambad	
		भोकरदन	म/M	म/M	भ/H	Bhokardan	
		जाफराबाद	म/M	म/M	भ/H	Jafarabad	

तक्ता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नत्त/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
१६	परभणी	परभणी	क/L	क/L	अभ/VH	Parbhani	Parbhani
		गंगाखेड	क/L	क/L	भ/H	Gangakhed	
		जिंतूर	क/L	क/L	भ/H	Jintur	
		पाथरी	क/L	क/L	भ/H	Pathri	
		बसमत	क/L	क/L	अभ/VH	Basmath	
		हिंगोली	क/L	क/L	अभ/VH	Hingoli	
		कळमनुरी	क/L	क/L	अभ/VH	Kalamnuri	
१७	बीड	बीड	म/M	क/L	अभ/VH	Beed	Beed
		आष्टी	म/M	म/M	अभ/VH	Ashti	
		गेवराई	म/M	म/M	अभ/VH	Georai	
		केज	म/M	क/L	भ/H	Kej	
		माजलगाव	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Majalgaon	
		आंबेजोगाई	म/M	साभ/MH	अभ/VH	Ambejogai	
		पाटोदा	म/M	क/L	भ/H	Patoda	
१८	नांदेड	नांदेड	क/L	क/L	भ/H	Nanded	Nanded
		हदगाव	क/L	क/L	भ/H	Hadgaon	
		भोकर	क/L	क/L	भ/H	Bhokar	
		कंधार	क/L	क/L	भ/H	Kandhar	
		देगलूर	क/L	क/L	भ/H	Deglur	
		बिलोली	क/L	क/L	भ/H	Biloli	
		मुखेड	क/L	क/L	भ/H	Mukhed	
		किनवट	क/L	क/L	भ/H	Kinwat	
१९	उस्मानाबाद	उस्मानाबाद	म/M	क/L	अभ/VH	Osmanabad	Osmanabad
		परांडा	म/M	क/L	अभ/VH	Paranda	
		भूम	म/M	क/L	अभ/VH	Bhoom	
		उमरगा	म/M	क/L	अभ/VH	Umaraga	
		तुळजापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Tuljapur	
		कळंब	म/M	क/L	अभ/VH	Kalamb	
२०	लातूर	उदगीर	क/L	क/L	अभ/VH	Udgir	Latur
		औसा	म/M	अक/VL	अभ/VH	Ausa	
		लातूर	म/M	क/L	अभ/VH	Latur	
		निलंगा	म/M	क/L	अभ/VH	Nilanga	
		अहमदपूर	म/M	क/L	अभ/VH	Ahmedpur	
२१	बुलढाणा	चिखली	म/M	क/L	अभ/VH	Chikhali	Buldhana
		मलकापूर	म/M	अक/VL	अभ/VH	Malkapur	
		मेहेकर	म/M	क/L	अभ/VH	Mehekar	
		खामगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Khamgaon	
		जळगाव (जामोद)	म/M	क/L	अभ/VH	Jalgaon (Jamod)	
		बुलढाणा	म/M	क/L	अभ/VH	Buldhana	
		देउळगावराजा	म/M	अक/VL	अभ/VH	Deulgaon:aja	
		नांदुरा	म/M	क/L	अभ/VH	Nandura	
		मोताळा	म/M	अक/VL	अभ/VH	Motala	
		संग्रामपूर	क/L	क/L	अभ/VH	Sangrampur	
		शेगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Shegaon	
		लोणार	म/M	अक/VL	अभ/VH	Lonar	
शिंदखेडराजा	म/M	क/L	अभ/VH	Shindkhedraja			
२२	अकोला	अकोला	म/M	क/L	अभ/VH	Akola	Akola
		बाळापूर	क/L	क/L	अभ/VH	Balapur	
		मंगरुळपीर	म/M	क/L	अभ/VH	Mangrulpir	
		मुर्तिजापूर	म/M	अक/VL	अभ/VH	Murtijapur	
		आकोट	म/M	क/L	भ/H	Akot	
		वाशिम	म/M	क/L	अभ/VH	Washim	
		बार्शी	म/M	अक/VL	अभ/VH	Barshi	

तक्ता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा	तालुका	नत्र/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
२२	अकोला-चालू	तेल्हारा	म/M	क/L	भ/H	Telhara	Akola-Contd.
		पातुर	म/M	क/L	अभ/VH	Patur	
		मालगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Melegaon	
		कारंजा	म/M	क/L	भ/H	Karanja	
		मानोरा	क/L	क/L	अभ/VH	Manora	
		रिमोड	म/M	क/L	भ/H	Resod	
२३	अमरावती	अमरावती	क/L	क/L	अभ/VH	Amravati	Amravati
		भातकली	क/L	क/L	अभ/VH	Bhatkali	
		अचलपूर	क/L	क/L	भ/H	Achalpur	
		नांदगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Nandgaon	
		मोशी	क/L	क/L	अभ/VH	Moshi	
		अंजनगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Anjangaon	
		दर्यापूर	क/L	क/L	अभ/VH	Daryapur	
		चांदूर (रेल्वे)	क/L	क/L	भ/H	Chandur (Railway)	
		चांदूर (बाजार)	क/L	क/L	अभ/VH	Chandur (Bazar)	
		तिवसा	क/L	क/L	भ/H	Tivasa	
		चिखलदरा	क/L	क/L	भ/H	Chikhaldara	
		वरुड	क/L	म/M	अभ/VH	Warud	
		धारणी	क/L	क/L	भ/H	Dhani	
		२४	यवतमाळ	यवतमाळ	क/L	क/L	
पुसद	क/L			क/L	अभ/VH	Pusad	
वर्णा	क/L			क/L	अभ/VH	Wani	
दारव्हा	क/L			म/M	अभ/VH	Darvha	
कळंब	क/L			क/L	अभ/VH	Kalamb	
बाभुळगाव	क/L			क/L	अभ/VH	Babhulgaon	
नेर	क/L			क/L	अभ/VH	Ner	
दिग्रस	म/M			क/L	अभ/VH	Digras	
उमरखेड	म/M			क/L	अभ/VH	Umakhed	
महागाव	म/M			क/L	अभ/VH	Mahagaon	
पाठरकवडा	क/L			क/L	अभ/VH	Pandharkawada	
रालेगाव	म/M			क/L	अभ/VH	Ralegaon	
घटंजी	क/L			क/L	अभ/VH	Ghatanji	
मोरगाव	क/L			क/L	अभ/VH	Morgaon	
२५	वर्धा	वर्धा	क/L	क/L	भ/H	Wardha	Wardha
		सेलू	क/L	क/L	भ/H	Selu	
		आर्वी	क/L	क/L	अभ/VH	Arvi	
		कारंजा	क/L	क/L	अभ/VH	Karanja	
		हिंगणघाट	क/L	क/L	अभ/VH	Hinganghat	
		देवळी	क/L	क/L	अभ/VH	Deoli	
		समुद्रपूर	क/L	क/L	अभ/VH	Samudrapur	
		आष्टी	क/L	क/L	अभ/VH	Asti	
२६	नागपूर	नागपूर	म/M	म/M	अभ/VH	Nagpur	Nagpur
		कामठी	म/M	म/M	अभ/VH	Kamathi	
		पारशिवनी	म/M	क/L	अभ/VH	Parshivani	
		रामटेक	म/M	क/L	अभ/VH	Ramtek	
		हिंगना	म/M	म/M	अभ/VH	Hingna	
		उमरेड	म/M	क/L	अभ/VH	Umred	
		भिवापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Bhivapur	
		कुह्नी	म/M	क/L	अभ/VH	Kuhni	
		मोदहा	म/M	क/L	अभ/VH	Moudha	
		काटोल	म/M	क/L	अभ/VH	Katol	
		नारखेड	म/M	क/L	अभ/VH	Narkhed	
		सावनेर	म/M	क/L	अभ/VH	Saoner	
कळमेश्वर	म/M	क/L	अभ/VH	Kalmeshwar			

तबता दोन-समाप्त
TABLE II-*Concl.*

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा	तालुका	नत्र/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
२७	भंडारा	भंडारा	म/M	म/M	अभ/VH	Bhandara	Bhandara
		पवनी	म/M	म/M	अभ/VH	Pavni	
		मोहाडी	म/M	म/M	अभ/VH	Mohadi	
		तुमसर	म/M	क/L	अभ/VH	Tamsar	
		तिरोडा	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Tiroda	
		गोंदिया	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Gondia	
		गोरेगाव	साभ/MH	म/M	अभ/VH	Goregaon	
		सालेकसा	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Selekas	
		देवरी	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Deori	
		साकोली	म/M	क/L	अभ/VH	Sakoli	
		मोरगाव-अर्जुनी	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Morgaon Arjuni	
		लाखनदूर	साभ/MH	म/M	अभ/VH	Lakhandur	
		आमगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Aंगाon	
२८	चंद्रपूर	चंद्रपूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Chandrapur	Chandrapur
		मुल	क/L	अक/VL	भ/H	Mul	
		भद्रावती	क/L	अक/VL	अभ/VH	Bhadravati	
		नागबीड	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Nagbeed	
		ब्रह्मपुरी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Brahmapuri	
		शिंदेवाही	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Shindevahi	
		वरोर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Warora	
		चिमूर	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Chimur	
		राजुरा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Rajura	
		गोंडपिंपरी	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Goundpimpri	
		२९	गडचिरोली	गडचिरोली	क/L	अक/VL	
चामोरशी	क/L			अक/VL	भ/H	Chamorshi	
धानोरा	क/L			अक/VL	भ/H	Dhanora	
आरमोरी	क/L			अक/VL	अभ/VH	Armori	
कुरखेडा	क/L			अक/VL	अभ/VH	Kurkheda	
अहेरी	क/L			अक/VL	अभ/VH	Aheri	
शिरोन्चा	क/L			अक/VL	अभ/VH	Shironcha	
इटापल्ली	अक/VL			अक/VL	अभ/VH	Itapalli	

टीप :- अक-अत्यंत कमी

क-कमी

म-मध्यम

साभ-साधारण भरपूर

भ-भरपूर

अभ-अत्यंत भरपूर

VL-Very Low

L-Low

M-Moderate

MH-Moderately High

H-High

VH-Very High

तबता दोन-चालू
TABLE II—Contd.

जिल्हादार, तालुकादार सुपिकता निर्देशांक माहे मार्च १९९५ अखेर
Districtwise, Talukawise Fertility Index upto March 1995

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नत्र/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
१	ठाणे	ठाणे	म/M	क/L	भ/H	Thane	Thane
		कल्याण	म/M	म/M	भ/H	Kalyan	
		तळसरी	म/M	क/L	भ/H	Talsari	
		डहानू	म/M	क/L	भ/H	Dahanu	
		जव्हार	म/M	क/L	भ/H	Jawhara	
		मोखाडा	म/M	क/L	भ/H	Mokhada	
		पालघर	म/M	म/M	भ/H	Palghar	
		वाडा	म/M	क/L	भ/H	Vada	
		वसाई	म/M	म/M	भ/H	Vasai	
		भिवंडी	म/M	क/L	भ/H	Bhiwandi	
		शहापूर	म/M	क/L	भ/H	Shahapur	
		मुरबाड	म/M	क/L	भ/H	Murbad	
		उल्हासनगर	म/M	क/L	भ/H	Ulhasanagar	
		२	रायगड	पोलादपूर	म/M	क/L	
महाड	म/M			क/L	भ/H	Mahad	
माणगाव	म/M			क/L	भ/H	Mangaon	
रोहा	म/M			क/L	भ/H	Roha	
अलीबाग	क/L			क/L	भ/H	Alibag	
श्रीवर्धन	म/M			क/L	भ/H	Shriwardhan	
मुहुड	म/M			क/L	भ/H	Murud	
म्हसाळा	म/M			क/L	भ/H	Mhasala	
खालापूर	क/L			क/L	भ/H	Khalapur	
सुधागड	क/L			क/L	भ/H	Sudhagad	
पेण	क/L			क/L	अभ/VH	Pen	
मंनवेल	क/L			क/L	भ/H	Panwel	
उरण	क/L			म/M	अभ/VH	Uran	
कर्जत	क/L			क/L	भ/H	Karjat	
३	रत्नागिरी	मंडणगड	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Mandangad	Ratnagiri
		खेड	क/L	अक/VL	भ/H	Khed	
		दापोली	क/L	अक/VL	अभ/VH	Dapoli	
		चिपळूण	म/M	अक/VL	भ/H	Chiplun	
		गुहागर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Guhagar	
		संगमेश्वर	म/M	अक/VL	भ/H	Sangmeshwar	
		रत्नागिरी	क/L	अक/VL	भ/H	Ratnagiri	
		लांजा	क/L	अक/VL	भ/H	Lanja	
		राजापूर	अक/VL	अक/VL	भ/H	Rajapur	
४	सिंधुदुर्ग	देवगड	क/L	अक/VL	अभ/VH	Deogad	Sindhudurg
		मालवण	क/L	अक/VL	म/H	Malwan	
		कुडाळ	क/L	अक/VL	भ/H	Kudal	
		कणकवली	क/L	अक/VL	भ/H	Kankawali	
		वेगुर्ला	माभ/MH	अक/VL	अभ/VH	Vengurla	
		मावंतवाडी	माभ/MH	अक/VL	अभ/VH	Sawantwadi	
		वैभववाडी	म/M	अक/VL	अभ/VH	Vaibhavwadi	
		नाशिक	म/M	अक/VL	अभ/VH	Nashik	
५	नाशिक	बागलान [सटाणा]	म/M	अक/VL	अभ/VH	Baglan (Satana)	Nashik
		मालेगाव	म/M	अक/VL	भ/H	Malegaon	
		सुरगणा	म/M	क/L	अभ/VH	Surgana	
		कळवण	क/L	अक/VL	अभ/VH	Kalwan	
		पेठ	म/M	अक/VL	अभ/VH	Peth	
		दिंडोरी	क/L	क/L	अभ/VH	Dindori	
		चांदवड	क/L	अक/VL	अभ/VH	Chandwad	

तक्ता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नत्र/N	स्फुग्/P	पालाण/K	Taluka	District
	नाशिक-चालू	निफाड	क/L	अक/VL	अभ/VH	Niphad	Nashik-Contd.
		येवला	क/L	अक/VL	अभ/VH	Yeola	
		मिन्नर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Sinnar	
		इगतपुरी	म/M	अक/VL	अभ/VH	Igatpuri	
		नांदगाव	म/M	अक/VL	अभ/VH	Nandgaon	
६	धुळे	धुळे	क/L	अक/VL	अभ/VH	Dhule	Dhule
		नवापूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Nawapur	
		साकरी	म/M	अक/VL	भ/H	Sakari	
		नांदूरबार	म/M	अक/VL	अभ/VH	Nandurbar	
		अक्कलकुवा	म/M	अक/VL	अभ/VH	Akkalkuwa	
		धडगांव	म/M	अक/VL	अभ/VH	Dhadgaon	
		शहादा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Shahada	
		शिरपूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Shirpur	
		सिंदखेडा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Sindkheda	
		तळोदा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Taloda	
७	जळगाव	अमळनेर	क/L	क/L	अभ/VH	Amalner	Jalgaon
		एदलाबाद	म/M	क/L	अभ/VH	Edlabad	
		एरंडोल	म/M	क/L	अभ/VH	Erandol	
		चाळीसगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Chalisgaon	
		चोपडा	क/L	क/L	अभ/VH	Chopda	
		जळगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Jalgaon	
		जामनेर	म/M	क/L	अभ/VH	Jamner	
		पाचोरा	क/L	क/L	अभ/VH	Pachora	
		पारोळा	म/M	क/L	अभ/VH	Parola	
		भडगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Bhadgaon	
		भुसावळ	क/L	क/L	अभ/VH	Bhusawal	
		यावल	म/M	क/L	अभ/VH	Yawal	
		रावेर	क/L	क/L	अभ/VH	Rawer	
८	अहमदनगर	अहमदनगर	क/L	क/L	अभ/VH	Ahmadnagar	Ahmadnagar
		राहुरी	क/L	क/L	अभ/VH	Rahuri	
		श्रीरामपूर	क/L	क/L	अभ/VH	Shrirampur	
		नेवामा	क/L	क/L	अभ/VH	Nevasa	
		शेवगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Shevgaon	
		जामखेड	क/L	क/L	अभ/VH	Jamkhed	
		पाथर्डी	क/L	क/L	अभ/VH	Pathardi	
		कर्जत	क/L	क/L	अभ/VH	Karjat	
		श्रीगोंदा	क/L	क/L	अभ/VH	Shrigonda	
		पारनेर	क/L	क/L	अभ/VH	Parner	
		अकोला	क/L	क/L	भ/H	Akola	
		संगमनेर	क/L	क/L	अभ/VH	Sangamner	
		कोपरगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Kopergaon	
९	पुणे	हवेली	क/L	क/L	अभ/VH	Haveli	Pune
		आंबेगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Ambegaon	
		खेड	क/L	क/L	अभ/VH	Khed	
		जुन्नर	क/L	क/L	अभ/VH	Junnar	
		शिरूर	क/L	क/L	अभ/VH	Sirur	
		दौंड	क/L	क/L	अभ/VH	Dound	
		इंदापूर	क/L	क/L	अभ/VH	Indapur	
		बारामती	क/L	क/L	अभ/VH	Baramati	
		पुरंधर	क/L	क/L	भ/H	Purandhar	
		भोर	क/L	क/L	भ/H	Bhor	
		वेल्ले	क/L	क/L	भ/H	Velhe	
		मुळशी	क/L	क/L	अभ/VH	Mulshi	
		मावळ	क/L	क/L	भ/H	Maval	

तबता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नत्र/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
१०	मोलापूर	उत्तर सोलापूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	North Solapur	Solapur
		वार्शी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Barshi	
		अक्कलकोट	क/L	अक/VL	अभ/VH	Akkalkot	
		दक्षिण सोलापूर	क/L	क/L	अभ/VH	South Solapur	
		मोहोळ	क/L	क/L	अभ/VH	Mohol	
		मंगळवेढा	क/L	क/L	अभ/VH	Mangalwedha	
		पंढरपूर	क/L	क/L	अभ/VH	Pandharpur	
		सांगोला	क/L	अक/VL	भ/H	Sangola	
		माळशिरस	क/L	क/L	अभ/VH	Malshiras	
		करमाळा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Karmala	
		माढा	क/L	क/L	अभ/VH	Madha	
११	सातारा	खटाव	म/M	क/L	साभ/MH	Khatav	Satara
		खंडाळा	म/M	म/M	साभ/MH	Khandala	
		फलटण	म/M	क/L	भ/H	Phaltan	
		महाबळेश्वर	साभ/MH	क/L	भ/H	Mahabaleshwar	
		वाई	साभ/MH	क/L	भ/H	Wai	
		कोरेगाव	साभ/MH	क/L	भ/H	Koregaon	
		सातारा	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Satara	
		जावळी	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Jawali	
		पाटण	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Patan	
		कराड	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Karad	
		माण	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Man	
१२	सांगली	तासगाव	म/M	क/L	भ/H	Tasgaon	Sangli
		खानापूर	क/L	क/L	साभ/MH	Khanapur	
		मिरज	क/L	क/L	भ/H	Miraj	
		जत	क/L	क/L	साभ/MH	Jath	
		कथठे महाकाळ	क/L	क/L	साभ/MH	Kawathe Mahankal	
		शिराला	म/M	म/M	साभ/MH	Shirala	
		आटपाडी	क/L	क/L	साभ/MH	Atpadi	
		वाळवा	म/M	क/L	साभ/MH	Walva	
१३	कोल्हापूर	करवीर	म/M	म/M	म/M	Karvir	Kolhapur
		हातकणंगले	म/M	क/L	म/M	Hatkanangale	
		शिरोळ	म/M	म/M	साभ/MH	Shirol	
		कागल	म/M	क/L	साभ/MH	Kagal	
		चंदगड	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Chandgad	
		आजरा	म/M	म/M	साभ/MH	Ajra	
		गडहिंगलज	म/M	क/L	साभ/MH	Gadhinglaj	
		पन्हाळा	म/M	म/M	साभ/MH	Panhala	
		शाहुवाडी	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Shahuwadi	
		भुदरगड	म/M	म/M	म/M	Bhudargad	
		राधानगरी	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Radhanagari	
		गगनबावडा	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Gaganbavda	
		१४	औरंगाबाद	औरंगाबाद	म/M	म/M	
पैठण	म/M			म/M	भ/H	Paithan	
सोयगाव	म/M			म/M	भ/H	Soegaon	
सिल्लोड	म/M			म/M	भ/H	Sillod	
खुलदाबाद	म/M			म/M	भ/H	Khuldabaa	
कन्नड	म/M			म/M	भ/H	Kannad	
वैजापूर	म/M			क/L	भ/H	Vaijapur	
गंगापूर	म/M			म/M	भ/H	Gangapur	
१५	जालना			जालना	म/M	म/M	भ/H
		परतूर	म/M	म/M	अभ/VH	Partur	
		अंबड	म/M	म/M	अभ/VH	Ambad	
		भोकरदन	म/M	म/M	अभ/VH	Bhokardan	
		जाफराबाद	म/M	म/M	अभ/VH	Jafarabad	

तक्ता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नत्र/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
१६	परभणी	परभणी	साभ/MH	क/L	भ/H	Parbhani	Parbhani
		गंगाखेड	म/M	क/L	भ/H	Gangakhed	
		जितूर	साभ/MH	म/M	भ/H	Jintur	
		पाथरी	म/M	क/L	भ/H	Pathri	
		बसमत	साभ/MH	म/M	अभ/VH	Basmath	
		हिंगोली	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Hingoli	
		कळमनुरी	साभ/MH	म/M	अभ/VH	Kalamnuri	
१७	बीड	बीड	म/M	क/L	भ/H	Beed	Beed
		आष्टी	म/M	क/L	भ/H	Ashti	
		गेवराई	म/M	म/M	अभ/VH	Georai	
		केज	म/M	क/L	भ/H	Kej	
		माजलगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Majalgaon	
		आंबेजोगाई	म/M	म/M	अभ/VH	Ambejogai	
		पाटोदा	म/M	क/L	भ/H	Patoda	
१८	नांदेड	नांदेड	साभ/MH	क/L	भ/H	Nanded	Nanded
		हदगाव	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Hadgaon	
		भोकर	म/M	क/L	अभ/VH	Bhokar	
		कंधार	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Kandhar	
		देगलूर	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Deglur	
		बिलौली	म/M	म/M	अभ/VH	Biloli	
		मुखेड	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Mukhed	
		किनवट	म/M	क/L	अभ/VH	Kinwat	
१९	उस्मानाबाद	उस्मानाबाद	साभ/MH	म/M	अभ/VH	Osmanabad	Osmanabad
		परांडा	म/M	क/L	अभ/VH	Paranda	
		भूम	म/M	क/L	अभ/VH	Bhoom	
		उमरगा	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Umaraga	
		तुळजापूर	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Tuljapur	
		कळंब	साभ/MH	म/M	अभ/VH	Kalamb	
२०	लातूर	उदगीर	साभ/MH	म/M	अभ/VH	Udgir	Latur
		औसा	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Ausa	
		लातूर	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Latur	
		निलंगा	म/M	क/L	अभ/VH	Nilanga	
		अहमदपूर	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Ahmedpur	
२१	बुलढाणा	चिखली	म/M	क/L	अभ/VH	Chikhali	Buldhana
		मलकापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Malkapur	
		मेहेकर	क/L	क/L	अभ/VH	Mehekar	
		खामगाव	क/L	क/L	भ/H	Khamgaon	
		जळगाव (जामोद)	म/M	क/L	अभ/VH	Jalgaon (Jamod)	
		बुलढाणा	म/M	क/L	अभ/VH	Buldhana	
		देउळगावराजा	क/L	क/L	अभ/VH	Deulgaonraja	
		नांदूरा	म/M	क/L	अभ/VH	Nandura	
		मोताळा	म/M	क/L	अभ/VH	Motala	
		संग्रामपूर	क/L	क/L	अभ/VH	Sangrampur	
		शेगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Shegaon	
		लोणार	म/M	क/L	अभ/VH	Lonar	
		शिंदखेडराजा	म/M	क/L	अभ/VH	Shindkhedraja	
२२	अकोला	अकोला	म/M	क/L	अभ/VH	Akola	Akola
		बाळापूर	म/M	अभ/VL	अभ/VH	Balapur	
		मंगरुळपीर	म/M	क/L	अभ/VH	Mangrulpir	
		मुर्तिजापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Murtijapur	
		आकोट	म/M	क/L	अभ/VH	Akot	
		वाशिम	म/M	क/L	अभ/VH	Washim	
		वार्शी	म/M	क/L	अभ/VH	Barshi	

तबता वोन-चालू
TABLE II-Contd.

अ. क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नत्र/N	स्फुरद/P	बालाश/K	Taluka	District
२२	अकोला-चालू	तेल्हारा	म/M	क/L	अभ/VH	Telhara	Akola-Contd.
		पातुर	म/M	क/L	भ/H	Patur	
		मालगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Malegaon	
		कारंजा	क/L	क/L	अभ/VH	Karanja	
		मानोरा	म/M	क/L	अभ/VH	Manora	
		रिसोड	म/M	क/L	अभ/VH	Resod	
२३	अमरावती-	अमरावती	क/L	क/L	अभ/VH	Amravati	Amravati
		भातकली	क/L	म/M	अभ/VH	Bhathkali	
		अचलपूर	क/L	क/L	अभ/VH	Achalpur	
		नांदगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Nandgaon	
		मोशी	क/L	क/L	अभ/VH	Morshi	
		अंजनगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Anjangaon	
		दर्यापूर	क/L	म/M	अभ/VH	Daryapur	
		चांदूर (रेल्वे)	क/L	क/L	भ/H	Chandur (Railway)	
		चांदूर (बाजार)	क/L	क/L	अभ/VH	Chandur (Bazar)	
		तिवसा	क/L	क/L	अभ/VH	Tivasa	
		चिखलदरा	म/M	क/L	भ/H	Chikhaldara	
		वरुड	क/L	क/L	अभ/VH	Warud	
		धारणी	म/M	क/L	भ/H	Dharni	
२४	यवतमाळ	यवतमाळ	क/L	क/L	अभ/VH	Yavatmal	Yavatmal
		पुसद	क/L	क/L	अभ/VH	Pusad	
		वणी	क/L	क/L	अभ/VH	Wani	
		दारव्हा	क/L	क/L	अभ/VH	Darwaha	
		कळंब	क/L	क/L	अभ/VH	Kalamb	
		बाभूळगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Babhulgaon	
		नेर	क/L	क/L	अभ/VH	Ner	
		दिग्रस	म/M	क/L	अभ/VH	Digras	
		उमरखेड	क/L	क/L	अभ/VH	Umarkhed	
		महागाव	क/L	म/M	अभ/VH	Mahagaon	
		पांढरकवडा	क/L	क/L	अभ/VH	Pandharkawada	
		राळेगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Ralegaon	
		घटंजी	क/L	क/L	अभ/VH	Ghatanji	
		मोरगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Morgaon	
२५	वर्धा	वर्धा	म/M	म/M	भ/H	Wardha	Wardha
		सेलू	म/M	क/L	भ/H	Selu	
		आर्वी	म/M	क/L	भ/H	Arvi	
		कारंजा	म/M	म/M	भ/H	Karanja	
		हिंगणघाट	म/M	क/L	भ/H	Hinganghat	
		देवळी	म/M	क/L	भ/H	Deoli	
		समुद्रपूर	म/M	क/L	भ/H	Samudrapur	
		आष्टी	क/L	क/L	अभ/VH	Asti	
२६	नागपूर	नागपूर	म/M	क/L	भ/H	Nagpur	Nagpur
		कामठी	म/M	म/M	भ/H	Kamathi	
		पारशिवनी	म/M	क/L	भ/H	Parshivani	
		रामटेक	म/M	म/M	सभ/MH	Ramtek	
		हिंगना	म/M	क/L	अभ/VH	Hingna	
		उमरेड	म/M	म/M	अभ/VH	Umred	
		भिवापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Bhivapur	
		कुही	म/M	क/L	अभ/VH	Kuhhi	
		मौदा	म/M	क/L	अभ/VH	Moudha	
		काटोळ	म/M	क/L	अभ/VH	Katol	
		नारखेड	म/M	क/L	अभ/VH	Narkhed	
		सावनेर	म/M	क/L	भ/H	Saoner	
		कळमेश्वर	म/M	क/L	अभ/VH	Kalmeshwar	

तक्ता दोन-प्रमाप्त
TABLE II—Concl'd.

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नव/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
२७	भंडारा	भंडारा	म/M	क/L	साभ/MH	Bhandara	Bhandara
		पवनी	म/M	म/M	साभ/MH	Pauni	
		मोहाडी	म/M	म/M	अभ/VH	Mohadi	
		तुमसर	म/M	क/L	अभ/VH	Tumsar	
		तिरोडा	साभ/MH	क/L	अभ/VH	Tiroda	
		गोंदिया	म/M	क/L	अभ/VH	Gondia	
		गोरेगाव	म/M	क/L	भ/H	Goregaon	
		सालेकसा	म/M	क/L	अभ/VH	Salekasa	
		देवरी	म/M	क/L	भ/H	Deori	
		साकोली	म/M	म/M	अभ/VH	Sakoli	
		मोरगाव-अर्जुनी	म/M	म/M	अभ/VH	Moregaon Arjuni	
		लखनदूर	म/M	म/M	भ/H	Lakhandur	
		आमगाव	म/M	म/M	अभ/VH	Amgaon	
		२८	चंद्रपूर	चंद्रपूर	क/L	क/L	
मुल	क/L			क/L	भ/H	Mul	
भद्रावती	क/L			क/L	भ/H	Bhadravati	
नागबीड	क/L			क/L	अभ/VH	Nagbeed	
ब्रह्मपुरी	क/L			क/L	भ/H	Brahmapuri	
शिंदेवाही	क/L			क/L	अभ/VH	Shindevahi	
वरोरा	क/L			क/L	भ/H	Warora	
चिमूर	क/L			क/L	भ/H	Chimur	
राजुरा	क/L			क/L	भ/H	Rajura	
गोंडपिंपरी	क/L			क/L	भ/H	Goundpimpri	
२९	गडचिरोली	गडचिरोली	क/L	क/L	अभ/VH	Gadchiroli	Gadchiroli
		चामोरशी	क/L	क/L	भ/H	Chamorshi	
		धानोरा	क/L	क/L	अभ/VH	Dhanora	
		आरमोरी	क/L	क/L	भ/H	Armori	
		कुरखेडा	क/L	क/L	भ/H	Kurkheda	
		अहेरी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Aheri	
		शिरोंचा	क/L	क/L	भ/H	Shironcha	
		इटापल्ली	क/L	अक/VL	भ/H	Itapalli	

टीप :—अक—अत्यंत कमी

क—कमी

म—मध्यम

साभ—साधारण भरपूर

भ—भरपूर

अभ—अत्यंत भरपूर

VL—Very Low

L—Low

M—Moderate

MH—Moderately High

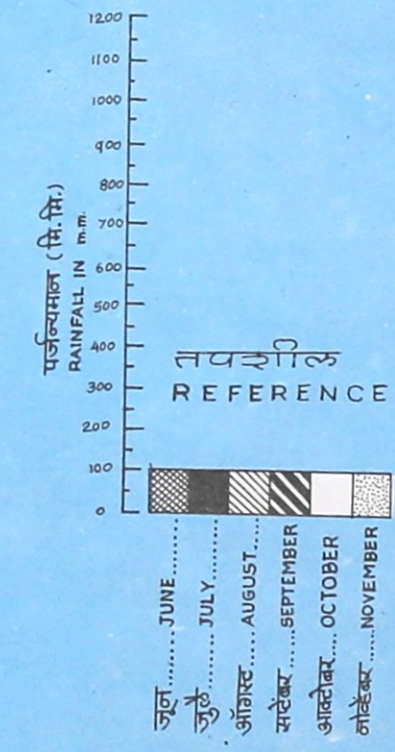
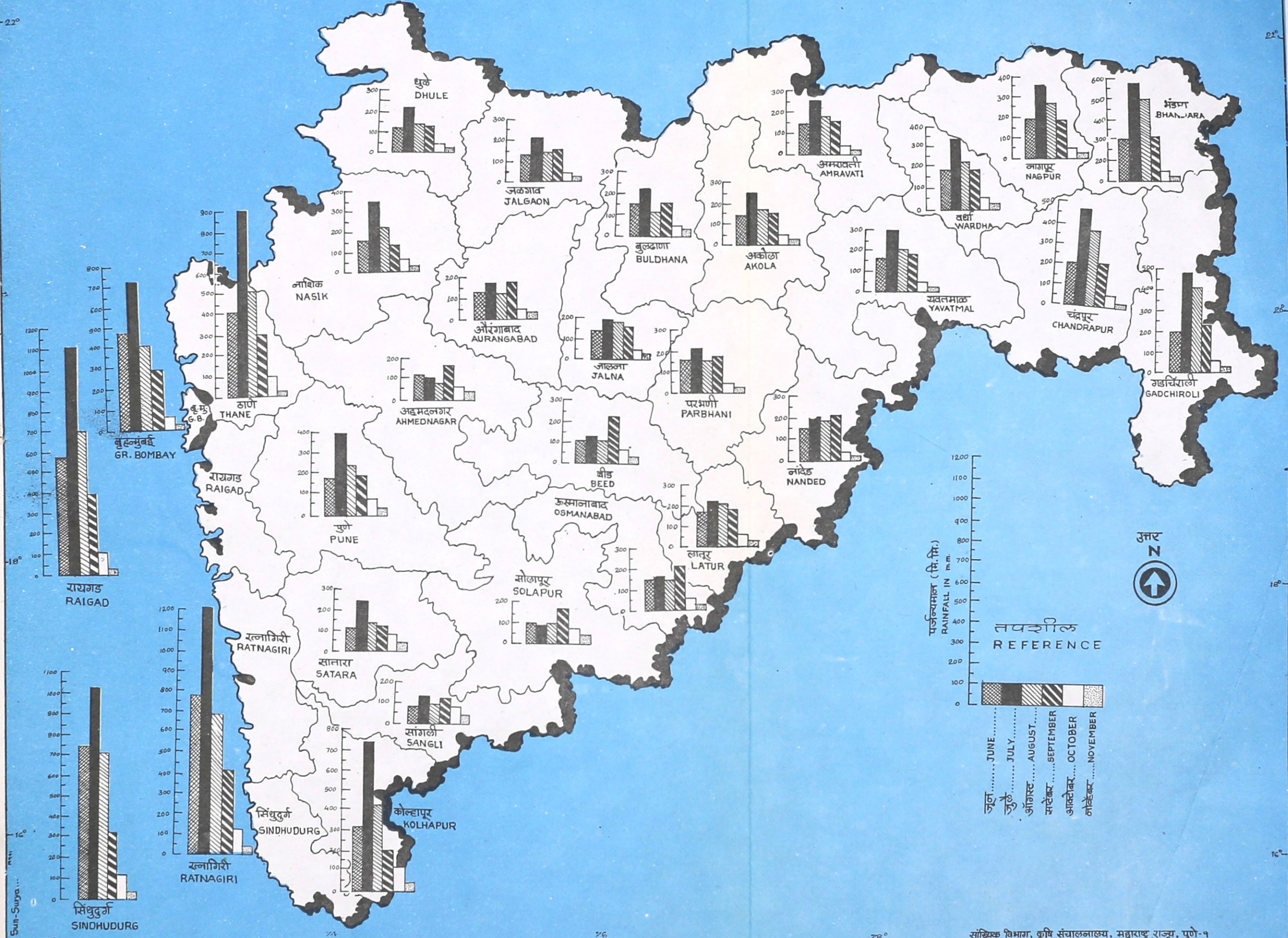
H—High

VH—Very High

जून ते नोव्हेंबर या महिन्यांचे महाराष्ट्रातील जिल्हानिहाय सरासरी पर्जन्यमान

MONTHLY NORMAL RAINFALL FROM JUNE TO NOVEMBER IN DIFFERENT DISTRICTS OF MAHARASHTRA

तक्ता तीन TABLE III

महाराष्ट्र राज्यातील सन १९९० ते १९९२ मधील प्रत्यक्ष व सरासरी पर्जन्यमान दाखविणारा तक्ता

अ. क्र. Sr No.	जिल्हा	जानेवारी January				फेब्रुवारी February				मार्च March				
		सरासरी Normal	१९९० 1990	१९९१ 1991	१९९२ 1992	सरासरी Normal	१९९० 1990	१९९१ 1991	१९९२ 1992	सरासरी Normal	१९९० 1990	१९९१ 1991	१९९२ 1992	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
१	मुंबई	..	1.1	0.0	0.0	N.A.	1.0	0.0	N.A.	N.A.	0.3	0.0	N.A.	N.A.
२	ठाणे	..	1.9	0.0	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0
३	रायगड	..	0.9	0.0	0.0	0.0	0.6	0.0	0.0	0.0	0.6	0.4	0.2	0.4
४	रत्नागिरी	..	1.3	0.0	0.0	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0
५	सिधुदुर्ग	..	1.1	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	0.0
६	नासिक	..	2.7	0.2	0.0	0.0	0.9	0.0	0.0	0.0	2.3	0.0	0.0	0.0
७	धुळे	..	4.4	0.0	0.0	0.0	1.1	0.4	0.0	0.0	1.9	0.0	0.0	0.0
८	जळगाव	..	6.6	1.2	0.0	0.0	2.7	0.0	0.0	0.0	3.8	0.0	3.2	0.0
९	अहमदनगर	..	4.1	0.4	0.0	0.0	1.6	0.0	0.0	0.0	3.3	0.0	0.0	0.0
१०	पुणे	..	1.8	0.0	0.0	0.0	0.7	0.0	0.0	0.0	2.6	0.0	0.0	0.0
११	सोलापूर	..	3.7	12.4	0.0	0.0	2.0	0.0	0.3	0.0	3.9	0.0	0.0	0.0
१२	सातारा	..	3.4	1.0	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0	4.2	0.0	0.0	0.0
१३	सांगली	..	2.9	3.8	0.0	0.0	0.9	0.0	0.0	0.0	5.1	0.4	0.1	0.0
१४	कोल्हापूर	..	1.5	1.7	0.0	0.0	0.9	0.0	0.0	0.0	6.7	0.0	0.0	0.7
१५	औरंगाबाद	..	2.2	0.0	0.0	0.0	1.4	0.0	0.0	0.0	3.7	0.0	0.0	0.0
१६	जालना	..	2.4	1.5	0.0	0.0	1.8	0.0	0.6	0.0	2.6	0.0	0.0	0.0
१७	परभणी	..	4.1	0.0	0.0	0.0	3.4	0.0	0.3	0.0	8.6	0.0	0.0	0.1
१८	बीड	..	2.7	1.8	0.0	0.0	3.0	0.0	0.0	0.0	4.2	0.0	0.0	0.0
१९	नांदेड	..	6.0	3.3	0.0	0.0	4.8	0.0	0.0	0.0	12.1	0.0	0.0	0.0
२०	उस्मानाबाद	..	1.3	0.4	0.4	0.0	3.3	0.0	0.0	0.0	5.1	0.0	0.0	0.0
२१	लातूर	..	1.7	11.3	0.0	0.0	4.3	0.0	0.0	0.0	10.1	0.0	3.2	0.0
२२	बुलढाणा	..	9.0	0.0	0.0	0.0	6.9	0.0	0.0	0.0	7.1	0.0	0.3	0.0
२३	अकोला	..	9.5	0.0	0.0	0.0	9.8	0.0	0.1	0.0	8.6	0.0	0.0	0.0
२४	अमरावती	..	12.0	0.0	1.1	0.0	12.3	0.0	0.0	0.0	8.8	0.0	0.7	0.0
२५	यवतमाळ	..	9.1	0.0	0.0	0.0	11.4	0.0	0.0	0.0	14.5	3.9	0.0	0.0
२६	वर्धा	..	10.9	3.6	7.2	0.0	14.1	0.0	0.0	0.0	12.2	13.3	2.6	0.0
२७	नागपूर	..	14.6	0.0	16.4	0.0	15.9	0.0	3.0	0.2	17.6	0.0	6.5	0.6
२८	भंडारा	..	14.3	3.2	27.8	1.2	18.1	19.7	2.6	2.3	18.0	14.0	21.2	3.1
२९	चंद्रपूर	..	10.9	3.0	2.5	0.0	15.8	12.4	1.0	1.5	19.9	22.1	6.9	0.1
३०	गडचिरोली	..	8.7	3.4	3.6	0.0	15.3	13.9	3.4	0.0	14.8	77.4	6.4	0.0

N. A.—माहिती अद्याप उपलब्ध नाही.

TABLE III

Statement showing the Monthly Rainfall data (Normal and Actual) for the years 1990 to 1992

(आकड़े मिलीमीटरमध्ये)
(Figures in M. M.)

एप्रिल April				मे May				जून June				Rain gauge Centre
सरासरी Normal	१९९० 1990	१९९१ 1991	१९९२ 1992	सरासरी Normal	१९९० 1990	१९९१ 1991	१९९२ 1992	सरासरी Normal	१९९० 1990	१९९१ 1991	१९९२ 1992	
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
0.5	0.0	N.A.	N.A.	11.5	0.0	N.A.	N.A.	520.6	415.7	N.A.	N.A.	.. Bombay
2.1	0.0	5.2	0.0	15.5	98.4	1.1	0.0	446.3	474.9	464.7	256.2	.. Thane
2.8	0.0	7.8	0.0	25.6	153.2	3.1	1.9	655.4	956.2	912.0	239.4	.. Raigad
6.8	0.0	2.0	0.0	37.6	200.3	11.9	0.3	806.6	958.6	894.0	490.0	.. Ratnagiri
7.0	0.0	3.1	0.0	69.7	306.4	41.6	14.8	828.2	905.7	720.4	914.0	.. Sindhudurg
6.4	0.2	9.4	0.0	19.8	87.8	3.3	0.6	142.9	131.5	250.2	151.6	.. Nasik
2.1	0.0	0.0	0.0	10.2	68.7	0.0	0.0	115.3	105.6	158.5	182.7	.. Dhule
2.1	36.1	1.2	0.0	11.1	138.6	0.7	1.5	134.6	131.1	207.5	187.6	.. Jalgaon
7.6	0.0	8.3	0.0	20.5	86.9	8.7	1.7	107.6	90.4	190.5	143.1	.. Ahmednagar
10.7	10.9	8.2	0.2	31.4	57.2	14.0	2.6	169.5	178.3	385.2	120.8	.. Pune
12.1	0.0	14.3	6.0	28.8	68.9	16.4	4.6	97.5	195.2	198.4	109.2	.. Solapur
17.4	0.0	29.4	2.9	38.2	66.5	28.2	1.3	115.2	236.0	436.0	126.8	.. Satara
24.3	0.0	28.8	1.0	49.2	118.5	109.6	15.7	87.5	146.8	285.3	86.1	.. Sangli
31.1	2.4	32.7	8.1	69.6	86.1	67.0	30.7	270.5	254.0	421.0	255.4	.. Kolhapur
3.9	0.0	7.1	0.0	16.9	170.0	14.2	2.0	140.1	117.1	444.4	196.7	.. Aarengabad
5.2	0.0	11.8	0.0	15.6	119.9	6.0	3.8	149.9	214.8	279.0	199.2	.. Jalna
7.4	0.0	0.0	0.3	15.6	103.7	3.0	17.6	150.3	273.3	258.4	280.0	.. Parbhani
10.5	0.0	7.3	0.0	23.3	135.5	4.2	0.6	118.0	174.5	240.5	213.6	.. Beed
14.4	0.0	2.0	2.5	18.5	149.5	0.0	4.3	158.9	283.9	185.6	275.3	.. Nanded
10.0	0.0	10.3	12.4	27.3	179.6	24.8	10.2	140.3	207.0	160.0	117.0	.. Osmanabad
13.8	0.0	35.6	12.2	19.7	137.7	23.6	8.5	165.9	238.5	79.5	170.1	.. Latur
6.4	0.0	0.5	0.0	12.1	41.9	0.5	0.0	148.3	187.1	213.3	212.7	.. Buldhana
7.1	0.0	2.8	0.0	11.3	48.0	0.3	2.5	146.6	349.9	213.7	218.2	.. Akola
6.6	0.0	1.2	0.7	11.4	0.0	0.1	0.5	144.8	254.3	136.1	99.1	.. Amravati
12.9	0.0	3.0	4.3	14.8	69.9	0.6	3.0	171.0	287.1	153.4	189.5	.. Yavatmal
12.2	0.3	2.4	3.6	14.3	97.6	1.7	4.6	179.7	369.5	206.5	108.6	.. Wardha
14.3	3.6	5.3	6.4	14.4	47.5	2.7	2.3	177.2	210.6	149.1	185.0	.. Nagpur
13.8	6.2	10.2	7.5	9.9	74.9	4.1	16.9	178.5	347.3	113.3	93.8	.. Bhandara
15.9	2.6	8.0	3.8	12.7	134.9	6.5	15.9	189.5	282.1	162.4	159.2	.. Chandrapur
15.3	16.8	4.3	3.6	12.4	81.4	7.3	7.5	195.5	475.6	195.0	260.8	.. Gadchiroli

N. A.—Data is not yet received

अ. क्र.	जिल्हा	जुलै July				ऑगस्ट August				सप्टेंबर September			
		सरासरी Normal	१९९० 1990	१९९१ 1991	१९९२ 1992	सरासरी Normal	१९९० 1990	१९९१ 1991	१९९२ 1992	सरासरी Normal	१९९० 1990	१९९१ 1991	१९९२ 1992
1	2	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
१	मुंबई	815.5	802.4	N. A.	N. A.	573.7	423.5	N. A.	N. A.	329.7	139.2	N. A.	N. A.
२	ठाणे	994.7	691.4	1043.5	475.8	596.3	911.3	402.5	942.0	335.8	341.2	79.2	423.5
३	रायगड	1269.8	1010.2	1736.9	797.6	863.6	1492.8	688.0	1329.0	411.4	431.8	100.8	431.7
४	रत्नागिरी	1229.2	941.9	1756.6	1137.6	756.4	1354.5	765.6	1217.1	363.2	355.8	100.2	330.3
५	सिंधुदुर्ग	1045.7	743.7	1313.7	902.5	590.1	771.2	629.8	813.5	308.2	288.2	123.1	167.3
६	नासिक	323.0	305.8	302.3	198.0	231.2	365.9	176.6	259.4	174.2	134.3	71.6	171.0
७	धुळे	252.8	182.0	285.1	138.6	177.5	274.2	117.5	191.2	148.2	161.0	9.2	103.2
८	जळगाव	207.5	131.5	264.1	106.7	162.6	362.3	67.4	228.8	147.2	98.3	11.1	113.8
९	अहमदनगर	103.5	51.7	105.6	64.2	79.6	132.3	10.6	96.7	149.2	66.6	35.9	83.0
१०	पुणे	402.2	403.2	365.4	226.6	255.4	365.2	178.5	257.4	177.5	187.6	94.5	193.8
११	सोलापूर	95.6	44.0	67.6	85.2	91.4	208.0	290.7	97.9	168.1	86.4	93.2	102.2
१२	सातारा	250.6	418.5	281.4	307.5	139.0	387.4	249.2	461.7	121.2	92.5	92.9	164.8
१३	सांगली	142.8	109.9	198.6	86.9	93.3	119.0	74.1	98.1	117.5	24.1	88.5	95.3
१४	कोल्हापूर	689.7	629.5	841.9	539.0	409.9	604.4	482.1	580.0	178.0	124.7	133.6	163.3
१५	औरंगाबाद	174.0	90.6	192.8	67.5	173.5	283.0	38.2	206.9	157.8	100.0	38.4	150.2
१६	जालना	200.7	89.4	237.4	106.2	165.8	304.0	41.4	207.2	134.3	61.0	14.9	151.9
१७	परभणी	227.3	162.6	304.9	110.0	212.4	520.8	20.2	228.0	187.6	103.3	3.5	75.4
१८	बीड	157.9	68.9	84.4	75.4	134.5	277.6	28.7	145.0	181.2	103.7	33.4	163.0
१९	नांदेड	251.9	159.2	185.2	80.6	233.9	510.7	99.0	282.7	193.6	89.9	39.0	80.6
२०	उस्मानाबाद	180.4	151.9	185.2	67.1	151.9	198.1	20.1	133.5	191.0	119.5	55.0	119.0
२१	लातूर	249.5	112.1	215.7	84.2	223.5	384.7	58.1	146.7	191.8	113.7	36.5	143.0
२२	बुलढाणा	216.3	262.8	227.7	91.0	166.1	302.8	46.3	263.0	155.5	69.0	4.6	97.7
२३	अकोला	243.6	269.9	212.0	110.6	174.9	358.0	126.2	384.4	159.2	65.6	1.9	141.9
२४	अमरावती	258.5	274.8	292.2	192.3	186.7	446.5	135.0	428.0	161.7	87.1	7.4	63.4
२५	यवतमाळ	291.4	298.9	225.3	144.4	225.6	433.4	182.3	488.2	181.7	75.9	14.6	93.1
२६	वर्धा*	326.5	264.4	296.7	236.5	237.8	481.1	113.3	568.5	190.2	42.1	15.7	60.4
२७	नागपूर	394.4	219.0	396.3	251.3	277.6	306.4	225.1	443.5	200.5	101.4	21.3	93.5
२८	भंडारा	462.5	321.0	483.2	382.2	405.4	285.2	409.8	522.9	235.0	230.4	43.8	116.7
२९	चंद्रपूर	444.5	428.3	394.0	234.2	361.9	672.2	369.0	692.8	234.6	140.3	49.4	218.4
३०	गडचिरोली	480.3	581.2	538.8	443.5	405.1	1019.8	533.5	792.7	206.9	234.3	38.2	204.6

N.A.—Data is not yet received.

TABLE III-*Concl'd.*

(आकडे मिलीमीटरमध्ये) (Figures in MM)

ऑक्टोबर October				नोव्हेंबर November				डिसेंबर December				वार्षिक Annual			Raingauge Centre	
सरा- सरी	१९९०	१९९१	१९९२	सरा- सरी	१९९०	१९९१	१९९२	सरा- सरी	१९९०	१९९१	१९९२	सरा- सरी	१९९०	१९९१		१९९२
Normal	1990	1991	1992	Normal	1990	1991	1992	Normal	1990	1991	1992	Normal	1990	1991		1992
39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53		54
76.4	47.9	N. A.	N. A.	6.6	0.0	N. A.	N. A.	3.5	0.0	N. A.	N. A.	2340.4	1828.7	N. A.	N. A.	.. Bombay
84.7	113.2	2.8	23.7	16.4	3.5	0.7	0.0	2.2	0.3	0.0	0.0	2497.5	2634.4	1999.7	2121.2	.. Thane
114.7	252.1	11.2	90.0	16.8	9.3	0.1	0.0	4.7	0.0	0.2	0.0	3366.9	4487.1	3460.3	2889.6	.. Raigad
141.0	265.7	27.4	120.3	30.3	20.3	0.3	0.5	6.3	0.0	0.0	0.0	3379.9	4099.8	3558.0	2855.1	.. Ratnagiri
131.3	102.1	42.4	99.7	34.5	23.2	0.2	1.8	10.6	0.0	0.0	0.0	3027.9	3140.7	2773.3	2913.6	.. Sindhudurg
64.1	119.4	8.6	47.2	25.9	21.6	5.2	0.2	4.8	1.9	0.0	0.0	998.2	1161.8	867.2	828.0	.. Nasik
40.4	20.4	1.2	108.7	12.7	18.6	0.0	0.0	4.7	1.9	0.0	0.0	771.3	837.6	571.5	724.4	.. Dhule
39.2	99.9	0.8	103.5	20.4	0.5	3.5	0.2	6.9	9.3	0.0	0.0	744.7	1000.1	559.5	742.1	.. Jalgaon
61.5	271.2	7.8	22.0	31.8	10.4	6.3	5.4	6.7	2.5	0.0	0.0	577.0	683.2	373.6	416.1	.. Ahmednagar
82.6	202.4	12.3	35.0	30.4	21.9	5.5	5.2	6.4	0.0	0.0	0.0	1171.2	1426.9	1063.6	841.6	.. Pune
69.6	197.0	38.3	42.8	27.3	11.3	7.6	22.8	7.2	0.0	5.2	0.0	607.2	823.4	732.0	470.7	.. Solapur
80.9	176.1	39.4	39.2	36.2	49.7	10.6	10.1	7.3	0.0	0.0	0.0	814.4	1428.1	1167.1	1114.3	.. Satara
93.6	137.4	55.2	71.2	34.6	21.1	1.9	9.9	7.1	0.0	0.0	0.0	658.8	681.2	842.1	464.2	.. Sangli
122.8	124.0	62.1	114.2	37.4	33.1	0.2	46.5	10.5	0.0	0.0	0.0	1828.7	1865.4	2040.6	1737.9	.. Kolhapur
51.6	317.6	0.5	47.2	19.7	4.4	12.2	3.1	13.2	7.2	0.0	0.0	758.0	1090.2	747.8	673.6	.. Aurenghabad
47.5	193.9	2.2	100.0	18.7	3.8	15.8	3.7	8.2	2.6	0.0	0.0	752.7	991.6	608.6	772.0	.. Jalna
57.4	212.8	6.4	74.6	17.4	2.7	6.4	2.7	11.9	4.1	0.0	0.0	967.5	1386.2	605.8	765.2	.. Parbhani
62.7	209.3	2.6	19.7	23.5	6.9	4.6	10.4	10.1	5.4	0.0	0.0	731.6	984.3	405.7	627.7	.. Beed
51.2	217.0	36.3	54.7	15.5	2.8	13.8	29.3	6.7	0.0	0.0	0.0	967.5	1416.5	717.3	810.0	.. Nanded
66.5	215.2	9.1	22.7	16.5	14.1	11.4	36.7	5.5	1.3	0.0	0.0	799.1	518.6	476.3	518.6	.. Osmanabad
61.1	198.5	4.9	52.0	20.1	3.4	16.1	38.1	4.0	0.0	0.0	0.0	965.5	1201.9	473.2	655.7	.. Latur
45.4	127.1	0.2	94.4	23.1	1.1	13.0	1.6	10.0	4.0	0.0	0.0	805.2	996.1	506.4	760.4	.. Buldhana
41.1	133.1	0.8	52.9	22.1	0.0	22.7	1.2	8.8	4.9	2.6	0.0	842.6	1226.2	583.1	911.4	.. Akola
43.1	137.2	1.1	43.6	19.2	0.0	90.0	0.3	8.1	0.0	2.1	0.0	873.2	1200.0	586.0	828.1	.. Amravati
48.0	141.2	8.8	29.6	18.0	1.8	12.2	24.3	9.2	1.3	0.0	0.0	1007.6	1313.6	600.2	976.4	.. Yavatmal
46.4	127.7	0.3	28.4	16.0	2.0	8.4	7.1	10.3	24.3	0.0	0.0	1070.6	1441.0	654.8	1017.7	.. Wardha
49.6	76.5	0.5	11.9	13.3	0.0	11.7	2.7	9.8	13.8	0.0	0.0	1153.8	979.0	837.9	897.4	.. Nagpur
51.5	118.1	15.5	8.1	10.2	0.3	2.0	10.5	9.1	13.2	0.6	0.0	1426.3	1398.0	1134.1	1165.2	.. Bhandara
51.0	158.3	5.7	19.4	11.8	0.3	7.5	17.7	8.2	3.2	2.2	0.0	1376.5	1216.8	1015.1	1363.0	.. Chandrapur
62.2	210.2	36.6	21.0	12.0	6.3	17.3	26.7	4.8	1.9	8.4	0.0	1453.3	2609.8	1392.1	1760.1	.. Gadchiroli

N. A.—माहिती अद्याप उपलब्ध नाही.

पाऊसमानाचे प्रकार :**पावसाळी विभागाच्या वर्गीकरणाची तत्त्वे :**

भारतात बहुतांश भागात पडणाऱ्या वार्षिक सरासरी पावसापैकी ७० ते ७५ टक्के इतका नैऋत्य मान्सूनचा पाऊस (जून ते सप्टेंबर) असतो. याला फक्त भारताच्या आग्नेय दिशेकडील भाग, काश्मीर व त्याजवळील डोंगराळ प्रदेश हे अपवाद आहेत. मान्सूनचा आणि एकूण वर्षात पडणारा पाऊस यात प्रत्येक वर्षात अतिशय तफावत आढळते त्यामध्ये कोठल्याही प्रकारचा ताळमेळ किंवा सुसंबद्धता आढळत नाही. कृषि उत्पादनात एकूण पडणाऱ्या पावसापेक्षा पिकाच्या निरनिराळ्या वाढीच्या अवस्थेच्या काळात कसा पाऊस झाला याला अधिक महत्त्व असते. पाऊसमानाप्रमाणे वर्गीकरण करताना आठवड्याचा, पंधरवड्याचा वा महिन्याचा पडलेला पाऊस विचारात घ्यावा. याबाबत संख्या शास्त्रज्ञांनी विचार करून शेतीमध्ये महिन्याचा पाऊस विचारात घेऊन नियोजन करणे सुलभ व सोयीचे असल्याचा निष्कर्ष काढला.

प्रत्येक पिकास लागणारा काळ व पाण्याची आवश्यकता विचारात घेऊन उत्पादनाशी सांगड घालून कोठले पीक कुठल्या पावसाळी विभागात घेता येईल याचा ठोसपणे अंदाज बांधता येतो. तयार केलेल्या माहितीवरून आणि बहुतेक पिके ९० दिवसांत परिपक्व होत असल्यामुळे खालील मुख्य नामस ठरविता येतील.

- (१) जर लागोपाठ किमान ३ महिन्यात प्रत्येक महिन्यातील प्रपावसाची सरासरी ३० से. मी. पेक्षा अधिक असेल तर अशा देशात भाताचे पीक घेणे श्रेयस्कर ठरेल.
- (२) जर लागोपाठ ३ महिन्यात पावसाचे प्रमाण प्रत्येक महिन्यात २० ते ३० से. मी. असेल तर अशा प्रदेशात भातापेक्षा कमी पाण्याची गरज असणारी पिके उदा. मका, उडीद घ्यावीत.
- (३) जर लागोपाठ ३ महिन्यात पावसाचे प्रमाण १०-२० से. मी. असेल तर त्याहून पाण्याची कमी आवश्यकता असलेली पिके उदा. बाजरी किंवा त्यासारखी तृणधान्ये घ्यावीत.
- (४) सतत ३ महिन्यात पावसाचे प्रमाण जर ५ ते १० से. मी. असेल तर अशा भागात कमी पाणी लागणारे गवतासारखे पीक घेण्यात यावे.
- (५) सतत ३ महिन्यात पावसाचे प्रमाण ५ से. मी. पेक्षा कमी असेल तर ते कृषि उत्पादनाला योग्य नाही.

महिन्यात पडलेल्या पावसाच्या बेरजांचा उपयोग करून वार्षिक पर्जन्य वाटप दर्शविण्यासाठी खालीलप्रमाणे इंग्रजी अद्याक्षरांचा उपयोग करून योग्य अशी चिन्हांची संहिता (Code) शोधून काढण्यात आलेली आहे. तक्ता १ मध्ये इंग्रजी अद्याक्षरे "अ" ते "इ" हे मासिक पर्जन्यमानाचे टप्पे दर्शवितात व त्यात जोडलेली संख्या ही पर्जन्यमानाच्या टप्प्यात येणाऱ्या महिन्यांची संख्या दर्शविते. उदा. अ-२ हे चिन्ह दरमहा ३० से. मी. पेक्षा जास्त पाऊस पडणारे दोन महिने असे सुचविते.

Rainfall Pattern :**Basis of Classification of Rainfall Zone :**

A major feature of Indian rainfall is that the south-west monsoon season (June to September) accounts for 70 to 95 per cent of the annual rainfall throughout the country except in the south-east peninsula and Kashmir and adjoining hill areas, the monsoon as well as the annual rainfall show large fluctuations from year to year but, as stated in chapter 13 on climate and Agriculture, there is no significant evidence of any trend or periodicity in either of them. Considered in relation to crop production, the total annual or seasonal rainfall does not have much significance and what is important is its distribution during the period of growth of different crops. As relevant question, therefore, is whether rainfall should be examined on a weekly, fortnightly or monthly basis. The coefficient of variation (CV) of monthly rainfall is as high as 40-50 per cent even in the rainiest month of July over most of the central, northern and eastern India. In the south, excluding the west coast, CV is higher and varies from 60 to 100 per cent. The variability of weekly or fortnightly rainfall being still greater, makes the use of either of them undependable as indicators of rainfall distribution. For a macro study like the present, monthly rainfall data which are more dependable and also the most convenient to handle have been used.

In order to relate crop production with rainfall, certain norms have to be assumed depending on the duration of the crops and their water requirements. On the basis of available information and the fact that most crops mature in about 90 days, the following broad norms have been drawn up :—

- i) Rainfall greater than 30 cm. per month (cm. pm.) for at least three consecutive months would be suitable for a crop like paddy whose water need is very high.
- ii) 20-30 cm. pm. for not less than three consecutive months would be suitable for crops whose water need is high but less than that of paddy for example, maize and black gram.
- iii) 10-20 cm. pm. for at least three consecutive months would be suitable for crops requiring much less water e. g. bajra and small millets.
- iv) 5-10 cm. for three consecutive months would be just sufficient for crops which have low water requirements, e. g. month (P. aconitifolius) and ephemeral grasses.
- v) Rainfall less than 5 cm. pm. for three consecutive months is not of much significance for crop production.

For denoting the year's rainfall distribution using monthly totals a convenient code in letter symbols with numerical subscripts explained below, has been evolved. The letters A to E in Table 1 indicate the ranges of monthly rainfall and the subscripts to these refer to the number of months having these ranges of rainfall e. g. A-2 indicates two months with rainfall greater than 30 cm. pm.

पर्जन्यमान दर्शविणारी संहिता

चिन्ह	मासिक पर्जन्यमान से. मी. मध्ये
अ +	३० पेक्षा जास्त
ब	२०-३०
क	१०-२०
ड +	५-१०
इ +	५ पेक्षा कमी

+देशातील मासिक पर्जन्यमानाचा अभ्यास केला अशा असे आढळून येते की, भारताचा पश्चिम किनारपट्टीचा भाग व ईशान्येकडील डोंगराळ प्रदेश वगळता सरासरी महिन्याचे पावसाचे प्रमाण ४० से. मी. पेक्षा जास्त नाही.

पर्जन्यमानाप्रमाणे विभागण्यात आलेल्या भागात "अ" आणि "ब" प्रकार आहेत त्या प्रकारात १० से. मी. पेक्षा कमी पाऊसमान असल्यामुळे महत्त्वाचे वाटत नाही. पाऊसमानाप्रमाणे पाडण्यात येणारे गट कमी होण्याच्या दृष्टीने "अ" आणि "ब" प्रकारात "ड" प्रकार घेण्यात आलेला नाही. त्याच्याऐवजी "इ" प्रकारचा समावेश करण्यात आलेला आहे. हा प्रकार असा दर्शवितो की, पावसाचे प्रमाण ४० से. मी. प्रति महिना पेक्षा कमी आहे. अशा प्रकारे ब-२, इ-२ हा गट असे दर्शवितो की, दोन महिन्यांचे पाऊसमान २० ते ३० से. मी. प्रति महिना व २ महिने १० से. मी. प्रति महिना पेक्षा कमी पाऊस.

जून ते सप्टेंबरमध्ये होणाऱ्या नैऋत्येकडील पाऊसाचा मुख्य हंगाम देशाच्या पर्जन्य वाटपामध्ये अग्रक्रम उरतो. हंगामाचे महत्त्व लक्षात घेण्याकरिता जून ते सप्टेंबर महिन्यात पडणारा पाऊस (वार्षिक पर्जन्यमानामध्ये) कसात दर्शविलेले आहे. मान्सून हंगामानंतर (ऑक्टोबर ते जानेवारी) पडणारा पाऊस कसाच्या उजवीकडे दाखविण्यात आला आहे. तर कसाच्या डावीकडे मान्सूनपूर्व (फेब्रुवारी ते मे) पडणारा पाऊस दर्शविण्यात आला आहे. पडणाऱ्या पावसाचे प्रमाण महिन्याप्रमाणे कळण्यासाठी एखाद्या सुत्राची आवश्यकता असते. त्याकरता जे सूत्र तयार केले आहे ते असे आहे. ड१ इ३ (अ२ व१ क१) क१ इ३ यामध्ये दर्शविलेली चिन्हे कमी कमी होणाऱ्या पाऊसमानाप्रमाणे आहेत. त्यामध्ये महिन्याचा क्रम अनुक्रमे येईलच असे नाही. हे पुढील स्पष्टीकरणावरून दिसून येईल.

१) ड१ इ३ हे फेब्रुवारी ते मे हा काल दर्शवून त्यामध्ये एका महिन्यात बहुतांशी "मे" या महिन्यात पडणाऱ्या पावसाचे प्रमाण ५ ते १० से. मी. असून बाकीच्या ३ महिन्यात ५ से. मी. पेक्षा कमी पाऊस पडतो.

२) अ२ व१ क१ हे जून ते सप्टेंबर हा काल दर्शवितात पैकी २ महिन्यांत (बहुतांशी जुलै-ऑगस्ट) ३० से. मी. पेक्षा जास्त पाऊस पडतो. एका महिन्यात (सप्टेंबर) २०-३० से. मी. आणि उरलेल्या एका महिन्यात (जून) १०-२० से. मी. पाऊस पडतो.

३) क१, इ३ हे ऑक्टोबर ते जानेवारी हा काल दर्शवितात. त्यामध्ये एका महिन्यात (ऑक्टोबर) १०-२० से. मी. आणि राहिलेल्या तीन महिन्यांत (नोव्हेंबर-जानेवारी) ५-१० से. मी. पाऊस पडतो.

पावसाळी विभागाच्या सीमा :

जवळ जवळच्या भागात मासिक, हंगामी व वार्षिक पाऊसमानात विशेष फरक आढळून येत नाही. त्यामुळे पाऊसमानाच्या आकडेवारीसाठी "लिनिअर-इंटरलेशन" पद्धत चालू शकेल. पावसाचे आकडे हे त्या ठिकाणाचे मापन असल्याने एकाच पद्धतीचे पाऊसमान किंवा तशाच प्रकारच्या पाऊसमानाकरिता समपातळीरेषा काढता येतील. ह्या समपातळीरेषा सीमेप्रमाणेच येतील असे नाही. याकरिता पट्टीलप्रमाणे पद्धत अंमलात आणली आहे.

Code for Rainfall Data :

Symbol	Monthly rainfall cm. pm.
A +	Greater than 30
B	20-30
C	10-20
D +	5-10
E +	Less than 5.

+An examination of monthly rainfall in the country shows that except for areas in the west coast and some hill stations in extreme north-east, normal monthly seldom exceeds 40 cm.

In distributions containing ranges of rainfall covered by A or B termed briefly as A & B types amounts less than 10 cm. are not so significant and their frequency is generally small. To reduce the number of combinations, D is omitted in A or B type distributions, instead E is used to denote less than 40 cm. pm. Thus B2 E2 would denote two months of 20-30 cm. pm. and two months less than 10 cm. pm. rainfall.

The south-west monsoon months of June to September being the principal rainy seasons dominate the rainfall distributions of the country. To indicate the season's importance monthly rainfall distribution during June to September is shown in brackets in the annual pattern. To the right of the bracket is the distribution for the post-monsoon months, namely, October to January and to the left that for the pre-monsoon months namely February to May. In order to explain how much a coded rainfall distribution written in symbols with numerical subscripts has to be interpreted, a hypothetical example may be considered. D1 E3 (A2 B1 C1) C1 D3, in which for each of the three periods, the symbols are in order of decreasing rainfall which is not necessarily the calendar sequence, can be explained as under :—

i) D1 E3 represents the period February to May in which one month's rainfall (usually May) is in the range of 5-10 cm. and the remaining three months get less than 5 cm. pm.

ii) A2 B1 C1 represents the period June to September in which two months (usually July and August) get more than 30 cm. pm. rainfall, one month (September) gets 20-30 cm. and the remaining month, i. e. June gets 10-20 cm.

iii) C1 D3 represents the period October to January in which October gets 10-20 cm rainfall and the rest 5-10 cm. pm.

Boundaries of Rainfall Zones :

Since differences in monthly, seasonal and annual rainfall are not large within short distances. Linear interpolation of rainfall data is permissible. Rainfall data being point measures isolines for the same or nearly the same type of distribution of monthly rainfall can, therefore, be drawn. These isolines may not necessarily follow the boundaries of talukas which are taken to be unit of area in this study and hence for delineation of boundaries the following procedure has been adopted :

१) ज्या ठिकाणी फारसा फरक नाही तेथे समपातळीरेषा तालुक्याच्या सीमेप्रमाणेच राहतील.

१) ज्या ठिकाणी पाऊसमानात बराच फरक आहे त्या ठिकाणी समपातळीरेषा ह्या पावसाळी विभागाच्या सीमा राहतील.

२) ज्या तालुक्याचा ३/४ भाग विभागाच्या बाहेर राहिल तो तालुका त्या विभागात समाविष्ट करण्यात येणार नाही.

जवळील दोन किंवा जास्त तालुक्यातील पाऊसमान सारखे असेल तर ते एक पाऊसमान ठरेल व जे काही क्षेत्र त्या खाली येईल त्याला विभाग म्हणता येईल. त्याची चिन्हे रोमन आकड्यात दर्शविण्यात आली आहेत याप्रमाणे संपूर्ण देशाचे पाऊसमान ठरविण्यात आले आहे.

पावसाळी विभाग :

महाराष्ट्र राज्यात एकंदर १६ पावसाळी विभाग पडतात. ते खाली दर्शविले आहेत. त्यामध्ये येणाऱ्या तालुक्याची संख्या व अंदाजित क्षेत्रही दर्शविले आहे.

पावसाळी विभाग	पाऊसमान	एकंदर तालुके		अंदाजे क्षेत्र चौ. कि. मी.	
		पूर्ण	अंशतः		
१	२	३	४	५	
१)	इ४ (क१ ड३)	ड१ इ३	२०	—	२६,६४७
२)	इ४ (क२ ड२)	ड१ इ३	१४	२	१६,९५०
३)	इ४ (क३ ड१)	इ४	१०	३	१४,२६७
४)	इ४ (क४)	इ४	३७	१	४७,४६५
५)	इ४ (क४)	ड१ इ३	२	५	२,८१९
६)	इ४ (ब१ क३)	इ४	४३	३	७१,८७५
७)	इ४ (ब१ क३)	ड१ इ३	३	४	६,२७९
८)	इ४ (ब२ क२)	इ४	६	—	७,२०८
९)	ड१ इ३ (अ१ क३)	क१ इ३	३	८	५,६२२
१०)	इ४ (अ१ ब१ क२)	इ४	१	—	९६१
११)	इ४ (अ१ ब१ क२)	ड१ इ३	१३	३	२९,७५४
१२)	इ४ (अ२ ब१ क१)	ड१ इ३	९	९	९,९१५
१३)	इ४ (अ२ ब२)	ड१ इ३	७	१	३१,२९३
१४)	ड१ इ३ (अ३ क१)	क१ इ३	१	—	९६५
१५)	इ४ (अ३ ब१)	ड१ इ३	६	१	५०६०
१६)	इ४ (अ४)	क१ इ३	३६	४	२६,२८५

i) where variations are small, isolines follow the taluka boundaries :

i) where variations are large, isolines delineate the zone boundaries; and

ii) any taluka, more than three quarters of which lies outside of a zone is not considered a part of that zone.

If an identical distribution is observed over two or more adjacent talukas a pattern is said to have evolved and the area covered by it is distinguished as a zone and indicated suitable by a roman numeral. Rainfall patterns have been identified for the whole country using the methodology described above.

Rainfall Zones :

The State is divided into 16 rainfall zones. These are indicated below together with the number of talukas included and their total approximate area.

Zone	Rainfall pattern	Number of talukas		Approximate (Sq. km.
		Full Talukas	Part Talukas	
1	2	3	4	5
I	E4 (C1 D3) D1 E3	20	..	26647
II	E4 (C2 D2) D1 E3	14	2	16950
III	E4 (C3 D1) E4	10	3	14267
IV	E4 (C4) E4	37	1	47465
V	E4 (C4) D1 E3	2	5	2819
VI	E4 (B1 C3) E4	43	3	71875
VII	E4 (B1 C3) D1 E3	3	4	6279
VIII	E4 (B2 C2) E4	6	..	7208
IX	D1 E3 (A1 C3) C1 E3	3	8	5622
X	E4 (A1 B1 C2) E4	1	..	961
XI	E4 (A1 B1 C2) D1 E3	13	3	29754
XII	E4 (A2 B1 C1) D1 E3	9	9	9915
XIII	E4 (A2 B2) D1 E3	7	1	31293
XIV	D1 E3 (A3 C1) C1 E3	1	..	965
XV	E4 (A3 B1) D1 E3	6	1	5060
XVI	E4 (A4) C1 E3	36	4	26285

तक्ता चार
TABLE No. IV
महाराष्ट्रातील भूपर्जन्य गटवार लागवडीखालील क्षेत्र
Eco-unitwise area under cultivation in Maharashtra State

जमिनीचा प्रकार पावसाळी विभाग	अ A	ब B	क C	ड D	इ E	फ F	ग G	ह H	आय I		Type of Soil Rainfall Zone
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
एक ..	7291 (I-A)	7380 (I-B)	3370 (I-C)	.. (I-D)	.. (I-E)	.. (I-F)	.. (I-G)	.. (I-H)	.. (I-I)	18041 ..	I
दोन ..	6291	2913	1007	38	590	..	..	..	..	10839 ..	II
तीन ..	3834	6638	621	20	45	..	..	..	..	11158 ..	III
चार ..	10316	18819	7830	..	..	..	..	..	..	36965 ..	IV
पाच ..	195	748	257	36	726	..	..	..	..	1962 ..	V
सहा ..	12642	33705	12118	..	..	..	..	..	..	58465 ..	VI
सात ..	507	793	51	406	1448	..	..	..	..	3205 ..	VII
आठ ..	954	2711	1422	..	..	..	..	..	..	5087 ..	VIII
नऊ ..	704	399	375	161	679	..	..	..	..	2318 ..	IX
दहा ..	407	205	..	..	..	..	..	..	..	612 ..	X
अकरा ..	6252	5093	3584	..	2082	..	..	487	510	18008 ..	XI
बारा ..	351	308	107	706	1259	..	..	..	..	2831 ..	XII
तेरा ..	..	86	3293	553	1660	..	..	3050	2576	11218 ..	XIII
चौदा ..	..	54	39	44	115	..	..	..	..	252 ..	XIV
पंधरा ..	478	443	..	96	236	56	..	..	..	1309 ..	XV
सोळा ..	1131	1313	146	2856	12	40	271	..	..	5769 ..	XVI
एकूण ..	51353	81608	34220	4916	8852	96	271	3537	3086	187939 ..	Total

टिप्पणी— सांकेतिक शब्दप्रयोगाचा खुलासा तक्त्यापूर्वीच्या टिप्पणीत केलेला आहे.

Note— Explanations for abbreviations are given in pre-explanatory note.

सक्ता पाच
TABLE V

महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय लागवडीलायक क्षेत्राचे वाटप
Districtwise distribution of cultivable land in Maharashtra State.

(क्षेत्र लाख हेक्टरसंमध्ये)
(Area in lakh Ha.)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	लागवडी- लायक क्षेत्र	भरड उथळ जमीन	मध्यम काळी जमीन	खोल काळी जमीन	जांभ्या मातीच्या जमिनी	डोंगर उतारा- वरील तांबूस तपकीरी जमीन	किनाऱ्या वरील (समुद्र किनार) पानथळ जमीन	किनाऱ्या वरील खरवट जमीन	पिवळसर तपकीरी जमिनी	सपाटी- वरील पिवळसर जमीन	District
1	2	3	अ A	ब B	क C	ड D	ई E	फ F	ग G	ह H	आय I	2
		Culti- vable land	Coarse shallow soils	Medium black soils	Deep Black soils	Laterite & Late- ritic soils	Raddish brown soils of hills slopes	Coastal alluvium	Coastal saline	Yello- wish brown soils	Yello- wish brown soils of plains	Designation
१	ठाणे	3.16	0.90	1.52	..	..	0.29	0.45	..	..	..	Thane
२	रायगड	3.39	0.91	1.43	0.80	0.25	..	..	..	..	..	Raigad
३	रत्नागिरी	..	6.41	..	..	4.51	0.02	1.69	0.19	..	..	Ratnagiri
४	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
५	नासिक	9.82	3.06	2.90	0.60	0.40	2.86	..	..	..	..	Nasik
६	धुळे	5.75	3.40	0.70	1.65	..	..	..	..	..	..	Dhule
७	जळगांव	7.24	2.48	3.26	1.50	..	..	..	..	..	..	Jalgaon
८	पुणे	10.97	2.27	2.06	0.86	1.19	4.59	..	..	..	..	Pune
९	अहमदनगर	12.90	4.87	5.29	1.66	..	1.08	..	..	..	..	Ahmednagar
१०	सोलापूर	12.36	3.11	6.02	3.23	..	..	..	..	..	..	Solapur
११	कोल्हापूर	4.70	0.84	0.84	0.22	1.26	1.54	..	..	..	..	Kolhapur
१२	सातारा	7.62	2.84	1.11	0.53	0.71	2.43	..	..	..	..	Satara
१३	सांगली	7.39	2.50	3.21	1.68	..	..	..	..	..	..	Sangli
१४	औरंगाबाद	..	14.19	5.31	6.46	2.42	..	..	..	..	..	Aurangabad
१५	जालना	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Jalna
१६	परभणी	11.29	1.18	6.56	3.55	..	..	..	..	..	..	Parbhani
१७	बीड	9.83	2.35	5.35	2.13	..	..	..	..	..	..	Beed
१८	नांदेड	8.27	2.00	4.01	2.26	..	..	..	..	..	..	Nanded
१९	उस्मानाबाद	..	13.42	1.53	10.11	1.78	..	..	..	..	..	Osmanabad
२०	लातूर	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Latur
२१	अमरावती	7.63	1.84	4.58	1.21	..	..	..	..	..	..	Amravati
२२	अकोला	8.27	0.71	6.12	1.44	..	..	..	..	..	..	Akola
२३	बुलढाणा	7.32	3.50	2.69	1.13	..	..	..	..	..	..	Buldhana
२४	यवतमाळ	8.65	5.73	0.91	2.01	..	..	..	..	..	..	Yavatmal
२५	नागपूर	5.66	1.11	1.34	0.34	..	..	..	..	0.33	2.54	Nagpur
२६	वर्धा	6.93	2.51	2.64	1.78	..	..	..	..	..	..	Wardha
२७	भंडारा	4.13	..	..	0.15	..	..	..	..	2.20	1.78	Bhandara
२८	चंद्रपूर	..	6.53	0.65	0.78	1.32	0.84	..	..	1.44	1.50	Chandrapur
२९	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
एकूण	..	203.83	55.60	79.89	34.25	9.16	12.81	2.14	0.19	3.97	5.82	Total

---

तस्ता तहा
TABLE VI

तक्ता
सहा
महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या
पिकांखालील इकोघटकनिहाय क्षेत्र

भू-पर्जन्य गट	भात Paddy (Pd)	ख. जवार K. Jowar (Kj)	बाजरी Bajra (B)	नागली Nagli (N)	र. जवार R. Jowar (Rj)	गहू Wheat (W)	इतर तृणधान्य Other cereals (Oc)	तूर Tur (T)	मूग Mug (Mu)	उडीद Udid (U)
एक-अ	2	346	2132	15	3332	89	59	63	..	..
एक-ब	75	771	596	..	3648	414	168	221	..	..
एक-क	57	330	185	..	1782	240	44	45	..	..
दोन-अ	2	344	2982	1	2087	19	30	64	..	1
दोन-ब	92	275	523	..	711	346	29	67	5	4
दोन-क	53	87	74	..	174	351	15	25	3	2
दोन-ड	10	..	..	..	..	..	4	..	..	..
दोन-ई	74	58	49	59	182	19	2	14	..	..
तीन-अ	7	10	2968	..	30	35	197	15	50	10
तीन-ब	58	323	1261	..	2404	688	18	121	60	39
तीन-क	10	28	103	..	82	242	55	..	10	1
तीन-ड	20	..	..	..	..	..	..	..	..	..
तीन-ई	..	..	..	33	..	..	5	..	..	..
चार-अ	11	1587	2803	..	1566	228	161	608	234	171
चार-ब	497	3063	1078	..	5284	1162	204	1383	365	203
चार-क	128	845	316	1	2984	724	41	363	372	146
पांच-अ	..	30	96	..	15	..	1	3	..	..
पांच-ब	30	216	23	..	157	25	5	13	..	..
पांच-क	14	87	..	..	61	8	2	1	..	..
पांच-ड	12	9	..	..	..	1	2	1	..	..
पांच-ई	78	115	190	6	206	12	5	15	..	..
सहा-अ	165	4931	709	..	154	154	147	431	666	728
सहा-ब	239	13701	363	..	2400	1464	94	1306	1151	758
सहा-क	181	2058	124	..	1632	1024	46	478	798	357
सात-अ	..	..	212	..	150	..	19	12	..	..
सात-ब	..	67	120	..	139	250	..	..	..	..
सात-क	..	..	..	..	..	50	..	..	..	..
सात-ड	208	..	..	10	..	137	..	7	..	..
सात-ई	67	42	400	267	228	36	20	6	..	..
आठ-अ	21	515	6	..	..	..	5	11	40	..
आठ-ब	171	882	7	..	222	155	14	174	15	..
आठ-क	37	236	..	..	118	125	22	83	6	..
नऊ-अ	60	28	210	51	200	1	13	1	..	..
नऊ-ब	111	45	14	21	23	13	10	14	4	1
नऊ-क	44	82	2	7	45	19	8	5	3	4
नऊ-ड	39	22	..	49	1	6	5	1	1	1
नऊ-ई	249	96	20	2	61	55	35	2	1	1

टिपणी :- १) सांकेतिक शब्दप्रयोगाचा खुलासा मागील तक्त्याच्या तक्त्यापूर्वीच्या टिपणीत केलेला आहे.
२) भूपर्जन्य गट हा पावसाचे प्रमाण व जमिनीचा प्रकार दाखवितो.

TABLE
VI
Eco-unitwise area under different
crops in Maharashtra State

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)
(Area in '00' Hectares)

हरभरा Gram (Gr)	इतर कडधान्ये Other Pulses (OP)	भुईमूग (खरीप) Kharif Ground- nut (KG)	भुईमूग (उन्हाळी) Summer Ground- nut (SG)	करडई safflower (Sf)	तीळ Sesamum (Sc)	जवज Linseed (L)	सूर्यफूल Sunflower (S)	इतर गळीत धान्ये Other Oilseeds (OO)	कापूस Cotton (C)	एकूण Total	Eco-Unit
21	887	158	..	172	..	..	..	8	7	7291	.. I-A
213	499	264	..	423	..	..	..	26	62	7380	.. I-B
187	130	31	..	267	..	..	..	1	71	3370	.. I-C
47	418	174	..	114	..	..	..	8	..	6291	.. II-A
111	241	236	..	241	..	..	..	17	15	2913	.. II-B
46	65	75	..	18	..	..	..	5	14	1007	.. II-C
..	19	5	..	..	..	..	..	..	..	38	.. II-D
38	60	30	..	..	..	..	..	5	..	590	.. II-E
3	272	177	4	53	..	..	1	..	2	3834	.. III-A
221	526	626	18	196	2	19	1	36	21	6638	.. III-B
6	10	5	..	4	..	10	..	4	51	621	.. III-C
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	20	.. III-D
..	..	7	..	..	..	..	..	..	..	45	.. III-E
113	712	856	94	264	41	13	294	244	316	10316	.. IV-A
919	1257	864	154	773	10	213	573	136	681	18819	.. IV-B
444	99	72	61	518	6	83	166	10	446	7830	.. IV-C
..	20	25	..	5	..	..	..	..	..	195	.. V-A
17	36	193	..	33	..	..	..	..	..	748	.. V-B
3	7	72	..	2	..	..	..	..	..	257	.. V-C
1	5	5	..	..	..	..	..	..	..	36	.. V-D
15	19	52	..	..	..	..	..	13	..	726	.. V-E
75	322	505	41	675	32	5	5	121	2776	12642	.. VI-A
413	1137	796	173	996	75	173	3	254	8209	33705	.. VI-B
303	471	371	53	239	54	166	..	61	3702	12118	.. VI-C
..	107	..	..	7	..	..	..	..	..	507	.. VII-A
100	..	117	..	..	..	..	..	..	..	793	.. VII-B
..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	51	.. VII-C
22	..	..	..	..	..	..	..	22	..	406	.. VII-D
69	150	139	..	..	..	..	..	24	..	1448	.. VII-E
..	86	21	..	2	..	..	..	19	228	954	.. VIII-A
77	188	66	..	59	..	9	..	34	638	2711	.. VIII-B
68	92	22	..	21	..	10	..	7	565	1422	.. VIII-C
4	40	68	..	8	..	..	..	20	..	704	.. IX-A
15	26	96	..	..	..	..	..	5	1	399	.. IX-B
13	19	119	..	1	..	..	..	..	4	375	.. XI-C
4	4	28	..	..	..	..	..	..	..	161	.. IX-D
49	22	71	..	..	..	..	..	5	..	679	.. IX-E

Note :- 1) Explanations for abbreviations are given in pre-explanatory note of previous Table.

भू-पर्जन्य गट	भात Paddy (Pd)	ख. जवार K. Jowar (Kj)	बाजरी Bajra (B)	नागली Nagli (N)	र. जवार R. Jowar (Rj)	गहू Wheat (W)	इतर तुणधान्ये Other cereals (Oc)	तूर Tur (T)	मूग Mug (Md)	उडीद Udid (U)
दहा-अ	50	17	1	8	38	9	141	15	20	8
दहा-ब	57	10	..	3	43	..	..	11	..	2
अकरा-अ	66	2409	40	..	10	185	8	421	67	29
अकरा-ब	181	1154	6	..	229	500	..	277	15	4
अकरा-क	131	985	4	..	93	395	..	228	29	9
अकरा-ई	186	834	..	..	128	105	1	170	..	..
अकरा-ह	55	10	..	..	91	100	1	25	..	..
अकरा-आय्	15	15	..	..	169	20	1	30	..	..
बारा-अ	115	33	1	41	1	8	115	..	..	..
बारा-ब	93	28	..	..	32	17	35	17	16	5
बारा-क	31	14	..	..	10	9	2	1	1	..
बारा-ड	252	23	..	177	29	28	55	..	..	1
बारा-ई	373	168	1	137	197	48	67	11	..	..
तेरा-ब	..	40	..	..	..	40	..	..	..	..
तेरा-क	684	643	..	..	569	805	4	32	4	61
तेरा-ड	493	..	..	..	..	22	..	..	..	..
तेरा-ई	380	51	..	..	628	180	5	43	..	..
तेरा-ह	1755	455	..	..	..	108	23	38	..	..
तेरा-आय्	1699	3	..	..	244	158	19	42	..	2
चौदा-ब	37	1	..	..	..	3	3	..	..	..
चौदा-क	28	..	..	..	..	2	3	..	..	..
चौदा-ड	14	..	..	21	..	..	9	..	..	..
चौदा-ई	15	..	..	72	..	..	22	..	..	..
पंधरा-अ	244	..	..	81	..	..	60	27	2	31
पंधरा-ब	344	4	..	..	..	..	..	10	1	..
पंधरा-ड	75	10	..	..	..	4	..	..	..	..
पंधरा-ई	..	..	..	183	..	..	..	..	..	..
पंधरा-फ	56	..	..	..	..	..	..	..	..	..
सोळा-अ	568	..	..	296	..	..	97	29	10	48
सोळा-ब	1135	3	..	8	3	15	5	5	2	..
सोळा-क	132	..	..	..	..	..	..	..	..	..
सोळा-ड	1508	..	..	848	..	..	277	1	..	..
सोळा-ई	1	..	..	8	..	..	2	..	..	..
सोळा-फ	40	..	..	..	..	..	..	..	..	..
सोळा-ग	271	..	..	..	..	..	..	..	..	..
एकूण महाराष्ट्र राज्य	13906	38139	17619	2405	32592	10853	2440	6986	3951	2627

टीप : (१) सांकेतिक शब्दप्रयोगाचा खुलासा मागील तक्त्याच्या तक्त्यापूर्व टिपणीत केलेला आहे.

(२) भू-पर्जन्य गट हा पावसाचे प्रमाण व जमिनीचा प्रकार दाखवितो.

सहा-समाप्त
VI-Concl.d.

हरभरा Gram (Gr)	इतर कडधान्ये Other Pulses (OP)	भुईमूग (खरीप) Kharif Ground- nut(KG)	भुईमूग (उन्हाळी) Summer Ground- nut(SG)	करडई Safflower (Sf)	तीळ Sesamum (Sc)	जवस Linseed (L)	सूर्यफूल Sunflower (S)	इतर गळीत धान्ये Other Oilseeds (OO)	कापूस Cotton (C)	एकूण Total	Eco Unit
2	31	59	..	..	..	..	..	8	..	407	.. X-A
4	7	20	1	..	2	..	..	..	45	205	.. X-B
57	157	295	2	..	17	37	..	45	2407	6252	.. XI-A
100	207	102	3	..	196	55	..	104	1960	5093	.. XI-B
60	39	41	1	..	64	92	..	20	1393	3584	.. XI-C
26	96	19	..	..	..	50	..	186	281	2082	.. XI-E
21	110	..	..	..	..	40	..	34	..	487	.. XI-H
16	120	..	..	..	70	54	..	..	..	510	.. XI-I
4	4	22	..	..	..	..	..	7	..	351	.. XII-A
10	10	28	..	..	1	..	..	..	16	308	.. XII-B
5	5	14	..	..	..	..	..	..	15	107	.. XII-C
18	30	82	..	..	..	..	..	11	..	706	.. XII-D
27	43	176	..	1	..	..	..	10	..	1259	.. XII-E
..	..	..	..	..	..	..	..	..	6	86	.. XIII-B
112	134	10	..	..	40	138	..	27	30	3293	.. XIII-C
..	38	..	..	..	..	..	..	..	..	553	.. XIII-D
32	233	..	..	..	48	20	..	30	10	1660	.. XIII-E
56	283	..	..	..	63	194	..	75	..	3050	.. XIII-H
57	160	2	..	4	23	163	..	..	..	2576	.. XIII-I
..	5	5	..	..	..	..	..	..	..	54	.. XIV-B
1	5	..	..	..	..	..	..	..	..	39	.. XIV-C
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	44	.. XIV-D
..	..	5	..	..	..	..	..	1	..	115	.. XIV-E
..	5	1	..	..	1	..	..	26	..	478	.. XV-A
34	38	8	..	..	4	..	..	..	..	443	.. XV-B
3	..	4	..	..	..	..	..	..	..	96	.. XV-D
..	53	..	..	..	..	..	..	..	..	236	.. XV-E
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	56	.. XV-F
..	41	2	..	..	6	..	..	34	..	1131	.. XVI-A
67	60	9	..	..	1	..	..	..	..	1313	.. XVI-B
1	13	..	..	..	..	..	..	..	..	146	.. XVI-C
..	138	25	..	..	..	..	..	59	..	2856	.. XVI-D
..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	12	.. XVI-E
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	40	.. XVI-F
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	271	.. XVI-G
4330	10011	7275	605	5096	756	1549	1043	1783	23973	187939	.. Total Maha- rashtra State

Note— (1) Explanations for abbreviations are given in pre-explanatory note of previous Table.

(2) Eco Unit indicates rainfall pattern and soil type.

महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या साधनांनी भिजणारे जिल्हावार क्षेत्र सन १९८५-८६ ते १९८९-९०

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	निव्वळ वागाईत क्षेत्र Net area Irrigated								
		विहिरी व्यतिरिक्त इतर साधनांनी भिजणारे क्षेत्र Surface irrigation*					विहिरीखालील क्षेत्र Well Irrigation			
		१९८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	८५-८६ 1985-86	१९८६-८७ 1986-87	१९८७-८८ 1987-88	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	30	27	14	28	30	8	18	32	
३	रायगड	74	76	100	76	79	20	26	38	
४	रत्नागिरी	19	13	16	12	13	10	7	8	
५	सिधुदुर्ग	156	177	203	178	187	27	32	17	
	एकूण—कोकण विभाग	279	293	333	294	309	65	83	95	
६	नासिक	167	374	380	559	470	793	981	961	
७	घुळे	131	91	124	207	218	334	386	354	
८	जळगाव	70	75	66	214	174	890	830	981	
	एकूण—नासिक विभाग	368	540	570	980	862	2,017	2,197	2,296	
९	अहमदनगर	701	684	600	688	718	1,362	1,217	1418	
१०	पुणे	898	771	860	873	1,032	862	869	953	
११	सोलापूर	135	341	228	305	300	970	765	1,256	
	एकूण—पुणे विभाग	1,734	1,796	1,688	1,866	2,050	3,194	2,851	3,627	
१२	सातारा	468	512	545	630	591	580	599	720	
१३	सांगली	307	289	215	331	332	560	629	682	
१४	कोल्हापूर	385	350	461	423	418	154	304	290	
	एकूण—कोल्हापूर विभाग	1,160	1,151	1,221	1,384	1,341	1,294	1,532	1,692	
१५	औरंगाबाद	137	119	78	264	179	452	549	578	
१६	जालना	161	79	55	118	318	462	412	343	
१७	बीड	611	824	456	805	1,015	1,020	749	937	
	एकूण—औरंगाबाद विभाग	909	1,022	589	1,187	1,512	1,934	1,710	1,858	
१८	लातूर	76	29	14	30	19	227	247	334	
१९	उस्मानाबाद	46	265	245	232	276	703	546	713	
२०	नांदेड	149	167	133	224	300	236	158	328	
२१	परभणी	259	117	229	525	549	504	455	387	
	एकूण—लातूर विभाग	530	578	621	1,011	1,144	1,670	1,406	1,762	
२२	बुलढाणा	41	9	4	6	75	106	113	176	
२३	अकोला	28	40	37	70	49	200	125	143	
२४	अमरावती	7	15	14	20	3	380	427	341	
२५	यवतमाळ	99	104	121	134	176	83	188	53	
	एकूण—अमरावती विभाग	175	168	176	230	303	769	853	713	
२६	वर्धा	45	12	10	45	54	134	180	126	
२७	नागपूर	270	288	268	235	158	322	321	303	
२८	भंडारा	1,250	1,828	783	1,194	1,210	182	155	124	
२९	चंद्रपूर	784	951	775	831	700	24	16	21	
३०	गडचिरोली	365	420	417	457	425	14	12	11	
	एकूण—नागपूर विभाग	2,714	3,499	2,253	2,762	2,547	676	684	585	
	एकूण—महाराष्ट्र राज्य	7,869	9,047	7,451	9,714	10,068	11,619	11,316	12,628	

* विहिरीव्यतिरिक्त इतर साधनांनी भिजणारे क्षेत्र—कालवे, तलाव व इतर साधनांनी भिजणारे क्षेत्र.

TABLE VII

Districtwise net area irrigated by different sources in Maharashtra State from 1985-86 to 1989-90

(क्षेत्र '००' हेक्टर)

(Area in '00' hectare)

विहिरीखाली क्षेत्र Well irrigation		एकूण निव्वळ बागाईत क्षेत्र Total net area irrigated					District	
१९८८-८९ 1988-89 11	८९-९० 1989-90 12	८५-८६ 1985-86 13	८६-८७ 1986-87 14	१९८७-८८ 1987-88 15	८८-८९ 1988-89 16	८९-९० 1989-90 17		
..	..	..	..	..	..	..	.. Greater Bombay	
35	44	38	45	46	63	74	.. Thane	
19	20	94	102	138	95	99	.. Raigad	
7	10	29	20	24	19	23	.. Ratnagiri	
12	20	183	209	220	190	207	.. Sindhudurg	
73	94	344	376	428	367	403	Total—Konkan Division	
714	1,055	960	1,355	1,341	1,273	1,525	.. Nasik	
517	624	465	477	478	724	842	.. Dhule	
1009	1025	960	905	1,047	1,223	1,199	.. Jalgaon	
2,240	2,704	2,385	2,737	2,866	3,220	3,566	Total—Nasik Division	
1,830	2,043	2,063	1,901	2,018	2,518	2,761	.. Ahmednagar	
952	1,038	1,760	1,640	1,813	1,825	2,070	.. Pune	
1525	1458	1,105	1,106	1,484	1,830	1,758	.. Solapur	
4,307	4,539	49,28	4,647	5,315	6,173	6,589	Total—Pune Division	
638	773	1,048	1,111	1,265	1,268	1,354	.. Satara	
539	596	867	918	897	870	928	.. Sangli	
254	315	539	654	751	677	733	.. Kolhapur	
1,431	1,684	2,454	2,683	2,913	2,815	3,025	Total—Kolhapur Division	
645	950	589	668	656	909	1,129	.. Aurangabad	
359	538	623	491	398	477	856	.. Jalna	
847	974	1,631	1573	1,393	1,652	1,989	.. Beed	
1,851	2,462	2,843	2,732	2,447	3,038	39,74	Total—Aurangabad Division	
584	920	303	276	348	614	939	.. Latur	
879	795	749	811	958	1,111	1,071	.. Osmanabad	
307	328	385	325	461	531	628	.. Nanded	
478	428	763	572	616	1,003	977	.. Parbhani	
2,248	2,471	2,200	1,984	2,383	3,259	3,615	Total—Latur Division	
402	299	147	122	180	408	374	.. Buldhana	
173	168	228	165	180	243	217	.. Akola	
388	330	387	442	355	408	333	.. Amravati	
194	158	182	292	174	328	334	.. Yavatmal	
1157	955	944	1,021	889	1,387	1,258	Total—Amravati Division	
92	115	179	192	136	137	169	.. Wardha	
383	350	592	609	571	618	508	.. Nagpur	
356	171	1,432	1,983	907	1,550	1,381	.. Bhandara	
35	109	808	967	796	866	809	.. Chandrapur	
16	25	379	432	428	473	450	.. Gadchiroli	
882	770	3,390	4,183	2,838	3,644	3,317	Total—Nagpur Division	
14,189	15,679	19,488	20,363	20,079	2,3903	25,747	Total—Maharashtra State	

*Surface irrigation including area irrigated by Canals, Tanks and other sources of irrigation.

अ. क्र. Serial No.	जिल्हा	दुसोटा बागाईत क्षेत्र Area irrigated more than once				
		१९८५-८६ 1985-86 18	१९८६-८७ 1986-87 19	१९८७-८८ 1987-88 20	१९८८-८९ 1988-89 21	१९८९-९० 1989-90 22
1	2					
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..
२	ठाणे	4	4	6	8	6
३	रायगड	12	14	18	18	15
४	रत्नागिरी	3	16	15	12	11
५	सिध्दुर्ग	19	37	38	40	41
	एकूण-कोकण विभाग	38	71	77	78	73
६	नासिक	357	242	284	236	258
७	धुळे	269	268	263	330	315
८	जळगाव	230	231	237	340	307
	एकूण-नासिक विभाग	856	741	784	906	880
९	अहमदनगर	518	347	419	590	566
१०	पुणे	334	376	368	404	424
११	सोलापूर	206	192	219	319	299
	एकूण-पुणे विभाग	1,058	915	1,006	1,313	1,289
१२	सातारा	395	375	326	327	333
१३	सांगली	211	199	198	222	232
१४	कोल्हापूर	107	109	128	128	131
	एकूण-कोल्हापूर विभाग	713	683	652	677	696
१५	औरंगाबाद	208	207	205	311	267
१६	जालना	202	221	197	308	305
१७	बीड	218	216	212	352	350
	एकूण औरंगाबाद विभाग	628	644	614	971	922
१८	लातूर	93	89	93	306	259
१९	उस्मानाबाद	209	208	255	355	312
२०	नांदेड	90	80	81	290	295
२१	परभणी	231	229	269	426	420
	एकूण-लातूर विभाग	623	606	698	1,377	1,286
२२	दुधडाणा	119	48	49	83	84
२३	अकोला	75	71	60	81	102
२४	अमरावती	144	198	182	282	257
२५	यवतमाळ	66	89	76	172	191
	एकूण-अमरावती विभाग	404	406	367	618	634
२६	वर्धा	51	53	43	83	71
२७	नागपूर	109	136	144	299	187
२८	भंडारा	163	206	186	417	318
२९	चंद्रपूर	40	38	25	67	55
३०	गडचिरोली	33	31	29	29	10
	एकूण-नागपूर विभाग	396	464	427	895	641
	एकूण-महाराष्ट्र राज्य	4,716	4,530	4,625	6,835	6,421

TABLE VII-Concl'd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरों)
(Area in '00' hectares)

एकूण बागाईत क्षेत्र Gross area irrigated					District
१९८५-८६ 1985-86 23	१९८६-८७ 1986-87 24	१९८७-८८ 1987-88 25	१९८८-८९ 1988-89 26	१९८९-९० 1989-90 27	
..	..	..	..	..	.. Bombay S. D.
42	49	52	71	80	.. Thane
106	116	156	113	114	.. Raigad
32	36	39	31	34	.. Ratnagiri
202	246	258	230	248	.. Sindhudurg
382	447	505	445	476	.. Total-Konkan Division
1,317	1,597	1,625	1,509	1,783	.. Nasik
734	745	741	1,054	1,157	.. Dhule
1,190	1,136	1,284	1,563	1,506	.. Jalgaon
3,241	3,478	3,650	4,126	4,446	.. Total-Nasik Division
2,581	2,248	2,437	3,108	3,327	.. Ahmednagar
2,094	2,016	2,181	2,229	2,494	.. Pune
1,311	1,298	1,703	2,149	2,057	.. Solapur
5,986	5,562	6,321	7,486	7,878	.. Total-Pune Division
1,443	1,486	1,591	1,595	1,697	.. Satara
1,078	1,117	1,095	1,092	1,160	.. Sangli
646	763	879	805	864	.. Kolhapur
3,167	3,366	3,565	3,492	3,721	.. Total-Kolhapur Division
797	875	861	1,220	1,396	.. Aurangabad
825	712	595	785	1,161	.. Jalna
1,849	1,789	1,605	2,004	2,339	.. Beed
3,471	3,376	3,061	4,009	4,896	.. Total Aurangabad Division
396	365	441	920	1,198	.. Latur
958	1,019	1,213	1,466	1,383	.. Osmanabad
475	405	542	821	923	.. Nanded
994	801	885	1,429	1,397	.. Parbhani
2,823	2,590	3,081	4,636	4,901	.. Total-Latur Division
266 /	170 /	229 /	491 /	458 /	.. Buldhana
303 /	236	240	324	319	.. Akola
531 /	640	537	690	590	.. Amravati
248 /	381	250	500	525	.. Yavatmal
1,348	1,427	1,256	2,005	1,892	.. Total-Amravati Division
230 /	245	179	220	240	.. Wardha
701 /	745	715	917	695	.. Nagpur
1,595 /	2,189	1,093	1,967	1,699	.. Bhandara
848 /	1,005	821	933	864	.. Chandrapur
412 /	463	457	502	460	.. Gadchiroli
3,786	4,647	3,265	4,539	3,958	.. Total-Nagpur Division
24,204	24,893	24,704	30,738	32,168	.. Total-Maharashtra State

तक्ता आठ TABLE VIII
 खरीप तांदूळ Kharif Rice
 महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय निरनिराळ्या पिकांखालील बागायत क्षेत्र १९८६-८७ १९९३-९४
 Districtwise irrigated area under different crops in M. S. from 1986-87 to 1993-94
 (क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	District	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg	
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division	
६	नासिक	..	93	76	29	39	32	39	33	27	Nasik
७	धुळे	..	79	80	55	94	5	6	5	1	Dhule
८	जळगाव	..	31	26	46	34	28	29	29	4	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	203	182	130	167	65	74	67	32	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	11	13	7	4	6	7	7	..	Ahmednagar
१०	पुणे	..	52	41	33	38	22	23	24	14	Pune
११	सोलापूर	..	10	13	42	37	19	22	23	7	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	73	67	82	79	47	52	54	25	Total Pune Division
१२	सातारा	..	156	145	151	150	159	160	147	96	Satara
१३	सांगली	..	67	50	62	60	50	50	55	22	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	31	28	24	26	27	24	21	19	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	254	223	237	236	236	234	223	137	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	8	9	8	8	..	..	..	..	Aurangabad
१६	जालना	..	17	12	22	18	1	1	..	..	Jalna
१७	बीड	..	11	11	5	59	2	2	..	..	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	36	32	35	85	3	3	..	..	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	..	9	..	20	..	..	..	..	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	28	33	43	78	5	3	6	..	Osmanabad
२०	नांदेड	..	91	62	42	43	45	44	55	65	Nanded
२१	परभणी	..	149	112	131	5	97	51	36	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	268	216	216	146	137	98	97	65	Total Aurangbad Division
२२	बुलढाणा	..	1	1	26	25	..	..	..	..	Buldhana
२३	अकोला	..	..	..	..	1	..	..	..	..	Akola
२४	अमरावती	..	1	1	..	..	..	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	2	..	..	..	..	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	4	2	26	26	..	..	..	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	..	216	229	181	113	166	168	165	181	Nagpur
२८	भंडारा	..	1950	921	1442	1503	1667	1643	1690	1699	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	939	761	818	780	872	876	918	827	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	406	413	414	412	459	491	485	520	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	3511	2324	2855	2808	3164	3178	3258	3227	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	4349	3046	3581	3547	3652	3639	3699	3486	Total Maharashtra State

२०१६ Note e— Information in this table from 1990-91 to 1993-94 is provisional.

तक्ता आठ—चालू TABLE VIII—Contd.
उन्हाळी तांदूळ Summer Rice

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हे	१९८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	District	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay	
२	ठाणे	..	15	10	19	17	19	20	21	25	Thane
३	रायगड	..	80	79	81	82	81	80	74	73	Raigad
४	रत्नागिरी	..	7	7	3	3	7	7	5	5	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	59	59	48	47	58	51	52	54	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	160	155	151	149	165	158	152	157	Total Konkan Division
६	नासिक	..	..	..	..	..	1	..	..	..	Nasik
७	धुळे	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Dhule
८	जळगाव	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	..	..	..	..	1	..	..	..	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ahmednagar
१०	पुणे	..	..	..	1	1	1	2	..	..	Pune
११	सोलापूर	..	2	3	2	4	..	2	..	..	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	2	3	3	5	1	4	..	..	Total Pune Division
१२	सातारा	..	..	..	..	1	..	..	..	..	Satara
१३	सांगली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	..	15	14	8	9	11	5	6	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	..	15	14	9	9	11	5	6	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	1	..	..	..	..	..	..	..	Aurangabad
१६	जालना	..	..	1	..	..	..	..	..	..	Jalna
१७	बीड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	1	1	..	..	..	..	..	..	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Osmanabad
२०	नांदेड	..	..	6	..	..	..	..	..	..	Nanded
२१	परभणी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	..	6	..	..	..	..	..	..	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Buldhana
२३	अकोला	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Akola
२४	अमरावती	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	..	..	..	..	1	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	..	..	..	..	1	..	..	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	..	..	2	2	..	..	1	1	3	Nagpur
२८	भंडारा	..	127	53	157	53	150	69	86	115	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	7	3	40	5	30	5	9	14	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	27	14	47	6	60	11	13	22	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	161	72	246	64	240	86	109	154	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	324	252	414	227	416	260	266	317	Total Maharashtra State

टीप— या तक्त्यातील सन १९९०-९१ ते १९९३-९४ ची माहिती अस्थायी आहे.

तक्ता आठ -- चालू TABLE VIII--Contd.

बाजरी Bajra

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	District	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg	
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division	
६	नासिक	..	111	117	1	..	45	41	44	109	Nasik
७	धुळे	..	..	..	..	..	2	2	2	..	Dhule
८	जळगाव	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	111	117	1	..	47	43	46	109	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	130	175	223	295	181	195	194	192	Ahmednagar
१०	पुणे	..	85	111	126	140	136	147	151	134	Pune
११	सोलापूर	..	26	48	42	40	52	67	60	50	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	241	334	391	475	369	409	405	376	Total Pune Division
१२	सातारा	..	133	128	33	35	25	25	18	13	Satara
१३	सांगली	..	56	53	67	69	22	23	19	20	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	189	181	100	104	47	48	37	33	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	10	6	..	19	6	6	..	..	Aurangabad
१६	जालना	..	3	..	..	..	1	1	..	..	Jalna
१७	बीड	..	27	..	8	15	10	16	..	..	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	40	6	8	34	23	23	..	..	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	..	..	..	66	..	..	..	..	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Osmanabad
२०	नांदेड	..	..	1	..	..	..	..	..	..	Nanded
२१	परभणी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	..	1	..	66	..	..	..	..	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Buldhana
२३	अकोला	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Akola
२४	अमरावती	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	581	639	500	679	486	523	488	518	Total Maharashtra State

तक्ता आठ—चालू TABLE VIII—Contd.

खरीप ज्वारी Kharif Jowar

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	District	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०		
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg	
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division	
६	नासिक	..	62	34	30	..	29	19	19	20	Nasik
७	धुळे	..	..	..	1	..	1	1	1	..	Dhule
८	जळगाव	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	62	34	31	..	30	20	20	20	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	84	52	22	63	11	9	9	5	Ahmednagar
१०	पुणे	..	36	27	18	29	12	10	4	4	Pune
११	सोलापूर	..	11	22	18	21	8	6	8	5	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	131	101	58	113	31	25	21	14	Total Pune Division
१२	सातारा	..	92	45	46	40	35	29	16	43	Satara
१३	सांगली	..	74	62	74	66	29	26	32	23	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	..	..	..	2	..	..	..	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	166	107	120	108	64	55	48	66	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	25	..	..	101	..	..	..	..	Aurangabad
१६	जालना	..	6	..	..	156	3	2	..	..	Jalna
१७	बीड	..	100	..	7	12	5	5	..	..	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	131	..	7	269	8	7	..	..	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	9	..	..	..	..	..	..	..	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	81	70	11	..	3	3	4	..	Osmanabad
२०	नांदेड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Nanded
२१	परभणी	..	2	3	3	..	2	2	3	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	92	73	14	..	5	5	7	..	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Buldhana
२३	अकोला	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Akola
२४	अमरावती	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्या	..	582	315	230	490	138	112	96	100	Total Maharashtra State

तबता आठ—चालू TABLE VIII—Contd.

गहू Wheat

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	District
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	341	364	599	596	525	469	471	573	Nasik
७	धुळे	233	192	237	211	217	173	244	222	Dhule
८	जळगांव	223	248	309	263	345	340	358	317	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	797	804	1145	1070	1087	982	1073	1112	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	346	376	448	449	511	511	455	522	Ahmednagar
१०	पुणे	197	256	300	334	392	362	374	369	Pune
११	सोलापूर	172	231	242	215	270	205	194	219	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	715	863	990	998	1173	1078	1023	1110	Total Pune Division
१२	सातारा	149	155	180	137	212	234	233	257	Satara
१३	सांगली	146	145	137	158	120	128	134	151	Sangli
१४	कोल्हापूर	147	161	120	87	90	102	87	75	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	442	461	437	382	422	464	454	483	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	148	187	283	299	283	283	369	341	Aurangabad
१६	जालना	206	244	169	322	201	153	167	210	Jalna
१७	बीड	130	128	202	319	228	110	111	127	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	484	559	654	940	712	546	647	678	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	131	126	180	154	218	72	103	124	Latur
१९	उस्मानाबाद	117	111	126	185	220	114	109	104	Osmanabad
२०	नांदेड	67	86	143	134	167	110	161	171	Nanded
२१	परभणी	192	191	352	505	316	233	279	322	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	507	514	801	978	921	529	652	721	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	24	63	190	199	231	95	214	198	Buldhana
२३	अकोला	125	116	157	158	133	59	125	109	Akola
२४	अमरावती	184	153	198	152	181	78	128	77	Amravati
२५	यवतमाळ	119	105	164	120	142	66	138	167	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	452	437	709	629	687	298	605	551	Total Amravati Division
२६	वर्धा	138	78	105	122	135	132	140	103	Wardha
२७	नागपूर	258	201	213	187	256	214	265	295	Nagpur
२८	भंडारा	50	54	104	52	60	51	66	87	Bhandara
२९	चंद्रपूर	27	25	30	28	52	43	51	51	Chandrapur
३०	गडचिरोली	5	6	7	6	2	4	4	2	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	478	364	459	395	505	444	526	538	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	3875	4002	5195	5392	5507	4341	4980	5193	Total Maharashtra State

तक्ता आठ—चाळू TABLE VIII—Contd.

रबी ज्वारी Rabi Jowar

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	District
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	27	24	35	150	53	18	36	86	Nasik
७	धुळे	13	11	61	69	19	9	18	1	Dhule
८	जळगाव	17	21	21	..	38	36	39	47	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	57	56	117	219	110	63	93	134	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	671	739	917	1052	1018	823	663	739	Ahmednagar
१०	पुणे	594	677	641	726	683	650	614	748	Pune
११	सोलापूर	424	386	574	593	634	600	545	559	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	1689	1802	2132	2371	2385	2073	1822	2046	Total Pune Division
१२	सातारा	394	453	457	634	408	413	435	456	Satara
१३	सांगली	153	213	212	209	240	260	266	285	Sangli
१४	कोल्हापूर	20	41	29	..	..	1	1	2	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	567	707	698	843	648	674	702	743	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	182	198	330	329	590	255	430	446	Aurangabad
१६	जालना	133	100	139	..	192	123	142	175	Jalna
१७	बीड	414	402	538	461	733	555	588	733	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	729	700	1007	790	1515	933	1160	1354	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	36	33	49	94	110	39	56	62	Latur
१९	उस्मानाबाद	373	411	445	442	471	419	452	519	Osmanabad
२०	नांदेड	..	..	2	90	3	1	1	1	Nanded
२१	परभणी	20	9	8	..	7	10	13	11	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	429	453	504	626	591	469	522	593	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	1	1	..	..	..	..	..	..	Buldhana
२३	अकोला	..	..	..	..	..	..	..	..	Akola
२४	अमरावती	..	..	..	..	..	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	..	..	..	..	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	1	1	..	..	..	..	..	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	..	..	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	..	..	..	..	..	..	..	..	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	41	1	..	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	..	..	..	..	..	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	1	1	..	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	..	42	2	..	..	..	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	3472	3719	4500	4851	5249	4212	4299	4870	Total Maharashtra State

तक्ता आठ—चालू TABLE VIII—Contd.

		हरभरा Gram ✓								
		(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)								
अ. क्र.	जिल्हा	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	१९९२-९३	९३-९४	District
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	
१	वृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
२	ठाणे	..	४	८	४	४	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	१	५	..	..	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	५	१३	४	४	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	..	१०४	१४२	१२५	१२७	२८९ ✓	१९०	२०९ ✓	Nasik
७	धुळे	..	७७	५१	८३	८४	११३	७५	९५ ✓	Dhule
८	जळगाव	..	७९	१०९	२१८	२१५	२९३	२१२	२४१ ✓	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	२६०	३०२	४२६	४२६	६९५	४७७	५४५	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	१२१	११५	१७३	१६९	२०९ ✓	१३२	१२१ ✓	Ahmednagar
१०	पुणे	..	७८	७७	९३	१०५	११९	७८	८४	Pune
११	सोलापूर	..	३४	४७	६२	७२	८२ ✓	६३	५६ ✓	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	२३३	२३९	३२८	३४६	४१०	२७३	२५५	Total Pune Division
१२	सातारा	..	३६	५२	५८	५१	५४ ✓	५१	४९ ✓	Satara
१३	सांगली	..	३८	३३	३३	४५	४१	४५	४६ ✓	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	१०	१९	१८	९	३० ✓	१७	२१ ✓	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	८४	१०४	१०९	१०५	१२५	११३	११६	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	११८	१२८	१३७	१३९	२०६ ✓	१३६	१५९ ✓	Aurangabad
१६	जालना	..	४१	४६	५८	६५	६३ ✓	३०	४१ ✓	Jalna
१७	बीड	..	४२	३०	६३	१०३	६६ ✓	३३	३६ ✓	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	२०१	२०४	२५८	३०७	३३५	१९९	२३६	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	३१	४४	४३	५७	३१ ✓	२१	३३ ✓	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	५४	६२	६३	४८	६९ ✓	४८	४६ ✓	Osmanabad
२०	नांदेड	..	१३	३७	२७	३९	१६ ✓	१२	२६ ✓	Nanded
२१	परभणी	..	४५	६३	६६	६६	५२ ✓	४३	५० ✓	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	१४३	२०६	१९९	२१०	१५८	१२४	१५५	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	२३	२६	६४	४५	६१ ✓	२७	५६ ✓	Buldhana
२३	अकोला	..	११	११	१४	११	२० ✓	१०	१५ ✓	Akola
२४	अमरावती	..	४१	५३	६६	५२	२८ ✓	१९	३२ ✓	Amravati
२५	यवतमाळ	..	७	७	६९	५४	१७ ✓	९	१४ ✓	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	८२	९७	२१३	१६२	२२६	६५	११७	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	८	११	१०	१३	१७ ✓	१७	२१ ✓	Wardha
२७	नागपूर	..	४४	३९	९२	९०	७६ ✓	६७	६९ ✓	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	२०	..	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	..	..	१	..	..	..	३	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	५२	५०	१२२	१०४	९३	८४	९०	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	१०६०	१२१५	१६५९	१६६४	१९५२	१३३५	१५१४	Total Maharashtra State

तक्ता आठ—चालू TABLE VIII—Contd.

खरीप भुईमूग Kharif Groundnut

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
४	रत्नागरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	127	11	7	27	16	19	16	8	Nasik
७	धुळे	..	..	..	..	1	1	1	..	Dhule
८	जळगाव	..	..	..	..	..	..	..	..	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	127	11	7	27	17	20	17	8	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	51	28	32	34	24	27	27	20	Ahmednagar
१०	पुणे	25	37	43	69	8	11	11	12	Pune
११	सोलापूर	11	17	14	4	12	14	13	9	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	87	82	89	107	44	52	51	41	Total Pune Division
१२	सातारा	19	17	14	25	12	14	10	15	Satara
१३	सांगली	20	43	18	61	15	13	13	6	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	..	..	..	..	..	..	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	39	60	32	86	27	27	23	21	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	5	1	10	9	2	3	..	..	Aurangabad
१६	जालना	5	..	14	37	2	2	..	..	Jalna
१७	बीड	54	..	35	86	32	46	44	59	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	64	1	59	132	36	51	44	59	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	5	9	43	39	1	1	..	..	Latur
१९	उस्मानाबाद	28	..	..	..	..	..	1	..	Osmanabad
२०	नांदेड	..	..	2	18	..	..	..	..	Nanded
२१	परभणी	9	20	16	..	..	..	1	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	42	29	61	57	1	1	2	..	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	..	..	5	..	..	..	..	Buldhana
२३	अकोला	..	..	1	..	..	..	..	..	Akola
२४	अमरावती	..	..	..	5	..	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	7	..	..	..	..	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	7	..	1	10	..	..	..	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	..	..	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	..	..	..	..	..	..	..	..	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	..	..	..	..	..	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	366	183	249	419	125	151	137	129	Total Maharashtra State

तक्ता आठ—चालू TABLE VIII—Contd.

उन्हाळी मुईमूग Summer Groundnut

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Gr. Bombay
२	ठाणे	..	3	3	2	2	2	2	3	Thane
३	रायगड	..	1	1	1	4	4	1	1	Raigad
४	रत्नागिरी	..	3	3	2	3	7	5	6	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	8	15	22	22	30	37	41	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	11	22	28	28	43	50	51	Total Konkan Division
६	नासिक	..	8	61	18	18	30	26	33	Nasik
७	धुळे	..	28	86	159	185	200	137	172	Dhule
८	जळगाव	..	42	90	250	174	226	140	128	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	78	237	427	377	456	303	333	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	10	80	248	215	272	65	60	Ahmednagar
१०	पुणे	..	31	72	44	41	57	47	43	Pune
११	सोलापूर	..	36	151	446	363	407	94	83	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	77	303	738	619	736	206	186	Total Pune Division
१२	सातारा	..	8	29	28	22	18	21	24	Satara
१३	सांगली	..	..	22	22	19	18	6	7	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	..	6	11	10	12	15	17	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	8	51	56	52	46	51	42	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	5	5	23	7	24	15	7	Aurangabad
१६	जालना	..	7	13	37	32	40	23	13	Jalna
१७	बीड	..	40	45	120	97	131	33	46	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	52	63	180	136	195	71	66	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	4	4	69	30	36	24	25	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	74	77	84	81	78	55	31	Osmanabad
२०	नांदेड	..	37	105	278	209	224	62	88	Nanded
२१	परभणी	..	62	184	446	477	487	76	175	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	177	370	877	797	825	217	319	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	4	18	36	24	29	28	27	Buldhana
२३	अकोला	..	14	22	38	35	50	44	31	Akola
२४	अमरावती	..	7	7	23	3	7	9	10	Amravati
२५	यवतमाळ	..	63	16	107	92	104	43	84	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	88	63	204	154	190	124	152	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	7	3	16	5	13	13	7	Wardha
२७	नागपूर	..	2	3	13	2	13	15	4	Nagpur
२८	भंडारा	..	2	4	5	3	6	7	7	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	1	1	6	1	1	1	1	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	2	2	3	2	..	1	1	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	14	13	43	13	33	37	20	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	505	1122	2553	2176	2524	1059	1218	Total Maharashtra State

सक्ता आठ—चालू TABLE VIII—Contd.

ऊस (एकूण) Sugarcane (Total)

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Gr. Bombay
२	ठाणे	..	..	..	1	..	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	1	..	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	1	1	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	2	1	2	2	..	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	3	2	2	4	..	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	216	299	299	356	375	412	327	232	Nasik
७	धुळे	139	150	160	171	178	171	165	136	Dhule
८	जळगाव	103	139	118	128	183	189	127	132	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	458	588	577	655	736	772	619	500	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	491	476	471	497	735	758	639	398	Ahmednagar
१०	पुणे	355	363	327	371	458	463	431	424	Pune
११	सोलापूर	248	323	370	397	490	451	382	394	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	1094	1162	1168	1265	1683	1672	1452	1216	Total Pune Division
१२	सातारा	306	313	333	330	425	425	466	433	Satara
१३	सांगली	391	280	274	287	298	305	323	292	Sangli
१४	कोल्हापूर	507	572	550	609	685	691	670	650	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	1204	1165	1157	1226	1408	1421	1459	1375	Total Kolhanur Division
१५	औरंगाबाद	180	125	192	217	332	376	286	247	Aurangabad
१६	जालना	77	75	112	154	170	176	123	107	Jalna
१७	बीड	193	131	134	174	233	225	134	116	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	450	331	438	545	735	777	543	470	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	64	76	96	120	138	151	129	113	Latur
१९	उस्मानाबाद	93	91	152	161	242	245	123	99	Osmanabad
२०	नांदेड	47	53	98	124	154	159	118	113	Nanded
२१	परभणी	102	87	81	107	129	136	120	112	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	306	307	427	512	663	691	490	437	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	28	18	33	27	18	33	17	5	Buldhana
२३	अकोला	10	11	18	18	3	36	22	25	Akola
२४	अमरावती	3	5	5	4	13	18	16	6	Amravati
२५	यवतमाळ	30	50	30	100	50	73	61	53	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	71	84	86	149	84	160	116	89	Total Amravati Division
२६	वर्धा	5	9	9	11	1	2	2	2	Wardha
२७	नागपूर	6	7	9	7	3	3	3	2	Nagpur
२८	भंडारा	7	7	13	13	11	17	15	12	Bhandara
२९	चंद्रपूर	1	..	..	..	2	3	2	2	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	19	23	31	..	17	25	22	18	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	3605	3662	3886	4387	5326	5518	4701	4105	Total Maharashtra State

क्षता आठ—समाप्त TABLE VIII—Concl'd.

कापूस Cotton

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	District
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Gr. Bombay
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	14	8	6	5	6	5	4	1	Nasik
७	धुळे	52	55	65	68	120	122	111	52	Dhule
८	जळगाव	160	163	103	121	141	146	126	150	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	226	226	174	194	267	273	241	203	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	5	7	6	6	16	12	7	7	Ahmednagar
१०	पुणे	4	2	..	1	2	..	..	..	Pune
११	सोलापूर	26	35	26	6	21	24	33	20	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	35	44	32	13	39	36	40	27	Total Pune Division
१२	सातारा	9	2	14	5	8	7	13	5	Satara
१३	सांगली	14	9	13	10	12	11	11	11	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	..	..	..	..	..	..	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	23	11	27	15	20	18	24	16	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	89	87	70	79	100	108	119	102	Aurangabad
१६	जालना	104	12	98	169	71	63	59	76	Jalna
१७	बीड	66	55	52	97	56	80	83	85	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	259	154	220	345	227	251	261	263	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	..	..	..	..	..	..	..	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	..	..	..	..	..	..	..	Osmanabad
२०	नांदेड	23	30	25	15	1	..	..	..	Nanded
२१	परभणी	54	12	76	14	103	92	95	21	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	77	42	101	29	104	92	95	21	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	17	18	49	41	2	1	..	..	Buldhana
२३	अकोला	28	27	27	20	9	5	..	..	Akola
२४	अमरावती	134	27	29	25	12	12	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	82	18	37	37	..	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	261	90	142	123	23	18	..	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	17	6	6	8	..	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	6	3	30	5	..	..	..	..	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	1	..	..	..	..	..	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	24	9	36	13	..	..	..	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	905	576	732	732	680	688	661	530	Total Maharashtra State

शेतीविषयक हंगाम

(१९८८-८९ ते १९९३-९४)

१९८८-८९

चाळू वर्षी राज्यात नैऋत्य मान्सूनचा पाऊस वेळेवर सुरू होऊन १७ जूनला त्याने राज्याचा सर्व भाग व्यापला. राज्यात मान्सूनचा पाऊस जरी वेळेवर सुरू झाला असला तरी सुखाती-पासूनच त्याचा जोर राज्याच्या बहुतेक भागात कमी होता. मात्र कोकण विभाग आणि विदर्भ विभागाच्या काही भागात जूनच्या शेवटच्या आठवड्यात विस्तृत प्रमाणात मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाल्या तर राज्याच्या उर्वरित भागात विव्बुरलेल्या स्वरूपाचा तुरळक पाऊस झाला.

राज्याच्या भात पिकविणाऱ्या भागात भाताच्या रोपवाटिकेच्या पेरणीची कामे वेळेवर पूर्ण झालेली होती आणि इतर खरीप पिकांच्या पेरणीची कामे जून अखेर सुरू झालेली होती. मात्र पुणे, सोलापूर, अहमदनगर, सातारा, सांगली आणि कोल्हापूर या जिल्ह्यांमध्ये पुरेशा पावसाअभावी खरीप पिकांच्या पेरणीची कामे खोळंबलेली होती.

मान्सून १० ते १४ जुलैपर्यंत विदर्भामध्ये सक्रीय होता. जुलैच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात राज्याच्या जवळजवळ सर्व भागांत विस्तृत प्रमाणात पाऊस होऊन खरीप पिकांच्या पेरण्या पूर्ण करण्यात आल्या होत्या. तथापि परभणी, नांदेड आणि धुळे जिल्ह्यांच्या काही भागात जोराच्या आणि सततच्या पावसाने पिकांच्या वाढीवर विपरित परिणाम झाला. भाताच्या लावणीमहू खरीप पिकांच्या पेरणीची कामे राज्यात जुलैच्या शेवटपर्यंत विलंबा ऑगस्टच्या पहिल्या आठवड्यापर्यंत पूर्ण झालेली होती.

ऑगस्ट महिन्याच्या पहिल्या पंधरवड्यात झालेल्या हलक्या ते मध्यम स्वरूपाच्या पावसामुळे खरीप पिकांची वाढ चांगली झाली मात्र नाशिक आणि पुणे विभागाच्या काही भागात पिकांच्या योग्य वाढीसाठी पावसाची गरज होती. पुढे ऑगस्टच्या तिसऱ्या आठवड्यात विस्तृत आणि मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला. राज्याच्या बहुतेक सर्व भागात सप्टेंबरच्या पहिल्या आठवड्यापर्यंत खरीप पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. सप्टेंबरच्या दुसऱ्या आठवड्यापासून मराठवाड्याच्या काही भागात जोराचा आणि राज्याच्या बहुतेक भागात सततच्या पावसामुळे मूर्धप्रकाशीत हवामानाअभावी खरीप पिकांची वाढ खटली होती. सप्टेंबरच्या दुसऱ्या आठवड्यापासून ऑक्टोबरच्या पहिल्या आठवड्यापर्यंत झालेल्या सततच्या पावसामुळे लवकर येणारी पिके उदा. मूग, उडीद ही कडधान्ये तर बाजरी, सूर्यफूल आणि खरीप ज्वारी ह्या पिकांचे राज्याच्या निरनिराळ्या भागातून नुकसान होऊन त्यांचे उत्पन्न कमी होऊन त्यांच्या दाण्यांची प्रतमुध्दा खराब झाली.

तथापि राज्याच्या निरनिराळ्या भागात ऑक्टोबरच्या दुसऱ्या आठवड्यापासून पाऊस उघडल्यामुळे आणि सूर्यप्रकाशीत हवामानामुळे रब्बी पिकांच्या पेरण्या मोठ्या प्रमाणात पूर्ण झाल्या. रब्बी ज्वारीच्या उशिंग पेरण्या झाल्यामुळे मुख्यत्वे पुणे विभागात रब्बी ज्वारी खालील क्षेत्र काही प्रमाणात कमी झाले तर गहू व हरभरा या पिकांच्या क्षेत्रात थोडीशी वाढ झाली.

वागायती रब्बी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. परंतु हलक्या जमिनीतील जिगायती पिकांची परिस्थिती पुरेशा आली अभावी मुख्यत्वे पुणे आणि कोल्हापूर या विभागात अमसाधानकारक राहिली.

Agricultural Season

(1988-89 to 1993-94)

1988-89

During the current year the south-west monsoon arrived in time and spread in all over Maharashtra by the 17th June, though the monsoon arrived in time in the State its intensity in the beginning was feeble in most parts of the State except Konkan region and parts of Vidarbha region where widespread and moderate rains were received in the last week of June. In rest parts of the State rains were isolated and scattered in nature.

In paddy tract of the State nursery sowing of paddy was completed in time and sowing of other kharif crops was also started by June end. However, sowing of kharif crops in Pune, Solapur, Ahmednagar, Satara, Sangli and Kolhapur districts was heldup for want of adequate rains.

Monsoon was active from 10th to 14th July in Vidarbha and in second fortnight of July widespread rains were received in almost all parts of the State and these facilitated the sowing of kharif crops. However, in Parbhani, Nanded and parts of Dhule districts, the rains were rather heavy and continuous and this adversely affected the growth of crops. Kharif sowing including the trasplanting of paddy was completed in the State by 1st week of August.

During the 1st fortnight of August the rains received were light to moderate in nature and hence the growth of kharif crops was good except parts of Nasik and Pune divisions where more rains were needed for proper growth of the crops. Further, in the third week of August the rains received were widespread and moderate in nature and the condition of kharif was good in almost all parts of the State till 1st week of September. From the second week of September, however, rains received were heavy in parts of Maharashtra and continuous in most parts of the State with the result, the growth of kharif crops was stunted for want of sunney weather. Due to these continuous rains from second week of September to 1st week of October the early crops like pulses i. e. mung, udid, bajra, sunflower and to some extent kharif jowar were damaged in different parts of the State resulting in lowering their yield and the grain quality was also affected.

However, from second week of October there was a break in rains and sunny weather was prevailing in different parts of the State and this has facilitated the scwing of rabi crops it was nearly over by that time. Due to late sowing of rabi jowar crops particularly in Pune division, the areas under rabi jowar went down to some extent.

Condition of rabi crops under irrigation was reported to be satisfactory but condition of rainfed rabi crops and particularly crops on light soils was reported to be unsatisfactory due to moisture stress particularly in parts of Pune and Kolhapur divisions.

राज्यात उन्हाळी भाताची लावणी वेळेवर पूर्ण झाली मात्र मार्च महिन्याच्या मध्यापर्यंत उन्हाळी भुईमूगाची पेरणी राज्यातील निरनिराळ्या भागात प्रगतीपथावर होती. राज्यातील उन्हाळी पिकांची उगवण व वाढ समाधानकारक होती.

दिनांक १० व ११ मार्च १९८९ रोजी औरंगाबाद, नांदेड, बीड, परभणी, अहमदनगर व सोलापूर जिल्ह्यांतील काही भागात व दिनांक २३ व २८ मार्च १९८९ ला अमरावती विभागातील काही भागात वादळ व गारासहित पाऊस झाला. त्यामुळे उभ्या रब्बी व उन्हाळी पिकांचे काही प्रमाणात नुकसान झाले. मार्च महिन्याच्या अखेर जिरायत ज्वारी, गहू, करडई व हरभरा या रब्बी पिकांची काढणीची कामे जवळजवळ संपलेली होती, मात्र वागायती रब्बी पिकांची काढणी प्रगतीपथावर होती. तसेच उन्हाळी भुईमूग, वैशाखी मूग, सूर्यफूल या पिकांची पेरणी व भाजीपाल्याची लागवड राज्यातील निरनिराळ्या भागात प्रगतीपथावर होती.

शेतकरी एप्रिल महिन्याच्या सुरुवातीस कापणी केलेल्या रब्बी पिकांच्या मळणीच्या कामात मग्न होते. एप्रिल महिन्याच्या अखेरीस कोंकण विभागातील उन्हाळी भाताचे पीक पक्व होण्याच्या अवस्थेत होते तर नागपूर व कोल्हापूर विभागात दाणे भरण्याच्या अवस्थेत होते. एप्रिल महिन्याच्या अखेर रब्बी पिकांची काढणी व उन्हाळी भुईमूग, सूर्यफूल, वैशाखी मूग यांची पेरणी संपलेली होती. सर्व उन्हाळी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती.

१९८९-९०

चालू वर्षी दक्षिण कोंकणात व मध्य महाराष्ट्राच्या दक्षिण भागात ९ जून पासून नैऋत्य मान्सूनच्या पावसास सुरुवात होऊन १० जूनपर्यंत या पावसाने उर्वरित मध्य महाराष्ट्र, मराठवाडा आणि विदर्भाचा संलग्न भाग व्यापला होता. तदनंतर १३ जूनला मान्सून विदर्भ विभागामह संपूर्ण राज्यात मुरु झाला. नैऋत्य मान्सूनच्या पावसास जरी वेळेवर सुरुवात झाली असली तरी राज्याच्या बहुतेक भागात या पावसाचा जोर सुरुवातीपासूनच कमी होता मात्र कोंकण विभागातील अलिबाग, रत्नागिरी आणि मिधुदुर्ग जिल्ह्यामध्ये मान्सून सक्रीय राहून दिनांक ९ जून ते ३० जून ८९ या काळात विस्तृत प्रमाणात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला. जूनच्या दुसऱ्या आठवड्यात मराठवाड्यातील काही भागात विशेषतः नांदेड जिल्ह्यात अति जोराचा पाऊस पडला व औरंगाबाद, अमरावती व नागपूर विभागातील काही भागात जोराचा पाऊस पडला.

मान्सूनच्या पावसातील अनियमितपणामुळे कोंकण विभाग आणि कोल्हापूर जिल्ह्यातील काही भागात रोप बाटिका लावण्याचे काम वगळता इतर खरीप पिकांच्या पेरण्या वेळेवर सुरु करता आल्या नाहीत. नाशिक जिल्हा वगळता राज्यातील निरनिराळ्या भागात जूनच्या ३ र्या व ४ थ्या आठवड्यात खरीप पिकांच्या पेरणीस सुरुवात झाली होती.

जुलै महिन्यातील दुसऱ्या आठवड्यात राज्यातील बहुतेक भागात विस्तृत प्रमाणात पाऊस पडला. त्यामुळे खरीप पिकांच्या पेरणीस व कोल्हापूर विभागात भात पिकांच्या लावणीस गती मिळाली. जुलैच्या ३ र्या व ४ थ्या आठवड्यात राज्यात विस्तृत व अति जोराचा पाऊस झाला. विदर्भाने पावसाचा जोर बऱ्यापैकी होता. या पावसामुळे मराठवाडा विभागाने, अमरावती विभागात व

Sowing of summer rice was completed in the State while the sowing of summer groundnut was in progress in different parts of the State in middle of March.

Condition & germination of summer crops was reported to be satisfactory in different parts of the state.

Light to moderate rains with hailstorm were received in parts of Aurangabad, Nanded, Beed, Parbhani, Ahmednagar & Solapur districts on 10th & 11th March & in parts of Amravati division on 23rd to 28th March & area of standing rabi & summer crops was damaged to some extent due to hailstorm. Harvesting of rainfed rabi crops like rabi jowar, wheat, safflower, gram was nearly completed while harvesting of irrigated rabi crops was in progress at the end of March. At that stage sowing of vaishkhi mung, summer groundnut, sunflower & vegetables was in progress in different parts of the state.

Cultivators were busy in threshing the harvested produce of rabi crops in beginning of April. Early transplanted summer rice was at maturity stage in Konkan region while it was in grainformation stage in Kolhapur & Nagpur region by the end of April. The harvesting of rabi crops was completed by April end similarly sowing of summer crops like groundnut, vaishakhi mung & sunflower was also completed. Transplanting of summer paddy crops was also completed condition of all summer crops was reported to be satisfactory.

1989-90

During the current year, south west monsoon has advanced into south Konkan and southern parts of Madhya Maharashtra on 9th June, and into rest parts of Madhya Maharashtra, Marathwada, adjoining parts of Vidarbha on 10th June. Further, it advanced into Vidarbha region and also the entire State by the 13th June. Though, the monsoon arrived in time in the State, its intensity in the beginning was feeble in most parts of the State except Konkan region, where monsoon was active with widespread light to moderate rains from 9th to 30th June, 1989. During the 2nd week of the June, very heavy rains were recorded in parts of Marathwada region especially in Nanded District and heavy rains were recorded in parts of Aurangabad, Amravati and Nagpur Division.

On account of erratic behaviour of the monsoon the sowing operation could not be taken-up in time except paddy nurseries in Konkan region and in parts of Kolhapur district. The sowing of kharif crops commenced during the 3rd and 4th week of June in different parts of the State except in Nasik District.

During the 2nd week of July widespread rains were received in most parts of the State. These rains gave momentum to the sowing of kharif crops and transplanting of paddy in Kolhapur Division. During 3rd and 4th week of July heavy to very heavy and widespread rains were received in the State. The intensity of the rains was fair in Vidarbha. Due to these rains, sowing of kharif crops was completed subsequently in Marathwada

राज्यातील राहिलेल्या भागात खरीप पिकांची पेरणी संपविण्यासाठी उपयुक्त ठरला. तथापि नासिक जिल्ह्यात खरीप पिकांची पेरणी संपविण्यासाठी व नागपूर विभागात भाताची लावणी पूर्ण करण्यासाठी अधिक पावसाची आवश्यकता होती.

राज्यातील निरनिराळ्या भागात ऑगस्टच्या पहिल्या आठवड्यात पावसाने अधूनमधून दिलेल्या उघडीपिमुळे खरीप पिकांच्या अंतर-मशागतीची कामे प्रगतीपथावर होती. ऑगस्ट महिन्याच्या दुसऱ्या आठवड्यात ते २० ऑगस्टपर्यंत राज्यात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला तर कोकण विभागात व विदर्भातील काही भागात जोराच्या पावसाची नोंद झाली. या पावसामुळे कोकण विभागातील भाताची लावणी पूर्ण झाली. ऑगस्ट महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात कोकण विभागात व नागपूर विभागातील काही भागात जोराचा ते अति जोराचा विस्तृत प्रमाणात पाऊस पडला तर अमरावती व औरंगाबाद विभागात मध्यम ते जोराचा पाऊस पडला व राज्यातील उर्वरित भागात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. राज्यातील उभ्या खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी व नागपूर विभागातील राहिलेल्या भात लावणी पूर्ण करण्यासाठी हा पाऊस उपयुक्त ठरला.

पुणे व कोल्हापूर विभागात सप्टेंबर महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात पावसाने उघडीप दिली. सप्टेंबर महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात कोकण, पुणे व औरंगाबाद विभागात जोराचा ते अति जोराचा पाऊस पडला तर राज्यातील राहिलेल्या बहुतेक भागात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. हा पाऊस रब्बी पिकांच्या पूर्वमशागतीसाठी उपयुक्त ठरला. सप्टेंबरच्या मध्यास अहमदनगर व सोलापूर जिल्ह्यातील थोड्या भागात रब्बी ज्वारी व कडई पिकांच्या पेरणीस नुकतीच सुरुवात झाली होती.

ऑक्टोबर महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात कोकण व नागपूर विभाग वगळून राज्यातील वेगवेगळ्या भागात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला तर कोकण विभागात जोराचा ते अति जोराचा विस्तृत प्रमाणात पाऊस पडला व नागपूर विभागात तुरळक वृष्टि झाली. रब्बी पिकांच्या पेरणी सुरु करण्यास व उशीरा पेरणी झालेल्या खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी हा पाऊस उपयुक्त ठरला. ऑक्टोबर महिन्यात अगोदर पेरणी झालेल्या खरीप भात, बाजरी, संकरित ज्वारी, उडीद, मूग, तीळ पिकांची काढणी प्रगतीपथावर होती व ऑक्टोबरअखेर जवळजवळ या पिकांच्या कापण्याची कामे संपलेली होती. पेरणी झालेल्या रब्बी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती.

नोव्हेंबरच्या पहिल्या आठवड्यात राज्यातील थोड्या भागात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. बागायत गहू व हरभरा वगळता इतर रब्बी पिकांच्या पेरण्या राज्यात १५ नोव्हेंबरपर्यंत संपलेल्या होत्या. बागायत व भारी जमिनीतील रब्बी पिकांची उगवण व वाढ समाधानकारक होती. डिसेंबर ८९ या महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात व जानेवारी १० च्या सुरुवातीस मराठवाडा व विदर्भ विभागांतील काही भागात पडलेला हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस जिरायत रब्बी पिकांना उपयुक्त ठरला. राज्यातील काही भागात अद्यापही एक किंवा दोन हिवाळी पावसाची आवश्यकता होती. उन्हाळी भात व उन्हाळी भुईमूग या पिकांच्या पेरणीस जानेवारीच्या पहिल्या पंधरवड्यात सुरुवात झाली होती.

region, Amravati Division and in remaining parts of the State. However, more rains were needed to complete the sowing of kharif crops in Nasik district and transplanting of paddy in Nagpur Division.

Due to the intermitant break in rains in the first week of August, interculturing operations were in progress in different parts of the State. In 2nd week of August and till the 20th August light to medium rains were received in the State, while in Konkan region and parts of Vidarbha heavy rains were recorded. This facilitated to complete the transplanting of paddy in Konkan Division. During the last week of August heavy to very heavy and widespread rains were received in Konkan region and some parts of Nagpur Division while in Amravati and Aurangabad Division medium to heavy rains were recorded and in rest parts of the State light to medium rains were received. These rains were useful for the proper growth of the standing kharif crops in the State and to complete the delayed transplanting of paddy crops in Nagpur Division.

There was a break in rains during 1st week of September, 1989 in parts of Pune and Kolhapur Divisions. In last week of September heavy to very heavy rains were received in parts of Konkan, Pune and Aurangabad Divisions while most of the remaining parts recorded medium to light rains. These rains were helpful for preparatory tillage operations for rabi crops. By middle of September sowing of rabi jowar and safflowers was just started at a few places in Ahmednagar and Solapur Districts.

Light to medium rains were received in different parts of the State except Konkan and Nagpur Divisions during the first week of October. Konkan region experienced widespread heavy to very heavy rains while Nagpur Division recorded scanty rains. These rains were beneficial for undertaking the sowing of rabi crops and for improvement and for proper growth of late sown kharif crops. In the month of October, harvesting of early paddy, bajri, hybrid jowar, udid, mung, sesamum was in progress, almost completed. Germination and growth of sown rabi crops was reported to be satisfactory.

During the first week of November light to medium rains were recorded in few pockets of the State. The sowing of rabi crops was nearly completed in parts of the State in middle of November except irrigated wheat and gram crops. Germination and growth of irrigated rabi crops and un-irrigated rabi crops in heavy soils was reported to be satisfactory. Rainfed rabi crops on light soils were withering due to moisture stress. Condition of rabi crops under irrigation was reported to be satisfactory. Rains were received in the last week of December and in early January 1990 in some parts of Vidarbha and Marathwada were useful for rainfed rabi crops. One or two winter showers are still required in some parts of the State. Sowing of summer paddy and summer groundnut was started during first fortnight of January.

राज्यातील निरनिराळ्या भागात जानेवारीच्या शेवटच्या आठवड्यात जिऱायत रब्बी ज्वारी, करडई, गहू, हरभरा या पिकांच्या काढणीस सुरुवात झाली होती व मार्चअखेर या पिकांच्या काढण्या पूर्ण झाल्या होत्या तथापि बागायत रब्बी गहू व हरभरा या पिकांची पेरणी प्रगतीपथावर होती. तसेच त्या कालावधीत मुख्यतः उन्हाळी भूईमूग व सूर्यफूल या पिकांची पेरणी व भाजीपाल्यांची लागवड प्रगतीपथावर होती. उन्हाळी पिकांची पेरणी एप्रिलअखेर पूर्ण झाली होती. पेरणी झालेल्या उन्हाळी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती.

१९९०-९१

चालू वर्षी दक्षिण कोकणात नैऋत्य मान्सूनच्या पावसास २१ मे १९९० ला सुरुवात झाली व ३० मे १९९० ला उत्तर कोकण व दक्षिण मध्य महाराष्ट्राचा भाग व्यापला. तदनंतर ५ जूनपर्यंत मध्य महाराष्ट्राचा बराचसा भाग मराठवाडा व विदर्भाच्या दक्षिण भागात नैऋत्य मान्सूनचा पाऊस पडला व १३ जून १९९० पर्यंत महाराष्ट्राचा संपूर्ण भाग व्यापला.

राज्यातील वेगवेगळ्या भागात मान्सूनपूर्व पाऊस पडल्यामुळे शेतकऱ्यांना खरीप पिकांच्या पूर्वं मशागतीची कामे पूर्ण करण्यास मदत झाली. जून १९९० मध्ये कोकण, नाशिक, पुणे, कोल्हापूर व नागपूर विभागात भात रोपवाटिका टाकण्याचे काम जोरात चालू होते. खरीप पिकांच्या पेरण्या प्रगतीपथावर होत्या (मात्र लातूर विभागात व सोलापूर जिल्ह्यात सततच्या पावसामुळे व कोल्हापूर जिल्ह्यात अधिक पावसाची आवश्यकता असल्यामुळे एक आठवड्याने खरीप पिकांच्या पेरण्या उशिरा सुरू झाल्या.)

जुलै महिन्यात खरीप पिकांच्या पेरण्या व भात व नागली पिकांच्या लावण्या जोरात चालू होत्या. जुलै महिन्याच्या दुसऱ्या व तिसऱ्या आठवड्यात राज्यातील काही भागात किरकोळ स्वरूपाचा पाऊस झाल्यामुळे खरीप पिकांच्या वाढीवर (विशेषतः हलक्या जमिनीतील पिकांवर) अल्प परिणाम झाला. दि. २३ ते २५ जुलै १९९० ला झालेला पाऊस खरीप पिकांच्या वाढीसाठी उपयुक्त ठरला तसेच राहिलेल्या खरीप पिकांच्या पेरणीसाठी व भात व नागली पिकांच्या लावणीसाठी गती मिळाली. जुलै १९९० अखेर खरीप पिकांची पेरणी ९७ टक्के पूर्ण झाली होती. जुलै महिन्यात सरासरी पावसाच्या ६० ते ७० टक्के पाऊस पडला. खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी नाशिक, पुणे, कोल्हापूर, औरंगाबाद व नागपूर विभागात व भात पिकांच्या लावणीसाठी नागपूर जिल्ह्यात अधिक पावसाची आवश्यकता होती तथापि १० ऑगस्टनंतर राज्यात मध्यम ते जोराचा व विस्तृत प्रमाणात पाऊस पडल्यामुळे परिस्थितीमध्ये सुधारणा झाली. जुलै महिन्याच्या अपुऱ्या पावसामुळे जळगाव जिल्ह्यात ६९,५०० हेक्टरमध्ये व धुळे जिल्ह्यात १०,८२९ हेक्टरमध्ये पुन्हा पेरणी करावी लागली.

ऑगस्ट महिन्याच्या तिसऱ्या आठवड्यात, राज्यातील बहुतेक भागात जोराचा ते अतिजोराचा पाऊस झाला होता त्यामुळे राहिलेली खरीप पिकांची पेरणी व भात व नागली पिकांची लावणी पूर्ण होण्यास मदत झाली. तसेच खरीप पिकांच्या परिस्थितीमध्ये सुधारणा झाली होती.

Harvesting of rainfed rabi crops like rabi jowar, safflower, wheat, gram was started in last week of January in different parts of the State and nearly completed by the end of March, however, harvesting of irrigated rabi crops was in progress at that time. Similarly sowing of summer crops mainly summer groundnut, sunflower and vegetables was in progress in different parts of the State and it was completed by April end. Condition of summer crops was reported to be satisfactory.

1990-91

During this year, south-west monsoon arrived in south Konkan region on 29th May, 1990 and it further advanced in north Konkan and south madhya Maharashtra by 31st May. It further advanced in some more parts of Madhya Maharashtra, Marathwada and southern parts of Vidarbha region upto 5th June. By the 13th June entire State was covered.

Premonsoon rains were also received in different parts of the State which were beneficial to the cultivators for completion of preparatory tillage operations. In June 1990, sowing of paddy seeds in nurseries was in fullswing in parts of Konkan Nasik, Pune, Kolhapur and Nagpur Divisions. Similarly sowing of ragi seed in nurseries was also in progress in Konkan region. In the month of June, sowing of other kharif crops was in progress in the State (it was delayed by about a week or so due to continuous rains in Latur Division. Solapur district and for want of more rains in Kolhapur district.)

Sowing operations and transplanting of paddy/ragi were in full-swing in the month of July. Light rains received during the second and third week of July, in some parts of the State which adversely affected the crop growth especially in light soils. Rains received on 23rd to 25th July were beneficial for the standing crops and also for accelerating sowing and transplanting operations. By the end of July, 1990, 97% the sowing was completed. Rains received during the month of July was about 60% to 70% of the normal. In Nasik, Pune, Kolhapur, Aurangabad and Nagpur divisions more rains were needed for proper growth of kharif crops and transplanting of paddy in Nagpur division.

However, widespread and medium to heavy rains received after 10th of August, have improved the situation. Due to insufficient rains in July 1990, resowing was required to be done in 69,500 hectares in Jalgaon district and 10,829 hectares in Dhule district.

ऑगस्ट महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात ५ सप्टेंबर १९९० च्या पहिल्या आठवड्यात कोकण व नागपूर विभागातील बहुतेक ठिकाणी जोराचा ते अतिजोराच्या पावसाची नोंद झाली होती व राज्यातील उर्वरित भागात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला होता. खरीप पिकांची पेरणी राज्यात पूर्ण झाली होती. लातूर, नाशिक व अमरावती विभागात सततच्या पावसामुळे मूग व उडीद पिकांचे काही प्रमाणात नुकसान झाले होते. त्याच-प्रमाणे सखळ भागातील खरीप पिके पिवळी पडली होती. त्याच्या योग्य वाढीसाठी पावसाच्या उघडपीची व स्वच्छ सूर्यप्रकाशाची आवश्यकता होती.

सप्टेंबर १९९० च्या दुसऱ्या व तिसऱ्या आठवड्यात पावसाने उघडीप दिल्यामुळे उभ्या खरीप पिकांची परिस्थिती सुधारण्यास मदत झाली होती. तथापि नागपूर विभागातील थोड्या भागात सप्टेंबरच्या तिसऱ्या आठवड्यात जोराच्या पावसाची नोंद झाली होती. रब्बी पिके होणाऱ्या भागात पूर्वे मशागतीची कामे प्रगती-पथावर होती.

सप्टेंबरच्या शेवटच्या आठवड्यात कोकण, नाशिक व लातूर विभागाच्या काही भागात जोराचा ते अतिजोराच्या पावसाची नोंद झाली होती तर राज्यातील उर्वरित भागातील बहुतेक ठिकाणी हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला होता. पुणे व औरंगाबाद विभागात रब्बी पिकांची पेरणी प्रगतीपथावर होती.

ऑक्टोबर महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात राज्यातील बहुतेक भागात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला होता तर मराठवाडा व विदर्भ भागातील काही भागात जोराच्या पावसाची नोंद झाली होती. तथापि राज्यातील काही भागात अजिबात पाऊस झाला नव्हता. उडीद व मूग या पिकांची काढणी संपलेली होती तर सोयाबीन व भूईमूग या पिकांची काढणीची कामे काही भागात प्रगतीपथावर होती. विदर्भात रब्बी पिकांच्या पूर्वे मशागतीची कामे प्रगतीपथावर होती. राज्यातील निरनिराळ्या भागात रब्बी पिकांची पेरणी प्रगतीपथावर होती. ऑक्टोबर महिन्याच्या दुसऱ्या आठवड्यात राज्यातील बहुतेक भागात मध्यम ते जोराचा (थोड्या भागात अतिजोराचा) पाऊस झाला होता. या पावसामुळे राज्यात खरीप पिकांची काढणीची कामे व रब्बी पिकांची पेरणी खोळंबलेली होती.

ऑक्टोबर महिन्याच्या तिसऱ्या आठवड्यात पावसाची तिव्रता कमी झाल्यामुळे खरीप पिकांच्या काढणीच्या कामास व रब्बी पिकांच्या पेरणीस गती मिळाली होती परंतु ऑक्टोबरच्या शेवटच्या आठवड्यात राज्यातील बहुतेक भागात मध्यम ते जोराचा (काही भागात अतिजोराचा) पाऊस झाला होता. हा पाऊस पेरणी झालेल्या रब्बी पिकांसाठी उपयुक्त ठरला तथापि या पावसामुळे उभ्या खरीप पिकांचे काही प्रमाणात नुकसान झाले. मराठवाडा व विदर्भ विभागातील खरीप ज्वारी व कापूस या पिकांच्या उत्पन्नात काही प्रमाणात घट येण्याची शक्यता आहे. ऑक्टोबर महिन्यात पडलेल्या पावसामुळे खरीप ज्वारीच्या दाण्यांची प्रत खराब झाली आहे.

During the 3rd week of August 1990, heavy to very heavy rains were recorded in most parts of the State which was helpful to complete the remaining transplanting of paddy and nagli crops and sowing of kharif crops. The condition of kharif crops was also improved.

During the last week of August 1990 and first week of September 1990, heavy to very heavy rains were recorded in most parts of Konkan and Nagpur division and light to medium rains were received in rest parts of the State. Kharif sowing was completed in the State.

Due to the continuous rains, mung and udid crops were adversely affected to some extent in some parts of Nasik, Latur and Amravati divisions. So also crops in low laying areas were becoming pale. For their vigorous growth break in rains and bright sunshine was essential.

The intensity of rains was reduced in 2nd and 3rd week of September 1990 which helped to improve the condition of standing kharif crops. However, in few pockets of Nagpur division heavy rains were recorded, during 3rd week of September 1990 Preparatory tillage operations were in progress in predomintely rabi tract for rabi crops.

In last week of September 1990, heavy to very heavy rains were received in some parts of Konkan, Nasik and Latur divisions. In the remaining parts of the State, mostly light to medium rains were received. Rabi sowing was in progress in some parts of Pune and Aurangabad divisions.

During the last week of October 1990, light to medium rains were received in most parts of the State while in some parts of the Vidarbha and Marathwada regions heavy rains were also recorded. However, no rains were received in some parts of the State. Harvesting of mung and udid was completed while harvesting of groundnut and soyabean was also in progress in some parts of the State. In Vidarbha region preparatory tillage operations were in progress. Sowing of rabi crops was in progress in different parts of the State.

During the 2nd week of October, 1990 mostly medium to heavy (in few parts very heavy) rains were received in almost all the parts of the State. Due to the continuous rains harvesting of kharif crops and sowing of rabi crops were heldup in the State.

Intensity of rains was during 3rd week of October which was helpful to speed-up harvesting of kharif crops and sowing of rabi crops however, during the last week of October, medium to heavy (in some parts very heavy) rains were recorded in most parts of the State which was helpful for rabi sown crops but standing kharif crops were adversely affected to some extent. Yields of kharif jowar and cotton will be reduced to some extent in Marathwada and Vidarbha Region. Rains received in October have spoiled the quality of kharif jowar grains.

नोव्हेंबर महिन्यात राज्यात हवामान कोरडे होते व अधून मधून ढगाळ होते. नोव्हेंबरच्या पहिल्या आठवड्यात राज्यातील थोड्या भागात तुरळक स्वरूपाचा पाऊस झाला होता. रब्बी पिकांची पेरणी जोरात चालू होती व डिसेंबरअखेर रब्बी पिकांची पेरणी बागायत गहू व हरभरा वगळून पूर्ण झाली होती.

राज्यात रब्बी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. राज्यात जानेवारीच्या पहिल्या पंधरवड्यात उन्हाळी भात व उन्हाळी भूईमूगाच्या पेरणीस सुरुवात झाली होती. उन्हाळी पिकांची पेरणी फेब्रुवारी महिन्यात जोरात चालू होती व एप्रिल अखेर ती पूर्ण झाली होती. उन्हाळी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती.

१९९१-९२

चालू वर्षी राज्यातील काही भागात मान्सूनपूर्व पाऊस पडला. खरीप पिकांच्या पूर्व मशागतीसाठी व पेरलेल्या हळव्या जातीच्या भाताला तो मान्सूनपूर्व पाऊस अतिशय उपयुक्त ठरला.

६ जून, १९९१ रोजी दक्षिण कोकण व मध्यम महाराष्ट्राच्या दक्षिण विभागात नैऋत्य मान्सून पावसाचे आगमन झाले आणि ७ जूनला उत्तर कोकण व मध्यम महाराष्ट्रातील आणखी काही भागात पावसाची सुरुवात झाली तर ८ जूनला कोकणातील उरलेल्या भागात, मध्य महाराष्ट्र, मराठवाडा व विदर्भातही तो पोहचला. दिनांक ७ जूनला मान्सून कोकणात क्रियाशील होता तर दिनांक ८ ते १० जूनच्या दरम्यान तो कोकण व मध्य महाराष्ट्रात जोरात होता. आणि दिनांक ९ व १० जूनला तो मराठवाडा विभागात क्रियाशील राहिला.

राज्यातील नागपूर या विभागात दिनांक १२ ते १६ जूनच्या दरम्यान विस्तृत प्रमाणात पाऊस पडला. जूनच्या तिसऱ्या आठवड्यात राज्यात खरीप पिकांच्या पेरणीस थोड्या प्रमाणावर सुरुवात झाली होती. कोकण व नागपूर विभागातील भात पिकविणाऱ्या जिल्ह्यात भात रोपवाटिकेतील पेरणी प्रगतीपथावर होती. जूनच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात मान्सूनची तीव्रता कमी झालेली होती आणि राज्यातील बहुतेक भागात पाऊस झाला नाही. या परिस्थितीमुळे खरीप पिकांच्या पेरण्या राज्यातील बहुतेक भागात खोळवून राहिल्या होत्या. विशेषतः अमरावती व नागपूर विभागात त्या वऱ्याच प्रमाणात खोळवलेल्या होत्या. जुलै महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात मध्य महाराष्ट्र, मराठवाडा व कोकण विभागात मान्सूनने जोर धरला होता. राज्यातील या भागात मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा पाऊस पडला. तर विदर्भ विभागात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला.

कोकण विभागात भात रोपवाटिकेतील पेरणी पूर्ण झालेली होती. आणि रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील काही भागात भाताच्या लावण्या प्रगतीपथावर होत्या. जुलै महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात पडलेला पाऊस पेरणी झालेल्या खरीप पिकांना उपयुक्त ठरला. तथापि अमरावती व नागपूर विभागात पेरणी झालेल्या खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी व उर्वरित खरीप पेरण्यांसाठी अजूनही अधिक पावसाची गरज होती.

दिनांक ८ ते १७ जुलै, १९९१ चे दरम्यान राज्यातील बहुतेक भागात मान्सून सक्रीय होता व बहुतेक भागात विस्तृत प्रमाणात मध्यम ते जोराचा पाऊस पडला होता व त्यामुळे खरीप पिकांच्या पेरण्या व भाताच्या लावण्या यांना राज्यात गती आली होती.

During the month of November, 1990 weather was mostly dry and intermittently cloudy. During first week of November light rains were received in few pockets of the State. Rabi sowing was in fullswing and it was completed except irrigated wheat and gram by December end.

Condition of rabi crops was reported to be satisfactory in the State. Sowing of summer groundnut and summer paddy was commenced during 15 fortnight of January, 1991. Sowing of summer crops was in fullswing in the month of February and it was completed by the end of April. Condition of summer crops was reported to be satisfactory.

1991-92

During the current year pre-monsoon showers were received in some parts of the State. These pre-monsoon rains were very beneficial for the preparatory tillage operations and early sown varieties of drilled paddy.

South-West monsoon arrived in South Konkan and Southern parts of Madhya Maharashtra on 6th June, 1991, and it further advanced into North Konkan and more parts of Madhya-Maharashtra and of Marathwada on 7th June. Monsoon advanced in the rest of Konkan, Madhya Maharashtra, Marathwada and Vidarbha on 8th June. Monsoon was active in Konkan region on 7th June, while it was vigorous in Konkan and Madhya-Maharashtra region of the State on 8th to 10th June and it was active in Marathwada on 9th and 10th June.

From 12th to 16th June widespread rains were received in Nagpur division of the State. Sowing of kharif crops was started in the State on a small scale during the third week of June. So also sowing of paddy nurseries was in progress in Konkan and Nagpur divisions of paddy growing track. During the 2nd fortnight of June, monsoon was feable and there were no rains received in almost all parts of the State. Due to this situation, sowing operations were held-up in most parts of the State, especially in Amravati and Nagpur divisions.

During the 1st week of June, monsoon was vigorous in Madhya Maharashtra, Marathwada and Konkan region. Medium to heavy rains were received in these parts of the State. Light to medium rains were also recorded in Vidarbha region during this period.

Nursery sowing of paddy was completed in Konkan region and transplanting of paddy was in progress in some parts of Ratnagiri and Sindhudurg districts. Rains received during the 1st week of July were beneficial to sown kharif crops except Amravati and Nagpur divisions where more rains were needed for further sowing and proper growth of sown kharif crops.

From 8th July to 17th July, 1991 monsoon was active in most parts of the State and widespread medium to heavy rains were received in almost all parts of the State and these facilitated the sowing of kharif crops including transplanting of paddy.

जुलै महिन्याच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात पडलेल्या सततच्या पावसामुळे कोल्हापूर विभागातील सांगली जिल्ह्यातील सखल भागातील खरीप पिकांवर काही प्रमाणात विपरीत परिणाम झाला व उभ्या खरीप पिकांची वाढ खुंटली होती. पाऊस नसल्यामुळे कोल्हापूर, औरंगाबाद आणि नागपूर या विभागातील आंतरमशागतीची कामे खोळंबलेली होती. जुलैअखेर राज्यातील पेरण्या ९५ टक्के पूर्ण झालेल्या होत्या व राज्यातील बहुतेक भागात पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती.

दिनांक ३० जुलै रोजी अमरावती व नागपूर विभागातील काही भागात अतिजोराचा पाऊस पडला. त्या जोराच्या पावसामुळे अमरावती जिल्ह्यातील अचलपूर, वरुड, धारणी व चिखलदरा या तालुक्यात खरीप पिकांचे काही प्रमाणात नुकसान झाले. तसेच या जोराच्या पावसामुळे वर्धा नदीला पूर आल्यामुळे नागपूर जिल्ह्यातील नारखेड या तालुक्यातील वर्धा नदीच्या काठावरील खरीप पिकांचे नुकसान झाले होते. वर्धा नदीच्या पुरामुळे मोवाड खेडे व त्या भोवतालच्या १६ खेडी यांना पुराची झळ पोहोचली आहे पावसाची तीव्रता ऑगस्ट महिन्यात औरंगाबाद व लातूर विभागात कमी झाली होती. औरंगाबाद व लातूर या विभागातील सर्व जिल्ह्यात ऑगस्ट महिन्यात सरासरी पावसापेक्षा ७५ ते ९० टक्के पाऊस कमी पडला. या दोन विभागात अपुऱ्या पावसामुळे व अपुऱ्या ओलीमुळे खरीप पिकांवर मोठ्या प्रमाणात विपरीत परिणाम झालेला होता. तसेच अपुऱ्या पावसामुळे धुळे, नाशिक, अहमदनगर, सोलापूर या जिल्ह्यातील उभ्या खरीप पिकांवरही काही प्रमाणात विपरीत परिणाम झालेला होता. खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी या भागात पावसाची नितांत गरज होती. कोकण व कोल्हापूर हे विभाग वगळता राज्यातील इतर भागातील हलक्या व मध्यम जमिनीवरील खरीप पिकांची परिस्थिती असमाधानकारक होती. ऑगस्टअखेर खरीप पिकांच्या पेरण्या राज्यात पूर्ण झालेल्या होत्या. तसेच कोकण, कोल्हापूर व नागपूर या विभागातील भाताच्या लावण्यादेखील पूर्ण झालेल्या होत्या.

सप्टेंबरच्या पहिल्या पंधरवड्यात राज्यातील बहुतेक भागात पाऊस पडला नाही. तथापि राज्याच्या अगदी थोड्या भागात, हलक्या स्वरूपाच्या पावसाची नोंद झाली. परंतु तो पाऊस पुरेसा नसून त्याचा खरीप पिकांसाठी उपयोग झाला नाही.

अशा प्रकारच्या प्रतिकूल हवामानाच्या परिस्थितीमुळे खरीप पिकांच्या जोमाच्या वाढीवर व उत्पादनात परिणाम झाला असून घान्य व चारा यांच्या प्रतिवर विपरीत परिणाम होऊन उत्पन्नात घट येईल. भूईमूग पिकांच्या बाबतीत शेगा लागण्याच्या संख्येत घट येईल व सुरकुतलेल्या शेगादाण्यासहीत शेगा पोकळ राहतील.

सप्टेंबरच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात कोकण विभागात मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा पाऊस पडला. तर पुणे, कोल्हापूर विभागातील काही भागात हलक्या स्वरूपाचा ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. तथापि नाशिक, औरंगाबाद, लातूर, अमरावती आणि नागपूर या विभागात अतिशय प्रतिकूल अशी हवामानाची परिस्थिती निर्माण झालेली आहे. दिनांक ३० सप्टेंबर, १९९१ पासून राज्यातील मान्सून संपलेला आहे.

Due to continuous rains received in 2nd fortnight of July, crops in low lying areas of the Kolhapur division particularly in Sangli district were affected to some extent and growth of standing kharif crops was stunted. Interculturing operations were also held-up in some parts of Kolhapur, Aurangabad and Nagpur divisions due to want of 'Wapsa' conditions.

Sowing of kharif crops was completed to the extent of 95% in the State till the end of July, and condition of standing kharif crops was reported to be satisfactory in most parts of the State.

On the 30th July very heavy rains were received in some parts of Amravati and Nagpur divisions. Due to these heavy rains kharif crops were damaged to some extent in parts of Achalpur, Warud, Dharni and Chikhaldara tahsils of Amravati district and also due to these heavy rains crops on the banks of Wardha river in Narkhed tahsil of Nagpur district was damaged. Mowad village and other 16 surrounding villages were affected due to flood of Wardha river. Intensity of rainfall was reduced in the month of August, particularly in Aurangabad, Latur divisions. During the month of the August rains were received 75 to 90% less to the normal rainfall in all districts of Latur and Aurangabad divisions. Due to insufficient rains and inadequate soil moisture kharif crops were adversely affected to most extent in these two divisions. Similarly standing crops in parts of Dhule, Nasik, Ahmednagar, Solapur districts were also affected to some extent due to insufficient rains. More rains were needed in these parts of the State for the proper growth. Condition of kharif crops on light and medium soils was reported to be unsatisfactory in most parts of the State except Konkan and Kolhapur divisions.

Sowing of kharif crops was completed in the State at the end of August. Similarly transplanting of paddy was also completed in parts of Konkan, Kolhapur and Nagpur divisions.

During the first fortnight of the September, there were no rains in almost all parts of the State. Very light rains were recorded in few pockets of the State which were not sufficient and beneficial for the growth of standing kharif crops.

Due to this adverse climatic conditions kharif crops were affected at critical reproductive phase. This prevailing climatic conditions have adverse effect on the growth and development of the crops that are in grand period of growth which result in the low productivity with inferior quality of grains and fodder. In case of groundnut adverse effect will be on the number of pods per plant, loose filling of pod with shrivelled grains.

During the second fortnight of the September medium to heavy rains were received in the Konkan division and light to medium rains were recorded in some places of Pune and Kolhapur divisions. However very adverse climatic condition was prevailed in Nasik, Aurangabad, Latur, Amravati and Nagpur divisions. From 30th September, 1991 South-West monsoon was withdrawn from the State.

ऑक्टोबर महिन्यातदेखील अशाच प्रकारची प्रतिकूल हवामानाची परिस्थिती होती. राज्याच्या निरनिराळ्या भागात लवकर पेरणी झालेली खरीप ज्वारी, भात, बाजरी, भुईमूग, सोयाबीन, तीळ या पिकांच्या कापण्या तसेच कापूस या पिकाची वेचणीची कामे प्रगतीपथावर होती. पुणे व कोल्हापूर विभागाच्या काही भागात रबी ज्वारी व करडई या पिकांच्या पेरणीस ऑक्टोबरच्या पहिल्या आठवड्यात सुरुवात झाली होती. राज्याच्या इतर भागात जेथे जमिनीत ओल आहे व बागायतीची सोय आहे अशा ठिकाणी रबी पिकांच्या पेरण्या प्रगतीपथावर होत्या. तथापि अपुऱ्या पावसामुळे राज्याच्या बऱ्याच भागात जिरायती रबी पिकांच्या पेरण्या खोळंबलेल्या होत्या.

नोव्हेंबर महिन्यात विशेषतः दिनांक ११ व १२ नोव्हेंबरला मराठवाड्यातील फार थोड्या भागात तुरळक पाऊस पडला तर विदर्भातील काही तालुक्यात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला व दिनांक १८ ते २२ नोव्हेंबरला नाशिक, पुणे, औरंगाबाद, लातूर, अमरावती व नागपूर विभागातील काही तालुक्यात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. हा पाऊस पेरणी झालेल्या रबी पिकांच्या वाढीस उपयुक्त ठरला परंतु राहिलेल्या कोरडवाहू रबी पिकांच्या पेरणीसाठी अपुरा होता. नोव्हेंबरच्या अखेरीस सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात उन्हाळी भाताच्या रोपदाटिका टाकण्यास सुरुवात झाली होती.

डिसेंबरच्या पहिल्या तीन आठवड्यात राज्यातील हवामान बहुतेक कोरडे होते मात्र शेवटच्या आठवड्यात कोकण विभागात हवामान अधूनमधून ढगाळ राहून हलक्या स्वरूपाचा अत्यल्प पाऊस पडला. राज्यातील फार थोड्या भागात बागायती गहू, हरभरा व सूर्यफूल या पिकांच्या पेरण्या पाण्याच्या उपलब्धतेनुसार प्रगतीपथावर होत्या. गेल्या वर्षीच्या तुलनेत या वर्षी सप्टेंबर व ऑक्टोबर या महिन्यात राज्यातील बऱ्याच भागात पाऊस अपुरा पडल्यामुळे बऱ्याच प्रमाणात कोरडवाहू रबी पिकांचे क्षेत्र नापेर राहिले. दि. ३१ डिसेंबर १९९१ अखेर रबी पिकांची पेरणी राज्यात ६३ टक्के पूर्ण झाली तर गेल्या वर्षी याच कालावधीत रबी पिकांची पेरणी ९८ टक्के पूर्ण झाली होती.

जिरायत रबी पिकांची परिस्थिती असमाधानकारक होती तर बागायत रबी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. डिसेंबरच्या दुसऱ्या आठवड्यात कोकण विभागातील काही भागात व नाशिक विभागातील जळगाव जिल्ह्यात उन्हाळी भूईमूगाच्या पेरणीस सुरुवात झाली होती व डिसेंबरच्या अखेरीस कोकण विभागातील काही भागात उन्हाळी भाताच्या लावणीस सुरुवात झाली होती.

जानेवारी १२ व फेब्रुवारी १२ या दोन्ही महिन्यांत हवामान बहुतेक कोरडे होते. राज्यातील काही भागात रबी पिकांच्या कापण्यास सुरुवात झालेली होती. पाण्याच्या उपलब्धतेनुसार राज्यात उन्हाळी पिकांची पेरणी प्रगतीपथावर होती. पाण्याच्या कमतरतेमुळे राज्यात विशेषतः मराठवाडा व विदर्भ विभागात उन्हाळी पिकाखालील क्षेत्रांमध्ये घट झालेली होती. पेरणी झालेल्या उन्हाळी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती.

These adverse climatic conditions were same during the month of October. Harvesting of early sown kharif jowar, paddy, bajra, groundnut, soyabean, sesamum and picking of cotton were in progress in different parts of the State. Rabi sowing particularly rabi jowar and safflower was started during the first week of October in some parts of Pune and Kolhapur divisions. Sowing of rabi crops was in progress in other parts of the State where soil moisture and irrigation facilities were available. However in most parts of the State sowing of rabi crops on unirrigated area was held up due to insufficient rains.

During the month of November, particularly on 11th and 12th November light rains were received in few parts of Marathwada region while light to medium rains were received in some tahsils of Vidarbha region and on 18th to 22nd November light to medium rains were received in some tahsils of Nasik, Pune, Aurangabad, Latur, Amravati and Nagpur divisions. These rains were beneficial for sown rabi crops in that area only however these rains were not sufficient for sowing operations of rainfed rabi crops. Sowing of summer paddy in seed-beds in some parts of Sindhudurg district was started at the end of November.

During the first three week of December weather was mostly dry in the State while during the last week of the month weather was intermittently cloudy in Konkan region which was resulting in light and scattered showers. Sowing of irrigated rabi crops like wheat, gram, sunflower were in progress in few parts of the State where irrigation facilities were available. As compared to the last year rains received during the months of September and October were very inadequate in most parts of the State so that most of the usual rainfed area under rabi crops remained unsown. Rabi sowing was completed to the extent of 63 per cent upto 31st December, 1991 while corresponding figure during the last year was 98 per cent.

Condition of rainfed rabi crops was reported to be unsatisfactory while that of irrigated was satisfactory. Sowing of summer groundnut in Konkan division and Jalgaon district of Nasik division was started in 2nd week of December. Transplanting of summer paddy in some parts of Konkan division was also started during the last week of December.

During the month of January and February, weather was mostly dry. Harvesting of rabi crops was started in some parts of the state. Sowing of summer crops was in progress where irrigation facilities were available. Area under summer crops were remained unsown in the State, particularly in Vidarbha and Marathwada regions due to insufficient irrigation. Condition of sown summer crops was reported to be satisfactory.

१९९२-९३

1992-93

चालू वर्षी मे महिन्याच्या अक्षरच्या आठवड्यात दक्षिण मध्य महाराष्ट्र व मराठवाडा विभागातील काही भागात तसेच कोकण व विदर्भ विभागातील काही भागात मान्सूनपूर्व पाऊस पडला. हा मान्सूनपूर्व पाऊस खरीप पिकांच्या पेरणीपूर्व मना-गतीस उपयुक्त ठरला होता.

या वर्षी राज्यात मान्सूनचे आगमन एक आठवड्याने उशीरा सुरू झाले. नैऋत्य मान्सूनचा पाऊस कोकण विभागात दिनांक १६ जून रोजी सुरू झाला व तो दिनांक २० जूनपर्यंत संपूर्ण राज्यात पसरला. जूनच्या दुसऱ्या तिसऱ्या आठवड्यात राज्यातील बहुतेक भागात विस्तृत प्रमाणावर हलक्या ते जोराचा पाऊस पडला. मान्सूनच्या आगमनास उशीर झाला व ठाणे, रायगड जिल्ह्यास आणि नागपूर विभागात पूर्वेक मान्सूनचा जोरही कमी होता. जूनच्या दुसऱ्या व तिसऱ्या आठवड्यापासून राज्याच्या निरनिराळ्या भागात खरीप पिकांच्या पेरणीस सुरुवात झाली होती. तसेच कोकण विभागात भात व नाचणी या पिकांच्या रोप वाढीक टाकण्याचे कामही सुरू झाले होते. मागील वर्षाशी तुलना करता मान्सूनची तीव्रता कमी होती. तथापि, दिनांक १८ ते २४ जूनचे दरम्यान राज्यातील बहुतेक भागात त्याची तीव्रता वाढली आणि जोराचा ते अतिजोराचा विस्तृत प्रमाणावर पाऊस पडला.

२५ जून ते १० जुलै १९९२ या दरम्यानच्या काळात राज्यातील बहुतेक भागात पावसाने उघडीप दिली होती. हवामानाच्या या प्रतिकूल परिस्थितीमुळे हलक्या जमिनीवरील पिके सुकू लागली होती. खरीप पिकांच्या पेरण्या खोळवून राहिल्या होत्या. जमिनीतील पुरेणा ओलीजभावी हलक्या जमिनीवरील खरीप पिकांच्या पेरण्या पुन्हा कराव्या लागतील की काय अशी भीती निर्माण झाली होती व तथापि राज्यातील निरनिराळ्या भागात दिनांक ११ जुलैपासून पावसास पुन्हा सुरुवात झाली व या पावसाने पेरणी झालेल्या खरीप पिकांची परिस्थिती सुधारण्यास व राहिलेली पेरणी पुन्हा सुरू होण्यास मदत झाली. या पावसाने कोकण विभागात कोल्हापूर, सातारा, पुणे या जिल्ह्यांच्या परिसर भागात व नागपूर विभागाच्या पूर्वे भागात भाताच्या लावणीस सुरुवात झाली होती. २५ जून ते १० जुलै १९९२ पर्यंत पावसाने दिलेल्या उघडीपमुळे अमरावती विभागातील बुलढाना, अकोला व अमरावती जिल्ह्यांतील काही भागात तसेच नागपूर विभागातील थोड्या भागात विशेषतः हलक्या जमिनीतील खरीप पिके मोडली होती. परंतु ११ जुलै नंतर पडलेल्या पावसाने वरील भागात पुन्हा खरीप पिकांचे काम पूर्ण झाले होते. तसेच ऑगस्ट महिन्यात व ९ सप्टेंबर १९९२ पर्यंत राज्यातील बहुतेक भागात विस्तृत प्रमाणात समाधानकारक पाऊस पडला. हा पाऊस खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी व कोकण विभागातील ठाणे, रायगड, जिल्ह्यात, घाट विभागातील पश्चिम भागात व नागपूर विभागाच्या पूर्वे भागात भाताच्या लावणीसाठी उपयुक्त ठरला.

राज्यातील बहुतेक भागात दिनांक १० सप्टेंबर १९९२ ते २७ सप्टेंबर १९९२ या कालावधीत पावसाने उघडीप दिली. या उघडीपमुळे खरीप पिकांची वाढ चांगली झाली. दिनांक २८ सप्टेंबर १९९२ ते ३० सप्टेंबर १९९२ या कालावधीत कोकण व घाट विभागात मध्यम ते जोराचा पाऊस पडला तर पुणे जिल्ह्यातील वेल्हे व पुरंधर तालुक्यात अतिजोराच्या पावसाची नोंद झाली. हा पाऊस उभ्या खरीप पिकांना तसेच रब्बी पिकांच्या विशेषतः पुणे विभागातील पेरणीसाठी उपयुक्त ठरला. पुणे विभागात रब्बी पिकांची पेरणी सुरू होती.

During the current year premonsoon showers were received in some parts of south Madhya Maharashtra and Marthwada region and in one or two places of Konkan and Vidarbha region in last week of May. These premonsoon showers were beneficial for undertaking preparatory tillage operations.

During the current year the commencement of southwest monsoon was delayed by about a week. Southwest monsoon arrived in Konkan region on 16 th June and entire State was covered upto 20th June. Light to heavy and widespread rains were received in most parts of the state during the 2nd and 3rd week of June. Beside the delay in the arrival of monsoon it was feeble in parts of Thane, Raigad and eastern parts of Nagpur region. Sowing of Kh. crops was started in different parts of the State in the 2nd/3rd week of June. So also, sowing of paddy and nagli nursery was started in Konkan division. As compared to the last year intensity of monsoon was feeble except 18th to 24th June in parts of the State when widespread and heavy to very heavy rains were received in most parts of the State. Those rains facilitated sowing of Kh. crops.

There was break in rains in most parts of the State from 25 th June, 1992 to 10th July, 1992. Due to these adverse climatic conditions sown kh. crops particularly crops on light soil were adversely affected to some extent and sowing of Kh. crops was held up. It was feared that resowing of kh. crops particularly on light soil will have to be done due to inadequate soil moisturs. However, much awaited rains were received from 11th July in different parts of the State and were beneficial for improving the condition of standing kh. crops as well as resuming the remaining sowing. Due to receipt of those rains transplanting of paddy was also started in Konkan, western parts of Kolhapur, Satara, Pune and Nasik districts and eastern parts of Nagpur region. Due to dry spell as stated above Kh. crops particularly on light soil in a parts of Buldhana, Akola, and Amaravati districts of Amaravati division and few pockets of Nagpur division have been bukhared up and re-sowing has been done in these area due to rains from 11th July onwards. Again widespread good rains were received in most parts of the State in the month of August and were continued till 9th September, 1992. These rains were helpful for improving the condition of standing kh. crops and completing the transplanting of paddy in Thane, Raigad districts of Konkan, western parts of Ghat region and eastern parts of Nagpur region. At this stage the condition of Kharif crops was reported to be satisfactory in different parts of the State.

Fortunately there was a break in rains from 10th September to 27 th September, 1992 in most parts of the State. Due to this break the condition of kharif crops was improved. Again from 28th to 30th September, 1992 light to medium rains were received in Konkan and Ghat region. Very heavy rains were also recorded in Velhe and Purandhar tahils of Pune district. These rains were beneficial for standing Kharif crops and for sowing of rabi crops particularly in Pune division. Sowing of rabi crops was in progress in Pune division.

ऑक्टोबर महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात हवामान अमून-मधून ढगाळ होते. कोकण व मध्यम महाराष्ट्राच्या काही भागांत हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. तसेच ऑक्टोबरच्या दुसऱ्या आठवड्यात राज्यातील बहुतेक भागात हलका ते जोराचा पाऊस पडला. हा पाऊस राज्यातील निरनिराळ्या भागात रब्बी पिकांच्या पेरणीकरिता उपयुक्त ठरला.

नोव्हेंबर १९९२ मध्ये कोकण व विदर्भ विभागात हवामान बहुतेक कोरडे होते. मात्र मध्य महाराष्ट्र व मराठवाडा या विभागात ढगाळ होते. विशेषतः दिनांक १७ ते २१ नोव्हेंबर १९९२ या कालावधीत मध्य महाराष्ट्र व मराठवाडा या विभागांत हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. हा पाऊस पेरणी झालेल्या रब्बी पिकांच्या योग्य वाढीसाठी उपयुक्त ठरला.

डिसेंबर ९२ व जानेवारी ९३ या दोन्ही महिन्यात राज्यात हवामान बहुतेक कोरडे व थंड होते व राज्यात कोठेही पाऊस पडला नाही. डिसेंबर अखेर व जानेवारीच्या सुरुवातीस थंडीची लाट आलेली होती व ही लाट गहू व हरभरा या पिकांची वाढ सुधारण्यास उपयुक्त ठरली.

राज्यात खरीप पिकांची काढणी नोव्हेंबर ९२ अखेर संपलेली असून कपाशीची वेचणी डिसेंबर अखेरपर्यंत संपलेली होती. मात्र तुरीची काढणी राज्यातील निरनिराळ्या भागात प्रगतीपथावर होती.

१५ जानेवारी १९९३ पर्यंत राज्यात रब्बी पिकांची पेरणीची कामे संपलेली होती. बागायत रब्बी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती तर जमिनीतील अपुऱ्या ओलीमुळे विशेषतः हळक्या जमिनीवरील पिकांची परिस्थिती असमाधानकारक होती. जिरायत रब्बी पिकांची काढणी मार्च अखेर संपलेली होती व बागायत रब्बी पिकांची काढणी १५ एप्रिल १९९३ पर्यंत संपलेली होती. फेब्रुवारीच्या शेवटच्या व मार्च महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात जळगांव नांदेड, परभणी, अकोला, अमरावती, यवतमाळ, वर्धा, नागपूर व भंडारा जिल्ह्यातील काही भागात वादळी वान्यासह गारांचा पाऊस पडला व त्यामुळे तूर, गहू, हरभरा व रब्बी सुर्यफुल या उभ्या पिकांचे काही प्रमाणात नुकसान झाले होते.

जानेवारी ९३ अखेर कोकण विभागात उन्हाळी भात व उन्हाळी भुईमूगाची पेरणी संपलेली होती तर राज्यातील उर्वरित भागात फेब्रुवारी अखेर उन्हाळी भुईमूग व उन्हाळी सुर्यफुलाची पेरणी संपलेली होती. उन्हाळी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. राज्यातील बहुतेक भागात उन्हाळी पिकांची काढणीची कामे जून अखेर संपलेली होती.

१९९३—९४

चालू वर्षी दिनांक १० जून १९९३ रोजी महाराष्ट्रात दक्षिण कोकणात नैऋत्य मान्सूनच्या पावसाचे आगमन झाले व दिनांक १२ जून अखेर उत्तर कोकण व मध्य महाराष्ट्राचा दक्षिण भागात हा पाऊस थंडन पोहोचला. तसेच दिनांक १३ जूनपर्यंत हा पाऊस पुढे सरकत राहून उर्वरित कोकण विभागात व मध्य महाराष्ट्राच्या काही भागात व मराठवाड्यात पोहोचून दिनांक १५ जूनपर्यंत विदर्भ विभागासह महाराष्ट्राच्या उर्वरित भागात पोहोचला.

दिनांक १६ ते १९ जूनच्या दरम्यान राज्यातील बहुतांश भागात मध्यम ते जोराचा पाऊस पडला. पुणे जिल्ह्याच्या पश्चिम भागात व रायगड जिल्ह्याच्या एक-दोन भागात अतिजोराचा पाऊस पडल्यामुळे भात रोपवाटिकेचे काही प्रमाणात नुकसान

During the first week of October weather was intermittently cloudy and light to medium rains were received in some parts of Konkan and Madhya Maharashtra region. Again during the 2nd week of October light to heavy rains were received in most parts of the State which facilitated rabi sowing in different parts of the State.

During the month of November weather was mostly dry in Konkan and Vidarbha regions, while it was cloudy in Madhya Maharashtra and Marathwada regions. Light to medium rains were received in some parts of Madhya Maharashtra and Marathwada regions particularly from 17th to 21st November, 1992. These rains were beneficial for proper growth of sown rabi crops.

Weather was mostly dry and cold during the month of December, 1992 and January 1993 and no rains were received in the State.

There was a severe cold spell in last week of December 1992 and early January, 1993. Again there was cold spell in third week of February, 1993. This cold spell helped in improving condition of wheat and gram crops.

Harvesting of kharif crops was completed in November and picking of cotton in December while harvesting of tur crop was in progress in different parts of the State.

Sowing of rabi crops was over in the State and it was completed to the extent of 90% by mid of January 1993. Condition of irrigated rabi crops was reported to be satisfactory while condition of rainfed rabi crops particularly on light soil was reported to be unsatisfactory due to inadequate soil moisture. Hailstorm was occurred in last week of February, 1993 and first week of March, 1993 in parts of Jalgaon, Nanded, Buldhana, Akola, Amravati, Yeotamal., Wardha and Nagpur and Bhandara districts. Due to this hailstorm, standing crops viz. Tur, Wheat, Gram, Sunflower were affected to some extent.

Sowing of summer crops like summer paddy and summer gr. nut was completed by end of January, 1993 in Konkan division and that of summer gr. nut and summer sunflower was mostly completed in rest parts of the State by end of February, 1993. Condition of summer crops was reported to be satisfactory. Harvesting of summer crops was mostly completed in the State by end of June, 1993.

1993-94

During the current year South West monsoon arrived in South Konkan on 10th June, 1993 and it further advanced into North Konkan, South Madhya Maharashtra on 12th June. It further advanced in to rest of Konkan region, some more parts of Madhya Maharashtra and Marathwada on 13th June and it covered the rest parts of the State on 15th June, 1993. Medium to heavy rains were received in most parts of the State from 16th to 19th June. Very heavy rains were recorded in Western parts of Pune district in one or two places of Raigad district due to which fields of paddy nurseries were damaged to some extent. Sowing of Kharif crops was started in

झाले होते. राज्याच्या निरनिराळ्या भागात जनच्या दुसऱ्या आठवड्यात खरीप पिकांच्या पेरण्यांना सुरुवात झाली होती. तसेच भात व नाचणी या पिकांच्या रोपवाटिकेतील पेरण्या कोकण विभागात प्रगतीपथावर होत्या तर नाशिक व नागपूर विभागात भाताच्या रोपवाटिकेतील पेरण्या सुरू झाल्या होत्या. पुणे, औरंगाबाद लातूर आणि अमरावती विभागात जूनच्या तिसऱ्या आठवड्यात पावसाने उघडीप दिली होती व या उघडीपामुळे हळक्या जमिनीवरील पेरणी झालेल्या खरीप पिकांच्या वाढीवर काही प्रमाणात विपरित परिणाम दिसून आला तसेच खरीप पिकांच्या उर्वरित पेरण्या खोळंबून राहिल्या होत्या. तथापि राज्याच्या बहुतांश भागात दिनांक २६ जून पासून पावसाचा पूर्वा सुरुवात झाली होती. हा पडलेला पाऊस पेरणी झालेल्या खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी व उर्वरित खरीप पेरण्या पूर्ण होण्यासाठी उपयुक्त ठरला होता. कोकण विभागात भाताच्या रोपवाटिकेतील पेरण्या पूर्ण होऊन भाताच्या रोपवण्यांना सुरुवात झाली होती.

जुलै महिन्याच्या पहिल्या पंधरवड्यात राज्याच्या बहुतेक भागात मध्यम स्वरूपाचा ते अतिजोराचा पाऊस पडला होता. दिनांक १५ जुलैपर्यंत राज्याच्या जवळ जवळ ६० टक्के तालुक्यांमध्ये जोराचा ते अतिजोराचा पाऊस पडला होता. राज्यात खरीप पिकांच्या पेरण्या आणि कोकण, नाशिक व कोल्हापूर विभागांत भात व नाचणी या पिकांच्या रोपवण्यांची कामे आणि नागपूर विभागात भाताच्या रोपवण्या प्रगतीपथावर होत्या. जुलै महिन्याच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात राज्यातील बहुतेक भागात हळक्या स्वरूपाचा ते जोराचा पाऊस पडला होता. तथापि मध्य महाराष्ट्र व भराठवाड्यातील काही भागात मान्सूनच्या पावसाची तीव्रता कमी झाली होती. जुलै महिन्याच्या अखेरीस व ऑगस्ट महिन्याच्या सुरुवातीस राज्याच्या बहुतेक भागात मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा पाऊस पडला होता. कोकण विभागात आणि मातंगरा व कोल्हापूर जिल्ह्यात मान्सून सक्रिय राहिल्या होता. राज्याच्या बहुतेक भागात ऑगस्ट महिन्याच्या पहिल्या पंधरवड्यात हळक्या स्वरूपाचा ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला होता. तर दुसऱ्या पंधरवड्यात मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला होता.

सप्टेंबर महिन्यात कोकण विभागात व राज्यातील इतर थोड्या भागात मान्सून सक्रिय राहिल्या होता. राज्यातील बहुतेक भागात सप्टेंबरच्या पहिल्या आठवड्यात मध्यम स्वरूपाचा, दुसऱ्या व तिसऱ्या आठवड्यात हळक्या ते मध्यम स्वरूपाचा आणि शेवटच्या आठवड्यात मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा विस्तृत प्रमाणावर पाऊस पडला होता. राज्याच्या बऱ्याचशा भागात ऑक्टोबरच्या पहिल्या आठवड्यात हळक्या स्वरूपाचा ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला होता. दिनांक १५ ऑक्टोबर १९९३ रोजी राज्यातील नैऋत्य मान्सूनचा पाऊस संपलेला होता. त्याचवेळी उत्तर व पूर्वेकडून वाहणाऱ्या वाऱ्यामुळे संपूर्ण राज्यात दिनांक १५ ते २४ ऑक्टोबर १९९३ दरम्यान राज्याच्या बहुतेक भागात मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा पाऊस पडला होता. कोकण, कोल्हापूर व पुणे विभागात अतिजोराचा पाऊस पडला होता. हा पाऊस झाल्या त्यावेळी खरीप ज्वारी, उशीरा पेर झालेली बाजरी, सोयाबीन व हळवा भात ही पिके पक्वतेच्या अवस्थेत होती. या पडलेल्या पावसामुळे पक्व झालेल्या आणि नुकतीच काढणी केलेल्या खरीप ज्वारी, बाजरी व सोयाबीन या पिकांच्या दाण्यांची प्रत खराब झालेली आहे. तसेच या भागात या पिकांचे उत्पन्नही घटण्याची शक्यता आहे. कोकण विभागात पडलेल्या जोराच्या ते अतिजोराच्या पावसामुळे हळक्या भाताची पिके जमिनीत लोंढली होती. अमरावती विभागात या पावसामुळे कापूस या पिकाची बोंडे गळू लागली होती. त्यामुळे उत्पादनात काही प्रमाणात नुकसान होण्याची शक्यता आहे. तथापि हा पडलेला पाऊस तूर व कापूस या पिकांच्या योग्य वाढीसाठी व राज्यातील निरनिराळ्या भागात रब्बी पिकांच्या पेरण्या मोठ्या प्रमाणावर होण्यासाठी उपयुक्त ठरला आहे.

second fortnight of June in different parts of the State. Similar sowing of paddy and ragi in nurseries was in progress in Konkan region while sowing of paddy in nurseries was started in parts of Nasik and Nagpur division. During the third week of June there was a dry spell of a week in parts of Pune, Aurangabad, Latur and Amravati divisions. Due to this dry spell, growth of sown Kharif crops on light soils was affected to some extent as well as sowing operations were also held up in that areas. From 26th June again, rains were received in last week of June in most parts of the State. These rains were beneficial for already sown Kharif crops and to undertake further sowing of Kharif crops. Sowing of paddy nursery was completed and transplanting of paddy was started in parts of Konkan division.

During the first fortnight of July, medium to very heavy rains were received in most parts of the State. Nearly 60% tahsils of the State were received heavy to very heavy rainfall till the 15th July, 1993. Sowing of Kharif crops in parts of the State and transplanting of paddy and ragi in Konkan, Nasik, Kolhapur divisions and that of paddy in Nagpur division was in progress. During 2nd fortnight of July light to heavy rains were received in most parts of the State. However, monsoon was feeble in some parts of Maharashtra and Madhya Maharashtra and intensity of rainfall was low in these areas. By end of July and early August, 1993, medium to heavy rains were received in most parts of the State. Monsoon was active in Konkan division, Kolhapur and Satara districts. Light to medium rains were received during first fortnight of August in most parts of the State. During 2nd fortnight of August medium rains were received in almost all parts of the State.

In the month of September monsoon was active particularly in Konkan division and in few parts of the State. Widespread medium rains in 1st week, light to medium in 2nd and 3rd week and medium to heavy rains in last week of September were received in most parts of the State. During the 1st week of October light to medium rains were received in many parts of the State. South West monsoon was totally withdrawn in all parts of the State on 15th October 1993. At the same time North-Eastern monsoon rains were received in the entire State from 15th October to 24th October, 1993. Medium to heavy rains were received in most parts of the State. Very heavy rains were received in parts of Konkan, Kolhapur and Pune divisions. These rains were received when Kharif Jowar, late sown bajra, soyabean and early paddy were in maturity stage. Due to these rains the quality of matured and just harvested kharif jowar, bajra and soyabean grains were affected, as well as decrease in yield is likely to be expected in these areas. Due to heavy to very heavy rains received in Konkan region early sown paddy crop was lodged in the fields. In Amravati division shedding of bolls of cotton was occurred due to these rains and the damage is expected to the some extent in production. However, these rains were beneficial for Turf and Cotton crops and also to undertake large scale sowing of rabi crops in different parts of the State.

ऑक्टोबर १९९३ मधील सततच्या पावसामुळे रब्बी पिकांच्या पेरण्या खोळंबून राहिल्या होत्या. तथापि ऑक्टोबर महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात ज्या ठिकाणी पाऊस उघडलेला आहे व जेथे वापना आहे त्या ठिकाणी रब्बी पिकांच्या पेरण्यांना पुन्हा सुरुवात झाली होती.

नोव्हेंबर १९९३ मध्ये राज्याच्या निरनिराळ्या भागात हलक्या स्वरूपाचा ते मध्यम स्वरूपाचा व तुरळक प्रमाणात पाऊस पडला होता. दिनांक ५ डिसेंबर ते ८ डिसेंबर १९९३ चे दरम्यान पुन्हा मध्य महाराष्ट्र, मराठवाडा व विदर्भ विभागांच्या बऱ्याच भागात हलक्या स्वरूपाचा ते जोराचा पाऊस पडला होता. हा पडलेला मान्सूननंतरचा पाऊस कापूस व तूर या खरीप पिकांच्या व पेरणी झालेल्या रब्बी ज्वारी, करडई व सूर्यफूल या रब्बी पिकांच्या योग्य वाढीसाठी उपयुक्त ठरला आहे. डिसेंबर १९९३ मध्ये संपूर्ण राज्यातील हवामान थंड राहिले होते व ते गहू व हरभरा या पिकांच्या वाढीसाठी पोषक ठरले होते.

जानेवारी व फेब्रुवारी महिन्यांत निरनिराळे विदर्भ राज्यातील थोड्या भागांत अतिशय हलक्या स्वरूपाचा पाऊस पडला होता. दिनांक १६ व १७ जानेवारी रोजी राज्यातील निरनिराळ्या भागात थंडीची लाट तयार झाली होती.

दिनांक ३१ मार्च व दिनांक ५ व ६ एप्रिल रोजी मध्य-महाराष्ट्रात आणि दिनांक १ एप्रिल रोजी विदर्भ विभागात हलक्या स्वरूपाचा पाऊस पडला होता. एप्रिल महिन्याच्या दुसऱ्या आठवड्यात राज्यातील बऱ्याच भागात पुन्हा हलक्या स्वरूपाचा पाऊस पडला. हा पडलेला पाऊस उन्हाळी पिकांच्या योग्य वाढीसाठी उपयुक्त पडला होता.

खरीप हंगामामध्ये सरासरी क्षेत्राच्या ९७ टक्के तर रब्बी हंगामामध्ये सरासरी क्षेत्राच्या १०७ टक्के पेरण्या झालेल्या होत्या. खरीप तृणधान्याच्या योग्य वाढीसाठी खरीप हंगाम पोषक नव्हता. तथापि, सदरचा हंगाम तूर या कडधान्यासाठी सोयाबीन या गळित धान्यासाठी व कापूस या पिकासाठी पोषक ठरला होता. तथापि रब्बी व उन्हाळी पिकासाठी हंगाम फारच अनुकूल ठरला होता.

Due to continuous rains in October, 1993, the sowing operations of rabi crops were held-up. However, these operations were restarted from last week of October, 1993 wherever in rains and wafsa conditions were available. During the month of November, 1993 light to medium and scanty rains were received in different parts of the State. Again from 5th December, 1993 light to heavy rains were occurred at many places in Madhya Maharashtra, Marathwada and Vidarbha regions. These post-monsoon rains were beneficial for Cotton and Tur crops and for proper growth of sown rabi crops, particularly rabi jowar safflower, sunflower. During the subsequent period in December, 1993, the atmosphere over the entire State was cold which was beneficial for Wheat and Gram crops.

Very light showers were received in few pockets of the State on different days in January and February. Cold wave was also prevailed in different parts of the State on 16th and 17th January, 1994.

Light rains were received in Madhya Maharashtra on 31st March and on 5th & 6th April and in Vidarbha region on 1st April 1994. Again light rains were received in second week of April in many parts of the State. These rains were useful for maintaining the growth of summer crops.

During the Kharif season 97% of the normal area was sown while 107% of the normal rabi area was sown. The season was not favourable to Kharif cereals. It was favourable to the Kharif pulses and oilseeds particularly for Tur, Soyabean & Cotton. However, it was quite favourable to rabi and summer crops.

तक्ता नऊ
TABLE IX

१९९१-९२ ते १९९३-९४ या वर्षात सार्वजनिक क्षेत्रांतून भात वियाणे वाटप
Distribution of Paddy Seed through Public Sector during 1991-92 to 1993-94

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	भात वियाणे वाटप क्विंटलमध्ये Paddy Seed distributed in Quintals			District
		१९९१-९२ 1991-92	१९९२-९३ 1992-93	१९९३-९४ 1993-94	
१	वृहन्मुंबई	..	..	..	Greater Bombay
२	ठाणे	1893	1300	3397	Thane
३	रायगड	3014	2222	4898	Raigad
४	रत्नागिरी	320	273	875	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	320	180	858	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	5547	3975	10028	Total Konkan Division
६	नासिक	127	111	90	Nasik
७	धुळे	..	1	6	Dhule
८	जळगाव	..	..	..	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	127	112	96	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	42	46	..	Ahmednagar
१०	पुणे	111	7	172	Pune
११	सोलापूर	6	..	14	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	159	53	186	Total Pune Division
१२	सातारा	117	148	666	Satara
१३	सांगली	..	33	94	Sangli
१४	कोल्हापूर	573	776	1412	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	695	957	2172	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	..	39	Aurangabad
१६	जालना	..	..	32	Jalna
१७	बीड	..	..	43	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	..	114	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	132	452	Latur
१९	उस्मानाबाद	7	10	72	Osmanabad
२०	नांदेड	20	10	129	Nanded
२१	परभणी	36	16	93	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	63	168	746	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	..	..	Buldhana
२३	अकोला	..	..	..	Akola
२४	अमरावती	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	..	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	415	249	1455	Nagpur
२८	भंडारा	1862	1641	5947	Bhandara
२९	चंद्रपूर	3052	1506	6904	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	5329	3396	14306	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	11920	8662	27648	Total Maharashtra State

तपता दहा
TABLE X

सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले ज्वारी वियाणे वाटप १९९१-९२ ते १९९३-९४
Jawar seed distribution through public sector 1991-92 to 1993-94

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	वियाणे वाटप (क्विंटलमध्ये) Seed distribution (in Quintals)			District
		१९९१-९२ 1991-92	१९९२-९३ 1992-93	१९९३-९४ 1993-94	
१	वृहन्मुंबई	..	..	..	Greater Bombay
२	ठाणे	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	978	1115	919	Nasik
७	धुळे	1566	2143	1836	Dhule
८	जळगाव	3931	5974	4982	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	6475	9232	7737	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	2459	1684	1790	Ahmednagar
१०	पुणे	1110	829	937	Pune
११	सोलापूर	1610	1494	2369	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	5179	4007	5096	Total Pune Division
१२	सातारा	3012	2954	2853	Satara
१३	सांगली	2294	2041	2154	Sangli
१४	कोल्हापूर	1486	1305	1613	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	6792	6300	6620	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	550	769	708	Aurangabad
१६	जालना	378	545	531	Jalna
१७	बीड	982	1590	970	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	1910	2904	2209	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	1523	2946	2821	Latur
१९	उस्मानाबाद	1162	1859	1848	Osmanabad
२०	नांदेड	4227	6062	4600	Nanded
२१	परभणी	1999	2762	2231	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	8911	13629	11560	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	1855	3984	3285	Buldhana
२३	अकोला	2684	4956	4178	Akola
२४	अमरावती	1524	2947	2680	Amravati
२५	यवतमाळ	2986	3842	3677	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	9048	15729	13820	Total Amravati Division
२६	वर्धा	1408	2223	1680	Wardha
२७	नागपूर	1008	1838	1549	Nagpur
२८	भंडारा	..	5	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	305	369	397	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	8	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	2721	4435	3634	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	41036	56236	50676	Total Maharashtra State

तक्ता अकरा—TABLE XI
सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले बाजरी बियाणे वाटप १९९१-९२ ते १९९३-९४
Bajra seed distribution through public sector 1991-92 to 1993-94

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	बियाणे वाटप (क्विंटलमध्ये) (सार्वजनिक क्षेत्रातून) Seed distributed (in Quintals) (through Public Sector)			District
		१९९१-९२ 1991-92	१९९२-९३ 1992-93	१९९३-९४ 1993-94	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	Greater Bombay
२	ठाणे	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	2835	3386	3796	Nasik
७	धुळे	426	351	431	Dhule
८	जळगाव	450	504	490	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	3711	4241	4717	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	1574	3107	2594	Ahmednagar
१०	पुणे	15	855	1091	Pune
११	सोलापूर	184	564	217	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	1773	4526	3902	Total Pune Division
१२	सातारा	208	320	572	Satara
१३	सांगली	257	307	175	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	..	6	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	465	627	753	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	344	652	563	Aurangabad
१६	जालना	144	329	157	Jalna
१७	बीड	409	865	886	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	897	1846	1606	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	10	66	103	Latur
१९	उस्मानाबाद	27	154	260	Osmanabad
२०	नांदेड	..	5	11	Nanded
२१	परभणी	10	88	44	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	47	313	418	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	23	200	72	Buldhana
२३	अकोला	23	85	80	Akola
२४	अमरावती	..	..	155	Amravati
२५	यवतमाळ	87	130	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	133	415	307	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	..	..	..	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	..	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	7026	11968	11703	Total Maharashtra State

सक्ता बारा ..
TABLE XII

सार्वजनिक क्षेत्रातून बियाणे वाटप (अधिक उत्पन्न देणारा गहू) १९९१-९२ ते १९९३-९४
Seed distributed through public sector in quintals (High yielding varieties wheat) 1991-92 to 1993-94

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	गहू बियाणे वाटप क्विंटलमध्ये (सार्वजनिक क्षेत्रातून) Wheat Seed distributed in Quintals (through Public Sector)			District
		१९९१-९२ 1991-92	१९९२-९३ 1992-93	१९९३-९४ 1993-94	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	Greater Bombay
२	ठाणे	86	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	86	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	4437	4329	7812	Nasik
७	धुळे	2467	3005	4621	Dhule
८	जळगाव	3557	4511	7374	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	10461	11845	19807	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	6293	3242	10969	Ahmednagar
१०	पुणे	2467	1341	3121	Pune
११	सोलापूर	1270	1152	1649	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	10030	5735	15739	Total Pune Division
१२	सातारा	937	1317	1921	Satara
१३	सांगली	1612	907	3022	Sangli
१४	कोल्हापूर	382	822	1786	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	2931	3046	8650	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	2028	1215	3580	Aurangabad
१६	जालना	475	129	1440	Jalna
१७	बीड	1690	1898	5302	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	4194	3242	10322	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	1655	2712	3607	Latur
१९	उस्मानाबाद	516	1004	1792	Osmanabad
२०	नांदेड	2151	1950	4266	Nanded
२१	परभणी	1476	1267	2159	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	5798	6873	11824	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	1206	1082	3583	Buldhana
२३	अकोला	1409	2026	4459	Akola
२४	अमरावती	570	527	1647	Amravati
२५	यवतमाळ	1261	1437	4489	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	4446	5072	14178	Total Amravati Division
२६	वर्धा	659	578	2585	Wardha
२७	नागपूर	636	821	2632	Nagpur
२८	भंडारा	67	50	326	Bhandara
२९	चंद्रपूर	232	206	572	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	36	37	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	1594	1691	6152	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	39540	37504	86672	Total Maharashtra State

तबता तेरा
TABLE XIII

सन १९९२-९३ व १९९३-९४ चे प्रमाणित/सत्यस्थितीदर्शक कडधान्याच्या वियाणांचे सार्वजनिक क्षेत्रातून वाटप
Distribution of certified/truthful labelled seed of pulses through public sector of 1992-93 to 1993-94

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	तूर Tur		भूग Moong		उडिद Udid		हरभरा Gram		एकूण कडधान्ये Total Pulses		District		
		92-93	93-94	92-93	93-94	92-93	93-94	92-93	93-94	92-93	93-94			
		१	ठाणे	..	1	3	4	..	3	3	135		..	143
२	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
३	रत्नागिरी	..	10	..	..	..	..	..	..	..	10	..	..	Ratnagiri
४	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	11	3	4	..	3	3	135	..	153	6	..	Total Konkan Division
५	नासिक	..	328	591	7	60	29	14	242	229	606	894	..	Nasik
६	धुळे	..	566	1138	170	441	173	162	885	893	1794	2634	..	Dhule
७	जळगाव	..	391	482	150	318	725	1243	1098	1698	2364	3741	..	Jaigaon
	एकूण नासिक विभाग	..	1285	2211	327	819	927	1419	2225	2820	4764	7269	..	Total Nasik Division
८	अहमदनगर	..	2079	2948	66	282	6	53	465	1146	2616	4429	..	Ahmednagar
९	पुणे	..	419	663	4	20	5	5	119	290	547	978	..	Pune
१०	मोलापूर	..	436	579	38	72	32	71	120	336	626	1058	..	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	2934	4190	108	374	43	129	704	1772	3789	6465	..	Total Pune Division
११	सांगली	..	9	18	4	..	1	3	49	159	63	180	..	Sangli
१२	सातारा	..	..	18	1	..	1	5	223	378	225	401	..	Satara
१३	कोल्हापूर	..	17	17	14	17	6	..	226	204	263	238	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	26	53	19	17	8	8	498	741	551	819	..	Total Kolhapur Division
१४	औरंगाबाद	..	211	284	93	398	71	196	161	197	536	1075	..	Aurangabad
१५	जालना	..	82	53	239	553	515	972	57	195	893	1773	..	Jalna
१६	बीड	..	397	434	16	65	141	748	60	194	614	1441	..	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	690	771	348	1016	727	1916	218	586	2043	4289	..	Total Aurangabad Division
१७	लातूर	..	239	351	90	460	4016	7269	579	788	4924	8868	..	Latur
१८	उस्मानाबाद	..	2२6	269	21	60	351	811	110	268	718	1408	..	Osmanabad
१९	नांदेड	..	76	100	349	1146	2160	3277	158	327	2743	4850	..	Nanded
२०	परभणी	..	102	105	273	569	672	1344	133	311	1180	2329	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	653	825	733	2235	7199	12701	980	1694	9565	17455	..	Total Latur Division
२१	बुलढाणा	..	206	173	1580	3847	3374	3135	497	1300	5657	8455	..	Buldhana
२२	अकोला	..	178	152	1285	3588	2406	4549	460	1402	4329	9691	..	Akola
२३	अमरावती	..	84	101	401	849	117	149	106	350	708	1449	..	Amravati
२४	यवतमाळ	..	147	255	411	963	209	675	413	495	1180	2388	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	615	681	3677	9247	1606	8508	1476	3547	11874	21983	..	Total Amravati Division
२५	वर्धा	..	156	128	27	141	5	40	174	741	362	1050	..	Wardha
२६	नागपूर	..	41	80	40	71	3	14	97	681	181	846	..	Nagpur
२७	भंडारा	..	4	8	..	..	..	24	23	69	27	101	..	Bhandara
२८	चंद्रपूर	..	75	17	24	74	..	..	239	189	338	280	..	Chandrapur
२९	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	117	..	117	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	276	233	91	286	8	78	533	1797	608	2394	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	6490	9140	5307	13994	10521	24762	6769	13154	33587	60853	..	Total Maharashtra State

तपला चौदा
TABLE XIV

सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले बियाणे वाटप (संकरित कापूस) १९९१-९२ ते १९९३-९४
Seed distribution through public sector during the year (Hybrid Cotton) 1991-92 to 1993-94

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	संकरित कापूस बियाणे वाटप (क्विंटलमध्ये) Hybrid Cotton Seed distribution (in Quintals)			District
		१९९१-९२ 1991-92	१९९२-९३ 1992-93	१९९३-९४ 1993-94	
१	ठाणे	..	..	..	Thane
२	रायगड	..	..	..	Raigad
३	रत्नागिरी	..	..	..	Ratnagiri
४	सिंधुदुर्ग	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	Total Konkan Division
५	नासिक	..	1	..	Nasik
६	धुळे	..	38	58	Dhule
७	जळगाव	..	194	293	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	177	232	351	Total Nasik Division
८	अहमदनगर	..	2	10	Ahmednagar
९	पुणे	..	..	..	Pune
१०	सोलापूर	..	..	4	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	2	1	14	Total Pune Division
११	सातारा	..	..	..	Satara
१२	सांगली	..	..	1	Sangli
१३	कोल्हापूर	..	..	4	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	..	5	Total Kolhapur Division
१४	औरंगाबाद	..	21	38	Aurangabad
१५	जालना	..	44	54	Jalna
१६	बीड	..	110	117	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	175	209	363	Total Aurangabad Division
१७	लातूर	..	28	45	Latur
१८	उस्मानाबाद	..	..	4	Osmanabad
१९	नांदेड	..	513	949	Nanded
२०	परभणी	..	406	574	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	947	1572	1956	Total Latur Division
२१	बुलढाणा	..	248	315	Buldhana
२२	अकोला	..	435	582	Akola
२३	अमरावती	..	86	122	Amravati
२४	यवतमाळ	..	615	977	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	1,384	1,996	2,374	Total Amravati Division
२५	वर्धा	..	194	338	Wardha
२६	नागपूर	..	139	288	Nagpur
२७	भंडारा	..	..	123	Bhandara
२८	चंद्रपूर	..	69	116	Chandrapur
२९	गडचिरोली	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	402	742	759	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	3,087	4,752	5,822	Total Maharashtra State

तक्ता चौदा-समाप्त

TABLE XIV-Concl'd.

सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले वियाणे वाटप (सुधारित कापूस) १९९१-९२ ते १९९३-९४
Seed distribution through public sector during the year (Improved Cotton) 1991-92 to 1993-94

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	सुधारित कापूस वियाणे वाटप (क्विंटल्मध्ये) Improved Cotton Seed distribution (in Quintals)			District
		१९९१-९२ 1991-92	१९९२-९३ 1992-93	१९९३-९४ 1993-94	
१	ठाणे ..	..	..	..	.. Thane
२	रायगड ..	..	..	..	.. Raigad
३	रत्नागिरी ..	..	..	..	.. Ratnagiri
४	सिंधुदुर्ग ..	..	..	..	.. Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग ..	..	..	..	.. Total Konkan Division
५	नासिक ..	3	15	..	.. Nasik
६	धुळे ..	5,735	4,738	4,619	.. Dhule
७	जळगाव ..	8,542	7,671	6,493	.. Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग ..	14,280	12,424	11,112	.. Total Nasik Division
८	अहमदनगर ..	24	28	78	.. Ahmednagar
९	पुणे ..	..	..	..	.. Pune
१०	सोलापूर ..	..	..	10	.. Solapur
	एकूण पुणे विभाग ..	24	28	88	.. Total Pune Division
११	सातारा ..	..	..	..	.. Satara
१२	सांगली ..	..	..	11	.. Sangli
१३	कोल्हापूर ..	..	..	..	.. Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग ..	..	..	11	.. Total Kolhapur Division
१४	औरंगाबाद ..	1,062	1,621	957	.. Aurangabad
१५	जालना ..	977	1,026	939	.. Jalna
१६	बीड ..	1,314	1,120	1,179	.. Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग ..	3,353	3,767	3,075	.. Total Aurangabad Division
१७	लातूर ..	256	160	123	.. Latur
१८	उस्मानाबाद ..	..	..	..	.. Osmanabad
१९	नांदेड ..	1,860	1,236	1,289	.. Nanded
२०	परभणी ..	1,787	1,882	890	.. Parbhani
	एकूण लातूर विभाग ..	3,903	3,278	2,302	.. Total Latur Division
२१	बुलढाणा ..	2,901	2,946	2,567	.. Buldhana
२२	अकोला ..	6,882	4,655	3,975	.. Akola
२३	अमरावती ..	3,264	2,404	1,962	.. Amravati
२४	यवतमाळ ..	3,206	1,576	1,541	.. Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग ..	16,253	11,581	10,045	.. Total Amravati Division
२५	वर्धा ..	562	527	393	.. Wardha
२६	नागपूर ..	245	120	63	.. Nagpur
२७	भंडारा ..	..	..	..	.. Bhandara
२८	चंद्रपूर ..	101	26	..	.. Chandrapur
२९	गडचिरोली ..	..	..	..	.. Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग ..	908	673	456	.. Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य ..	38,721	31,751	27,131	.. Total Maharashtra State

सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले गळीत धान्ये बियाणे वाटप १९९२-९३ व १९९३-९४

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	बियाणे वाटप (क्विंटलमध्ये) १९९२-९३ व १९९३-९४ Oil-Seeds distribution in Quintals 1992-93 & 1993-94					
		भूईसूग Groundnut		सूर्यफूल Sunflower		तिळ Sesamum	
		1992-93	1993-94	1992-93	1993-94	1992-93	1993-94
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	..	10	..	..	..
३	रायगड	..	..	..	..	..	..
४	रत्नागिरी	13	..	..	..	..	..
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..
	एकूण कोकण विभाग	13	..	10	..	..	..
६	नासिक	678	595	31	101	2	6
७	धुळे	12	107	11	93	55	99
८	जळगाव	19	48	61	101	289	149
	एकूण नासिक विभाग	709	750	103	295	346	254
९	अहमदनगर	99	421	463	887	8	36
१०	पुणे	1,849	3,801	32	42	..	..
११	सोलापूर	20	177	1,068	1,305	5	12
	एकूण पुणे विभाग	1,968	4,399	1,563	2,234	13	48
१२	सातारा	1,450	2,049	5	11	..	..
१३	सांगली	347	739	34	165	..	..
१४	कोल्हापूर	400	921	31	40	..	..
	एकूण कोल्हापूर विभाग	2,197	3,709	70	216	..	..
१५	औरंगाबाद	20	75	112	317	36	142
१६	जालना	20	64	81	243	40	22
१७	बीड	8	78	1,497	1,984	51	299
	एकूण औरंगाबाद विभाग	48	217	1,690	2,544	127	463
१८	लातूर	97	325	1,581	1,545	40	216
१९	उस्मानाबाद	21	81	833	1,355	17	85
२०	नांदेड	41	366	497	625	12	47
२१	परभणी	40	77	253	399	22	43
	एकूण लातूर विभाग	199	759	3,164	3,924	91	391
२२	दुळढाणा	73	129	356	464	106	193
२३	अकोला	119	242	159	271	40	97
२४	अमरावती	134	327	32	60	9	32
२५	यवतमाळ	47	71	43	154	15	28
	एकूण अमरावती विभाग	373	769	590	949	170	350
२६	वर्धा	244	828	..	21	3	11
२७	नागपूर	42	201	1	..	..	1
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..
२९	चंद्रपूर	..	..	2	..	..	..
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर विभाग	286	1,029	3	21	3	12
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	5,793	11,632	7,163	9,383	750	1,518

TABLE XV

Seed distribution of *oilseeds* through public sector during the year 1992-93 & 1993-94

बियाणे वाटप (क्विंटलमध्ये) १९९२-९३ व १९९३-९४ Oil Seeds distribution in Quintals 1992-93 & 1993-94						
सोयाबीन Soyabean		करडई Safflower		एकूण Total		District
92-93	93-94	92-93	93-94	92-93	93-94	
..	..	..	..	..	..	.. Greater Bombay
2	26	..	..	12	26	.. Thane
..	..	..	..	..	..	.. Raigad
7	..	..	..	20	..	.. Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	.. Sindhudurg
9	26	..	..	32	26	.. Total Konkan Division
126	355	7	2	844	1,059	.. Nasik
450	70	33	70	561	439	.. Dhule
327	238	572	459	1,268	995	.. Jalgaon
903	663	612	531	2,673	2,493	.. Total Nasik Division
205	840	21	56	796	2240	.. Ahmednagar
45	914	1	28	1,927	4,785	.. Pune
424	275	23	124	1,540	1,893	.. Solapur
674	2029	45	208	4,263	8,918	.. Total Pune Division
370	610	13	28	1,838	2,698	.. Satara
1590	4,540	6	43	1,977	5,487	.. Sangli
1661	2,864	7	9	2,099	3,834	.. Kolhapur
3621	8,014	26	80	5,914	12,019	.. Total Kolhapur Division
1	260	82	118	251	912	.. Aurangabad
230	96	59	141	430	566	.. Jalna
5	217	30	58	1,561	2,636	.. Beed
236	573	171	371	2,242	4,114	.. Total Aurangabad Division
62	926	538	939	2,318	3,816	.. Parbhani
12	134	57	94	940	1,749	.. Nanded
18	197	278	712	846	1,947	.. Osmanabad
8	164	361	473	684	1,156	.. Latur
100	1421	1234	2,218	4,788	8,713	.. Total Latur Division
297	933	915	858	1,747	2,577	.. Buldhana
393	648	1304	2,345	1,715	3,603	.. Akola
1085	927	310	895	1,570	2,241	.. Amravati
595	815	34	122	734	1,190	.. Yavatmal
2370	3,323	2,563	4,220	5,766	9,611	.. Total Amravati Division
1044	2,206	4	64	1,295	3,130	.. Wardha
1584	1,861	10	80	1,637	2,143	.. Nagpur
255	72	..	3	255	75	.. Bhandara
785	1124	8	10	795	1,134	.. Chandrapur
..	..	..	6	..	6	.. Gadchiroli
3,668	5,363	22	163	3,982	6,588	.. Total Nagpur Division
11,581	21,412	4,673	7,737	29,660	51,682	.. Total Maharashtra State

तपता सोळा
TABLE XVI

राज्यातील जिल्हावार रासायनिक खत वापराचे सरासरी हेक्टरी प्रमाण
Districtwise average use of *fertiliser* per hectare in Maharashtra State (कि./हे.) (Figures in kg./ha.)

अनु. क्र. Sr. No.	जिल्हा	१९९०-९१ 1990-91	१९९१-९२ 1991-92	१९९२-९३ 1992-93	District
१	ठाणे	42.7	52.1	43.5	Thane
२	रायगड	66.2	94.3	55.4	Raigad
३	रत्नागिरी	30.0	34.0	30.3	Ratnagiri
४	सिंधुदुर्ग	49.5	50.7	45.2	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	47.1	57.8	43.6	Total Konkan Division
५	नासिक	71.5	61.4	73.4	Nasik
६	धुळे	63.1	58.4	62.2	Dhule
७	जळगाव	151.5	113.9	129.4	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	95.4	77.9	88.3	Total Nasik Division
८	अहमदनगर	74.8	79.5	50.1	Ahmednagar
९	पुणे	65.8	60.2	55.7	Pune
१०	सोलापूर	50.9	54.3	37.8	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	63.8	64.7	47.9	Total Pune Division
११	सातारा	82.3	84.7	66.0	Satara
१२	सांगली	120.7	125.3	87.8	Sangli
१३	कोल्हापूर	259.1	226.4	190.5	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	154.0	145.5	114.8	Total Kolhapur Division
१४	औरंगाबाद	54.7	40.0	45.7	Aurangabad
१५	जालना	44.8	53.1	42.0	Jalna
१६	बीड	38.4	31.5	27.9	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	45.9	41.5	38.5	Total Aurangabad Division
१७	लातूर	57.5	51.8	49.7	Latur
१८	उस्मानाबाद	20.8	17.7	18.4	Osmanabad
१९	नांदेड	106.4	83.2	85.3	Nanded
२०	परभणी	38.4	31.5	44.7	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	55.8	46.0	49.5	Total Latur Division
२१	बुलढाणा	59.0	45.8	52.6	Buldhana
२२	अकोला	50.1	45.3	55.0	Akola
२३	अमरावती	64.2	49.0	51.8	Amravati
२४	यवतमाळ	40.2	45.5	46.7	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	53.4	46.4	51.5	Total Amravati Division
२५	वर्धा	72.0	57.4	73.6	Wardha
२६	नागपूर	61.7	57.1	56.9	Nagpur
२७	भंडारा	55.5	45.1	46.2	Bhandara
२८	चंद्रपूर	30.0	30.4	29.9	Chandrapur
२९	गडचिरोली	23.1	32.5	33.8	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	48.5	44.5	48.1	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	67.1	61.5	57.7	Total Maharashtra State

तक्ता सतरा
TABLE XVII
जिल्हानिहाय रासायनिक खतांचा वापर १९९२-९३
Districtwise Consumption of Fertilizer during 1992-93

(आकडे मे. टनामध्ये) (Figures in M. T.)

अनु. क्र. Sr. No.	जिल्हा	नत्र N.	स्फुरद P	पालाश K.	District
१	मुंबई	..	..	..	Bombay
२	ठाणे	..	9,758	1,674	Thane
३	रायगड	..	9,106	826	Raigad
४	रत्नागिरी	..	5,321	1,241	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	3,054	1,570	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	27,329	5,401	Total Konkan Division
६	नासिक	..	45,933	19,615	Nasik
७	धुळे	..	31,916	12,045	Dhule
८	जळगाव	..	74,508	24,745	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	1,52,347	56,405	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	45,925	13,639	Ahmednagar
१०	पुणे	..	41,663	13,186	Pune
११	सोलापूर	..	29,100	12,375	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	1,06,688	39,200	Total Pune Division
१२	सातारा	..	29,148	10,026	Satara
१३	सांगली	..	32,498	11,675	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	450,42	15,937	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	1,06,688	37,638	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	24,004	8,436	Aurangabad
१६	जालना	..	18,289	7,462	Jalna
१७	बीड	..	18,229	6,997	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	60,522	22,895	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	18,208	10,572	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	6,929	3,738	Osmanabad
२०	नांदेड	..	39,555	18,265	Nanded
२१	परभणी	..	22,774	8,652	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	87,466	41,127	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	25,134	12,276	Buldhana
२३	अकोला	..	28,976	14,126	Akola
२४	अमरावती	..	2,4665	12,070	Amravati
२५	यवतमाळ	..	2,8195	9,158	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	1,06,970	47,630	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	19,295	10,850	Wardha
२७	नागपूर	..	21,098	9,461	Nagpur
२८	भंडारा	..	16,433	4,698	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	10,733	3,555	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	4,881	1,734	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	72,440	30,298	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	7,30,360	2,80,594	Total Maharashtra State

तक्ता सतरा-समाप्त

TABAL XVII-Concl'd.

जिल्हानिहाय रासायनिक खतांचा वापर १९९३-९४
Districtwise Consumption of Fertilizer during 1993-94

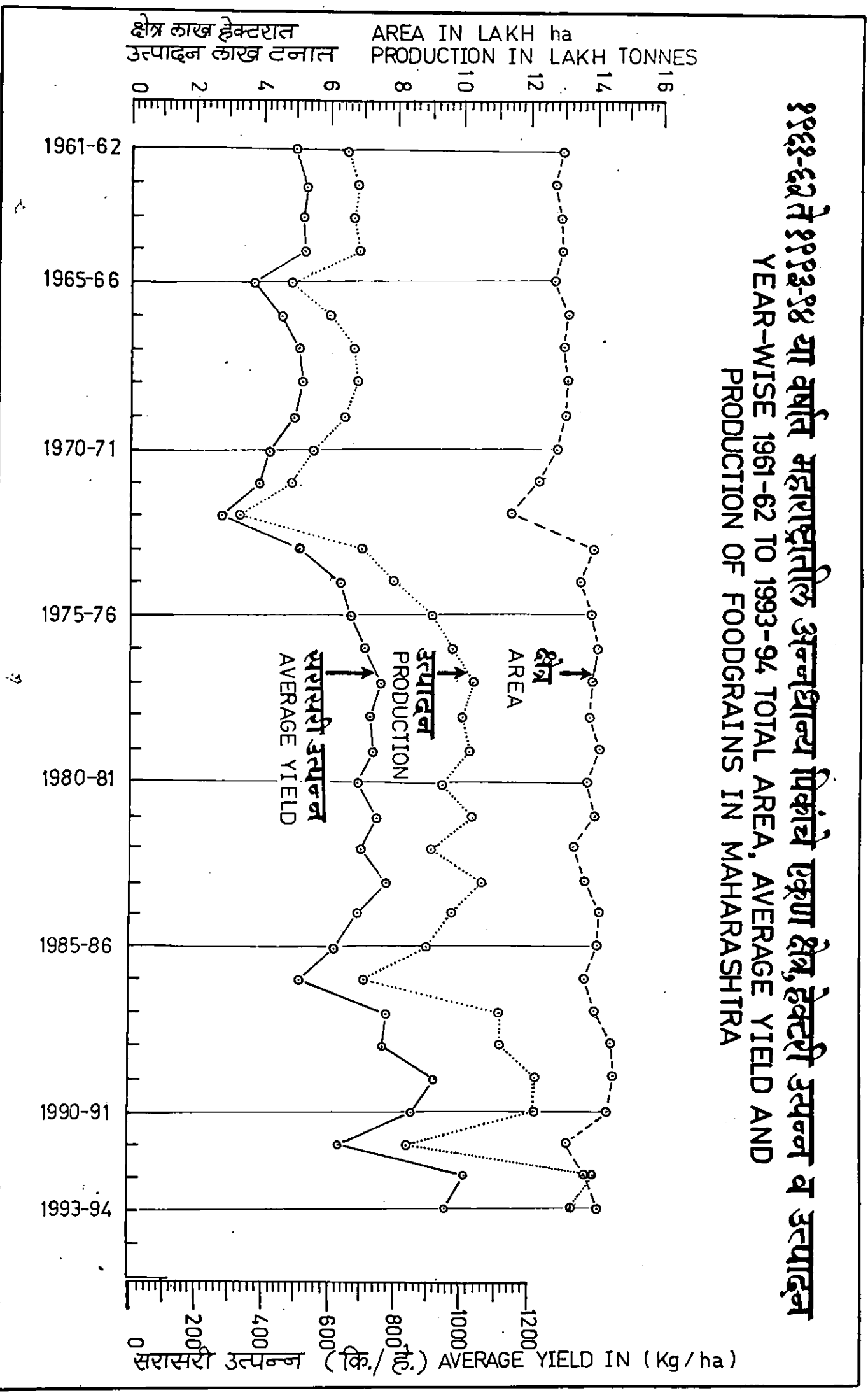
(आकडे मे. टनामध्ये) (Figures in M. T.)

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	नत्र N	स्फुरद P	पालाश K	District
१	मुंबई	..	..	..	.. Bombay
२	ठाणे	..	10,039	975	.. Thane
३	रायगड	..	11,406	1,925	.. Raigad
४	रत्नागिरी	..	5,735	861	.. Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	3,474	1,361	.. Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	30,654	5,122	.. Total Konkan Division
६	नासिक	..	47,454	16,121	.. Nasik
७	धुळे	..	33,272	10,347	.. Dhule
८	जळगाव	..	72,158	19,444	.. Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	1,52,884	45,912	.. Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	58,911	20,673	.. Ahmednagar
१०	पुणे	..	51,945	17,578	.. Pune
११	सोलापूर	..	40,525	15,927	.. Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	1,51,381	54,178	.. Total Pune Division
१२	सातारा	..	40,290	12,280	.. Satara
१३	सांगली	..	44,497	16,777	.. Sangli
१४	कोल्हापूर	..	55,498	18,017	.. Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	1,40,285	47,074	.. Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	26,166	7,205	.. Aurangabad
१६	जालना	..	21,626	6,688	.. Jalna
१७	बीड	..	20,991	7,360	.. Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	68,783	21,253	.. Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	20,628	8,132	.. Latur
१९	उस्मानाबाद	..	8,052	2,742	.. Osmanabad
२०	नांदेड	..	36,580	11,158	.. Nanded
२१	परभणी	..	21,888	6,977	.. Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	87,148	29,009	.. Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	28,262	9,793	.. Buldhana
२३	अकोला	..	25,747	9,240	.. Akola
२४	अमरावती	..	24,555	7,884	.. Amravati
२५	यवतमाळ	..	24,365	6,627	.. Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	1,02,929	33,544	.. Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	12,376	6,094	.. Wardha
२७	नागपूर	..	20,883	8,078	.. Nagpur
२८	भंडारा	..	19,536	4,240	.. Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	13,444	3,844	.. Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	4,011	673	.. Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	70,250	22,929	.. Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	8,04,314	2,59,021	.. Total Maharashtra State

१९६१-६२ ते १९९३-९४ या वर्षात महाराष्ट्रातील अन्नधान्या पिकांचे एकूण क्षेत्र, हेक्टरी उत्पन्न व उत्पादन
 YEAR-WISE 1961-62 TO 1993-94 TOTAL AREA, AVERAGE YIELD AND
 PRODUCTION OF FOODGRAINS IN MAHARASHTRA

तक्ता एकोणीस

TABLE XIX

टीपा :—१. ह्या तक्त्यातील सन १९९०-९१ ते १९९३-९४ पर्यंतची क्षेत्राची माहिती अंतिम अंदाजावर आधारित आहे.

२. उसाच्या बाबतीत हंगामात तोडणी झालेले उसाचे क्षेत्र दिलेले आहे.

Notes :—1. Area given in this table from 1990-91 to 1993-94 is based on final forecast.

2. For Sugarcane area figures are those same harvested during the season

महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील जिल्हावार क्षेत्र (१९६०-६१, १९७०-७१, १९८०-८१ व १९८५-८६ ते १९९३-९४)
दाखविभारा तकता

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	भात (एकूण) Rice (total)											
		१९६०- ६१ १९६०-६१	१९७०- ७१ १९७०-७१	१९८०- ८१ १९८०-८१	१९८५- ८६ १९८५-८६	१९८६- ८७ १९८६-८७	१९८७- ८८ १९८७-८८	१९८८- ८९ १९८८-८९	१९८९- ९० १९८९-९०	१९९०- ९१ १९९०-९१	१९९१- ९२ १९९१-९२	१९९२- ९३ १९९२-९३	१९९३- ९४ १९९३-९४
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
१	बृहन्मुंबई	..	२९	१२	१०	३	३	३	३	..	..	..	..
२	ठाणे	..	१४९८	१३९२	१४५५	१५१९	१४५८	१४८२	१५०४	१५१३	१४९७	१५०९	१४७३
३	रायगड	..	१३४१	१३५६	१४३६	१५१५	१५१४	१५०४	१५०१	१४९६	१५१८	१५१६	१३९०
४	रत्नागिरी	..	१३०१	१४४९	१५०१	८१४	७७१	७७७	८११	८२०	७७०	७७५	८२२
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	७५३	८१६	८१९	७९०	७९४	८०१	७९३	७८५	७८७
	एकूण कोकण विभाग	..	४१६९	४२०९	४४०२	४६०४	४५६२	४५८५	४६०९	४६२६	४५८६	४५९३	४४७०
६	नासिक	..	३८२	३४८	४०८	४९०	३९६	३५६	३७३	३८८	४००	४१५	४१८
७	धुळे	..	२८९	१९२	३६६	२३४	२६८	२५१	२६१	३१२	२७२	२६३	२६५
८	जळगाव	..	६६	७४	८२	२१	७१	६७	४६	४२	६०	७२	१७
	एकूण नासिक विभाग	..	७३७	६१४	७५६	७४५	७३५	६७७	६८०	७४२	७३२	७५०	७००
९	अहमदनगर	..	१००	७१	८६	८०	१००	८४	५६	८३	६३	५७	८१
१०	पुणे	..	५२०	४४७	५०५	५१८	६५९	५८८	५९४	६०६	६०९	६१३	६१९
११	सोलापूर	..	९९	६५	५७	४३	२६	२३	५०	४७	५०	५६	४८
	एकूण पुणे विभाग	..	७१९	५८३	६४८	६४१	७८५	६९५	७००	७४१	७२२	७२६	७४८
१२	सातारा	..	२५९	२९४	३४१	३५३	३६९	३४९	३८३	४०७	४१७	४१७	४४१
१३	सांगली	..	१३२	१६७	२०८	१८०	१७६	१७३	१७२	१६६	१७१	१६७	१७६
१४	कोल्हापूर	..	९७१	९०६	१०५१	१११६	१०११	९९१	१०१३	१०५७	१०१६	१०१३	१०२३
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	१३६२	१३६७	१६००	१६४९	१५५६	१५१३	१५६८	१६३०	१६०४	१६०२	१६४०
१५	औरंगाबाद	..	६०	५४	५७	३१	२२	२४	१७	२३	२८	२७	१५
१६	जालना	..	..	..	..	२४	२२	२२	३०	२३	२७	२४	२१
१७	बीड	..	७९	६९	६४	७९	८१	७६	७८	७२	७३	७५	६१
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	१३९	१२३	१२१	१३४	१२५	१२२	१२५	११८	१२८	१२६	९७
१८	लातूर	..	..	..	..	२१४	२१८	२२१	२१२	२४४	२५३	२६६	२३६
१९	उस्मानाबाद	..	२९३	३३५	३३२	११२	१०७	११२	११९	१२१	१४६	१४६	१२६
२०	नांदेड	..	२४०	२५५	३३७	३४८	३३२	२६२	३४०	३०८	३१७	३३२	३१६
२१	परभणी	..	१२८	१३०	२६०	२२८	२३३	२३५	२४३	२५०	२५८	२७१	२२५
	एकूण लातूर विभाग	..	६६१	७२०	९२९	९०२	८९०	८३०	९१४	९२३	९७४	१०१५	९०३
२२	बुलढाणा	..	३०	३२	२७	३६	२७	२७	२६	२५	३८	४१	३३
२३	अकोला	..	७९	८१	७८	६६	६६	७२	३८	७१	७८	७४	५४
२४	अमरावती	..	७२	९१	११५	१२७	१२३	१२९	१५८	१४८	१४४	१३७	१२७
२५	यवतमाळ	..	१०६	१२३	१२२	७०	९०	८७	८०	८२	८८	८३	६२
	एकूण अमरावती विभाग	..	२८७	३२७	३४२	२९९	३०६	३१५	३०२	३२६	३४८	३३५	२७६
२६	वर्धा	..	३३	७१	७४	५२	८७	२७	५६	४८	५३	४५	३३
२७	नागपूर	..	२२३	३४७	४३०	४३१	४३२	३९२	५००	३१८	३८६	३९०	३८३
२८	भंडारा	..	२६१२	२८५३	२७३०	३२२४	३१३८	१९४३	३२३२	३१४७	३३१५	३२७०	३२८२
२९	चंद्रपूर	..	२०५४	२३१०	२५५४	१३०७	१४७९	१३५५	१४८८	१४६१	१५७६	१५५१	१५६८
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	१३७५	१२७१	१२८४	१३७५	१३३९	१३९०	१३२१	१३२५
	एकूण नागपूर विभाग	..	४९२२	५५८१	५७८८	६३८९	६४०७	५००१	६६५१	६३१३	६७२०	६५७७	६५९१
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	१२९९६	१३५२४	१४५८६	१५३६३	१५३६६	१३७३८	१५५४९	१५४१९	१५८१४	१५७२४	१५४२५

सूचना—या तकत्यातील सन १९९०-९१ ते १९९३-९४ चे आकडे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत.

TABLE XIX

Districtwise area under various crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1980-81 and from 1985-86 to 1993-94
(क्षेत्र '००' हेक्टरत) (Area in hundred hectares)

गहू Wheat												District
१९६०-६१	१९७०-७१	१९८०-८१	१९८५-८६	१९८६-८७	१९८७-८८	१९८८-८९	१९८९-९०	१९९०-९१	१९९१-९२	१९९२-९३	१९९३-९४	
1960-61	1970-71	1980-81	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
940	780	1120	865	680	748	890	825	891	689	606	648	Nasik
356	504	466	321	265	252	338	303	337	204	244	222	Dhule
315	464	505	427	409	504	309	298	366	342	358	317	Jalgaon
1611	1748	2091	1613	1354	1504	1537	1426	1594	1235	1208	1187	Total Nasik Division
507	466	631	540	426	471	762	773	803	808	725	768	Ahmednagar
214	240	358	447	464	475	569	500	562	534	527	524	Pune
222	317	524	412	328	367	401	452	446	343	320	362	Solapur
943	1023	1513	1399	1218	1313	1732	1725	1811	1665	1572	1654	Total Pune Division
136	157	241	353	308	218	252	254	278	295	272	302	Satara
147	129	376	303	316	175	185	222	238	251	188	217	Sangli
21	20	118	239	233	173	121	87	99	114	93	88	Kolhapur
304	306	735	895	857	566	558	563	615	660	553	607	Total Kolhapur Division
845	588	872	273	172	249	362	384	423	313	369	379	Aurangabad
..	..	..	416	270	291	386	464	388	256	274	321	Jalna
424	389	549	361	197	228	290	338	326	125	173	275	Beed
1269	977	1421	1050	639	768	1038	1186	1137	694	816	975	Total Aurangabad Division
..	..	..	221	138	151	225	212	238	79	166	193	Latur
537	514	546	356	179	142	265	258	267	138	180	311	Osmanabad
205	179	409	225	189	208	267	252	262	161	211	242	Nanded
604	492	661	577	408	452	516	505	526	345	396	465	Parbhani
1346	1185	1616	1379	914	953	1273	1227	1293	723	953	1211	Total Latur Division
444	293	508	121	89	192	233	281	299	118	229	212	Buldhana
516	499	404	322	333	267	299	287	273	93	176	172	Akola
422	320	462	433	342	329	356	314	308	98	168	122	Amravati
206	158	184	136	138	137	209	176	189	92	169	170	Yavatmal
1588	1270	1558	1012	902	925	1097	1058	1069	401	742	676	Total Amravati Division
431	354	345	244	230	232	229	229	211	174	168	141	Wardha
874	626	660	653	655	591	595	506	498	362	407	561	Nagpur
318	289	293	280	306	349	314	259	236	141	163	224	Bhandara
382	342	396	319	334	288	335	290	251	189	198	279	Chandrapur
..	..	..	37	29	48	42	21	19	12	15	19	Gadchiroli
2005	1611	1694	1533	1554	1508	1515	1305	1215	878	951	1224	Total Nagpur Division
9066	8120	10628	8881	7438	7538	8750	8490	8734	6276	6795	7534	Total Maharashtra State

Note : In this Table the figures are based on final forecast for the year 1990-91 to 1993-94

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	खरीप ज्वारी Kharif Jowar												
		१९६०-६१ 1960-61 27	७०-७१ 70-71 28	८०-८१ 80-81 29	८५-८६ 85-86 30	८६-८७ 86-87 31	८७-८८ 87-88 32	८८-८९ 88-89 33	८९-९० 89-90 34	९०-९१ 90-91 35	९१-९२ 91-92 36	९२-९३ 92-93 37	९३-९४ 93-94 38	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
२	ठाणे	..	4	1	3	3	3	2	2	..	..	..	..	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
४	रत्नागिरी	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
	एकूण कोकण विभाग	..	4	1	4	3	3	3	2	2	..	..	..	
६	नासिक	..	190	151	549	368	276	279	253	255	251	221	231	248
७	धुळे	..	564	476	1051	1072	997	1030	981	1051	1021	880	1038	935
८	जळगाव	..	1537	1398	1959	2174	2248	2999	2210	2238	2135	2021	2343	2165
	एकूण नासिक विभाग	..	2291	2025	3559	3614	3521	3708	3444	3544	3407	3122	3612	3348
९	अहमदनगर	..	1	53	235	110	197	150	45	130	94	93	95	74
१०	पुणे	..	158	170	324	260	275	199	224	210	207	204	123	109
११	सोलापूर	..	14	57	131	62	73	113	78	57	60	49	52	42
	एकूण पुणे विभाग	..	173	280	690	432	545	462	347	597	361	346	270	225
१२	सातारा	..	599	696	996	981	944	968	937	968	930	929	885	853
१३	सांगली	..	1565	1147	1362	1462	1360	1366	1461	1492	1394	1339	1247	1229
१४	कोल्हापूर	..	512	422	403	412	456	473	465	430	451	401	392	324
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	2676	2265	2761	2855	2760	2807	2863	2990	2775	2669	2524	2406
१५	औरंगाबाद	..	1012	714	1121	545	581	628	549	579	520	497	485	459
१६	जालना	..	..	..	786	784	794	630	689	713	653	684	602	..
१७	बीड	..	826	1145	1364	1050	1221	1265	1078	1182	1112	1120	1171	1086
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	1838	1859	2485	2381	2586	2687	2257	2450	2345	2270	2340	2147
१८	लातूर	..	..	..	2105	2074	2075	1654	1653	1988	1929	2123	1773	..
१९	उस्मानाबाद	..	2027	2481	2964	1108	1076	1133	960	1013	1012	1006	1216	934
२०	नांदेड	..	2312	2494	2556	2586	2632	2733	2315	2431	2342	2319	2550	2374
२१	परभणी	..	1527	1828	2022	1994	1918	1959	2094	2115	2190	2197	2242	1944
	एकूण लातूर विभाग	..	5866	6803	7542	7703	7700	7900	7023	7262	7532	7451	8131	7025
२२	बुलढाणा	..	2401	2447	2508	2114	2134	2268	2004	2104	2045	1985	2023	1940
२३	अकोला	..	2370	2418	2365	2741	2841	2999	2773	2849	2750	2795	2874	2419
२४	अमरावती	..	1849	1598	1824	1901	1712	1946	1879	1894	1824	1864	1988	1725
२५	यवतमाळ	..	2670	2543	2753	2210	2158	2239	2207	2254	2219	2289	2288	2355
	एकूण अमरावती विभाग	..	9290	9006	9450	8966	8845	9452	8863	9101	8838	8933	9173	8439
२६	वर्धा	..	1337	1223	1290	1201	1083	1089	992	974	807	776	804	747
२७	नागपूर	..	1665	1505	1502	1403	1268	1266	1183	1112	1103	1013	964	904
२८	भंडारा	..	45	25	15	9	7	18	8	7	4	1	..	..
२९	चंद्रपूर	..	301	378	409	322	388	385	370	375	338	361	344	335
३०	गडचिरोली	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर विभाग	..	3348	3131	3216	2936	2746	2758	2553	2468	2252	2151	2112	1986
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	25486	25370	29707	28890	28706	29777	27352	28114	27510	26942	28162	25576

TABLE XIX—Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

रब्बी ज्वारी Rabi Jowar												District	
६०-६१ 1960-61 39	७०-७१ 70-71 40	८०-८१ 80-81 41	८५-८६ 85-86 42	८६-८७ 86-87 43	८७-८८ 87-88 44	८८-८९ 88-89 45	८९-९० 89-90 46	९०-९१ 90-91 47	९१-९२ 91-92 48	९२-९३ 92-93 49	९३-९४ 1993-94 50		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
791	285	644	613	554	600	520	504	561	179	171	438	..	Nasik
1234	646	996	930	750	640	670	669	681	256	387	516	..	Dhule
349	184	345	442	343	670	708	665	667	302	457	640	..	Jalgaon
2374	1115	1985	1985	1647	1910	1898	1838	1909	737	1015	1594	..	Total Nasik Division
6701	5153	5990	5856	5467	5893	5544	5730	5650	4946	4884	5855	..	Ahmednagar
4227	3019	4151	5032	4777	5230	5129	5116	5159	4957	5113	5338	..	Pune
8093	6514	7575	7721	7539	7580	6534	7416	7027	6224	6320	7329	..	Solapur
19021	15616	17716	18609	17783	18703	17207	18262	17836	16127	16317	18522	..	Total Pune Division
1455	1654	1571	1549	1461	1574	1564	1514	1545	1479	1521	1613	..	Satara
1040	1123	989	1182	1185	1245	1200	1311	1345	1269	1326	1488	..	Sangli
29	13	34	54	59	71	46	47	66	66	90	97	..	Kolhapur
2524	2700	2594	2785	2705	2890	2810	2872	2956	2814	2937	3198	..	Total Kolhapur Division
3076	3009	3258	2876	2315	2541	2415	2486	2461	925	1801	3452	..	Aurangabad
..	..	..	1549	1386	1439	1451	1530	1542	955	1422	1493	..	Jalna
2506	2208	1990	2714	2456	2493	2499	2632	2777	1866	1994	2593	..	Beed
5582	5217	5248	7139	6157	6473	6365	6648	6780	3746	5217	6538	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	484	321	420	436	387	369	141	304	382	..	Latur
2341	1797	2531	1828	1700	1716	1614	1821	1932	1371	1813	2113	..	Osmanabad
817	390	453	457	365	341	373	364	327	267	284	299	..	Nanded
2140	2031	2054	1810	1670	1806	1775	1812	1907	1302	1625	1848	..	Parbhani
5307	4218	5038	4579	4056	4283	4138	4384	4535	3081	4026	4642	..	Total Latur Division
5	13	8	4	2	2	2	12	13	2	10	12	..	Buldhana
..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Akola
..	3	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Amravati
..	6	..	..	..	..	8	8	8	1	1	..	..	Yavatmal
5	25	8	5	2	2	10	20	21	3	11	12	..	Total Amravati Division
11	29	16	11	14	4	4	3	4	3	3	3	..	Wardha
530	516	448	485	483	569	464	388	358	299	265	273	..	Nagpur
346	362	279	238	232	230	180	161	109	66	63	54	..	Bhandara
1655	1772	1648	1270	1255	1142	1037	1128	1058	885	1010	1032	..	Chandrapur
..	..	..	287	288	253	288	259	235	148	184	206	..	Gadchiroli
2542	2679	2391	2291	2272	2198	1973	1939	1764	1401	1525	1568	..	Total Nagpur Division
37355	31660	34981	37393	34622	36459	34461	35963	35801	27909	31048	36074	..	Total Maharashtra State

अनु- क्रमांक Serial No. 1	जिल्हे 2	बाजरी Bajari												
		१९६०-६१ 1960-61 51	७०-७१ 1970-71 52	८०-८१ 1980-81 53	८५-८६ 85-86 54	८६-८७ 86-87 55	८७-८८ 87-88 56	८८-८९ 88-89 57	८९-९० 89-90 58	९०-९१ 90-91 59	९१-९२ 91-92 60	९२-९३ 92-93 61	९३-९४ 93-94 62	
१	वृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
५	मिधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
	एकूण कोकण वि.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
६	नासिक	..	3382	3611	3129	3589	3401	3631	3673	3633	3615	3455	3620	3546
७	धुळे	..	1329	1626	1287	1437	1568	1613	1683	1499	1518	1527	1704	1459
८	जळगाव	..	759	911	913	1070	1283	1316	1243	1280	1249	1193	1144	1013
	एकूण नासिक वि.	..	5470	6148	5329	6096	6252	6560	6599	6412	6382	6175	6468	6018
९	अहमदनगर	..	2324	3615	2110	2835	2802	3151	3595	3186	3227	3256	3421	3204
१०	पुणे	..	1806	1760	1555	1620	1771	1662	2133	2133	2179	2295	1754	1697
११	सोलापूर	..	974	970	754	527	384	292	283	271	295	309	413	328
	एकूण पुणे वि.	..	5104	6345	4419	4982	4957	5105	6011	5590	5701	5860	5588	5229
१२	मातारा	..	1512	1009	848	1004	1098	1208	1181	1172	1162	1123	911	928
१३	सांगली	..	1322	1056	889	1115	936	866	932	978	911	940	928	698
१४	कोल्हापूर	..	21	13	9	6	4	5	5	4	1	1	1	1
	एकूण कोल्हापूर वि.	..	2855	2078	1746	2125	2038	2079	2118	2154	2074	2064	1840	1627
१५	औरंगाबाद	..	1620	2916	1842	1641	1707	1789	1889	1926	1942	1846	1880	1867
१६	जालना	..	..	..	..	507	552	579	735	792	834	813	732	723
१७	बीड	..	748	1950	1299	1360	1348	1416	1518	1570	1642	1659	1875	1793
	एकूण औरंगाबाद वि.	..	2368	4866	3141	3508	3607	3784	4142	4288	4418	4318	4487	4383
१८	लातूर	..	..	..	..	103	125	109	145	146	114	100	79	88
१९	उस्मानाबाद	..	208	316	185	55	73	80	125	103	109	123	99	118
२०	नांदेड	..	19	14	19	8	11	5	14	12	7	..	11	7
२१	परभणी	..	34	237	91	79	99	103	114	120	92	97	103	105
	एकूण लातूर वि.	..	261	567	295	245	308	302	398	381	322	320	292	318
२२	बुलढाणा	..	54	104	114	56	102	127	179	142	139	145	168	133
२३	अकोला	..	55	64	117	28	26	36	56	54	61	60	64	65
२४	अमरावती	..	58	57	76	49	27	37	47	43	38	41	37	25
२५	यवतमाळ	..	103	137	92	69	91	100	120	123	127	115	131	103
	एकूण अमरावती वि.	..	270	362	399	202	246	300	402	362	365	361	400	326
२६	वर्धा	..	17	18	9	6	4	8	10	10	7	6	6	4
२७	नागपूर	..	3	2	1	2	2	2	2	2	1	1	..	..
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२९	चंद्रपूर	..	3	1	1	1	..	..	..	1	..	..	..	..
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर वि.	..	23	21	11	9	6	10	12	13	8	7	6	4
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	16351	20387	15340	17167	17414	18140	19682	19200	19270	19105	19081	17905

TABLE XIX—Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरत) (Area in hundred hectares)

इतर तृणधान्ये Other Cereals												District	
६०-६१ 60-61 63	७०-७१ 70-71 64	८०-८१ 80-81 65	८५-८६ 85-86 66	८६-८७ 86-87 67	८७-८८ 87-88 68	८८-८९ 88-89 69	८९-९० 89-90 70	९०-९१ 90-91 71	९१-९२ 91-92 72	९२-९३ 92-93 73	९३-९४ 93-94 74		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
409	344	297	338	324	328	349	347	319	293	316	304	..	Thane
290	172	292	300	345	345	334	336	315	308	266	193	..	Raigad
996	604	711	580	575	566	522	523	567	551	528	496	..	Ratnagiri
..	..	..	152	147	146	153	131	119	117	88	77	..	Sindhudurg
1695	1120	1300	1370	1391	1385	1358	1342	1320	1269	1198	1070	..	Total Konkan Division
703	643	753	593	625	724	714	680	774	817	371	787	..	Nasik
385	430	487	476	555	553	575	505	425	421	441	440	..	Dhule
11	10	13	11	7	13	13	9	17	17	20	65	..	Jalgaon
1099	1083	1253	1080	1248	1290	1302	1194	1216	1255	1332	1292	..	Total Nasik Division
135	134	100	92	123	146	135	99	126	159	171	166	..	Ahmednagar
256	225	228	325	287	256	246	239	215	215	223	289	..	Pune
69	123	166	152	124	200	229	164	210	198	163	188	..	Solapur
460	482	494	569	534	602	610	502	551	572	557	643	..	Total Pune Division
208	153	165	164	201	213	196	186	221	246	246	177	..	Satara
62	53	78	94	122	142	108	115	68	81	95	120	..	Sangli
589	536	530	443	443	457	433	408	436	394	475	343	..	Kolhapur
859	742	773	701	766	812	737	709	725	721	816	640	..	Total Kolhapur Division
65	105	94	64	83	114	83	95	111	120	378	448	..	Aurangabad
..	..	..	63	74	53	44	39	45	44	307	267	..	Jalna
253	106	71	118	201	180	175	146	49	50	55	47	..	Beed
318	211	165	245	358	347	302	280	205	214	740	762	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	78	73	74	124	101	8	5	9	55	..	Latur
109	196	211	66	99	121	87	75	89	73	60	124	..	Osmanabad
53	16	24	9	11	9	4	11	21	14	23	21	..	Nanded
12	52	43	53	9	17	27	15	14	25	28	36	..	Parbhani
174	264	278	206	192	221	242	202	132	117	120	236	..	Total Latur Division
9	11	8	11	14	22	21	22	28	24	120	199	..	Buldhana
7	11	14	6	7	6	4	5	12	17	23	14	..	Akola
40	57	98	90	109	102	82	92	47	47	55	31	..	Amravati
7	12	5	2	4	1	1	1	2	6	6	3	..	Yavatmal
63	91	125	109	134	131	108	120	89	94	204	247	..	Total Amravati Division
..	3	..	..	..	..	1	9	2	4	6	2	..	Wardha
4	6	6	6	2	7	8	18	2	2	1	2	..	Nagpur
65	54	48	38	34	27	27	29	24	26	26	22	..	Bhandara
49	83	74	6	6	5	5	4	17	19	20	32	..	Chandrapur
..	..	..	63	64	62	64	61	10	20	21	12	..	Gadchiroli
118	146	128	113	106	101	105	121	55	71	74	70	..	Total Nagpur Division
4786	4139	4516	4393	4729	4889	4764	4470	4293	4313	5041	4960	..	Total Maharashtra State

TABLE XIX—Contd.

(क्षेत्र "००" हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

✓ तुर Tur												District	
६०-६९ 1960-61 87	७०-७९ 1970-71 88	८०-८९ 1980-81 89	८५-८६ 1985-86 90	८६-८७ 1986-87 91	८७-८८ 1987-88 92	८८-८९ 1988-89 93	८९-९० 1989-90 94	९०-९१ 1990-91 95	९१-९२ 1991-92 96	९२-९३ 1992-93 97	९३-९४ 1993-94 98		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
41	29	27	28	38	42	43	43	44 ✓	42	42 ✓	35	..	Thane
10	4	14	7	17	16	15	13	18	18	18	16	..	Raigad
4	5	4	2	2	2	6	6	6	6	6	8	..	Ratnagiri
..	..	..	1	1	2	1	1	..	..	..	..	..	Sindhudurg
55	38	45	38	58	62	65	63	68	66	66	59	..	Total Konkan Division
74	51	45	40	64	59	70	65	75	85	86	95	..	Nasik
74	68	106	123	123	121	143	162	183 ✓	214	244	301	..	Dhule
104	104	106	134	151	157	179	189	209 ✓	231	229	258	..	Jalgaon
252	223	257	297	338	337	392	416	467	530	559	654	..	Total Nasik Division
142	200	166	112	154	104	147	190	175 ✓	182	233	253	..	Ahmednagar
69	50	70	57	65	61	37	61	31	33	43	42	..	Pune
287	697	602	250	249	200	405	382	395	408	448	22	..	Solapur
498	947	838	419	468	365	589	633	601	623	724	617	..	Total Pune Division
76	49	62	49	81	81	86	90	98	97	94	80	..	Satara
170	140	145	154	156	146	150	128	131	132	138	135	..	Sangli
72	50	49	60	50	49	52	56	50	47	48	46	..	Kolhapur
318	239	256	263	287	276	288	274	279	276	280	261	..	Total Kolhapur Division
492	490	561	299	283	303	375	452	529	532	513	486	..	Aurangabad
..	..	..	359	382	306	360	396	432	428	408	390	..	Jalna
192	325	352	377	418	424	552	484	517	530	542	468	..	Beed
684	815	913	1035	1089	1033	1287	1332	1478	1490	1463	1344	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	566	535	570	652	660	664	606	644	597	..	Latur
662	861	1021	529	499	539	715	771	835	868	776	656	..	Osmanabad
403	439	372	411	416	410	420	459	456	459	468	479	..	Nanded
307	473	533	488	549	595	695	705	787	745	646	780	..	Parbhani
1372	1773	1926	1994	1999	2114	2482	2595	2742	2678	2534	2512	..	Total Latur Division
235	250	284	434	427	477	462	522	551	558	612	661	..	Buldhana
309	365	393	619	639	657	625	774	783	796	736	758	..	Akola
360	371	358	664 ✓	605	649	743	741	831	842	832	890	..	Amravati
412	476	469	697	726	746	801	845	884	895	982	1115	..	Yavatmal
1316	1462	1504	2414	2397	2529	2631	2882	3049	3091	3162	3424	..	Total Amravati Division
268	255	238	386	362	332	358	447	523	520	526	536	..	Wardha
405	354	288	488	331	478	524	516	562	559	542	550	..	Nagpur
59	63	73	84	84	84	88	89	87	88	89	90	..	Bhandara
73	102	99	158	178	190	193	209	204	224	227	250	..	Chandrapur
..	..	..	8	8	9	13	12	16	16	12	11	..	Gadchiroli
805	774	698	1124	963	1093	1176	1273	1392	1407	1396	1437	..	Total Nagpur Division
5300	6271	6437	7584	7599	7809	8910	9468	10076	10161	10184	10308	..	Total Maharashtra State

क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	हरभरा Gram												
		१९६०-६१ 1960-61 99	७०-७१ 1970-71 100	८०-८१ 1980-81 101	८५-८६ 1985-86 102	८६-८७ 1986-87 103	८७-८८ 1987-88 104	८८-८९ 1988-89 105	८९-९० 1989-90 106	९०-९१ 1990-91 107	९१-९२ 1991-92 108	९२-९३ 1992-93 109	९३-९४ 1993-94 110	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
२	ठाणे	..	12	13	9	13	15	16	14	26	32	32	40	42
३	रायगड	..	5	4	7	6	26	16	19	20	25	25	25	25
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण कोकण विभाग	..	17	17	16	19	41	32	33	46	57	57	65	67
६	नासिक	..	232	162	209	320	341	358	417	467	500	392	466	521
७	धुळे	..	104	83	81	126	179	213	296	257	281	168	283	295
८	जळगाव	..	47	57	40	180	174	308	408	421	539	366	460	497
	एकूण नासिक विभाग	..	383	302	330	626	694	879	1121	1145	1320	926	1209	1313
९	अहमदनगर	..	297	175	215	240	243	353	461	363	342	253	237	326
१०	पुणे	..	273	161	249	378	804	330	398	344	388	328	337	375
११	सोलापूर	..	232	269	319	301	266	311	425	303	340	243	219	287
	एकूण पुणे विभाग	..	802	605	783	928	813	994	1284	1010	1070	824	793	988
१२	सातारा	..	165	87	118	193	182	217	120	135	143	135	127	148
१३	सांगली	..	151	73	200	145	206	274	202	231	284	225	193	234
१४	कोल्हापूर	..	35	12	89	165	161	97	99	93	125	113	115	98
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	351	172	407	503	549	588	421	459	502	473	435	480
१५	औरंगाबाद	..	435	234	384	329	223	354	394	477	485	274	418	467
१६	जालना	..	..	..	..	136	134	101	128	121	138	74	122	139
१७	बीड	..	348	221	343	264	252	289	222	245	231	95	176	207
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	783	455	727	729	609	744	744	843	854	443	716	813
१८	लातूर	..	..	..	..	251	179	215	281	283	281	94	235	279
१९	उस्मानाबाद	..	493	474	545	430	357	356	388	359	401	212	353	403
२०	नांदेड	..	146	182	141	187	136	151	169	155	168	91	171	195
२१	परभणी	..	334	234	346	402	357	365	415	386	405	274	345	411
	एकूण लातूर विभाग	..	973	890	1032	1270	1029	1087	1253	1183	1255	671	1104	1288
२२	बुलढाणा	..	84	42	134	88	136	164	262	196	234	92	235	306
२३	अकोला	..	133	133	129	204	217	264	335	280	307	101	225	290
२४	अमरावती	..	75	69	113	149	207	215	300	263	303	153	371	390
२५	यवतमाळ	..	83	79	42	26	61	74	161	115	127	66	113	130
	एकूण अमरावती विभाग	..	375	323	418	467	621	717	1058	854	971	412	944	1116
२६	वर्धा	..	38	53	39	42	59	79	132	176	159	123	164	174
२७	नागपूर	..	92	91	116	209	210	210	266	282	289	233	260	303
२८	भंडारा	..	104	86	95	98	103	159	155	128	125	84	99	123
२९	चंद्रपूर	..	101	109	132	87	100	99	101	100	90	65	89	106
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	36	30	34	43	35	37	25	36	39
	एकूण नागपूर विभाग	..	335	339	382	472	502	581	697	721	700	530	648	745
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	4019	3103	4095	5014	4858	5622	6611	6261	6729	4336	5914	6810

TABLE XIX—Contd.

(क्षेत्र "००" हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

इतर डाळी Other Pulses												District	
६०-६९ 60-61	७०-७९ 70-71	८०-८९ 80-81	८५-८६ 85-86	८६-८७ 86-87	८७-८८ 87-88	८८-८९ 88-89	८९-९० 89-90	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94		
111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
85	69	53	55	70	98	110	99	130	130	127	135	..	Thane
97	50	67	64	65	78	92	89	102	89	106	101	..	Raigad
146	91	83	30	30	34	49	51	66	64	65	66	..	Ratnagiri
..	..	..	43	41	42	43	36	44	41	70	77	..	Sindhudurg
328	210	203	192	206	252	294	275	342	324	368	379	..	Total Konkan Division
774	776	713	609	627	590	673	625	552	547	561	520	..	Nasik
869	1096	1127	1043	1072	1119	1093	1106	1048	1029	1176	934	..	Dhule
1872	1784	1564	1258	1191	1299	1213	1264	1229	1230	1169	1040	..	Jalgaon
3515	3656	3404	2910	2890	3008	2979	2989	2826	2806	2906	2494	..	Total Nasik Division
586	621	532	444	547	443	384	396	486	466	571	596	..	Ahmednagar
393	399	494	430	411	441	511	406	298	310	419	394	..	Pune
421	639	843	449	449	476	394	466	393	402	528	411	..	Solapur
1400	1659	1869	1323	1407	1360	1289	1268	1177	1178	1518	1401	..	Total Pune Division
454	344	481	513	586	537	332	565	354	363	385	290	..	Satara
408	414	567	564	579	591	575	542	414	438	729	438	..	Sangli
98	84	150	190	156	156	158	133	179	181	241	156	..	Kolhapur
960	842	1207	1267	1321	1284	1065	1240	947	982	1355	884	..	Total Kolhapur Division
1628	1727	1984	725	910	704	543	729	740	757	888	606	..	Aurangabad
..	..	..	1200	1109	1008	1049	1081	1008	962	1091	1063	..	Jalna
472	1022	574	753	808	823	780	774	484	427	444	475	..	Beed
2100	2749	2558	2678	2827	2535	2372	2584	2232	2146	2423	2144	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	768	787	716	1023	886	789	831	761	905	..	Latur
922	1188	1048	344	359	503	455	380	361	354	472	390	..	Osmanabad
328	657	577	610	733	621	675	610	570	565	492	873	..	Nanded
932	1271	1542	1159	1502	1460	1655	1404	1219	1222	1381	1190	..	Parbhani
2182	3116	3167	2861	3366	3300	3808	3280	2939	2972	3106	3358	..	Total Latur Division
574	768	920	979	862	1150	1182	1222	1194	1251	1501	1451	..	Buldhana
453	654	979	1219	1074	1341	1479	1523	1633	1715	1944	2265	..	Akola
181	178	246	371	286	685	673	719	728	744	411	598	..	Amravati
412	450	490	442	415	688	777	703	773	748	762	835	..	Yavatmal
1620	2050	2635	3011	2637	3864	4111	4167	4328	4458	4618	5149	..	Total Amravati Division
203	178	138	116	121	230	133	133	69	92	121	148	..	Wardha
165	203	169	211	220	205	227	203	168	148	215	211	..	Nagpur
903	873	585	517	488	445	437	523	251	77	266	389	..	Bhandara
818	753	686	488	588	456	545	504	316	277	319	458	..	Chandrapur
..	..	..	227	281	279	289	304	173	127	191	195	..	Gadchiroli
2089	2007	1578	1559	1598	1615	1631	1667	977	721	1112	1401	..	Total Nagpur Division
14194	16289	16621	15801	16352	17218	17549	17470	15768	15587	17406	17210	..	Total Maharashtra State

अनु- क्रमांक	जिल्हा	एकूण कडधान्ये Total Pulses												
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	
Serial No.	1	2	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	138	111	89	96	123	156	167	168	206 ✓	204	209 ✓	212	
३	रायगड	112	58	88	77	108	110	126	122	145	132	149	142	
४	रत्नागिरी	150	96	87	32	32	36	55	57	72	70	71	74	
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	47	42	44	44	37	44	41	70	77	
	एकूण कोकण वि.	400	265	264	249	305	346	392	384	467	447	499	505	
६	नासिक	1080	989	967	969	1032	1007	1160	1157	1127 ✓	1024	1113	1136	
७	धुळे	1047	1247	1314	1292	1374	1453	1532	1519	1512	1411	1703	1530	
८	जळगाव	2023	1945	1710	1572	1516	1764	1800	1874	1974 ✓	1827	1858	1795	
	एकूण नाशिक वि.	4150	4181	3991	3833	3922	4224	4492	4550	4613	4262	4674	4461	
९	अहमदनगर	1025	996	913	796	944	900	992	949	1003 ✓	901	1041	1175	
१०	पुणे	735	610	813	874	780	832	946	811	717	671	799	811	
११	सोलापूर	940	1605	1764	1000	964	987	1224	1151	1128	1053	1195	1020	
	एकूण पुणे वि.	2700	3211	3490	2670	2688	2719	3162	2911	2848	2625	3035	3006	
१२	सातारा	695	480	661	755	849	835	538	790	595 ✓	595	606 ✓	518	
१३	सांगली	729	627	921	863	941	1011	927	901	779	795	1060	807	
१४	कोल्हापूर	205	146	288	415	367	302	309	282	354 ✓	341	404	300	
	एकूण कोल्हापूर वि.	1629	1253	1870	2033	2157	2148	1774	1973	1728	1731	2070	1625	
१५	औरंगाबाद	2555	2451	2929	1353	1422	1361	1312	1658	1754 ✓	1563	1819 ✓	1559	
१६	जालना	..	..	..	1695	1625	1415	1537	1598	1578 ✓	1464	1621	1592	
१७	बीड	1012	1568	1269	1394	1478	1536	1554	1503	1232 ✓	1052	1162	1150	
	एकूण औरंगाबाद वि.	3567	4019	4198	4442	4525	4312	4403	4759	4564	4079	4602	4301	
१८	लातूर	..	..	..	1565	1501	1501	1956	1829	1734 ✓	1531	1640	1781	
१९	उस्मानाबाद	2077	2523	2614	1303	1210	1398	1558	1510	1597 ✓	1434	1601	1449	
२०	नांदेड	877	1278	1090	1208	1275	1182	1264	1224	1194 ✓	1115	1131 ✓	1478	
२१	परभणी	1573	1978	2421	2049	2408	2420	2765	2495	2411 ✓	2241	2372	2381	
	एकूण लातूर वि.	4527	5779	6125	6125	6394	6501	7543	7058	6937	6321	6744	7089	
२२	बुलढाणा	893	1060	1338	1501	1425	1791	1906	1940	1979	1901	2348	2418	
२३	धकोला	895	1152	1501	2042	1930	2262	2439	2577	2723	2612	2905	3313	
२४	अमरावती	616	618	717	1184	1098	1549	1716	1723	1862	1739	1614	1878	
२५	यवतमाळ	907	1005	1001	1165	1201	1508	1739	1663	1784 ✓	1709	1857 ✓	2080	
	एकूण अमरावती वि.	3311	3835	4557	5892	565	7110	7800	7903	8348	7961	8724	9689	
२६	वर्धा	509	486	415	544	542	641	623	756	751 ✓	735	811	858	
२७	नागपूर	662	648	73	908	761	893	1017	1001	1019 ✓	940	1017	1064	
२८	भंडारा	1066	1022	753	699	675	688	680	740	463	249	454	602	
२९	चंद्रपूर	992	964	917	733	866	745	839	813	610 ✓	566	635	883	
३०	गडचिरोली	..	..	..	271	319	322	345	351	226 ✓	168	239	245	
	एकूण नागपूर वि.	3229	3120	2658	3155	3163	3289	3504	3661	3069	2658	3156	3652	
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	23513	25663	27153	28399	28809	30649	33070	33199	32573	30084	33504	34328	

TABLE XIX—Contd.

(क्षेत्र "००" हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

एकूण अन्नधान्ये Total Foodgrains												District	
१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94		
135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146		
29	12	10	3	3	3	3	3	1	..	..	..	..	Greater Bombay
2049	1848	1844	1956	1908	1970	2022	2030	2022	2006	1998	1998	..	Thane
1743	1586	1816	1892	1967	1959	1961	1954	1978	1956	1805	1720	..	Raigad
2448	2149	2301	1426	1378	1379	1388	1405	1409	1396	1421	1395	..	Ratnagiri
..	..	..	949	1005	1009	987	962	964	951	943	941	..	Sindhudurg
6269	5595	5971	6226	6261	6320	6361	6354	6373	6309	6167	6054	..	Total Konkan Division
7468	6807	7570	7487	7025	7345	7583	7442	7519	6800	7030	7264	..	Nasik
5204	5121	5867	5762	5777	5795	6040	5858	5766	4962	5782	5435	..	Dhule
5059	4986	5527	5717	5877	6733	6329	6406	6468	5774	6197	6007	..	Jalgaon
17731	16914	18964	18966	18679	19873	19952	19706	19853	17536	19009	18706	..	Total Nasik Division
10792	10488	10065	10309	10059	10795	11129	10955	10966	10220	10418	11318	..	Ahmednagar
7916	7401	7934	9076	9013	9242	9841	9615	9648	9489	9158	9398	..	Pune
10411	9651	10971	9917	9438	9562	8799	9558	9216	8232	8511	9299	..	Solapur
29119	27540	28970	29302	28519	29599	29769	30124	29830	27941	28087	30015	..	Total Pune Division
4863	4443	4823	5159	5230	5365	5051	5291	5148	5084	4882	4797	..	Satara
4997	4302	4823	5199	5036	4978	4985	5185	4906	4842	5020	4709	..	Sangli
2349	2056	2433	2685	2573	2472	2392	2315	2423	2335	2478	2169	..	Kolhapur
12209	10801	12679	13043	12839	12815	12428	12791	12477	12261	12380	11675	..	Total Kolhapur Division
9233	9837	10173	6783	6302	6706	6627	7151	7239	5291	6747	7179	..	Aurangabad
..	..	..	5040	4713	4593	4813	5135	5127	4209	5061	5021	..	Jalna
5848	7435	6606	7076	6982	7194	7192	7443	7211	5947	6491	7000	..	Beed
15081	17272	16779	18809	17997	18493	18632	19722	19577	15447	18299	19200	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	4770	4450	4551	4752	4572	4704	4051	4557	4501	..	Latur
7592	8162	9383	4828	4444	4702	4728	4901	5152	4291	5095	5163	..	Osmanabad
4523	4626	4888	4841	4815	4740	4577	4552	4470	4208	4526	4734	..	Nanded
6028	6748	7552	6700	6745	6997	7534	7312	7398	6478	6991	7012	..	Parbhani
18143	19536	21823	21139	20454	20990	21591	21437	21724	19023	21169	21410	..	Total Latur Division
3836	3960	4511	3843	3793	4429	4371	4526	4541	4216	4931	4941	..	Buldhana
3921	4228	4479	5205	5203	5642	5609	5843	5897	5651	6096	6046	..	Akola
3058	2743	3292	3785	3411	4092	4238	4214	4223	3926	3989	3892	..	Amravati
3999	3984	4157	3652	3683	4072	4364	4307	4417	4295	4514	4778	..	Yavatmal
14814	14915	16439	16485	16090	18235	18582	18890	19073	18088	19530	19657	..	Total Amravati Division
2339	2184	2149	2058	1960	2001	1915	2029	1835	1743	1831	1776	..	Wardha
3961	3651	3620	3888	3603	3720	3769	3345	3367	3007	3037	3172	..	Nagpur
4451	4605	4118	4488	4392	3255	4441	4343	4151	3753	3988	4272	..	Bhandara
5436	5850	5999	3958	4328	3920	4074	4072	3850	3571	3775	4124	..	Chandrapur
..	..	..	2034	1971	1969	2114	2031	1880	1669	1784	1820	..	Gadchiroli
16187	16290	15886	16426	16254	14865	16313	15320	15083	13743	14415	15164	..	Total Nagpur Division
129553	128863	136911	140486	137084	141190	143628	144835	143995	130353	139056	141881	..	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा 2	ऊस (तोडणी झालेले) Sugar-cane (Harvested)										
		७०-७१	८०-८१	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४
		1970-71	1980-81	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94
1	2	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
४	रत्नागिरी	3	2	1	1	1	..	..	..	..	..	..
५	मिथुदुर्ग	..	..	1	1	1	..	2	..	..	..	..
	एकूण कोकण विभाग	3	3	2	2	2	..	2	..	..	..	..
६	नासिक	122	206	222	202	248	253	302	317	338	288	206
७	धुळे	31	82	115	133	129	109	136	134	145	145	114
८	जळगाव	14	59	77	88	109	113	86	140	150	99	102
	एकूण नासिक विभाग	167	347	414	423	486	475	524	591	633	532	422
९	अहमदनगर	317	469	391	321	374	346	441	557	538	505	302
१०	पुणे	154	176	153	192	248	264	307	323	334	334	293
११	सोलापूर	119	158	212	240	314	255	379	387	360	316	327
	एकूण पुणे विभाग	590	803	756	753	936	865	1127	1267	1232	1155	922
१२	सातारा	93	176	130	269	279	292	322	366	354	399	368
१३	सांगली	133	247	273	289	221	190	263	241	251	244	235
१४	कोल्हापूर	399	476	477	507	524	550	580	627	666	635	625
	एकूण कोल्हापूर विभाग	625	899	880	1065	1024	1032	1165	1234	1271	1278	1228
१५	औरंगाबाद	98	184	114	106	109	122	186	284	330	264	205
१६	जालना	..	..	75	89	59	72	110	125	136	116	91
१७	बीड	20	55	88	65	41	100	138	208	194	129	95
	एकूण औरंगाबाद विभाग	118	239	277	260	209	294	434	617	660	509	391
१८	लातूर	..	..	67	55	50	80	99	123	132	124	106
१९	उस्मानाबाद	75	160	54	67	67	138	147	202	191	99	88
२०	नांदेड	32	45	47	40	50	73	92	129	119	96	93
२१	परभणी	26	46	68	78	47	66	82	106	110	107	97
	एकूण लातूर विभाग	133	251	236	240	214	357	420	560	552	426	384
२२	बुलढाणा	11	15	47	28	18	33	27	34	33	17	4
२३	अकोला	5	4	1	9	11	18	18	31	36	22	16
२४	अमरावती	2	2	4	3	4	4	4	17	18	16	5
२५	यवतमाळ	5	13	23	25	27	30	50	72	73	61	53
	एकूण अमरावती विभाग	23	34	75	65	60	85	99	154	160	116	78
२६	बर्धा	1	1	1	5	9	7	11	1	2	2	2
२७	नागपूर	1	2	3	6	7	7	3	3	3	3	2
२८	भंडारा	5	4	6	7	7	9	4	11	17	15	10
२९	चंद्रपूर	2	1	1	1	..	..	..	2	3	2	2
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर विभाग	9	8	11	19	23	23	18	17	25	22	16
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1668	2584	2651	2827	2954	3131	3789	4440	4533	4038	3441

TABLE XIX—Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरान) (Area in hundred hectares)

कापूस Cotton												District
१९६०-६१ 1960-61 158	७०-७१ 1970-71 159	८०-८१ 1980-81 160	८५-८६ 1985-86 161	८६-८७ 1986-87 162	८७-८८ 1987-88 163	८८-८९ 1988-89 164	८९-९० 1989-90 165	९०-९१ 1990-91 166	९१-९२ 1991-92 167	९२-९३ 1992-93 168	९३-९४ 1993-94 169	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
113	105	37	17	20	13	26	5	8	7	5	3	Nasik
687	643	609	615	643	632	690	662	662	699	587	711	Dhule
2042	2412	2126	2212	1901	1584	1582	1689	1881	2090	1751	2101	Jalgaon
2842	3160	2772	2844	2564	2229	2298	2356	2551	2796	2343	2815	Total Nasik Division
324	283	172	9	6	7	13	12	17	24	7	7	Ahmednagar
61	87	60	4	4	2	1	2	2	2	1	..	Pune
112	194	177	67	33	35	26	18	24	29	36	23	Solapur
497	564	409	80	43	44	40	32	43	55	44	30	Total Pune Division
25	72	71	24	19	2	14	8	7	7	13	5	Satara
48	43	31	15	16	14	13	11	13	12	13	13	Sangli
19	6	5	2	2	1	1	1	2	2	1	1	Kolhapur
92	121	107	41	37	17	28	20	22	21	27	19	Total Kolhapur Dn.
1836	1781	1451	562	522	524	557	595	639	655	584	586	Aurangabad
..	..	..	1269	1257	1107	1068	1219	1329	1288	1081	1100	Jalna
584	512	315	204	325	284	326	288	317	345	350	384	Beed
2420	2293	1766	2035	2104	1915	1951	2102	2285	2288	2015	2070	Total Aurangabad Dn.
..	..	..	206	226	233	332	200	234	283	247	246	Latur
592	437	220	..	..	..	1	..	..	..	..	..	Osmanabad
1886	1986	2042	2364	2280	2079	2179	2189	2278	2349	2369	2261	Nanded
2289	2656	2416	2358	2461	2527	2733	2564	2661	2807	2687	2680	Parbhani
4767	5079	4678	4928	4967	4839	5245	4953	5173	5439	5303	5187	Total Latur Division
2452	2565	2225	2432	2568	2287	2442	2553	2654	2582	2169	2161	Buldhana
3151	3375	3378	3607	3767	3439	3541	3593	3719	3585	3054	3018	Akola
3380	3614	3507	3632	3676	3488	3628	3523	3734	3621	3336	3233	Amravati
2938	3551	3563	4336	4399	4149	4383	4356	4248	4158	4038	3877	Yavatmal
11921	13105	12673	14007	14410	13363	13994	14025	14355	13946	12597	12289	Total Amravati Dn.
1504	1833	1916	1881	1778	1500	1457	1489	1539	1478	1315	1292	Wardha
700	930	795	713	673	576	591	657	695	591	547	512	Nagpur
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara
252	413	381	560	568	602	669	631	639	628	607	574	Chandrapur
..	..	..	1	1	2	2	2	..	..	..	..	Gadchiroli
2456	3176	3092	3155	3020	2680	2719	2779	2873	2697	2469	2378	Total Nagpur Division
24995	27498	25497	27090	27145	25087	26275	26267	27302	27242	24798	24788	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	भुईमूग (खरीप) Groundnut (Kharif)											
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 70-71	८०-८१ 80-81	८५-८६ 85-86	८६-८७ 86-87	८७-८८ 87-88	८८-८९ 88-89	८९-९० 89-90	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94
1	2	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	1	1	1	1	11	2	2	2	2	2	2
३	रायगड	..	..	2	1	1	4	4	1	1	1	1	2
४	रत्नागिरी	..	3	4	..	..	1	1	1	1	1	1	1
५	मिथुदुर्ग	..	..	..	6	7	6	10	8	12	12	10	11
	एकूण कोकण विभाग	..	4	7	8	9	22	17	12	16	16	14	16
६	नासिक	726	428	555	422	331	324	448	499	489	502	407	423
७	धुळे	1321	1100	891	864	846	792	869	838	808	838	637	708
८	जळगाव	1033	669	583	554	591	502	502	456	431	406	256	220
	एकूण नासिक विभाग	3080	2197	2029	1840	1768	1618	1819	1793	1728	1746	1300	1351
९	अहमदनगर	314	189	135	99	84	71	96	138	145	154	105	102
१०	पुणे	229	277	323	381	392	451	466	438	419	441	405	428
११	सोलापूर	799	633	257	108	130	66	110	99	99	120	89	54
	एकूण पुणे विभाग	1342	1099	715	588	606	588	672	675	663	715	599	584
१२	सातारा	602	632	614	666	697	687	691	720	737	749	707	698
१३	सांगली	832	758	434	470	557	543	554	444	453	442	430	336
१४	कोल्हापूर	516	574	500	635	640	690	732	682	684	694	660	562
	एकूण कोल्हापूर विभाग	1950	1964	1548	1771	1894	1920	1977	1846	1874	1885	1797	1596
१५	औरंगाबाद	733	240	287	151	120	131	114	127	148	158	155	170
१६	जालना	..	..	..	98	80	78	93	71	82	82	64	67
१७	बीड	644	378	163	119	120	156	182	194	214	216	189	188
	एकूण औरंगाबाद विभाग	1377	618	450	368	320	365	389	392	444	456	408	425
१८	लातूर	..	..	..	356	329	297	303	319	297	289	242	172
१९	उस्मानाबाद	1214	1228	403	156	142	144	163	164	171	173	129	103
२०	नांदेड	182	290	157	44	51	47	54	57	38	35	27	21
२१	परभणी	463	130	152	86	79	83	95	87	86	78	41	43
	एकूण लातूर विभाग	1859	1648	712	642	601	571	615	627	588	575	439	339
२२	वुल्हाणा	353	253	272	139	135	84	126	138	146	142	138	129
२३	अकोला	404	260	173	78	77	69	104	67	60	53	30	29
२४	अमरावती	184	409	315	222	227	263	351	320	296	294	228	215
२५	यवतमाळ	215	358	241	120	112	101	105	85	77	76	37	36
	एकूण अमरावती विभाग	1156	1280	1001	559	551	517	686	610	579	565	433	409
२६	वर्धा	9	78	48	179	205	138	168	171	171	177	109	114
२७	नागपूर	50	137	124	143	182	204	252	249	218	225	202	195
२८	भंडारा	4	12	17	3	14	13	13	3	3	3	2	1
२९	चंद्रपूर	1	3	2	1	5	5	3	1	3	1	1	1
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर विभाग	64	230	191	326	406	360	436	424	395	406	314	311
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	10828	9040	6653	6102	6155	5961	6611	6379	6287	6364	5304	5031

TABLE XIX—Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in hundred hect.)

करडई Safflower										District
८०-८१ 1980-81	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	
182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total-Konkan Division
9	8	9	9	7	6	7	1	4	5	Nasik
1	8	8	7	7	4	4	3	2	4	Dhule
41	55	65	178	206	190	236	57	183	169	Jalgaon
51	71	82	194	220	200	247	61	189	178	Total-Nasik Division
651	803	761	793	593	637	657	491	518	499	Ahmednagar
281	474	464	445	426	434	431	395	346	356	Pune
577	562	523	572	526	434	557	430	386	417	Solapur
1473	1839	1748	1810	1545	1505	1645	1316	1250	1272	Total-Pune Division
54	35	40	58	51	50	52	51	46	53	Satara
78	96	110	130	132	121	132	123	99	107	Sangli
16	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Kolhapur
148	131	150	188	183	171	184	174	145	160	Total-Kolhapur Division
979	763	674	758	701	732	738	241	359	451	Aurangabad
..	699	600	722	613	614	617	244	539	467	Jalna
455	527	466	617	408	438	415	142	282	356	Beed
1434	1989	1740	2097	1722	1784	1770	627	1180	1274	Total-Aurangabad Division
..	154	141	353	201	184	177	48	162	195	Latur
312	448	389	593	375	390	406	261	360	457	Osmanabad
28	115	69	109	76	90	102	84	81	109	Nanded
706	678	676	750	767	788	834	402	792	821	Parbhani
146	1395	1275	1805	1419	1452	1519	795	1395	1582	Total-Latur Division
503	489	539	571	484	545	591	97	708	752	Buldhana
146	197	197	263	222	235	273	113	386	486	Akola
1	1	3	23	..	9	12	9	67	111	Amravati
1	3	8	3	8	14	29	19	18	21	Yavatmal
651	690	747	860	714	803	905	238	1179	1370	Total-Amravati Division
..	..	..	2	4	3	4	..	..	1	Wardha
..	..	..	..	2	2	..	..	..	1	Nagpur
..	1	1	4	4	3	5	..	3	3	Bhandara
..	3	..	2	1	6	..	..	..	2	Chandrapur
..	..	..	1	1	1	2	..	1	1	Gadchiroli
..	4	1	9	12	15	11	..	4	8	Total-Nagpur Division
4803	619	5743	6963	5815	5930	6281	3211	5342	5844	Total-Maharashtra State

अ. नं. Sr. No	जिल्हा	सूर्यफूल Sunflower					
		१९८०-८१ 1980-81	१९८५-८६ 1985-86	१९८६-८७ 1986-87	१९८७-८८ 1987-88	१९८८-८९ 1988-89	१९८९-९० 1989-90
		192	193	194	195	196	197
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..
३	रायगड	..	..	..	..	..	..
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	2
६	नामिक	..	2	4	11	27	7
७	धळे	..	5	24	18	21	21
८	जळगाव	2	6	7	21	22	30
	एकूण नाशिक विभाग	2	13	35	50	70	58
९	अहमदनगर	2	202	216	138	217	262
१०	पुणे	..	28	11	23	39	40
११	सोलापूर	7	506	523	636	567	697
	एकूण पुणे विभाग	9	736	750	797	823	999
१२	सातारा	..	2	4	5	6	19
१३	सांगली	2	7	14	52	34	27
१४	कोल्हापूर	..	..	..	..	..	..
	एकूण कोल्हापूर विभाग	2	9	18	57	40	46
१५	औरंगाबाद	5	49	52	57	94	85
१६	जालना	..	111	80	117	106	111
१७	बीड	26	475	419	366	579	471
	एकूण औरंगाबाद विभाग	31	635	551	540	779	667
१८	लातूर	..	654	813	659	804	877
१९	उस्मानाबाद	235	696	533	609	981	818
२०	नांदेड	9	114	99	307	224	259
२१	परभणी	6	213	154	295	342	238
	एकूण लातूर विभाग	250	1677	1599	1870	2351	2192
२२	बुलढाणा	..	133	135	277	228	120
२३	अकोला	1	15	56	331	162	89
२४	अमरावती	1	3	4	20	8	14
२५	यवतनाळ	..	11	20	130	99	50
	एकूण अमरावती विभाग	2	162	215	758	497	273
२६	वर्धा	..	..	1	11	28	9
२७	नागपूर	..	..	1	1	..	1
२८	भंडारा	..	..	..	1	1	..
२९	चंद्रपूर	..	..	..	1	11	6
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर विभाग	..	..	2	14	40	3 16
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	296	3232	3170	4086	4600	4253

TABLE XIX-Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)
(Area in hundred hect.)

सूर्यफल Sunflower												District
१९९०-९१ 1990-91			१९९१-९२ 1991-92			१९९२-९३ 1992-93			१९९३-९४ 1993-94			
खरीप Kharif 198	रब्बी Rabi 199	उन्हाळी Summer 200	खरीप Kharif 201	रब्बी Rabi 202	उन्हाळी Summer 203	खरीप Kharif 204	रब्बी Rabi 205	उन्हाळी Summer 206	खरीप Kharif 207	रब्बी Rabi 208	उन्हाळी Summer 209	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total-Konkan Dn.
..	10	2	21	8	1	22	17	2	16	10	4	Nasik
9	9	8	8	12	2	8	15	6	8	13	5	Dhule
..	17	26	6	28	54	29	28	37	46	34	29	Jalgaon
9	36	36	35	48	57	59	60	45	70	57	38	Total-Nasik Dn.
186	162	70	236	124	8	220	111	6	238	126	7	Ahmadnagar
22	8	9	32	19	13	29	21	6	28	27	6	Pune
293	350	195	292	379	47	282	312	36	239	346	37	Solapur
501	520	274	560	522	68	531	440	48	505	499	50	Total-Pune Division
19	5	2	24	5	2	27	6	4	14	7	4	Satara
20	..	9	23	81	2	25	86	3	19	31	4	Sangli
..	..	..	..	..	..	..	..	1	1	..	1	Kolhapur
39	5	11	47	86	4	52	92	8	34	38	9	Total-Kolhapur Dn.
43	32	24	59	31	8	68	113	18	139	103	18	Aurangabad
25	57	46	32	50	6	83	116	17	111	133	18	Jalna
184	325	99	224	171	3	206	381	74	232	297	74	Beed
252	414	169	315	252	17	357	614	109	482	533	110	Total-Aurangabad Dn.
236	516	135	208	258	6	168	401	8	266	519	122	Latur
521	224	64	498	134	6	387	308	6	488	440	16	Osmanabad
105	88	153	114	80	5	104	120	35	143	174	43	Nanded
141	121	90	153	125	15	148	174	67	247	233	112	Parbhani
1003	949	442	973	597	35	807	1003	116	1144	1366	293	Total-Latur Division
85	35	21	96	23	6	103	53	9	115	111	8	Buldhana
51	12	27	56	14	3	56	43	8	66	75	6	Akola
11	5	1	14	3	1	17	8	2	33	10	2	Amravati
21	6	15	24	6	6	25	12	22	23	15	13	Yavatmal
168	58	64	190	46	16	201	116	41	237	211	29	Total-Amravati Dn.
11	1	..	7	..	..	1	..	..	4	2	..	Wardha
..	..	..	1	..	..	1	1	..	1	3	..	Nagpur
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara
..	8	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Chandrapur
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
11	9	..	8	..	..	2	1	..	5	5	..	Total-Nagpur Dn.
1983	1991	996	2128	1551	197	2009	2326	367	2477	2709	529	Total-Mah. State

TABLE XIX—Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)
(Area in hundred hect.)

सोयाबीन Soyabean		एकूण तेलबिया Total Oilseeds					District		
८७-८८ 87-88	८८-८९ 88-89	८९-९० 89-90	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94	८०-८१ 80-81	८५-८६ 85-86	
220	221	222	223	224	225	226	227	228	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	1	..	..	..	23	23	Thane
..	..	..	..	..	..	..	12	9	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	56	105	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	11	Sindhudurg
..	..	..	1	..	..	..	91	148	Total Konkan Division
6	1	..	5	4	5	17	728	587	Nasik
..	..	..	3	3	9	10	1035	1053	Dhule
..	..	2	13	8	10	11	774	980	Jalgaon
6	1	2	21	15	24	38	2537	2620	Total Nasik Division
..	..	3	5	4	4	5	820	1196	Ahmadnagar
..	..	..	8	4	4	5	713	1009	Pune
1	..	1	1	2	7	7	962	1382	Solapur
1	..	4	14	10	15	17	2495	3587	Total Pune Division
..	2	..	20	20	42	53	677	721	Satara
10	28	64	161	181	410	517	525	583	Sangli
29	55	98	154	211	271	389	516	660	Kolhapur
39	85	162	335	412	723	959	1718	1964	Total Kolhapur Division
..	..	..	10	13	13	52	1553	1167	Aurangabad
2	..	..	..	1	3	13	..	1178	Jalna
..	..	52	3	3	2	16	1117	1543	Beed
2	..	52	13	17	18	81	2670	3888	Total Aurangabad Division
..	..	..	2	..	1	29	..	1560	Latur
..	..	..	3	1	1	1	1759	1633	Osmanabad
2	..	..	2	..	2	13	405	524	Nanded
5	..	..	1	1	..	3	1267	1389	Parbhani
7	..	..	8	2	4	46	3431	5106	Total Latur Division
1	1	3	5	4	10	126	820	818	Buldhana
..	..	..	15	17	35	73	418	377	Akola
106	166	201	308	396	448	570	442	402	Amaravati
12	10	10	29	28	64	118	397	320	Yavatmal
119	177	214	357	445	557	885	2077	1917	Total Amravati Division
87	73	92	150	322	503	675	254	429	Wardha
441	479	632	892	1104	1324	1669	619	902	Nagpur
8	15	35	65	121	163	160	398	407	Bhandara
27	24	74	144	289	318	483	787	763	Chandrapur
..	..	..	..	..	1	4	..	117	Gadchiroli
563	591	833	1251	1836	2309	2991	2058	2618	Total Nagpur Division
737	854	1267	2000	2737	3650	5017	17077	21843	Total Maharashtra State

तक्ता एकोणीस-समाप्त
TABLE XIX-Concl'd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)
(Area in hundred hect.)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा 2	एकूण तेलबिया Total Oilseeds								District
		८६-८७ 86-87	८७-८८ 87-88	८८-८९ 88-89	८९-९० 89-90	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94	
1	2	229	230	231	232	233	234	235	236	
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
२	ठाणे	53	76	51	48	53	51	54	53	Thane
३	रायगड	24	27	24	20	29	27	17	9	Raigad
४	रत्नागिरी	94	127	30	29	60	60	58	62	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	18	35	35	34	47	54	53	59	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	189	265	140	131	189	192	182	183	Total Konkan Division
६	नासिक	553	648	717	753	771	813	702	720	Nasik
७	धुळे	1044	1055	1240	1204	1180	1143	1017	1107	Dhule
८	जळगाव	883	1041	1938	1648	1630	1473	1451	1352	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	2480	2744	3895	3605	3581	3429	3170	3179	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	1125	1155	1203	1350	1595	1164	1108	1334	Ahmadnagar
१०	पुणे	1038	1133	1068	995	1018	1020	919	974	Pune
११	सोलापूर	1264	1491	1705	1642	1979	1426	1221	1250	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	3427	3779	3976	3987	4592	3610	3248	3558	Total Pune Division
१२	सातारा	755	808	805	838	919	946	917	869	Satara
१३	सांगली	707	783	777	682	819	887	1081	1034	Sangli
१४	कोल्हापूर	669	786	816	817	874	943	974	996	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	2131	2377	2398	2337	2612	2776	2972	2899	Total Kolhapur Dn.
१५	औरंगाबाद	1037	1202	1369	1334	1456	767	986	1134	Aurangabad
१६	जालना	890	1048	1027	982	1004	539	934	918	Jalna
१७	बीड	1442	1570	1714	1627	1727	1052	1442	1593	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	3369	3820	4110	3943	4187	2358	3362	3645	Total Aurangabad Dn.
१८	लातूर	1687	1764	1883	1832	1804	1135	1297	1677	Latur
१९	उस्मानाबाद	1447	1859	2298	2110	1891	1476	1569	1923	Osmanabad
२०	नांदेड	430	735	853	861	936	568	634	765	Nanded
२१	परभणी	1261	1643	1997	1962	2200	1151	1608	1930	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	4825	6001	7031	6765	6831	4330	5108	6295	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	925	1091	1132	1060	1191	672	1313	1538	Buldhana
२३	अकोला	458	814	714	596	689	483	749	871	Akola
२४	अमरावती	436	566	675	663	774	816	874	1060	Amravati
२५	यवतमाळ	353	419	493	421	452	350	431	459	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	2172	2890	3014	2740	3106	2321	3367	3928	Total Amravati Dn.
२६	वर्धा	451	530	556	529	540	663	748	926	Wardha
२७	नागपूर	1037	1171	1231	1319	1565	1663	1838	2156	Nagpur
२८	भंडारा	352	291	312	350	352	335	391	471	Bhandara
२९	चंद्रपूर	648	853	749	757	800	889	889	1095	Chandrapur
३०	गडचिरोली	110	133	123	112	104	68	84	114	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	2598	2978	2971	3067	3361	3618	3950	4762	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	21191	24854	27535	26575	28459	22634	25359	28449	Total Mah. State

---

तक्ता बीस
TABLE XX

- टीपा :— १. ह्या तक्त्यातील सन १९९०-९१ ते १९९३-९४ पर्यंत उत्पादनाची माहिती अंतिम अंदाजावर आधारित आहे.
२. कापसाचे उत्पादन शंभर गाठीत असून प्रत्येक गाठ १७० किलोची आहे.

- Notes* :— 1. Production given in this table from 1990-91 to 1993-94 is based on final forecast.
2. Production of cotton is given in '00' bales of 170 kg each.

महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकाखालील जिल्हावार उत्पादन १९६०-६१, १९७०-७१, १९८०-८१ व १९८५-८६ ते १९९३-९४

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	तांदूळ (एकूण) Rice (Total)											
		१९६०-६१ 1960-61 3	७०-७१ 70-71 4	८०-८१ 80-81 5	८५-८६ 85-86 6	८६-८७ 86-87 7	८७-८८ 87-88 8	८८-८९ 88-89 9	८९-९० 89-90 10	९०-९१ 90-91 11	९१-९२ 91-92 12	९२-९३ 92-93 13	९३-९४ 93-94 14
१	बृहन्मुंबई	39	21	16	5	2	5	5	6	..	..	..	..
२	ठाणे	1978	2481	2940	2640	1663	2768	3004	2823	2879	2694	2850	3034
३	रायगड	1994	2458	2656	2695	2603	3092	3440	2975	2503	3356	2945	3284
४	रत्नागिरी	1272	1994	2690	1522	929	1592	1708	1871	1713	1881	1739	1934
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	1325	1344	1491	1466	1844	1588	1413	1593	1616
	एकूण कोकण वि.	5283	6954	8302	8187	6541	8948	9623	9519	8683	9344	9127	9868
६	नासिक	362	362	454	336	208	300	469	391	424	319	491	579
७	धुळे	125	102	198	88	92	140	268	299	252	148	183	293
८	जळगाव	28	53	130	13	39	53	39	46	41	57	20	13
	एकूण नासिक वि.	515	517	782	437	339	493	776	736	717	524	694	885
९	अहमदनगर	95	56	154	72	76	96	79	137	60	54	104	64
१०	पुणे	534	365	1048	610	656	753	893	859	840	639	818	538
११	सोलापूर	93	51	145	13	23	24	67	59	44	45	48	27
	एकूण पुणे वि.	722	472	1275	695	755	873	1039	1055	944	738	970	629
१२	सातारा	230	301	631	553	461	629	819	882	718	752	683	796
१३	सांगली	128	157	401	268	241	319	391	359	273	311	373	313
१४	कोल्हापूर	1345	1165	2213	2548	1767	1908	2572	2451	2560	2524	2676	2441
	एकूण कोल्हापूर वि.	1703	1623	3245	3369	2469	2856	3782	3692	3551	3587	3732	3550
१५	औरंगाबाद	53	27	67	10	10	11	15	22	21	7	11	12
१६	जालना	..	..	..	14	11	11	30	14	18	8	14	16
१७	बीड	64	35	89	39	20	35	43	61	58	21	43	42
	एकूण औरंगाबाद वि.	117	62	156	63	41	57	88	97	97	36	68	70
१८	लातूर	..	..	..	97	6	82	95	216	288	56	179	194
१९	उस्मानाबाद	161	155	329	33	14	58	80	111	140	37	86	83
२०	नांदेड	195	139	431	185	122	123	191	328	311	100	232	313
२१	परभणी	111	66	271	97	144	151	228	236	256	100	178	190
	एकूण लातूर विभाग	467	360	1031	412	286	414	594	891	995	293	675	780
२२	बुलढाणा	17	34	31	13	8	14	31	12	28	18	26	28
२३	अकोला	46	41	86	48	43	41	18	37	56	32	44	61
२४	अमरावती	42	46	103	83	68	78	65	77	57	61	75	96
२५	यवतमाळ	61	63	108	46	53	44	48	52	70	36	48	46
	एकूण अमरावती वि.	166	184	328	190	172	177	162	178	211	147	193	231
२६	वर्धा	19	75	47	36	60	7	78	39	34	22	27	22
२७	नागपूर	175	350	581	670	555	287	785	356	389	401	459	517
२८	भंडारा	2967	3462	3982	4249	3769	971	5333	3845	4110	3529	3846	4404
२९	चंद्रपूर	1558	2563	3418	1599	1359	1048	2210	1719	2058	1472	2295	2221
३०	गडचिरोली	..	..	..	1698	1282	1072	2200	1413	1348	909	1552	1667
	एकूण नागपूर वि.	4719	6450	8028	8252	7025	3385	10606	7372	7939	6333	8179	8831
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	13692	16622	23147	21605	17628	17203	26670	23540	23137	21002	23638	24844

सूचना :- १. या तक्त्यातील सन १९९०-९१ ते १९९३-९४ चे आकडे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत.

TABLE XX

Districtwise production of various crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1980-81 & 1985-86 to 1993-94
(उत्पादन मे. '००' टनात) (Production in hundred tonnes)

गहू Wheat												District
१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 70-71	८०-८१ 80-81	८५-८६ 85-86	८६-८७ 86-87	८७-८८ 87-88	८८-८९ 88-89	८९-९० 89-90	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94	
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
242	564	891	629	490	636	1074	891	912	577	758	943	Nasik
241	495	421	231	258	228	398	292	342	199	317	335	Dhule
202	521	551	259	299	473	465	445	580	339	602	654	Jalgaon
685	1580	1863	1119	1047	1337	1937	1628	1834	1115	1677	1932	Total Nasik Division
186	287	706	559	523	554	1019	899	968	879	754	1187	Ahmednagar
95	156	354	369	444	585	746	630	668	657	650	832	Pune
159	227	344	198	286	359	525	466	476	312	316	475	Solapur
440	670	1404	1126	1253	1498	2290	1995	2112	1848	1720	2494	Total Pune Division
118	102	291	329	237	236	425	343	351	476	312	504	Satara
98	89	260	212	199	187	270	244	268	328	246	324	Sangli
16	17	187	274	231	223	238	121	136	185	180	166	Kolhapur
232	208	738	815	667	646	933	708	755	989	738	994	Total Kolhapur Division
240	191	911	127	108	208	478	391	409	271	530	527	Aurangabad
..	..	..	376	196	286	391	438	348	180	291	414	Jalna
143	116	538	204	96	200	309	300	331	75	168	280	Beed
383	307	1449	707	400	694	1178	1129	1088	526	989	1221	Total Aurangabad Division
..	..	..	199	53	143	301	255	236	52	155	258	Latur
301	156	293	194	69	110	242	269	256	54	104	324	Osmanabad
111	56	275	155	82	153	288	269	226	153	279	292	Nanded
327	138	522	397	242	337	519	589	447	382	428	635	Parbhani
739	350	1090	945	446	743	1350	1382	1165	641	966	1509	Total Latur Division
198	138	354	87	63	116	297	336	399	129	343	366	Buldhana
203	230	300	272	251	216	323	255	292	95	243	253	Akola
157	161	377	321	291	257	463	342	365	128	219	176	Amravati
85	77	236	144	152	104	210	224	249	103	227	278	Yavatmal
643	606	1267	824	757	693	1293	1157	1305	455	1032	1073	Total Amravati Division
161	129	271	202	212	154	233	249	201	215	194	168	Wardha
460	269	415	426	522	414	592	489	464	277	378	674	Nagpur
115	138	192	150	159	166	212	145	108	87	111	231	Bhandara
153	146	173	181	182	165	273	206	142	98	159	245	Chandrapur
..	..	..	20	15	27	38	18	13	6	12	18	Gadchiroli
889	682	1051	979	1090	926	1348	1107	928	683	854	1336	Total Nagpur Division
4011	4403	8862	6515	5660	6538	10329	9106	9187	6257	7976	10559	Total Maharashtra State

Note.—1) In this table the figures are based on final forecast for the year 1990-91 to 1993-94.

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	खरीप ज्वारी Kharif Jowar											
		१९६०-६१	७०-७१	८०-८१	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४
		1960-61 27	1970-71 28	1980-81 29	1985-86 30	1986-87 31	1987-88 32	1988-89 33	1989-90 34	1990-91 35	1991-92 36	1992-93 37	1993-94 38
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
२	ठाणे	..	1	4	1	1	3	2	3	..	..	..	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
४	रत्नागिरी	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
	एकूण कोकण वि.	..	1	5	1	1	3	2	3	..	..	..	
६	नासिक	116	90	747	242	177	275	406	369	419	228	397	
७	धुळे	376	330	1122	491	695	1005	1319	1437	1306	751	1490	
८	जळगाव	1913	530	2566	1877	2464	3858	3184	4217	3403	2417	5132	
	एकूण नासिक वि.	2405	950	4435	2610	3336	5138	4909	6023	5128	3396	7019	
९	अहमदनगर	2	46	367	65	176	199	89	217	171	56	185	
१०	पुणे	194	159	422	239	298	251	318	271	223	201	181	
११	सोलापूर	12	11	110	78	53	119	96	47	51	29	52	
	एकूण पुणे वि.	208	216	899	382	527	569	503	535	445	286	418	
१२	सातारा	508	682	1140	1050	1318	1462	1424	1766	1423	1371	1480	
१३	सांगली	2148	924	1618	1431	1276	2178	1966	2019	1898	1338	1660	
१४	कोल्हापूर	759	414	656	734	833	934	925	966	1084	600	1020	
	एकूण कोल्हापूर वि.	3415	2020	3414	3215	3427	4574	4315	4751	4405	3309	4160	
१५	औरंगाबाद	912	201	1189	231	566	774	415	858	579	355	724	
१६	जालना	..	..	..	554	819	878	399	905	800	429	1180	
१७	बीड	704	254	1189	616	516	1396	471	1086	1123	383	1674	
	एकूण औरंगाबाद वि.	1616	455	2378	1401	1901	3048	1285	2849	2502	1167	3578	
१८	लातूर	..	..	..	1551	443	2587	719	2356	2347	876	4053	
१९	उस्मानाबाद	1714	435	2260	578	225	1289	480	939	1034	527	1603	
२०	नांदेड	2009	612	1879	2094	1329	3389	676	3875	2868	1588	4846	
२१	परभणी	1499	461	1423	1410	1037	1880	944	2151	2420	1610	4225	
	एकूण लातूर वि.	5222	1508	5562	5633	3034	9145	2819	9321	8669	4601	14727	
२२	बुलढाणा	1964	1036	3097	2259	2225	3623	2116	4366	4086	1447	5256	
२३	अकोला	1700	624	1996	2875	1769	4594	2465	5488	4433	2758	6047	
२४	अमरावती	1403	444	2141	2311	1429	2511	1626	3527	2581	1614	2909	
२५	यवतमाळ	2016	798	2207	2945	1747	2998	2059	4091	3446	3013	3737	
	एकूण अमरावती वि.	7083	2902	9441	10390	7170	13726	8266	17472	14546	8832	17949	
२६	वर्धा	738	354	1045	1346	430	1036	1010	1645	779	668	876	
२७	नागपूर	1074	348	1017	1182	1056	1291	1252	1528	1349	770	1061	
२८	भंडारा	28	8	6	3	2	11	4	4	3	1	..	
२९	चंद्रपूर	230	117	207	301	221	339	302	487	206	226	291	
३०	गडचिरोली	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	
	एकूण नागपूर वि.	2070	827	2275	2833	1709	2677	2568	3664	2337	1665	2228	
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	22019	8879	28409	26465	21105	38880	24667	44618	38032	23256	50079	

TABLE XX—Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनास) (Production in hundred tonnes)

रबी ज्वारी Rabi Jawar												District	
६०-६१ 1960-61 39	७०-७१ 1970-71 40	८०-८१ 1980-81 41	८५-८६ 1985-86 42	८६-८७ 1986-87 43	८७-८८ 1987-88 44	८८-८९ 1988-89 45	८९-९० 1989-90 46	९०-९१ 1990-91 47	९१-९२ 1991-92 48	९२-९३ 1992-93 49	९३-९४ 1993-94 50		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Dn.
170	58	266	153	88	286	274	243	301	55	96	271	..	Nasik
883	261	514	486	343	407	526	551	679	116	366	455	..	Dhule
233	128	294	277	286	666	772	798	814	312	605	806	..	Jalgaon
1286	447	1074	916	717	1359	1572	1592	1794	483	1037	1532	..	Total Nasik Dn.
3174	915	2828	1573	966	2910	2779	2608	2854	1312	2042	2589	..	Ahmadnagar
2032	504	1925	1803	1328	2815	2432	2758	2555	1742	2392	3252	..	Pune
3762	1189	2953	1766	1494	3497	2921	3597	3755	1952	2684	4227	..	Solapur
8968	2608	7706	5142	3788	9222	8132	8963	9164	5006	7118	10068	..	Total Pune Division
998	598	1080	1106	765	1160	1330	1324	1295	1055	895	1233	..	Satara
466	162	280	214	235	628	667	969	604	509	594	903	..	Sangli
11	4	14	20	58	78	55	60	88	79	110	118	..	Kolhapur
1475	764	1374	1340	1058	1866	2052	2353	1987	1643	1599	2254	..	Total Kolhapur Dn.
1218	639	1565	523	447	1617	1437	1830	1807	334	1251	1673	..	Aurangabad
..	..	..	802	503	970	723	1129	889	521	1081	1051	..	Jalna
2049	611	1291	862	835	1658	1371	1779	1859	573	1463	1963	..	Beed
3267	1250	2856	2187	1785	4245	3531	4738	4555	1428	3795	4687	..	Total Aurangabad Dn.
..	..	..	173	30	318	245	310	283	60	192	319	..	Latur
1764	545	399	642	443	968	932	1270	1488	537	1074	1720	..	Osmanabad
652	102	213	242	155	174	152	253	217	164	212	286	..	Nanded
1771	583	1012	812	887	1223	820	1283	1261	810	1089	1578	..	Parbhani
4187	1230	1624	1869	1515	2683	2149	3116	3249	1571	2567	3903	..	Total Latur Dn.
2	2	4	2	1	2	1	6	7	1	4	12	..	Buldhana
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Akola
..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Amravati
..	1	..	..	..	..	3	4	4	1	1	..	..	Yavatmal
2	3	4	3	1	2	4	10	11	2	5	12	..	Total Amravati Dn.
4	4	7	6	7	2	2	1	2	1	..	2	..	Wardha
197	76	197	224	186	258	185	226	168	102	130	152	..	Nagpur
142	53	133	100	93	85	73	51	40	18	18	29	..	Bhandara
688	260	700	801	631	509	389	505	380	338	448	504	..	Chandrapur
..	..	..	125	166	171	95	99	98	53	79	96	..	Gadchiroli
1031	393	1037	1256	1083	1025	744	882	688	512	676	783	..	Total Nagpur Division
20216	6695	15676	12713	9947	20402	18184	21654	21448	10645	16797	23239	..	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा 2	बाजरी Bajri											
		६०-६१ 1960-61 51	७०-७१ 1970-71 52	८०-८१ 1980-81 53	८५-८६ 1985-86 54	८६-८७ 1986-87 55	८७-८८ 1987-88 56	८८-८९ 1988-89 57	८९-९० 1989-90 58	९०-९१ 1990-91 59	९१-९२ 1991-92 60	९२-९३ 1992-93 61	९३-९४ 1993-94 62
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
	एकूण कोकण वि.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
६	नासिक	1241	1708	1731	656	656	1874	2109	2425	2296	1417	3768	1676
७	धुळे	655	937	781	279	593	983	1186	1411	1220	1044	1855	884
८	जळगाव	242	455	545	450	631	1633	917	1280	1233	722	1452	1104
	एकूण नासिक वि.	2138	3100	3057	1385	1880	4490	4212	5116	4749	3183	7075	3664
९	अहमदनगर	615	1262	1038	372	398	692	1197	1767	1403	1978	3411	1981
१०	पुणे	656	659	640	543	611	582	1111	1441	1297	1216	1503	1032
११	सोलापूर	66	240	180	63	73	60	82	114	113	113	121	199
	एकूण पुणे वि.	1337	2161	1858	978	1082	1334	2390	3322	2813	3307	5035	3212
१२	सातारा	353	317	203	167	217	494	366	619	429	471	406	378
१३	सांगली	209	178	181	386	142	294	178	203	213	280	386	287
१४	कोल्हापूर	3	2	2	1	1	1	4	2	1	1	1	1
	एकूण कोल्हापूर वि.	565	497	386	554	360	789	548	824	643	752	793	666
१५	औरंगाबाद	382	1192	878	549	490	1068	789	1213	1202	657	1706	1883
१६	जालना	..	..	..	141	266	427	303	428	522	414	760	721
१७	बीड	189	971	523	470	424	663	487	768	851	519	1953	1467
	एकूण औरंगाबाद वि.	571	2163	1401	1160	1180	2158	1579	2409	2575	1590	4419	4071
१८	लातूर	..	..	..	19	21	38	38	72	47	24	52	77
१९	उस्मानाबाद	45	131	48	12	14	63	37	61	44	19	78	94
२०	नांदेड	5	6	8	2	5	2	4	7	4	..	7	6
२१	परभणी	8	98	48	22	30	61	33	60	52	26	79	78
	एकूण लातूर वि.	58	235	104	55	70	164	112	200	147	69	216	255
२२	बुलढाणा	39	23	48	19	37	67	63	72	84	29	104	73
२३	अकोला	41	14	44	9	14	24	22	33	37	13	43	54
२४	अमरावती	43	13	29	13	10	17	15	18	20	8	23	22
२५	यवतमाळ	77	31	34	23	35	63	46	74	71	25	85	84
	एकूण अमरावती वि.	200	81	155	64	96	171	146	197	212	75	255	233
२६	वर्धा	13	4	3	1	1	3	3	4	3	1	3	3
२७	नागपूर	2	..	1	1	1	1	1	1	1	1	..	..
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२९	चंद्रपूर	2	..	1	..	..	..	..	1	..	..	..	..
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर वि.	17	4	5	2	2	4	4	6	4	2	3	3
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	4886	8241	6966	4198	4670	9110	8991	12074	11143	8978	17796	12104

TABLE XX-Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात) (Production in '00' tonnes)

इतर तृणधान्ये Other Cereals												District
६०-६१ 1960-61 63	७०-७१ 1970-71 64	८०-८१ 1980-81 65	८५-८६ 1985-86 66	८६-८७ 1986-87 67	८७-८८ 1987-88 68	८८-८९ 1988-89 69	८९-९० 1989-90 70	९०-९१ 1990-91 71	९१-९२ 1991-92 72	९२-९३ 1992-93 73	९३-९४ 1993-94 74	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
298	378	222	312	185	241	339	297	276	233	273	273	Thane
173	142	224	252	225	267	255	261	206	222	205	161	Raigad
544	405	624	518	294	529	475	527	579	579	545	521	Ratnagiri
..	..	..	162	66	139	128	137	129	113	92	93	Sindhudurg
1015	925	1070	1244	770	1176	1197	1222	1190	1147	1115	1048	Total Konkan Division
603	470	549	550	330	498	676	626	738	627	805	902	Nasik
127	167	260	217	204	582	686	458	522	353	424	612	Dhule
7	5	8	11	8	11	10	9	18	10	15	110	Jalgaon
737	642	817	778	542	1091	1372	1093	1278	990	1244	1624	Total Nasik Division
71	97	82	95	85	120	130	88	129	150	208	243	Ahmednagar
172	187	176	321	206	220	278	227	202	198	244	338	Pune
56	63	158	198	125	160	270	247	253	304	181	292	Solapur
299	347	416	614	416	500	678	562	584	652	633	873	Total Pune Division
103	72	202	233	191	175	178	215	259	239	280	211	Satara
43	30	72	154	184	137	125	187	99	121	137	202	Sangli
355	323	453	562	435	525	483	589	581	481	615	467	Kolhapur
501	425	727	949	810	837	786	991	939	841	1032	880	Total Kolhapur Division
14	28	80	76	32	52	38	78	87	131	765	815	Aurangabad
..	..	..	57	34	38	23	32	37	48	530	484	Jalna
62	29	61	77	100	115	106	102	42	39	68	67	Beed
76	57	141	210	166	205	167	212	166	218	1663	1366	Total Aurangabad Division
..	..	..	41	30	48	60	76	7	4	8	61	Latur
21	56	104	29	51	83	36	55	161	28	94	128	Osmanabad
15	5	11	5	5	8	2	8	19	13	26	23	Nanded
3	11	17	27	6	16	21	11	11	17	46	43	Parbhani
39	72	132	102	92	155	119	150	198	62	174	255	Total Latur Division
4	2	5	16	6	11	21	18	24	29	242	350	Buldhana
1	3	8	6	5	5	3	5	11	14	19	13	Akola
13	10	23	44	39	47	35	71	29	36	53	30	Amravati
2	4	8	2	..	1	1	1	2	6	7	4	Yavatmal
20	19	44	68	50	64	60	95	66	85	321	397	Total Amravati Division
..	..	..	..	..	..	1	8	1	4	6	3	Wardha
1	1	5	6	1	3	6	15	1	1	1	1	Nagpur
22	16	14	21	10	11	12	24	17	19	18	15	Bhandara
16	23	39	6	5	3	4	3	9	11	13	22	Chandrapur
..	..	..	46	50	36	40	44	7	16	41	18	Gadchiroli
39	40	58	79	66	53	63	94	35	51	79	59	Total Nagpur Division
2776	2577	3405	4044	2917	4081	4442	4419	4456	4046	5961	6502	Total Maharashtra State

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण तृणधान्ये Total Cereals											
		६०-६१ 60-61 75	७०-७१ 70-71 76	८०-८१ 80-81 77	८५-८६ 85-86 78	८६-८७ 86-87 79	८७-८८ 87-88 80	८८-८९ 88-89 81	८९-९० 89-90 82	९०-९१ 90-91 83	९१-९२ 91-92 84	९२-९३ 92-93 85	९३-९४ 93-94 86
१	वृहन्मुंबई	39	21	16	5	2	5	5	6	..	..	..	..
२	ठाणे	2276	2860	3166	2953	1849	3013	3345	3123	3155	2927	3123	3307
३	रायगड	2167	2600	2880	2947	2828	3359	3695	3236	2709	3578	3150	3445
४	रत्नागिरी	1816	2399	3316	2040	1223	2121	2183	2398	2292	2460	2284	2455
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	1487	1410	1630	1594	1981	1717	1526	1685	1709
	एकूण कोकण वि.	6298	7880	9378	9432	7312	10128	10822	10744	9873	10491	10242	10916
६	नासिक	2734	3252	4638	2566	1949	3869	5008	4945	5090	3223	6315	4650
७	धुळे	2407	2292	3296	1792	2185	3345	4383	4448	4321	2611	4605	3858
८	जळगाव	2625	1692	4094	2887	3727	6694	5387	6795	6089	3857	7826	6769
	एकूण नासिक वि.	7766	7236	12028	7245	7861	13908	14778	16188	15500	9691	18746	15277
९	अहमदनगर	4143	2663	5175	2736	2224	4571	5293	5716	5585	4429	6704	6174
१०	पुणे	3683	2030	4565	3885	3543	5206	5778	6186	5785	4653	5788	6126
११	सोलापूर	4148	1781	3818	2316	2054	4219	3961	4530	4692	2755	3402	5272
	एकूण पुणे वि.	11974	6474	13558	8937	7821	13996	15032	16432	16062	11837	15894	17572
१२	सातारा	2310	2072	3547	3438	3189	4156	4542	5149	4475	4364	4056	4377
१३	सांगली	3092	1540	2812	2665	2277	3743	3597	3981	3355	2887	3396	3608
१४	कोल्हापूर	2489	1925	3525	4139	3325	3669	4277	4189	4450	3870	4602	3858
	एकूण कोल्हापूर वि.	7891	5537	9884	10242	3791	11568	12416	13319	12280	11121	12054	11843
१५	औरंगाबाद	2819	2278	4690	1516	1653	3730	3172	4392	4105	1755	4987	5523
१६	जालना	..	..	..	1944	1829	2610	1869	2946	2614	1600	3856	3554
१७	बीड	3211	2016	3691	2268	1991	4067	2787	4096	4264	1610	5369	4946
	एकूण औरंगाबाद वि.	6030	4294	8381	5728	5473	10407	7828	11434	10983	4965	14212	14023
१८	लातूर	..	..	..	2080	583	3216	1458	3285	3208	1072	4639	3635
१९	उस्मानाबाद	4006	1478	3433	1488	816	2571	1807	2705	3123	1202	3039	3305
२०	नांदेड	2987	920	2817	2683	1698	3849	1313	4740	3645	2018	5602	4614
२१	परभणी	3719	1357	3293	2765	2346	3668	2565	4330	4447	2945	6045	5252
	एकूण लातूर विभाग	10712	3755	9543	9016	5443	13304	7143	15060	14423	7237	19325	16806
२२	बुलढाणा	2224	1235	3539	2396	2340	3833	2529	4810	4628	1653	5975	3756
२३	अकोला	1991	912	2434	3210	2082	4880	2831	5818	4829	2912	6396	4510
२४	अमरावती	1658	674	2673	2773	1837	2910	2204	4035	3052	1847	3279	2675
२५	यवतमाळ	2241	974	2593	3160	1987	3210	2367	4446	3842	3184	4105	3185
	एकूण अमरावती वि.	8114	3795	11239	11539	8246	14833	9931	19109	16351	9596	19755	14126
२६	वर्धा	935	566	1373	1591	710	1202	1327	1946	1020	911	1107	1021
२७	नागपूर	1909	1044	2216	2509	2321	2254	2821	2615	2372	1552	2029	2343
२८	भंडारा	3274	3677	4327	4523	4033	1244	5634	4069	4278	3654	3993	4679
२९	चंद्रपूर	2647	3109	4538	2888	2398	2064	3178	2921	2795	2145	3206	3366
३०	गडचिरोली	..	..	..	1890	1513	1306	2373	1574	1466	984	1684	1799
	एकूण नागपूर वि.	8765	8396	12454	13401	10975	8070	15333	13125	11931	9246	12019	13208
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	67550	47367	86465	75540	61922	96214	93283	115411	107403	74184	122247	113771

TABLE XX—Contd.

(उत्पादन "००" टनात) (Production in '00' tonnes)

तुर												District	
६०-६१	७०-७१	८०-८१	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४		
60-61	70-71	80-81	85-86	86-87	87-88	88-89	89-90	90-91	91-92	92-93	93-94		
87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
13	10	5	16	23	29	29	37	18	21	38	31	31	Thane
3	1	4	4	10	11	10	11	8	9	16	14	14	Raigad
1	2	1	1	1	1	4	5	3	3	5	7	7	Ratnagiri
..	..	..	1	1	1	1	1	..	..	..	..	..	Sindhudurg
17	13	10	22	35	42	44	54	29	33	59	52	52	Total Konkan Division
52	35	31	23	39	41	53	56	58	43	77	84	84	Nasik
52	41	15	7	75	85	101	118	130	82	216	237	237	Dhule
76	52	59	78	91	100	141	150	172	143	209	264	264	Jalgaon
180	128	163	173	205	226	295	324	360	268	502	585	585	Total Nasik Division
76	57	138	65	19	31	52	89	50	53	135	184	184	Ahmadnagar
36	25	45	33	17	26	30	29	9	16	28	28	28	Pune
154	118	125	146	45	73	150	147	96	67	67	93	93	Solapur
266	200	308	244	81	130	232	265	155	136	230	305	305	Total Pune Division
50	32	58	29	14	57	57	38	41	41	74	52	52	Satara
121	87	11	90	27	102	100	52	55	54	108	88	88	Sangli
65	38	47	35	9	34	35	23	21	21	38	30	30	Kolhapur
236	157	116	154	50	193	192	113	117	116	220	170	170	Total Kolhapur Division
112	108	181	35	46	131	147	171	136	112	93	135	135	Aurangabad
..	..	..	118	128	190	188	257	64	117	212	118	118	Jalna
47	32	103	137	120	188	277	274	119	85	245	225	225	Beed
159	140	284	290	294	509	612	702	319	314	550	478	478	Total Aurangabad Division
..	..	..	239	101	358	211	375	135	83	243	289	289	Latur
212	266	336	132	58	304	171	468	227	133	105	197	197	Osmanabad
211	98	125	263	133	364	256	416	128	171	245	333	333	Nanded
138	264	377	358	289	425	408	564	188	261	255	449	449	Parbhani
561	628	838	992	581	1451	1046	1823	678	648	848	1268	1268	Total Latur Division
303	139	210	347	217	381	499	529	208	260	492	688	688	Buldhana
425	223	206	398	435	607	591	753	484	283	463	767	767	Akola
732	285	280	659	495	597	867	653	508	401	717	965	965	Amravati
671	352	348	538	628	565	747	766	549	552	770	1246	1246	Yavatmal
2131	999	1044	1942	1775	2150	2704	2701	1749	1496	2442	3666	3666	Total Amravati Division
598	211	222	354	298	355	372	447	345	343	389	392	392	Wardha
411	157	129	248	161	222	276	363	317	136	350	345	345	Nagpur
55	28	32	54	51	58	60	64	50	39	65	68	68	Bhandara
69	50	38	63	67	117	84	158	81	96	201	190	190	Chandrapur
..	..	..	5	5	6	9	9	9	7	9	8	8	Gadchiroli
1133	446	421	724	582	758	801	1041	802	621	1014	1003	1003	Total Nagpur Division
4683	2711	3184	4541	3603	5459	5926	7023	4209	3632	5865	7527	7527	Total Maharashtra State

अनु- क्रमांक Serial No. 1	जिल्हा 2	हरभरा Gram													
		६०-६१ 60-61 99	७०-७१ 70-71 100	८०-८१ 80-81 101	८५-८६ 85-86 102	८६-८७ 86-87 103	८७-८८ 87-88 104	८८-८९ 88-89 105	८९-९० 89-90 106	९०-९१ 90-91 107	९१-९२ 91-92 108	९२-९३ 92-93 109	९३-९४ 93-94 110		
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..		
२	ठाणे	..	4	..	3	5	4	6	8	11	17 ✓	14	22 ✓	28	
३	रायगड	..	1	..	2	2	8	6	10	8	13	11	13	17	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
	एकूण कोकण वि.	5	..	5	7	12	12	18	19	30	25	35	45		
६	नासिक	..	70	62	94	106	91	137	261	444b	245	176	211	223	298
७	धुळे	..	44	32	32	53	48	170	57	234	176	176	211	223	298
८	जळगाव	..	22	29	19	54	120	186	138	172	91	171	199		
	एकूण नासिक वि.	136	123	145	67	163	289	285	386	225	330	399			
९	अहमदनगर	..	133	59	38	213	206	429	736	657	803	492	724	896	
१०	पुणे	..	99	381	87	86	76	147	313	209	182	130	119	224	
११	सोलापूर	..	40	94	144	94	166	279	217	203	180	171	265		
	एकूण पुणे वि.	30	44	85	89	42	46	178	239	194	169	89	77	174	
१२	सातारा	..	326	184	270	272	216	491	831	620	554	399	367	663	
१३	सांगली	..	74	23	51	84	66	101	87	67	74	73	51	100	
१४	कोल्हापूर	..	65	19	28	30	45	104	134	126	117	122	90	182	
१५	औरंगाबाद	..	14	3	46	82	84	63	76	53	75 ✓	70	104 ✓	72	
	एकूण कोल्हापूर वि.	153	45	125	196	195	268	297	246	266	265	245	354		
१६	औरंगाबाद	..	95	46	138	85	44	171	226	276	273	121	218	307	
१६	जालना	..	..	..	43	26	42	84	60	66	32	51 ✓	95		
१७	बीड	..	102	49	102	78	60	118	112	118	110	26	69	128	
	एकूण औरंगाबाद वि.	197	95	240	206	130	331	422	454	449	179	338	530		
१८	लातूर	..	..	..	79	18	89	135	123	110	31	115 ✓	201		
१९	उस्मानाबाद	..	160	118	173	123	53	147	198	190	204 ✓	67	131	281	
२०	नांदेड	..	43	23	52	51	32	51	69	69	69 ✓	35	85	124	
२१	परभणी	..	105	55	90	147	95	137	209	206	184	119	157	281	
	एकूण लातूर वि.	308	196	315	490	198	424	611	588	567	252	488	887		
२२	बुलढाणा	..	26	14	35	36	29	59	166	107	130	46	121	313	
२३	अकोला	..	41	46	30	60	54	101	178	106	193	45	110	294	
२४	अमरावती	..	23	21	34	46	59	72	218	133	177	83	222	474	
२५	यवतमाळ	..	25	23	12	9	24	22	99	52	73	34	50	111	
	एकूण अमरावती वि.	115	104	111	151	166	254	661	398	573	208	503	1192		
२६	वर्धा	..	11	12	8	15	22	30	90	100	95	65	91	82	
२७	नागपूर	..	27	24	44	68	100	55	175	132	152	110	120	163	
२८	भंडारा	..	32	39	52	34	40	35	86	56	55 ✓	33	40	51	
२९	चंद्रपूर	..	31	44	57	27	30	25	44	49	21 ✓	23	43	55	
३०	गडचिरोली	..	..	..	17	9	9	20	14	13 ✓	8	21	16		
	एकूण नागपूर वि.	101	119	161	161	201	154	415	351	336	239	315	367		
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1341	866	1372	1606	1324	2363	3991	3333	3578	2059	3015	4934		

TABLE XX—Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात) (Production in '00' tonnes)

इतर डाळी Other Pulses												District	
१९६०-६१ 1960-61 111	७०-७१ 1970-71 112	८०-८१ 1980-81 113	८५-८६ 1985-86 114	८६-८७ 1986-87 115	८७-८८ 1987-88 116	८८-८९ 1988-89 117	८९-९० 1989-90 118	९०-९१ 1990-91 119	९१-९२ 1991-92 120	९२-९३ 1992-93 121	९३-९४ 1993-94 122		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
23	20	10	19	25	52	58	53	66	54	59	78	..	Thane
31	25	18	23	16	22	41	36	48	20	30	45	..	Raigad
37	16	24	8	6	12	21	22	28	17	22	30	..	Ratnagiri
..	..	..	13	12	13	15	16	18	10	24	34	..	Sindhudurg
91	61	52	63	59	99	135	127	155	101	135	187	..	Total Konkan Division
290	273	467	198	194	187	275	244	259	110	228	242	..	Nasik
180	296	212	323	446	411	697	667	519	228	760	597	..	Dhule
750	501	495	498	534	513	591	656	602	281	919	726	..	Jalgaon
1220	1070	1174	1019	1174	1111	1563	1567	1380	619	1907	1565	..	Total Nasik Division
83	76	83	101	144	95	86	144	163	104	237	245	..	Ahmednagar
87	93	126	135	112	114	219	188	101	64	167	192	..	Pune
85	91	209	128	104	98	118	153	133	85	176	179	..	Solapur
255	260	418	364	360	307	423	485	397	253	580	616	..	Total Pune Division
138	101	188	186	168	140	141	223	157	107	189	139	..	Satara
150	122	146	207	144	151	219	237	184	87	334	200	..	Sangli
45	38	74	57	37	32	48	38	82	39	104	84	..	Kolhapur
333	261	403	450	349	323	408	498	423	233	627	423	..	Total Kolhapur Division
416	293	369	253	206	255	249	311	336	215	475	297	..	Aurangabad
..	..	..	342	336	269	443	390	395	215	640	620	..	Jalna
90	102	76	214	198	311	218	264	186	100	196	205	..	Beed
506	395	445	809	740	835	910	965	917	530	1311	1122	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	234	78	404	239	294	307	213	327	534	..	Latur
159	159	187	96	41	267	157	134	124	95	231	169	..	Osmanabad
107	91	137	250	233	285	84	208	176	115	274	647	..	Nanded
282	213	242	403	312	640	495	360	250	231	780	564	..	Parbhani
548	463	566	983	664	1596	975	996	857	654	1612	1914	..	Total Latur Division
123	110	157	513	273	347	468	666	735	274	917	815	..	Buldhana
87	82	139	524	330	520	667	632	777	463	1270	1380	..	Akola
56	18	36	168	92	153	330	181	344	146	236	351	..	Amravati
80	56	77	166	115	163	195	214	271	192	487	567	..	Yavatmal
346	266	409	1371	810	1183	1660	1693	2127	1075	2910	3113	..	Total Amravati Division
47	19	22	27	28	46	53	56	22	21	49	82	..	Wardha
47	28	21	49	63	47	135	84	74	33	66	115	..	Nagpur
279	209	90	124	130	135	218	245	104	19	72	168	..	Bhandara
193	161	91	120	156	112	304	208	128	66	92	202	..	Chandrapur
..	..	..	49	71	72	157	156	68	31	50	85	..	Gadchiroli
566	417	224	369	448	412	867	749	396	170	329	652	..	Total Nagpur Division
3865	3193	3696	5428	4604	5866	6941	7080	6652	3635	9411	652	..	Total Maharashtra State

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	एकूण डाळी Total Pulses											
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94
1	2	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	40	30	18	40	52	87	95	101	101	89	119	137
३	रायगड	35	26	24	29	34	39	61	55	64	40	59	76
४	रत्नागिरी	38	18	25	9	7	13	25	27	31	20	27	37
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	14	13	14	16	17	18	10	24	34
	एकूण-कोकण विभाग	113	74	67	92	106	153	197	200	214	159	229	284
६	नासिक	412	370	592	327	324	365	589	534	562	329	528	624
७	धुळे	276	369	317	448	569	625	984	923	821	401	1147	1033
८	जळगाव	848	582	573	630	692	776	1021	1091	1160	649	1458	1389
	एकूण-नासिक विभाग	1536	1321	1482	1405	1585	1766	2594	2548	2543	1379	3133	3046
९	अहमदनगर	292	192	308	252	239	273	451	442	395	287	491	653
१०	पुणे	222	158	265	312	223	306	528	434	313	260	366	485
११	सोलापूर	333	294	423	316	195	349	507	494	398	241	320	446
	एकूण-पुणे विभाग	847	644	996	880	657	928	1486	1370	1106	788	1177	1584
१२	सातारा	262	156	297	299	248	298	285	328	272	221	314	291
१३	सांगली	336	228	185	327	216	357	453	415	356	263	532	470
१४	कोल्हापूर	124	79	167	174	130	129	159	114	178	130	246	186
	एकूण-कोल्हापूर विभाग	722	463	649	800	594	784	897	857	806	614	1092	947
१५	औरंगाबाद	623	447	688	373	296	557	622	758	745	448	786	739
१६	जालना	..	..	..	503	490	501	715	707	525	264	903	833
१७	बीड	239	183	281	429	378	617	607	656	415	211	510	558
	एकूण-औरंगाबाद विभाग	862	630	969	1305	1164	1675	1944	2121	1685	1023	2199	2130
१८	लातूर	..	..	..	552	197	851	585	792	552	327	685	1024
१९	उस्मानाबाद	531	543	696	351	152	718	526	792	555	295	467	647
२०	नांदेड	361	212	314	564	398	700	409	693	373	321	604	1104
२१	परभणी	525	532	709	908	696	1202	1112	1130	622	611	1192	1294
	एकूण-लातूर विभाग	1417	1287	1719	2375	1443	3471	2632	3407	2102	1554	2948	4069
२२	बुलढाणा	452	263	402	896	519	787	1133	1302	1073	580	1530	1816
२३	अकोला	553	351	375	982	819	1228	1436	1491	1454	791	1843	2441
२४	अमरावती	811	324	350	873	646	822	1415	967	1029	630	1175	1790
२५	यवतमाळ	776	431	437	713	767	750	1041	1032	893	778	1307	1924
	एकूण-अमरावती विभाग	2592	1369	1564	3464	2751	3587	5025	4792	4449	2779	5855	7971
२६	वर्धा	656	242	252	396	348	431	515	603	462	429	529	556
२७	नागपूर	485	209	194	365	324	324	586	579	543	279	536	623
२८	भंडारा	366	276	174	212	221	228	364	365	209	91	177	287
२९	चंद्रपूर	293	255	186	210	253	254	432	415	230	185	336	447
३०	गडचिरोली	..	..	..	71	85	87	186	179	90	46	80	109
	एकूण-नागपूर विभाग	1800	982	806	1254	1231	1324	2083	2141	1534	1030	1658	2022
	एकूण-महाराष्ट्र राज्य	9889	6770	8252	11575	9531	13688	16858	17436	14439	9326	18291	22053

TABLE XX--Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात) (Production in '00' M. Tonnes)

एकूण अन्नधान्ये Total Foodgrains													District
१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94		
135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146		
39	21	16	5	2	5	5	6	..	..	..	..	Greater Bombay	
2315	2890	3184	2993	1901	3100	3440	3224	3256	3016	3242	3444	Thane	
2203	2626	2904	2976	2862	3398	3756	3291	2773	3618	3209	3521	Raigad	
1853	2417	3341	2049	1230	2134	2208	2425	2323	2480	2311	2492	Ratnagiri	
..	..	..	1501	1423	1644	1610	1998	1735	1536	1709	1743	Sindhudurg	
6410	7954	9445	9524	7418	10281	11019	10944	10087	10650	10471	11200	Total Konkan Division	
3146	3622	5230	2893	2273	4234	5597	5479	5652	3552	6843	5274	Nasik	
2683	2661	3613	2240	2754	3970	5367	5371	5142	3012	5752	4891	Dhule	
3474	2274	4667	3517	4419	7470	6408	7886	7249	4506	9284	8158	Jalgaon	
9303	8557	13510	8650	9446	15674	17372	18736	18043	11070	21879	18323	Total Nasik Division	
4435	2855	5483	2988	2463	4844	5744	6158	5980	4716	7195	6827	Ahmednagar	
3905	2188	4830	4196	3766	5512	6306	6620	6098	4913	6154	6611	Pune	
4481	2075	4241	2632	2249	4568	4468	5024	5090	2996	3722	5718	Solapur	
12821	7118	14554	9817	8478	14924	16518	17802	17168	12625	17071	19156	Total Pune Division	
2572	2228	3844	3737	3437	4454	4827	5477	4747	4585	4370	4668	Satara	
3428	1768	2997	2992	2493	4100	4050	4396	3711	3150	3928	4078	Sangli	
2613	2004	3692	4313	3455	3798	4436	4303	4628	4000	4848	4044	Kolhapur	
8613	6000	10533	11042	9385	12352	13313	14176	13086	11735	13146	12790	Total Kolhapur Division	
3442	2725	5378	1889	1949	4287	3794	5150	4850	2203	5773	6262	Aurangabad	
..	..	..	2447	2319	3111	2584	3653	3139	1964	4759	4387	Jalna	
3449	2199	3972	2697	2369	4684	3394	4752	4679	1821	5879	5504	Beed	
6891	4924	9350	7033	6637	12082	9772	13555	12668	5988	16411	16153	Total Aurangabad Dn.	
..	..	..	2632	780	4067	2043	4077	3760	1399	5324	4659	Latur	
4538	2021	4129	1839	968	3289	2333	3497	3678	1497	3506	3952	Osmanabad	
3348	1132	3131	3247	2096	4549	1722	5433	4018	2339	6206	5718	Nanded	
4244	1889	4002	3673	3042	4870	3677	5460	5069	3556	7237	6546	Parbhani	
12130	5042	11262	11391	6886	16775	9775	18467	16625	8791	22273	20875	Total Latur Division	
2676	1498	3941	3292	2859	4620	3662	6112	5701	2233	7505	5572	Buldhana	
2543	1263	2809	4192	2901	6108	4267	7309	6283	3703	8239	6951	Akola	
2469	998	3023	3646	2483	3732	3619	5002	4081	2477	4454	4465	Amravati	
3018	1405	3030	3873	2754	3960	3408	5478	4735	3962	5412	5109	Yavatmal	
10706	5164	12803	15003	10997	18420	14956	23901	20800	12375	25610	22097	Total Amravati Division	
1591	808	1625	1987	1058	1633	1842	2549	1482	1340	1636	1577	Wardha	
2394	1253	2410	2874	2645	2578	3407	3194	2915	8131	2565	2966	Nagpur	
3640	3953	4501	4735	4254	1472	5998	4434	4487	3745	4170	4966	Bhandara	
2940	3364	4724	3098	2651	2318	3610	3336	3025	2330	3542	3813	Chandrapur	
..	..	..	1961	1598	1393	2559	1753	1556	1030	1764	1908	Gadchiroli	
10565	9378	13260	14655	12206	9394	17416	15266	13465	10276	23677	15230	Total Nagpur Division	
77439	54137	94717	87115	71453	109902	110141	132847	121842	83510	140538	135824	Total M. S.	

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	ऊस (उसाचे) Sugarcane (Dressed cane)											
		१९७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	
1	2	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	
१	वृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
२	ठाणे	..	96	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
४	रत्नागिरी	..	197	150	74	80	84	..	..	..	..	..	
५	सिधुदुर्ग	..	..	74	80	84	..	190	..	..	..	..	
	एकूण कोकण वि.	..	197	246	148	160	168	..	190	..	..	..	
६	नासिक	..	11636	21332	20187	17435	21498	25147	30826	35436	37662	25086	16966
७	धुळे	..	2244	7121	9505	11092	8858	7266	8584	9743	10218	10212	8109
८	जळगाव	..	1001	5671	7533	7413	8071	8193	7197	11333	10730	7978	8884
	एकूण नासिक वि.	..	14881	34124	37225	35940	38427	40606	46607	56512	58610	43276	33959
९	अहमदनगर	..	35999	49841	39699	29596	32651	30782	43025	50239	43707	41062	24083
१०	पुणे	..	14989	18902	15593	17509	21008	22364	30150	28823	29704	27091	25462
११	सोलापूर	..	11771	16818	20340	19897	26924	20457	32882	33017	25011	21613	26037
	एकूण पुणे वि.	..	62759	85561	75632	67002	80583	73603	106057	112079	98422	89766	75582
१२	सातारा	..	8671	16033	12313	28601	26160	22827	28264	31903	29217	33252	32234
१३	सांगली	..	9114	21705	25680	24070	19175	17270	26924	22192	21937	20205	21331
१४	कोल्हापूर	..	30484	40174	40119	46035	47162	44740	54076	56115	62138	51626	53079
	एकूण कोल्हापूर वि.	..	48269	77912	78112	98706	92497	84837	109264	110210	113292	105083	106644
१५	औरंगाबाद	..	5900	13763	10886	9676	9810	10851	16109	22533	18972	16369	15361
१६	जालना	..	..	..	7031	7685	6154	6656	10912	12633	10699	7865	6873
१७	बीड	..	1396	3825	6534	2556	3893	9647	10096	14832	17074	9225	6913
	एकूण औरंगाबाद वि.	..	7296	17588	24451	19917	19857	27154	37117	49998	46745	33459	29147
१८	लातूर	..	..	..	3160	2970	3603	5386	6879	9091	8004	7234	7429
१९	उस्मानाबाद	..	5160	11810	2924	3818	4828	7699	9402	14930	10314	5915	6117
२०	नांदेड	..	2151	3524	2806	1796	2363	3288	6980	9534	5545	6209	6700
२१	परभणी	..	1531	3156	3785	3971	3387	2640	6669	8625	7581	8225	6744
	एकूण लातूर वि.	..	8842	18490	12675	12555	14181	19013	29930	42180	31444	27583	26990
२२	बुलढाणा	..	760	1122	2425	2167	1252	2233	1975	2646	2603	1010	296
२३	अकोला	..	316	299	52	720	765	1224	1251	2412	2598	1556	1153
२४	अमरावती	..	127	150	206	223	278	272	315	1424	1222	845	355
२५	यवतमाळ	..	316	972	1187	1740	1878	2051	3474	5378	5125	4509	3675
	एकूण अमरावती वि.	..	1519	2543	3870	4850	4173	5780	7015	11860	11548	7920	5479
२६	वर्धा	..	63	75	52	287	626	476	764	78	144	124	140
२७	नागपूर	..	63	150	155	344	487	476	208	233	217	218	140
२८	भंडारा	..	317	299	310	402	487	612	278	856	1227	961	694
२९	चंद्रपूर	..	..	75	52	57	..	..	..	156	217	145	140
३०	गडचिरोली	..	127	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर वि.	..	570	599	569	1090	1600	1564	1250	1323	1805	1448	1114
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	144333	237063	232682	240220	251486	252557	337430	384162	361866	308535	278915

* कपाशीचे उत्पादन '००' गाठीत असून एक गाठ १७० किलोची आहे.

TABLE XX--Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात) (Production in '00' M. tonnes)

कपाशी (रुई) Cotton (Lint)							District
१९६०-६१ 1960-61 158	७०-७१ 1970-71 159	८०-८१ 1980-81 160	८५-८६ 1985-86 161	८६-८७ 1986-87 162	८७-८८ 1987-88 163	८८-८९ 1988-89 164	
..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
108	75	51	25	14	14	15	Nasik
519	241	437	366	156	288	512	Dhule
1618	650	1409	1563	679	1077	1231	Jalgaon
2245	966	1897	1954	849	1379	1758	Total Nasik Division
340	140	316	19	7	10	14	Ahmednagar
116	77	96	6	5	2	2	Pune
165	119	218	57	25	50	44	Solapur
621	336	630	82	37	62	60	Total Pune Division
38	111	142	34	17	3	23	Satara
60	26	44	21	24	17	22	Sangli
14	1	3	2	1	1	1	Kolhapur
112	138	189	57	42	21	46	Total Kolhapur Division
1025	239	941	466	193	354	633	Aurangabad
..	..	..	1176	563	1007	527	Jalna
469	41	162	146	228	244	187	Beed
1494	280	1103	1788	984	1605	1347	Total Aurangabad Division
..	..	..	132	25	147	126	Latur
425	24	72	..	..	..	1	Osmanabad
1243	273	951	1691	492	1491	802	Nanded
1400	314	1148	2097	861	1525	1128	Parbhani
3068	611	2171	3920	1378	3163	2057	Total Latur Division
2152	463	1017	1616	518	1148	1177	Buldhana
1941	385	1276	2476	980	2101	1630	Akola
2112	363	1184	2021	849	1580	1798	Amravati
1786	700	1517	2315	1520	2408	1473	Yavatmal
7991	1911	4994	8928	3867	7237	6078	Total Amravati Division
684	244	815	1985	1079	867	1356	Wardha
402	249	307	653	474	351	626	Nagpur
..	..	..	..	..	..	..	Bhandara
109	107	136	467	322	330	461	Chandrapur
..	..	..	1	1	1	2	Gadchiroli
1195	600	1258	3106	1876	1549	2445	Total Nagpur Division
16726	4842	12242	19835	9033	15016	13791	Total Maharashtra State

Note.—The production of cotton is in '00' bales of 170 Kg. each.

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा 2	कपाशी (खई) Cotton (Lint)					भुईमूग खरीप (वाळलेल्या शेंगा) Groundnut Kharif (dried pods)		
		१९८९-९० 1989-90 165	१९९०-९१ 1990-91 166	१९९१-९२ 1991-92 167	१९९२-९३ 1992-93 168	१९९३-९४ 1993-94 169	१९६०-६१ 1960-61 170	१९७०-७१ 1970-71 171	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	1	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	2	
५	सिध्दुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	
	एकूण कोकण वि.	..	..	..	..	..	..	3	
६	नासिक	..	6	14	7	8	5	417	365
७	धुळे	..	602	539	375	650	638	1030	808
८	जळगाव	..	2016	1896	1116	2015	2553	838	450
	एकूण नासिक वि.	..	2624	2449	1498	2673	3196	2285	1623
९	अहमदनगर	..	20	25	19	11	11	167	123
१०	पुणे	..	3	4	4	2	..	192	285
११	सोलापूर	..	28	24	36	63	31	474	351
	एकूण पुणे वि.	..	51	53	59	76	42	833	759
१२	सातारा	..	17	13	16	26	10	753	577
१३	सांगली	..	21	23	21	20	20	500	403
१४	कोल्हापूर	..	1	2	1	1	1	542	479
	एकूण कोल्हापूर वि.	..	39	38	38	47	31	1795	1459
१५	औरंगाबाद	..	679	708	281	480	575	318	99
१६	जालना	..	900	945	541	780	863	..	..
१७	बीड	..	272	232	159	292	367	538	253
	एकूण औरंगाबाद वि.	..	1851	1885	981	1552	1805	856	352
१८	लातूर	..	168	103	89	139	231	..	..
१९	जस्मानाबाद	..	..	..	..	..	..	948	671
२०	नांदेड	..	2216	1201	744	1337	1631	159	134
२१	परभणी	..	1977	1307	915	1592	3053	321	65
	एकूण लातूर विभाग	..	4361	2611	1748	3068	4915	1428	870
२२	बुलढाणा	..	2033	1691	718	1247	2122	213	134
२३	अकोला	..	2591	2605	1158	2410	3796	267	135
२४	अमरावती	..	2715	2541	1724	2538	3764	124	224
२५	यवतमाळ	..	2934	2134	1685	2822	4141	147	185
	एकूण अमरावती वि.	..	10273	8971	5285	9017	13823	751	678
२६	वर्धा	..	1785	1813	1184	923	1435	6	42
२७	नागपूर	..	519	547	402	353	453	42	68
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	3	7
२९	चंद्रपूर	..	561	436	356	368	554	..	2
३०	गडचिरोली	..	2	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर वि.	..	2867	2796	1942	1644	2442	51	119
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	22066	18803	11551	18077	26254	7999	5863

TABLE XX—Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात) (Production in '00' M. tonnes)

भुईमूग खरीप (वाळलेल्या शेंगा)										District	
Groundnut Kharif (dried pods)											
८०-८१	१९८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४		
1980-81	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94		
172	173	174	175	176	177	178	189	180	181		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
1	1	1	8	2	2	2	1	2	1	..	Thane
1	1	1	3	3	1	1	1	1	1	..	Raigad
3	..	..	1	1	1	1	1	1	1	..	Ratnagiri
..	2	3	4	8	7	11	6	11	8	..	Sindhudurg
5	4	5	16	14	11	15	9	15	11	..	Total Konkan Division
384	155	163	226	374	415	399	245	451	336	..	Nasik
505	176	308	508	789	562	712	386	621	464	..	Dhule
288	162	111	380	343	403	284	171	262	176	..	Jalgaon
1177	493	582	1114	1506	1380	1395	802	1334	976	..	Total Nasik Division
133	35	57	57	95	121	119	77	136	109	..	Ahmednagar
271	247	327	454	569	665	609	639	586	499	..	Pune
116	41	36	47	41	67	40	25	40	17	..	Solapur
520	323	420	558	705	853	768	741	762	625	..	Total Pune Division
529	925	786	877	926	995	851	832	881	923	..	Satara
277	398	453	480	595	448	456	326	426	342	..	Sangli
521	1178	895	970	1057	1073	1107	903	1407	1106	..	Kolhapur
1327	2501	2134	2327	2578	2516	2414	2061	2714	2371	..	Total Kolhapur Division
104	23	22	56	61	76	126	31	120	96	..	Aurangabad
..	24	26	52	52	50	51	34	39	49	..	Jalna
66	49	28	139	85	128	135	44	118	132	..	Beed
170	96	76	247	198	254	312	109	277	277	..	Total Aurangabad Division
..	132	58	187	77	194	97	39	146	99	..	Latur
169	76	16	154	48	131	99	30	45	63	..	Osmanabad
62	9	11	28	13	45	14	6	15	12	..	Nanded
77	62	22	68	41	58	40	27	34	24	..	Parbhani
308	279	107	437	179	428	250	102	240	198	..	Total Latur Division
102	40	37	55	57	98	135	35	136	111	..	Buldhana
62	20	16	49	44	29	25	15	21	18	..	Akola
171	127	117	165	294	234	197	72	184	205	..	Amravati
99	44	38	60	63	44	38	25	26	21	..	Yavatmal
434	231	208	329	458	405	395	147	367	355	..	Total Amravati Division
23	97	89	108	124	128	158	53	66	103	..	Wardha
80	91	140	147	193	196	109	100	129	195	..	Nagpur
11	2	8	10	10	2	2	1	1	1	..	Bhandara
1	1	3	4	2	1	2	1	1	1	..	Chandrapur
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
115	191	240	269	329	327	271	155	197	300	..	Total Nagpur Division
4056	4118	3772	5297	5967	6174	5820	4126	5906	5113	..	Total Maharashtra State

अ. नं. S.No.	जिल्हा	करडई Safflower									
		१९८०-८१ 1980-81	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94
1	2	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
६	नासिक	3	3	6	7	5	4	4	1	3	3
७	घुळे	..	3	5	5	5	3	2	2	1	3
८	जळगाव	10	24	43	129	140	133	142	29	126	113
	एकूण नासिक विभाग	13	30	54	141	150	140	148	32	130	119
९	अहमदनगर	413	275	102	300	475	367	247	165	244	196
१०	पुणे	80	126	125	228	249	285	223	215	135	222
११	सोलापूर	151	118	141	113	277	169	195	171	116	190
	एकूण पुणे विभाग	644	519	368	641	1001	821	665	551	495	608
१२	सातारा	17	5	9	37	17	27	20	25	18	38
१३	सांगली	27	15	23	25	40	76	73	44	25	83
१४	कोल्हापूर	6	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण कोल्हापूर विभाग	50	20	32	62	57	103	93	69	43	121
१५	औरंगाबाद	538	199	196	362	373	418	395	57	142	201
१६	जालना	..	338	255	359	158	371	168	89	261	248
१७	बीड	92	422	195	376	294	300	108	31	184	287
	एकूण औरंगाबाद विभाग	630	959	646	1097	825	1089	671	177	587	736
१८	लातूर	..	48	20	132	70	74	64	9	67	124
१९	उस्मानाबाद	64	202	168	232	243	248	133	71	145	285
२०	नांदेड	5	57	36	107	27	58	43	31	36	74
२१	परभणी	145	413	436	477	604	535	284	191	365	627
	एकूण लातूर विभाग	214	720	660	948	944	915	524	302	613	1110
२२	बुलढाणा	158	166	122	220	189	318	302	44	351	703
२३	अकोला	34	64	62	116	81	90	123	39	223	450
२४	अमरावती	..	1	1	9	..	5	6	4	35	103
२५	यवतमाळ	..	1	2	1	3	7	15	7	9	20
	एकूण अमरावती विभाग	192	232	187	346	273	420	446	94	618	1276
२६	दर्श	..	..	..	1	2	2	2	..	..	1
२७	नागपूर	..	..	..	..	1	1	..	..	..	1
२८	भंडारा	..	1	1	2	2	2	3	..	2	3
२९	चंद्रपूर	..	1	..	1	1	3	..	..	..	2
३०	गडचिरोली	..	..	..	1	1	1	1	..	1	1
	एकूण नागपूर विभाग	..	2	1	5	7	9	6	..	3	8
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1743	2482	1948	3240	3257	3497	2553	1225	2489	3978

TABLE XX—Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात)
(Production in '00' tonnes)

सूर्यफूल Sunflower						District
१९८०-८१ 1980-81	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	
192	193	194	195	196	197	
..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	..	..	2	Thane
..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	2	Total-Konkan Division
..	1	2	5	11	4	Nasik
2	3	11	6	9	13	Dhule
..	5	4	11	17	24	Jalgaon
2	9	17	22	37	41	Total-Nasik Division
1	126	128	99	121	166	Ahmednagar
..	19	7	8	28	29	Pune
4	200	137	246	192	462	Solapur
5	345	272	353	341	657	Total-Pune Division
..	1	3	3	4	12	Satara
1	5	9	30	24	18	Sangli
..	..	..	..	..	..	Kolhapur
1	6	12	33	28	30	Total-Kolhapur Division
3	30	32	20	42	74	Aurangabad
..	66	48	46	48	91	Jalna
13	157	102	172	159	267	Beed
16	253	182	238	249	432	Total-Aurangabad Division
..	253	74	360	305	522	Latur
166	278	91	275	124	420	Osmanabad
4	67	40	139	34	201	Nanded
3	68	51	113	152	165	Parbhani
173	666	256	887	615	1308	Total-Latur Division
..	55	67	181	127	76	Buldhana
1	6	29	143	68	51	Akola
..	2	2	13	4	6	Amravati
..	3	11	95	44	28	Yavatmal
1	66	109	432	243	161	Total-Amravati Division
..	..	1	4	20	4	Wardha
..	..	1	..	..	..	Nagpur
..	..	..	..	1	..	Bhandara
..	..	..	..	8	3	Chandrapur
..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
..	..	2	4	29	7	Total-Nagpur Division
198	1345	850	1969	1542	2638	Total-Maharashtra State

TABLE XX-Contd.

(उत्पादन '००' हेक्टरमध्ये)
(Production in '00' hect.)

उन्हाळी भुईमूग Summer groundnut										District
१९८०-८१ 1980-81	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	
210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	4	6	5	3	4	3	7	Thane
..	..	..	2	2	2	8	2	1	2	Raigad
..	3	5	5	5	8	18	16	12	14	Ratnagiri
..	2	14	26	54	55	96	94	88	102	Sindhudurg
..	5	19	37	67	70	125	116	104	125	Total-Konkan Division
10	16	10	77	32	28	36	33	33	45	Nasik
19	15	27	90	197	219	240	100	170	232	Dhule
88	19	45	80	381	280	407	122	213	188	Jalgaon
117	50	82	247	610	547	683	255	416	465	Total-Nashik Division
26	36	23	144	529	530	544	151	134	604	Ahmednagar
31	78	68	169	119	82	117	100	98	105	Pune
68	194	66	274	852	586	814	137	131	222	Solapur
125	308	157	587	1500	1198	1475	388	363	931	Total-Pune Division
..	8	21	56	90	60	54	50	60	61	Satara
..	10	..	40	51	49	63	38	13	18	Sangli
..	..	..	..	20	29	30	41	48	62	Kolhapur
..	18	21	96	161	138	147	129	121	141	Total-Kolhapur Division
11	5	6	4	35	12	36	11	6	10	Aurangabad
..	20	9	13	48	48	64	29	15	22	Jalna
25	40	50	55	170	150	170	21	55	107	Beed
36	65	65	72	253	210	270	61	76	139	Total-Aurangabad Division
..	5	7	3	73	54	36	15	20	30	Latur
37	80	128	113	112	119	62	67	38	63	Osmanabad
24	57	23	97	355	330	190	55	81	112	Nanded
34	122	77	280	650	749	801	100	237	398	Parbhani
95	264	235	493	1190	1252	1089	237	376	603	Total Latur Division
..	5	4	13	44	30	35	26	22	31	Buldhana
12	11	13	20	39	48	60	33	33	20	Akola
2	6	7	6	27	4	7	8	7	12	Amravati
54	38	72	16	117	124	146	46	99	86	Yavatmal
68	60	96	55	227	206	248	113	161	149	Total-Amravati Division
6	5	8	2	19	5	23	11	5	9	Wardha
4	3	3	3	14	3	23	12	5	3	Nagpur
..	4	2	4	7	5	11	11	11	11	Bhandara
..	2	1	1	8	2	2	1	4	2	Chandrapur
..	4	2	2	5	3	..	1	1	1	Gadchiroli
10	18	16	12	53	18	59	36	26	26	Total-Nagpur Division
451	788	691	1599	4061	3639	4096	1335	1643	2579	Total-Maharashtra State

अ. नं. S. No.	जिल्हा 2	सोयाबीन Soyabean						एकूण तेलबिया Total Oilseed	
		१९८७-८८ 1987-88 220	८८-८९ 88-89 221	८९-९० 89-90 222	९०-९१ 90-91 223	९१-९२ 91-92 224	९२-९३ 92-93 225	९३-९४ 93-94 226	८०-८१ 80-81 227
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	..	..	1	..	..	..	8
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	4
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	16
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	1	..	..	..	28
६	नासिक	2	..	..	5	3	5	23	430
७	घुळे	..	..	..	3	2	9	13	560
८	जळगाव	..	..	2	12	6	10	15	411
	एकूण नासिक विभाग	2	..	2	20	11	24	51	1401
९	अहमदनगर	..	..	2	5	3	4	7	587
१०	पुणे	..	..	..	8	3	4	7	406
११	सोलापूर	..	..	1	1	1	7	9	360
	एकूण पुणे विभाग	..	..	3	14	7	15	23	1353
१२	सातारा	..	1	..	19	14	41	58	551
१३	सांगली	15	10	50	233	215	720	822	307
१४	कोल्हापूर	9	19	77	146	311	555	863	527
	एकूण कोल्हापूर विभाग	24	30	127	398	540	1316	1743	1385
१५	औरंगाबाद	..	..	..	9	9	13	70	719
१६	जालना	1	..	..	..	1	3	17	..
१७	बीड	..	..	41	3	2	2	21	297
	एकूण औरंगाबाद विभाग	1	..	41	12	12	18	108	1016
१८	लातूर	..	..	..	2	..	1	39	..
१९	उस्मानाबाद	..	..	..	3	1	1	1	558
२०	नांदेड	1	..	..	2	..	2	17	139
२१	परभणी	2	..	..	1	1	..	4	302
	एकूण लातूर विभाग	3	..	..	8	2	4	61	999
२२	बुलढाणा	..	..	2	5	3	10	166	270
२३	अकोला	..	..	..	14	12	35	97	125
२४	अमरावती	32	66	203	280	208	333	629	192
२५	यवतमाळ	4	4	8	27	20	63	158	167
	एकूण अमरावती विभाग	36	70	213	326	243	441	1050	754
२६	वर्धा	31	76	67	148	233	365	919	49
२७	नागपूर	121	351	472	768	599	961	2056	150
२८	भंडारा	8	16	27	70	77	134	132	57
२९	चंद्रपूर	8	19	49	128	188	335	565	83
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	1	6	..
	एकूण नागपूर विभाग	168	462	615	1114	1097	1796	3678	339
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	234	562	1001	1893	1912	3614	6714	7275

TABLE XX—Concl'd.

(उत्पादन '००' मे. टनात)
(Production in '00' tonnes)

एकूण तेलबियाणे Total Oilseed									District
१९८५-८६ 85-86 228	८६-८७ 86-87 229	८७-८८ 87-88 230	८८-८९ 88-89 231	८९-९० 89-90 232	९०-९१ 90-91 233	९१-९२ 91-92 234	९२-९३ 92-93 235	९३-९४ 93-94 236	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
6	14	27	20	17	18	17	19	23	Thane
3	9	11	12	5	15	9	7	4	Raigad
31	26	38	14	12	30	29	26	30	Ratnagiri
6	17	33	63	62	108	101	101	113	Sindhudurg
46	66	109	109	96	171	156	153	170	Total Konkan Division
216	213	378	495	504	534	350	565	488	Nasik
214	373	658	1075	870	1017	534	889	778	Dhule
303	265	693	1073	1094	1170	611	1012	821	Jalgaon
733	851	1729	2643	2468	2721	1495	2466	2087	Total Nasik Division
492	324	618	1237	1210	1193	568	716	1146	Ahmadnagar
494	555	878	992	1067	997	997	875	887	Pune
578	395	696	1372	1296	1608	651	617	751	Solapur
1564	1274	2192	3601	3573	3798	2216	2208	2784	Total Pune Division
942	820	979	1044	1100	975	947	1037	1099	Satara
429	488	593	722	642	852	680	1257	1305	Sangli
1185	901	993	1100	1184	1289	1259	2018	2040	Kolhapur
2556	2209	2565	2866	2926	3116	2886	4312	4444	Total Kolhapur Division
299	318	517	635	636	746	178	460	610	Aurangabad
501	368	504	353	597	400	200	462	537	Jalna
750	425	846	776	956	841	263	798	1052	Beed
1550	1111	1867	1764	2189	1987	641	1720	2199	Total Aurangabad Division
507	185	790	580	918	865	289	647	1088	Latur
683	421	879	607	1038	856	352	604	1045	Osmanabad
230	141	413	445	683	502	196	309	494	Nanded
744	640	1015	1537	1584	1378	472	895	1460	Parbhani
2164	1387	3097	3169	4223	3601	1309	2455	4087	Total Latur Division
281	267	508	522	583	622	203	681	1227	Buldhana
121	150	366	287	241	328	149	424	710	Akola
182	199	273	415	471	529	318	593	1007	Amravati
123	166	222	258	240	295	142	284	364	Yavatmal
707	782	1369	1482	1535	1774	812	1982	3308	Total Amravati Division
165	156	232	307	264	373	323	468	1068	Wardha
298	387	404	699	787	1023	765	1175	2349	Nagpur
51	43	70	75	85	132	121	187	217	Bhandara
159	122	148	145	182	220	292	473	714	Chandrapur
37	30	33	19	15	14	14	22	35	Gadchiroli
710	738	887	1245	1333	1762	1515	1325	4383	Total Nagpur Division
10030	8418	13815	16879	18343	18930	11030	17621	23462	Total Maharashtra State

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९६०-६१, १९७०-७१, १९८०-८१ व १९८५-८६ ते १९९३-९४

अ. नं. Sr. No.	जिल्हे	तांदूळ Rice (Total)											
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 70-71	८०-८१ 80-81	८५-८६ 85-86	८६-८७ 86-87	८७-८८ 87-88	८८-८९ 88-89	८९-९० 89-90	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
१	बृहन्मुंबई	1325	1750	1600	1667	667	1739	1741	1864	..	..	..	..
२	ठाणे	1321	1782	2021	1738	1141	1868	1997	1866	1923	1785	1935	2047
३	रायगड	1487	1813	1850	1779	1719	2056	2292	1989	1649	2214	2119	2371
४	रत्नागिरी	978	1376	1792	1870	1205	2049	2106	2282	2225	2427	2116	2344
५	सिध्दुर्ग	..	..	..	1760	1647	1821	1856	2322	1983	1782	2029	2053
	एकूण कोकण वि.	1267	1652	1886	1778	1434	1952	2088	2058	1893	2034	2042	2203
६	नासिक	949	1040	1113	686	525	843	1257	1008	1060	769	1175	1256
७	धुळे	433	531	744	376	343	551	1027	959	926	563	691	880
८	जळगाव	434	716	1585	619	549	731	848	1088	686	792	1176	1083
	एकूण नासिक वि.	699	842	1034	587	461	728	1141	992	980	699	991	1098
९	अहमदनगर	945	789	1791	900	760	1143	1411	1556	952	947	1284	842
१०	पुणे	1027	817	2075	1178	2513	1281	1503	1417	1379	1042	1321	854
११	सोलापूर	947	785	1281	302	885	1043	1340	1255	880	804	1000	900
	एकूण पुणे वि.	1004	810	1968	1084	962	1256	1484	1424	1307	1017	1297	855
१२	सातारा	887	1024	1850	1567	1249	1802	2138	2167	1722	1803	1549	1961
१३	सांगली	967	940	1928	1489	1369	1844	2273	2160	1597	1862	2119	2087
१४	कोल्हापूर	1386	1286	2106	2283	1748	1925	2539	2319	2520	2479	2616	2403
	एकूण कोल्हापूर वि.	1250	1187	2028	2043	1887	1888	2412	2265	2214	2239	2276	2258
१५	औरंगाबाद	876	500	1175	323	455	458	882	964	750	259	733	800
१६	जालना	..	..	..	583	500	500	1000	625	667	333	667	696
१७	बीड	811	507	1391	494	247	461	551	845	794	280	705	714
	एकूण औरंगाबाद वि.	842	504	1289	470	338	467	704	822	758	286	701	745
१८	लातूर	..	..	..	453	28	371	448	887	1138	211	758	847
१९	उस्मानाबाद	551	463	991	295	131	518	672	917	959	253	683	728
२०	नांदेड	813	545	1279	532	367	469	562	1065	981	301	734	1000
२१	परभणी	869	508	1042	425	618	643	938	944	992	369	791	815
	एकूण लातूर वि.	707	500	1110	457	321	499	650	965	1022	289	747	877
२२	बुलढाणा	577	1063	1148	355	296	519	1192	475	737	439	788	1031
२३	अकोला	579	506	1103	727	652	569	474	521	718	432	815	968
२४	अमरावती	578	506	896	653	553	605	411	521	396	445	591	865
२५	यवतमाळ	573	512	885	657	589	506	600	634	796	434	774	687
	एकूण अमरावती वि.	578	563	959	635	562	562	536	546	606	439	699	862
२६	वर्धा	582	1056	635	692	690	241	1393	812	641	489	818	1048
२७	नागपूर	785	1009	1351	1554	1285	732	1570	1118	1008	1028	1198	1405
२८	भंडारा	1136	1214	1459	1318	1201	500	1650	1222	1240	1079	1172	1307
२९	चंद्रपूर	759	1110	1338	1223	919	773	1485	1177	1306	949	1457	1421
३०	गडचिरोली	..	..	..	1235	1009	835	1600	1055	970	688	1171	1246
	एकूण नागपूर वि.	959	1156	1387	1292	1096	677	1595	1168	1181	963	1241	1326
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1054	1229	1587	1406	1147	1252	1715	1527	1463	1336	1532	1602

सूचना.—या तक्त्यातील सन १९९०-९१ ते १९९३-९४ चे आकडे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत.

TABLE XXI

Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61, 70-71, 75-76, 80-81 and 85-86 to 93-94
(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per Hect.)

गहू Wheat												District	
१९६०-६१ 1960-61 15	७०-७१ 1970-71 16	८०-८१ 1980-81 17	८५-८६ 1985-86 18	८६-८७ 1986-87 19	८७-८८ 1987-88 20	८८-८९ 1988-89 21	८९-९० 1989-90 22	९०-९१ 1990-91 23	९१-९२ 1991-92 24	९२-९३ 1992-93 25	९३-९४ 1993-94 26		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	..	..	762	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	762	..	..	..	..	..	..	..	Total Kokan Division
257	723	795	727	721	850	1207	1080	1024	837	1251	1455	..	Nasik
675	981	903	720	972	905	1177	964	1015	976	1299	1509	..	Dhule
642	1122	1091	607	731	939	1505	1494	1584	991	1682	2064	..	Jalgaon
425	904	891	694	773	889	1260	1142	1151	903	1388	1628	..	Total Nasik Division
367	615	1119	1035	1229	1176	1337	1163	1206	1088	1040	1546	..	Ahmadnagar
447	649	989	825	957	1232	1311	1261	1189	1230	1233	1587	..	Pune
713	717	656	480	872	978	1310	1031	1167	910	988	1312	..	Solapur
467	655	928	805	1029	1141	1322	1157	1166	1097	1094	1508	..	Total Pune Division
864	649	1207	932	770	1083	1685	1350	1263	1614	1147	1667	..	Satara
671	692	691	700	610	1069	1459	1099	1126	1307	1308	1494	..	Sangli
758	846	1585	1146	993	1289	1969	1391	1374	1623	1936	1888	..	Kolhapur
753	680	1004	911	778	1141	1672	1258	1228	1499	1334	1637	..	Total Kolhapur Division
284	325	1045	467	627	835	1318	1018	967	866	1436	1391	..	Aurangabad
..	..	..	904	725	983	1013	943	897	703	1062	1290	..	Jalna
337	298	980	565	485	877	1065	888	1015	600	971	1016	..	Beed
302	314	1020	673	626	904	1135	952	957	758	1212	1216	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	900	388	947	1340	1203	992	658	934	1336	..	Latur
566	304	537	545	387	775	913	1043	959	391	578	1041	..	Osmanabad
539	316	672	689	435	736	1080	1067	863	950	1322	1209	..	Nanded
542	280	790	688	593	746	1006	1167	850	1107	1081	1336	..	Parbhani
549	295	675	685	488	780	1060	1126	901	887	1014	1246	..	Total Latur Division
446	471	697	719	703	604	1274	1196	1334	1093	1498	1728	..	Buldhana
394	461	743	845	754	809	1082	888	1070	1022	1381	1467	..	Akola
371	503	816	741	851	781	1302	1090	1185	1306	1304	1446	..	Amravati
414	487	1283	1059	1105	759	1005	1270	1318	1120	1343	1635	..	Yavatmal
405	477	813	814	839	749	1179	1094	1221	1135	1391	1588	..	Total Amravati Division
372	364	785	828	923	664	1018	1088	953	1236	1155	1190	..	Wardha
526	430	629	652	796	700	995	966	932	765	929	1202	..	Nagpur
361	477	655	536	521	476	677	559	458	617	681	1032	..	Bhandara
402	426	437	567	544	573	814	709	566	519	803	878	..	Chandrapur
..	..	..	541	509	563	909	857	684	500	800	942	..	Gadchiroli
443	423	620	639	701	614	889	848	764	778	898	1092	..	Total Nagpur Division
442	542	834	734	761	867	1181	1072	1052	997	1174	1402	..	Total Maharashtra State

Note.—In this table the figures are based on final forecast for the year 1990-91 to 1993-94.

अ. नं. Sr. No.	जिल्हे	खरीप ज्वारी Kharif Jowar												
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	
1	2	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	
१	वृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
२	ठाणे	..	597	1250	333	333	1129	926	1700	..	..	..	..	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
	एकूण कोकण वि.	..	597	1250	333	333	1129	926	1700	..	..	..	..	
६	नासिक	..	609	597	1361	658	641	986	1605	1447	1669	1032	1719	1125
७	धुळे	..	667	693	1066	468	697	976	1345	1367	1279	853	1435	1368
८	जळगाव	..	1245	379	1310	863	1096	1608	1441	1884	1594	1196	2190	1886
	एकूण नासिक वि.	..	1048	469	1246	722	947	1386	1425	1699	1505	1088	1943	1685
९	अहमदनगर	..	1261	872	1562	590	893	1327	1978	1673	1819	602	1947	1492
१०	पुणे	..	1226	933	1302	919	1084	1261	1420	1289	1077	985	1471	1226
११	सोलापूर	..	887	190	840	1258	726	1053	1231	817	850	592	1000	1243
	एकूण पुणे वि.	..	1202	771	1303	884	967	1232	1450	1348	1233	827	1548	1481
१२	मातारा	..	849	981	1145	1070	1396	1510	1520	1824	1530	1476	1672	1471
१३	सांगली	..	1373	806	1624	979	938	1594	1346	1353	1362	999	1331	1285
१४	कोल्हापूर	..	1484	981	1628	1782	1827	1975	1989	2247	2404	1496	2602	2053
	एकूण कोल्हापूर वि.	..	1276	982	1237	1126	1242	1629	1507	1644	1587	1240	1648	1454
१५	औरंगाबाद	..	902	281	1061	723	974	1232	756	1482	1113	714	1493	1335
१६	जालना	..	..	..	705	1045	1106	633	1313	1122	657	1725	1442	
१७	बीड	..	852	222	872	587	423	1104	437	919	1010	342	1429	1037
	एकूण औरंगाबाद वि.	..	879	245	957	588	735	1134	569	1163	1067	514	1529	1215
१८	लातूर	..	..	..	737	214	1247	435	1425	1181	454	1909	1537	
१९	उस्मानाबाद	..	845	175	762	522	209	1138	500	927	1022	524	1318	1023
२०	नांदेड	..	869	245	699	810	505	1240	292	1562	1225	685	1900	1556
२१	परभणी	..	981	252	704	741	541	960	451	1017	1105	733	1884	1404
	एकूण लातूर विभाग	..	890	222	737	731	394	1158	401	1284	1151	618	1811	1438
२२	बुलढाणा	..	818	423	1235	1069	1043	1597	1056	2075	1998	729	2598	1509
२३	अकोला	..	717	258	844	1049	623	1532	889	1926	1612	987	2104	1707
२४	अमरावती	..	759	278	1174	1216	835	1290	865	1862	1415	866	1463	1363
२५	यवतमाळ	..	755	314	802	1333	810	1339	933	1815	1553	1316	1633	1177
	एकूण अमरावती वि.	..	762	322	999	1159	811	1452	933	1920	1646	989	1957	1443
२६	वर्धा	..	552	289	810	1121	397	951	1018	1689	965	861	1090	1102
२७	नागपूर	..	645	231	677	842	833	1020	1058	1375	1223	760	1101	1105
२८	भंडारा	..	639	310	387	379	307	598	531	615	863	635	..	..
२९	चंद्रपूर	..	763	310	506	935	570	880	816	1298	610	626	846	1115
३०	गडचिरोली	..	..	..	379	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर वि.	..	618	264	707	965	622	971	1006	1485	1038	774	1055	1105
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	864	350	956	916	735	1306	902	1587	1382	863	1778	1428

TABLE XXI—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per hectare)

रबी ज्वारी Rabi Jowar												District
१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	
39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	1000	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	1000	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
216	203	413	250	159	477	527	482	537	307	561	619	Nasik
517	405	516	523	457	636	785	824	997	453	868	882	Dhule
666	695	852	627	834	994	1090	1200	1220	1033	1324	1259	Jalgaon
542	401	541	461	435	712	828	866	940	655	1022	961	Total Nasik Division
474	178	352	269	177	494	501	455	505	265	418	442	Ahmadnagar
481	128	464	358	278	538	474	539	495	351	468	609	Pune
465	182	390	229	198	461	447	485	534	314	425	577	Solapur
472	167	435	276	213	493	473	491	514	310	436	544	Total Pune Division
685	362	687	714	524	737	850	875	838	713	588	764	Satara
448	144	283	181	198	504	556	739	449	401	448	607	Sangli
384	274	424	370	983	1099	1196	1267	1339	1001	1222	1217	Kolhapur
584	274	530	481	391	646	730	819	672	584	544	705	Total Kolhapur Division
396	212	480	182	193	636	595	736	734	361	694	682	Aurangabad
..	..	..	518	363	674	498	738	577	546	760	704	Jalna
817	277	649	318	340	665	549	676	669	307	734	757	Beed
585	240	544	306	290	656	555	713	672	381	727	717	Total Aurangabad Division
..	..	..	357	94	757	362	802	767	426	632	835	Latur
754	303	158	351	261	564	577	697	770	392	592	814	Osmanabad
798	262	470	529	425	510	408	695	664	614	746	957	Nanded
824	287	283	449	531	677	462	708	661	622	670	854	Parbhani
790	292	322	408	374	626	512	711	716	510	638	841	Total Latur Division
418	147	500	548	477	1000	365	459	522	365	444	957	Buldhana
..	147	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Akola
..	147	..	548	..	..	..	..	..	..	..	..	Amravati
..	147	..	..	..	..	365	459	522	365	444	..	Yavatmal
418	147	500	548	477	1000	365	459	522	365	444	957	Total Amravati Division
386	147	..	548	477	388	365	459	390	365	444	499	Wardha
372	147	440	462	385	454	399	582	469	340	489	557	Nagpur
411	147	477	420	403	370	406	318	363	267	285	535	Bhandara
415	147	425	631	503	445	375	447	359	382	444	488	Chandrapur
..	..	..	435	576	677	330	383	418	357	431	466	Gadchiroli
406	147	434	548	477	466	377	455	390	366	443	499	Total Nagpur Division
541	212	448	340	287	560	528	602	599	381	541	644	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा 2	बाजरी Bajri												
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	
1	2	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
	एकूण कोकण वि.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
६	नासिक	..	367	473	553	183	193	516	574	668	635	410	1041	473
७	धुळे	..	493	576	607	194	378	609	704	941	803	684	1089	606
८	जळगाव	..	319	500	597	421	492	1241	738	1000	987	605	1269	1089
	एकूण नासिक वि.	..	391	504	574	227	301	684	638	798	744	516	1094	609
९	अहमदनगर	..	265	349	492	131	142	219	333	555	429	608	997	618
१०	पुणे	..	363	375	412	335	345	350	521	676	595	530	857	608
११	सोलापूर	..	68	247	239	119	190	206	291	421	383	366	293	607
	एकूण पुणे वि.	..	262	341	420	196	218	261	398	594	494	564	901	614
१२	सातारा	..	233	314	239	166	198	409	310	528	369	419	446	408
१३	सांगली	..	158	169	204	346	152	340	191	207	234	298	416	411
१४	कोल्हापूर	..	142	169	167	154	250	281	777	548	274	266	298	287
	एकूण कोल्हापूर वि.	..	198	239	221	261	177	380	259	383	310	364	431	409
१५	औरंगाबाद	..	236	409	477	334	287	597	417	630	619	356	907	1009
१६	जालना	..	..	..	..	278	482	737	413	540	626	509	1038	998
१७	बीड	..	253	498	403	346	315	468	321	489	518	313	1042	818
	एकूण औरंगाबाद वि.	..	241	445	446	331	327	570	381	562	583	368	985	929
१८	लातूर	..	..	..	..	185	168	349	264	491	412	240	658	873
१९	उस्मानाबाद	..	214	414	259	218	192	788	297	588	404	155	788	800
२०	नांदेड	..	262	414	421	222	455	400	273	602	568	..	636	800
२१	परभणी	..	236	414	527	283	303	565	293	504	565	268	767	745
	एकूण लातूर वि.	..	222	414	353	224	227	543	281	525	457	216	740	802
२२	बुलढाणा	..	736	223	421	337	363	528	350	504	602	20	619	550
२३	अकोला	..	744	223	376	330	539	667	386	603	602	217	672	831
२४	अमरावती	..	737	223	382	270	370	459	319	413	526	195	622	888
२५	यवतमाळ	..	745	223	370	340	385	625	383	603	559	217	649	815
	एकूण अमरावती वि.	..	741	223	388	317	390	570	363	544	581	208	636	716
२६	वर्धा	..	759	223	348	167	250	314	318	376	481	159	517	700
२७	नागपूर	..	627	..	348	250	500	314	318	376	481	159	..	..
२८	भंडारा	..	..	223	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२९	चंद्रपूर	..	717	223	348	187	..	..	..	376	..	..	..	..
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर वि.	..	739	223	348	222	333	314	318	376	481	159	517	700
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	299	404	454	245	268	502	457	629	578	470	933	676

TABLE XXI—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per hectare)

इतर तृणधान्ये Other Cereals												District	
६०-६१ 1960-61 63	७०-७१ 1970-71 64	८०-८१ 1980-81 65	८५-८६ 1985-86 66	८६-८७ 1986-87 67	८७-८८ 1987-88 68	८८-८९ 1988-89 69	८९-९० 1989-90 70	९०-९१ 1990-91 71	९१-९२ 1991-92 72	९२-९३ 1992-93 73	९३-९४ 1993-94 74		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
729	1099	747	923	571	735	971	856	865	795	864	893	..	Thane
597	826	767	840	652	774	763	777	654	721	771	834	..	Raigad
546	671	878	893	494	935	910	998	1021	1051	1032	1050	..	Ratnagiri
..	..	..	1066	449	952	837	1046	1084	966	1045	1208	..	Sindhudurg
599	826	823	908	554	849	881	911	902	904	931	979	..	Total Konkan Division
858	731	729	927	481	688	947	921	953	767	924	1146	..	Nasik
330	388	534	456	368	1152	1193	907	1228	838	961	1391	..	Dhule
636	500	615	1000	1143	846	769	1000	1059	588	750	1692	..	Jalgaon
671	593	652	720	434	846	1054	915	1051	789	934	1257	..	Total Nashik Division
526	724	820	1033	691	822	963	889	1024	943	1216	1464	..	Ahmadnagar
672	831	772	988	718	859	1130	950	940	921	1094	1170	..	Pune
812	512	952	1303	1008	800	1174	1506	1205	1535	1110	1553	..	Solapur
650	803	842	1079	779	831	1111	1120	1060	1140	1136	1358	..	Total Pune Division
495	471	1224	1421	950	822	908	1156	1172	972	1138	1192	..	Satara
694	566	923	1638	1508	965	1157	1626	1456	1494	1442	1683	..	Sangli
603	603	855	1269	982	1149	1115	1444	1333	1221	1295	1362	..	Kolhapur
583	573	940	1354	1057	1031	1066	1398	1295	1166	1265	1375	..	Total Kolhapur Division
215	267	851	1188	386	456	458	821	784	1092	2024	1819	..	Aurangabad
..	..	..	905	459	717	523	821	822	1091	1726	1813	..	Jalna
245	274	859	653	498	639	606	699	857	780	1236	1426	..	Beed
239	270	855	857	464	591	553	757	810	1019	1842	1793	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	526	411	649	484	752	875	800	889	1109	..	Latur
193	286	493	439	515	686	414	733	1809	384	1567	1032	..	Osmanabad
283	313	458	556	455	889	500	727	905	929	1130	1095	..	Nanded
250	212	395	509	667	941	778	733	786	680	1643	1194	..	Parbhani
224	273	475	495	479	701	492	743	1510	530	1450	1081	..	Total Latur Division
444	182	625	1455	429	500	1000	818	857	1208	2017	1759	..	Buldhana
143	273	571	1000	2143	833	750	1000	917	824	826	929	..	Akola
325	175	235	489	358	461	427	772	617	766	964	968	..	Amravati
286	333	1600	1000	..	500	1000	1000	1000	1000	1167	1333	..	Yavatmal
318	209	352	624	373	489	556	792	742	904	1574	1607	..	Total Amravati Division
..	..	..	..	..	..	1000	889	500	1000	1000	1500	..	Wardha
250	167	833	1000	500	429	750	833	500	500	1000	500	..	Nagpur
339	296	292	553	234	407	444	828	708	731	652	682	..	Bhandara
327	277	527	1000	833	600	800	750	529	579	650	688	..	Chandrapur
..	..	..	730	781	581	625	721	700	800	1952	1500	..	Gadchiroli
331	274	453	699	623	525	600	777	636	718	1058	843	..	Total Nagpur Division
570	611	754	921	616	835	932	989	1038	938	1183	1311	..	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा 2	एकूण तृणधान्ये Total Cereals											
		६०-६१ 1960-61 75	७०-७१ 1970-71 76	८०-८१ 1980-81 77	८५-८६ 1985-86 78	८६-८७ 1986-87 79	८७-८८ 1987-88 80	८८-८९ 1988-89 81	८९-९० 1989-90 82	९०-९१ 1990-91 83	९१-९२ 1991-92 84	९२-९३ 1992-93 85	९३-९४ 1993-94 86
१	बृहन्मंडई	1325	1750	1600	1667	666	1739	1741	1864	..	..	..	..
२	ठाणे	1191	1647	1804	1588	1036	1661	1803	1677	1737	1624	1746	1852
३	रायगड	1329	1702	1667	1624	1521	1817	2014	1766	1478	1962	1902	2183
४	रत्नागिरी	790	1168	1498	1463	909	1579	1638	1779	1714	1855	1692	1858
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	1643	1464	1689	1690	2142	1866	1677	1990	1978
	एकूण कोकण वि.	1073	1478	1643	1578	1228	1695	1813	1800	1672	1790	1807	1967
६	नासिक	428	559	702	394	325	610	780	787	784	558	1067	759
७	घुळे	579	592	724	401	496	770	972	1025	1016	735	1129	988
८	जळगांव	865	556	1073	697	355	1347	1189	1499	1355	977	1758	1607
	एकूण नाशिक वि.	572	568	803	479	533	889	956	1068	1017	730	1308	1072
९	अहमदनगर	424	281	563	288	244	462	522	571	561	475	715	609
१०	पुणे	513	299	641	474	430	619	650	703	648	528	692	713
११	सोलापूर	438	221	415	260	242	492	523	539	580	384	465	637
	एकूण पुणे वि.	453	266	532	336	303	521	565	604	595	468	634	650
१२	सातारा	554	523	852	781	728	917	1006	1144	983	972	949	1023
१३	सांगली	725	419	721	615	556	944	886	929	813	713	858	925
१४	कोल्हापूर	1162	1008	1643	1823	1507	1691	2053	2061	2151	1941	2219	2064
	एकूण कोल्हापूर वि.	746	580	968	930	823	1084	1165	1231	1142	1056	1169	1178
१५	औरंगाबाद	422	308	647	279	339	698	597	800	748	471	1012	983
१६	जालना	..	..	..	581	592	821	571	833	737	583	1104	1036
१७	वीड	664	344	692	399	362	719	494	690	713	329	1008	845
	एकूण औरंगाबाद वि.	522	324	666	396	406	734	550	764	732	437	1038	941
१८	लातूर	..	..	..	649	198	1054	521	1198	1080	425	1590	1336
१९	उस्मानाबाद	726	262	507	422	252	778	570	798	878	421	1219	890
२०	नांदेड	819	275	742	739	480	1082	396	1383	1113	652	1650	1417
२१	परभणी	835	285	642	594	541	801	538	899	892	695	1309	1134
	एकूण लातूर वि.	787	273	608	601	387	918	508	1047	975	570	1340	1174
२२	बुलढाणा	756	426	1115	1023	988	1453	1026	1860	1806	714	2313	1531
२३	अकोला	658	296	817	1015	636	1444	893	1781	1521	958	2004	1650
२४	अमरावती	678	317	1038	1066	794	1144	874	1620	1293	845	1381	1328
२५	यवतमाळ	725	327	822	1271	801	1252	902	1682	1459	1231	1545	1180
	एकूण अमरावती वि.	705	343	946	1089	790	1333	921	1739	1524	948	1828	1417
२६	वर्धा	511	333	792	1051	501	884	1027	1529	941	904	1085	1112
२७	नागपूर	579	348	727	842	817	797	1025	1116	1010	751	1004	1111
२८	भंडारा	967	1026	1286	1194	1085	485	1498	1129	1160	1043	1130	1275
२९	चंद्रपूर	596	636	893	896	693	650	982	896	863	714	1021	1038
३०	गडचिरोली	..	..	..	1072	916	793	1341	937	886	656	1090	1142
	एकूण नागपूर वि.	676	638	941	1010	838	697	1197	1079	993	834	1068	1147
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	637	459	788	674	572	870	844	1034	964	740	1158	1058

TABLE XXI—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per hectare)

तुर ✓ Tur												District	
१९६०-६१ 1960-61 87	७०-७१ 1970-71 88	८०-८१ 1980-81 89	८५-८६ 1985-86 90	८६-८७ 1986-87 91	८७-८८ 1987-88 92	८८-८९ 1988-89 93	८९-९० 1989-90 94	९०-९१ 1990-91 95	९१-९२ 1991-92 96	९२-९३ 1992-93 97	९३-९४ 1993-94 98		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
323	345	516	584	606	700	664	865	418 ✓	506	899 ✓	880	..	Thane
301	250	291	584	606	700	664	865	418	506	899	880	..	Raigad
250	400	376	584	606	700	664	865	418	506	899	880	..	Ratnagiri
..	..	..	584	606	700	664	865	..	..	..	..	..	Sindhudurg
309	342	222	584	606	700	664	865	418	506	899	880	..	Total Konkan Division
703	686	699	584	606	700	750	865	770	506	899	880	..	Nasik
696	603	689	584	606	700	705	729	711 ✓	385	885	789	..	Dhule
736	500	555	584	606	636	786	796	823	618	914	1022	..	Jalgaon
714	574	634	584	606	671	753	779	771	506	899	895	..	Total Nashik Division
538	285	828	584	125	299	355	469	285	289	581	725	..	Ahmadnagar
514	500	1658	584	262	433	807	480	275	483	641	654	..	Pune
539	169	603	584	181	367	370	384	244	164	150	288	..	Solapur
534	211	368	584	173	356	394	419	258	218	318	494	..	Total Pune Division
658	653	1743	584	174	700	604	413	418	418	785	654	..	Satara
710	621	75	584	174	700	664	413	418 ✓	410	785	654	..	Sangli
903	760	968	584	174	700	664	413	418 ✓	447	785	654	..	Kolhapur
742	657	453	584	174	700	667	413	418	420	785	654	..	Total Kolhapur Division
227	220	323	118	160	431	391	378	257	211	181	277	..	Aurangabad
..	..	..	330	335	620	523	649	149	272	520 ✓	302	..	Jalna
242	99	292	362	287	443	503	565	230	161	452	480	..	Beed
232	172	311	280	270	493	476	527	216	211	376	356	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	422	189	628	323	568	204	136	377	484	..	Latur
321	309	329	249	117	564	239	606	272	154	135	300	..	Osmanabad
525	223	336	639	320	889	610	907	282 ✓	373	523	695	..	Nanded
449	558	708	734	527	714	587	800	239 ✓	350	394	576	..	Parbhani
409	354	435	497	291	686	421	703	247	242	335	505	..	Total Latur Division
1290	556	739	799	508	799	1080	1013	377 ✓	466	804	1041	..	Buldhana
1372	611	524	644	681	924	946	972	618	356	629	1012	..	Akola
1627	768	782	993	818	920	1167	882	612	477	862	1084	..	Amravati
2031	740	742	772	865	757	932	906	621	617	784	1118	..	Yavatmal
1619	683	694	805	741	850	1028	937	574	484	772	1071	..	Total Amravati Division
2234	826	931	916	824	1069	1040	1000	659	659	739	730	..	Wardha
1017	444	448	508	486	465	526	704	563	243	646	628	..	Nagpur
935	444	255	644	604	694	681	718	576	441	726	759	..	Bhandara
943	490	388	399	377	618	434	757	399	431	887	759	..	Chandrapur
..	..	..	644	604	694	681	718	576 ✓	441	726	759	..	Gadchiroli
1406	576	603	644	604	694	681	818	576	441	726	698	..	Total Nagpur Division
883	432	495	599	474	699	665	742	418	357	576	730	..	Total Maharashtra State

अ. नं. Sr. No.	जिल्हे	हरभरा Gram												
		१९६०-६१ 1960-61 99	७०-७१ 1970-71 100	८०-८१ 1980-81 101	८५-८६ 1985-86 102	८६-८७ 1986-87 103	८७-८८ 1987-88 104	८८-८९ 1988-89 105	८९-९० 1989-90 106	९०-९१ 1990-91 107	९१-९२ 1991-92 108	९२-९३ 1992-93 109	९३-९४ 1993-94 110	
१	वृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	✓	..	..	..	
२	ठाणे	..	346	..	416	385	267	375	571	423	532	431	539 ✓	672
३	रायगड	..	208	..	350	282	308	375	541	423	532	431	539 -	672
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण कोकण वि.	..	294	..	313	368	293	375	546	423	532	431	539	672
६	नासिक	..	301	385	450	331	267	383	626	502	489 ✓	449	478 -	572
७	धुळे	..	419	389	395	421	268	606	628	535	614 ✓	542	604	675
८	जळगाव	..	480	505	475	300	385	529	708	678	716	615	717	803
	एकूण नाशिक वि.	..	355	407	439	340	297	488	657	574	608	531	599	683
९	अहमदनगर	..	448	336	405	358	313	416	679	576	533	514	502 -	687
१०	पुणे	..	361	246	378	372	309	503	701	630	522	549	507	707
११	सोलापूर	..	404	315	279	140	173	572	562	639	497	366	352	606
	एकूण पुणे वि.	..	407	304	345	293	266	494	647	614	518	484	463	671
१२	सातारा	..	449	261	432	435	363	465	725	496	517	541	402	676
१३	सांगली	..	430	254	140	207	218	380	663	547	500 ✓	542	466	778 ✓
१४	कोल्हापूर	..	404	271	517	497	522	650	768	571	602 ✓	620	904	735
	एकूण कोल्हापूर वि.	..	436	262	307	390	355	456	705	536	530	560	563	738
१५	भीरंगाबाद	..	219	196	359	258	197	483	574	579	563	442	522	657
१६	जालना	..	..	..	..	316	194	416	656	492	480	432	418	683
१७	बीड	..	292	222	297	296	238	408	505	482	477	274	392 ✓	618
	एकूण भीरंगाबाद वि.	..	252	209	330	283	213	445	567	539	526	404	472	652
१८	लातूर	..	..	..	..	315	101	414	480	435	391	330	489	720
१९	उस्मानाबाद	..	325	249	317	286	149	413	510	529	509	316	371 -	697
२०	नांदेड	..	292	125	361	272	235	338	408	445	410	385	497 -	636
२१	परभणी	..	313	236	260	366	267	375	504	533	455 ✓	434	455 -	684
	एकूण लातूर वि.	..	317	220	305	315	192	390	488	497	452	376	442	689
२२	बुलढाणा	..	313	323	261	409	213	360	634	548	557	500	515 -	1023
२३	अकोला	..	306	346	233	294	249	383	531	378	629	446	489	1014
२४	अमरावती	..	312	310	301	309	285	335	727	505	584	543	598 -	1215
२५	यवतमाळ	..	304	288	286	346	393	297	615	452	580 ✓	515	442	854
	एकूण अमरावती वि.	..	307	322	266	323	267	354	625	466	591	505	533	1063
२६	वर्धा	..	290	235	205	357	373	380	682	571	595	529	555 -	471
२७	नागपूर	..	297	263	379	325	476	262	658	468	525	472	462	538
२८	भंडारा	..	303	454	547	347	392	220	555	437	439	391	403	415
२९	चंद्रपूर	..	302	402	432	310	297	253	434	492	239	353	478	519
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	472	290	265	472	392	344	309	572	403
	एकूण नागपूर वि.	..	302	351	421	341	400	265	595	487	480	451	486	493
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	334	281	335	320	273	420	604	532	532	475	510	725

TABLE XXI—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per hectare)

इतर डाळी Other Pulses												District	
१९६०-६१ 1960-61 111	७०-७१ 1970-71 112	८०-८१ 1980-81 113	८५-८६ 1985-86 114	८६-८७ 1986-87 115	८७-८८ 1987-88 116	८८-८९ 1988-89 117	८९-९० 1989-90 118	९०-९१ 1990-91 119	९१-९२ 1991-92 120	९२-९३ 1992-93 121	९३-९४ 1993-94 122		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
271	290	189	345	357	531	527	535	508	415	465	578	..	Thane
320	500	269	359	246	282	446	404	422	225	283	446	..	Raigad
253	176	289	267	200	353	429	431	424	266	338	455	..	Ratnagiri
..	..	..	302	293	310	349	444	409	244	343	442	..	Sindhudurg
277	291	256	328	286	393	459	462	453	312	367	493	..	Total Konkan Division
375	352	655	325	309	317	409	390	469	201	406	465	..	Nasik
207	270	188	310	416	367	638	606	495	222	646	639	..	Dhule
401	282	316	396	448	395	487	519	491	228	786	698	..	Jalgaon
347	293	345	350	406	369	525	524	488	221	656	628	..	Total Nasik Division
142	122	156	227	263	214	224	364	335	223	415	411	..	Ahmadnagar
221	233	255	314	273	259	429	463	339	206	399	487	..	Pune
202	142	248	285	232	206	299	328	338	211	333	436	..	Solapur
182	157	224	275	256	226	328	382	337	215	382	440	..	Total Pune Division
304	294	391	363	287	261	425	395	444	295	491	479	..	Satara
368	295	253	367	249	255	381	437	444	199	458	457	..	Sangli
459	452	493	300	237	205	304	286	458	215	432	538	..	Kolhapur
347	310	338	355	264	252	383	402	447	237	463	479	..	Total Kolhapur Division
256	170	186	349	226	362	459	427	454	284	535	490	..	Aurangabad
..	..	..	285	303	267	422	361	392	223	587	583	..	Jalna
191	100	132	284	245	378	279	341	384	234	441	432	..	Beed
241	144	174	302	262	329	384	373	411	247	541	523	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	313	99	564	234	332	389	256	430	590	..	Latur
173	134	178	279	116	531	345	353	343	268	489	433	..	Osmanabad
326	139	237	410	322	459	124	341	309	204	557	741	..	Nanded
303	168	157	348	208	438	299	256	205	189	565	474	..	Parbhani
251	149	179	344	197	484	256	304	292	220	519	570	..	Total Latur Division
214	143	171	524	317	302	396	545	616	219	611	562	..	Buldhana
192	125	142	410	307	388	451	415	476	270	653	609	..	Akola
309	101	146	453	322	223	490	252	473	196	574	587	..	Amravati
194	124	157	376	277	237	251	304	351	257	639	679	..	Yavatmal
214	130	155	455	307	306	404	406	491	241	630	605	..	Total Amravati Division
232	107	159	233	231	200	398	421	319	228	405	554	..	Wardha
285	138	124	232	286	229	595	414	440	223	307	545	..	Nagpur
309	239	154	240	266	303	499	468	414	247	271	432	..	Bhandara
236	214	133	246	265	246	558	413	405	238	288	441	..	Chandrapur
..	..	..	216	253	258	543	513	393	244	262	436	..	Gadchiroli
271	208	142	237	264	255	532	449	405	236	296	465	..	Total Nagpur Division
272	196	222	344	282	341	396	405	422	233	541	557	..	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण कडधान्ये Total Pulses											
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94
1	2	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	287	270	202	417	423	558	569	601	490	436	569	646
३	रायगड	317	448	273	377	315	355	484	451	441	303	396	535
४	रत्नागिरी	250	188	287	281	219	361	455	474	431	286	380	500
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	318	310	318	364	459	409	244	343	442
	एकूण कोकण वि.	283	279	254	369	348	442	503	521	458	356	459	562
६	नासिक	381	374	612	337	314	362	508	462	499	321	474	459
७	धुळे	263	296	241	347	414	430	642	608	543	284	674	675
८	जळगाव	419	299	335	495	456	440	567	582	588	355	785	774
	एकूण नासिक वि.	370	316	371	367	404	418	577	560	551	324	670	683
९	अहमदनगर	284	193	337	317	250	303	455	466	394	319	472	556
१०	पुणे	301	259	326	357	286	368	558	535	437	387	458	598
११	सोलापूर	354	183	240	316	202	354	414	429	353	229	268	437
	एकूण पुणे वि.	314	201	285	330	244	341	470	471	388	300	388	527
१२	सातारा	377	325	449	396	292	357	530	415	457	371	518	562
१३	सांगली	461	364	201	379	230	353	489	461	457	331	502	582
१४	कोल्हापूर	602	541	580	419	354	427	515	404	503	381	609	620
	एकूण कोल्हापूर वि.	443	370	347	394	275	365	506	434	466	355	528	583
१५	औरंगाबाद	244	182	235	276	208	409	474	457	425	267	432	474
१६	जालना	..	..	..	297	302	354	465	442	333	249	557	523
१७	बीड	236	117	221	308	256	402	391	436	337	201	439	485
	एकूण औरंगाबाद वि.	242	157	231	294	257	388	442	446	369	251	478	495
१८	लातूर	..	..	..	353	131	567	299	433	318	214	418	575
१९	उस्मानाबाद	256	215	266	269	126	514	338	525	348	206	292	446
२०	नांदेड	411	166	288	467	312	592	324	566	312	288	534	747
२१	परभणी	334	269	293	443	289	497	402	453	258	273	503	543
	एकूण लातूर विभाग	313	223	281	388	226	534	349	483	303	246	437	574
२२	बुलढाणा	506	248	300	597	364	439	594	671	542	305	652	751
२३	अकोला	618	305	250	481	424	543	589	579	534	303	634	737
२४	अमरावती	1315	524	488	737	588	531	825	561	553	362	728	953
२५	यवतमाळ	855	429	437	612	638	497	599	621	501	455	704	925
	एकूण अमरावती वि.	783	357	343	588	486	505	644	606	533	349	671	823
२६	वर्धा	1288	498	607	728	642	672	827	798	615	584	652	648
२७	नागपूर	732	323	339	402	426	363	576	578	533	297	527	586
२८	भंडारा	343	270	231	303	327	331	535	493	451	365	390	477
२९	चंद्रपूर	296	265	203	286	292	341	515	510	377	327	529	506
३०	गडचिरोली	..	..	..	262	266	270	539	510	398	274	335	445
	एकूण नागपूर वि.	557	315	303	397	389	403	594	585	500	388	525	554
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	421	264	304	408	331	447	510	525	443	310	546	642

TABLE XXI-Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलोमध्ये प्रति हेक्टर) (Average yield in kg per hectare)

एकूण अन्नधान्ये Total Foodgrains												District	
१९६०-६१ 1960-61 135	७०-७१ 70-71 136	८०-८१ 80-81 137	८५-८६ 85-86 138	८६-८७ 86-87 139	८७-८८ 87-88 140	८८-८९ 88-89 141	८९-९० 89-90 142	९०-९१ 90-91 143	९१-९२ 91-92 144	९२-९३ 92-93 145	९३-९४ 93-94 146		
1325	1750	1600	1667	667	1739	1741	1864	..	..	..	..	..	Greater Bombay
1130	1564	1727	1530	996	1574	1701	1588	1610	1503	1623	1724	..	Thane
1264	1656	1599	1573	1455	1735	1915	1684	1402	1850	1778	2047	..	Raigad
757	1125	1452	1437	893	1547	1591	1726	1649	1777	1626	1786	..	Ratnagiri
..	..	..	1582	1416	1629	1631	2077	1800	1615	1812	1852	..	Sindhudurg
1023	1422	1582	1530	1185	1627	1732	1722	1586	1688	1698	1850	..	Total Konkan Division
421	532	691	386	323	576	738	736	742	522	973	726	..	Nasik
516	520	616	389	477	685	889	917	892	607	945	900	..	Dhule
687	456	844	615	752	1109	1012	1231	1121	780	1498	1358	..	Jalgaon
525	506	712	456	506	789	871	951	909	631	1151	980	..	Total Nasik Division
411	272	545	290	245	449	516	562	545	461	691	603	..	Ahmadnagar
493	296	609	462	418	596	641	689	632	518	672	703	..	Pune
430	215	387	265	238	478	508	526	552	364	437	615	..	Solapur
440	259	502	335	297	504	555	591	576	452	608	638	..	Total Pune Division
529	502	797	724	657	830	956	1035	922	902	895	973	..	Satara
686	411	621	575	495	824	812	848	756	651	782	866	..	Sangli
1113	975	1517	1606	1343	1536	1855	1859	1910	1713	1956	1864	..	Kolhapur
706	556	872	847	731	964	1071	1108	1049	957	1062	1095	..	Total Kolhapur Division
373	277	529	278	309	639	573	720	670	416	856	872	..	Aurangabad
..	..	..	486	492	677	537	711	612	467	940	874	..	Jalna
590	296	601	381	339	651	472	638	649	306	906	786	..	Beed
457	285	557	372	369	653	524	687	649	388	897	841	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	552	175	894	430	892	799	345	1168	1035	..	Latur
598	248	418	381	218	699	493	714	714	349	688	765	..	Osmanabad
740	245	641	671	435	960	376	1168	899	556	1371	1208	..	Nanded
704	280	530	548	451	696	488	747	685	549	1035	934	..	Parbhani
669	258	516	539	337	799	453	861	761	462	1052	975	..	Total Latur Division
698	378	874	857	754	1043	838	1350	1255	530	1522	1128	..	Buldhana
649	299	627	805	557	1083	761	1251	1065	655	1352	1150	..	Akola
807	364	918	963	728	912	854	1187	966	631	1116	1147	..	Amravati
754	353	729	1061	748	972	781	1272	1072	922	1199	1069	..	Yavatmal
723	346	779	910	683	1010	805	1265	1090	684	1311	1124	..	Total Amravati Division
680	370	756	966	540	816	962	1256	808	769	894	888	..	Wardha
604	343	666	739	734	693	904	955	866	609	845	935	..	Nagpur
817	858	1093	1055	969	452	1351	1021	1081	998	1046	1162	..	Bhandara
541	575	787	783	613	591	886	819	786	652	938	924	..	Chandrapur
..	..	..	964	811	707	1211	863	828	617	989	1048	..	Gadchiroli
653	576	835	892	751	632	1068	965	893	748	949	1004	..	Total Nagpur Division
598	420	692	620	521	778	767	917	846	641	1011	957	..	Total Maharashtra State

Serial No.	अ. नं. जिल्हा	ऊस (ऊसाचे) Sugar-cane (dressed cane)										
		७०-७१ 70-71 147	८०-८१ 80-81 148	८५-८६ 85-86 149	८६-८७ 86-87 150	८७-८८ 87-88 151	८८-८९ 88-89 152	८९-९० 89-90 153	९०-९१ 90-91 154	९१-९२ 91-92 155	९२-९३ 92-93 156	९३-९४ 93-94 157
१	वृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	96000	..	..	..	..	..	..	..	..	..
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
४	रत्नागिरी	65666	75000	74000	80000	84000	..	..	..	..	..	..
५	सिधुदुर्ग	..	..	74000	80000	84000	..	94790	..	..	..	..
	एकूण कोकण वि.	65666	82000	74000	80000	84000	..	94790	..	..	..	..
६	नासिक	95377	103553	90932	86312	86685	99395	102073	111785	111426	87104	82359
७	धळे	72387	86841	82652	83398	68667	66660	85840	72709	70469	70428	71132
८	जळगाव	71500	96118	97831	84239	74046	72504	71970	80950	71533	80586	87098
	एकूण नासिक वि.	89108	98340	89915	84965	79068	85486	88945	95621	92591	81346	80472
९	अहमदनगर	113567	106270	101532	92199	87302	88965	97562	90196	81240	81311	79745
१०	पुणे	97331	107397	101915	91193	84716	84712	98208	89235	88934	81111	86901
११	सोलापूर	98916	106443	95943	82904	85745	80223	86760	85315	69475	68396	79624
	एकूण पुणे वि.	106371	106552	100012	88980	86093	85090	94106	88460	79888	77719	81976
१२	सातारा	93236	91109	94715	106323	83763	78174	87776	87167	82534	83338	87592
१३	सांगली	68526	87874	94066	83287	86765	90894	102373	92083	87398	82807	90770
१४	कोल्हापूर	76401	84399	84107	90799	90004	81345	93234	89498	93300	81301	84926
	एकूण कोल्हापूर वि.	77230	86665	88764	92682	90329	82206	93789	89311	89136	82225	86844
१५	औरंगाबाद	60204	74798	95491	91283	90000	88943	86608	79342	52491	62004	74932
१६	जालना	..	..	93747	86348	104305	92444	99200	101064	78669	67802	75527
१७	बीड	69800	69545	74250	39323	94951	96470	73159	71308	88010	71512	72768
	एकूण औरंगाबाद वि.	61831	73590	88271	76604	95010	92361	85523	81034	70826	65735	74545
१८	लातूर	..	..	47164	54000	72060	67325	69484	73911	60636	58339	70084
१९	उस्मानाबाद	68800	73812	54148	56935	72060	55789	63959	73911	54000	59747	69511
२०	नांदेड	67218	78311	59702	44900	47260	45041	75870	73911	46597	64677	72043
२१	परभणी	58884	68608	55662	50910	72064	40000	81329	81368	68918	76869	69526
	एकूण लातूर वि.	66481	73665	53708	52313	66266	53258	71262	75321	56964	64749	70286
२२	बुलढाणा	69090	74800	51596	77393	69556	67666	73148	77810	78390	59412	74000
२३	अकोला	63200	74750	52000	80000	69546	68000	69500	77810	72180	70727	72062
२४	अमरावती	63500	75000	51500	74333	69500	68000	78750	83765	67910	52813	71000
२५	यवतमाळ	63200	74769	51609	69600	69556	68367	69480	74700	70205	72918	69339
	एकूण अमरावती वि.	66043	74794	51600	74615	69550	68000	70859	77013	72175	68276	70243
२६	वर्धा	63000	75000	52000	57400	69556	68000	69455	77810	72180	62000	70000
२७	नागपूर	63000	75000	51667	57333	69571	68000	69333	77810	72180	72667	70000
२८	भंडारा	63333	74750	51667	57429	69571	60800	69500	77810	72180	64067	69400
२९	चंद्रपूर	63500	75000	52000	57000	..	..	..	77810	72180	72500	70000
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर वि.	63333	74875	51727	57368	69566	68000	69444	77810	72180	65818	69625
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	86531	91742	87771	84973	85134	80663	89055	86523	79829	76408	81056

TABLE XXI—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरमध्ये) (Average yield in kg. per hectare)

कापूस (रई) Cotton (Lint)												District	
६०-६१ 60-61 158	७०-७१ 70-71 159	८०-८१ 80-81 160	८५-८६ 85-86 161	८६-८७ 86-87 162	८७-८८ 87-88 163	८८-८९ 88-89 164	८९-९० 89-90 165	९०-९१ 90-91 166	९१-९२ 91-92 167	९२-९३ 92-93 168	९३-९४ 93-94 169		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Divin.
160	121	233	250	119	183	98	195	306	170	272	283	..	Nasik
128	64	112	101	41	78	126	155	139	91	188	152	..	Dhule
135	46	113	120	61	116	132	203	171	91	196	207	..	Jalgaon
134	52	116	117	56	105	130	189	163	91	194	193	..	Total Nasik Division
178	84	312	359	193	243	183	283	247	135	267	267	..	Ahmadnagar
325	151	273	255	217	226	275	297	350	297	309	..	..	Pune
251	104	209	145	129	243	288	260	175	211	298	229	..	Solapur
212	101	262	174	146	240	255	271	210	182	294	238	..	Total Pune Division
251	262	359	241	151	275	279	359	300	389	340	326	..	Satara
214	105	..	238	251	206	288	326	296	298	262	261	..	Sangli
124	20	..	137	48	94	122	166	175	70	185	185	..	Kolhapur
207	194	300	236	193	210	279	332	294	308	296	277	..	Total Kolhapur Divin.
95	23	110	141	63	115	193	194	188	73	140	167	..	Aurangabad
..	..	..	158	76	155	84	126	121	72	123	133	..	Jalna
136	14	88	122	120	146	98	161	125	78	142	162	..	Beed
105	21	106	149	80	142	117	150	140	73	131	148	..	Total Aurangabad Divin.
..	..	..	109	19	107	65	143	75	54	96	160	..	Latur
122	9	55	..	..	..	58	..	..	..	..	..	..	Osmanabad
112	23	79	122	37	122	63	172	90	54	96	123	..	Nanded
104	20	81	151	60	103	70	131	84	55	101	194	..	Parbhani
109	20	79	135	47	111	67	150	86	55	98	161	..	Total Latur Division
149	31	78	113	34	85	82	135	108	47	98	167	..	Buldharia
105	19	64	117	44	104	78	123	119	55	134	214	..	Akola
106	17	57	95	39	77	84	131	116	81	219	198	..	Amravati
103	34	72	110	59	99	57	115	85	69	119	181	..	Yavatmal
114	25	67	108	46	92	74	125	106	64	122	191	..	Total Amravati Divin.
77	23	72	179	103	98	158	204	200	136	119	189	..	Wardha
98	46	65	156	120	104	180	134	134	116	110	150	..	Nagpur
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara
73	44	61	142	96	93	117	151	116	96	103	164	..	Chandrapur
..	..	..	138	93	84	161	151	..	..	..	..	..	Gadchiroli
83	32	69	167	106	98	153	175	165	122	113	174	..	Total Nagpur Division
114	30	82	125	57	102	89	143	117	72	124	180	..	Total Maharashtra State

अ. नं. Serial No.	जिल्हा	भूईमूग (खरीप) Groundnut (Kharif)											
		६०-६१ 60-61	७०-७१ 70-71	८०-८१ 80-81	८५-८६ 85-86	८६-८७ 86-87	८७-८८ 87-88	८८-८९ 88-89	८९-९० 89-90	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94
1	2	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	853	973	678	368	493	689	836	832	916	459	1108	723
३	रायगड	..	..	678	368	493	689	836	832	916	459	1108	723
४	रत्नागिरी	743	1175	678	..	..	689	836	832	916	459	1108	723
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	368	493	689	836	832	916	459	1108	723
	एकूण कोकण विभाग	750	1167	678	368	493	689	836	832	916	459	1108	723
६	नासिक	574	854	692	368	493	698	836	832	815	488	1108	795
७	घुळे	780	735	567	204	364	641	908	671	882	460	975	656
८	जळगाव	812	673	494	293	188	757	682	883	659	422	1022	798
	एकूण नासिक विभाग	742	739	580	268	329	689	828	770	807	459	1026	722
९	अहमदनगर	531	652	985	350	682	797	988	873	822	501	1294	1073
१०	पुणे	841	1028	839	648	835	1006	1221	1496	1453	1449	1447	1167
११	सोलापूर	594	555	451	381	276	708	375	673	408	206	447	307
	एकूण पुणे विभाग	621	691	727	549	693	949	1049	1264	1158	1036	1272	1070
१२	सातारा	1250	912	862	1389	1128	1276	1340	1381	1155	1111	1246	1323
१३	सांगली	601	532	638	846	814	884	1074	1009	1007	738	990	1019
१४	कोल्हापूर	1050	835	1042	1855	1398	1405	1444	1574	1618	1302	2131	1968
	एकूण कोल्हापूर विभाग	921	743	857	1412	1127	1212	1304	1363	1288	1093	1510	1486
१५	औरंगाबाद	434	415	362	154	187	426	531	611	851	195	776	566
१६	जालना	..	..	..	245	323	673	554	710	626	414	612	731
१७	बीड	836	671	405	410	237	893	468	662	632	206	623	701
	एकूण औरंगाबाद विभाग	622	570	378	261	238	677	509	648	703	239	679	652
१८	लातूर	..	..	..	370	176	629	255	607	335	133	602	574
१९	उस्मानाबाद	781	545	419	485	112	1067	294	799	567	175	353	609
२०	नांदेड	872	462	395	204	207	597	234	797	359	177	714	640
२१	परभणी	693	504	507	722	284	820	435	663	461	343	822	558
	एकूण लातूर विभाग	768	528	433	435	178	765	291	683	425	177	547	584
२२	बुलढाणा	605	528	375	291	273	660	455	711	926	247	987	863
२३	अकोला	661	520	358	258	204	713	424	439	414	275	685	623
२४	अमरावती	676	548	543	574	514	626	837	732	667	244	806	952
२५	यवतमाळ	684	516	411	369	342	593	601	523	492	334	698	590
	एकूण अमरावती विभाग	650	530	434	413	377	636	668	664	682	260	848	867
२६	वर्धा	655	535	479	541	435	781	740	746	921	299	603	900
२७	नागपूर	830	493	645	637	767	720	765	787	499	446	640	1002
२८	भंडारा	683	535	643	584	591	745	755	770	686	381	627	964
२९	चंद्रपूर	..	535	643	584	591	745	755	770	686	381	627	964
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर विभाग	797	517	602	586	591	747	755	771	686	382	627	964
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	739	649	610	675	613	889	903	968	926	648	1114	1016

TABLE XXI—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरमध्ये) (Average yield in kg. per hectare)

करवई Safflower										District
८०-८१ 1980-81	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	
182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	.. Greater Bombay
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	.. Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	.. Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	.. Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	.. Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	.. Total Konkan Division
363	435	657	725	681	701	601	517	691	670	.. Nasik
242	435	657	725	681	701	601	517	691	670	.. Dhule
242	435	657	725	681	701	601	517	691	670	.. Jalgaon
264	435	657	725	681	701	601	517	691	670	.. Total Nasik Division
671	343	134	377	801	576	377	377	471	322	.. Ahmednagar
283	265	269	512	584	657	517	545	391	624	.. Pune
262	210	270	198	530	389	349	399	301	455	.. Solapur
437	282	211	354	648	546	404	419	396	478	.. Total Pune Division
315	155	229	635	327	539	376	495	393	710	.. Satara
343	155	209	189	303	626	555	354	255	771	.. Sangli
363	..	..	..	..	..	..	..	..	..	.. Kolhapur
428	155	213	330	311	602	505	397	297	756	.. Total Kolhapur Division
527	261	291	479	532	572	535	238	397	445	.. Aurangabad
..	484	425	497	257	604	271	366	485	531	.. Jalna
202	800	419	610	721	685	261	221	652	806	.. Beed
439	482	371	523	479	610	389	282	498	578	.. Total Aurangabad Division
..	310	144	375	349	401	362	182	416	637	.. Latur
204	451	433	392	647	636	328	272	404	624	.. Osmanabad
185	496	518	979	361	641	421	370	448	680	.. Nanded
206	609	646	636	788	673	341	475	461	763	.. Parbhani
205	516	518	525	695	630	345	380	439	702	.. Total Latur Division
315	340	226	386	390	584	511	453	496	934	.. Buldhana
232	325	314	441	367	381	450	344	577	925	.. Akola
240	336	249	403	..	520	517	394	525	931	.. Amravati
229	336	249	403	383	520	517	394	525	931	.. Yavatmal
296	336	250	402	383	523	493	395	524	931	.. Total Amravati Division
286	..	..	403	383	520	517	..	..	931	.. Wardha
200	..	..	..	383	520	..	..	..	931	.. Nagpur
167	366	249	403	383	520	517	..	525	931	.. Bhandara
167	336	..	403	383	520	..	..	..	931	.. Chandrapur
..	..	..	403	383	520	517	..	525	931	.. Gadchiroli
194	336	249	403	383	520	517	..	..	931	.. Total Nagpur Division
363	406	339	465	560	590	406	382	466	681	.. Total Maharashtra State

अ. नं. S. No.	जिल्हा	सूर्यफूल Sunflower					
		१९८०-८१ 1980-81	१९८५-८६ 1985-86	१९८६-८७ 1986-87	१९८७-८८ 1987-88	१९८८-८९ 1988-89	१९८९-९० 1989-90
1	2	192	193	194	195	196	197
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	..	..	..	..	771
३	रायगड	..	..	..	..	..	..
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..
	एकूण-कोकण विभाग	..	..	..	..	..	771
६	नासिक	..	600	444	444	408	600
७	धुळे	1000	600	444	308	445	600
८	जळगाव	..	800	625	524	792	789
	एकूण-नासिक विभाग	1000	692	486	440	529	707
९	अहमदनगर	505	622	594	716	556	635
१०	पुणे	..	677	629	368	725	714
११	सोलापूर	517	396	262	387	338	663
	एकूण-पुणे विभाग	505	469	363	443	414	658
१२	सातारा	1000	677	629	667	710	632
१३	सांगली	667	677	629	583	715	652
१४	कोल्हापूर	..	..	..	..	..	..
	एकूण-कोल्हापूर विभाग	750	677	669	579	710	652
१५	औरंगाबाद	600	604	621	354	447	870
१६	जालना	..	598	600	395	452	822
१७	बीड	484	330	243	470	274	566
	एकूण-औरंगाबाद विभाग	516	398	330	441	320	648
१८	लातूर	..	387	91	546	379	595
१९	उस्मानाबाद	706	400	170	452	126	514
२०	नांदेड	429	589	407	452	151	776
२१	परभणी	490	319	332	384	445	695
	एकूण-लातूर विभाग	692	397	160	474	262	597
२२	बुलढाणा	429	416	497	652	557	636
२३	अकोला	600	419	525	432	418	568
२४	अमरावती	500	500	505	667	479	429
२५	यवतमाळ	..	300	533	731	440	558
	एकूण-अमरावती विभाग	500	414	507	570	489	589
२६	वर्धा	..	..	650	400	700	444
२७	नागपूर	..	..	650	..	..	444
२८	भंडारा	..	..	..	400	727	..
२९	चंद्रपूर	..	..	..	400	727	444
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..
	एकूण-नागपूर विभाग	..	..	650	400	725	444
	एकूण-महाराष्ट्र राज्य	669	416	268	482	335	620

TABLE, XXI-Contd.

(संशसरी उत्पन्न किलो प्रती हेक्टरमध्ये)
(Average yield in Kg. per Ha.)

सूर्यफल Sunflower												
१९९०-९१ 1990-91			१९९१-९२ 1991-92			१९९२-९३ 1992-93			१९९३-९४ 1993-94			District
Kharif 198	Rabi 199	Summer 200	Kharif 201	Rabi 202	Summer 203	Kharif 204	Rabi 205	Summer 206	Kharif 207	Rabi 208	Summer 209	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total—Konkan Division
..	677	850	305	537	562	468	586	668	484	736	697	Nasik
487	677	850	450	537	562	468	586	668	535	736	697	Dhule
..	677	850	437	537	562	468	586	668	535	736	697	Jalgaon
487	677	850	371	537	562	468	586	668	523	736	697	Total—Nasik Division
464	663	850	305	651	562	468	601	668	484	736	441	Ahmednagar
464	750	850	302	537	562	468	586	668	481	736	697	Pune
464	684	850	302	500	654	377	580	784	271	616	745	Solapur
464	677	850	304	536	618	420	586	750	383	553	700	Total—Pune Division
487	677	850	450	537	562	468	586	668	484	736	697	Satara
487	..	850	450	537	562	468	586	668	484	736	697	Sangli
..	..	..	..	..	..	..	..	668	484	..	697	Kolhapur
487	677	850	450	537	562	468	586	668	484	736	697	Total—Kolhapur Division
500	646	850	237	416	562	468	558	668	535	736	593	Aurangabad
500	646	850	250	416	563	468	558	668	535	736	639	Jalna
500	527	850	263	416	420	525	558	776	535	736	581	Beed
500	553	850	257	416	471	501	558	734	535	736	591	Total—Aurangabad Division
442	783	555	202	623	419	562	605	423	679	804	819	Latur
523	661	700	219	311	562	432	413	686	449	686	789	Osmanabad
492	625	740	228	684	508	468	515	611	502	747	578	Nanded
463	375	720	349	455	506	549	488	582	502	621	641	Parbhani
492	687	663	236	528	514	485	514	578	521	728	717	Total—Latur Division
487	646	816	250	526	562	468	515	668	523	747	1092	Buldhana
487	646	816	250	526	562	468	515	631	523	747	617	Akola
487	646	816	230	526	562	468	515	668	523	747	888	Amravati
487	646	816	250	526	562	468	515	668	523	747	888	Yavatmal
487	646	816	247	526	562	468	515	659	523	747	931	Total—Amravati Division
487	646	..	225	..	..	468	..	..	484	747	..	Wardha
..	..	..	225	..	..	458	515	..	484	747	..	Nagpur
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Bhandhara
..	646	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Chandrapur
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
487	646	..	225	..	..	468	515	..	484	747	..	Total—Nagpur Division
485	655	770	265	513	564	469	544	670	495	718	699	Total—Maharashtra State

अ. नं.	जिल्हा	उन्हाळी भुईमुग Summer groundnut									
		१९८०-८१ 1980-81	८५-८६ 85-86	८६-८७ 86-87	८७-८८ 87-88	८८-८९ 88-89	८९-९० 89-90	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94
Sr. No. 1	2	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	..	..	1305	2083	2332	1450	1911	1595	1408
३	रायगड	..	..	..	1683	2335	2332	2000	620	1188	2424
४	रत्नागिरी	..	909	1718	1683	2610	2620	2650	2343	2397	2344
५	सिंधुदुर्ग	..	909	1718	1715	2461	2519	3200	2532	2375	2478
	एकूण कोकण विभाग	..	909	1718	1682	2393	2510	2917	2328	2316	2460
६	नासिक	1463	1352	1270	1258	1795	1579	1200	1260	1005	1368
७	धुळे	1261	902	982	1043	1237	1292	1200	728	910	1348
८	जळगाव	1488	1100	1070	889	1522	1611	1800	874	1267	1465
	एकूण नासिक विभाग	1444	1087	1051	1042	1429	1451	1497	841	1073	1395
९	अहमदनगर	1513	1802	2321	1797	2132	2464	2000	2331	2233	2141
१०	पुणे	1639	2377	2199	2349	2715	1994	2053	2127	2292	2101
११	मोलापूर	1589	1542	1832	1817	1911	1613	2000	1453	1574	1779
	एकूण पुणे विभाग	1582	1721	2039	1937	2033	1935	2000	1884	1992	2038
१२	सातारा	..	2093	2619	1948	3221	2748	3000	2354	2863	2523
१३	सांगली	..	1625	..	1824	2329	2570	3500	2116	2154	2526
१४	कोल्हापूर	..	..	..	..	3263	2673	3000	3421	3226	3669
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	1800	2619	1832	2875	2654	3196	2529	2891	2929
१५	औरंगाबाद	1538	1329	1246	829	1515	1664	1500	752	862	1295
१६	जालना	..	1329	1246	999	1297	1489	1600	1248	1133	1380
१७	बीड	1311	974	1246	1227	1417	1548	1300	647	1201	1228
	एकूण औरंगाबाद विभाग	1384	1083	1246	1143	1406	1544	1385	864	1152	1255
१८	लातूर	..	1248	1724	837	1061	1799	1000	643	805	1329
१९	उस्मानाबाद	1765	1056	1734	1470	1334	1465	800	1212	1220	1313
२०	नांदेड	1337	974	634	928	1278	1578	850	880	923	1329
२१	परभणी	1564	1329	1246	1524	1458	1570	1645	1324	1351	1561
	एकूण लातूर विभाग	1557	1143	1328	1332	1357	1571	1320	1094	1177	1471
२२	बुलडाणा	..	1144	1049	698	1235	1245	1200	942	800	1201
२३	अकोला	1765	1019	907	909	1032	1373	1200	757	1065	1149
२४	अमरावती	1513	966	1011	860	1186	1486	1100	853	697	1171
२५	यवतमाळ	1639	1130	1139	996	1093	1348	1400	1058	1177	1150
	एकूण अमरावती विभाग	1659	1091	1091	873	1113	1340	1305	910	1056	1162
२६	वर्धा	1387	1011	1190	743	1160	1085	1800	832	661	1084
२७	नागपूर	1362	1315	1454	863	1112	1580	1800	794	1293	778
२८	भंडारा	..	1818	1118	1099	1403	1603	1800	1571	1593	1945
२९	चंद्रपूर	..	1818	1181	945	1366	1603	1800	1021	3320	2152
३०	गडचिरोली	..	1818	1181	945	1700	1603	..	991	1177	1238
	एकूण नागपूर विभाग	1429	1500	1143	923	1233	1400	1800	966	1277	1238
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1529	1318	1368	1425	1591	1673	1623	1261	1349	1654

TABLE XXI—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर)
(Average yield in Kg. per hectare)

सोयाबीन Soyabean							District
१९८७-८८ 1987-88	१९८८-८९ 1988-89	१९८९-९० 1989-90	१९९०-९१ 1990-91	१९९१-९२ 1991-92	१९९२-९३ 1992-93	१९९३-९४ 1993-94	
220	221	222	223	224	225	226	
..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
..	..	..	946	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	946	..	..	..	Total Konkan Division
300	400	..	946	698	990	1338	Nasik
..	..	..	946	698	990	1338	Dhule
..	..	789	946	698	990	1338	Jalgaon
300	400	789	946	698	990	1338	Total Nasik Division
..	..	789	946	698	990	1338	Ahmednagar
..	..	..	946	698	990	1338	Pune
300	..	..	946	698	990	1338	Solapur
300	..	789	946	698	990	1338	Total Pune Division
..	350	..	946	698	990	1084	Satara
1525	350	789	1447	1190	1756	1590	Sangli
300	350	789	946	1472	2050	2220	Kolhapur
615	350	789	1188	1311	1821	1818	Total Kolhapur Division
..	..	..	946	698	990	1318	Aurangabad
400	..	..	..	698	990	1338	Jalna
..	..	789	946	698	990	1338	Beed
400	..	789	946	698	990	1818	Total Aurangabad Division
..	..	..	946	..	990	1318	Latur
..	..	..	946	698	990	1338	Osmanabad
300	..	..	946	..	990	1338	Nanded
333	..	..	946	698	..	1338	Parbhani
324	..	..	946	698	990	1338	Total Latur Division
300	350	789	946	698	990	1338	Buldhana
..	..	..	946	698	990	1338	Akola
302	400	1010	908	526	744	1103	Amravati
302	400	778	946	698	990	1338	Yavatmal
302	395	996	913	546	792	1186	Total Amravati Division
355	1040	726	985	724	726	1361	Wardha
274	732	747	861	543	726	1232	Nagpur
1021	1089	762	1070	636	819	827	Bhandara
302	773	657	890	650	1055	1170	Chandrapur
..	..	..	..	..	1055	1338	Gadchiroli
298	782	738	890	597	778	1229	Total Nagpur Division
318	658	790	946	699	990	1339	Total Maharashtra State

तक्ता एकवीस-समाप्त
TABLE XXI—Concl'd.

(सरासरी उत्पन्न किलो/हेक्टर) (Average yield kg./ha.)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	एकूण तेलबिया Total Oilseeds										District
		८०-८१ 1980-81	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	
		227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Bombay
२	ठाणे	348	261	264	355	392	354	340	333	352	434	Thane
३	रायगड	334	333	375	407	500	250	517	333	412	444	Raigad
४	रत्नागिरी	286	295	277	299	467	414	500	483	448	484	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	545	944	943	1800	1824	2298	1870	1906	1915	Sindhudurg
	एकूण कोकण वि.	308	311	349	411	779	733	905	813	841	944	Total—Konkan Dn.
६	नासिक	591	368	385	583	690	669	693	431	805	1038	Nasik
७	धुळे	541	203	357	624	867	723	862	467	874	703	Dhule
८	जळगाव	531	309	300	666	554	664	718	415	697	607	Jalgaon
	एकूण नाशिक वि.	552	280	343	630	679	685	760	436	778	656	Total—Nasik Dn.
९	अहमदनगर	716	411	288	535	1028	896	748	488	646	859	Ahmednagar
१०	पुणे	569	490	535	775	929	1072	979	977	952	911	Pune
११	सोलापूर	374	418	313	467	805	789	813	457	505	601	Solapur
	एकूण पुणे वि.	542	436	372	580	906	896	827	614	680	782	Total—Pune Dn.
१२	सातारा	814	1307	1086	1212	1297	1313	1061	1001	1131	1265	Satara
१३	सांगली	585	736	690	757	929	941	1040	767	1163	1262	Sangli
१४	कोल्हापूर	1021	1795	1347	1263	1348	1449	1475	1335	207	2048	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर वि.	806	1301	1095	1079	1195	1252	1193	1040	1451	1533	Total—Kolhapur Dn.
१५	औरंगाबाद	463	256	307	430	464	477	512	232	467	538	Aurangabad
१६	जालना	..	425	413	481	344	608	399	371	495	585	Jalna
१७	बीड	266	486	295	539	453	588	487	250	553	660	Beed
	एकूण औरंगाबाद वि.	381	399	330	489	429	555	475	272	512	603	Total—Aurangabad Dn.
१८	लातूर	..	325	110	448	308	501	479	255	499	649	Latur
१९	उस्मानाबाद	317	418	291	473	264	492	453	238	385	543	Osmanabad
२०	नांदेड	343	439	328	562	522	793	536	345	487	646	Nanded
२१	परभणी	238	536	508	618	770	807	626	410	557	756	Parbhani
	एकूण लातूर वि.	291	424	287	516	451	624	527	302	481	649	Total—Latur Dn.
२२	बुलढाणा	329	344	289	466	461	550	522	302	519	798	Buldhana
२३	अकोला	299	321	328	450	402	404	476	308	586	815	Akola
२४	अमरावती	434	453	456	482	615	710	683	390	678	950	Amravati
२५	यवतमाळ	421	384	470	530	523	570	653	406	689	793	Yavatmal
	एकूण अमरावती वि.	363	369	360	474	492	560	571	350	539	842	Total—Amravati Dn.
२६	वर्धा	193	385	346	438	552	499	691	487	626	1153	Wardha
२७	नागपूर	433	330	373	345	568	597	654	460	639	1090	Nagpur
२८	भंडारा	143	125	122	241	240	243	375	361	478	461	Bhandara
२९	चंद्रपूर	105	208	188	174	194	240	275	328	532	652	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	316	272	248	154	134	135	206	262	307	Gadchiroli
	एकूण नागपूर वि.	165	271	284	298	419	435	524	419	589	920	Total—Nagpur Dn.
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	426	459	397	556	613	690	665	487	695	825	Total—Maharashtra State

---

तबता बावीस

TABLE XXII

(क्षेत्र हजार हेक्टर)

तथता बावीस
अधिक उत्पन्न देणारे पिकाखालील साध्य
Achievement under High Yielding varieties

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	पीक भात Crop paddy						एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी Coverage to total area	
		अ. उ. व. खरीप HYV Kharif		उन्हाळी (भात) Summer (paddy)		एकूण Total		१९९२-९३	१९९३-९४
		१९९२-९३	१९९३-९४	१९९२-९३	१९९३-९४	१९९२-९३	१९९३-९४		
१		१९९२-९३ २	१९९३-९४ ३	१९९२-९३ ४	१९९३-९४ ५	१९९२-९३ ६	१९९३-९४ ७	१९९२-९३ ८	१९९३-९४ ९
१	ठाणे	११२.९	१२३.०	२.१	२.५	११५.०	१२५.५	७८.१	८४.७
२	रायगड	१२०.०	१२२.०	७.३	७.१	१२७.३	१२९.१	९१.६	९३.२
३	रत्नागिरी	६६.१	७०.५	०.५	०.५	६६.६	७१.०	८१.०	८६.१
४	सिधुदुर्ग	४९.५	५०.८	२.७	३.०	५२.२	५३.८	६६.५	६८.४
	एकूण कोकण विभाग	३४८.५	३६६.३	१२.६	१३.१	३६१.१	३७९.४	८०.८	८४.७
५	नासिक	२८.०	३२.१	..	..	२८.०	३२.१	६७.०	६९.६
६	धुळे	१९.६	२०.०	..	..	१९.६	२०.०	७४.०	६०.१
७	जळगाव	१.३	०.९	..	..	१.३	०.९	७६.५	७५.०
	एकूण नासिक विभाग	४८.९	५३.०	..	..	४८.९	५३.०	६९.९	६५.८
८	अहमदनगर	६.०	७.१	..	..	६.०	७.१	७४.१	९३.४
९	पुणे	४१.०	४४.३	..	..	४१.०	४४.३	६६.२	७०.३
१०	सोलापूर	२.२	२.०	..	..	२.२	२.०	४५.८	६६.७
	एकूण पुणे विभाग	४९.२	५३.४	..	..	४९.२	५३.४	६५.८	७२.६
११	सातारा	२९.९	३४.९	..	..	२९.९	३४.९	६७.८	८६.०
१२	सांगली	१२.५	९.५	..	..	१२.५	९.५	७१.०	६३.३
१३	कोल्हापूर	९१.९	९३.६	०.४	०.४	९२.३	९४.०	९०.२	९२.५
	एकूण कोल्हापूर विभाग	१३४.३	१३८.०	०.४	०.४	१३४.७	१३८.४	८२.१	८८.०
१४	औरंगाबाद	१.०	१.१	..	..	१.०	१.१	६६.७	७३.३
१५	जालना	१.०	१.२	..	..	१.०	१.२	४७.६	५२.२
१६	बीड	४.३	३.५	..	..	४.३	३.५	७०.५	६२.५
	एकूण औरंगाबाद विभाग	६.३	७.८	..	..	६.३	५.८	६४.९	६१.७
१७	लातूर	२२.५	१९.५	..	..	२२.५	१९.५	९५.३	८५.२
१८	उस्मानाबाद	९.५	७.४	..	..	९.५	७.४	७५.४	६४.९
१९	नांदेड	२१.१	२३.५	..	..	२१.१	२३.५	६६.८	७५.१
२०	परभणी	१२.५	१७.३	..	..	१२.५	१७.३	५५.६	७४.२
	एकूण लातूर विभाग	६६.१	६७.७	..	..	६६.१	६७.७	७३.२	७६.२
२१	बुलढाणा	२.८	२.४	..	..	२.८	२.४	८४.८	८८.९
२२	अकोला	४.४	५.१	..	..	४.४	५.१	८१.५	८१.०
२३	अमरावती	१०.२	७.७	..	..	१०.२	७.७	८०.३	६९.४
२४	यवतमाळ	३.४	२.२	..	..	३.४	२.२	५४.८	३२.८
	एकूण अमरावती विभाग	२०.८	१७.४	..	..	२०.८	१७.४	७५.४	६४.९
२५	बर्धा	१.२	१.७	..	..	१.२	१.७	३६.४	८१.०
२६	नागपूर	३४.०	२७.३	..	..	३४.०	२१.३	८८.८	५७.९
२७	भंडारा	२५६.०	२२७.४	८.६	११.५	२६४.६	२३८.९	८०.६	८५.७
२८	चंद्रपूर	११९.०	१३३.४	०.९	१.२	११९.९	१३४.६	७६.५	८६.२
२९	गडचिरोली	१०९.०	१०९.०	१.३	२.२	११०.३	१११.२	८३.२	८३.१
	एकूण नागपूर विभाग	५१९.२	५४८.८	१०.८	१४.९	५३०.०	५६३.७	८०.४	८४.६
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	११९३.३	१२५०.४	२३.८	२८.४	१२१७.१	१२७८.८	७८.९	८२.५

TABLE XXII

संकरित व अ. उ. दे. पिकाखालील साध्य

Achievement under Hybrid/High Yielding Varieties) पीक ख. ज्वारी Crop. Kh. Jowar

(Area in '000' ha.)

संकरित		एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी % Coverage to total area		District
अ. उ. दे. HY/HYV				
९२-९३	९३-९४	९२-९३	९३-९४	
92-93 10	93-94 11	92-93 12	93-94 13	
..	..	..	..	.. Thane
..	..	..	..	.. Raigad
..	..	..	..	.. Ratnagiri
..	..	..	..	.. Sindhudurg
..	..	..	..	.. Total Konkan Divn.
22.9	21.5	99.1	86.7	.. Nasik
94.5	90.0	91.0	96.2	.. Dhule
205.6	198.1	87.8	91.5	.. Jalgaon
323.0	309.6	89.4	92.5	.. Total Nasik Divn.
7.0	7.3	73.7	98.6	.. Ahmednagar
12.0	10.8	97.6	99.1	.. Pune
4.2	4.1	80.8	97.6	.. Solapur
23.3	22.2	85.9	98.7	.. Total Pune Divn.
74.0	92.8	83.6	97.1	.. Satara
77.1	103.2	77.9	84.0	.. Sangli
39.1	31.0	99.7	95.7	.. Kolhapur
210.2	217.0	83.3	90.2	.. Total Kolhapur Divn.
40.6	38.4	83.7	83.7	.. Aurangabaad
44.0	57.3	64.3	95.2	.. Jalna
105.8	85.0	90.4	78.3	.. Beed
190.4	180.7	81.4	84.2	.. Total Aurangabad Dn.
183.4	147.9	86.4	83.4	.. Latur
100.9	80.5	83.0	86.2	.. Osmanabad
231.5	229.5	90.8	96.7	.. Nanded
176.0	182.3	78.5	93.8	.. Parbhan
691.8	640.2	82.6	91.1	.. Total Latur Divn.
200.9	192.7	9.93	99.3	.. Buldhana
262.0	238.5	91.2	98.6	.. Akola
189.9	168.2	95.5	97.5	.. Amravati
213.0	219.8	93.1	93.3	.. Yavatmal
865.8	819.2	94.4	97.1	.. Total Amravati Divn.
78.0	74.0	97.0	99.1	.. Wardha
96.0	90.0	96.6	99.6	.. Nagpur
..	..	..	..	.. Bhandara
32.0	33.0	93.0	98.5	.. Chandrapur
..	..	..	..	.. Gadchiroli
206.0	197.0	97.5	99.2	.. Total Nagpur Divn.
2510.4	2395.9	89.1	93.3	.. Total Maharashtra State

(क्षेत्र हजार हे.)

पीक बाजरी Crop. Bajri संकरित/अधिक उत्पन्न देणाऱ्या पिकाखालील साध्य

जिल्हे	संकरित / अ. उ. दे. बाजरीखालील साध्य Achievement under Hybrid/HYV Bajri				
	संकरित/अ. उ. दे. Hybrid/HYV		एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी % Coverage to the total area		
	१२-९३	९३-९४	१२-९३	९३-९४	
1	1992-93 2	1993-94 3	1992-93 4	1993-94 5	
१ ठाणे	..	..	..	..	..
२ रायगड	..	..	..	..	..
३ रत्नागिरी	..	..	..	..	..
४ सिध्दुर्ग	..	..	..	..	..
एकूण कोकण वि.	..	..	..	..	..
५ नासिक	..	303.6	295.4	83.9	83.3
६ धुळे	..	154.7	140.0	90.8	96.0
७ जळगाव	..	110.4	99.0	96.5	97.7
एकूण नासिक वि.	..	568.7	534.4	87.9	88.8
८ अहमदनगर	..	316.2	308.9	92.4	96.4
९ पुणे	..	147.0	156.0	83.8	91.9
१० सोलापूर	..	22.5	24.4	54.5	74.4
एकूण पुणे वि.	..	485.7	489.3	86.9	93.6
११ सातारा	..	68.1	82.5	74.8	88.9
१२ सांगली	..	56.2	48.8	60.6	69.9
१३ कोल्हापूर	..	..	..	..	..
एकूण कोल्हापूर वि.	..	124.3	131.3	67.6	80.7
१४ औरंगाबाद	..	151.9	180.0	80.8	96.4
१५ जालना	..	64.5	69.5	88.1	96.1
१६ बीड	..	175.6	170.0	93.6	94.8
एकूण औरंगाबाद वि.	..	392.0	419.5	87.4	95.7
१७ लातूर	..	7.0	7.8	88.6	88.6
१८ उस्मानाबाद	..	6.2	8.4	62.6	71.2
१९ नांदेड	..	0.2	0.5	63.6	71.4
२० परभणी	..	9.0	9.5	87.4	90.5
एकूण लातूर विभाग	..	22.9	26.2	78.4	82.4
२१ बुलढाणा	..	9.8	1.6	58.3	21.9
२२ अकोला	..	5.3	5.1	82.8	94.4
२३ अमरावती	..	2.0	2.3	54.1	92.0
२४ यवतमाळ	..	9.8	7.7	74.8	74.7
एकूण अमरावती वि.	..	26.9	16.7	67.3	51.2
२५ वर्धा	..	..	0.2	..	50.0
२६ नागपूर	..	..	..	..	..
२७ भंडारा	..	..	..	..	..
२८ चंद्रपूर	..	..	..	..	..
२९ गडचिरोली	..	..	..	..	50.0
एकूण नागपूर वि.	..	..	0.2	..	50.0
एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	1620.5	1617.6	84.9	90.3

TABLE XXII-Contd.

Achievement under HY High Yielding Varieties

पिक रब्बी ज्वारी Crop Rabi Jowar

(Area in '000' ha.)

संक्रित/अ. उ. दे. HY/HYV		एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी % Coverage under to total area		District
१९९२-९३ 1992-93 6	९३-९४ 93-94 7	९२-९३ 92-93 8	९३-९४ 93-94 9	
..	..	..	..	.. Thane
..	..	..	..	.. Raigad
..	..	..	..	.. Ratnagiri
..	..	..	..	.. Sindhudurg
..	..	..	..	.. Total Konkan Divn.
12.1	36.3	70.8	82.9	.. Nasik
38.7	34.6	100.0	67.0	.. Dhule
45.7	64.0	100.0	100.0	.. Jalgaon
96.5	134.9	95.1	84.6	.. Total Nasik Divn.
124.6	139.9	25.5	23.9	.. Ahmadnagar
101.1	108.0	19.8	20.2	.. Pune
248.7	275.0	39.4	37.5	.. Solapur
47.4	522.9	29.1	28.23	.. Total Pune Divn.
19.2	152.9	12.6	94.8	.. Satara
125.0	134.1	94.3	90.1	.. Sangli
9.0	9.7	100.0	100.0	.. Kolhapur
153.2	296.7	52.2	92.8	.. Total Kolhapur Divn.
58.4	59.5	32.4	24.3	.. Aurangabad
130.5	135.0	91.8	90.4	.. Jalna
132.2	188.0	66.3	72.5	.. Beed
321.1	382.5	61.5	58.5	.. Total Aurangabad Divn
30.4	32.0	100.0	83.8	.. Latur
165.7	187.4	91.4	88.7	.. Osmanabad
15.0	23.6	52.8	78.9	.. Nanded
146.3	74.4	90.0	40.2	.. Parbhani
357.4	317.4	88.8	68.4	.. Total Latur Division
1.0	1.2	100.0	100.0	.. Buldhana
..	..	..	..	.. Akola
..	..	..	..	.. Amravati
0.1	..	100.0	..	.. Yavatmal
1.1	1.2	100.0	100.0	.. Total Amravati Divn.
0.2	0.3	66.7	100.0	.. Wardha
7.1	27.3	26.8	100.0	.. Nagpur
2.1	5.4	33.3	100.0	.. Bhandara
43.0	103.2	42.6	100.0	.. Chandrapur
13.7	20.6	74.4	100.0	.. Gadchiroli
66.1	156.8	43.3	100.0	.. Total Nagpur Divn.
1469.8	1812.4	47.3	50.0	.. Total Maharashtra State

(क्षेत्र '०००' हे.)

पीक गहू Crop Wheat

तक्ता बावीस-चालू
संकरित/अजदे खालील साध्य

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा 1	अजदे HYV.		एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी % Coverage under to total area	
		१९९२-९३ 1992-93 2	९३-९४ 93-94 3	९२-९३ 92-93 4	९३-९४ 93-94 5
१	ठाणे	..	..	..	..
२	रायगड	..	..	..	..
३	रत्नागिरी	..	..	..	..
४	सिधुदुर्ग	..	..	..	..
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..
५	नासिक	55.3	58.7	91.2	90.6
६	धुळे	22.1	20.1	90.6	90.5
७	जळगाव	28.1	31.7	78.5	100.0
	एकूण नासिक विभाग	105.5	110.5	87.3	93.1
८	अहमदनगर	37.2	76.1	51.3	99.1
९	पुणे	38.0	45.7	72.1	87.2
१०	सोलापूर	26.8	30.4	93.8	84.0
	एकूण पुणे विभाग	102.0	152.2	64.9	92.0
११	सातारा	13.9	28.4	51.1	94.0
१२	सांगली	13.4	20.8	71.3	95.8
१३	कोल्हापूर	8.0	7.5	86.0	85.2
	एकूण कोल्हापूर विभाग	35.3	56.7	63.8	93.4
१४	औरंगाबाद	35.9	3.54	97.3	93.4
१५	जालना	25.1	26.0	91.6	81.0
१६	बीड	13.1	20.0	75.7	72.7
	एकूण औरंगाबाद विभाग	74.1	81.4	90.8	83.5
१७	लातूर	5.5	18.2	33.1	94.3
१८	उस्मानाबाद	0.6	30.5	3.3	98.1
१९	नांदेड	11.3	21.8	53.6	90.1
२०	परभणी	24.0	39.4	60.6	84.7
	एकूण लातूर विभाग	41.4	109.9	43.4	90.8
२१	बुलढाणा	17.9	19.8	78.2	93.4
२२	भकोला	14.9	15.8	84.6	91.9
२३	अमरावती	13.4	9.9	79.8	81.1
२४	यवतमाळ	16.0	16.2	94.7	95.3
	एकूण अमरावती विभाग	62.2	61.7	83.8	91.3
२५	वर्धा	15.6	13.4	92.8	95.0
२६	नागपूर	21.9	50.5	53.8	89.5
२७	भंडारा	11.0	20.2	67.5	90.2
२८	चंद्रपूर	19.0	26.7	96.0	95.7
२९	गडचिरोली	0.9	1.7	60.0	89.5
	एकूण नागपूर विभाग	68.4	112.5	71.9	91.9
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	488.9	684.9	71.9	90.9

TABLE XXII—Contd.

Achievement under Hybrid/HYV

पिक मका Crop Maize

(Area in '000' Hect.)

खरीफ Kharif		रब्बी Rabi		एकूण Total		एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी % Coverage under to total area		District
९२-९३	९३-९४	९२-९३	९३-९४	९२-९३	९३-९४	९२-९३	९३-९४	
92-93 6	93-94 7	92-93 8	93-94 9	92-93 10	93-94 11	92-93 12	93-94 13	
0.1	0.1	..	0.1	0.1	0.2	100.0	100.0	.. Thane
..	..	..	0.1	..	0.1	..	100.0	.. Raigad
..	..	..	0.1	..	0.1	..	100.0	.. Ratnagiri
..	..	0.1	..	0.1	..	100.0	..	.. Sindhudurg
0.1	0.1	0.1	0.3	0.2	0.4	100.0	80.0	.. Total Konkan Divn.
0.2	17.0	1.1	1.5	1.3	18.5	8.1	100.0	.. Nasik
0.2	20.7	0.6	0.6	0.8	21.3	4.4	98.2	.. Dhule
..	4.9	0.6	1.4	0.6	6.3	100.0	100.0	.. Jalgaon
0.4	42.6	2.3	3.5	2.7	46.1	7.8	99.1	.. Total Nasik Divn.
7.1	7.0	1.8	2.8	8.9	9.8	100.0	94.2	.. Ahmednagar
2.4	2.2	2.8	5.8	5.2	8.0	100.0	70.8	.. Pune
6.1	2.8	8.3	10.7	14.4	13.5	98.6	93.8	.. Solapur
15.6	12.0	12.9	19.3	28.5	13.3	99.3	86.7	.. Total Pune Divn.
2.5	3.1	0.5	2.2	3.0	5.3	66.7	67.9	.. Satara
7.0	6.8	1.7	3.4	8.7	10.2	100.0	86.4	.. Sangli
2.3	2.4	2.4	3.0	4.7	5.4	100.0	75.0	.. Kolhapur
11.8	12.3	4.6	8.6	16.4	20.9	91.6	78.0	.. Total Kolhapur Divn.
36.9	44.0	0.1	0.7	37.0	44.7	100.0	99.8	.. Aurangabad
21.8	25.7	..	0.6	21.8	26.3	72.7	98.5	.. Jalna
1.8	2.0	0.9	1.0	2.7	3.0	73.0	63.8	.. Beed
60.5	71.7	1.0	2.3	61.5	74.0	87.0	97.1	.. Total Aurangabad Divn.
..	2.5	..	0.6	..	3.1	..	93.9	.. Latur
4.1	5.0	0.4	1.4	4.5	6.4	97.8	57.1	.. Osmanabad
0.7	1.0	..	0.5	0.7	1.5	100.0	88.2	.. Nanded
2.1	1.4	0.5	1.1	2.6	2.5	100.0	73.5	.. Parbhani
6.9	9.9	0.9	3.6	7.8	13.5	98.7	68.9	.. Total Latur Divn.
11.7	19.9	0.2	..	11.9	19.9	100.0	100.0	.. Buldhana
0.2	0.2	..	..	0.2	0.2	14.3	66.7	.. Akola
0.8	0.7	..	0.1	0.8	0.8	100.0	100.0	.. Amravati
0.1	0.1	..	..	0.1	0.1	50.0	33.3	.. Yavatmal
12.8	20.9	0.2	0.1	13.0	21.0	90.9	98.6	.. Total Amravati Divn.
..	0.1	..	..	..	0.1	..	50.0	.. Wardha
..	..	..	..	..	..	..	..	.. Nagpur
..	..	..	..	..	..	..	..	.. Bhandara
..	..	..	..	..	..	..	..	.. Chandrapur
1.9	0.9	..	..	1.9	0.9	95.0	100.0	.. Gadchiroli
1.9	1.0	..	..	1.9	1.0	95.0	31.2	.. Total Nagpur Divn.
110.0	170.5	22.0	37.7	132.0	208.2	74.8	90.4	.. Total Maharashtra State

*Districtwise Information not available.

(क्षेत्र '०००' हे.)
(Area '000' ha.)

तक्ता बावील-मनाप्त TABLE XXII—Contd.

संकरित/अ. उ. दे. कापसाखालील साध्य Achievement under HY/HYV Cotton

जिल्हे	संकरित/अ. उ. दे. HY/HYV	एकूण क्षेत्राची टक्केवारी % Coverage under to total area		District		
		१२-९३	९३-९४		१२-९३	९३-९४
		92-93 2	93-94 3		92-93 4	93-94 5
१ ठाणे	..	..	..	..	Thane	
२ रायगड	..	..	..	..	Raigad	
३ रत्नागिरी	..	..	..	..	Ratnagiri	
४ सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	Sindhudurg	
एकूण कोकण वि.	..	..	..	..	Total Konkan Divn.	
५ नासिक	..	0.4	0.2	80.0	66.7	Nasik
६ धुळे	..	56.5	64.5	96.2	90.7	Dhule
७ जळगाव	..	165.9	187.2	94.2	89.1	Jalgaon
एकूण नासिक वि.	..	221.9	251.9	94.7	89.5	Total Nasik Divn
८ अहमदनगर	..	0.6	0.5	85.7	71.4	Ahmadnagar
९ पुणे	..	0.1	..	100.0	..	Pune
१० सोलापूर	..	3.4	2.2	94.4	95.6	Solapur
एकूण पुणे वि.	..	4.1	2.7	93.2	90.0	Total Pune Divn.
११ सातारा	..	1.2	0.5	92.3	100.0	Satara
१२ सांगली	..	1.1	1.1	84.6	84.6	Sangli
१३ कोल्हापूर	..	0.1	0.1	100.0	100.0	Kolhapur
एकूण कोल्हापूर वि.	..	2.4	1.7	88.9	89.5	Total Kolhapur Divn
१४ औरंगाबाद	..	48.4	49.7	82.9	84.8	Aurangabad
१५ जालना	..	100.4	101.5	92.9	92.3	Jalna
१६ बीड	..	25.1	34.7	71.7	90.4	Beed
एकूण औरंगाबाद वि.	..	173.9	185.9	86.3	89.8	Total Aurangabad Dn.
१७ लातूर	..	19.3	18.5	78.1	75.2	Latur
१८ उस्मानाबाद	..	..	..	..	..	Osmanabad
१९ नानेड	..	201.0	202.2	84.8	89.4	Nanded
२० परभणी	..	235.7	229.1	87.7	85.5	Parbhani
एकूण लातूर वि.	..	456.0	449.8	87.7	86.7	Total Latur Division
२१ बुलढाणा	..	192.8	183.1	88.9	84.7	Buldhana
२२ अकोला	..	264.3	264.9	86.5	87.8	Akola
२३ अमरावती	..	302.6	297.5	90.7	92.0	Amravati
२४ यवतमाळ	..	380.4	361.0	94.2	93.1	Yavatmal
एकूण अमरावती वि.	..	1140.1	1106.5	90.5	90.0	Total Amravati Divn.
२५ वर्धा	..	124.6	123.7	94.8	95.7	Wardha
२६ नागपूर	..	29.0	43.3	53.0	84.6	Nagpur
२७ भंडारा	..	..	..	..	..	Bhandara
२८ चंद्रपूर	..	53.5	40.6	88.1	70.7	Chandrapur
२९ गडचिरोली	..	..	..	..	..	Gadchiroli
एकूण नागपूर वि.	..	207.1	207.6	83.9	87.3	Total Nagpur Divn.
एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	2205.5	2206.1	88.9	89.0	Total Maharashtra State

तक्ता तेवीस TABLE XXIII

फळे व भाजीपाला पिकांवरील पीक अंदाज सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष
Results of Crop Estimation Surveys on Horticultural and Vegetable Crops

केळी, द्राक्षे, संत्री, नारळ, सुपारी, काजू आणि कांदा (खरीप व रब्बी) व मॉसंबी या फळे व भाजीपाला पिकांच्या सरासरी उत्पन्नाचा व एकूण उत्पादनाचा अंदाज काढण्यासाठी राज्यात सर्वेक्षण करण्यात येत आहे. १९८१-८२ ते १९९३-९४ या वर्षात या पिकांच्या केलेल्या सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष खाली दिले आहेत. केळी, द्राक्षे, संत्री आणि कांदाच्या पिकांच्या सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष सर्वेक्षण करण्यात आलेल्या जिल्हापुरतेच मर्यादित आहेत. राज्य पातळीवरील निष्कर्षात ज्या जिल्ह्यात सर्वेक्षण घेतले नाही अशा जिल्हांची माहिती अंतर्भूत आहे.

Crop estimation surveys on horticultural and vegetable crops are in progress in the State for estimating the average yield and production of banana, grapes, oranges, coconut, arecanut, cashewnut, mosambi and onion (Kharif and Rabi). Results of the Surveys on these crops obtained during the years 1981-82 to 1993-94 are given below for the districts covered under the survey in respect of banana, grapes, oranges, coconut, arecanut, cashewnut, mosambi and onion. In the State level results, the results of non-survey districts are included.

पीक : केळी Crop : Banana

जिल्हा	वर्ष	क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये (तोडणी झालेले)	दर हेक्टरी उत्पन्न टनात	एकूण उत्पादन '०००' टनात	District
1	Year	Area in '00' hectares (harvested)	Average yield in tonnes/ha.	Production in '000' tonnes	
ठाणे	1981-82	14	27.90	39.1	Thane
	1982-83	7	19.47	13.6	
	1983-84	14	30.45	42.60	
	1984-85	12	33.45	40.1	
	1985-86	13	26.30	34.2	
	1986-87	11	38.54	42.4	
	1987-88	12	22.01	26.4	
	1988-89	12	38.00	45.6	
	1989-90	11	33.27	36.6	
	1990-91	11	45.75	50.3	
	1991-92	10	49.95	49.9	
	1992-93	10	42.83	42.8	
	1993-94	9	43.39	39.00	
धुळे	1981-82	7	48.35	33.8	Dhule
	1982-83	5	48.53	24.30	
	1983-84	4	48.73	19.40	
	1984-85	5	32.07	16.00	
	1985-86	5	37.95	19.00	
	1986-87	8	44.07	35.3	
	1987-88	6	42.72	25.6	
	1988-89	6	54.00	32.4	
	1989-90	4	58.00	23.2	
	1990-91	12	59.00	70.8	
	1991-92	14	54.65	76.5	
	1992-93	13	58.06	75.5	
	1993-94	22	52.54	115.6	
जळगाव	1981-82	203	49.83	1011.5	Jalgaon
	1982-83	175	54.05	945.8	
	1983-84	182	50.58	920.5	
	1984-85	173	49.72	860.2	
	1985-86	178	47.31	842.1	
	1986-87	197	49.65	978.1	
	1987-88	183	55.34	1012.7	
	1988-89	192	56.26	1080.2	
	1989-90	187	56.19	1050.9	
	1990-91	192	55.60	1067.6	
	1991-92	191	52.48	1002.3	
	1992-93	191	52.50	1002.7	
	1993-94	222	53.85	1195.5	

तपता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पेक : केळी—चालू Crop : Banana—Contd.

1	2	3	4	5		
पुणे	1981-82	3	56.03	16.8	Pune	..
	1982-83	2	60.50	12.1		
	1983-84	3	48.64	14.4		
	1984-85	2	50.15	10.0		
	1985-86	3	53.80	16.1		
	1986-87	3	59.92	18.0		
	1987-88	3	48.45	14.5		
	1988-89	3	59.18	17.8		
	1989-90	3	58.33	17.5		
	1990-91	11	59.11	65.0		
	1991-92	10	57.77	57.7		
	1992-93	10	55.83	55.8		
	1993-94	25	56.60	141.5		
	औरंगाबाद	1981-82	7	41.42		
1982-83		3	57.0	17.1		
1983-84		4	47.98	19.2		
1984-85		2	39.72	7.9		
1985-86		2	49.13	9.8		
1986-87		4	41.73	16.7		
1987-88		4	45.45	18.2		
1988-89		4	54.31	21.7		
1989-90		4	55.50	22.2		
1990-91		4	55.05	22.0		
1991-92		6	56.68	34.0		
1992-93		6	58.70	35.2		
1993-94		13	57.72	75.3		
जालना		1981-82	2	42.86	8.6	Jalna
	1982-83	2	57.0	11.4		
	1983-84	2	46.29	9.3		
	1984-85	2	52.14	10.4		
	1985-86	2	46.29	9.3		
	1986-87	2	41.11	8.3		
	1987-88	2	46.03	9.2		
	1988-89	1	59.24	4.9		
	1989-90	1	48.00	4.8		
	1990-91	3	53.47	16.0		
	1991-92	4	57.52	34.0		
	1992-93	4	49.54	19.8		
	1993-94	5	43.81	21.9		
	परभणी	1981-82	11	58.93	64.8	
1982-83		10	59.44	59.4		
1983-84		11	55.67	61.2		
1984-85		10	54.49	54.5		
1985-86		11	49.92	54.9		
1986-87		20	54.34	108.7		
1987-88		14	54.49	76.3		
1988-89		15	68.57	84.4		
1989-90		14	65.07	91.1		
1990-91		14	68.77	96.2		
1991-92		17	59.30	100.8		
1992-93		17	62.22	105.8		
1993-94		39	59.62	232.5		
नांदेड		1981-82	4	37.55	15.0	Nanded
	1982-83	8	47.64	38.1		
	1983-84	6	41.56	24.9		
	1984-85	8	42.67	34.1		
	1985-86	7	46.90	32.8		
	1986-87	13	38.44	50.0		
	1987-88	8	46.68	37.3		
	1988-89	8	45.76	36.6		
	1989-90	8	44.37	35.5		
	1990-91	14	44.80	62.7		
	1991-92	16	44.80	71.6		
	1992-93	18	50.54	91.0		
	1993-94	50	51.73	258.7		

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : केळी—चाळू Crop : Banana—Contd.

1	2	3	4	5	6	7
उस्मानाबाद	1981-82	2	25.73	5.1	..	Osmanabad
	1982-83	1	16.64	1.7	..	
	1983-84	2	48.20	9.6	..	
	1984-85	1	26.98	2.7	..	
	1985-86	2	48.73	9.7	..	
	1986-87	1	11.55	1.2	..	
	*1987-88	..	..	..	..	
अमरावती	1981-82	2	40.52	8.1	..	Amravati
	1982-83	2	47.38	9.5	..	
	1983-84	2	43.21	8.6	..	
	1984-85	2	40.52	8.1	..	
	1985-86	2	36.34	7.3	..	
	1986-87	3	40.17	12.1	..	
	1987-88	2	49.51	9.9	..	
	1988-89	2	47.42	9.5	..	
	1989-90	2	34.00	6.8	..	
	1990-91	2	40.82	8.1	..	
	1991-92	6	51.81	31.0	..	
	1992-93	5	42.91	21.4	..	
	1993-94	5	49.67	24.8	..	
बुलढाणा	1981-82	5	58.88	29.4	..	Buldhan
	1982-83	4	48.71	19.5	..	
	1983-84	5	47.69	23.9	..	
	1984-85	5	37.43	18.7	..	
	1985-86	5	55.49	27.7	..	
	1986-87	5	48.76	24.4	..	
	1987-88	5	54.0	27.0	..	
	1988-89	5	52.95	26.5	..	
	1989-90	6	57.83	34.7	..	
	1990-91	4	57.54	23.0	..	
	1991-92	6	55.45	33.2	..	
	1992-93	5	57.98	29.0	..	
	1993-94	12	55.97	67.2	..	
वर्धा	1981-82	2	45.20	9.0	..	Wardha
	1982-83	7	44.80	31.4	..	
	1983-84	2	43.06	8.6	..	
	1984-85	7	34.21	23.9	..	
	1985-86	5	47.46	23.7	..	
	1986-87	6	38.37	23.0	..	
	1987-88	6	43.59	26.2	..	
	1988-89	6	46.87	27.8	..	
	1989-90	6	40.17	24.1	..	
	1990-91	7	39.09	27.3	..	
	1991-92	8	41.89	33.5	..	
	1992-93	7	46.48	32.5	..	
	1993-94	8	44.20	35.4	..	
यवतमाळ	1985-86	2	50.26	10.1	..	Yavatmal
	1986-87	1	44.70	4.5	..	
	1987-88	1	41.80	4.2	..	
	1988-89	1	46.19	4.6	..	
	1989-90	1	62.00	6.2	..	
	1990-91	6	58.45	35.0	..	
	1991-92	4	55.48	22.1	..	
	1992-93	4	49.08	19.6	..	
1993-94	4	54.14	21.7	..		
अकोला	1985-86	2	32.12	6.4	..	Akola
	1986-87	1	29.41	2.9	..	
	1987-88	1	35.79	3.6	..	
	1988-89	1	43.58	4.4	..	
	1989-90	1	62.00	6.2	..	
	1990-91	4	45.65	18.2	..	
	1991-92	6	46.03	27.6	..	
	1992-93	5	45.21	22.6	..	
1993-94	8	55.20	44.2	..		

Note :- Survey on Bananas is discontinued from 1987-88 onwards.

तक्ता तेथीस—चारू TABLE—XXIII—Contd.

पीक : केळी—पूर्ण Crop : Banana—Concl'd.

1	2	3 (in '000' ha)	4 (ton/ha)	5 ('000' tonnes)	6	7	
महाराष्ट्र राज्य	..	1981-82	274	48.29	1323.1	..	Maharashtra State
		1982-83	250	48.30	1207.5		
		1983-84	253	48.50	1227.0		
		1984-85	243	47.09	1144.2		
		1985-86	251	46.14	1158.1		
		1986-87	284	48.57	1379.3		
		1987-88	258	51.73	1334.7		
		1988-89	270	53.95	1456.7		
		1989-90	262	54.15	1418.7		
		1990-91	292	53.52	1604.0		
		1991-92	307	52.77	1613.9		
		1992-93	301	53.21	1601.5		
		1993-94	469	53.93	2529.3		

सकता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : द्राक्षे Crop : Grapes ✓

जिल्हा 1	वर्ष Year 2	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in hectares 3	सरासरी उत्पन्न प्रति हेक्टर Av. yield in ton/ ha. 4	उत्पन्न '००' मेट्रीक टन Production in '00' M. T. 5	District
नासिक	1981-82	1482	14.5	214.9	Nasik
	1982-83	1482	13.4	198.6	
	1983-84	1417	10.5	148.8	
	1984-85	2434	16.6	404.0	
	1985-86	2908	15.0	436.2	
	1986-87	3364	12.6	457.5	
	1987-88	3995	16.4	655.2	
	1988-89	3995	20.1	801.8	
	1989-90	5225	14.5	757.5	
	1990-91	8737	14.1	1105.4	
	1991-92	9469	17.3	1636.7	
	1992-93	7983	24.3	1938.4	
	1993-94	8183	24.2	1980.7	
अहमदनगर	1981-82	73	11.8	8.6	Ahmadnagar
	1982-83	104	11.4	11.8	
	1983-84	161	18.0	29.0	
	1984-85	193	15.4	29.7	
	1985-86	150	20.3	30.4	
	1986-87	73	17.3	12.6	
	1987-88	193	14.6	28.2	
	1988-89	194	20.5	39.8	
	1989-90	639	17.8	113.7	
	1990-91	811	14.8	120.1	
	1991-92	766	15.2	116.6	
	1992-93	866	23.8	206.3	
	1993-94	1066	16.0	170.8	
पुणे	1981-82	280	17.3	48.4	Pune
	1982-83	280	12.8	35.8	
	1983-84	282	12.8	36.1	
	1984-85	263	17.8	46.8	
	1985-86	265	17.6	46.6	
	1986-87	263	16.5	43.4	
	1987-88	263	28.0	73.6	
	1988-89	263	24.2	63.8	
	1989-90	711	19.8	140.7	
	1990-91	750	18.6	139.7	
	1991-92	934	19.7	183.9	
	1992-93	792	19.6	155.4	
	1993-94	992	25.2	250.0	
सोलापूर	1981-82	227	8.6	19.5	Solapur
	1982-83	227	11.4	25.9	
	1983-84	246	7.2	17.7	
	1984-85	742	22.1	164.0	
	1985-86	742	14.4	106.8	
	1986-87	742	13.6	100.9	
	1987-88	742	10.5	77.9	
	1988-89	892	29.8	266.1	
	1989-90	1782	17.5	311.2	
	1990-91	1800	19.5	351.2	
	1991-92	1945	22.5	437.2	
	1992-93	1893	23.0	435.7	
	1993-94	1893	19.8	375.9	
सातारा	1981-82	46	15.7	7.2	Satara
	1982-83	19	12.6	2.4	
	1983-84	19	16.2	3.0	

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : द्राक्षे—पूर्ण Crop : Grapes—Concl'd.

जिल्हा	वर्ष	क्षेत्र हेक्टरमध्ये	सरासरी उत्पन्न	उत्पन्न '००'		District
1	Year	Area in ha.	प्रति हेक्टर टनात Av. Yield Av. in ton/ha.	मेट्रिक टनात Production in '00' M. T.	5	
सातारा—चाळू	1984-85	24	27.9	6.7	..	Satara—Contd.
	1985-86	24	21.6	5.2		
	1986-87	9	20.3	1.8		
	1987-88	9	12.7	1.1		
	1988-89	66	22.5	14.9		
	1989-90	192	22.0	42.1		
	1990-91	192	11.6	31.9		
	1991-92	261	24.6	64.2		
	1992-93	192	23.5	45.0		
	1993-94	207	29.1	60.1		
सांगली	1981-82	661	12.5	82.6		Sangli
	1982-83	661	12.6	83.3		
	1983-84	627	16.2	101.6		
	1984-85	1062	15.3	162.5		
	1985-86	1062	7.8	82.8		
	1986-87	1062	9.8	104.0		
	1987-88	1062	13.4	142.3		
	1988-89	1391	24.2	336.7		
	1989-90	2234	20.4	455.8		
	1990-91	2535	20.3	516.9		
	1991-92	2691	21.9	589.3		
	1992-93	2660	27.1	728.0		
	1993-94	2720	31.4	856.5		
उस्मानाबाद	1981-82	158	8.6	13.6	..	Osmanabad
	1982-83	144	11.4	16.4		
	1983-84	144	7.2	10.4		
	1984-85	144	20.4	29.4		
	1985-86	155	7.9	12.2		
	1986-87	155	11.8	18.3		
	1987-88	184	15.0	27.6		
	1988-89	244	21.6	52.8		
	1989-90	454	19.0	86.1		
	1990-91	522	12.6	66.0		
1991-92	599	13.8	82.8			
1992-93	577	12.6	72.9			
1993-94	577	18.5	106.9			
महाराष्ट्र राज्य	1981-82	2927	13.5	394.8	..	Maharashtra State
	1982-83	2917	12.8	374.2		
	1983-84	2896	12.0	346.6		
	1984-85	4862	17.3	843.1		
	1985-86	5306	13.6	720.2		
	1986-87	5668	13.0	738.5		
	1987-88	6448	15.6	1005.9		
	1988-89	7242	22.4	1620.0		
	1989-90	11,762	17.0	1996.1		
	1990-91	15,210	16.1	2454.6		
	1991-92	17,560	18.7	3728.0		
	1992-93	15,726	23.9	3757.8		
	1993-94	16,631	24.3	4042.4		

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : संज्ञी Crop : Orange

जिल्हा	वर्ष Year	दर झाडाचे सरासरी उत्पन्न		प्रति हेक्टर		उत्पादन '००'	District
		किलोमध्ये In Kgs.	फळांची संख्या No. of fruits	फळे धारण करणान्या झाडांची संख्या No. of bearing trees/ha.	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in ha.		
1	2	3	4	5	6	7	
नागपूर	.. 1981-82	19.36	185	188	9500	345.8	.. Nagpur
	1982-83	2.12	20	210	9500	42.3	
	1983-84	21.70	183	196	11014	468.4	
	1984-85	0.57	4	152	11490	10.0	
	1985-86	17.74	139	206	12290	449.1	
	1986-87	14.67	109	212	12300	382.5	
	1987-88	18.01	176	305	12290	675.1	
	1988-89	21.41	160	269	12290	707.8	
	1989-90	17.08	126	249	12290	522.7	
	1990-91	30.34	211	249	12290	928.5	
	1991-92	5.58	29	37	14005	28.9	
	1992-93	27.40	236	213	14005	817.3	
	1993-94	31.63	209	214	14252	964.6	
	अमरावती	.. 1981-82	25.42	248	216	9800	538.1
1982-83		13.58	127	232	9800	308.8	
1983-84		33.47	343	201	11338	762.8	
1984-85		12.05	121	213	12292	315.5	
1985-86		30.87	315	239	12292	906.8	
1986-87		30.47	298	251	13400	1024.8	
1987-88		8.90	93	265	13439	317.0	
1988-89		35.25	311	254	13439	1217.5	
1989-90		27.87	272	249	13439	1022.4	
1990-91		28.49	345	276	13439	1056.7	
1991-92		16.25	194	154	15779	394.9	
1992-93		30.06	267	115	15779	545.5	
1993-94		39.17	365	223	21975	1919.5	
वर्धा		.. 1981-82	12.48	109	140	2000	35.0
	1982-83	1.74	16	261	2000	9.1	
	1983-84	20.44	143	142	2076	60.3	
	1984-85	10.20	73	90	2192	20.1	
	1985-86	21.11	183	177	2338	87.4	
	1986-87	20.66	223	243	2500	125.5	
	1987-88	20.13	222	275	2538	140.5	
	1988-89	27.50	255	254	2538	177.3	
	1989-90	19.30	175	249	2538	121.9	
	1990-91	26.43	200	273	2538	183.1	
	1991-92	25.04	169	200	2913	145.9	
	1992-93	38.78	371	233	2913	263.2	
	1993-94	32.58	273	205	3212	214.5	
	अकोला	.. 1987-88	25.19	224	263	388	25.7
1988-89		26.70	273	262	388	27.1	
1989-90		24.08	141	293	388	27.4	
1990-91		27.55	282	261	388	27.9	
1991-92		27.52	208	282	610	47.3	
1992-93		30.83	232	267	610	50.2	
1993-94		30.00	339	248	2271	172.8	
यवतमाळ	.. 1987-88	20.20	157	268	316	17.1	.. Yavatmal
	1988-89	56.97	290	259	316	46.6	
	1989-90	36.45	330	273	316	26.6	
	1990-91	31.79	265	273	316	27.4	
	1991-92	22.89	250	116	532	14.1	
	1992-93	27.18	264	248	532	35.9	
	1993-94	46.91	404	232	1987	215.6	
महाराष्ट्र राज्य	.. 1981-82	22.01	212	196	21300	918.9	.. Maharashtra State
	1982-83	7.52	70	225	21300	360.2	
	1983-84	26.97	255	196	24428	1291.5	
	1984-85	7.56	74	176	25974	345.6	
	1985-86	24.59	231	218	26920	1443.3	
	1986-87	23.33	216	233	28200	1532.8	
	1987-88	14.34	144	283	28971	1175.4	
	1988-89	28.89	258	260	29941	2249.2	
	1989-90	22.94	209	259	29941	1778.7	
	1990-91	28.85	260	266	29941	2293.7	
	1991-92	11.80	170	158	34949	652.6	
	1992-93	23.53	274	215	34949	1770.2	
	1993-94	35.63	318	224	45266	3612.8	

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : मोसंबी Crop : Mosambi

जिल्हा	वर्ष	दर झाडाचे सरासरी उत्पन्न प्रति हेक्टरी		फळे धारण करणाऱ्या झाडांची संख्या No. of bearing trees/ha.	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in ha.	उत्पादन '००' टनात Production in '00' tonnes	District
		Av. Yield/bearing tree	फळांची संख्या No. of fruits				
1	Year	किलोमध्ये In Kgs.	4	5	6	7	
जळगाव	.. 1986-87	40.62	355	235	469	44.77	.. Jalgaon
	1987-88	31.40	247	292	469	43.00	
	1988-89	44.53	459	275	469	57.43	
	1989-90	50.67	240	314	469	74.62	
	1990-91	46.42	223	270	546	68.43	
	1991-92	39.00	200	296	600	69.26	
	1992-93	34.73	200	341	600	71.06	
1993-94	33.94	194	354	537	64.52		
पुणे	.. 1986-87	14.15	104	258	377	13.76	.. Pune
	1987-88	22.45	107	332	377	28.10	
	1988-89	22.63	90	320	377	27.30	
	1989-90	26.67	108	331	377	33.28	
	1990-91	23.85	130	367	285	24.95	
	1991-92	42.00	207	361	339	51.40	
	1992-93	31.26	159	341	339	36.14	
1993-94	34.27	158	301	105	10.83		
अहमदनगर	.. 1988-89	22.90	88	319	250	18.26	.. Ahmednagar
	1989-90	8.41	44	303	250	6.37	
	1990-91	21.18	130	301	436	27.80	
	1991-92	33.00	173	390	620	79.79	
	1992-93	22.80	337	113	620	47.64	
1993-94	20.76	184	311	328	21.18		
औरंगाबाद	.. 1985-86	16.99	124	215	993	36.27	.. Aurangabad
	1986-87	12.94	99	264	786	26.85	
	1987-88	32.82	186	273	786	70.42	
	1988-89	30.90	195	281	786	68.25	
	1989-90	43.77	235	301	786	103.55	
	1990-91	24.28	183	327	894	70.98	
	1991-92	19.00	144	234	1098	48.82	
	1992-93	31.64	280	247	1098	97.27	
1993-94	46.16	282	395	2679	488.46		
जालना	.. 1988-89	44.31	396	282	286	35.74	.. Jalna
	1989-90	54.38	224	278	286	43.24	
	1990-91	41.06	226	246	691	69.80	
	1991-92	41.00	234	298	1077	131.58	
	1992-93	40.57	229	329	1077	143.75	
1993-94	43.94	268	283	1641	204.06		
महाराष्ट्र राज्य	.. 1985-86	16.99	124	215	993	36.27	.. Maharashtra State
	1986-87	20.60	168	254	1632	85.58	
	1987-88	29.70	183	292	1632	141.52	
	1988-89	32.36	246	295	3006	286.98	
	1989-90	39.47	171	305	2006	261.06	
	1990-91	30.41	178	302	3690	338.93	
	1991-92	30.00	192	316	6726	660.06	
	1992-93	32.52	326	192	6726	713.04	
	1993-94	35.81	217	329	6845	806.40	

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : नारळ Crop : Coconut

जिल्हा	वर्ष Year	दर झाडाचे सरासरी उत्पन्न (फळात) Average yield palm (in nuts)	फळे धारण करणाऱ्या झाडांची संख्या हजारात No. of bearing trees in '000'	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in ha.	फळांचे एकूण उत्पादन लाखात Production of nuts in lakhs	District
1	2	3	4	5	6	
मुंबई उपनगर + ठाणे	1981-82	50	163	1240	81.50	Bombay Sub.+ Thane
	1982-83	34	243	1100	82.62	
	1983-84	36	414	1200	149.04	
	1984-85	52	176	1200	91.52	
	1985-86	45	24	100	10.80	
	1986-87	57	24	100	13.68	
	1987-88	74	19	100	14.06	
	1988-89	72	26	100	19.17	
	1989-90	65	26	100	17.09	
	1990-91	65	26	100	17.35	
	1991-92	66	56	200	37.02	
1992-93	75	71	200	53.20		
1993-94	83	72	200	59.22		
रायगड	1981-82	42	191	1070	80.22	Raigad
	1982-83	52	170	800	88.40	
	1983-84	50	179	800	89.50	
	1984-85	51	156	800	79.56	
	1985-86	64	175	800	112.00	
	1986-87	65	174	800	113.10	
	1987-88	56	170	800	95.20	
	1988-89	56	213	800	120.19	
	1989-90	68	209	800	139.21	
	1990-91	62	209	800	130.46	
	1991-92	59	238	800	140.67	
1992-93	64	286	800	182.54		
1993-94	70	291	800	205.16		
रत्नागिरी	1981-82	32	1399	7880	447.68*	Ratnagiri
	1982-83	28	160	1100	44.80	
	1983-84	37	213	1000	78.81	
	1984-85	41	190	1000	77.90	
	1985-86	36	127	600	45.72	
	1986-87	31	94	500	29.05	
	1987-88	35	397	1300	138.95	
	1988-89	44	364	1300	161.14	
	1989-90	45	324	1300	167.05	
	1990-91	45	377	1300	168.45	
	1991-92	45	378	1300	168.25	
1992-93	45	432	1300	191.22		
1993-94	56	433	1300	243.69		
सिंधुदुर्ग	1982-83	28	1442	8200	403.76	Sindhudurg
	1983-84	40	1543	7600	617.20	
	1984-85	40	1337	7600	534.80	
	1985-86	55	1179	5500	648.45	
	1986-87	51	1178	5500	600.78	
	1987-88	53	1210	5600	641.30	
	1988-89	52	1390	5600	729.64	
	1989-90	56	1364	5600	759.78	
	1990-91	57	1361	5600	773.67	
	1991-92	63	1378	5600	869.01	
	1992-93	61	1444	5600	882.76	
1993-94	94	1456	5600	977.37		
महाराष्ट्र राज्य	1981-82	35	1753	10190	609.40	Maharashtra State
	1982-83	31	2015	11200	619.58	
	1983-84	40	2349	10600	934.55	
	1984-85	42	1859	10600	783.78	
	1985-86	54	1505	7000	816.97	
	1986-87	51	1470	6900	756.70	
	1987-88	50	1796	7800	889.51	
	1988-89	51	1993	7800	1030.41	
	1989-90	55	1973	7800	1083.13	
	1990-91	56	1973	7800	1089.93	
	1991-92	57	2050	7900	1214.95	
1992-93	59	2233	7900	1309.71		
1993-94	72	2252	7900	1485.44		

* Ratnagiri and Sindhudurg combined.

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : सुपारी Crop : Arecanut

जिल्हा	वर्ष	दर झाडाचे सरासरी उत्पन्न रोठा (वाळलेली सुपारी) (कि. ग्रॅ.) Average yield in kg./palm (Rotha)	फळे धारण करणाऱ्या झाडांची संख्या हजारात No. of bearing trees in '000'	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in ha.	उत्पादन '००' टनात Production in '00' tonnes	District
1	2	3	4	5	6	
रायगड	1981-82	0.847	906	580	767	Raigad
	1982-83	0.743	1091	900	811	
	1983-84	0.457	1101	890	503	
	1984-85	0.403	1094	890	438	
	1985-86	0.781	919	600	717	
	1986-87	0.813	925	600	749	
	1987-88	0.826	899	600	743	
	1988-89	0.930	858	600	796	
	1989-90	1.010	859	600	873	
	1990-91	0.774	716	600	554	
	1991-92	1.401	525	500	735	
	1992-93	1.039	610	500	634	
	1993-94	1.229	622	500	764	
रत्नागिरी	1981-82	0.960	1731	1540	1662*	Ratnagiri
	1982-83	0.705	991	890	699	
	1983-84	0.692	994	890	688	
	1984-85	0.853	978	890	834	
	1985-86	0.821	751	600	616	
	1986-87	0.705	1171	900	826	
	1987-88	0.736	1203	900	885	
	1988-89	0.830	1386	900	1144	
	1989-90	0.830	1428	900	1185	
	1990-91	0.875	1436	900	1256	
	1991-92	0.718	1437	900	1032	
	1992-93	0.937	1447	900	1356	
	1993-94	1.147	1536	900	1762	
सिंधुदुर्ग	1982-83	0.926	626	570	580	Sindhudurg
	1983-84	0.874	543	500	474	
	1984-85	1.655	543	500	899	
	1985-86	1.315	510	400	671	
	1986-87	1.034	408	300	422	
	1987-88	0.946	467	400	442	
	1988-89	0.940	431	400	406	
	1989-90	0.910	432	400	393	
	1990-91	1.294	542	400	701	
	1991-92	1.364	575	500	784	
	1992-93	1.506	609	500	917	
	1993-94	2.620	394	500	1032	
	महाराष्ट्र राज्य	1981-82	0.921	2637	2120	
1982-83		0.772	2708	2360	2090	
1983-84		0.631	2638	2150	1665	
1984-85		0.831	2615	2280	2174	
1985-86		0.920	2180	1600	2005	
1986-87		0.799	2504	1800	2000	
1987-88		0.806	2569	1900	2070	
1988-89		0.900	2675	1900	2346	
1989-90		0.900	2719	1900	2451	
1990-91		0.932	2694	1900	2512	
1991-92		1.172	2537	1900	2557	
1992-93		1.160	2666	1900	2907	
1993-94		1.665	2552	1900	3558	

* Ratnagiri and Sindhudurg combined.

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : काजू Crop : Cashewnut

जिल्हा	वर्ष Year	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in ha.	सरासरी उत्पन्न कि. ग्रॅ./हेक्टर (प्रति हेक्टरी फळे धारण करणारी ४०० झाडे) Average yield in kg./ha. (400 bearing trees /ha.)	उत्पादन '००' टनात Production in '00' tonnes	District
1	2	3	4	5	
रत्नागिरी	1981-82	2800	404.0	1132	Ratnagiri
	1982-83	2800	391.0	1094	
	1983-84	2800	445.0	1246	
	1984-85	2800	676.0	1892	
	1985-86	1700	395.0	672	
	1986-87	2200	188.4	414	
	1987-88	2200	328.4	722	
	1988-89	2200	358.0	788	
	1989-90	2200	383.4	855	
	1990-91	2500	445.2	1113	
	1991-92	2500	434.0	1085	
	1992-93	2500	636.8	1592	
	1993-94	2500	941.6	2534	
सिंधुदुर्ग	1981-82	13600	404.0	5494	Sindhudurg
	1982-83	13600	391.0	5318	
	1983-84	13600	445.1	6053	
	1984-85	13600	676.0	9194	
	1985-86	9700	617.2	5987	
	1986-87	10400	562.0	5845	
	1987-88	10500	860.4	9034	
	1988-89	10500	1048.4	11008	
	1989-90	10500	1018.0	10689	
	1990-91	11000	846.8	9314	
	1991-92	11000	1194.0	13134	
	1992-93	11000	1087.2	11959	
	1993-94	11000	1028.8	11317	
रायगड	1981-82	100	404.0	41	Raigad
	1982-83	100	331.9	33	
	1983-84	100	138.9	14	
	1984-85	100	92.9	9	
	1985-86	100	296.4	30	
	1986-87	36	260.4	9	
	1987-88	100	342.0	34	
	1988-89	100	428.0	43	
	1989-90	100	565.6	57	
	1990-91	100	522.8	52	
	1991-92	100	580.8	58	
	1992-93	100	621.2	62	
	1993-94	100	996.8	100	
कोल्हापूर	1981-82	500	575.2	288	Kolhapur
	1982-83	500	606.3	303	
	1983-84	500	639.8	320	
	1984-85	500	1005.8	503	
	1985-86	400	741.0	296	
	1986-87	600	673.2	404	
	1987-88	600	663.6	398	
	1988-89	600	645.2	387	
	1989-90	600	607.2	364	
	1990-91	1000	700.4	700	
	1991-92	1000	600.4	600	
	1992-93	1000	606.8	607	
	1993-94	1000	901.6	902	

सप्तता तेबीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : काजू—पूर्ण Crop : Cashewnut—Concl'd.

1	2	3	4	5			
नासिक	..	1981-82	100	404.4	40	..	Nasik
		1982-83	100	397.3	40		
		1983-84	100	449.0	45		
		† 1984-85	100	612.6	61		
महाराष्ट्र राज्य	..	1981-82	17100	409.0	6995	..	Maharashtra State
		1982-83	17100	396.4	6778		
		1983-84	17200	449.0	7678		
		1984-85	17100	681.8	11659		
		1985-86	11900	587.0	6985		
		1986-87	13236	504.1	6672		
		1987-88	13400	760.4	10188		
		1988-89	13400	912.4	12226		
		1989-90	13400	892.2	11955		
		1990-91	14600	765.7	11180		
		1991-92	14600	1019.0	14877		
		1992-93	14600	974.0	14220		
		1993-94	14600	1004.9	14672		

† Survey on Cashewnut discontinued from 1985-86 onwards.

सक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : कांदा (खरीप+रब्बी) Crop : Onion (Kharif+Rabbi) ✓

जिल्हा	वर्ष Year	क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये Area in '00' ha.	सरासरी उत्पन्न प्रति हेक्टर टनात Average yield tonnes/ha.	उत्पादन '००' टनात Production in '00' tonnes	District	
1	2	3	4	5		
नासिक	..	1981-82	195	16.010	3122	Nasik
		1982-83	189	13.561	2563	
		1983-84	189	12.735	2407	
		1984-85	183	13.235	2422	
		1985-86	183	13.133	2469	
		1986-87	186	11.231	2089	
		1987-88	188	11.638	2188	
		1988-89	189	16.465	3112	
		1989-90	220	12.027	2646	
		1990-91	222	11.729	2604	
		1991-92	217	17.662	3832	
		1992-93	171	14.365	2456	
		1993-94	248	10.333	2563	
	धुळे	..	1981-82	53	11.283	
		1982-83	44	9.841	433	
		1983-84	39	11.744	458	
		1984-85	33	11.606	383	
		1985-86	36	8.361	301	
		1986-87	36	9.667	348	
		1987-88	36	10.611	382	
		1988-89	40	8.750	350	
		1989-90	52	9.557	497	
		1990-91	53	11.472	608	
		1991-92	49	10.099	493	
		1992-93	38	11.465	436	
		1993-94	47	8.999	423	
जळगाव		..	1981-82	24	13.208	317
		1982-83	22	13.318	293	
		1983-84	29	11.690	339	
		1984-85	20	13.050	261	
		1985-86	25	7.640	191	
		1986-87	25	9.160	229	
		1987-88	25	12.000	300	
		1988-89	25	12.320	308	
		1989-90	22	12.136	267	
		1990-91	33	10.697	353	
		1991-92	21	11.945	255	
		1992-93	13	12.556	163	
		1993-94	31	11.302	350	
	अहमदनगर	..	1981-82	25	13.560	339
		1982-83	21	7.857	165	
		1983-84	21	13.000	273	
		1984-85	21	16.238	341	
		1985-86	22	9.051	200	
		1986-87	21	10.571	222	
		1987-88	22	10.954	241	
		1988-89	20	12.850	257	
		1989-90	32	11.750	376	
		1990-91	48	10.021	481	
		1991-92	33	9.834	323	
		1992-93	48	17.227	827	
		1943-94	137	17.814	2441	
पुणे		..	1981-82	122	16.262	1984
		1982-83	116	16.405	1903	
		1983-84	95	17.274	1641	
		1984-85	93	18.118	1685	
		1985-86	96	12.917	1240	
		1986-87	95	13.653	1297	
		1987-88	96	13.177	1265	
		1988-89	107	14.691	1572	
		1989-90	89	14.000	1246	
		1990-91	116	17.741	2058	
		1991-92	91	16.649	1513	
		1992-93	146	15.582	2275	
		1993-94	179	13.174	2358	

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

पीक : कांदा (खरीप+रब्बी)—चालू Crop : Onion (Kharif+Rabbi)—Contd.

1	2	3	4	5			
सोलापूर	..	1981-82	46	12.478	574	..	Solapur
		1982-83	41	13.341	547		
		1983-84	43	13.930	599		
		1984-85	35	18.343	642		
		1985-86	40	12.650	506		
		1986-87	39	11.051	431		
		1987-88	40	10.425	417		
		1988-89	41	6.926	284		
		1989-90	42	11.429	480		
		1990-91	48	9.271	445		
		1991-92	39	12.468	491		
		1992-93	20	11.297	226		
		1993-94	66	12.396	818		
सातारा	..	1981-82	29	10.759	312	..	Satara
		1982-83	30	12.333	370		
		1983-84	34	10.000	340		
		1984-85	25	11.960	299		
		1985-86	28	12.679	355		
		1986-87	29	12.241	355		
		1987-88	28	10.750	329		
		1988-89	32	14.937	478		
		1989-90	30	12.800	384		
		1990-91	33	12.939	427		
		1991-92	31	13.771	429		
		1992-93	69	11.260	777		
		1993-94	93	12.324	1146		
औरंगाबाद	..	1981-82	8	13.875	111	..	Aurangabad
		1982-83	9	7.556	68		
		1983-84	12	12.250	147		
		1984-85	9	14.333	129		
		1985-86	9	8.778	79		
		1986-87	9	6.444	58		
		1987-88	9	12.111	109		
		1988-89	9	5.778	52		
		1989-90	6	12.167	73		
		1990-91	6	13.333	80		
		1992-92	7	10.410	73		
		1992-93	13	10.185	132		
		1993-94	26	8.623	224		
उस्मानाबाद	..	1981-82	4	11.750	47	..	Osmanabad
		1982-83	5	11.600	58		
		1983-84	18	13.000	234		
		1984-85	11	9.545	105		
		1985-86	11	8.818	97		
		1986-87	11	8.000	88		
		1987-88	11	9.364	103		
		1988-89	10	8.900	89		
		1989-90	10	11.500	115		
		1990-91	10	9.300	93		
		1991-92	9	9.339	84		
		1992-93	11	8.750	96		
		1993-94	15	8.949	134		
बुलढाणा	..	1981-82	20	12.850	257	..	Buldhana
		1982-83	16	13.000	208		
		1983-84	13	14.615	190		
		1984-85	13	10.385	135		
		1985-86	13	11.385	148		
		1986-87	13	10.615	138		
		1987-88	13	12.358	163		
		1988-89	16	9.875	158		
		1989-90	19	5.526	105		
		1990-91	19	7.579	144		
		1991-92	19	6.857	129		
		1992-93	19	1.589	30		
		1993-94	43	9.651	415		

तपला तेवीस—समाप्त TABLE XXIII—Concl'd.

पीक : कांवा (खरीप + रब्बी)—समाप्त Crop : Onion (Kharif + Rabi)—Concl'd.

1	2	3	4	5		
अमरावती ..	1981-82	17	14.176	941	..	Amravati
	1982-83	16	13.375	214		
	1983-84	9	15.444	139		
	1984-85	8	15.750	126		
	1985-86	8	12.750	102		
	1986-87	8	11.375	91		
	1987-88	8	13.625	109		
	1988-89	15	14.400	216		
	1989-90	15	12.800	192		
	1990-91	16	9.000	144		
	1991-92	15	8.974	138		
	1992-93	14	14.366	201		
	1993-94	18	10.062	181		
महाराष्ट्र राज्य ..	1981-82	616	14.591	8988	..	Maharashtra State
	1982-83	579	13.451	7788		
	1983-84	564	13.454	7591		
	1984-85	511	14.341	7328		
	1985-86	540	11.907	6430		
	1986-87	546	10.993	6002		
	1987-88	549	11.475	6300		
	1988-89	577	13.534	7809		
	1989-90	602	11.822	7116		
	1990-91	665	12.090	8040		
	1991-92	594	14.127	8401		
	1992-93	620	13.413	8316		
	1993-94	1016	11.909	12100		

तक्ता चोबीस
TABLE XXIV

विकासविषयक निवडक उपाययोजनांमुळे मिळालेले जादा उत्पादन ठरविण्यासाठी केलेल्या मूल्यमापन सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष
Results of Surveys for determining additional yield due to selected Development measures

विकासविषयक निवडक उपाययोजनेमुळे मिळालेले उत्पादन ठरविण्यासाठी महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या विभागांमध्ये मूल्यमापन सर्वेक्षण घेतली जातात. त्यासंबंधीचे निष्कर्षही खाली दिलेले आहेत.

Yardsticks Surveys for determining additional yield due to selected development measures are undertaken in different areas of the State. The results of the same are also given below.

(एक) मूल्यमापन सर्वेक्षण मनोली प्रकल्प, जिल्हा अकोला
(1) Assessment Survey in Manoli Project

पिकाचे नाव	वर्ष	जमीन वर्ग	सरासरी उत्पन्न किलो/हेक्टर (सुकविलेले) Average yield kg/ha. (dried)		प्रकल्पामुळे झालेली वाढ किलो/हेक्टर Increase in yield due to project kg/ha.	टक्के वाढ % increase	
			प्रकल्प क्षेत्र Project areas	प्रकल्पाबाहेरील क्षेत्र Non-project areas			
१) खरीप ज्वारी Kh. Jowar (U. I.)..	1989-90	II	3113.9 (8)	2718.6 (7)	395.3	14.5	
		III	1976.4 (18)	1919.7 (18)	56.7	2.9	
		IV	3028.7 (14)	2515.7 (14)	513.0	20.4	
		एकत्रित Pooled	2572.2 (40)	2277.0 (39)	295.2	13.0	
	1990-91	II	1613.4 (22)	1379.2 (22)	234.2	16.9	
		III	1266.3 (12)	1051.8 (12)	214.5	20.3	
		IV	1080.0 (6)	945.3 (6)	134.7	14.2	
		एकत्रित Pooled	1429.3 (40)	1224.0 (40)	205.3	16.8	
	1991-92	II	1630.3 (19)	1450.7 (17)	179.4	12.4	
		III	1392.4 (13)	1208.7 (13)	183.7	15.2	
		IV	1108.3 (6)	1006.8 (6)	101.5	10.1	
		एकत्रित Pooled	1466.5 (38)	1289.4 (36)	177.1	13.7	
	२) कापूस Cotton (U. I.) ..	1989-90	II	983.7 (20)	750.2 (20)	233.5	31.0
			III	734.7 (15)	698.9 (15)	35.8	5.1
			IV	139.3 (3)	119.9 (3)	19.4	16.2
एकत्रित Pooled			818.7 (38)	680.2 (38)	138.5	20.4	
1990-91		II	587.7 (20)	515.9 (20)	71.8	13.9	
		III	532.2 (14)	455.8 (14)	76.4	16.8	
		IV	286.5 (4)	218.7 (4)	67.8	30.6	
		एकत्रित Pooled	535.5 (38)	462.4 (38)	73.1	15.1	
1991-92		II	360.1 (18)	304.4 (18)	55.7	18.3	
		III	394.3 (12)	330.5 (12)	63.8	19.3	
		IV	279.5 (6)	248.3 (6)	31.2	12.6	
		एकत्रित Pooled	358.1 (36)	303.7 (36)	54.4	17.7	

तक्ता चौवीस-चालू
TABLE XXIV—Contd.

पिकाचे नाव	वर्ष	जमीन वर्ग	सरासरी उत्पन्न किलो/हेक्टर (सुकविलेले) Average yield kg./ha. (dried)		प्रकल्पामुळे झालेली वाढ किलो/हेक्टर Increase in yield due to Project kg./ha.	टक्के वाढ % Increase
			प्रकल्प क्षेत्र Project areas	प्रकल्पाबाहेरील क्षेत्र Non-Project areas		
३) खरीप मूग Kb. Moong	.. 1990-91	II	258.2 (16)	245.0 (14)	13.2	5.4
		III	297.5 (18)	219.4 (18)	78.1	35.6
		IV	242.5 (6)	179.8 (6)	62.7	34.9
		एकत्रित Pooled	273.5 (40)	222.5 (38)	51.9	22.9
४) उडीद Udid	.. 1990-91	II	363.4 (11)	324.5 (11)	38.9	12.0
		III	404.4 (16)	365.4 (14)	39.0	10.7
		IV	184.0 (5)	166.0 (5)	11.0	10.8
		एकत्रित Pooled	355.9 (32)	317.2 (30)	38.7	12.2
	.. 1991-92	II	559.3 (14)	419.2 (12)	68.1	13.9
		III	678.6 (18)	566.8 (18)	111.8	19.7
		IV	383.7 (6)	340.0 (6)	43.7	16.7
एकत्रित Pooled	588.1 (38)	503.8 (36)	84.3	16.7		

टीप:—कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितात.
Note :—Figures in bracket indicate No. of plots.

तक्ता चौवीस—चालू
TABLE XXIV—Contd.

(दोन) [अ] राष्ट्रीय पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतर्गत पीक सुधार कार्यक्रम—भाग पहिला
(2) [A] Result of additional yields of crops cover under National Watershed Development Programme 1st Phase

राष्ट्रीय पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रम या केंद्र पुरस्कृत योजनेमध्ये निवडलेल्या पाणलोट क्षेत्रात मृद आणि जलसंधारणांची कामे झालेली आहेत. अशा जमिनीवर पीक प्रात्यक्षिके आयोजित करण्यात येतात.

कृषि विद्यापीठातील शास्त्रज्ञांच्या शिफारशीने ५० हेक्टरचे एक याप्रमाणे २०० हेक्टर क्षेत्रावरील चार प्रात्यक्षिकावर पीक उत्पादन वाढीसाठी आधुनिक कृषि तंत्राचा वापर करून पिकाचे उत्पादन आणि उत्पादकता वाढविण्यासाठी पीक सुधार कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे.

A Centrally sponsored Scheme for National Watershed Development Programme.

(I) To achieve a positive break through in rainfed farming areas by over coming the problem of low yields lack of control over environment and bringing out of development in the Watershed.

(II) To organise demonstrations of improved crop productions technology as per recommendations of the Agriculture University Scientists.

राष्ट्रीय पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतर्गत पीक कापणी प्रयोगांचे उत्पन्न राज्यस्तरावर पीकनिहाय सरासरी उत्पन्न दर्शविणारा तक्ता

हंगाम : — खरीप

पिकाचे नांव	जिल्हाची संख्या	वर्ष	सरासरी उत्पन्न कि./हि. (वाळलेले)		वाढीव उत्पन्न कि./हि.	शेकडा वाढ
			प्रात्यक्षिकात	प्रात्यक्षिकावाहेरील		
1	2	3	4	5	6	7
बाजरी	3	1987-88	949.5 (44)	657.2 (44)	292.3	45
	13	1988-89	723.2 (513)	478.3 (419)	244.9	51
	7	1989-90	1098.9 (206)	843.4 (203)	255.5	30
ख. ज्वारी	8	1987-88	2083.4 (323)	1610.2 (310)	453.2	29
	15	1988-89	980.2 (503)	754.2 (469)	226.0	30
	5	1989-90	1944.8 (83)	1629.3 (82)	315.5	19
भुईमूग	3	1987-88	906.3 (35)	745.2 (33)	161.1	22
	6	1988-89	839.2 (111)	633.1 (92)	206.1	33
	2	1989-90	1098.3 (41)	897.5 (40)	200.8	22
सुयंफूल	2	1987-88	456.4 (10)	377.4 (10)	79.0	21
	8	1988-89	271.7 (163)	196.5 (145)	75.2	38
	2	1989-90	835.1 (55)	733.6 (42)	101.5	14
सोयाबीन	1	1988-89	1062.5 (4)	720.0 (4)	342.5	48
	1	1989-90	1015.6 (23)	684.9 (24)	330.7	48
तीळ	4	1988-89	134.0 (50)	89.0 (21)	45.0	51
	3	1989-90	219.2 (44)	181.8 (30)	37.4	21
तूर	7	1988-89	554.1 (110)	397.8 (110)	156.3	39
	3	1989-90	751.2 (58)	603.1 (42)	148.1	25
घेवडा	1	1988-89	529.9 (16)	375.8 (12)	154.1	41
	1	1989-90	663.5 (18)	622.8 (18)	40.7	7
उडीद	1	1988-89	92.5 (6)	74.5 (6)	18.3	24
	2	1989-90	272.9 (17)	204.1 (14)	68.8	33
मूग	1	1989-90	166.5 (28)	..	..	..
कापूस	4	1987-88	515.6 (167)	384.3 (166)	131.3	34
	5	1988-89	425.1 (71)	395.7 (45)	29.4	7
	3	1989-90	788.4 (50)	636.4 (42)	152.0	24

टीप :—कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितात.

तपता चौवीस—चालू
TABLE XXIV—Contd.

हंगाम :- रब्बी

पिकाचे नाव	जिल्ह्यांची संख्या	वर्ष	सरासरी उत्पन्न कि./हि. (वाळलेले)		वाढीव उत्पन्न कि./हि.	शेकडा वाढ
			प्रात्यक्षिकात	प्रात्यक्षिकावाहेरील		
1	2	3	4	5	6	7
र. ज्वारी	9	1987-88	842.1 (338)	630.4 (320)	211.7	34
	4	1988-89	1130.4 (139)	793.9 (138)	336.5	42
	8	1989-90	1224.7 (268)	968.0 (240)	256.7	27
हरभरा	12	1987-88	527.5 (313)	398.5 (277)	129.0	32
	7	1988-89	1007.5 (232)	730.1 (227)	277.4	38
	12	1989-90	890.9 (468)	704.0 (366)	186.9	26
करडई	11	1987-88	468.0 (418)	372.6 (253)	95.4	26
	7	1988-89	580.1 (106)	400.0 (83)	180.1	45
	8	1989-90	671.6 (354)	505.2 (239)	166.4	33
सुर्यफूल	3	1987-88	696.4 (10)	556.9 (8)	139.5	25
	4	1988-89	782.5 (40)	555.2 (30)	227.3	41
	4	1989-90	966.9 (135)	759.2 (89)	207.7	27
गहू	1	1988-89	1179.9 (9)	921.9 (9)	258.0	28
	1	1989-90	1799.0 (6)	1469.2 (6)	329.8	22

टीप —कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितात.

तक्ता-चोवीस-चालू
TABLE XXIV—Contd.

(बोन) [ब] राष्ट्रीय पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतर्गत पीक सुधार कार्यक्रम-भाग दुसरा
(2)[B] Result of additional yields of crop cover under National Watershed Development Programme—2nd Phase.

आठव्या पंचवार्षिक योजना काळांत राष्ट्रीय पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतर्गत राज्यांत २६६ पाणलोट्यांची निवड करून पाणलोट्यातील १० ते १२ टक्के क्षेत्रावर मृदसंधारण व जल-व्यवस्थापनाची कामे करून सुधारणा केलेल्या जमिनीवर ५० आरची पायाभूत उपक्रमाची व नाविन्यपूर्ण बाबींचा अवलंब करून तसेच जैविक संवर्धन व अल्प खर्चाच्या तंत्रज्ञानाचा वापर करून प्रात्यक्षिके घेण्यांत येतात. सदर प्रात्यक्षिकाद्वारे पीक-पद्धती बाबतच्या संशोधनाचा प्रसार व प्रचार विस्तार यंत्रणे-मार्फत शेतकऱ्यांपर्यंत करण्यांत येतो.

A new restructured centrally sponsored National Watershed Development Programme have been implemented in the state during VIIIth Five Year Plan. 266 model watersheds have been identified For improving productivity of rainfed crops by adopting crop demonstrations on 0.5 hectares in watershed on developed 10 to 12% areas. The aims of these demonstrations which cover basic activity; low cost technology, use of biofertilizer and etc. is popularised amongst the cultivator through Extension Staff of Agril. Deptt.

राष्ट्रीय पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतील पीक कापणी प्रयोगांचे राज्यस्तरावरील पीक निहाय सरासरी उत्पन्न दर्शविणार, तक्ता

पिकाचे नाव	जिल्हांची संख्या	सरासरी उत्पन्न कि./हि. (वाळलेले)		वाढीव उत्पन्न कि./हि.	शेकडा वाढ	
		प्रात्यक्षिकातील	प्रात्यक्षिकावाहेरील			
१	२	३	४	५	६	
खरीप १९९२-९३						
१) भात	..	12	2023.3 (251)	1761.0 (237)	262.3	14.9
२) बाजरी	..	12	1234.2 (169)	972.8 (137)	261.4	26.9
३) खरीप ज्वारी	..	19	1995.6 (327)	1837.3 (289)	158.3	8.6
४) नागली	..	4	1156.9 (42)	1100.5 (40)	56.4	5.1
५) भुईमूग	..	10	1400.5 (106)	1245.7 (104)	154.8	12.4
६) सूर्यफूल	..	11	658.1 (89)	549.0 (78)	109.1	19.8
७) सोयाबीन	..	14	931.4 (231)	839.1 (202)	92.3	11.0
८) कारळे	..	2	328.5 (32)	266.9 (32)	61.6	23.1
९) तीळ	..	3	346.2 (22)	303.6 (22)	42.6	14.0
१०) मूग	..	4	568.9 (31)	505.8 (31)	63.1	12.5
११) उडीद	..	6	655.6 (57)	585.3 (57)	70.3	12.0
१२) तूर	..	14	539.1 (134)	476.6 (111)	62.5	13.1
१३) चवळी	..	2	692.0 (12)	611.6 (12)	80.4	13.1
रब्बी १९९२-९३						
१) ज्वारी	..	9	777.5 (124)	677.1 (112)	100.4	14.8
२) गहू	..	4	1256.3 (45)	1145.5 (45)	110.8	9.7
३) करडई	..	12	496.9 (117)	430.8 (98)	66.1	15.3
४) सूर्यफूल	..	14	625.6 (173)	540.7 (149)	84.9	15.7
५) हरभरा	..	21	561.7 (533)	492.2 (473)	69.5	14.1
६) मूग	..	1	328.5 (26)	280.5 (26)	48.0	17.1
७) उडीद	..	1	160.0 (6)	135.0 (6)	25.0	18.5
८) चवळी	..	2	404.9 (37)	352.1 (28)	52.8	15.0
९) कुळीय	..	2	449.7 (24)	356.0 (12)	93.7	26.3
१०) बाल	..	2	411.0 (63)	364.2 (37)	46.8	12.8
११) उन्हाळी भात	..	2	1612.9 (12)	1090.5 (6)	522.4	47.9
१२) उन्हाळी भुईमूग	..	2	2061.5 (24)	1943.4 (11)	118.1	6.1

टीप : --कमातील आंकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितात.

तक्ता चौवीस—चालू TABLE XXIV—Contd.
(तीन) गळीत व कडधान्य पिकांचे पथःदर्शक प्रकल्प

(3) Result of Pilot Project on Oilseeds and Pulses crops

राज्यात सन १९८८-८९ चे रब्बी हंगामात मोठ्या, मध्यम व लघुपाटबंधान्यांचा लाभक्षेत्रात गळीत व कडधान्य पिकांचे उत्पादन आणि उत्पादकता वाढविण्याच्या उद्देशाने हरभरा, करडई, सूर्यफुल आणि उन्हाळी भुईमूग पिकावर एका किंवा ४ ते ५ गावांचे समुहामध्ये १०० ते २०० हेक्टर क्षेत्रावर पथःदर्शक प्रकल्प घेण्यात आले.

१) हरभरा व करडई पिकांचे क्षेत्रात वाढ करणे
२) हरभरा, करडई आणि वाल पिकांची उत्पादकता आणि उत्पादन वाढविणे आणि ३) सूर्यफुल व उन्हाळी भुईमूग पिकांची उत्पादकता वाढविणे असे मुख्य उद्देश ठरविण्यात आले. ४) रब्बी हंगामातील पथःदर्शक प्रकल्प यशस्वीरित्या राबविल्यामुळे आणि शेतकऱ्याकडून चांगला प्रतिसाद मिळाल्यामुळे १९८९-९० मध्ये खरीप व रब्बी हंगामात समान उद्दिष्टानुसार पथःदर्शक प्रकल्प राबविण्यात आले.

Evaluation of Pilot Project Rabi 1988-89. The Pilot Project were organised on oilseed and Pulse crops in Rabi 1988-89. Due to successful implementation of Pilot Project during rabi 1988-89 and good response from the cultivators. The Pilot on the project on the same objects are implemented since 1989-90 onwards. The main object of the Pilot Project were (1) To increase the area under Gram and Safflower (2) To increase the production and productivity of Gram, safflower and wal (3) To increase the productivity of sunflower and summer Groundnut.

पथःदर्शक प्रकल्पातील पीक कापणी प्रयोग

राज्यस्तरावर पीक निहाय सरासरी उत्पन्न दर्शविणारा तक्ता

पिकाचे नाव	जिल्हांची संख्या	सरासरी उत्पन्न		वाढीव उत्पन्न कि./हि.	शेकडा वाढ
		प्रकल्पात	प्रकल्पाबाहेरील		
खरीप १९९०-९१					
भुईमूग	19	1249.6 (1100)	981.7 (861)	267.9	27.3
सूर्यफुल	9	606.4 (280)	542.0 (228)	64.4	11.9
सोयाबीन	8	1533.3 (506)	1196.5 (474)	336.8	28.1
खरीप तीळ	12	249.7 (346)	203.0 (205)	46.7	23.0
कारळे (खुरासणी)	6	250.3 (307)	199.3 (265)	51.0	25.6
मूग	3	214.0 (130)	197.4 (80)	16.6	8.4
उडीद	4	422.5 (71)	364.4 (55)	58.1	15.9
तूर	8	421.9 (147)	346.5 (100)	75.4	21.8
रब्बी-१९९०-९१					
हरभरा	20	1017.4 (1949)	687.6 (1362)	329.8	48.0
करडई	16	575.9 (1049)	445.5 (534)	130.4	29.3
सूर्यफुल	13	944.3 (688)	745.8 (338)	198.5	26.6
जवस	10	248.0 (784)	174.3 (629)	73.7	42.2
तीळ	3	145.6 (111)	100.2 (74)	45.4	45.3
खरीप-१९९१-९२					
भुईमूग	12	721.6 (800)	577.9 (700)	143.7	24.9
सूर्यफुल	8	716.8 (266)	539.3 (121)	177.5	31.6
सोयाबीन	7	1419.8 (146)	1137.8 (124)	202.0	24.8
तीळ	5	317.6 (194)	280.4 (163)	37.2	13.3
कारळे (खुरासणी)	3	192.0 (213)	140.7 (171)	31.7	22.2
तूर	11	554.5 (300)	397.7 (214)	156.8	39.4
रब्बी-१९९१-९२					
हरभरा	17	739.4 (1321)	571.4 (905)	168.0	29.4
करडई	13	582.7 (583)	474.3 (353)	108.4	22.9
सूर्यफुल	14	737.9 (1218)	573.8 (669)	164.1	28.6
जवस	5	251.8 (335)	197.7 (295)	54.1	27.4
खरीप—१९९२-९३					
भुईमूग	19	1149.7 (1171)	937.3 (922)	212.4	22.7
सूर्यफुल	15	598.4 (665)	471.7 (425)	126.7	28.5
सोयाबीन	14	1211.2 (539)	953.0 (346)	258.2	27.1
खरीप तीळ	12	442.4 (618)	376.6 (425)	67.8	17.5
कारळे	1	351.0 (70)	270.2 (56)	80.8	29.9
मूग	10	646.0 (270)	566.7 (218)	79.3	14.0
उडीद	8	692.7 (132)	567.2 (112)	120.0	21.2
तूर	13	599.6 (316)	491.4 (207)	108.2	22.0
रब्बी—१९९२-९३					
हरभरा	8	907.0 (810)	701.5 (593)	205.5	29.2
करडई	14	708.9 (864)	567.3 (576)	139.5	24.6
सूर्यफुल	17	876.8 (622)	672.8 (381)	198.0	29.5
जवस	2	279.3 (164)	232.6 (153)	46.7	20.1

टीप :- कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितात.

तक्ता चौवीस—चालू
TABLE XXIV—Contd.

(चार) समतल मशागत या मृद संधारण मात्रामुळे पिकाच्या उत्पन्नात होणाऱ्या वाढीचे मूल्यमापन सर्वेक्षण
(4) Evaluation Survey on contour Cultivation on Crops Yield

शेतकऱ्यांच्या शेतावर समतल मार्गदर्शक रेषा काढून समतल मशागत पद्धतीने पेरणी केल्यास पावसाचे पाणी वाहून न जाता जमिनीत तेथेच मुरते. त्यामुळे जमिनीत ओलावा राहून पिकाच्या वाढीस त्याचा उपयोग होतो व पिकाची वाढ चांगली होऊन उत्पन्नात वाढ होते.

समतल मशागत पद्धतीवर पेरणी केल्यामुळे उत्पन्नात होणाऱ्या वाढीचे मूल्यमापन सर्वेक्षण खरीप १९८८-८९ पासून घेण्यात आले.

Countour Cultivation—Under Contour Cultivation Cultivators have to sow crops according to contour guidelines is the main object of this treatment. Due to this, rain water arrested and absorbs in soil which helps for good and uniform growth of crops throughout the field.

The evaluation survey on contour cultivation on crops yield have undertaken from kharif 1988-89.

समतल मशागत पद्धतीवरील राज्यस्तरावरील पीकनिहाय सरासरी उत्पन्न दर्शविणारा तक्ता.

हंगाम	पिकाचे नाव	जिल्हांची संख्या	वर्ष	सरासरी उत्पन्न कि./हि. (वाळलेले)		वाढीव उत्पन्न कि./हि.	शेकडा वाढ
				समतल मशागत पद्धतीवरील	स्थानिक क्षेत्रावरील		
खरीप	भात (पेरसाळ)	1	1988-89	2781.1 (17)	2452.4 (14)	328.7	13
		1	1992-93	894.0 (6)	770.0(6)	124.0	16
	नागली	2	1988-89	401.1 (8)	309.2 (8)	91.9	30
	बाजरी	11	1988-89	612.3 (275)	526.3 (272)	86.0	16
		8	1989-90	723.1 (152)	574.1 (148)	149.0	26
		10	1990-91	745.4 (207)	592.2 (207)	153.2	26
		11	1991-92	504.4 (352)	407.9 (350)	96.5	24
		10	1992-93	1035.3 (367)	852.4 (347)	182.9	21
		19	1988-89	1253.7 (385)	1097.7 (385)	156.0	14
	खरीप ज्वारी	15	1989-90	2089.6 (261)	1730.0 (258)	359.6	21
		14	1990-91	1687.7 (312)	1397.2 (311)	290.5	25
		16	1991-92	1149.3 (444)	928.0 (438)	221.3	24
		19	1992-93	1903.3 (422)	1705.4 (408)	197.9	12
		9	1991-92	708.2 (136)	577.3 (132)	130.9	23
	भुईमूग	5	1992-93	1201.9 (72)	998.3 (69)	203.6	20
	सोयाबीन	2	1991-92	835.1 (24)	695.9 (24)	139.2	20
		3	1992-93	893.2 (36)	740.7 (36)	152.5	21
	सूर	5	1991-92	466.0 (63)	363.1 (57)	102.9	28
		5	1992-93	432.9 (101)	349.4 (101)	83.5	24
	सूर्यफूल	2	1992-93	537.2 (13)	433.5 (13)	103.7	24
	मूग	1	1992-93	736.9 (43)	603.8 (37)	133.1	22
	उडीद	1	1992-93	749.7 (10)	607.2 (10)	182.5	30
	कापूस	1	1992-93	385.6 (10)	309.2(10)	76.4	25
रब्बी	रब्बी ज्वारी	5	1988-89	559.1 (55)	442.2 (49)	116.2	26
		6	1989-90	750.1 (129)	598.8 (129)	151.3	25
		4	1990-91	587.1 (77)	494.5 (75)	92.6	19
		4	1991-92	397.8 (123)	330.1 (123)	67.7	21
		6	1992-93	508.5 (243)	427.7 (223)	80.9	15
			गहू	1	1988-89	667.7 (6)	560.4 (6)
		1	1989-90	672.6 (10)	570.3 (10)	102.3	18
	हरभरा	3	1988-89	450.5 (12)	351.2 (12)	99.3	28
		1	1992-93	510.0 (6)	435.0 (6)	75.0	17
	सूर्यफूल	1	1992-93	493.0 (10)	422.5 (6)	70.5	17

टीप :- कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितात.

तक्ता चोवीस-चालू TABLE XXIV—Contd.

(पाच) अन्नधान्य उत्पादन वाढीचा विशेष कार्यक्रम

(5) Centrally Sponsered Special Foodgrain Production Programme

पीक : भात

Crop : Rice

केंद्र शासनाच्या ७५ टक्के अनुदानावर अन्नधान्य उत्पादन वाढीचा विशेष कार्यक्रम भात पिकावर राज्यातील ८ जिल्हातील ८० तालुक्यात १९८९-९०, १९९०-९१ व १९९१-९२ मध्ये घेण्यात आला. या कार्यक्रमांमुळे उत्पादनात होणाऱ्या वाढीचे मूल्यमापन करण्यासाठी पीक कापणी प्रयोग घेण्यात आले.

Centrally Sponsered Special Foodgrains Production Programme (Rice) implemented in 8 districts (80 Tahsils) on the basis of 75 % assistance.

For assessing the additional yield due to S. F. P. P. crop cutting experiments were planned during 1989-90, 1990-91 and 1991-92.

जिल्हा स्तरावरील सरासरी उत्पन्न, वाढीव उत्पन्न दर्शविणारा तक्ता
पीक-भात (तांदूळ)

जिल्हा	वर्ष	सरासरी उत्पन्न (तांदूळ) कि./हे.		वाढीव उत्पन्न कि./हे.	शेकडा वाढ
		विशेष कार्यक्रमातील	पीक सर्वेक्षणामधील		
ठाणे	1989-90	2055.1 (218)	1847.2 (370)	207.9	11
	1990-91	2070.1 (184)	1922.2 (356)	147.1	8
	1991-92	1996.6 (232)	1782.4 (345)	214.2	12
	1992-93	2206.9 (230)	1930.4 (403)	276.5	14
रायगड	1989-90	2147.4 (260)	1945.7 (411)	201.7	10
	1990-91	1846.4 (270)	1606.1 (420)	240.3	15
	1991-92	2367.3 (280)	2185.2 (406)	182.1	8
	1992-93	2391.6 (238)	2083.6 (456)	308.8	15
रत्नागिरी	1989-90	2792.1 (175)	2209.8 (219)	582.3	26
	1990-91	2571.3 (176)	2225.4 (270)	345.9	16
	1991-92	2637.8 (174)	2432.3 (176)	205.5	8
	1992-93	2380.0 (178)	2115.1 (316)	264.9	13
सिध्दुर्ग	1989-90	2875.9 (128)	2300.7 (214)	575.2	25
	1990-91	2586.2 (114)	1982.5 (218)	603.7	30
	1991-92	2157.2 (112)	1841.0 (162)	316.2	17
	1992-93	2405.4 (128)	2062.8 (248)	342.6	17
नासिक	1989-90	1446.9 (120)	943.3 (206)	503.6	53
	1990-91	1641.5 (90)	1057.6 (202)	583.9	55
	1991-92	987.8 (84)	768.7 (178)	219.1	29
	1989-90	1210.8 (240)	1163.3 (281)	47.5	4
भंडारा	1990-91	1969.9 (222)	1202.5 (472)	767.4	64
	1991-92	1332.0 (252)	1070.9 (126)	261.1	24
	1992-93	1402.9 (258)	1158.6 (597)	244.3	21
	1989-90	1832.1 (176)	1082.4 (284)	749.7	69
चंद्रपूर	1990-91	1956.8 (168)	1295.6 (376)	661.2	51
	1991-92	1323.6 (152)	947.6 (156)	376.0	40
	1992-93	1653.3 (188)	1462.5 (375)	190.8	13
	1989-90	1738.5 (116)	997.7 (198)	740.8	74
गडचिरोली	1990-91	1691.6 (62)	927.1 (325)	764.5	83
	1991-92	1119.1 (32)	682.4 (214)	436.7	64
	1991-92	1177.1 (52)	1039.3 (178)	137.8	13
पुणे	1992-93	1510.0 (54)	1321.5 (256)	188.5	14
	1992-93	801.8 (34)	690.6 (128)	111.2	16
धुळे	1992-93	801.8 (34)	690.6 (128)	111.2	16
कोल्हापूर	1992-93	3055.3 (196)	2617.9 (346)	437.4	17
परभणी	1992-93	927.6 (56)	791.1 (127)	136.5	17
नागपूर	1992-93	1420.6 (98)	1196.3 (226)	224.3	19

टीप :— कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितात.

तक्ता चोवीस-चालू TABLE XXIV—Contd.

(सहा) अन्नधान्य उत्पादन वाढीचा विशेष कार्यक्रम

सन १९९०-९१ पासून केंद्र पुरस्कृत अन्नधान्य उत्पादन वाढीचा विशेष कार्यक्रमामध्ये भात पिकांसिवाय खरीप ज्वारी व रब्बी ज्वारी हीं पिके घेण्यात आलीं. तर सन १९९१-९२ मध्ये भात पीक वगळून खरीप ज्वारी, रब्बी ज्वारी, बाजरी व नागली या पिकांचा समावेश करण्यात आला. सदर कार्यक्रम राबविल्यामुळे पिकांच्या उत्पन्नात काही वाढ झाली किंवा कसे हे अजमावून पाहण्यासाठी पीक कापणी प्रयोग घेण्यात आले.

(6) Centrally sponsored special Foodgrain production Programme

From 1990-91 Paddy and in addition kharif Jower Rabi Jowar crop was included in Centrally Sponsored Special Foodgrain Production Programme and from 1991-92 Kharif Jowar, Rabi Jowar, Bajari and Nagali crops were included in the said Programme while paddy excluded from the programme.

For assessing the additional yield due to S. F. P. P. crop cutting experiments were planned since 1990-91.

हंगाम	पिकाचे नांव	जिल्हाची संख्या	वर्ष	सरासरी उत्पन्न कि/हे. (सुकविलेले)		वाढीव उत्पन्न कि/हे.	शेकडा वाढ
				विशेष कार्यक्रमातील	पीक कापणी सर्व्हेक्षणातील		
खरीप	ख. ज्वारी	1	90-91	1641.0 (270)	1501.2 (2639)	555.9	37
		10	91-92	1163.6 (779)	931.8 (2258)	231.8	25
		20	92-93	2121.0 (1650)	1741.7 (5333)	379.3	22
	बाजरी	4	91-92	617.0 (248)	454.8 (1156)	162.2	36
		8	92-93	1310.3 (501)	970.8 (2549)	339.5	35
	नागली	3	91-92	1226.9 (342)	866.9 (422)	360.0	42
		4	92-93	1285.1 (443)	989.5 (619)	295.6	30
रब्बी	रब्बी ज्वारी	4	90-91	1044.5 (260)	615.1 (2176)	429.4	70
		7	91-92	607.2 (320)	382.7 (2756)	224.5	59
		6	92-93	707.3 (341)	533.7 (2599)	173.6	33

टीप : —कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितान.

तक्ता चौथीस-समाप्त TABLE XXIV--Concl'd

(सात) सर्वकष पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रम

(7) Comprehensive Watershed Development Programme

राज्यात सर्वकष पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतर्गत मृदु संघारणाच्या निरनिराळ्या मात्रा राबवून पाणलोटामधील कोरडवाहू शेतीची सर्वांगीण सुधारणा केल्यामुळे पिकांच्या उत्पन्नात काही वाढ झाली किंवा कसे हे अजमावून पाहण्यासाठी पीक कापणी प्रयोग घेण्यात आले.

Soil conservation section of the Department has adopted new technology for developing the watershed. For assessing the additional yield crop cutting experiments are planned in 1991-92.

हंगाम	पिकाचे नाव	जिल्हाची संख्या	वर्ष	सरासरी उत्पन्न कि/हे. (सुकविलेले)		वाढीव उत्पन्न कि/हे.	शेकडा वाढ
				पाणलोट क्षेत्रातील	पाणलोट क्षेत्राबाहेरील		
खरीप	भात (तांदूळ)	12	91-92	1482.8 (360)	1234.4 (343)	248.4	20
		13	92-93	1725.4 (335)	1479.1 (320)	246.3	17
	नागली	4	91-92	991.6 (38)	790.0 (38)	201.6	26
		2	92-93	1181.8 (23)	1019.7 (23)	162.1	16
	वाजरी	11	91-92	426.0 (316)	343.6 (302)	82.4	24
		10	92-93	966.9 (300)	792.4 (266)	174.5	22
	ख. ज्वारी	16	91-92	1011.5 (381)	811.6 (370)	99.9	25
		17	92-93	1938.2 (366)	1692.8 (346)	245.4	15
	भुईमूग	9	91-92	752.5 (131)	630.1 (127)	122.4	19
		9	92-93	1330.5 (91)	1110.6 (83)	219.9	20
	सूर्यफुल	5	91-92	571.1 (48)	415.7 (48)	101.4	24
		1	92-93	483.0 (10)	387.5 (10)	95.5	25
	सायबान	2	91-92	482.0 (18)	383.3 (16)	98.7	26
		4	92-93	783.0 (33)	674.4 (31)	108.6	16
	तीळ	1	91-92	318.0 (8)	266.0 (8)	52.0	20
		1	92-93	467.0 (10)	355.0 (10)	112.0	32
	तूर	8	91-92	446.4 (102)	349.6 (102)	96.8	28
		5	92-93	583.8 (56)	453.3 (56)	130.5	29
	उडीद	2	91-92	395.0 (17)	308.8 (17)	86.2	28
		2	92-93	582.0 (31)	476.1 (29)	105.9	22
	घेवडा	1	91-92	675.4 (12)	522.9 (12)	152.5	29
		1	92-93	1106.5 (8)	962.4 (8)	144.1	15
	कापूस	6	91-92	374.1 (52)	294.1 (52)	80.0	27
		4	92-93	477.7 (38)	382.2 (38)	95.5	25
	मूग	1	92-93	595.6 (33)	473.7 (27)	121.9	26
		7	91-92	679.5 (190)	546.9 (190)	132.6	24
रब्बी	रब्बी ज्वारी	12	92-93	677.4 (264)	553.9 (248)	123.5	22
		12	91-92	1427.6 (181)	1185.9 (181)	241.7	20
	गहू	16	92-93	1563.1 (393)	1319.9 (321)	243.2	18
		10	91-92	651.1 (101)	527.8 (101)	123.3	23
	हरभरा	12	92-93	718.0 (202)	583.7 (160)	134.3	23
		1	91-92	782.0 (15)	627.3 (15)	154.7	25
	सूर्यफुल	2	91-92	222.8 (18)	189.3 (18)	33.5	18
		2	92-93	273.5 (26)	230.2 (26)	43.3	18
	करडई	2	92-93	647.0 (27)	517.6 (27)	129.4	25

टीप :-कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितात.

तबता पंचवीस TABLE XXV

(अ) महाराष्ट्र राज्यात जिल्हानिहाय एकूण क्षेत्राशी प्रमुख पिकांपैकी प्रत्येक पिकाचे शेकडा प्रमाण दर्शविणारा तबता १९८९-९०
(A) Statement showing the percentage area under principal crops to total cropped area in each District of Maharashtra State for 1989-90
(Area in '00' hectare)

अनुक्रमांक	जिल्हा	एकूण पिकाखालील क्षेत्र	भात खरीप	गहू	खरीप ज्वारी	रब्बी ज्वारी	वाजरी	रागी	हरभरा	तूर	ऊस	कापूस	भूईमूग खरीप	भूईमूग (उ.)	तीळ खरीप व रब्बी	करडई	जवस	जिल्हा	
Sr. No.		Total Cropped area	Paddy (kh.)	Wheat	Kh. Jawar	Rabi Jawar	Bajara	Ragi	Gram	Tur	Su. cane	Cotton	Gr. Nut (kh.)	Gr. Nut (s.)	Sesamum (K & R)	Sa-flower	Linseed	District	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
१	बृहन्मुंबई	..	7	42.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	Bombay Sub.
२	ठाणे	..	3635	41.2	0.0	0.1	0.0	0.0	5.7	0.7	1.2	0.0	0.0	0.1	0.1	0.2	0.0	0.0	Thane
३	रायगड	..	2103	67.2	0.0	0.0	0.0	0.0	11.8	1.0	0.6	0.0	0.0	0.0	0.9	0.0	0.0	0.0	Raigad
४	रत्नागिरी	..	2391	34.2	0.0	0.0	0.0	0.0	14.3	0.0	0.3	0.0	0.0	0.1	1.0	0.0	0.0	0.0	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	1343	55.6	0.0	0.0	0.0	0.0	7.4	0.0	0.1	0.1	0.0	0.6	1.6	0.3	0.0	0.0	Sindhudurg
	एकूण कोकण वि.	..	9479	47.2	0.0	0.0	0.0	0.0	9.5	0.5	0.7	0.0	0.0	0.1	0.3	0.6	0.0	0.0	Total Konkan Dn.
६	नासिक	..	9440	4.1	8.7	2.7	5.3	38.5	4.9	4.9	0.7	3.8	0.1	5.3	0.2	0.1	0.1	0.0	Nasik
७	धुळे	..	8111	3.8	3.7	13.0	8.2	18.5	1.0	3.2	2.0	2.1	8.2	10.3	2.3	1.6	0.0	0.0	Dhule
८	जळगाव	..	10485	0.4	2.8	21.3	6.3	12.2	0.0	4.0	1.8	1.2	16.1	4.3	1.7	7.5	1.8	0.0	Jalgaon
	एकूण नाशिक वि.	..	28036	2.6	5.1	12.6	6.6	22.9	1.9	4.1	1.5	2.3	8.4	6.4	1.3	3.3	0.7	0.0	Total Nashik Dn.
९	अहमदनगर	..	13705	0.6	5.6	0.9	41.8	23.2	0.2	2.6	1.4	3.6	0.1	1.0	1.6	0.2	4.6	0.3	Ahmadnagar
१०	पुणे	..	13320	4.5	3.8	1.6	38.4	16.0	0.9	2.6	0.5	2.8	0.0	3.3	0.3	0.2	3.3	0.0	Pune
११	सोलापूर	..	11903	0.4	3.8	0.5	62.3	2.3	0.0	2.5	3.2	3.3	0.2	0.8	3.0	0.1	3.6	0.2	Solapur
	एकूण पुणे वि.	..	38928	1.9	4.4	1.0	46.9	14.4	0.4	2.6	1.6	3.2	0.1	1.7	1.6	0.2	3.9	0.2	Total Pune Dn.
१२	सातारा	..	7179	5.7	3.5	13.5	21.1	16.3	1.9	1.9	1.3	4.6	0.1	10.0	0.3	0.0	0.7	0.0	Satara
१३	सांगली	..	6628	2.5	3.3	22.5	19.8	14.8	0.1	3.5	1.9	4.3	0.2	6.7	0.3	0.1	1.8	0.0	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	4562	23.0	1.9	9.4	1.0	0.1	6.6	2.0	1.2	13.3	0.0	14.9	0.2	0.1	0.0	0.0	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर वि.	..	18369	8.8	3.1	15.7	15.6	11.7	2.4	2.5	1.5	6.7	0.1	10.0	0.3	0.0	0.9	0.0	Total Kolhapur Dn.
१५	औरंगाबाद	..	9480	0.2	4.1	6.1	26.2	20.3	0.0	5.0	4.8	2.3	6.3	1.3	0.1	1.5	7.7	2.5	Aurangabad
१६	जालना	..	7910	0.3	5.9	8.7	19.3	10.0	0.0	1.5	5.0	1.9	15.4	0.9	0.4	0.9	7.8	0.9	Jalna
१७	बीड	..	10474	0.7	3.2	11.3	25.1	15.0	0.0	2.3	4.6	1.7	2.7	1.9	0.9	1.2	4.2	1.9	Beed
	एकूण औरंगाबाद वि.	..	27864	0.4	4.3	8.8	23.9	15.4	0.0	3.0	4.8	2.0	7.5	1.4	0.5	1.2	6.4	1.8	Total Aurangabad Dn.
१८	लातूर	..	6993	3.5	3.0	23.6	5.5	2.1	0.0	4.0	9.4	1.7	2.9	4.6	0.4	2.1	2.6	1.5	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	7485	1.6	3.4	13.5	24.3	1.4	0.0	4.8	10.3	2.2	0.0	2.2	1.1	1.2	5.2	2.3	Osmanabad
२०	नांदेड	..	8087	3.8	3.1	30.7	4.5	0.1	0.0	1.9	5.7	1.5	27.1	0.7	2.6	1.9	1.1	0.4	Nanded
२१	परभणी	..	12115	2.1	4.2	17.5	15.0	1.0	0.0	3.2	5.8	0.9	21.2	0.7	3.9	0.8	6.5	1.9	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	34680	2.7	3.5	20.9	12.6	1.1	0.0	3.4	7.5	1.5	14.3	1.8	2.3	1.4	4.2	1.6	Total Latur Division

२२	बुलढाणा	..	8322	0.3	3.4	25.3	0.1	1.7	0.0	2.4	6.3	0.3	30.7	1.7	0.3	2.4	6.5	0.1	Buldhana
२३	अकोला	..	10144	0.7	2.8	28.1	0.0	0.5	0.0	2.8	7.6	0.2	35.4	0.7	0.3	1.5	2.3	0.2	Akola
२४	अमरावती	..	8798	1.7	3.6	21.5	0.0	0.5	0.0	3.0	8.4	0.0	40.0	3.6	0.0	1.0	0.1	0.3	Amravati
२५	यवतमाळ	..	9291	0.9	1.9	24.3	0.1	1.3	0.0	1.2	9.1	1.1	46.9	0.9	1.0	1.4	0.2	0.3	Yavatmal
एकूण अमरावती वि.		..	36555	0.9	2.9	24.9	0.1	1.0	0.0	2.3	7.9	0.4	38.4	1.7	0.4	1.6	2.2	0.2	Total Amravati Dn.
२६	वर्धा	..	4169	1.2	5.5	23.4	0.1	0.2	0.0	4.2	10.7	0.3	35.7	4.1	0.1	3.6	0.1	2.3	Wardha
२७	नागपूर	..	5905	5.4	8.6	18.8	6.6	0.0	0.0	4.8	8.7	0.1	11.1	4.2	0.0	2.2	0.0	5.1	Nagpur
२८	भंडारा	..	4855	63.7	5.3	0.1	3.3	0.0	0.0	2.6	1.8	0.3	0.0	0.1	0.1	0.3	0.1	6.0	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	5652	25.8	5.1	6.6	20.0	0.0	0.0	1.8	3.7	0.0	11.2	0.0	0.0	5.2	0.1	6.5	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	2185	61.0	1.0	0.0	11.9	0.0	0.0	1.6	0.5	0.0	0.1	0.0	0.1	3.2	0.0	1.7	Gadchiroli
एकूण नागपूर वि.		..	22766	27.4	5.7	10.8	8.5	0.1	0.0	3.2	5.6	0.1	12.2	1.9	0.1	2.9	0.1	4.8	Total Nagpur Dn.
एकूण महाराष्ट्र राज्य		..	216677	7.0	3.9	13.0	16.6	8.9	0.9	2.9	4.4	2.0	12.1	2.9	1.0	1.4	2.7	1.1	Maharashtra State.

तक्ता पंचवीस-चालू
TABLE XXV—Contd.

(ब) महाराष्ट्र राज्यात प्रमुख पिकांपैकी प्रत्येक पिकाबाबत राज्यस्तरावरील एकूण क्षेत्राशी प्रत्येक जिल्हाचे शेकडा प्रमाण वर्षाविणारा तक्ता १९८९-९०
(B) Statement showing the percentage area in each district as compared to total area under the crop in the Maharashtra State for 1989-90

(क्षेत्रफळ '००' हेक्टर)
(Area in '00' hectare)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	भात (ख.) Paddy (kh.)	भात (उ.) Paddy (s.)	गहू Wheat	ज्वारी (ख.) Kh. Jawar	ज्वारी (र.) Rabi Jawar	बाजरी Bajari	नाचणी Ragi	हरभरा Gram	तूर Tur	ऊस S'cane	कापूस Cotton	भुईमूग (ख.) Gr. Nut (kh.)	भुईमूग (उ.) Gr. Nut (s.)	तीळ (ख. + र.) Sesa- mum (K & R)	करडई Sa- fflower	जवस Linseed	District	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Bombay Sub.	
२	ठाणे	..	9.8	7.5	..	..	..	10.2	0.4	0.5	..	..	..	0.1	0.3	..	..	Thane	
३	रायगड	..	9.3	36.1	..	..	..	12.1	0.3	0.1	..	..	..	..	0.6	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	5.4	1.3	..	..	..	16.7	..	0.1	..	..	..	0.1	0.8	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	4.9	20.7	..	..	..	4.9	..	..	..	..	0.1	1.0	0.1	..	..	Sindhudurg	
एकूण	कोंकण विभाग	..	29.5	65.6	..	..	..	44.0	0.7	0.7	..	..	0.2	1.3	1.8	..	..	Total Konkan Dn.	
६	नासिक	..	2.6	..	9.7	0.9	1.4	18.9	22.7	7.5	0.7	8.1	..	7.8	0.8	0.2	0.1	..	Nasik
७	धुळे	..	2.1	..	3.6	3.7	1.9	7.8	3.9	4.1	1.7	3.9	2.5	13.1	8.5	4.1	0.1	..	Dhule
८	जळगाव	..	0.3	..	3.5	8.0	1.8	6.7	..	6.7	2.0	2.9	6.4	7.1	8.0	25.2	3.2	0.1	Jalgaon
एकूण	नासिक विभाग	..	4.9	..	16.8	12.6	5.1	33.4	26.6	18.3	4.4	14.9	9.0	28.1	17.3	29.5	3.4	0.1	Total Nasik Dn.
९	अहमदनगर	..	0.6	..	9.1	0.5	15.9	16.6	1.6	5.8	2.0	11.3	..	2.2	9.9	0.7	10.7	1.8	Ahmadnagar
१०	पुणे	..	4.0	0.4	5.9	0.7	14.2	11.1	6.0	5.5	0.6	8.5	..	6.9	1.9	0.9	7.3	..	Pune
११	सोलापूर	..	0.3	1.8	5.3	0.2	20.6	1.4	..	4.8	4.0	9.0	0.1	1.6	16.7	0.4	7.3	1.1	Solapur
एकूण	पुणे विभाग	..	4.8	2.2	20.3	1.4	50.8	29.1	7.6	16.1	6.7	28.8	0.1	10.6	28.4	1.9	25.4	2.8	Total Pune Dn.
१२	सातारा	..	2.7	0.4	3.0	3.4	4.2	6.1	6.6	2.2	1.0	7.5	..	11.3	1.0	..	0.8	..	Satara
१३	सांगली	..	1.1	..	2.6	5.3	3.6	5.1	0.4	3.7	1.4	6.5	..	7.0	0.9	0.2	2.0	..	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	6.9	3.5	1.0	1.5	0.1	..	14.7	1.5	0.6	13.9	..	10.7	0.5	0.1	..	..	Kolhapur
एकूण	कोल्हापूर विभाग	..	10.7	4.0	6.6	10.3	8.0	11.2	21.7	7.3	2.9	27.9	0.1	28.9	2.4	0.3	2.9	..	Total Kolhapur Dn.

१५	औरंगाबाद	..	0.2	..	4.5	2.1	6.9	10.0	..	7.6	4.8	4.9	2.3	2.0	0.3	4.6	12.3	10.2	Aurangabad	
१६	जालना	..	0.2	..	5.5	2.5	4.3	4.1	..	1.9	4.2	3.5	4.6	1.1	1.5	2.3	10.4	3.2	Jalna	
१७	बीड	..	0.5	..	4.0	4.2	7.3	8.2	0.1	3.9	5.1	4.0	1.1	3.0	4.5	4.1	7.4	8.9	Beed	
एकूण	औरंगाबाद विभाग	..	0.8	..	14.0	8.7	18.5	22.3	0.1	13.5	14.1	12.4	8.0	6.1	6.3	11.1	30.1	22.2	Total Aurangabad Dn.	
१८	लातूर	..	1.6	..	2.5	5.9	1.1	0.8	..	4.5	7.0	2.7	0.8	5.0	1.4	4.7	3.1	4.6	Latur	
१९	उस्मानाबाद	..	0.8	..	3.0	3.6	5.1	0.5	..	5.7	8.1	3.7	..	2.6	3.7	2.9	6.6	7.7	Osmanabad	
२०	नांदेड	..	2.0	..	3.0	8.8	1.0	0.1	..	2.5	4.8	2.8	8.3	0.9	9.6	4.9	1.5	1.3	Nanded	
२१	परभणी	..	1.6	..	5.9	7.5	5.0	0.6	..	6.2	7.4	2.4	9.8	1.4	21.9	3.2	13.3	10.0	Parbhani	
एकूण	लातूर विभाग	..	6.1	..	14.5	25.8	12.2	2.0	..	18.9	27.4	11.7	18.9	9.8	36.6	15.7	24.5	23.6	Total Latur Dn.	
२२	बुलढाणा	..	0.2	..	3.3	7.5	..	0.7	..	3.1	5.5	0.6	9.7	2.2	1.1	6.5	9.2	0.3	Buldhana	
२३	अकोला	..	0.5	..	3.4	10.1	..	0.3	..	4.5	8.2	0.4	13.7	1.1	1.6	4.8	4.0	0.8	Akola	
२४	अमरावती	..	1.0	..	3.7	6.7	..	0.2	..	4.2	7.8	0.1	13.4	5.0	0.1	2.9	0.2	1.0	Amravati	
२५	यवतमाळ	..	0.5	..	2.1	8.0	..	0.6	..	1.8	8.9	2.3	16.6	1.3	4.2	4.1	0.2	1.3	Yavatmal	
एकूण	अमरावती विभाग	..	2.1	..	12.5	32.4	0.1	1.9	..	13.6	30.4	3.4	53.4	9.6	7.1	18.3	13.5	3.4	Total Amravati Dn.	
२६	वर्धा	..	0.3	..	2.7	3.5	..	0.1	..	2.8	4.7	0.3	5.7	2.7	0.2	4.9	0.1	4.2	Wardha	
२७	नागपूर	..	2.1	..	6.0	4.0	1.1	..	..	4.5	5.4	0.2	2.5	3.9	0.1	4.2	..	13.1	Nagpur	
२८	भंडारा	..	20.4	23.3	3.1	..	0.4	..	..	2.0	0.9	0.3	..	..	0.1	0.5	0.1	12.7	Bhandara	
२९	चंद्रपूर	..	9.6	2.2	3.4	1.3	3.1	..	..	1.6	2.2	..	2.4	..	..	9.5	0.1	16.1	Chandrapur	
३०	गडचिरोली	..	8.8	2.6	0.2	..	0.7	..	..	0.6	0.1	..	..	..	0.1	2.3	..	1.7	Gadchiroli	
एकूण	नागपूर विभाग	..	41.1	28.2	15.4	8.8	5.4	0.1	..	11.5	13.4	0.7	10.6	6.6	0.6	21.4	0.3	47.8	Total Nagpur Dn.	
एकूण	महाराष्ट्र राज्य	..	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Maharashtra State
	क्षेत्र		15192	227	8490	28114	35963	19200	2043	6261	9468	4387	26267	6379	2176	3108	5930	2285	Arca	

तक्ता पंचवीस-चालू
TABLE XXV—Contd.

(क) महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय एकूण खरीप क्षेत्राशी प्रमुख पिकांपैकी प्रत्येक पिकाचे शेकडा अंश दर्शविणारा तक्ता १९८९-९०
(C) Statement showing the percentage area under principal Kh. crop to the total kharif area for each district of Maharashtra 1989-90

क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये
(Area in '00' ha.)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	एकूण खरीप क्षेत्र Total Kharif area	भात (ख) Paddy Kh.	(ख) ज्वारी Kh. Jawar	बाजरी Bajri	तूर Tur	ऊस Sugar cane	कापूस Cotton	भुईमूग Gr. Nut	तीळ Sesamum Kh.	सुर्यफुल Sunflower Kh.	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
१	मुंबई	7	42.9	..	..	..	..	..	..	..	..	Bombay Sub.
२	ठाणे	3548	42.2	0.1	..	1.2	..	..	0.1	0.3	..	Thane
३	रायगड	1929	73.3	..	..	0.7	0.1	..	0.1	1.9	..	Raigad
४	रत्नागिरी	2366	34.5	..	..	0.3	..	..	..	1.1	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	1257	59.4	..	..	0.1	0.2	..	0.6	0.3	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	9107	49.2	..	..	0.7	..	..	0.1	0.6	..	Total Konkan Dn.
६	नासिक	7483	5.2	3.4	48.6	0.9	4.8	0.1	6.7	0.1	..	Nasik
७	धुळे	6687	4.7	15.7	22.4	2.4	2.6	9.9	12.5	1.9	0.2	Dhule
८	जळगाव	8712	0.5	25.7	14.7	2.2	1.5	19.4	5.2	9.0	..	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	22882	3.2	15.5	28.0	1.8	2.9	10.3	7.8	4.0	..	Total Nashik Dn.
९	अहमदनगर	5812	1.5	2.2	54.8	3.3	8.6	0.2	2.4	0.4	2.0	Ahmadnagar
१०	पुणे	6455	9.4	3.3	33.0	0.9	5.7	..	6.8	0.4	0.4	Pune
११	सोलापूर	2772	1.6	2.1	9.8	13.8	14.3	0.6	3.6	0.4	10.5	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	15039	4.9	2.6	37.2	4.2	8.4	0.2	4.5	0.4	2.9	Total Pune Dn.
१२	सातारा	5130	7.9	18.9	22.8	1.8	6.4	0.2	14.0	..	0.2	Satara
१३	सांगली	4647	3.6	32.1	21.0	2.8	6.2	0.2	9.6	0.1	0.4	Sangli
१४	कोल्हापूर	4290	24.5	10.0	0.1	1.3	14.2	..	15.9	0.1	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	14067	11.5	20.5	15.3	1.9	8.7	0.1	13.1	0.1	0.2	Total Kolhapur Dn.
१५	औरंगाबाद	5136	0.4	11.3	37.5	8.8	4.2	11.6	2.5	2.8	0.8	Aurangabad
१६	जालना	4806	0.5	14.3	16.5	8.2	3.2	25.4	1.5	1.5	0.6	Jalna
१७	बीड	6122	1.2	19.3	25.6	7.9	2.8	4.7	3.2	1.9	2.8	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	16064	0.7	15.3	26.7	8.3	3.4	13.1	2.4	2.1	1.5	Total Aurangabad Dn.
१८	लातूर	5721	4.3	28.9	2.6	11.5	2.1	3.5	5.6	2.5	4.9	Latur
१९	उस्मानाबाद	4333	2.8	23.4	2.4	17.8	3.7	..	3.8	2.1	12.3	Osmanabad
२०	नांदेड	6970	4.4	35.6	0.2	6.6	1.8	31.4	0.8	2.2	1.4	Nanded
२१	परभणी	7816	3.2	27.1	1.5	9.0	1.4	32.8	1.1	1.3	1.4	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	24840	3.7	29.2	1.5	10.4	2.1	19.9	5.5	2.0	4.1	Total Latur Dn.

Y 911-25	२२	बुलढाणा	..	7235	0.3	29.1	2.0	7.2	0.4	35.3	1.9	2.8	1.2	Buldhana
	२३	अकोला	..	9255	0.8	30.8	0.6	8.4	0.2	38.8	0.7	1.6	0.7	Akola
	२४	अमरावती	..	8103	1.8	23.4	0.5	9.1	.	43.5	3.9	0.8	0.1	Amravati
	२५	यवतमाळ	..	8816	0.9	25.6	1.4	9.6	1.1	49.4	1.0	1.3	0.4	Yavatmal
		एकूण अमरावती विभाग	..	33409	1.0	27.2	1.1	8.6	0.4	42.0	1.8	1.6	0.6	Total Amravati Dn.
	२६	वर्धा	..	3519	1.4	27.7	0.3	12.7	0.3	42.3	4.9	1.1	0.2	Wardha
	२७	नागपूर	..	4234	7.5	26.3	..	12.2	0.2	15.5	5.9	0.6	..	Nagpur
	२८	भंडारा	..	3408	90.8	0.2	..	2.6	0.4	..	0.1	0.4	..	Bhandara
	२९	चंद्रपूर	..	3075	47.3	12.2	..	6.8	..	20.5	..	1.0	..	Chandrapur
	३०	गडचिरोली	..	1446	92.2	..	..	0.8	..	0.1	..	0.3	..	Gadchiroli
		एकूण नागपूर विभाग	..	15682	39.8	15.7	0.1	8.1	0.2	17.7	2.7	0.7	0.1	Total Nagpur Dn.
		एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	151090	10.1	18.6	12.7	6.3	2.9	17.4	4.2	1.7	1.3	Total Maharashtra State
		पिकाखालील क्षेत्र	..		15192	28114	19200	9468	4387	26267	6379	2500	1936	Area under crop

तक्ता पंचवीस-समाप्त TABLE XXV—Concl'd.

(ड) महाराष्ट्र राज्यात जिल्हानिहाय एकूण रब्बी क्षेत्राशी प्रमुख रब्बी पिकांपैकी प्रत्येक पिकाचे शेकडा प्रमाण दर्शविणारा तक्ता १९८९-९०
(D) Statement showing the percentage area under principals rabi crops to the total rabi area for each district of Maharashtra State 1989-90

(Area in '00' ha.)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	एकूण रब्बी क्षेत्र Total Rabi area	रब्बी ज्वारी Rabi Jowar	गहू Wheat	हरबरा Gram	जवस Linseed	करडई Safflower	District	
1	2	3	4	5	6	7	8		
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Bombay Sub.	
२	ठाणे	..	64	..	40.6	..	..	Thane	
३	रायगड	..	86	..	23.3	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	19	..	..	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	16	..	..	..	..	Sindhudurg	
	एकूण कोकण विभाग	..	185	..	24.9	..	..	Total Konkan Dn.	
६	नासिक	..	1924	26.2	42.9	24.3	0.1	0.3	Nasik
७	धुळे	..	1239	54.0	24.5	20.7	..	0.3	Dhule
८	जळगाव	..	1594	41.7	18.7	26.4	0.1	11.9	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	4757	38.6	30.0	24.1	0.1	4.2	Total Nasik Dn.
९	अहमदनगर	..	7651	74.9	10.1	4.7	0.5	8.3	Ahmednagar
१०	पुणे	..	6774	75.5	7.4	5.1	..	6.4	Pune
११	सोलापूर	..	8735	84.9	5.2	3.5	0.3	5.0	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	23160	78.9	7.4	4.4	0.3	6.5	Total Pune Dn.
१२	सातारा	..	2020	75.0	12.6	6.7	..	2.5	Satara
१३	सांगली	..	1955	67.1	11.4	11.8	0.1	6.2	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	252	18.7	34.5	36.9	..	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	4227	67.9	13.3	10.9	..	4.0	Total Kolhapur Dn.
१५	औरंगाबाद	..	4334	57.4	8.9	11.0	5.4	16.9	Aurangabad
१६	जालना	..	3060	50.0	15.2	4.0	2.5	20.1	Jalna
१७	बीड	..	4173	63.1	8.1	5.9	4.9	10.5	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	11567	57.5	10.3	7.3	4.4	15.4	Total Aurangabad Dn.
१८	लातूर	..	1231	31.4	17.2	23.0	8.5	14.9	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	3061	59.5	8.4	11.7	5.7	12.7	Osmanabad
२०	नांदेड	..	908	40.1	27.8	17.1	3.3	9.9	Nanded
२१	परभणी	..	3815	47.5	13.2	10.1	6.0	20.7	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	9015	48.6	13.6	13.1	6.0	16.1	Total Latur Dn.
२२	बुलढाणा	..	1063	1.1	26.4	18.4	0.6	51.3	Buldhana
२३	अकोला	..	850	..	33.8	32.9	2.1	27.6	Akola
२४	अमरावती	..	675	..	46.5	39.0	3.4	1.4	Amravati
२५	यवतमाळ	..	378	2.1	46.6	30.4	7.9	3.7	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	2966	0.7	35.7	28.8	2.6	27.1	Total Amravati Dn.
२६	वर्धा	..	642	0.5	35.7	27.4	15.0	0.5	Wardha
२७	नागपूर	..	1659	23.4	30.5	17.0	18.1	0.1	Nagpur
२८	भंडारा	..	1385	11.6	18.7	9.2	20.9	0.2	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	2570	43.9	11.3	3.9	14.3	0.2	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	731	35.4	2.9	4.8	5.2	0.1	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	6987	27.8	18.7	10.3	15.6	0.2	Total Nagpur Dn.
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	62864	57.2	13.5	10.0	3.6	9.4	Total Maharashtra Sta
	पिकाखालील क्षेत्र	..	..	35963	8490	6261	2285	5930	Area under Crop

---

तक्ता सव्वीस
TABLE XXVI

टीप :- ह्या तक्त्यातील क्षेत्र, उत्पादन व सरासरी उत्पन्न अंतिम पूर्वानुमान अहवालावर आधारित आहे.

Note - In this table Area, Production and Av. yield are based on final forecast report.

तक्ता सखीस TABLE XXVI
 निरनिराळ्या राज्यातील मुख्य पिकांचे क्षेत्र उत्पादन व सरासरी उत्पन्न (१९८०-८१ ते १९९१-९२)
 Estimates of area, production and average yield of Principal Crops in different States during (1980-81 to 1991-92)

राज्य 1	तांदूळ Rice												STATE	
	१९८०-८१ 1980-81 2	८१-८२ 1981-82 3	८२-८३ 1982-83 4	८३-८४ 1983-84 5	८४-८५ 1984-85 6	८५-८६ 1985-86 7	८६-८७ 1986-87 8	८७-८८ 1987-88 9	८८-८९ 1988-89 10	८९-९० 1989-90 11	९०-९१ 1990-91 12	९१-९२ 1991-92 13		
आंध्रप्रदेश													Andhra Pradesh	
अ	3600.3	3823.5	3637.9	4163.6	3497.5	3452.3	3459.2	3206.6	4217.7	4206.6	4005.9	3935.1	..	A
प	7011.4	7867.9	7671.3	8790.7	6909.1	7613.5	6591.5	7087.1	10621.1	9959.1	9808.3	9249.4	..	P
य	1947	2058	2109	2111	1975	2205	1905	2210	2518	2367	2448	2350	..	Y
आसाम													Assam	
अ	2275.0	2258.6	2301.8	2312.4	2324.8	2464.1	2287.0	2336.0	2301.3	2415.1	2490.0	2527.7	..	A
प	2522.8	2235.6	2583.3	2514.5	2438.0	2846.6	2385.3	2715.8	2439.3	2794.8	3270.2	3197.2	..	P
य	1109	990	1122	1087	1049	1155	1043	1163	1060	1148	1313	1265	..	Y
बिहार													Bihar	
अ	5550.7	5367.6	4497.8	4900.9	5173.1	5334.9	5367.6	5101.3	5308.6	5285.6	5393.3	5099.5	..	A
प	5635.1	4256.9	3065.0	4966.5	5376.5	6015.7	6044.5	4674.5	6351.0	6348.9	6553.0	4753.2	..	P
य	1015	793	681	1013	1039	1128	1126	916	1196	1201	1215	932	..	Y
गुजरात													Gujarat	
अ	477.5	499.1	476.1	540.3	566.1	491.7	511.2	346.5	535.6	601.0	530.7	598.0	..	A
प	556.6	736.7	488.9	754.3	838.1	454.2	446.0	279.4	866.0	817.3	791.1	690.6	..	P
य	1166	1476	1027	1396	1480	924	872	806	1617	1360	1491	1155	..	Y
हरयाणा													Haryana	
अ	472.0	506.0	489.0	533.0	557.0	585.0	628.0	462.0	599.0	621.0	667.0	640.0	..	A
प	1228.0	1250.0	1275.0	1325.0	1363.0	1636.0	1543.0	1073.0	1437.0	1698.0	1853.0	1812.0	..	P
य	2602	2470	2607	2486	2447	2797	2457	2323	2399	2734	2778	2811	..	Y
जम्मू व काश्मीर													Jammu & Kashmir	
अ	264.6	264.5	274.4	275.6	275.0	265.6	267.2	263.1	264.0	273.5	273.5	282.2	..	A
प	546.4	550.7	574.5	593.0	569.0	587.1	590.5	420.8	579.6	549.2	549.2	550.1	..	P
य	2065	2082	2094	2152	2069	2210	2210	1599	2195	2008	2008	1949	..	Y
कर्नाटक													Karnataka	
अ	1100.6	1167.5	1111.2	1193.9	1183.1	1096.0	1166.0	1047.6	1237.5	1183.4	1166.2	1268.8	..	A
प	2208.3	2364.0	2101.2	2292.4	2374.9	1942.6	2313.2	1894.7	2509.6	2376.9	2417.5	2826.1	..	P
य	2006	2025	1891	1920	2007	1772	1984	1809	2028	2009	2073	2227	..	Y
केरळ													Kerala	
अ	801.6	806.9	778.5	740.1	730.4	678.3	663.8	604.0	577.5	578.2	559.4	541.3	..	A
प	1272.0	1339.7	1306.2	1207.9	1255.9	1173.1	1133.8	1037.1	1006.5	1073.6	1086.6	1060.3	..	P
य	1587	1660	1678	1632	1719	1729	1708	1717	1743	1857	1942	1959	..	Y
मध्य प्रदेश													Madhya Pradesh	
अ	4859.6	4849.6	4862.9	4946.5	4957.3	5031.8	5040.9	4896.3	5009.3	5005.4	5061.9	5131.5	..	A
प	4053.0	3830.2	3451.0	4798.7	3761.2	5418.0	4178.4	4265.7	4666.8	4492.5	5954.1	5248.5	..	P
य	834	790	710	970	759	1077	829	873	932	898	1176	1023	..	Y

महाराष्ट्र														Maharashtra
अ	..	1503.8	1515.2	1486.3	1521.3	1519.7	1540.6	1527.2	1369.8	1545.1	1519.5	1581.4	1572.4	.. A
प	..	2360.9	2435.4	1948.8	2460.6	1936.2	2181.8	1751.5	1712.8	2652.1	2318.8	2313.7	2100.2	.. P
य	..	1570	1607	1311	1617	1274	1416	1147	1250	1716	1526	1463	1336	.. Y
ओरिसा														Orisa
अ	..	4190.7	4159.2	4058.4	4355.8	4303.7	4402.2	4393.6	4053.3	4282.0	4391.5	4403.7	4547.9	.. A
प	..	4300.8	3853.0	2991.5	5120.6	4172.2	5226.3	4834.4	3471.4	5296.5	6284.0	5275.3	6659.7	.. P
य	..	1026	926	737	1176	969	1187	1100	856	1237	1431	1198	1464	.. Y
पंजाब														Punjab
अ	..	1178.0	1270.0	1319.0	1481.0	1644.2	1714.0	1809.0	1720.0	1778.0	1908.0	2024.0	2074.0	.. A
प	..	3223.0	3755.0	4147.0	4536.0	5052.0	5448.9	6022.0	5442.0	4925.0	6697.0	6535.0	6755.0	.. P
य	..	2736	2957.0	3144	3063	3073	3179	3329	3164	2770	3510	3229	3257	.. Y
तामिलनाडू														Tamilnadu
अ	..	2230.0	2467.0	1889.2	2352.9	2507.6	2264.3	1955.2	2011.7	1887.4	1963.2	1872.9	2117.9	.. A
प	..	4159.0	5607.0	3504.0	4465.8	5361.6	5370.5	5332.7	5604.5	5590.0	6063.4	5761.7	6596.3	.. P
य	..	1865	2273	1855	1898	2138	2372	2727	2786	2962	3089	3076	3115	.. Y
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh
अ	..	5291.5	5389.3	5063.3	5351.6	5506.4	5586.9	5541.4	4782.0	5377.9	5425.9	5584.6	5413.1	.. A
प	..	5569.7	5898.3	5644.8	6776.3	7156.9	8314.5	7509.3	6475.0	9287.5	9476.9	10195.0	9411.4	.. P
य	..	1053	1094	1115	1266	1300	1488	1355	1354	1727	1747	1826	1739	.. Y
पश्चिम बंगाल														West Bengal
अ	..	5176.2	5210.0	4861.5	5372.6	5198.5	5078.7	5375.9	5475.5	5622.0	5614.3	5812.9	5719.2	.. A
प	..	7465.6	5832.6	4949.1	7940.4	8092.6	7991.0	8463.0	9271.8	10559.8	10923.6	10436.4	11954.2	.. P
य	..	1442	1120	1018	1478	1557	1573	1574	1693	1878	1946	1795	2090	.. Y
इतर														Others
अ	..	1179.4	1154.4	1157.8	1202.7	1214.4	1151.2	1173.5	1140.6	1192.7	1154.7	1168.9	1179.1	.. A
प	..	1518.8	1518.8	1417.2	1554.6	1679.4	1605.2	1417.7	1436.9	1700.9	1698.6	1788.7	1813.4	.. P
य	..	1288	1243	1224	1292	1383	1394	1208	1260	1426	1471	1530	1538	.. Y
अखिल भारत														All India
अ	..	40151.5	40708.4	38262.0	41244.2	41158.8	41137.2	41166.7	38806.3	41735.8	42166.9	42596.3	42648.7	.. A
प	..	53631.4	53248.0	47115.8	60097.3	58336.6	63825.0	60556.8	56862.5	70488.7	73572.6	74588.8	74677.6	.. P
य	..	1336	1308	1231	1457	1417	1552	1471	1465	1689	1745	1751	1751	.. Y

टीप— या तक्त्यातील क्षेत्र, उत्पादन व सरासरी उत्पन्न अंतिम पूर्वानुमान अहवालावर आधारित आहे.
 Note — In this table Area, Production & Av. yield based on Final Forecast reports.

तषता सव्वीस-चालू
TABLE XXVI—Contd.

राज्य	ज्वारी Jowar												STATE
	१९८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	१९९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
आंध्र प्रदेश													
अ	2053.5	2214.2	2116.6	1975.7	1862.3	1788.2	1656.1	1729.8	1313.5	1310.7	1245.2	1066.7	Andhra Pradesh
प	1082.3	1334.0	1520.0	1125.1	1215.9	1161.6	994.1	1145.6	612.8	902.4	904.4	665.5	.. A
य	527	602	718	569	653	650	600	662	467	688	726	624	.. P
गुजरात													
अ	905.9	938.1	984.0	947.6	874.4	893.5	882.1	525.6	780.8	872.7	852.7	509.0	Gujarat
प	583.0	564.3	487.9	582.0	499.7	354.9	245.1	125.2	425.1	433.3	379.0	199.2	.. A
य	644	602	496	614	571	397	278	238	544	497	444	391	.. P
कर्नाटक													
अ	1648.0	2113.6	2252.8	2250.8	2343.9	2318.5	2639.7	2465.2	2105.8	2338.9	2155.8	2086.1	Karnataka
प	1269.2	1792.4	1599.3	1788.3	1745.3	1473.6	2108.4	1570.5	1537.6	1627.3	1335.8	1707.1	.. A
य	770	848	710	794	745	636	799	637	730	696	620	818	.. P
मध्य प्रदेश													
अ	2351.8	2252.0	2034.0	2127.7	1909.2	1959.6	1912.1	2092.5	1810.5	1748.0	1731.6	1381.2	Madhya Pradesh
प	1814.5	1858.9	1400.8	1983.0	1520.2	1773.3	1301.4	1931.4	1635.3	1737.0	1555.3	1007.6	.. A
य	772	825	689	932	796	905	681	923	903	994	898	730	.. P
महाराष्ट्र													
अ	6437.9	6577.9	6647.0	6540.5	6561.8	6625.6	6334.8	6662.8	6185.1	6427.8	6331.1	5485.1	Maharashtra
प	4427.5	4891.1	4652.5	4678.4	4802.4	3922.7	3092.4	5951.9	4277.9	6635.1	5948.0	3390.1	.. A
य	688	744	700	715	732	592	488	893	692	1032	939	618	.. P
राजस्थान													
अ	1002.2	968.9	951.3	985.5	837.9	983.0	1006.4	981.4	1042.8	826.9	928.9	707.7	Rajasthan
प	337.6	407.9	356.2	591.4	414.5	374.8	238.8	216.6	539.4	327.6	515.1	157.4	.. A
य	337	421	374	600	495	381	237	221	517	396	555	222	.. P
													.. Y

वापारवाङ्क														
अ	..	537.3	668.9	650.4	746.9	686.5	729.4	730.4	764.2	592.7	583.7	544.9	511.8	Tamilnadu
प	..	426.0	534.2	385.6	555.8	564.6	642.1	658.5	768.8	561.0	562.9	650.0	552.6	.. A
य	..	793	799	593	744	822	880	902	1006	947.0	964	1193	1080	.. P
उत्तर प्रदेश														
अ	..	677.9	685.9	564.2	644.7	659.0	630.3	579.4	587.6	555.3	571.0	526.5	459.8	.. A
प	..	406.0	604.6	283.8	544.8	566.3	419.6	467.5	439.7	503.0	615.0	493.0	361.7	.. P
य	..	599	881	503	845	859	666	807	748	906	1077	936	787	.. Y
इतर														
अ	..	194.9	179.5	175.9	212.7	204.4	169.2	206.9	190.3	212.8	158.2	180.9	152.4	Others
प	..	85.7	74.5	67.3	70.2	73.4	74.4	79.2	46.6	78.3	57.8	97.1	58.2	.. A
य	..	440	415	383	330	359	440	383	245	368	365	537	382	.. P
अखिल भारत														
अ	..	15809.4	16599.0	16376.2	16432.1	15939.4	16097.3	15947.9	15999.4	14599.3	14837.9	14497.6	12359.8	All India
प	..	10430.8	12061.9	10753.4	11919.0	11402.3	10197.0	9185.4	12196.3	10170.4	12898.4	11877.7	8099.4	.. A
य	..	660	727	657	725	715	633	576	762	697	869	819	655	.. P
														.. Y

तब्बता सव्वीस-चालू
TABLE XXVI-Contd.

बाजरी
Bajri

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प-उत्पादन हजार टनामध्ये
य-हेक्टरी उत्पन्न किलोग्रॅममध्ये
A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य 1	१९८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	STATE	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
													Andhra Pradesh	
आंध्र प्रदेश	..	515.5	543.6	492.4	492.7	394.6	356.3	336.0	311.7	281.9	258.3	234.6	192.0	.. A
अ	..	336.1	443.5	259.4	360.8	205.8	209.5	195.8	155.9	196.5	181.6	170.1	135.2	.. P
प	..	652	816	527	732	522	588	583	500	697	703	725	704	.. Y
य														Gujarat
गुजरात	..	1380.0	1433.3	1394.5	1436.6	1372.7	1315.5	1274.4	786.4	1489.1	1331.6	1152.3	1149.6	.. A
अ	..	1221.9	1473.2	1178.0	1607.2	1535.4	634.8	1026.9	346.1	1487.5	1325.3	1024.6	819.1	.. P
प	..	885	1028	845	1119	1119	483	806	440	999	995	889	713	.. Y
य														Haryana
हरियाणा	..	881.0	852.0	781.0	841.0	750.0	650.0	774.0	470.0	786.0	621.0	608.0	566.0	.. A
अ	..	484.0	496.0	506.0	552.0	479.0	317.0	351.0	109.0	958.0	432.0	525.0	320.0	.. P
प	..	549	582	648	656	639	488	453	232	1219	696	863	565	.. Y
य														Karnataka
कर्नाटक	..	504.3	635.3	573.4	589.2	435.7	447.1	485.1	469.6	464.3	514.2	424.5	411.8	.. A
अ	..	153.6	323.0	212.4	318.9	168.1	206.6	230.5	259.0	202.7	281.2	204.6	226.4	.. P
प	..	305	508	370	541	386	462	475	552	437	547	482	550	.. Y
य														Madhya Pradesh
मध्य प्रदेश	..	198.9	174.3	171.4	173.8	162.5	165.4	165.9	179.3	174.7	169.9	173.8	158.2	.. A
अ	..	120.8	79.4	105.0	122.8	125.8	89.2	123.9	124.3	157.5	134.1	153.1	115.6	.. P
प	..	607	456	613	707	774	539	747	693	902	789	881	731	.. Y
य														Maharashtra
महाराष्ट्र	..	1709.2	1743.7	1389.5	1812.5	1761.3	1702.8	1733.7	1814.9	1963.7	1912.7	1927.0	1910.5	.. A
अ	..	759.9	778.6	444.9	908.0	566.2	419.8	465.2	909.6	900.5	1204.5	1114.3	897.8	.. P
प	..	445	447	320	501	321	247	268	501	459	630	578	470	.. Y
य														

92-116 A	पंजाब													Punjab
	अ	71.0	60.0	42.0	44.0	59.3	31.0	23.0	13.0	16.0	11.0	11.0	10.0	.. A
	प	89.0	60.0	50.0	54.0	60.0	27.0	27.0	13.0	13.0	10.0	12.0	11.0	.. P
	य	1254	1000	1190	1227	1012	871	1174	1000	813	909	1091	1100	.. Y
	राजस्थान													Rajasthan
	अ	5031.7	4944.8	4807.7	4996.4	4367.1	4768.7	5281.0	3571.0	5707.9	4927.8	4845.6	4597.0	.. A
	प	1135.2	803.9	1389.6	2450.8	1598.7	731.3	1015.1	462.8	2694.2	1829.8	2516.4	1071.7	.. P
	य	226	163	289	491	366	153	192	130	472	371	519	233	.. Y
	तामिलनाडु													Tamilnadu
	अ	319.0	368.2	282.4	351.8	322.3	310.0	298.3	275.3	289.0	272.0	264.5	246.0	.. A
	प	268.0	360.3	211.9	413.5	325.9	360.4	281.1	283.9	303.1	324.2	313.1	271.7	.. P
	य	840	979	750	1175	1011	1163	942	1031	1049	1192	1184	1104	.. Y
	उत्तर प्रदेश													Uttar Pradesh
	अ	994.8	974.6	954.2	1039.9	946.4	863.9	856.4	786.2	835.1	843.4	766.5	746.3	.. A
	प	733.1	679.3	740.7	901.3	948.6	640.1	774.4	616.1	839.8	903.1	850.9	770.0	.. P
	य	737	697	776	867	1002	741	904	784	1006	1071	1110	1032	.. Y
	इतर													Others
	अ	51.7	49.1	53.7	54.5	47.3	41.1	38.2	36.0	38.0	37.6	39.4	40.1	.. A
	प	41.2	40.1	33.3	36.6	32.9	28.1	22.6	17.8	26.9	23.3	22.9	26.5	.. P
	य	799	817	620	672	696	684	592	494	708	620	581	661	.. Y
	अखिल भारत													All India
	अ	11657.1	11783.9	10942.2	11832.4	10619.2	10651.8	11266.0	8713.4	12045.7	10899.5	10447.2	10027.5	.. A
	प	5342.9	5537.3	5131.2	7725.9	6046.4	3663.8	4513.5	3297.5	7779.7	6649.1	6907.0	4665.0	.. P
	य	458	470	469	653	569	344	401	378	646	610	661	465	.. Y

तक्ता सखीस-चालू TABLE XXVI—Contd.

राज्य 1	मका Maize												STATE		
	१९८०-८१ 1980-81 2	८१-८२ 1981-82 3	८२-८३ 1982-83 4	८३-८४ 1983-84 5	८४-८५ 1984-85 6	८५-८६ 1985-86 7	८६-८७ 1986-87 8	८७-८८ 1987-88 9	८८-८९ 1988-89 10	८९-९० 1989-90 11	९०-९१ 1990-91 12	९१-९२ 1991-92 13			
आंध्र प्रदेश													Andhra Pradesh		
अ	..	320.6	331.5	333.2	340.9	313.0	288.7	307.3	303.5	296.8	298.4	317.8	317.4	..	A
प	..	725.4	631.7	744.1	522.1	432.9	413.7	459.2	532.9	490.7	669.5	715.4	635.2	..	P
य	..	2263	1906	2233	1532	1383	1433	1494	1756	1653	2244	2251	2001	..	Y
बिहार													Bihar		
अ	..	882.5	850.7	799.1	779.4	681.8	669.6	646.8	659.2	692.8	700.6	662.6	689.0	..	A
प	..	869.5	768.8	937.8	884.2	881.2	877.0	923.8	753.0	1082.4	1203.1	1058.0	1277.3	..	P
य	..	985	904	1174	1134	1292	1310	1428	1142	1562	1717	1597	1854	..	Y
गुजरात													Gujarat		
अ	..	307.6	312.3	306.4	318.5	310.0	316.5	313.8	274.9	337.2	323.3	368.8	343.5	..	A
प	..	403.1	396.2	306.0	475.6	383.6	114.3	435.0	92.6	455.9	480.4	529.8	350.5	..	P
य	..	1310	1269	999	1493	1237	361	1386	537	1352	1486	1437	1020	..	Y
हिमाचल प्रदेश													Himachal Pradesh		
अ	..	288.7	286.0	287.1	295.3	307.6	299.5	303.4	293.4	315.1	313.6	319.1	310.0	..	A
प	..	523.1	459.9	398.6	588.6	571.6	521.1	563.0	405.7	483.1	669.2	655.0	580.1	..	P
य	..	1812	1608	1388	1993	1858	1740	1456	1383	1533	2134	2053	1871	..	Y
जम्मू व काश्मीर													Jammu & Kashmir		
अ	..	275.2	278.6	272.9	276.1	281.6	287.0	288.9	292.6	292.2	296.6	296.6	295.0	..	A
प	..	493.3	461.3	406.9	285.4	455.1	493.9	519.2	298.0	441.8	446.7	446.7	504.3	..	P
य	..	1793	1656	1491	1034	1616	1721	1797	1018	1512	1506	1506	1709	..	Y
कर्नाटक													Karnataka		
अ	..	143.7	158.1	158.2	165.6	187.9	167.0	226.4	204.9	255.0	252.7	245.5	279.9	..	A
प	..	371.3	417.2	348.1	450.2	460.4	365.3	585.3	500.3	676.8	707.7	617.0	555.3	..	P
य	..	2584	2639	2200	2719	2450	2187	2585	2442	2654	2801	2513	3066	..	Y
मध्य प्रदेश													Madhya Pradesh		
अ	..	778.9	788.2	793.8	831.4	849.7	839.3	850.1	849.0	850.4	878.9	889.2	877.5	..	A
प	..	713.2	770.2	804.0	1155.6	1161.0	708.6	760.6	872.9	1193.6	1457.8	1256.0	862.6	..	P
य	..	916	977	1013	1390	1666	844	895	1028	1387	1659	1413	983	..	Y
पंजाब													Punjab		
अ	..	378.0	339.0	305.0	294.0	303.8	260.0	260.0	233.0	249.0	210.0	188.0	177.0	..	A
प	..	605.0	623.0	542.0	538.0	576.0	412.0	526.0	365.0	293.0	399.0	336.0	347.0	..	P
य	..	1601	1838	1777	1830	1896	1585	2023	1567	1177	1900	1787	1960	..	Y

राजस्थान	..													Rajasthan
अ	..	900.4	918.4	889.1	893.8	911.9	974.5	973.3	802.2	892.1	945.6	982.0	949.1	.. A
प	..	785.5	755.4	658.7	1229.8	1122.5	644.0	647.6	302.2	1221.7	1315.3	1299.1	767.2	.. P
य	..	872	823	741	1376	1231	661	665	377	1369	1394	1323	808	.. Y
उत्तर प्रदेश	..													Uttar Pradesh
अ	..	1223.5	1174.4	1083.8	1105.8	1164.1	1199.9	1205.1	1135.2	1153.9	1149.5	1132.8	1066.6	.. A
प	..	893.9	1003.8	836.6	1110.7	1765.4	1462.0	1480.7	996.8	1202.1	1586.9	1495.5	1163.6	.. P
य	..	731	855	772	1004	1517	1218	1228	878	1042	1381	1320	1091	.. Y
महाराष्ट्र	..													Maharashtra
अ	..	85.5	74.1	77.0	97.0	85.1	76.9	83.8	96.5	114.1	93.8	107.9	117.0	.. A
प	..	151.8	125.5	107.6	145.5	116.8	102.7	77.8	120.0	140.3	105.3	134.7	129.3	.. P
य	..	1775	1694	1397	1500	1373	1336	928	1244	1230	1123	1248	1105	.. Y
इतर	..													Others
अ	..	420.2	423.4	414.7	460.8	403.0	418.3	463.2	416.5	438.1	454.1	443.3	438.3	.. A
प	..	421.8	484.1	458.1	536.5	515.3	529.1	614.6	481.9	547.3	610.4	529.5	592.0	.. P
य	..	1004	1143	1105	1164	1279	1265	1327	1157	1249	1344	1194	1351	.. Y
संखिल भारत	..													All India
अ	..	6004.8	5934.7	5720.3	5858.6	5799.5	5797.2	5923.1	5560.9	5896.7	5915.1	5953.6	5859.4	.. A
प	..	6956.9	6897.1	6548.5	7922.2	8441.8	6643.7	7592.8	5721.3	8228.7	9651.3	9072.7	8064.4	.. P
य	..	1159	1162	1145	1352	1456	1146	1282	1029	1395	1632	1524	1376	.. Y

तबला सन्वीस-चालू TABLE XXVI-Contd.

राज्य 1	नाचणी Ragi												STATE
	१९८०-८१ 1980-81 2	८१-८२ 1981-82 3	८२-८३ 1982-83 4	८३-८४ 1983-84 5	८४-८५ 1984-85 6	८५-८६ 1985-86 7	८६-८७ 1986-87 8	८७-८८ 1987-88 9	८८-८९ 1988-89 10	८९-९० 1989-90 11	९०-९१ 1990-91 12	९१-९२ 1991-92 13	
आंध्र प्रदेश													Andhra Pradesh
अ	254.1	258.9	242.0	255.3	226.1	212.7	182.6	173.4	168.1	171.0	165.3	145.8	.. A
प	245.3	286.9	233.4	262.6	216.2	205.9	182.3	169.3	171.0	207.8	194.5	152.2	.. P
य	965	1108	964	1029	956	968	998	976	1017	1215	1177	1044	.. Y
बिहार													Bihar
अ	177.4	168.8	138.2	150.9	131.0	125.5	117.6	103.4	106.7	104.3	97.6	91.1	.. A
प	114.2	93.6	74.9	104.4	107.0	94.9	75.5	52.2	67.1	80.2	88.2	71.7	.. P
य	644	555	542	692	817	756	642	505	629	769	904	787	.. Y
कर्नाटक													Karnataka
अ	1062.9	1148.3	1030.3	1124.6	1081.2	1109.2	1174.9	1116.2	1150.4	1167.3	1052.1	1066.1	.. A
प	1094.1	1427.8	944.5	1434.1	1267.0	1200.1	1552.4	1203.8	1178.0	1399.4	1039.9	1443.7	.. P
य	1029	1243	917	1275	1172	1082	1321	1078	1024	1199	988	1354	.. Y
महाराष्ट्र													Maharashtra
अ	221.4	225.2	225.8	228.1	227.4	221.7	220.6	213.8	205.0	206.6	207.5	204.7	.. A
प	209.6	223.0	215.0	240.9	261.9	261.1	148.6	209.2	227.3	217.0	213.8	188.2	.. P
य	947	1012	952	1056	1152	1178	674	978	1109	1050	1030	919	.. Y
ओरिसा													Orisa
अ	336.4	288.9	298.5	297.5	257.3	285.8	276.7	224.2	260.6	245.5	242.8	246.5	.. A
प	264.8	238.1	244.0	270.9	191.0	211.9	201.4	206.4	253.2	241.2	216.5	189.8	.. P
य	787	824	817	911	742	741	728	921	972	982	892	770	.. Y
तामिलनाडू													Tamilnadu
अ	192.8	245.5	206.1	232.5	202.9	195.1	176.4	198.5	193.0	201.5	171.9	158.4	.. A
प	251.4	448.5	273.0	250.9	227.5	300.8	315.3	329.1	273.4	356.0	321.3	310.6	.. P
य	1304	1827	1325	1079	1121	1542	1787	1658	1417	1767	1869	1961	.. Y
उत्तर प्रदेश													Uttar Pradesh
अ	170.5	163.4	162.9	165.4	156.9	148.8	162.8	146.3	149.2	162.3	159.2	139.7	.. A
प	164.2	145.5	155.6	177.0	170.6	169.6	178.3	107.1	174.5	200.1	194.2	171.6	.. P
य	963	890	955	1070	1087	1140	1095	732	1170	1233	1220	1228	.. Y
इतर													Others
अ	109.5	111.4	107.9	103.9	104.1	101.8	93.1	86.2	84.3	84.5	81.0	77.6	.. A
प	76.3	92.1	82.7	90.2	88.9	73.8	54.5	41.9	65.2	64.8	61.6	54.0	.. P
य	697	827	766	868	854	725	585	486	773	767	760	696	.. Y
अखिल भारत													All India
अ	2525.0	2610.4	2411.7	2558.2	2386.9	2400.6	2404.7	2262.0	2317.3	2343.0	2177.4	2129.9	.. A
प	2419.9	2960.5	2223.1	2831.0	2530.1	2518.1	2708.3	2319.0	2409.7	2766.5	2330.0	2581.8	.. P
य	958	1134	922	1107	1060	1049	1126	1025	1040	1481	1070	1212	.. Y

तक्ता सन्वीस—चा
TABLE XXVI—Contd.

ज्वारवर्गीय धान्ये
Small Millets

अ—क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प—उत्पादन हजार टनामध्ये
य—हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये

A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य 1	१९८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	STATE
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
आंध्र प्रदेश													Andhra Pradesh
अ	.. 551.1	603.5	474.0	473.9	402.3	364.6	329.5	323.9	246.0	220.3	193.4	119.9	.. A
प	.. 170.7	371.0	145.9	239.9	125.5	133.2	118.5	147.0	106.1	160.9	115.0	69.3	.. P
य	.. 310	615	308	506	312	365	360	454	431	730	595	578	.. Y
बिहार													Bihar
अ	.. 149.4	136.8	112.9	119.2	107.2	105.9	92.2	79.3	75.8	69.8	65.9	57.8	.. A
प	.. 52.8	54.5	36.8	58.6	50.0	66.5	57.6	41.9	47.6	41.7	37.1	40.5	.. P
य	.. 353	398	326	492	466	628	625	528	628	597	563	701	.. Y
गुजरात													Gujarat
अ	.. 135.3	140.5	127.6	116.3	107.0	110.3	95.6	53.2	107.4	61.5	38.8	36.2	.. A
प	.. 106.7	109.4	54.3	79.9	64.7	16.5	16.6	10.4	57.5	35.5	23.4	14.8	.. P
य	.. 789	779	426	687	605	150	174	195	535	577	603	409	.. Y
कर्नाटक													Karnataka
अ	.. 364.3	377.7	321.2	377.1	274.6	254.8	236.8	254.8	216.9	205.3	158.0	125.2	.. A
प	.. 140.4	149.2	113.8	149.5	83.2	82.8	103.1	107.8	93.7	80.3	64.8	60.4	.. P
य	.. 385	395	354	396	303	325	435	423	432	391	410	482	.. Y
मध्य प्रदेश													Madhya Pradesh
अ	.. 1448.5	1453.8	1438.6	1446.5	1385.8	1387.5	1315.2	1293.6	1258.2	1228.8	1223.1	1131.6	.. A
प	.. 314.7	338.4	287.1	394.3	318.7	359.3	247.5	356.6	293.1	292.5	332.4	240.4	.. P
य	.. 217	233	200	273	230	259	188	276	233	238	272	212	.. Y
महाराष्ट्र													Maharashtra
अ	.. 199.3	194.4	172.4	200.9	158.9	173.1	180.9	191.7	196.8	141.6	111.4	129.6	.. A
प	.. 78.7	78.5	74.9	110.7	75.6	75.5	90.7	105.0	104.2	118.3	95.1	100.1	.. P
य	.. 395	404	434	551	476	436	501	548	529	835	854	772	.. Y

तबता सखीस-चाल
TABLE XXVI—Contd.

ज्वारवर्गीय धान्ये
Small Millets

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
तामीळनाडू													Tamilnadu	
अ	..	276.7	267.7	276.2	301.7	279.0	261.7	253.4	235.69	215.40	209.5	169.0	143.5	.. A
प	..	213.9	206.3	201.3	193.1	155.9	148.2	240.7	248.7	191.0	112.7	102.2	128.5	.. P
य	..	773	771	729	640	559	566	950	1056	887	538	605	895	.. Y
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh
अ	..	360.2	328.5	291.7	296.0	266.0	244.5	235.3	210.8	205.2	369.0	348.0	155.1	.. A
प	..	237.3	201.1	188.3	197.6	174.8	194.9	175.2	123.2	157.6	353.0	346.0	125.6	.. P
य	..	659	612	646	668	657	797	745	584	768	957	994	811	.. Y
इतर														Others
अ	..	491.5	283.2	284.8	305.8	233.0	252.4	235.7	232.8	220.8	197.3	187.5	188.7	.. A
प	..	258.9	130.0	126.7	251.8	145.8	140.3	111.6	107.8	112.7	110.6	109.4	102.3	.. P
य	..	527	2159	445	823	626	556	473	463	510	561	583	542	.. Y
अखिल भारत														All India
अ	..	3976.3	3786.1	3499.4	3637.4	3213.8	3154.8	2974.6	2875.7	2742.5	2703.1	2495.1	2087.6	.. A
प	..	1574.1	1638.4	1229.1	1675.4	1194.2	1217.2	1161.5	1248.6	1163.5	1305.5	1225.4	882.1	.. P
य	..	396	433	351	461	372	386	390	434	424	483	491	423	.. Y

तक्ता सव्वीस—चालू
TABLE XXVI—Contd.

गह
Wheat

अ—क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प—उत्पादन हजार टनामध्ये
य—हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये
A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	१९८०-८१	८१-८२	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
बिहार													Bihar
अ	1754.8	1640.1	1733.4	1891.0	1876.1	1834.5	1839.6	2115.9	2112.0	1988.1	1965.0	1984.8	A
प	2305.7	2201.8	2426.1	2935.2	3032.3	2935.6	2861.3	3257.0	3557.0	3270.2	3539.8	3594.3	P
य	1314	1343	1400	1552	1616	1600	1555	1539	1684	1645	1801	1811	Y
गुजरात													Gujarat
अ	656.1	703.6	646.6	741.2	636.9	431.4	315.1	192.4	648.8	619.1	717.0	409.0	A
प	1298.3	1407.3	1352.3	1627.0	1329.3	782.8	661.7	351.2	1512.5	1101.7	1409.7	905.7	P
य	1979	2000	2091	2195	2087	1815	2100	1825	2331	1780	1966	2214	Y
हरयाना													Haryana
अ	1480.0	1562.0	1722.0	1784.0	1705.0	1699.0	1782.0	1731.0	1827.0	1859.0	1851.0	1808.0	A
प	3492.0	3682.0	4347.0	4458.0	4421.0	5257.0	5055.0	4861.0	6225.0	5913.0	6440.0	6502.0	P
य	2360	2357	2524	2499	2593	3094	2837	2808	3407	3181	3479	3596	Y
हिमाचल प्रदेश													Himachal Pradesh
अ	349.8	353.6	367.4	357.1	385.8	377.1	371.5	374.9	373.0	370.7	376.3	378.1	A
प	442.6	430.0	434.9	288.1	269.5	492.0	450.7	351.2	512.5	543.7	601.7	595.8	P
य	1265	1216	1184	807	699	1305	1213	937	1374	1467	1599	1576	Y
जम्मू व काश्मीर													Jammu & Kashmir
अ	197.9	200.1	212.8	212.7	225.4	224.0	238.4	242.7	242.7	226.2	226.2	248.0	A
प	204.3	203.7	226.1	178.6	168.4	272.1	212.0	245.6	245.6	262.2	262.2	308.0	P
य	1032	1018	1063	840	747	1215	889	1012	1012	1159	1159	1242	Y
कर्नाटक													Karnataka
अ	312.0	334.4	334.4	319.4	330.1	248.7	271.0	266.7	237.5	247.9	198.1	198.6	A
प	180.2	211.8	183.4	199.4	191.1	101.9	142.2	140.8	166.3	89.3	90.3	142.1	P
य	578	633	548	624	588	410	525	528	700	360	456	716	Y
मध्य प्रदेश													Madhya Pradesh
अ	3365.3	3305.8	3593.4	3779.8	3597.6	3704.9	3502.2	3666.7	3666.9	3283.9	3738.8	3547.0	A
प	3143.5	3313.4	3800.9	4373.8	3935.3	4202.3	4264.3	4546.2	4797.4	4119.7	5550.3	5138.0	P
य	934	1002	1058	1157	1094	1134	1218	1240	1308	1255	1485	1449	Y

तबता सन्वीस-चालू
TABLE XXVI—Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
महाराष्ट्र														Maharashtra
अ	..	1079.1	1128.0	1022.7	1183.2	988.6	881.5	735.5	732.7	879.0	841.9	873.4	627.6	.. A
प	..	931.3	988.5	803.3	1142.1	856.5	644.4	536.4	633.4	1043.2	907.1	918.7	625.7	.. P
य	..	863	876	786	965	866	731	729	864	1187	1077	1052	997	.. Y
पंजाब														Punjab
अ	..	2812.0	2917.0	3047.0	3125.0	3094.5	3112.0	3189.0	3131.0	3158.0	3251.0	3272.0	3233.0	.. A
प	..	7677.0	8553.0	9157.0	9422.0	10176.0	10988.0	9458.0	11084.0	11580.0	11681.0	12155.0	12295.0	.. P
य	..	2730	2932	3005	3015	3288	3531	2966	3540	3667	3593	3715	3803	.. Y
राजस्थान														Rajasthan
अ	..	1635.0	1768.1	2069.8	2158.8	1718.0	1676.6	1843.4	1533.4	1769.6	1650.4	1814.1	1779.2	.. A
प	..	2393.9	2933.2	3787.2	3441.7	2792.4	3721.2	3401.9	2909.1	3964.1	3400.1	4308.5	4478.4	.. P
य	..	1464	1659	1830	1594	1625	2219	1845	1897	2240	2060	2375	2517	.. Y
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh
अ	..	8111.9	7772.0	8296.1	8527.8	8388.9	8281.0	8405.4	8484.5	8702.3	8637.5	8489.6	8631.0	.. A
प	..	13385.0	12749.0	15258.2	16121.0	15675.0	16559.3	16235.9	16789.0	19611.3	17684.1	18355.5	20229.4	.. P
य	..	1650	1640	1839	1890	1869	2000	1932	1979	2254	2047	2162	2344	.. Y
पश्चिम बंगाल														West Bengal
अ	..	283.0	214.0	266.2	329.1	335.9	305.1	397.7	374.2	300.1	326.7	269.1	248.1	.. A
प	..	473.2	389.3	605.5	854.2	812.2	738.7	682.6	673.9	625.0	569.0	530.2	557.5	.. P
य	..	1572	1819	2275	2596	2418	2421	1716	1801	2083	1742	1970	2247	.. Y
इतर														Others
अ	..	241.9	245.7	255.6	262.4	282.1	221.6	240.4	216.6	192.2	199.5	186.6	169.5	.. A
प	..	385.6	388.8	412.0	435.2	407.7	356.5	360.9	327.0	270.3	308.4	360.2	317.6	.. P
य	..	1594	1582	1612	1659	1445	1609	1501	1510	1406	1546	1930	1874	.. Y
अखिल भारत														All India
अ	..	22278.8	22144.4	23567.4	24671.5	23564.9	22997.4	23131.2	23062.7	24109.1	23501.9	23977.2	23261.9	.. A
प	..	36312.6	37451.8	42793.9	45476.3	44068.8	47051.8	44322.9	46169.4	54110.2	49849.5	54522.1	55689.5	.. P
य	..	1630	1691	1816	1843	1870	2046	1916	2002	2244	2121	2274	2394	.. Y

तबला सव्वीस-चाल
TABLE XXVI-Contd.

राज्य 1	बाली Barley													अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये प-उत्पादन हजार टनामध्ये य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये	A—Area in thousand hectares P—Production in thousand tonnes Y—Yield in Kg. per hectare	STATE
	१९८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92				
बिहार														Bihar		
अ	..	119.6	106.2	97.3	98.0	92.6	83.4	79.8	73.4	58.5	57.0	55.0	51.0	.. A		
प	..	88.5	80.1	64.5	79.1	70.2	65.9	59.3	54.1	46.3	47.0	51.0	45.4	.. P		
य	..	740	754	663	807	758	790	743	737	791	825	927	890	.. Y		
हरियाणा														Haryana		
अ	..	135.0	123.0	82.0	77.0	67.0	87.0	68.0	63.0	64.0	51.0	51.0	57.0	.. A		
प	..	205.0	158.0	123.0	101.0	95.0	156.0	100.0	99.0	128.0	99.0	107.0	118.0	.. P		
य	..	1519	1285	1500	1312	1418	1793	1471	1571	2000	1941	2098	2070	.. Y		
हिमाचल प्रदेश														Himachal Pradesh		
अ	..	35.6	35.4	34.4	32.3	32.6	34.2	32.1	30.7	28.3	28.7	29.3	26.3	.. A		
प	..	50.4	40.6	43.2	31.9	27.3	37.3	34.5	28.7	34.4	37.1	43.1	36.6	.. P		
य	..	1416	1147	1256	988	837	1091	1075	935	1216	1293	1471	1392	.. Y		
मध्य प्रदेश														Madhya Pradesh		
अ	..	197.5	180.9	165.5	159.4	142.4	144.2	135.9	132.5	115.3	107.4	115.9	85.7	.. A		
प	..	235.9	165.4	153.2	168.0	124.5	127.0	147.5	124.3	93.1	103.0	121.8	98.1	.. P		
य	..	1194	914	926	1054	874	881	1085	938	807	959	1051	1145	.. Y		
पंजाब														Punjab		
अ	..	65.0	87.0	80.0	60.0	48.7	49.8	39.0	39.0	46.0	39.0	37.0	50.0	.. A		
प	..	108.0	174.0	126.0	94.0	83.0	109.4	80.0	89.0	123.0	99.0	102.0	147.0	.. P		
य	..	1662	2000	1575	1567	1704	2197	2051	2282	2674	2538	2757	2940	.. Y		
राजस्थान														Rajasthan		
अ	..	410.2	450.2	339.2	299.1	258.1	326.5	282.6	236.4	240.5	214.8	234.2	253.9	.. A		
प	..	521.0	583.3	469.2	442.8	376.1	574.5	410.9	367.9	413.5	340.9	438.0	467.6	.. P		
य	..	1270	1296	1383	1480	1457	1760	1454	1556	1719	1587	1870	1842	.. Y		
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh		
अ	..	779.4	685.7	626.6	607.8	567.1	599.5	544.1	529.7	504.1	470.0	430.0	410.4	.. A		
प	..	1032.6	744.4	833.9	866.6	742.2	852.5	800.2	776.2	864.5	734.0	754.6	766.1	.. P		
य	..	1325	1086	1331	1426	1309	1422	1471	1465	1715	1562	1753	1867	.. Y		

तक्ता सव्वीस-चालू
TABLE XXVI-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
पश्चिम बंगाल														West Bengal
अ	..	35.4	31.7	30.3	24.2	19.1	17.5	17.7	12.3	10.7	10.2	10.3	7.4	.. A
प	..	31.2	26.9	26.0	24.0	18.3	16.2	16.6	13.7	8.7	14.9	11.6	9.1	.. P
य	..	881	849	858	992	958	926	938	1114	813	1461	1126	1230	.. Y
इतर														Others
अ	..	29.3	29.4	27.5	28.3	25.5	26.7	25.5	25.7	13.7	12.5	13.6	12.2	.. A
प	..	20.5	19.9	27.5	26.1	19.3	23.5	20.4	23.9	10.1	10.8	12.5	10.8	.. P
य	..	700	677	1000	719	757	880	800	930	737	864	919	885	.. Y
अखिल भारत														All India
अ	..	1807.0	1727.5	1482.8	1386.1	1253.1	1368.8	1224.7	1142.7	1081.1	990.6	976.7	953.9	.. A
प	..	2293.1	1992.6	1866.8	1833.5	1555.9	1962.3	1669.4	1576.8	1721.6	1485.7	1641.6	1698.7	.. P
य	..	1269	1154	1259	1323	1242	1434	1363	1380	1592	1500	1681	1781	.. Y

तक्ता सन्वीस-चालू TABLE XXVI Contd.

राज्य 1	एकूण तृणधान्ये Total Cereals												STATE
	१९८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	
आंध्र प्रदेश													Andhra Pradesh
अ	7310.2	7792.4	7314.7	7721.7	6711.2	6477.2	6282.6	6058.5	6535.9	6476.1	6174.5	5786.2	A
प	9577.1	10946.5	10587.1	11315.2	9113.3	9744.8	8546.2	9242.7	12207.7	12089.8	11917.7	10913.6	P
य	1310	1405	1447	1465	1358	1504	1360	1526	1868	1867	1930	1886	Y
आसाम													Assam
अ	2408.2	2388.1	2435.4	2439.4	2506.0	2586.4	2435.4	2462.7	2435.0	2558.0	2605.1	2633.1	A
प	2658.6	2366.9	2720.5	2658.3	2611.0	2964.3	2527.5	2838.2	2577.3	2900.1	3393.3	3325.9	P
य	1104	991	1117	1090	1042	1146	1038	1152	1058	1134	1303	1263	Y
बिहार													Bihar
अ	8657.2	8293.5	7394.7	7957.5	8079.6	8171.6	8160.6	8148.8	8368.8	8220.7	8253.3	7986.3	A
प	9078.2	7468.3	6614.0	9040.8	9530.2	10068.1	10034.4	8840.6	11160.5	10998.4	11324.1	9788.0	P
य	1049	901	894	1136	1180	1732	1230	1085	1334	1338	1373	1226	Y
गुजरात													Gujarat
अ	3919.0	4080.7	3989.6	4152.3	3918.3	3610.4	3439.6	2220.0	3932.1	3842.2	3690.2	3073.9	A
प	4208.6	4739.1	3923.5	5184.9	4701.1	2397.7	2860.3	1225.6	4834.3	4220.4	4183.0	2999.8	P
य	1074	1161	983	1249	1200	664	832	552	1229	1098	1134	976	Y
हरयाना													Haryana
अ	3178.0	3235.0	3246.0	3496.0	3292.0	3191.0	3456.0	2903.0	3474.0	3299.0	3341.0	3201.0	A
प	5540.0	5696.0	6335.0	6526.0	6481.0	7463.0	7156.0	6190.0	8830.0	8223.0	9038.0	8823.0	P
य	1743	1761	1952	1894	1969	2339	2071	2132	2542	2493	2705	2756	Y
हिमाचल प्रदेश													Himachal Pradesh
अ	817.0	800.9	809.2	806.9	848.8	829.3	830.4	815.7	825.1	824.9	831.6	818.3	A
प	1163.5	1042.0	963.4	1039.3	1000.1	1188.1	1163.6	866.9	1126.1	1358.1	1420.7	1326.4	P
य	1424	1301	1191	1288	1178	1433	1401	1063	1365	1646	1708	1621	Y
जम्मू व काश्मीर													Jammu & Kashmir
अ	782.7	785.3	807.2	812.9	824.6	817.3	832.3	839.7	839.3	838.9	838.9	867.2	A
प	1272.3	1240.9	1230.3	1082.1	1213.8	1375.1	1342.3	981.2	1285.4	1281.4	1281.4	1384.6	P
य	1626	1580	1524	1331	1472	1682	1613	1169	1532	1527	1527	1597	Y

तब्ता सन्धीस-चालू TABLE-XXVI Contd.

एकूण तृणधान्ये
Total Cereals

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
कर्नाटक													Karnataka
अ	5135.8	5934.9	5781.5	6020.6	5836.5	5641.3	6199.9	5825.0	5667.6	5909.7	5400.2	5435.6	.. A
प	5417.1	6685.4	5502.7	6632.8	6293.0	5372.9	7035.1	5676.9	6364.7	6562.1	5769.9	7261.1	.. P
य	1055	1127	952	1102	1078	952	1135	975	1123	1110	1068	1336	.. Y
केरळ													Kerala
अ	807.3	813.0	783.5	745.2	735.9	683.3	668.7	609.3	584.4	587.1	568.4	550.8	.. A
प	1275.6	1343.3	1309.3	1211.1	1259.6	1176.7	1137.1	1041.0	1011.3	1079.6	1092.6	1066.6	.. P
य	1580	1652	1671	1625	1712	1722	1700	1709	1730	1839	1922	1936	.. Y
मध्य प्रदेश													Madhya Pradesh
अ	13220.9	13024.8	13080.2	13485.5	13023.0	13251.1	12939.9	13118.6	12911.6	12438.7	12950.6	12331.3	.. A
प	10401.1	10361.1	10007.5	13002.1	10951.4	12682.8	11028.2	12226.4	12841.2	12341.2	14927.7	12715.7	.. P
य	787	796	765	964	841	957	852	932	995	992	1153	1031	.. Y
महाराष्ट्र													Maharashtra
अ	11245.2	11467.2	11029.4	11593.3	11311.0	11231.5	10825.5	11090.6	11091.9	11145.5	11142.2	10049.1	.. A
प	8926.4	9532.3	8252.7	9694.1	8621.5	7614.9	6169.1	9650.4	9348.1	11507.3	10740.3	7433.2	.. P
य	794	831	748	836	762	678	570	870	843	1032	964	740	.. Y
ओरिसा													Orisa
अ	5183.3	4864.7	4794.0	5148.0	4888.0	5090.6	5038.2	4640.7	4876.9	4958.2	4945.1	5109.2	.. A
प	5090.9	4492.9	3641.3	5961.7	4707.9	5851.8	5330.4	4010.2	5893.1	6856.8	5786.9	7140.1	.. P
य	982	924	760	1158	963	1150	1058	864	1208	1383	1170	1397	.. Y
पंजाब													Punjab
अ	4505.2	4675.5	4794.4	5005.0	5151.1	5166.8	5320.2	5136.7	5250.1	5419.5	5532.3	5544.2	.. A
प	11702.8	13166.9	14023.9	14645.1	15947.6	16985.3	16113.2	16993.6	16937.1	18886.5	19140.3	19555.2	.. P
य	2598	2816	2925	2926	3096	3287	3029	3308	3226	3485	3460	3527	.. Y
राजस्थान													Rajasthan
अ	9196.5	9239.1	9218.9	9539.0	8300.4	8895.2	9567.7	7248.4	9829.4	8717.2	8958.7	8457.5	.. A
प	5326.8	5630.2	6753.6	8396.2	6532.0	6166.2	5845.0	4307.4	9034.3	7377.3	9231.6	7054.4	.. P
य	579	609	733	880	787	693	611	594	919	846	1030	835	.. Y
तामिळनाडू													Tamilnadu
अ	3576.8	4044.0	3324.4	4014.5	4021.3	3776.9	3443.9	3506.2	3210.3	3271.3	3048.2	3211.7	.. A
प	5340.1	7217.1	4622.9	5938.0	6685.1	6851.2	6869.5	7266.9	6965.8	7479.1	7185.8	7914.1	.. P
य	1493	1785	1391	1480	1662	1814	1995	2073	2170	2286	2357	2464	.. Y
उत्तर प्रदेश													Uttar Pradesh
अ	17609.7	17173.8	17042.8	17739.0	17654.8	17554.8	17530.9	16662.3	17483.0	17628.6	17437.6	17022.0	.. A
प	22421.8	22026.0	23941.9	26695.3	27199.8	28612.5	27621.5	26323.1	32640.3	31553.1	32684.7	32999.6	.. P
य	1273	1283	1405	1505	1541	1516	1576	1580	1867	1790	1874	1939	.. Y

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
													West Bengal	
पश्चिम बंगाल													.. A	
अ	..	5575.0	5535.7	5233.3	5809.5	5639.4	5481.2	5892.1	5943.8	6013.6	6034.9	6181.7	6644.0	.. P
प	..	8043.2	6325.2	5654.6	8912.0	9035.3	8863.7	9411.2	10078.5	11306.6	11644.0	11076.7	12681.3	.. Y
य	..	1443	1143	1081	1534	1602	1617	1597	1696	1880	1929	1792	1909	.. Y
														Others
इतर														.. A
अ	..	1081.9	1145.8	1182.8	1184.1	1193.7	1149.2	1175.0	1193.1	1198.5	1187.5	1221.5	1207.6	.. P
प	..	1517.6	1507.5	1577.6	1545.6	1692.4	1699.8	1520.0	1631.8	1708.7	1820.4	1960.6	1965.9	.. Y
य	..	1403	1316	1334	1305	1418	1479	1294	1368	1426	1533	1605	1628	.. Y
														All India
अखिल भारत														.. A
अ	..	104209.9	105294.4	102262.0	107620.5	103935.6	103605.1	104038.9	98423.1	104527.5	103358.0	103121.1	99328.7	.. P
प	..	118961.7	121787.6	117661.8	139480.6	133576.1	137078.9	131710.6	129391.4	156072.5	158178.6	162165.3	156358.5	.. Y
य	..	1142	1157	1151	1296	1285	1323	1266	1315	1493	1530	1573	1574	.. Y

तपता सञ्चोस—चालू
TABLE XXVI—Contd.

राज्य	हरभरा													STATE
	१९८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
बिहार														Bihar
अ	..	195.8	172.6	191.9	188.8	173.0	190.6	186.0	183.0	147.7	169.5	168.0	150.4	.. A
प	..	140.6	123.9	141.3	166.4	143.0	160.0	150.3	138.3	128.9	132.1	158.0	147.6	.. P
य	..	718	718	736	881	827	839	808	756	873	779	940	981	.. Y
गुजरात														Gujarat
अ	..	63.5	87.6	157.2	122.1	115.7	80.8	43.6	19.5	107.5	109.7	170.2	66.8	.. A
प	..	47.0	69.8	120.8	117.4	101.2	45.5	28.1	10.9	65.5	66.4	115.8	39.5	.. P
य	..	740	797	768	962	875	563	644	559	609	605	680	591	.. Y
हरयाना														Haryana
अ	..	741.0	1044.0	508.0	647.0	622.0	758.0	610.0	200.0	645.0	526.0	650.0	305.0	.. A
प	..	466.0	309.0	282.0	315.0	319.0	622.0	413.0	66.0	604.0	368.0	469.0	201.0	.. P
य	..	629	296	555	487	513	821	677	330	936	700	725	659	.. Y
कर्नाटक														Karnataka
अ	..	143.5	137.3	145.0	155.3	221.4	191.0	230.0	242.9	187.5	224.3	229.2	195.7	.. A
प	..	57.6	60.5	69.2	61.6	91.6	60.5	88.7	102.3	61.7	74.6	67.8	76.6	.. P
य	..	401	441	477	397	414	317	386	421	329	333	296	391	.. Y
मध्य प्रदेश														Madhya Pradesh
अ	..	1806.7	2028.9	2387.4	2106.5	2075.7	2282.0	2217.7	2236.0	2237.0	2157.0	2355.5	2137.8	.. A
प	..	1063.3	1362.3	1643.7	1424.9	1302.5	1557.4	1480.3	1483.6	1566.8	1426.8	1737.0	1715.0	.. P
य	..	589	671	689	676	627	682	667	664	700	661	737	802	.. Y
महाराष्ट्र														Maharashtra
अ	..	429.1	461.3	436.8	494.9	509.3	533.8	482.4	559.7	667.3	627.2	672.9	433.6	.. A
प	..	150.0	176.9	147.9	211.8	201.7	175.6	129.4	228.5	407.7	334.6	357.8	205.9	.. P
य	..	350	384	339	428	396	329	268	408	611	533	532	475	.. Y
पंजाब														Punjab
अ	..	258.0	243.0	124.0	97.0	101.6	108.0	114.0	66.0	73.1	54.4	60.7	24.8	.. A
प	..	150.0	115.0	62.0	58.0	60.0	98.4	82.0	29.0	72.1	38.7	45.2	17.5	.. P
य	..	581	473	500	598	591	911	719	439	986	711	745	706	.. Y

राजस्थान															Rajasthan
अ	..	1225.4	1935.2	1756.2	1796.3	1532.6	1940.7	1411.7	684.2	1281.8	1143.8	1652.8	1028.7	..	A
प	..	854.3	1257.2	1318.0	1088.8	969.3	1623.1	823.5	411.5	967.0	711.4	1014.2	678.9	..	P
य	..	697	650	750	606	632	836	583	601	754	622	614	660	..	Y
उत्तर प्रदेश															Uttar Pradesh
अ	..	1495.9	1571.4	1505.8	1358.3	1373.9	1534.7	1492.2	1391.9	1324.6	1304.4	1269.6	1105.0	..	A
प	..	1288.2	1061.3	1394.9	1186.1	1272.1	1326.7	1233.2	1056.4	1167.0	969.0	1114.8	943.0	..	P
य	..	861	675	926	873	926	864	826	759	881	743	878	853	..	Y
पश्चिम बंगाल															West Bengal
अ	..	96.2	64.7	72.8	62.1	62.7	68.7	70.1	65.9	31.1	30.9	25.6	17.8	..	A
प	..	55.6	42.9	50.6	56.7	49.9	59.8	50.2	40.5	27.0	17.9	15.0	17.1	..	P
य	..	578	663	695	913	796	870	716	615	868	579	586	961	..	Y
इतर															Others
अ	..	129.0	122.1	113.8	132.7	116.1	116.2	125.9	117.9	106.9	123.3	155.7	114.3	..	A
प	..	55.4	63.3	59.5	64.1	51.1	58.9	53.1	58.5	61.4	77.8	101.6	78.9	..	P
य	..	429	518	523	483	440	507	422	496	574	631	653	690	..	Y
अखिल भारत															All India
अ	..	6584.1	7868.1	7398.9	7161.0	6904.0	7804.5	6983.6	5767.0	6809.5	6470.5	7410.2	5579.9	..	A
प	..	4328.0	4642.1	5289.9	4750.8	4561.4	5787.9	4531.8	3625.5	5129.1	4217.3	5196.2	4121.0	..	P
य	..	657	590	715	663	661	742	649	629	753	652	701	739	..	Y

तबता सखीस-चाल
TABLE XXVI-Contd.

तुर
Tur

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प-उत्पादन हजार टनामध्ये
य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये

A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in kg. per hectare

राज्य १	१९८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	STATB	
१	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
आंध्र प्रदेश													Andhra Pradesh	
अ	..	226.9	248.4	240.5	265.1	248.0	263.9	275.4	337.7	337.0	346.5	344.8	339.0	.. A
प	..	44.1	60.4	44.6	73.9	55.6	84.5	79.6	45.5	70.0	77.8	78.0	119.3	.. P
य	..	194	243	185	279	224	320	289	135	208	225	226	352	.. Y
बिहार													Bihar	
अ	..	93.7	85.7	83.7	91.5	77.0	81.0	82.8	71.1	67.3	74.7	66.0	64.9	.. A
प	..	91.0	86.5	94.5	108.3	94.0	92.5	99.9	85.3	74.4	89.5	82.0	92.9	.. P
य	..	971	1013	1129	1184	1221	1142	1207	1200	1105	1198	1242	1431	.. Y
गुजरात													Gujarat	
अ	..	187.8	228.2	261.5	299.6	328.8	302.5	318.7	325.0	336.9	382.1	401.9	397.0	.. A
प	..	141.6	180.3	194.9	205.3	251.1	223.4	146.1	111.0	250.6	318.6	352.4	239.7	.. P
य	..	754	790	745	685	764	739	458	342	744	834	877	604	.. Y
कर्नाटक													Karnataka	
अ	..	336.4	374.0	368.7	388.1	405.4	419.9	445.0	462.7	496.9	482.2	462.4	502.8	.. A
प	..	124.0	183.3	156.9	182.9	222.2	180.0	193.8	208.8	147.9	186.4	180.4	173.4	.. P
य	..	370	490	426	471	548	429	436	451	298	387	390	345	.. Y
मध्यप्रदेश													Madhya Pradesh	
अ	..	522.9	533.5	495.8	508.2	493.2	480.1	437.3	454.3	451.7	442.4	461.8	407.2	.. A
प	..	303.6	481.7	334.6	510.2	401.0	410.3	413.5	417.5	597.6	417.4	433.1	315.3	.. P
य	..	581	903	675	1004	813	855	946	919	1323	943	938	774	.. Y
महाराष्ट्र													Maharashtra	
अ	..	706.1	705.5	680.3	731.2	758.1	756.4	759.9	778.9	896.9	952.2	1007.6	1016.1	.. A
प	..	359.8	427.1	398.9	487.0	485.2	451.3	372.4	534.6	597.4	711.6	420.9	363.2	.. P
य	..	510	605	586	666	640	597	490	636	666	747	418	357	.. Y
तामिळनाडू													Tamilnadu	
अ	..	66.4	117.5	112.0	156.6	76.3	80.5	88.2	149.6	159.7	145.3	118.6	105.9	.. A
प	..	28.8	56.5	46.5	98.4	38.8	57.4	86.4	98.1	104.0	117.6	73.4	57.8	.. P
य	..	434	481	415	628	509	713	980	656	651	809	619	546	.. Y

82-116 X	उत्तर प्रदेश	..	522.6	515.4	480.2	517.5	520.2	542.8	495.7	513.9	487.9	502.1	468.1	521.4	A	
	अ	..	756.5	630.2	562.0	715.2	842.0	738.8	684.3	604.7	661.1	598.9	591.9	559.5	P	
	प	..	1448	1223	1170	1382	1619	1361	1380	1177	1355	1193	1264	1073	Y	
	य	..														
	उत्तर	..	179.4	195.8	204.2	260.6	247.9	256.8	244.5	239.9	254.4	272.2	284.1	272.7	A	
	अ	..	107.3	130.5	156.0	195.2	195.3	202.8	195.5	176.8	214.7	228.8	220.7	212.0	P	
	प	..	598	666	764	749	788	790	800	737	844	841	777	777	Y	
	य	..														
	अखिल भारत	.	2842.2	3004.0	2926.1	3218.4	3154.9	3183.9	3147.5	3333.1	3488.7	3599.7	3615.3	3627.0	A	
	अ	..	1957.3	2236.5	1988.9	2576.4	2585.2	2441.0	2271.5	2282.3	2717.7	2746.6	2432.8	2133.1	P	
	प	..	689	745	680	801	819	767	722	685	779	763	673	588	Y	
	य	..														

तफला सव्वीस-वाल
TABLE XXVI—Contd.

इतर कडधान्ये
Other Pulses

अ—क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प—उत्पादन हजार टनामध्ये
य—हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये

A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonne
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	१९८०-८१	८१-८२	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
													Andhra Pradesh
अ	1173.2	1129.0	1157.7	1173.8	1045.1	1037.3	1087.8	1122.5	1104.0	1164.5	1198.5	1242.2	.. A
प	356.8	382.6	514.9	469.4	428.8	527.1	521.9	592.2	597.1	567.3	580.1	625.5	.. P
य	304	339	445	400	410	508	480	528	541	487	484	504	.. Y
													Bihar
अ	1078.3	1003.8	913.4	937.5	946.7	961.5	987.5	930.0	921.8	962.2	952.5	867.7	.. A
प	601.4	560.3	466.4	559.3	561.3	634.9	625.6	553.1	577.1	614.3	677.4	609.9	.. P
य	558	558	511	597	593	660	634	605	626	638	711	703	.. Y
													Gujarat
अ	302.3	346.2	306.9	380.4	384.0	372.9	345.6	138.2	327.4	398.7	359.5	375.0	.. A
प	77.9	99.4	157.0	236.0	203.6	69.4	61.1	20.8	173.5	182.4	158.4	114.5	.. P
य	258	287	512	620	530	186	177	151	530	457	441	305	.. Y
													Karnataka
अ	1005.8	1056.2	1071.7	1030.1	1018.7	972.7	982.2	1068.5	941.4	939.8	791.5	1055.4	.. A
प	280.3	379.1	292.6	374.5	266.6	248.4	307.0	365.3	253.0	284.0	301.8	415.9	.. P
य	279	359	273	364	262	255	313	342	269	302	381	394	.. Y
													Madhya Pradesh
अ	2246.7	2294.3	2245.7	2357.3	2266.0	2380.1	2114.4	2036.7	1933.4	1936.4	1981.0	1983.4	.. A
प	643.9	629.1	629.4	762.2	640.1	642.7	599.9	630.8	659.1	661.3	731.6	762.1	.. P
य	287	274	280	323	282	270	284	310	341	342	369	384	.. Y
													Maharashtra
अ	1669.2	1585.4	1457.1	1735.0	1566.0	1569.5	1593.8	1694.0	1766.2	1710.1	1576.8	1558.7	.. A
प	321.2	435.1	416.1	558.9	427.4	537.2	473.2	650.9	724.6	688.3	665.2	763.2	.. P
य	192	274	286	322	273	342	297	384	410	402	422	233	.. Y

													Orisa		
ओरिसा	..	1593.7	1621.4	1488.8	1540.7	1484.7	1632.9	1784.4	1856.8	1780.2	1804.0	1824.1	1939.0	..	A
अ	..	817.3	841.0	810.0	938.5	792.2	902.4	929.5	877.6	931.6	944.1	905.4	980.8	..	P
प	..	513	519	544	609	534	553	521	473	523	523	496	506	..	Y
य														Rajasthan	
राजस्थान	..	1886.6	1819.4	1754.5	1877.0	1803.5	1926.8	1778.6	1107.5	1622.8	1764.8	1994.8	1779.8	..	A
अ	..	303.1	263.4	244.3	576.3	391.2	137.9	119.2	61.4	629.4	426.9	682.9	232.5	..	P
प	..	161	145	139	307	217	72	67	55	388	242	342	131	..	Y
य														Tamilnadu	
तामिळनाडू	..	455.1	544.5	479.7	537.3	534.8	750.5	592.8	516.5	726.4	823.4	741.6	685.0	..	A
अ	..	111.3	119.9	158.7	139.1	166.8	258.3	195.1	239.5	277.0	291.0	273.2	270.7	..	P
प	..	245	264	331	259	312	345	329	464	381	353	368	395	..	Y
य														Uttar Pradesh	
उत्तर प्रदेश	..	843.8	957.1	991.1	921.5	959.2	1080.6	1091.7	1066.1	1100.1	1193.5	1271.3	1249.1	..	A
अ	..	478.9	571.4	584.6	589.5	574.8	746.1	710.4	700.7	829.2	845.5	1051.0	1019.6	..	P
प	..	568	597	590	640	599	690	651	657	754	708	827	816	..	Y
य														West Bengal	
पश्चिम बंगाल	..	405.0	328.0	277.9	305.3	304.1	336.4	275.3	290.8	270.7	302.6	325.2	247.3	..	A
अ	..	165.1	160.3	121.5	171.0	162.9	190.3	139.4	181.1	174.5	189.2	201.1	155.4	..	P
प	..	408	489	437	560	536	566	506	623	645	625	618	628	..	Y
य														Others	
इतर	..	370.9	375.9	363.6	366.7	365.2	408.1	390.4	344.7	353.6	344.5	354.7	353.0	..	A
अ	..	184.3	186.6	182.6	190.1	200.3	237.3	221.6	171.0	176.4	199.6	207.1	210.2	..	P
प	..	497	496	502	518	548	581	568	496	499	579	584	595	..	Y
य														All India	
संखिल भारत	..	13030.6	12971.2	12508.1	13162.6	12678.0	13429.3	13024.5	12172.3	12848.0	13344.5	13371.5	13335.6	..	A
अ	..	4341.5	4628.6	4578.1	5566.2	4816.0	5132.5	4903.9	5054.4	6002.5	5893.9	6435.2	5760.6	..	P
प	..	333	357	366	423	380	382	377	415	467	442	481	432	..	Y
य															

सकता सञ्चीस-चालू
TABLE XXVI-Contd.

राज्य I	१९८०-८१	८१-८२	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	STATE 1
	1980-81	1981-82	1982-83	1983-84	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	1989-90	1990-91	1991-92	
आंध्र प्रदेश													Andhra Pradesh
अ	1445.7	1429.5	1458.2	1498.3	1345.6	1350.2	1422.7	1509.3	1488.6	1571.7	1636.1	1645.2	.. A
प	414.5	466.6	585.2	566.1	501.8	629.0	616.8	656.9	692.4	682.0	716.1	791.8	.. P
य	287	326	401	378	373	466	434	435	465	434	438	481	.. Y
आसाम													Assam
अ	113.2	117.2	126.4	130.6	138.1	140.5	144.4	132.0	121.8	113.1	113.4	116.8	.. A
प	47.1	52.2	52.8	50.6	59.5	66.2	60.5	60.9	51.1	51.0	48.5	53.3	.. P
य	416	445	418	387	431	471	419	461	420	451	428	456	.. Y
बिहार													Bihar
अ	1367.8	1261.8	1189.0	1217.8	1196.7	1233.1	1256.3	1184.1	1136.8	1206.4	1186.5	1083.0	.. A
प	833.0	770.7	702.2	834.0	798.3	887.4	875.8	786.7	780.4	835.9	917.4	850.4	.. P
य	609	611	591	685	667	720	697	664	686	693	773	785	.. Y
गुजरात													Gujarat
अ	553.6	662.0	725.6	802.1	828.5	756.2	707.9	482.7	771.8	890.5	931.6	838.8	.. A
प	266.5	349.5	472.7	558.7	555.9	338.3	235.3	142.7	489.6	567.4	626.6	393.7	.. P
य	481	528	652	697	671	447	332	296	634	637	673	469	.. Y
हरियाणा													Haryana
अ	803.8	1107.1	557.1	712.4	678.4	832.7	687.2	264.8	725.6	600.3	732.2	284.0	.. A
प	504.7	344.2	314.7	359.5	356.7	677.9	479.4	111.9	672.2	428.6	536.3	270.2	.. P
य	628	311	565	505	526	814	698	423	926	714	732	704	.. Y
हिमाचल प्रदेश													Himachal Pradesh
अ	58.6	54.9	39.5	43.6	41.6	43.5	46.1	44.9	41.4	40.8	43.3	39.3	.. A
प	20.0	12.0	9.2	11.4	7.4	12.8	9.2	4.6	7.3	10.7	13.5	13.1	.. P
य	341	219	233	262	178	294	200	102	176	262	312	333	.. Y

जम्मू व काश्मीर

Jammu & Kashmir

अ	..	53.6	48.8	48.8	47.5	47.5	44.8	44.9	44.2	39.1	38.8	38.8	38.2	..	A
प	..	35.0	31.7	30.4	31.2	30.8	28.5	30.3	18.0	24.8	23.9	23.9	20.6	..	P
य	..	653	650	623	657	648	636	675	407	634	616	616	539	..	Y

कर्नाटक

Karnataka

अ	..	1485.7	1567.5	1585.4	1573.5	1645.5	1583.6	1657.2	1774.1	1625.8	1646.3	1483.1	1753.9	..	A
प	..	462.5	622.9	578.7	619.0	580.4	488.9	589.5	676.4	462.6	545.0	550.0	665.9	..	P
य	..	311	397	327	393	353	309	356	381	285	331	371	380	..	Y

केरळ

Kerala

अ	..	34.7	33.0	30.9	31.5	28.8	35.7	28.0	27.5	25.2	24.7	24.5	23.6	..	A
प	..	22.3	20.8	20.6	20.7	20.2	25.8	20.1	20.0	18.8	18.8	18.8	16.7	..	P
य	..	643	630	667	657	701	723	718	727	746	761	767	708	..	Y

मध्य प्रदेश

Madhya Pradesh

अ	..	4576.3	4856.7	5128.9	4972.0	4834.9	5142.2	4769.4	4727.0	4622.1	4535.8	4798.3	4528.4	..	A
प	..	2010.8	2473.1	2607.7	2702.3	2343.6	2610.4	2493.7	2531.9	2823.5	2505.5	2901.7	2792.4	..	P
य	..	439	509	508	544	485	508	523	536	611	552	605	617	..	Y

महाराष्ट्र

Maharashtra

अ	..	2804.4	2752.2	2574.2	2961.1	2833.4	2859.7	2836.1	3032.6	3330.4	3289.5	3257.3	3008.4	..	A
प	..	831.2	1039.1	962.9	1257.7	1114.3	1164.1	975.0	1414.0	1729.7	1734.5	1443.9	932.6	..	P
य	..	296	378	374	425	393	407	344	466	519	527	443	310	..	Y

ओरिसा

Orisa

अ	..	1725.5	1767.3	1642.6	1718.3	1649.8	1814.9	1968.2	2044.8	1957.5	2013.3	2032.6	2142.9	..	A
प	..	886.1	944.3	921.6	1054.8	910.8	1031.3	1057.6	1010.9	1066.6	1116.6	1062.0	1132.9	..	P
य	..	514	534	561	614	552	568	537	494	545	555	522	529	..	Y

पंजाब

Punjab

अ	..	337.5	320.3	208.0	197.8	203.7	224.7	224.9	157.7	170.8	136.1	146.4	102.1	..	A
प	..	199.9	158.9	121.6	135.6	151.4	203.7	178.9	98.3	130.4	99.1	108.4	79.6	..	P
य	..	592	496	585	686	743	907	795	623	763	728	740	780	..	Y

तक्ता सव्वीस-चालू
TABLE XXVI--Contd.

राज्य	१९८०-८१	८१-८२	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
राजस्थान													Rajasthan
अ	.. 3147.2	3786.4	3532.9	3701.7	3376.9	3890.6	3207.0	1802.2	2935.3	2939.5	3685.0	2830.7	.. A
प	.. 1169.7	1532.9	1569.8	1679.4	1382.5	1766.9	946.2	474.4	1622.5	1155.6	1722.3	916.9	.. P
य	.. 372	405	444	454	409	454	295	263	553	393	467	324	.. Y
तामिळनाडू													Tamilnadu
अ	.. 532.6	583.5	600.1	707.5	617.8	840.1	689.2	674.2	890.6	974.2	868.1	795.5	.. A
प	.. 146.7	183.3	209.9	246.4	209.9	322.3	286.9	343.1	384.0	411.8	351.3	331.2	.. P
य	.. 275	314	350	348	340	384	416	509	431	423	405	416	.. Y
उत्तर प्रदेश													Uttar Pradesh
अ	.. 2862.3	3043.9	2977.1	2797.3	2853.3	3158.1	3079.6	2971.9	2912.6	3000.0	3009.0	2875.5	.. A
प	.. 2523.6	2262.9	2541.5	2487.2	2688.9	2811.6	2627.9	2361.8	2657.5	2413.4	2757.7	2522.1	.. P
य	.. 882	743	854	889	942	890	853	795	912	804	916	877	.. Y
पश्चिम बंगाल													West Bengal
अ	.. 523.8	419.9	376.1	396.9	377.4	420.6	353.0	362.3	308.3	338.5	356.6	269.4	.. A
प	.. 237.8	224.5	197.6	258.0	221.1	264.1	199.2	226.6	208.1	211.9	219.0	174.7	.. P
य	.. 454	535	525	650	586	628	564	625	675	626	614	648	.. Y
इतर													Others
अ	.. 30.6	31.3	32.3	32.1	34.2	44.1	33.5	36.1	42.5	55.2	54.2	66.8	.. A
प	.. 15.4	17.6	17.8	20.8	29.1	31.3	24.9	23.1	27.8	46.1	46.3	56.6	.. P
य	.. 503	562	551	648	851	710	743	640	654	835	854	847	.. Y
अखिल भारत													All India
अ	.. 22456.9	23843.3	22833.1	23542.0	22737.1	24417.7	23155.6	21272.4	23146.2	23414.7	24397.0	22542.5	.. A
प	.. 10626.8	11507.2	11856.9	12893.4	11962.6	13361.4	11707.2	10962.2	13849.3	12857.8	14064.2	12014.7	.. P
य	.. 473	483	519	548	526	547	506	515	598	549	576	533	.. Y

तबता सव्वीस-
TABLE XXVI-Contd.

एकूण अन्नधान्य
Total Foodgrains

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प-उत्पादन हजार टनामध्ये
य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये

A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य 1	१९८०-८१ 1980-81 2	८१-८२ 1981-82 3	८२-८३ 1982-83 4	८३-८४ 1983-84 5	८४-८५ 1984-85 6	८५-८६ 1985-86 7	८६-८७ 1986-87 8	८७-८८ 1987-88 9	८८-८९ 1988-89 10	८९-९० 1989-90 11	९०-९१ 1990-91 12	९१-९२ 1991-92 13	STATE
आंध्र प्रदेश													
अ	8755.9	9221.9	8772.9	9220.0	8056.8	7827.4	7705.3	7567.8	8024.5	8047.8	7810.6	7431.4	Andhra Pradesh
प	9991.6	11413.1	11172.3	11881.3	9615.1	10373.8	9163.0	9899.6	12900.1	12771.8	12634.3	11705.4	.. A
य	1141	1238	1274	1289	1193	1325	1189	1308	1608	1587	1618	1575	.. P
													.. Y
भासाम													
अ	2521.4	2405.3	2561.8	2570.0	2644.1	2726.9	2579.8	2594.7	2556.8	2671.1	2718.5	2749.9	Assam
प	2705.7	2419.1	2773.3	2708.9	2670.5	3030.5	2588.0	2899.1	2628.4	2951.1	3441.8	3379.2	.. A
य	1073	966	1083	1054	1010	1111	1003	1117	1028	1105	1266	1229	.. P
													.. Y
बिहार													
अ	10025.0	9555.3	8583.7	9175.3	9276.3	9404.7	9416.9	9332.9	9505.6	9427.1	9439.8	9069.3	Bihar
प	9911.2	8239.0	7316.2	9874.8	10328.5	10955.5	10910.2	9627.3	11940.9	11834.3	12251.5	10638.4	.. A
य	989	862	852	1076	1113	1165	1159	1032	1256	1255	1298	1173	.. P
													.. Y
गुजरात													
अ	4472.6	4742.7	4715.2	4954.4	4746.8	4366.6	4147.5	2703.6	4703.9	4732.7	4621.8	3912.7	Gujarat
प	4475.1	5088.8	4396.2	5743.6	5257.0	2736.0	3095.6	1368.3	5323.9	4787.8	4809.6	3393.5	.. A
य	1001	1073	932	1159	1107	627	746	506	1132	1012	1041	867	.. P
													.. Y
हरयाना													
अ	3981.8	4342.1	3803.1	4158.4	3970.4	4023.7	4143.2	3167.8	4199.6	3899.3	4073.2	3585.0	Haryana
प	6044.7	6040.2	6649.7	6885.5	6837.7	8140.9	7635.4	6301.9	9502.2	8651.6	9574.3	9093.2	.. A
य	1518	1391	1749	1656	1722	2023	1843	1989	2263	2219	2351	2536	.. P
													.. Y
हिमाचल प्रदेश													
अ	875.6	855.8	848.7	850.5	890.4	872.8	876.5	860.6	866.5	865.7	874.9	857.6	Himachal Pradesh
प	1183.5	1054.0	972.6	1050.7	1007.5	1200.9	1172.8	871.5	1133.4	1368.8	1434.2	1339.5	.. A
य	1352	1232	1146	1235	1132	1376	1338	1013	1308	1581	1639	1562	.. P
													.. Y
जम्मू व काश्मीर													
अ	836.3	834.1	856.0	860.4	872.1	862.1	877.2	883.9	878.4	877.7	877.7	905.4	Jammu & Kashmir
प	1307.3	1272.6	1260.7	1113.3	1244.6	1403.6	1372.6	999.2	1310.2	1305.3	1305.3	1405.2	.. A
य	1563	1526	1473	1294	1427	1628	1565	1130	1492	1487	1487	1552	.. P
													.. Y

तक्ता सव्वीस—चालू
TABLE XXVI-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
कर्नाटक													Karnataka
अ	6621.5	7502.4	7366.9	7594.1	7482.0	7224.9	7857.1	7599.1	7293.4	7556.0	6883.3	7189.5	.. A
प	5879.6	7308.3	6021.4	7251.8	6873.4	5861.8	7624.6	6353.3	6827.3	7107.1	6319.9	7927.0	.. P
य	888	974	817	955	919	811	970	836	936	941	918	1103	.. Y
केरळ													Kerala
अ	842.0	846.0	814.1	776.7	764.7	719.0	696.7	636.8	609.6	611.8	592.9	574.4	.. A
प	1297.9	1364.1	1329.9	1231.8	1279.8	1202.5	1157.2	1061.0	1030.1	1098.4	1111.4	1083.3	.. P
य	1541	1612	1633	1586	1674	1672	1661	1666	1690	1795	1875	1886	.. Y
मध्य प्रदेश													Madhya Pradesh
अ	17797.2	17881.5	18209.1	18457.6	17857.9	18393.3	17709.3	17845.6	17533.7	16974.5	17748.9	16859.4	.. A
प	12411.9	12834.2	12615.2	15704.4	13295.0	15293.2	13521.9	14758.3	15664.7	14846.7	17829.4	15508.1	.. P
य	697	718	693	851	744	831	764	827	893	875	1005	920	.. Y
महाराष्ट्र													Maharashtra
अ	14049.6	14219.4	13603.6	14554.4	14144.4	14091.2	13661.6	14123.2	14422.3	14435.0	14399.5	13057.5	.. A
प	9757.6	10571.4	9215.6	10951.8	9735.8	8779.0	7144.1	11064.4	11077.8	13241.8	12184.2	8365.8	.. P
य	695	743	677	753	688	623	523	783	768	917	846	641	.. Y
ओरिसा													Orisa
अ	6908.8	6632.0	6436.6	6866.3	6537.8	6905.5	7006.4	6685.5	6834.4	6971.5	6977.7	7252.1	.. A
प	5977.0	5437.2	4562.9	7016.5	5618.7	6883.1	6388.0	5021.1	6959.7	7973.4	6848.9	8273.0	.. P
य	865	820	709	1022	859	997	912	751	1018	1144	982	1141	.. Y
पंजाब													Punjab
अ	4842.7	4995.8	5002.4	5202.8	5354.8	5391.5	5545.1	5294.4	5420.9	5555.6	5678.7	5646.3	.. A
प	11902.7	13325.8	14145.5	14780.7	16099.0	17189.0	16292.1	17091.9	17067.5	18985.6	19248.7	19634.8	.. P
य	2458	2667	2828	2841	3006	3188	2938	3228	3148	3417	3390	3477	.. Y
राजस्थान													Rajasthan
अ	12343.7	13025.5	12751.8	13240.7	11677.3	12785.8	12774.7	9050.6	12764.7	11656.7	12643.7	11288.2	.. A
प	6496.5	7163.1	8323.4	10075.6	7914.5	7933.1	6791.2	4781.8	10656.8	8532.9	10953.9	7981.3	.. P
य	526	550	653	761	678	620	532	528	835	732	866	707	.. Y
तामिलनाडु													Tamilnadu
अ	4109.4	4627.5	3924.5	4722.0	4639.1	4617.0	4133.1	4180.4	4100.9	4245.5	3916.3	4007.2	.. A
प	5486.8	7400.4	4832.8	6184.4	6895.0	7173.5	7156.4	7610.0	7349.8	7890.9	7537.1	8245.3	.. P
य	1335	1599	1231	1310	1486	1554	1731	1820	1792	1859	1925	2058	.. Y

													Uttar Pradesh	
उत्तर प्रदेश	..	20472.0	20217.7	20019.9	20536.3	20508.1	20712.9	20610.5	19634.2	20395.6	20628.6	20446.6	19897.5	.. A
अ	..	24945.4	24288.9	26483.4	29182.5	29888.7	31424.1	30249.4	28684.9	35297.8	33966.5	35442.4	35521.7	.. P
प	..	1219	1201	1323	1421	1457	1517	1468	1461	1731	1647	1733	1785	.. Y
य	..													
													West Bengal	
पश्चिम बंगाल	..	6098.8	5955.6	5609.4	6206.4	6016.8	5901.8	6245.1	6306.1	6321.9	6373.4	6538.3	6313.4	.. A
अ	..	8281.0	6549.7	5852.2	9170.0	9256.4	9127.8	9610.4	10305.1	11514.7	11855.9	11295.7	12856.0	.. P
प	..	1358	1100	1043	1478	1538	1547	1539	1634	1821	1860	1728	2036	.. Y
य	..													
													Others	
इतर	..	1112.5	1277.1	1215.1	1216.2	1232.9	1195.7	1208.4	1228.3	1241.0	1242.7	1275.7	1274.4	.. A
अ	..	1533.0	1525.1	1595.4	1566.0	1721.5	1732.0	1544.9	1654.9	1736.5	1866.5	2006.9	2022.5	.. P
प	..	1378	1194	1313	1288	1396	1449	1278	1347	1399	1502	1573	1587	.. Y
य	..													
													All India	
अखिल भारत	..	126666.8	129137.7	125095.1	131162.5	126672.7	128022.8	127194.5	119695.5	127673.7	126772.6	127518.1	121871.2	.. A
अ	..	129588.5	133294.8	129518.7	152374.1	145538.7	150440.3	143417.8	140353.6	169921.8	171036.4	176229.5	168373.2	.. P
प	..	1023	1032	1035	1162	1149	1175	1128	1173	1331	1349	1382	1382	.. Y
य	..													

तपला सत्पीस-वालू
TABLE XXVI-Contd.

राज्य 1	भूईमूग Groundnut												STATE	
	१९८०-८१ 1980-81 2	८१-८२ 1981-82 3	८२-८३ 1982-83 4	८३-८४ 1983-84 5	८४-८५ 1984-85 6	८५-८६ 1985-86 7	८६-८७ 1986-87 8	८७-८८ 1987-88 9	८८-८९ 1988-89 10	८९-९० 1989-90 11	९०-९१ 1990-91 12	९१-९२ 1991-92 13		
आंध्र प्रदेश	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Andhra Pradesh
अ	..	1304.0	1451.0	1504.4	1664.9	1676.2	1665.8	1570.6	1910.9	2312.3	2282.3	2388.6	2481.0	A
प	..	860.5	1437.2	1133.4	1716.2	1258.1	1325.0	1308.2	1905.8	2169.9	2086.8	2415.2	2151.9	P
य	..	990	753	1031	751	751	795	833	997	938	914	1011	867	Y
गुजरात	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Gujarat
अ	..	2124.9	2207.8	2057.7	2149.6	2061.1	1793.5	1824.5	1050.5	1823.4	2071.5	1701.6	1941.6	A
प	..	1644.6	2198.2	1312.8	1810.1	1572.3	448.2	1291.7	140.0	2875.0	1693.8	1052.6	699.7	P
य	..	774	996	638	842	763	250	708	133	1577	818	619	360	Y
हरियाणा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Haryana
अ	..	6.1	7.9	7.1	7.4	8.7	6.2	6.9	4.7	3.0	3.4	2.4	2.3	A
प	..	7.8	7.4	5.0	5.9	7.1	5.6	7.8	3.6	2.2	2.8	1.8	1.7	P
य	..	1279	937	704	797	816	903	1130	766	733	824	750	739	Y
कर्नाटक	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Karnataka
अ	..	765.2	871.9	830.5	878.2	594.8	1012.5	1033.9	1056.1	1281.2	1187.0	1186.1	1331.9	A
प	..	444.2	658.1	541.6	738.9	897.1	707.1	738.1	911.4	1023.2	935.9	822.0	1110.0	P
य	..	581	755	652	841	1508	698	714	863	799	788	693	833	Y
केरळ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Kerala
अ	..	13.0	9.4	9.7	10.7	11.8	11.0	11.1	10.6	14.9	13.3	14.3	13.5	A
प	..	11.1	8.3	8.6	9.3	11.8	6.0	6.1	4.4	14.7	9.7	10.6	9.5	P
य	..	854	883	887	869	1000	545	550	415	987	729	741	704	Y
मध्य प्रदेश	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Madhya Pradesh
अ	..	296.2	300.4	349.2	311.7	301.6	256.7	244.2	263.8	337.1	366.4	360.4	280.4	A
प	..	180.3	226.8	179.0	231.9	160.3	169.7	188.8	246.1	369.0	272.0	281.9	205.5	P
य	..	609	755	513	744	531	661	773	933	1095	742	782	733	Y
महाराष्ट्र	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Maharashtra
अ	..	833.4	823.8	715.6	810.1	737.1	663.5	653.8	654.5	917.5	854.4	881.1	742.3	A
प	..	611.0	694.4	550.5	807.3	730.7	468.7	435.2	617.8	1005.6	978.6	991.3	546.1	P
य	..	733	843	769	997	991	706	666	944	1096	1145	1125	736	Y

ओरिसा														Orisa	
अ	..	172.4	216.1	252.9	258.5	312.9	348.4	348.4	387.3	375.9	371.4	397.8	356.4	..	A
प	..	231.0	292.1	333.1	399.4	484.8	493.8	496.0	490.0	496.3	461.2	521.0	497.1	..	P
य	..	1340	1352	1317	1545	1549	1417	1424	1265	1320	1242	1310	1395	..	Y
पंजाब														Punjab	
अ	..	83.0	92.0	78.0	58.0	45.2	45.0	43.0	32.0	19.0	15.0	10.0	12.0	..	A
प	..	104.0	90.0	63.0	42.0	45.0	43.3	42.0	23.0	18.0	18.0	8.0	12.0	..	P
य	..	1253	978	808	724	996	962	977	719	947	1200	800	1000	..	Y
राजस्थान														Rajasthao	
अ	..	212.1	161.0	185.8	183.3	252.5	245.1	201.8	227.3	234.5	276.2	231.3	248.3	..	A
प	..	85.9	107.7	106.3	173.9	172.6	149.7	130.5	137.9	260.0	214.0	218.0	198.2	..	P
य	..	405	669	572	949	684	611	647	607	1109	775	942	798	..	Y
तामिळनाडू														Tamilnadu	
अ	..	788.5	1013.1	911.6	956.2	960.0	932.0	897.0	1099.9	1044.1	1080.8	939.8	1099.2	..	A
प	..	679.8	1237.9	853.3	981.8	986.3	1176.0	1092.6	1259.0	1253.4	1246.2	1151.3	1517.6	..	P
य	..	862	1222	936	1027	1027	1262	1218	1145	1200	1153	1225	1381	..	Y
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh	
अ	..	190.5	261.4	297.0	233.0	185.1	124.3	122.8	114.9	133.5	156.0	151.6	126.1	..	A
प	..	133.5	253.8	184.9	151.1	88.5	105.3	110.6	74.7	130.6	141.8	109.6	102.3	..	P
य	..	701	971	623	648	478	847	901	650	978	909	723	811	..	Y
इतर														Others	
अ	..	12.0	12.9	15.8	17.1	21.8	20.8	24.1	31.5	32.2	32.5	32.2	32.9	..	A
प	..	11.3	11.1	10.8	17.7	21.3	22.9	27.8	39.9	40.6	39.9	39.1	43.0	..	P
य	..	942	681	684	1035	977	1101	1154	1267	1261	1228	1214	1307	..	Y
अखिल भारत														All India	
अ	..	6801.3	7428.7	7215.3	7538.7	7168.0	7124.8	6982.1	6844.0	8528.6	8710.2	8297.2	8667.9	..	A
प	..	5005.0	7223.0	5282.3	7085.5	6435.9	5121.3	5875.4	5853.6	9658.5	8100.7	7622.4	7094.6	..	P
य	..	736	972	732	940	898	719	841	855	1132	930	919	818	..	Y

तबता सखीस-वालू
TABLE XXVI-Contd.

एरंडी
Casterseed

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये A-Area in thousand hectares
प-उत्पादन हजार टनामध्ये P-Production in thousand tonnes
य-हेक्टरी उत्पन्न कि. गॅ. मध्ये Y-Yield in Kg. per hectare

राज्य 1	१९८०-८१ 1980-81 2	८१-८२ 1981-82 3	८२-८३ 1982-83 4	८३-८४ 1983-84 5	८४-८५ 1984-85 6	८५-८६ 1985-86 7	८६-८७ 1986-87 8	८७-८८ 1987-88 9	८८-८९ 1988-89 10	८९-९० 1989-90 11	९०-९१ 1990-91 12	९१-९२ 1991-92 13	STATE
आंध्र प्रदेश													Andhra Pradesh
अ	264.3	273.4	293.1	315.3	293.5	294.0	273.1	310.8	334.3	340.0	343.6	344.0	A
प	26.3	56.8	68.1	65.7	55.9	54.6	47.9	72.5	69.9	85.1	86.2	92.0	P
य	100	208	232	208	190	186	175	233	209	250	251	275	Y
गुजरात													Gujarat
अ	135.8	175.2	184.8	202.2	258.2	239.9	208.8	68.1	191.3	242.2	345.1	278.1	A
प	132.0	196.9	225.2	281.1	348.6	202.3	129.3	69.8	289.0	350.0	551.4	425.1	P
य	972	1124	1219	1390	1350	843	619	1025	1511	1445	1598	1529	Y
कर्नाटक													Karnataka
अ	26.6	25.8	24.3	25.8	30.4	28.5	29.4	28.4	28.4	26.7	21.8	24.9	A
प	14.4	18.6	16.3	21.8	24.0	18.8	24.3	22.0	22.8	24.3	16.2	25.0	P
य	541	721	671	845	789	660	827	775	803	910	743	1004	Y
ओरिसा													Orisa
अ	43.8	44.8	41.6	42.0	44.4	38.3	35.0	34.1	32.9	32.4	30.8	28.6	A
प	22.8	25.9	22.3	22.7	27.0	21.1	17.9	18.2	17.9	20.7	19.0	15.1	P
य	521	578	536	540	608	551	511	534	544	639	617	528	Y
इतर													Others
अ	27.0	38.3	36.4	38.1	44.1	35.9	31.3	38.1	44.4	60.9	66.1	46.2	A
प	8.9	11.8	12.7	11.2	14.2	11.5	10.9	12.7	15.9	37.0	43.1	19.5	P
य	330	308	349	346	322	320	348	333	358	608	652	422	Y
अखिल भारत													All India
अ	497.5	557.5	580.2	623.4	670.6	636.6	577.6	479.5	631.3	702.2	807.4	711.8	A
प	204.4	310.0	344.6	404.5	469.7	308.3	230.3	195.2	415.5	517.1	715.9	576.7	P
य	411	556	594	649	700	484	399	407	658	736	887	810	Y

तबता सञ्चाल-बाल
TABLE XXVI—Contd.

तीळ
Sesamum

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प-उत्पादन हजार टनांत
य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये

A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	१९८०-८१	८१-८२	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
आंध्र प्रदेश	..												Andhra Pradesh
अ	184.6	172.0	164.4	173.9	142.1	152.3	177.4	167.1	168.4	145.5	161.7	184.2	A
प	30.7	29.0	26.1	26.9	25.2	30.7	31.2	22.3	18.1	15.4	34.1	40.8	P
य	166	169	159	155	177	202	176	133	107	106	211	221	Y
गुजरात	..												Gujarat
अ	91.5	105.2	128.0	126.8	144.0	126.8	132.5	86.8	154.5	175.1	238.5	238.2	A
प	25.7	40.2	31.6	46.1	49.9	19.6	12.2	0.9	88.8	67.9	67.9	45.3	P
य	281	382	247	364	347	155	92	10	575	388	285	190	Y
कर्नाटक	..												Karnataka
अ	118.4	112.1	118.3	125.4	114.2	124.4	127.6	162.4	200.1	152.4	141.5	163.3	A
प	39.7	30.1	29.5	39.6	33.6	39.7	37.1	69.9	76.8	55.3	39.9	55.2	P
य	335	269	249	316	294	319	291	430	384	363	282	338	Y
मध्य प्रदेश	..												Madhya Pradesh
अ	250.0	270.4	257.2	258.9	259.6	233.0	209.0	206.9	217.8	236.7	226.1	217.4	A
प	39.0	49.8	28.4	7.0	43.7	46.7	19.8	43.9	57.5	73.8	50.7	35.3	P
य	156	184	110	182	168	200	95	212	264	312	224	162	Y
महाराष्ट्र	..												Maharashtra
अ	191.4	178.2	198.5	204.9	220.9	227.2	216.0	255.8	379.7	316.5	288.2	280.4	A
प	36.0	31.8	46.6	51.0	52.0	49.9	49.3	64.7	77.5	63.2	75.2	57.2	P
य	188	178	235	249	235	220	228	253	204	200	261	204	Y
ओरिसा	..												Orisa
अ	156.5	230.4	236.9	314.0	236.9	278.3	282.9	286.1	307.0	335.4	337.0	345.2	A
प	73.8	123.4	123.3	143.2	106.7	144.5	144.0	146.0	168.2	193.1	176.9	123.8	P
य	472	536	520	456	45	519	509	510	548	576	525	359	Y

सकता सध्वीस-चालू
TABLE XXVI—Contd.

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
राजस्थान														Rajasthan
अ	..	427.7	425.1	448.7	377.4	418.4	520.0	341.0	212.5	322.3	439.1	582.5	691.6	A
प	..	33.8	49.9	40.7	65.4	73.2	27.0	7.0	9.3	61.6	126.1	187.9	117.6	P
य	..	79	117	91	173	175	52	21	43	191	287	323	170	Y
तामिळनाडू														Tamilnadu
अ	..	100.8	131.7	110.0	121.3	99.8	113.7	107.7	137.2	159.4	137.5	139.6	149.4	A
प	..	33.2	45.2	26.8	35.9	35.7	45.6	32.4	41.9	46.6	35.4	35.4	59.1	P
य	..	329	343	244	296	358	401	301	305	292	257	254	396	Y
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh
अ	..	751.2	754.0	356.1	319.8	310.6	278.0	391.1	385.0	373.2	273.1	286.9	135.0	A
प	..	55.2	96.1	109.1	12.8	16.7	16.8	13.8	13.2	14.7	21.3	19.6	21.7	P
य	..	73	127	306	40	54	60	35	34	39	78	68	161	Y
पश्चिम बंगाल														West Bengal
अ	..	108.1	122.5	114.4	94.8	76.4	74.8	86.9	165.8	69.3	87.1	99.3	122.7	A
प	..	47.7	63.8	60.2	54.4	47.1	44.0	62.5	139.1	39.4	62.6	86.9	108.2	P
य	..	441	521	526	574	616	588	719	839	569	719	875	882	Y
इतर														Others
अ	..	91.7	91.5	84.2	86.4	94.5	88.9	91.7	87.7	96.2	98.1	93.3	99.4	A
प	..	30.8	30.9	29.4	36.5	36.9	36.5	38.4	31.9	32.6	31.0	35.1	41.7	P
य	..	336	338	349	422	390	411	419	364	339	352	376	420	Y
अखिल भारत														All India
अ	..	2471.9	2593.2	2216.7	2203.6	2117.4	2217.4	2163.8	2153.3	2447.9	2386.5	2594.6	2626.8	A
प	..	445.8	590.2	551.7	558.8	520.7	501.0	447.7	583.1	681.8	745.1	809.6	705.9	P
य	..	180	228	249	254	246	226	207	271	279	312	312	269	Y

सबता सखीस-वालू TABLE XXVI-Contd.

सरसू व मोहरी
Rapeseed & Mustard.

अ-क्षेत्र हज़ार हेक्टरमध्ये A—Area in thousand hectares
प-उत्पादन हज़ार टनामध्ये P—Production in thousand tonnes
य-हेक्टरी उत्पन्न किलोग्रॅममध्ये Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	१९८०-८१	८१-८२	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	STATE	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
आसाम	..	213.0	224.0	267.8	286.1	319.8	291.0	309.6	337.5	323.4	303.7	294.9	303.3	Assam
अ	..	102.4	102.7	125.4	142.5	123.5	137.7	149.0	167.5	154.5	135.2	157.9	177.7	A
प	..	481	458	468	498	386	473	481	496	478	445	535	586	P
य	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Y
बिहार	..	85.7	74.9	86.5	89.3	90.1	85.8	83.8	81.9	82.0	100.3	109.1	104.1	Bihar
अ	..	39.4	46.4	45.3	67.6	66.9	62.4	55.2	60.8	63.2	82.4	83.2	109.0	A
प	..	460	619	524	757	743	727	659	742	771	822	763	1047	P
य	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Y
गुजरात	..	119.2	179.7	171.4	173.6	195.3	192.4	181.7	182.7	241.6	305.7	416.7	393.2	Gujarat
अ	..	55.0	78.3	211.2	235.9	239.3	208.9	234.9	184.4	329.1	356.1	419.6	458.2	A
प	..	461	436	1232	1359	1225	1086	1293	1009	1362	1165	1007	1165	P
य	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Y
हरियाणा	..	301.0	202.0	165.0	195.0	311.0	342.0	276.0	328.0	383.0	429.0	471.0	638.0	Haryana
अ	..	179.0	141.0	111.0	157.0	296.0	274.0	216.0	329.0	480.0	424.0	629.0	662.0	A
प	..	595	698	673	805	952	801	783	1003	1253	888	1335	1038	P
य	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Y
जम्मू व काश्मिर	..	42.3	43.1	46.6	51.4	55.1	61.7	52.1	52.5	52.5	59.3	59.3	59.8	Jammu & Kashmir
अ	..	59.8	64.0	47.6	51.8	54.5	63.8	54.0	25.8	25.8	40.4	40.4	36.4	A
प	..	1414	1485	1021	1008	989	1034	1036	491	491	681	681	609	P
य	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Y
मध्य प्रदेश	..	236.0	291.3	278.2	311.9	355.1	338.2	331.2	440.4	477.5	450.3	506.2	606.0	Madhya Pradesh
अ	..	143.2	158.9	139.6	232.0	242.5	182.0	207.7	328.7	430.2	343.3	459.6	500.0	A
प	..	607	545	502	744	683	538	627	746	901	762	908	825	P
य	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Y
ओरिसा	..	162.1	162.1	123.7	106.5	117.4	146.5	173.6	143.0	135.5	141.1	162.1	174.7	Orisa
अ	..	72.4	72.4	56.9	50.7	52.6	80.6	65.1	64.9	66.3	71.2	81.7	99.2	A
प	..	447	447	460	476	448	550	375	454	489	505	504	568	P
य	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Y

तफता सव्वीस-चालू TABLE XXVI-Contd.
सरसू व मोहरी-चालू Rapeseed & Mustard--Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
पंजाब													Punjab	
अ	..	146.0	108.0	85.0	83.0	137.6	146.0	128.0	208.0	114.0	93.0	73.0	92.0	.. A
प	..	77.0	72.0	64.0	73.0	148.0	148.0	118.0	209.0	120.0	84.0	73.0	94.0	.. P
य	..	527	667	753	880	1076	1014	922	1005	1053	903	1000	1022	.. Y
राजस्थान														Rajasthan
अ	..	362.5	651.2	607.0	820.0	1080.6	1014.8	851.7	1372.7	1527.3	1578.1	2041.8	2392.8	.. A
प	..	248.5	458.3	443.5	648.2	874.0	664.9	691.3	1030.4	1439.7	1335.7	1737.9	2235.8	.. P
य	..	686	704	731	790	809	655	812	751	943	846	851	934	.. Y
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh
अ	..	2276.2	2258.0	1776.0	1519.1	1027.5	1069.3	973.5	1029.4	1045.0	1064.3	1124.0	1290.7	.. A
प	..	1229.2	1073.6	848.9	813.8	785.0	658.9	594.6	680.4	902.5	880.7	1079.2	1132.4	.. P
य	..	540	475	478	536	764	616	611	661	864	827	960	877	.. Y
पश्चिम बंगाल														West Bengal
अ	..	131.1	163.3	170.9	189.3	244.7	231.6	294.9	379.9	378.5	363.1	378.1	412.3	.. A
प	..	79.2	94.7	91.0	113.0	164.0	163.4	176.9	334.0	327.1	324.7	336.1	307.1	.. P
य	..	604	580	532	597	670	706	600	879	864	894	889	745	.. Y
हतर														Others
अ	..	37.8	41.7	48.6	48.3	52.7	60.6	62.5	63.2	71.9	79.1	86.2	86.5	.. A
प	..	19.2	19.2	22.8	22.6	26.7	35.9	42.0	39.6	38.4	47.6	54.5	50.7	.. P
य	..	508	460	469	468	507	593	672	627	534	602	632	586	.. Y
अखिल भारत														All India
अ	..	4112.9	4399.3	3826.7	3873.5	3986.9	3979.9	3718.6	4619.2	4832.2	4967.0	5722.4	6553.4	.. A
प	..	2304.3	2381.5	2207.2	2608.1	3073.0	2680.5	2604.7	3454.5	4376.8	4125.3	5152.1	5862.5	.. P
य	..	560	541	577	673	771	674	700	748	906	831	900	895	.. Y

तबता सव्धीस-कंठू
TABLE XXVI-Contd.

राज्य 1	१९८०-८१	८१-८२	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	STATE	
	1980-81	1981-82	1982-83	1983-84	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	1989-90	1990-91	1991-92		
जवस Linseed	अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये प-उत्पादन हजार टनामध्ये य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रं. मध्ये												A-Area in thousand hectares P-Production in thousand tonnes Y-Yield in kg. per hectare	
बिहार	Bihar												Bihar	
अ	97.2	90.6	87.9	90.7	86.3	85.2	85.1	76.6	71.4	76.1	77.6	71.3	..	A
प	41.0	38.4	43.0	42.6	44.1	37.6	41.8	35.1	32.3	34.0	40.0	34.2	..	P
य	422	424	489	470	511	441	491	458	452	447	515	480	..	Y
कर्नाटक	Karnataka												Karnataka	
अ	63.2	63.1	55.8	49.2	55.0	41.2	44.9	44.1	40.8	39.0	33.5	25.9	..	A
प	13.9	15.8	10.0	10.9	8.2	4.0	9.8	11.5	5.9	9.9	7.0	8.2	..	P
य	220	250	179	222	149	97	218	261	145	254	209	317	..	Y
मध्य प्रदेश	Madhya Pradesh												Madhya Pradesh	
अ	508.4	571.9	554.6	584.7	574.5	620.6	469.4	484.9	481.1	438.3	461.7	374.3	..	A
प	114.4	120.1	129.8	164.3	127.0	138.4	124.9	178.9	131.8	125.3	121.9	110.8	..	P
य	225	210	234	281	221	223	266	369	274	286	264	296	..	Y
महाराष्ट्र	Maharashtra												Maharashtra	
अ	248.5	251.6	245.1	257.3	248.7	247.4	216.2	218.6	215.6	218.5	226.9	132.4	..	A
प	52.2	57.7	52.5	64.9	61.8	54.0	39.1	55.6	55.7	50.3	47.2	19.9	..	P
य	210	229	214	252	248	218	181	254	258	230	208	150	..	Y
ओरिसा	Orisa												Orisa	
अ	36.3	37.0	25.1	32.9	36.0	30.6	31.9	38.8	36.7	37.1	35.0	34.3	..	A
प	15.6	15.8	10.7	14.5	12.7	13.6	13.2	14.7	17.7	15.2	14.4	15.8	..	P
य	430	427	426	441	353	444	414	379	482	410	411	461	..	Y
राजस्थान	Rajasthan												Rajasthan	
अ	39.5	85.3	74.1	89.5	106.2	99.5	40.8	41.1	61.9	39.6	46.3	38.2	..	A
प	13.1	28.6	27.1	45.1	37.3	36.0	13.4	16.7	25.0	11.0	18.6	18.1	..	P
य	332	335	366	504	351	362	328	406	404	278	402	474	..	Y

तबता सव्वीस-चालू
TABLE XXVI-Contd.
जवस-Linseed

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
															Uttar Pradesh
उत्तर प्रदेश															.. A
अ ..	584.2	636.3	268.1	290.4	205.0	222.3	220.4	204.3	252.5	243.0	236.3	179.1		.. P	
प ..	145.5	183.2	74.3	74.1	73.1	70.5	60.2	69.2	79.0	70.0	80.0	75.0		.. Y	
य ..	249	288	277	255	357	317	273	339	313	288	339	419			
															West Bengal
पश्चिम बंगाल															.. A
अ ..	67.8	55.1	65.2	62.5	52.6	48.8	21.6	18.7	16.8	11.7	8.5	10.2		.. P	
प ..	19.4	13.6	17.6	18.7	14.6	13.0	6.8	5.1	6.4	3.1	1.8	2.6		.. Y	
य ..	286	247	270	299	278	266	315	273	381	265	212	255			
															Others
इतर															.. A
अ ..	28.2	29.3	28.1	30.1	30.9	28.1	25.0	23.6	22.1	21.1	22.5	20.5		.. P	
प ..	7.9	9.3	10.4	9.2	10.2	9.1	7.4	6.5	7.0	6.1	7.6	7.4		.. Y	
य ..	280	317	370	306	330	324	296	275	317	322	338	361			
															All India
अखिल भारत															.. A
अ ..	1673.3	1820.2	1404.0	1487.3	1395.2	1423.7	1155.3	1150.7	1198.9	1124.4	1148.3	886.2		.. P	
प ..	423.0	482.5	375.4	444.3	389.0	376.2	316.6	393.3	360.8	325.6	338.5	292.0		.. Y	
य ..	253	265	267	299	279	264	274	342	301	290	295	329			

तक्ता सञ्चाल-चालू TABLE XXVI-Contd.

राज्य	कारळे Nigerseed												STATE	
	८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
													Andhra Pradesh	
अंध्र प्रदेश	..	10.6	9.0	7.0	8.4	11.3	12.6	13.7	14.0	13.7	15.2	11.8	18.8	.. A
अ	..	2.5	3.1	2.2	2.7	1.3	2.7	3.1	3.5	3.3	6.0	7.1	8.5	.. P
प	..	557	236	344	321	115	214	266	250	241	३३९५	६०२	४५२	.. Y
य														Bihar
बिहार	..	47.9	45.1	32.9	37.4	36.0	37.1	36.1	33.8	34.6	30.6	31.3	28.7	.. A
अ	..	17.7	16.6	12.6	14.4	13.7	13.6	13.5	11.0	13.7	11.2	15.5	12.5	.. P
प	..	370	368	383	385	381	367	374	325	396	366	495	436	.. Y
य														Karnataka
कर्नाटक	..	54.8	57.7	54.4	59.8	64.5	54.8	51.0	51.4	53.5	55.0	43.2	51.0	.. A
अ	..	9.6	10.1	9.6	10.7	11.4	9.8	9.0	9.4	10.0	10.5	7.9	9.1	.. P
प	..	175	175	176	179	177	179	176	183	187	191	183	178	.. Y
य														Madhya Pradesh
मध्य प्रदेश	..	224.7	225.1	218.0	212.9	219.1	227.8	220.9	220.1	222.3	217.4	225.0	212.0	.. A
अ	..	32.5	40.7	38.4	45.4	34.3	49.2	32.1	44.2	44.0	41.4	47.8	28.2	.. P
प	..	145	181	176	213	157	216	145	201	198	90	212	133	.. Y
य														Maharashtra
महाराष्ट्र	..	102.0	101.0	86.7	95.1	96.8	95.9	87.3	121.9	82.5	103.9	111.0	116.6	.. A
अ	..	17.9	24.1	14.2	20.3	22.6	20.7	10.8	26.2	20.0	21.0	25.7	16.0	.. P
प	..	175	239	164	213	233	216	124	215	242	202	232	137	.. Y
य														Orisa
ओरिसा	..	158.1	163.9	98.0	180.6	156.5	201.2	171.5	192.1	191.3	192.9	180.4	206.3	.. A
अ	..	65.8	64.6	40.5	81.2	62.3	94.0	60.5	82.8	84.2	93.5	83.7	101.7	.. P
प	..	416	394	413	450	398	467	353	431	440	485	464	493	.. Y
य														Dadra & Nagar Haveli
दादरा व नगर-हवेली	..	0.6	0.3	0.2	0.4	0.4	0.3	0.3	0.5	0.5	0.4	0.3	0.2	.. A
अ	..	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1	.. P
प	..	167	333	500	250	250	338	333	200	200	500	333	500	.. Y
य														All India
संखिल भारत	..	598.7	603.6	497.9	599.3	590.0	635.0	586.9	639.1	604.3	621.6	615.6	640.4	.. A
अ	..	146.1	160.2	117.6	176.3	148.0	192.3	131.2	179.3	177.7	186.5	191.1	179.5	.. P
प	..	244	265	236	294	251	303	224	281	294	300	310	280	.. Y
य														

तृणसस-जल
TABLE XXVI-Contd.

राज्य 1	करसई Safflower												STATE	
	१९८०-८१ 1980-81	८१-८२ 1981-82	८२-८३ 1982-83	८३-८४ 1983-84	८४-८५ 1984-85	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92		
आंध्र प्रदेश													Andhra Pradesh	
अ	..	34.9	43.1	55.1	56.3	51.4	44.6	33.8	31.8	23.6	22.6	20.7	19.4	.. A
प	..	5.5	14.9	18.6	15.7	13.7	10.8	9.4	13.9	7.7	7.3	7.2	6.9	.. P
य	..	158	346	338	279	267	242	278	437	326	323	348	356	.. Y
कर्नाटक														Karnataka
अ	..	157.8	157.1	172.7	200.0	250.2	241.8	268.3	304.4	194.8	198.3	167.8	155.3	.. A
प	..	80.9	79.6	96.9	108.8	135.0	85.8	143.2	118.0	104.8	118.0	62.9	71.5	.. P
य	..	513	507	561	544	540	355	534	388	538	595	375	460	.. Y
महाराष्ट्र														Maharashtra
अ	..	519.9	542.2	547.2	568.1	610.5	619.0	583.7	708.0	589.9	615.8	628.1	321.1	.. A
प	..	245.6	324.4	277.6	373.3	364.1	248.7	197.5	327.8	330.23	59.5	255.3	122.5	.. P
य	..	472	598	507	657	596	402	338	463	560	584	406	382	.. Y
इतर														Others
अ	..	7.3	6.1	7.1	6.9	6.0	5.9	6.4	7.7	7.2	5.6	4.6	5.3	.. A
प	..	3.1	2.6	2.8	3.1	2.4	2.6	2.4	2.5	2.2	1.7	1.4	1.9	.. P
य	..	425	426	394	449	400	441	375	325	306	304	304	358	.. Y
अखिल भारत														All India
अ	..	719.9	748.5	782.1	831.3	918.1	911.3	892.2	1051.9	815.5	842.3	821.2	501.1	.. A
प	..	335.1	421.5	395.9	500.9	515.2	347.9	352.5	462.2	444.9	486.5	326.8	202.8	.. P
य	..	465	563	506	603	561	382	395	439	546	578	398	405	.. Y

तक्ता सव्वीस-चालू
TABLE XXVI-Contd.

कापूस (रुई)
Cotton (lint)

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प-उत्पादन हजार गाठीत
(प्रत्येक गासडी १७० किलोची)
य-हेक्टररी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये)

A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand bales of
170 Kg. each
Y—Yield in Kg./Ha.

राज्य	१९८०-८१	८१-८२	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
आंध्र प्रदेश													Andhra Pradesh
अ	.. 419.2	473.3	443.0	477.2	553.6	619.7	411.0	574.0	628.2	649.7	657.0	706.5	.. A
प	.. 750.0	663.4	624.0	1018.7	984.4	743.1	609.3	536.8	565.6	931.7	1101.6	1298.5	.. P
य	.. 304	238	239	363	302	204	252	159	153	244	285	312	.. Y
गुजरात													Gujarat
अ	.. 1572.2	1530.7	1496.2	1399.0	1383.4	1404.0	1366.2	718.7	1090.9	1187.2	921.0	1135.2	.. A
प	.. 1713.7	2095.3	1547.5	1444.5	2068.8	1986.7	1093.4	295.3	1469.9	1755.5	1322.9	1180.7	.. P
य	.. 185	233	176	176	254	241	136	70	229	251	244	177	.. Y
हरयाणा													Haryana
अ	.. 317.0	327.0	397.0	410.0	295.0	344.0	379.0	417.0	433.0	468.0	489.0	509.0	.. A
प	.. 650.0	680.0	840.0	575.0	610.0	645.0	901.0	690.0	845.0	1183.0	1150.0	1350.0	.. P
य	.. 349	354	360	238	352	368	404	281	332	430	400	451	.. Y
कर्नाटक													Karnataka
अ	.. 956.2	1040.2	932.1	904.6	833.6	674.4	414.2	475.6	654.4	697.3	595.9	586.1	.. A
प	.. 469.3	620.6	520.4	725.3	787.0	549.3	448.0	543.3	895.8	923.1	654.1	795.2	.. P
य	.. 83	101	95	136	160	138	184	194	233	225	187	231	.. Y
मध्य प्रदेश													Madhya Pradesh
अ	.. 594.6	613.6	579.9	544.4	525.4	535.9	522.7	504.8	561.9	576.8	587.1	560.3	.. A
प	.. 267.7	334.2	316.6	210.2	269.1	286.1	240.1	285.1	354.1	411.8	380.5	245.8	.. P
य	.. 77	93	93	66	87	91	78	96	107	121	110	75	.. Y
महाराष्ट्र													Maharashtra
अ	.. 2667.1	2709.6	2648.0	2685.2	2684.5	2753.0	2692.6	2517.7	2627.7	2635.5	2730.2	2724.2	.. A
प	.. 1268.6	1464.8	1608.5	814.0	1466.9	1989.9	888.7	1467.6	1373.3	2211.4	1880.3	1155.1	.. P
य	.. 81	92	103	52	93	123	56	99	89	143	117	72	.. Y
पंजाब													Panjab
अ	.. 648.0	683.0	724.0	650.0	472.4	559.6	567.0	621.0	758.0	732.0	701.0	660.0	.. A
प	.. 1178.0	1270.0	1218.0	707.0	1241.0	1403.0	1691.0	1859.0	2118.0	2454.0	1909.0	2357.0	.. P
य	.. 309	316	286	185	447	426	507	509	475	570	463	607	.. Y

तपता सव्वीस-चालू
TABLE XXVI—Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
राजस्थान													Rajasthan	
अ	..	357.0	379.7	396.7	416.1	335.0	333.1	364.5	343.9	299.4	434.2	454.6	474.5	.. A
प	..	388.3	425.4	554.0	578.9	441.3	474.4	698.6	218.0	600.8	986.4	918.3	845.2	.. P
य	..	185	190	237	237	224	242	326	108	341	386	343	303	.. Y
तामिळनाडू														Tamilnadu
अ	..	222.5	239.6	190.5	177.8	253.2	254.3	185.7	243.7	243.7	267.5	217.2	264.3	.. A
प	..	264.6	277.7	248.1	262.0	585.0	484.7	277.9	436.6	476.2	511.7	392.7	437.2	.. P
य	..	202	197	221	251	393	324	254	305	332	325	307	281	.. Y
उत्तर प्रदेश														Urttar Pradesh
अ	..	41.0	30.2	35.4	29.8	20.0	28.3	21.9	20.3	20.9	19.2	15.7	13.2	.. A
प	..	30.6	22.4	28.3	19.6	22.2	26.7	23.9	21.7	16.7	18.4	17.3	14.1	.. P
य	..	127	126	136	112	189	160	186	182	136	163	187	182	.. Y
इतर														Others
अ	..	39.0	38.3	28.0	26.9	26.0	26.4	23.2	22.6	24.5	27.4	26.8	28.1	.. A
प	..	29.2	30.0	29.0	31.3	30.9	38.1	33.3	28.6	28.3	34.8	32.6	35.1	.. P
य	..	127	133	176	198	202	245	244	215	196	216	207	212	.. Y
अखिल भारत														All India
अ	..	7823.4	8057.4	7870.8	7721.0	7382.1	7532.7	6948.0	6459.3	7342.6	7694.8	7395.5	7661.4	.. A
प	..	7010.0	7883.8	7534.4	6386.5	8506.6	8727.0	6905.2	6382.0	8743.7	11421.8	9759.3	9713.9	.. P
य	..	152	166	163	141	196	197	169	168	202	252	224	216	.. Y

तबता सव्वीस-त्रालु
TABLE XXVI—Contd.

राज्य 1	ऊस Sugarcane												STATE	
	१९८०-८१ 1980-81 2	८१-८२ 1981-82 3	८२-८३ 1982-83 4	८३-८४ 1983-84 5	८४-८५ 1984-85 6	८५-८६ 1985-86 7	८६-८७ 1986-87 8	८७-८८ 1987-88 9	८८-८९ 1988-89 10	८९-९० 1989-90 11	९०-९१ 1990-91 12	९१-९२ 1991-92 13		
													Andhra Pradesh	
अ	..	132.4	179.7	169.7	141.5	137.7	133.2	137.8	143.3	153.9	158.0	179.4	202.2	.. A
प	..	10053.9	14961.5	12606.3	9742.9	9791.1	9674.6	8807.6	9490.2	10766.6	11134.0	12534.71	15056.7	.. P
य	..	75936	83258	74286	68854	71105	72632	63916	66226	69958	70468	69870	74464	.. Y
													Assam	
अ	..	48.1	49.4	49.4	49.2	53.0	47.8	46.5	43.2	41.7	38.8	35.8	37.8	.. A
प	..	1723.2	2152.5	2075.9	2159.0	2687.2	1971.4	2116.9	1882.8	1864.4	1666.5	1522.0	1454.0	.. P
य	..	35825	43573	42022	43882	50702	41243	45525	43583	44710	42951	42514	38466	.. Y
													Bihar	
अ	..	110.8	123.6	130.4	127.6	111.8	119.0	112.0	119.6	126.9	124.6	148.7	144.9	.. A
प	..	3480.4	4180.4	4463.7	3884.6	3736.9	4001.0	3729.0	4545.7	5482.8	6694.1	7805.3	7076.6	.. P
य	..	31412	33822	34231	30444	33425	33622	33295	38008	43206	53725	52490	48838	.. Y
													Gujrat	
अ	..	74.9	84.3	95.2	102.6	103.3	90.8	69.2	81.7	93.7	106.0	118.3	120.2	.. A
प	..	4435.2	5022.8	6695.4	7746.3	7582.3	6489.6	5565.9	6077.8	7907.1	9159.8	10599.7	10239.4	.. P
य	..	59215	59582	70330	75500	73401	71471	80432	74392	84387	86413	89600	85186	.. Y
													Haryana	
अ	..	115.0	147.0	147.0	134.0	124.0	106.0	124.0	142.0	131.0	126.0	147.0	161.0	.. A
प	..	4660.0	5840.0	5500.0	5930.0	5190.0	5150.0	6740.0	5240.0	6580.0	6750.0	7750.0	9000.0	.. P
य	..	40522	39728	37415	44254	41855	48585	54355	36901	50229	53571	52721	55901	.. Y
													Karnataka	
अ	..	156.5	175.3	187.1	172.7	172.0	171.5	180.8	202.5	239.6	264.9	256.8	285.3	.. A
प	..	12421.0	14286.0	14916.0	12830.0	13392.0	13815.0	14854.0	17580.0	18733.0	21210.0	19443.0	24117.0	.. P
य	..	79367	81495	79722	74233	77860	80554	82157	86815	78184	80068	75713	84532	.. Y
													Madhya Pradesh	
अ	..	39.1	42.6	47.2	44.6	42.6	37.2	45.6	47.2	43.9	38.7	48.4	46.2	.. A
प	..	1071.2	1209.6	1356.4	1476.5	1390.2	1217.6	1645.9	1603.9	1644.2	1371.6	1714.0	1646.3	.. P
य	..	27396	28394	28737	33105	32634	32731	36094	33981	37453	35442	35413	35634	.. Y

तक्ता सव्वीस-समाप्त TABLE XXVI-Concl'd.

ऊस Sugarcane

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	STATE	
महाराष्ट्र													Maharashtra	
अ	..	255.5	297.1	325.8	294.0	292.6	265.3	279.9	291.9	314.3	383.1	444.0	453.3	.. A
प	..	23590.6	28779.6	31360.3	26549.1	26367.4	23705.6	24091.3	24983.6	25499.6	34008.3	38416.2	36186.6	.. P
य	..	92331	96868	96256	90303	90114	89354	86071	85590	81131	88771	86523	79829	.. Y
ओरीसा													Orrisa	
अ	..	48.6	50.0	51.2	42.3	57.0	57.8	45.5	42.3	47.0	47.5	49.0	42.5	.. A
प	..	3060.0	3220.0	3169.4	2861.9	3700.0	3700.0	2785.6	2785.7	3200.2	3325.0	3549.0	2744.6	.. P
य	..	62963	64400	61902	67657	64912	64014	61222	65856	68089	70000	72429	64579	.. Y
पंजाब													Panjab	
अ	..	71.0	106.0	104.0	84.0	78.7	78.0	97.0	106.0	97.0	103.0	101.0	109.0	.. A
प	..	3920.0	6120.0	6340.0	5530.0	4920.0	5050.0	6110.0	5820.0	6000.0	6500.0	5592.0	6920.0	.. P
य	..	55211	57736	60962	65833	62516	64744	62990	54906	61856	63107	55366	63486	.. Y
राजस्थान													Rajasthan	
अ	..	29.5	37.1	38.1	33.6	30.8	26.5	29.3	26.6	16.1	15.6	22.8	31.2	.. A
प	..	1163.9	1436.8	1429.9	1485.4	1369.3	1009.5	1290.5	948.4	686.3	716.3	1201.1	1360.7	.. P
य	..	39454	38728	37530	44208	44458	38094	44044	35654	42627	45917	52680	43612	.. Y
तामिळनाडू													Tamilnadu	
अ	..	183.0	201.3	174.5	151.7	169.5	191.1	196.4	194.5	220.9	231.6	238.7	238.0	.. A
प	..	18570.0	20208.3	15210.0	13258.2	17594.2	20004.8	21604.7	20765.9	23767.6	23444.5	24579.5	24886.8	.. P
य	..	101475	100388	87163	87397	103801	104682	110004	106766	107594	101228	102972	104566	.. Y
उत्तर प्रदेश													Uttar-Pradesh	
अ	..	1363.4	1651.7	1782.7	1688.0	1543.2	1490.0	1677.7	1801.0	1761.3	1761.3	1855.6	1932.6	.. A
प	..	64204.9	76440.1	81386.7	78243.8	70888.2	73036.8	84736.3	93054.0	88522.7	97422.3	103533.3	111098.2	.. P
य	..	47092	46280	45654	46353	45936	49018	50507	51668	50260	55313	55795	57486	.. Y
पश्चिम बंगाल													West-Bengal	
अ	..	14.3	23.0	31.1	20.3	13.4	12.9	12.5	11.0	16.4	15.1	12.2	17.0	.. A
प	..	867.4	1410.8	1599.6	1022.4	769.9	812.1	757.4	691.5	1162.4	1031.0	859.3	969.3	.. P
य	..	60657	61339	51434	50365	57455	62953	60592	62864	70878	68278	70434	57018	.. Y
तर													Others	
अ	..	24.5	25.2	24.2	23.6	23.6	22.3	24.5	25.8	25.2	23.7	23.8	23.2	.. A
प	..	1026.3	1089.2	1396.0	1356.1	940.5	1010.1	1254.4	1267.4	1219.9	1135.8	1188.0	1238.9	.. P
य	..	41890	43222	57686	57462	39852	45296	51200	49124	48409	47924	49916	53401	.. Y
अखिल भारत													All India	
अ	..	2666.6	3193.3	3357.6	3109.7	2953.2	2849.4	3078.7	3278.6	3328.9	3437.9	3681.5	3844.4	.. A
प	..	154248.0	186357.6	189505.6	174076.2	170319.2	170648.1	186089.5	196736.9	203036.8	225569.2	240287.1	253995.1	.. P
य	..	57844	58359	56441	55978	57673	59839	60444	60006	60992	65612	65269	66069	.. Y

तक्ता सत्तावीस
TABLE XXVII

तक्ता सत्ताबीस

जिल्हानिहाय भाकारमान गटानुसार वृहती खातेदारांची संख्या व त्यांचे वृहतीचे क्षेत्र (सर्वसाधारण वर्ग)
सन १९९०-९१

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा 2	अत्यल्प Marginal (Below 1.00 HA.)		अल्प Small (1.00—1.99 HA.)		कनिष्ठ मध्यम Semi Medium (2.00—3.99 HA.)	
		संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area
1	2						
१	मुंबई	1060	540	76	105	12	36
२	ठाणे	127024	51531	51449	74477	34083	94888
३	रायगड	164043	66254	47492	67313	28179	77862
४	रत्नागिरी	141704	51046	52675	76338	52456	149493
५	सिंधुदुर्ग	148306	45438	35713	51639	30044	85502
	एकूण कोकण विभाग	582137	214809	187405	269872	144774	407781
६	नासिक	116640	61580	117679	173508	101580	282680
७	धुळे	63404	40166	103199	152636	79699	220089
८	जळगाव	98561	58496	131089	189444	93295	257867
	एकूण नासिक विभाग	278605	160242	351967	515588	274574	760636
९	अहमदनगर	239151	127900	213899	312445	157906	432553
१०	पुणे	193970	91455	124316	181011	107609	300154
११	सोलापूर	82748	46819	105975	156264	110940	309604
	एकूण पुणे विभाग	515869	266174	444190	649720	376455	1042311
१२	सातारा	339183	140260	137934	198465	78170	215268
१३	सांगली	196851	87542	95163	136771	71315	197675
१४	कोल्हापूर	296555	113514	84674	119679	46991	127989
	एकूण कोल्हापूर विभाग	832589	341316	317771	454915	196476	540932
१५	औरंगाबाद	82809	48892	117719	172412	92322	252186
१६	जालना	67229	40348	98394	144517	70785	193463
१७	बीड	123486	69913	128670	188790	98176	271975
	एकूण औरंगाबाद विभाग	273524	159153	344783	505719	261283	717624
१८	परभणी	89992	54181	126378	185687	109298	306915
१९	नांदेड	100489	61275	132988	195186	101315	276227
२०	उस्मानाबाद	38421	23330	65198	95758	61788	171989
२१	लातूर	39907	26952	75562	109934	68269	190047
	एकूण लातूर विभाग	268809	165738	400126	586565	340670	945178
२२	बुलढाणा	64013	40908	95309	138574	72644	199860
२३	अकोला	55979	38944	97618	142925	76775	212486
२४	अमरावती	66611	47305	106902	155426	70276	194420
२५	यवतभाळ	11193	7771	95851	141326	92479	252875
	एकूण अमरावती विभाग	197796	134928	395680	578251	312174	859641
२६	बघी	18468	13694	45189	65954	41888	117017
२७	नागपूर	41898	27290	72105	105769	59981	167448
२८	भंडारा	170699	82206	80898	114182	39563	107860
२९	चंद्रपूर	57894	32242	54333	88736	52057	143456
३०	गडचिरोली	36473	19825	33140	47995	25949	69865
	एकूण नागपूर विभाग	325432	175257	285665	422636	219438	605646
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	3274761	1617617	2727587	3983266	2125844	5879749

TABLE XXVII

Districtwise number and Area of operational holdings according to size class of holdings (General category) (क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
year 1990-91 (Area in hectares)

मध्यम Medium (4.00-9.99 HA.)		मोठे Large (10.00 HA. & Above)		एकूण खातेदार Total Holdings		वहिली खात्याचे सरासरी आकारमान Average Size of holdings	District
संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area		
7	41	5	74	1160	796	0.69	Bombay
21139	126891	4724	79116	238419	426903	1.79	Thane
14602	86894	2910	49824	257226	348147	1.35	Raigad
42305	257047	11316	184630	300456	718554	2.39	Ratnagiri
20971	126965	5586	110175	240620	419719	1.74	Sindhudurg
99024	597838	24541	423819	1037881	1914119	1.84	Total Konkan Division
58292	345738	9626	153737	403817	1017243	2.52	Nasik
44657	260267	4278	60635	295237	733793	2.49	Dhule
48139	277863	4678	71492	375762	855162	2.28	Jalgaon
151088	883868	18582	285864	1074816	2606198	2.42	Total Nasik Division
61517	352165	8136	131259	680609	1356322	1.99	Ahmednagar
61079	361792	11848	193372	498822	1127784	2.26	Pune
75590	454145	16444	247705	391697	1214537	3.10	Solapur
198186	1168102	36428	572336	1571128	3698643	2.35	Total Pune Division
30698	176668	4028	83019	590013	813680	1.38	Satara
35249	207395	6152	91179	404730	720562	1.78	Sangli
16901	95675	2003	37580	447124	494437	1.11	Kolhapur
82848	479738	12183	211778	1441867	2028679	1.41	Total Kolhapur Division
42095	241284	4239	59327	339184	774101	2.28	Aurangabad
36930	213503	3205	43840	276543	635671	2.30	Jalna
49833	286998	5374	76196	405539	893872	2.44	Beed
128858	741785	12818	179363	1021266	2303644	2.26	Total Aurangabad Division
60873	346881	4313	60843	390854	954507	2.20	Parbhani
42097	236635	2616	34284	379505	803607	2.12	Nanded
44268	264212	7006	100891	216681	656180	3.09	Usmanabad
43100	252212	5066	67090	231904	646235	2.79	Latur
190338	1099940	19001	263108	1218944	3060529	2.51	Total Latur Division
43520	256644	6108	84707	281594	720693	2.56	Buldhana
50802	304353	8991	123711	290165	822419	2.83	Akola
42433	251298	6568	89856	292790	738305	2.52	Amravati
60191	352998	9725	132739	269439	887709	3.29	Yavatmal
196946	1165293	31392	431013	1133988	3169126	2.79	Total Amravati Division
28051	165500	3912	54502	137508	416667	3.03	Wardha
37002	215193	4467	62805	215453	578505	2.69	Nagpur
14161	79480	1232	17465	306553	401193	1.31	Bhandara
32701	191917	4515	63730	201500	520081	2.58	Chandrapur
11773	67771	1542	21995	108877	227451	2.09	Gadchiroli
123688	719861	15668	220497	969891	2143897	2.21	Total Nagpur Division
1170976	6856425	170613	2587778	9469781	20924835	2.21	Total Maharashtra State

तक्ता सत्तावीस-वाल

जिल्हानिहाय आकारमान गटानुसार व्हिती खातेदारांची संख्या व त्यांचे व्हितीचे क्षेत्र (अनुसूचित जाती)
सन १९९०-९१

अ. नं.	जिल्हा	अत्यल्प Marginal (Below 1.00 HA.)		अल्प Small (1.00-1.99 HA.)		कनिष्ठ मध्यम Semi Medium (2.00-3.99 HA.)	
		संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या Area	क्षेत्र Area
१	मुंबई	22	12	10	11	..	..
२	ठाणे	5674	2152	1769	2585	784	2183
३	रायगड	7885	3099	2122	2981	1186	3302
४	रत्नागिरी	6606	2620	2545	3791	2284	6398
५	सिंधुदुर्ग	7998	2164	1291	1869	877	2456
	एकूण कोकण विभाग	28185	10047	7737	11237	5131	14339
६	नासिक	9659	5040	7613	11075	6008	16593
७	धुळे	2444	1519	3211	4756	2092	5631
८	जळगाव	9601	4905	6737	9547	4218	11210
	एकूण नासिक विभाग	21704	11464	17561	25378	12318	33434
९	अहमदनगर	25661	12977	16581	23737	10676	28729
१०	पुणे	17160	7873	9198	13285	7062	19269
११	सोलापूर	8616	4894	9181	13209	7549	20408
	एकूण पुणे विभाग	51437	25744	34960	50231	25287	68406
१२	सातारा	36224	12316	7228	10233	3533	9611
१३	सांगली	26692	9640	7015	9896	4067	11062
१४	कोल्हापूर	37069	10110	4415	6124	1880	5067
	एकूण कोल्हापूर विभाग	99985	32066	18658	26253	9480	25740
१५	औरंगाबाद	6755	4049	7754	11080	4719	12465
१६	जालना	5575	3509	8047	11683	3724	9688
१७	बीड	7615	4407	7284	10413	3512	9332
	एकूण औरंगाबाद विभाग	19945	11965	23085	33176	11955	31485
१८	परभणी	6382	4146	8209	11960	5161	13943
१९	नांदेड	12411	7411	11589	16743	6285	16336
२०	उस्मानाबाद	3439	2210	5744	8305	3531	9511
२१	लातूर	3392	2307	4818	6826	2862	7635
	एकूण लातूर विभाग	25624	16074	30360	43834	17839	47425
२२	बुलढाणा	9439	6308	12736	18117	7521	20078
२३	अकोला	10441	7314	15473	22416	9024	24420
२४	अमरावती	10396	7623	14481	20708	7017	19081
२५	यवतमाळ	1379	948	10332	15066	7630	20544
	एकूण अमरावती विभाग	31655	22193	53022	76307	31192	84123
२६	वर्धा	2803	2153	6250	9030	4922	13640
२७	नागपूर	7009	4630	11700	17125	8611	23930
२८	भंडारा	28441	13870	10867	14871	3830	10132
२९	चंद्रपूर	10048	5604	7733	11167	6638	18007
३०	गडचिरोली	5520	2715	3936	5510	2450	6526
	एकूण नागपूर विभाग	53821	28972	40486	57703	26451	72235
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	332356	158525	225869	324119	139653	377187

TABLE XXVII—Contd.

Districtwise number and area of Operational Holdings according to size of Holdings (Scheduled Castes)
year 1990-91(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in hectares)

मध्यम Medium (4.00-9.99 HA.)		मोठे Large (10.00 HA. and above)		एकूण खातेदार Total holdings		वहिती खातेदारांचे सरासरी आकारमान Average size of holdings	District
संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area		
0	0	0	0	32	23	0.72	Bombay
532	3235	95	1618	8854	11773	1.33	Thane
506	2912	58	952	11757	13246	1.13	Raigad
1516	8958	253	3836	13204	25603	1.94	Ratnagiri
454	2734	152	2295	10772	11518	1.07	Sindhudurg
3008	17839	558	8701	44619	62163	1.39	Total Konkan Division
2879	16799	407	6430	26566	55937	2.11	Nasik
1270	7564	122	1586	9139	21056	2.30	Dhule
1315	7225	67	839	21938	33726	1.54	Jalgaon
5464	31588	596	8855	57643	110719	1.92	Total Nasik Division
3653	20010	345	4855	56916	90308	1.59	Ahmednagar
3072	17502	423	6770	36915	64699	1.75	Pune
3644	21602	756	11965	29746	72078	2.42	Solapur
10369	59114	1524	23590	123577	227085	1.80	Total Pune Division
1049	5919	129	2559	48163	40638	0.84	Satara
1360	7807	139	1925	39273	40330	1.03	Sangli
690	3822	71	1020	44125	26143	0.59	Kolhapur
3099	17548	339	5504	131561	107111	0.81	Total Kolhapur Division
1650	9268	164	2304	21042	39166	1.86	Aurangabad
1020	5738	65	847	18431	31465	1.71	Jalna
964	5232	42	610	19417	29994	1.54	Beed
3634	20238	271	3761	58890	100625	1.71	Total Aurangabad Division
1703	9422	104	1346	21559	40817	1.89	Parbhani
1599	8694	80	1007	31964	50191	1.57	Nanded
1420	8149	125	1629	14259	29804	2.09	Usmanabad
812	4542	49	647	11933	21957	1.84	Latur
5534	30807	358	4629	79715	142769	1.79	Total Latur Division
2671	14848	171	2221	32538	61572	1.89	Buldhana
3615	20572	358	4575	38911	79297	2.04	Akola
2582	14669	235	2970	34711	65051	1.87	Amravati
3967	22409	414	5480	23722	64447	2.72	Yavatmal
12835	72498	1178	15246	129882	270367	2.08	Total Amravati Division
2652	15220	227	2990	16854	43033	2.55	Wardha
4491	25500	397	5208	32208	76393	2.37	Nagpur
865	4630	47	653	44050	44156	1.00	Bhandara
3256	18621	346	4581	28021	57980	2.07	Chandrapur
760	4216	53	672	12719	19636	1.54	Gadchiroli
12024	68187	1070	14104	133852	241201	1.80	Total Nagpur Division
55967	317819	5894	84390	759739	1262040	1.66	Total Maharashtra State

तथता सत्तावीस-समाप्त

जिल्हानिहाय आकारमान गटानुसार वहिती खातेदारांची संख्या व त्यांचे वहितीचे क्षेत्र (अनुसूचित जमाती)
सन १९९०-९१

अ. क्र.	जिल्हा	अत्यल्प Marginal (BELOW 1.00 HA.)		अल्प Small (1.00-1.99 HA.)		कनिष्ठ मध्यम Semi Medium (2.00-3.99 HA.)	
		संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	29914	14331	17494	25687	11819	33006
३	रायगड	4347	1948	1746	2473	1084	3024
४	रत्नागिरी	1550	636	574	887	519	1455
५	सिंधुदुर्ग	187	55	24	34	50	146
	एकूण कोकण विभाग	35998	16970	19838	29081	13472	37631
६	नासिक	25542	13418	24840	36910	22583	63030
७	धुळे	19095	13323	40142	59519	27684	75309
८	जळगाव	3664	2223	5395	7733	3452	9399
	एकूण नासिक विभाग	48301	28964	70377	104162	53719	147738
९	अहमदनगर	11113	5577	9538	13799	8178	22779
१०	पुणे	12059	5819	8976	13081	6688	18953
११	सोलापूर	1221	734	2015	2972	1947	5220
	एकूण पुणे विभाग	24393	12130	20529	29852	16813	46952
१२	सातारा	1848	613	812	1162	340	919
१३	सांगली	880	417	502	713	332	917
१४	कोल्हापूर	2555	892	564	750	140	391
	एकूण कोल्हापूर विभाग	5283	1922	1878	2625	812	2227
१५	औरंगाबाद	1634	953	2178	3410	1541	4213
१६	जालना	916	558	1180	1705	865	2336
१७	बीड	1383	775	1191	1762	818	2225
	एकूण औरंगाबाद विभाग	3933	2286	4549	6877	3224	8774
१८	परभणी	2778	1694	4651	6849	3539	9691
१९	नांदेड	3970	2532	8248	12345	7134	18739
२०	उस्मानाबाद	957	605	1852	2742	1493	4084
२१	लातूर	573	416	1261	1777	1002	2745
	एकूण लातूर विभाग	8278	5247	16012	23713	13168	35259
२२	बुलढाणा	1397	989	2512	3666	1961	5303
२३	अकोला	2133	1562	4493	6531	3579	9892
२४	अमरावती	3771	2628	8095	11803	7546	21151
२५	यवतमाळ	1337	938	14698	21428	11767	31308
	एकूण अमरावती विभाग	8638	6117	29798	43428	24853	67654
२६	वर्धा	2072	1632	3843	5518	2919	8030
२७	नागपूर	3286	1908	5919	8743	5106	14173
२८	भंडारा	15722	7772	9457	13381	4911	13197
२९	चंद्रपूर	6222	3396	6193	9005	7212	19535
३०	गडचिरोली	10968	6151	12024	17553	11297	31014
	एकूण नागपूर विभाग	38270	20859	37435	54200	31445	85949
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	173094	94495	200417	293938	157506	432184

TABLE XXVII—Concl'd.

Districtwise number and area of Operational holdings according to size of holdings (Scheduled Tribes)
year 1990-91(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in hectares)

मध्यम Medium (4.00-9.99 HA.)		मोठे Large (10.00 HA. & ABOVE)		एकूण खातेदार Total Holdings Total		वहिती खातेदारांचे सरासरी आकारमान Average size of holdings	District
संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area		
8549	52060	2279	35398	70055	160482	2.29	Bombay
729	4505	171	2657	8077	14607	1.81	Thane
403	2418	104	1682	3150	7078	2.25	Raigad
29	169	72	834	362	1238	3.42	Ratnagiri
9710	59152	2626	40571	81644	183405	2.25	Sindhudurg
14102	83448	2122	31380	89189	228186	2.56	Total Konkan Division
12883	74170	1106	15659	100910	237980	2.39	Nasik
1461	7998	87	1129	14059	28482	2.03	Dhule
28446	165616	3315	48168	204158	494648	2.42	Jalgaon
4556	26792	762	10635	34147	79582	2.33	Total Nasik Division
4707	28411	1049	16404	33479	82668	2.47	Ahmednagar
1122	6653	222	3563	6527	19142	2.93	Pune
10385	61856	2033	30602	74153	181392	2.45	Solapur
162	1000	34	574	3196	4268	1.34	Total Pune Division
167	981	29	452	1910	3480	1.82	Satara
61	339	1	22	3321	2394	0.72	Sangli
390	2320	64	1048	8427	10142	1.20	Kolhapur
744	4222	119	1680	6216	14478	2.33	Total Kolhapur Division
349	1955	31	388	3341	6942	2.08	Aurangabad
356	2045	47	788	3795	7595	2.00	Jalna
1449	8222	197	2856	13352	29015	2.17	Beed
1667	9463	127	1693	12762	29390	2.30	Total Aurangabad Division
2554	14256	162	2044	22068	49916	2.26	Parbhani
850	5023	116	1666	5268	14120	2.68	Nanded
383	2141	21	271	3240	7350	2.27	Usmanabad
5454	30883	426	5674	43338	100776	2.33	Latur
1047	5956	122	1638	7039	17552	2.49	Total Latur Division
2107	12092	252	3178	12564	33255	2.65	Buldhana
6329	37647	755	9815	26496	83044	3.13	Akola
8425	49022	1326	16930	37553	119626	3.19	Amravati
17908	104717	2455	31561	83652	253477	3.03	Yavatmal
1438	8058	86	1104	10358	24342	2.35	Total Amravati Division
2806	15942	262	3523	17379	44289	2.55	Wardha
1800	10175	206	2783	32096	47308	1.47	Nagpur
3807	22118	359	4925	23793	58979	2.48	Bhandara
6286	36274	915	12862	41490	103854	2.50	Chandrapur
16137	92567	1828	25197	125116	278772	2.23	Gadchiroli
89879	525333	12944	185677	633840	1531627	2.42	Total Nagpur Division
							Total Maharashtra State

तक्ता-अठ्ठावीस TABLE-XXVIII

प्रशिक्षण व भेट योजनेत आयोजित करण्यात येणाऱ्या निरनिराळ्या प्रकारच्या प्रशिक्षणाच्या कार्यक्रमाची प्रगती दर्शविणारा तक्ता
Statement showing progress made under various Training Programmes Under Trainings and visit system of Agricultural Extension.

अ. क्र. Sr. No.	बाब	घटक Unit	१९८९-९० 1989-90		१९९०-९१ 1990-91		१९९१-९२ 1991-92		१९९२-९३ 1992-93		१९९३-९४ 1993-94		Item	
			लक्ष्य Target	साध्य Achievement	लक्ष्य Target	साध्य Achievement	लक्ष्य Target	साध्य Achievement	लक्ष्य Target	साध्य Achievement	लक्ष्य Target	साध्य Achievement		
१	पूर्वहंगामी प्रशिक्षण (कृषि विस्तारक/कृषि पर्यवेक्षक)	संख्या No.	4800	1782	4800	3143	4800	4520	4800	4911	4800	4390	..	Preseasonal Training (for Agril. Assistants/Agril. Supervisors.)
२	पूर्वहंगामी प्रशिक्षण (कृषि विस्तारक/कृषि पर्यवेक्षक)	—, —	805	259	805	713	805	969	805	1197	805	873	..	Preseasonal Training (for Agril. Assistants/Agril. Supervisors.)
३	विशिष्ट अल्पमुदतीचे प्रशिक्षण (जि. वि. वि./इतर कर्मचारी)	—, —	130	150	130	255	130	292	130	256	257	234	..	Special Short Courses (for Subject Matter Specialists/other staff.)
४	ग्रामविस्तारकांना कृषि पदवीच्या प्रशिक्षणासाठी प्रतिनियुक्तिवर पाठविणे	—, —	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	..	Deputation for Agril. Assistant for B.Sc. (Agril.) Courses.
५	मासिक चर्चासत्र विषय विशेषज्ञ व उपविभागीय अधिकारी यांचेकरिता	—, —	377	174	377	333	377	333	377	176	377	377	..	Monthly District Workshop for Subject-Matter Specialists/Sub-Divisional Agril. Officers/Assistant Sub-Divisional Agril. Officers

तबता-एकोणतीस TABLE-XXIX

प्रशिक्षण व भेट योजनेमधील विभागीय, जिल्हा व तालुका पातळीवरील मुख्यालये.

Headquarters of Divisional, District and Taluka level under Training and Visit system of Agricultural Extension.

- (१) विभागीय कृषि सहसंचालक (विस्तार) :
 (1) Divisional Joint Director of Agriculture (Extension):
 १) ठाणे २) नासिक ३) पुणे ४) कोल्हापूर ५) औरंगाबाद ६) अमरावती ७) नागपूर ८) लातूर
 1) Thane 2) Nasik 3) Pune 4) Kolhapur 5) Aurangabad 6) Amravati 7) Nagpur 8) Latur
- (२) प्रमुख कृषि अधिकारी (प्रवर्धने)
 (2) Principal Agricultural Officer (T & V):
 महाराष्ट्र राज्यातील २९ जिल्हांची ठिकाणे
 29 District places in Maharashtra State.
- (३) उप-विभागीय कृषि अधिकारी (प्रवर्धने) :
 (3) Sub-Divisional Agricultural Officer (T & V):
- १ ठाणे जिल्हा/Thane District:—
 १) पालघर २) वाडा ३) कल्याण
 1) Palghar 2) Wada 3) Kalyan
- २ रायगड जिल्हा/Raigad District:—
 १) खोपोली २) पेण ३) माणगांव ४) महड
 1) Khopoli 2) Pen 3) Mangaon 4) Mahad
- ३ रत्नागिरी जिल्हा/Ratnagiri District:—
 १) लांजा २) चिपळूण ३) दापोली
 1) Lanja 2) Chiplun 3) Dapoli
- ४ सिधुदुर्ग जिल्हा/Sindhudurg District:—
 १) सावंतवाडी २) कणकवली
 1) Sawantwadi 2) Kankawali
- ५ नासिक जिल्हा/Nasik District:—
 १) नासिक २) निफाड ३) मालेगांव ४) दिंडोरी
 1) Nasik 2) Niphad 3) Malegaon 4) Dindori
- ६ धुळे जिल्हा/Dhule District:—
 १) धुळे २) साक्री ३) शाहदा
 1) Dhule 2) Sakri 3) Shahda
- ७ जळगांव जिल्हा/Jalgaon District:—
 १) जळगांव २) अमळनेर ३) पाचोरा
 1) Jalgaon 2) Amalner 3) Pachora
- ८ अहमदनगर जिल्हा/Ahmadnagar District:—
 १) अहमदनगर २) कर्जत ३) नेवासा ४) संगमनेर
 1) Ahmadnagar 2) Karjat 3) Newasa 4) Sangamner
- ९ पुणे जिल्हा/Pune District:—
 १) बारामती २) भोर ३) राजगुरुनगर ४) सासवड
 1) Baramati 2) Bhor 3) Rajgurunagar 4) Saswad
- १० सोलापूर जिल्हा/Solapur District:—
 १) सोलापूर २) बारशी ३) पंढरपूर
 1) Solapur 2) Barshi 3) Pandharpur
- ११ सातारा जिल्हा/Satara District:—
 १) वाई २) वडुज ३) कराड ४) सातारा
 1) Wai 2) Waduj 3) Karad 4) Satara
- १२ सांगली जिल्हा/Sangli District:—
 १) इस्लामपूर २) मिरज ३) विटा
 1) Islampur 2) Miraj 3) Vtia
- १३ कोल्हापूर जिल्हा/Kolhapur District:—
 १) करवीर मुख्यालय कोल्हापूर येथे आहे. २) शाहूवाडी
 (मुख्यालय कोल्हापूर) ३) गारगोटी ४) गडहिंग्लज
 1) Karveer Head quarters at Kolhapur. 2) Shahuwadi
 (Head quarter at Kolhapur) 3) Gargoti 4) Gadhinglaj
- १४ औरंगाबाद जिल्हा/Aurangabad District:—
 १) औरंगाबाद २) वैजापूर ३) सिल्लोड
 1) Aurangabad 2) Vaijapur 3) Sillod
- १५ जालना जिल्हा/Jalna District:—
 १) जालना २) परतुर
 1) Jalna 2) Partur
- १६ परभणी जिल्हा/Parbhani District:—
 १) परभणी २) हिंगोली
 1) Parbhani 2) Hingoli
- १७ बीड जिल्हा/Beed District:—
 १) बीड २) माजलगांव ३) अंबेजोगाई
 1) Beed 2) Majalgaon 3) Ambejogai
- १८ नांदेड जिल्हा/Nanded District:—
 १) नांदेड २) किनवट ३) देगलूर
 1) Nanded 2) Kinwat 3) Degloor
- १९ उस्मानाबाद जिल्हा/Osmanabad District:—
 १) उस्मानाबाद २) उमरगा
 1) Osmanabad 2) Umarga
- २० लातूर जिल्हा/Latur District:—
 १) लातूर २) उदगीर
 1) Latur 2) Udgir
- २१ बुलढाणा जिल्हा/Buldhana District:—
 १) बुलढाणा २) खामगाव ३) मेहकर
 1) Buldhana 2) Khamgaon 3) Mehkar
- २२ अकोला जिल्हा/Akola District:—
 १) अकोला २) अकोट ३) वाशिम
 1) Akola 2) Akot 3) Washim
- २३ अमरावती जिल्हा/Amravati District:—
 १) अमरावती २) अचलपूर ३) मोर्शी
 1) Amravati 2) Achalpur 3) Morshi
- २४ यवतमाळ जिल्हा/Yeotmal District:—
 १) यवतमाळ २) पांढरकवडा ३) पुसद
 1) Yavatmal 2) Pandharkawada 3) Pusad
- २५ वर्धा जिल्हा/Wardha District:—
 १) वर्धा २) हिंगणघाट
 1) Wardha 2) Hinganghat
- २६ नागपूर जिल्हा/Nagpur District:—
 १) नागपूर २) काटोल ३) उमरेड
 1) Nagpur 2) Katol 3) Umred
- २७ भंडारा जिल्हा/Bhandara District:—
 १) भंडारा २) तुमसर ३) गोंदिया ४) देवरी ५) साकोली
 1) Bhandara 2) Tumsar 3) Gondia 4) Deori 5) Sakoli
- २८ चंद्रपूर जिल्हा/Chandrapur District:—
 १) चंद्रपूर २) नागभोड ३) राजुरा ४) वरोरा
 1) Chandrapur 2) Nagbhid 3) Rajura 4) Warora
- २९ गडचिरोली जिल्हा/Gadchiroli District:—
 १) गडचिरोली २) वडसा ३) अहेरी
 1) Gadchiroli 2) Wadsa 3) Aheri

टीप — ठळक अक्षरातील विषय विशेषज्ञांची मुख्यालये आहेत. (एकूण ६० संघ)

Note — Bold letters places are the head Quarters of Sub. Matter. (Specialists. Teams. 60)

तक्ता-तीस TABLE-XXX

महाराष्ट्र राज्यातील भाताच्या क्षेत्राची हळवे, निमगरवे, गरवे या प्रकारात जिल्हावार टक्केवारी सन १९९२-९३ व १९९३-९४ दर्शविणारा तक्ता
Statement showing the districtwise percentage of paddy area in Early, Midlate and Late categories during the year 1992-93 & 1993-94 in Maharashtra State.

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा 2	१९९२-९३ 1992-93			१९९३-९४ 1993-94			District	
		हळवे % Early % 3	निमगरवे % Midlate % 4	गरवे % Late % 5	हळवे % Early % 6	निमगरवे % Midlate % 7	गरवे % Late % 8		
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Gr. Bombay	
२	ठाणे	..	47	34	19	43	35	22	Thane
३	रायगड	..	24	46	30	41	34	25	Raigad
४	रत्नागिरी	..	35	34	31	32	28	40	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	37	33	30	37	33	30	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	36	37	27	40	33	27	Total Konkan Division
६	नासिक	..	31	39	30	34	33	33	Nasik
७	धुळे	..	85	15	..	22	43	35	Dhule
८	जळगाव	..	..	100	..	..	100	..	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	51	31	18	29	38	33	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	26	55	19	67	3	30	Ahmednagar
१०	पुणे	..	30	41	29	28	38	34	Pune
११	सोलापूर	..	10	20	70	20	30	50	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	28	41	31	32	34	34	Total Pune Division
१२	सातारा	..	48	21	31	50	30	20	Satara
१३	सांगली	..	19	36	45	24	37	39	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	53	40	7	37	25	38	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	48	34	18	40	27	33	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	100	..	..	100	..	..	Aurangabad
१६	जालना	..	100	..	..	100	..	..	Jalna
१७	बीड	..	100	..	..	100	..	..	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	100	..	..	100	..	..	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	..	100	..	..	100	..	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	..	100	..	..	100	..	Osmanabad
२०	नांदेड	..	1	98	1	1	98	1	Nanded
२१	परभणी	..	..	100	..	..	100	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	..	100	..	..	100	..	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	..	100	..	..	100	..	Buldhana
२३	अकोला	..	..	100	..	..	100	..	Akola
२४	अमरावती	..	..	100	..	..	100	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	..	100	..	..	100	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	..	100	..	..	100	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	100	..	..	100	..	Wardha
२७	नागपूर	..	28	57	15	27	51	22	Nagpur
२८	भंडारा	..	33	59	8	30	62	8	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	34	63	3	32	52	16	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	34	39	27	33	40	27	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	32	56	12	31	56	13	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	33	50	17	32	48	20	Total Maharashtra State

तक्ता-एकतीस TABLE-XXXI

क्षेत्रफल, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area, Production and Productivity

पीक : ख. भात Crop : Kh. Rice

वर्ष १९६१-६३ व १९६१-६४
Year 1961-93 & 1961-94

अ. क्र. Sr.No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District		
		क्षेत्रफल Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity				
		1961-93	1961-94	1961-93	1961-94	1961-93	1961-94			
1	2	3	4	5	6	7	8			
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Bombay		
२	ठाणे	..	0.08	0.07	1.11	1.13	1.03	1.06	Thane	
३	रायगड	..	0.30	0.25	1.78	1.72	1.67	1.47	Raigad	
४	रत्नागिरी	}	..	-0.71	-0.90	2.04	1.85	2.77	2.78	Ratnagiri Sindhudurg
५	सिंधुदुर्ग									
६	नासिक	..	0.27	0.36	1.13	1.28	0.84	0.91	Nasik	
७	धुळे	..	0.17	0.32	2.45	2.66	2.25	2.31	Dhule	
८	जळगाव	..	0.40	-0.57	2.60	1.51	2.16	2.10	Jalgaon	
९	अहमदनगर	..	-1.42	-1.31	0.58	0.40	2.01	1.72	Ahmednagar	
१०	पुणे	..	0.75	0.79	2.59	2.29	1.82	1.49	Pune	
११	सोलापूर	..	-2.94	-3.01	-0.78	-1.04	2.26	2.05	Solapur	
१२	सातारा	..	1.90	1.86	5.29	5.21	3.32	3.28	Satara	
१३	सांगली	..	0.64	0.56	4.34	4.19	3.65	3.59	Sangli	
१४	कोल्हापूर	..	0.05	0.07	3.59	3.52	3.53	3.44	Kolhapur	
१५	औरंगाबाद	}	..	-0.81	-1.43	0.61	0.09	1.38	1.48	Aurangabad Jalna
१६	जालना									
१७	परभणी	..	2.45	2.36	3.50	3.47	1.04	1.10	Parbhani	
१८	बीड	..	-0.69	-0.79	0.68	0.63	1.39	1.45	Beed	
१९	नांदेड	..	0.85	0.78	2.09	2.15	1.22	1.34	Nanded	
२०	उस्मानाबाद	}	..	-1.00	-1.47	0.83	0.39	1.84	1.88	Osmanabad Latur
२१	लातूर									
२२	बुलढाणा	..	0.36	0.26	1.23	1.28	0.89	1.06	Buldhana	
२३	अकोला	..	-0.62	-0.68	1.49	1.55	2.09	2.21	Akola	
२४	अमरावती	..	1.79	1.61	3.06	3.07	1.22	1.40	Amravati	
२५	यवतमाळ	..	-1.38	-1.55	0.35	0.16	1.75	1.72	Yavatmal	
२६	वर्धा	..	1.04	0.32	2.61	1.96	1.50	1.60	Wardha	
२७	नागपूर	..	1.71	1.58	3.85	3.75	2.09	2.12	Nagpur	
२८	भंडारा	..	0.25	0.14	1.46	1.39	1.21	1.25	Bhandara	
२९	चंद्रपूर	}	..	0.00	-0.21	1.73	1.54	1.73	1.75	Chandrapur Gadchiroli
३०	गडचिरोली									
एकूण महाराष्ट्र राज्य		..	0.55	0.53	2.31	2.26	1.76	1.73	Total Maharashtra State	

तक्ता एकतीस-चालू TABLE XXXI—Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area, Production & Productivity

पिक : ख. ज्वारी Crop : Kh. Jowar

वर्ष १९६१-९३ व १९६१-९४
Year 1961-93 & 1961-94

अनु. क्र. Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District	
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity			
		1961-93	1961-94	1961-93	1961-94	1961-93	1961-94		
1	2	3	4	5	6	7	8		
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Bombay Sub.	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	Thane	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg	
६	नासिक	..	3.44	3.25	9.04	9.92	5.36	6.42	Nasik
७	धुळे	..	2.79	2.68	6.84	6.75	3.93	3.96	Dhule
८	जळगाव	..	2.07	2.00	4.61	5.93	2.48	3.85	Jalgaon
९	अहमदनगर	..	10.64	9.79	13.69	12.81	2.42	2.43	Ahmednagar
१०	पुणे	..	-0.23	-0.60	5.71	5.05	5.89	6.62	Pune
११	सोलापूर	..	5.46	4.89	8.82	8.24	2.92	2.94	Solapur
१२	सातारा	..	1.79	1.67	5.40	5.16	3.54	3.43	Satara
१३	सांगली	..	-0.14	-0.16	1.27	1.25	1.41	1.41	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	1.01	0.72	3.75	3.39	2.70	2.65	Kolhapur
१५	औरंगाबाद	}	0.14	-0.25	4.46	4.04	4.30	4.49	{ Aurangabad Jalna
१६	जालना								
१७	परभणी	..	0.76	0.76	3.91	4.10	3.13	3.31	Parbhani
१८	बीड	..	2.62	2.43	5.58	5.42	2.87	2.92	Beed
१९	नांदेड	..	0.20	0.17	2.68	2.88	2.47	2.70	Nanded
२०	उस्मानाबाद	}	0.07	-0.44	2.51	2.03	2.43	2.48	{ Osmanabad Latur
२१	लातूर								
२२	बुलढाणा	..	-0.61	-0.68	3.71	3.56	4.36	4.26	Buldhana
२३	अकोला	..	0.63	0.53	4.53	4.54	3.87	3.99	Akola
२४	अमरावती	..	0.33	0.28	4.44	4.31	4.09	4.02	Amravati
२५	यवतमाळ	..	-0.67	-0.66	3.95	3.79	4.66	4.48	Yavatmal
२६	वर्धा	..	-1.13	-1.10	2.20	2.06	3.37	3.20	Wardha
२७	नागपूर	..	-1.27	-1.42	2.84	2.65	4.17	4.13	Nagpur
२८	भंडारा	..	-4.94	-4.94	-3.44	-3.45	1.45	1.45	Bhandara
२९	चंद्रपूर	}	..	0.24	..	2.87	..	2.62	{ Chandrapur Gadchiroli
३०	गडचिरोली								
महाराष्ट्र राज्य		..	0.54	0.45	3.88	3.82	3.33	3.35	Total Maharashtra State

तक्ता एकतीस-बालू TABLE XXXI—Contd.
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production & Productivity

पीक : बाजरी Crop : Bajri

वर्ष १९६१-६३ व १९६१-६४ Year 1961-93 & 1961-94

अनु- क्र. Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District	
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity			
		1961-93	1961-94	1961-93	1961-94	1961-93	1961-94		
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Bombay	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	Thane	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg	
६	नासिक	..	-0.23	-0.21	1.54	1.55	1.78	1.76	Nasik
७	धुळे	..	-0.01	-1.25	2.20	0.84	2.21	2.12	Dhule
८	जळगाव	..	1.88	1.74	6.27	6.18	4.29	4.36	Jalgaon
९	अहमदनगर	..	0.18	0.22	2.61	2.87	1.43	2.65	Ahmednagar
१०	पुणे	..	1.22	1.06	3.13	3.05	1.87	1.96	Pune
११	सोलापूर	..	-4.98	-4.83	-0.72	-0.33	4.50	4.76	Solapur
१२	सातारा	..	-1.17	-1.21	-0.37	-0.26	0.81	0.96	Satara
१३	सांगली	..	-1.35	-1.44	1.36	1.49	2.75	2.96	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	-8.23	-8.55	-1.77	-1.84	3.38	3.32	Kolhapur
१५	औरंगाबाद	}	0.39	0.15	4.22	4.23	3.81	4.07	Aurangabad
१६	जालना								Jalna
१७	परभणी	..	2.69	2.56	5.23	5.34	2.35	2.59	Parbhani
१८	बीड	..	2.50	2.52	5.09	5.39	2.51	2.78	Beed
१९	नांदेड	..	-4.37	-4.36	-1.47	-1.25	0.72	-0.08	Nanded
२०	उस्मानाबाद	}	-1.24	-1.47	0.62	0.84	1.84	2.30	Osmanabad
२१	लातूर								Latur
२२	बुलढाणा	..	3.12	3.03	6.72	6.64	3.20	3.23	Buldhana
२३	अकोला	..	0.52	-0.43	3.47	3.68	3.75	3.86	Akola
२४	अमरावती	..	-1.53	-1.86	1.48	1.52	2.91	3.28	Amravati
२५	यवतमाळ	..	-0.04	-0.11	3.74	3.89	3.69	3.90	Yavatmal
२६	वर्धा	..	-2.90	-2.95	0.90	-0.10	3.22	2.40	Wardha
२७	नागपूर	..	-0.08	-0.08	-0.10	-0.10	-2.67	-2.67	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	}	..	..	..	..	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली								Gadchiroli
एकूण महाराष्ट्र राज्य		..	0.02	0.02	2.64	2.78	2.62	2.75	Total Maharashtra State

तक्ता एकतीस-चालू TABLE XXXI—Contd.
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production & Productivity

पोक : गहू Crop : Wheat

वर्ष १९६१-६३ व १९६१-६४ Year 1961-93 & 1961-94

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District		
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity				
		1961-93	1961-94	1961-93	1961-94	1961-93	1961-94			
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Bombay		
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	Thane		
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	Raigad		
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri		
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg		
६	नासिक	..	-0.30	-0.45	2.98	3.05	3.29	3.51	Nasik	
७	धुळे	..	-1.02	-1.24	0.25	0.24	1.29	1.50	Dhule	
८	जळगाव	..	0.93	0.73	3.18	3.20	2.22	2.45	Jalgaon	
९	अहमदनगर	..	2.26	2.24	6.74	6.70	4.36	4.35	Ahmednagar	
१०	पुणे	..	4.26	4.14	8.16	8.04	3.72	3.73	Pune	
११	सोलापूर	..	2.32	2.12	4.72	4.60	2.33	2.42	Solapur	
१२	सातारा	..	3.00	2.96	5.88	5.93	2.77	2.86	Satara	
१३	सांगली	..	2.92	2.68	5.75	5.66	2.69	2.86	Sangli	
१४	कोल्हापूर	..	9.00	8.40	13.17	12.60	3.56	3.62	Kolhapur	
१५	औरंगाबाद	}	..	-1.52	-1.74	3.03	2.85	4.62	4.67	{ Aurangabad Jalna
१६	जालना									
१७	परभणी	..	-0.87	-0.89	3.02	3.13	3.91	4.04	Parbhani	
१८	बीड	..	-1.55	-1.60	2.09	2.09	3.70	3.74	Beed	
१९	नांदेड	..	0.02	-0.05	3.81	3.81	3.76	3.83	Nanded	
२०	उस्मानाबाद	}	..	-2.67	-2.69	0.90	0.91	3.67	3.70	{ Osmanabad Latur
२१	लातूर									
२२	बुलढाणा	..	-2.68	-2.63	1.39	1.41	4.19	4.16	Buldhana	
२३	अकोला	..	-2.98	-3.20	0.79	0.70	3.88	4.02	Akola	
२४	अमरावती	..	-1.15	-1.63	2.74	2.31	3.92	3.99	Amravati	
२५	यवतमाळ	..	-0.49	-0.52	4.13	4.18	4.61	4.68	Yavatmal	
२६	वर्धा	..	-2.19	-2.45	2.20	1.83	4.46	4.37	Wardha	
२७	नागपूर	..	-1.22	-1.21	2.23	2.32	3.49	3.58	Nagpur	
२८	भंडारा	..	-1.37	-1.42	0.86	1.04	2.26	2.49	Bhandara	
२९	चंद्रपूर	}	..	-1.25	-1.28	0.94	0.99	2.22	2.30	{ Chandrapur Gadchiroli
३०	गडचिरोली									
एकूण महाराष्ट्र राज्य		..	-0.14	-0.28	3.35	3.32	3.54	3.62	Total Maharashtra State	

तबता एकतीस-चालू TABLE XXXI-Contd.
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production and Productivity

पीक : र. ज्वारी Crop : R. Jowar

वर्ष १९६१-६३ व १९६१-६४ Year 1961-93 & 1961-94

अनु- क्रमांक Sr.No.	जिल्हा 2	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growth rate of						District		
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity				
		1961-93	1961-94	1961-93	1961-94	1961-93	1961-94			
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Bombay		
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	Thane		
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	Raigad		
४	रत्नागिरी	}	..	..	..	..	..	Ratnagiri		
५	सिंधुदुर्ग								Sindhudurg	
६	नासिक	..	-0.37	-0.36	1.37	1.56	1.75	1.92	Nasik	
७	धुळे	..	-1.91	-1.96	-0.94	-0.87	0.99	1.11	Dhule	
८	जळगाव	..	2.98	2.91	5.92	5.90	2.83	2.88	Jalgaon	
९	अहमदनगर	..	-0.84	-0.84	0.19	0.17	1.04	1.02	Ahmednagar	
१०	पुणे	..	1.01	1.03	2.98	3.12	1.95	2.07	Pune	
११	सोलापूर	..	-0.56	-0.48	-0.25	0.10	0.31	0.58	Solapur	
१२	सातारा	..	0.27	0.31	1.94	2.00	1.66	1.69	Satara	
१३	सांगली	..	0.84	0.96	3.34	3.64	2.47	2.65	Sangli	
१४	कोल्हापूर	..	4.54	4.71	9.31	9.65	3.92	4.10	Kolhapur	
१५	औरंगाबाद	}	..	-0.36	-0.49	0.62	0.63	0.98	1.12	Aurangabad
१६	जालना									
१७	परभणी	..	-0.59	-0.57	0.50	0.73	1.11	1.31	Parbhani	
१८	बीड	..	0.32	0.36	0.56	0.81	0.23	0.44	Beed	
१९	नांदेड	..	-1.75	-1.79	-0.81	-0.60	0.96	1.21	Nanded	
२०	उस्मानाबाद	}	..	0.04	0.06	0.18	0.41	0.13	0.35	Osmanabad
२१	लातूर									
२२	बुलढाणा	..	-0.13	-0.11	-0.02	0.43	-0.16	0.27	Buldhana	
२३	अकोला	..	..	..	..	..	..	..	Akola	
२४	अमरावती	..	..	..	..	..	..	..	Amravati	
२५	यवतमाळ	..	..	..	..	..	..	..	Yavatmal	
२६	वर्धा	..	-3.37	-3.60	-4.37	-4.52	0.22	-0.05	Wardha	
२७	नागपूर	..	-0.98	-1.23	-0.40	-0.49	0.59	0.74	Nagpur	
२८	भंडारा	..	-3.79	-4.29	-3.85	-4.15	0.00	0.21	Bhandara	
२९	चंद्रपूर	}	..	-1.37	-1.47	-0.60	-0.70	0.77	0.78	Chandrapur
३०	गडचिरोली									
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	-0.08	-0.04	0.82	1.01	0.89	1.05	Total Maharashtra State	

तक्ता एकतीस-चालू TABLE XXXI—Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production and Productivity

पीक : एकूण तृणधान्ये Crop-Total Cereals

वर्ष १९६१-६३ व १९६१-६४ Year 1961-93 & 1961-94

अ. नं. Sr.No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity		
		1961-93	1961-94	1961-93	1961-94	1961-93	1961-94	
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Bombay
२	ठाणे	..	-0.08	1.03	1.03	1.12	1.12	Thane
३	रायगड	..	0.43	1.90	1.80	1.45	1.38	Raigad
४	रत्नागिरी	}	..	2.28	2.28	2.80	2.80	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग							Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	-0.08	1.70	1.70	1.78	1.77	Total Konkan Division
६	नासिक	..	0.20	2.28	2.15	2.07	1.99	Nasik
७	धुळे	..	0.23	2.69	2.69	2.46	2.46	Dhule
८	जळगाव	..	2.19	4.96	4.77	2.70	2.58	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	0.66	3.41	3.19	2.72	2.50	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	0.09	1.93	1.93	1.84	1.84	Ahmednagar
१०	पुणे	..	0.70	3.46	3.36	2.74	2.69	Pune
११	सोलापूर	..	-0.28	0.93	0.93	1.21	1.21	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	0.14	2.05	2.09	1.91	1.96	Total Pune Division.
१२	सातारा	..	0.50	3.70	3.05	3.17	2.61	Satara
१३	सांगली	..	0.08	2.68	2.68	2.59	2.59	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	0.27	3.62	3.41	3.34	3.17	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	0.29	3.23	3.00	2.93	2.74	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	}	..	2.57	2.57	2.22	2.22	Aurangabad
१६	जालना							Jalna
१७	परभणी	..	0.40	3.06	2.93	2.65	2.55	Parbhani
१८	बीड	..	1.11	2.58	2.58	1.44	1.44	Beed
१९	नांदेड	..	0.04	2.70	2.66	2.65	2.57	Nanded
२०	उस्मानाबाद	}	..	2.77	2.77	2.66	2.66	Osmanabad
२१	लातूर							Latur
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	0.42	3.01	2.92	2.37	2.47	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	..	-0.67	4.25	3.94	4.96	4.57	Buldhana
२३	अकोला	..	0.23	4.47	3.70	4.23	3.35	Akola
२४	अमरावती	..	0.25	4.74	4.16	4.48	3.73	Amravati
२५	यवतमाळ	..	-0.64	4.01	3.23	4.69	3.81	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	-0.22	4.37	3.72	4.61	3.86	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	-1.19	2.57	2.72	3.81	3.84	Wardha
२७	नागपूर	..	-0.60	2.86	2.86	3.49	3.49	Nagpur
२८	भंडारा	..	-0.24	1.56	1.40	1.81	1.60	Bhandara
२९	चंद्रपूर	}	..	1.09	1.09	1.38	1.38	Chandrapur
३०	गडचिरोली							Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	-0.46	1.79	1.80	2.27	2.23	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	0.17	2.81	2.65	2.62	2.45	Total Maharashtra State

तक्ता एकतीस—चालू TABLE XXXI—Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production and Productivity

पीक : तूर Crop : Tur

वर्ष १९६१-९३ व १९६१-९४ Year 1961-93 & 1961-1994

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage Compound growthrate of						District	
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity			
		1961-93	1961-94	1961-93	1961-94	1961-93	1961-94		
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Bombay Sub,	
२	ठाणे	..	0.37	0.28	3.02	3.18	2.63	2.89	Thane
३	रायगड	..	3.02	2.90	6.34	6.46	3.12	3.33	Raigad
४	रत्नागिरी	}	-0.14	0.19	2.22	2.92	2.12	2.41	{ Ratnagiri Sindhudurg
५	सिंधुदुर्ग								
६	नासिक	..	0.33	0.55	0.99	1.28	0.62	0.70	Nasik
७	धुळे	..	3.33	3.60	4.05	4.37	0.65	0.70	Dhule
८	जळगाव	..	2.01	2.22	3.35	3.67	1.28	1.40	Jalgaon
९	अहमदनगर	..	-0.98	-0.62	-2.34	-1.60	-1.37	-0.98	Ahmednagar
१०	पुणे	..	-1.82	-1.79	-1.77	-1.61	0.11	0.24	Pune
११	सोलापूर	..	-1.12	-1.14	-3.27	-3.09	-2.18	-1.98	Solapur
१२	सातारा	..	1.29	1.25	0.68	0.74	-0.61	-0.51	Satara
१३	सांगली	..	-1.15	-1.09	-2.31	-2.11	-1.16	-1.03	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	-0.36	-0.40	-0.70	-0.69	-0.39	-0.35	Kolhapur
१५	औरंगाबाद	}	0.66	0.57	2.32	2.02	1.64	1.43	{ Aurangabad Jalna
१६	जालना								
१७	परभणी	..	2.29	2.33	2.85	2.92	0.54	0.58	Parbhani
१८	बीड	..	3.87	3.79	7.09	7.03	3.03	3.07	Beed
१९	नांदेड	..	1.17	1.18	1.94	2.13	0.74	0.93	Nanded
२०	उस्मानाबाद	}	1.50	1.20	1.22	0.88	-0.27	-0.32	{ Osmanabad Latur
२१	लातूर								
२२	बुलढाणा	..	3.27	3.36	3.52	3.85	0.23	0.47	Buldhana
२३	अकोला	..	3.08	3.09	4.21	4.41	1.08	1.27	Akola
२४	अमरावती	..	2.71	2.80	2.56	2.86	-0.14	0.05	Amravati
२५	यवतमाळ	..	2.55	2.73	1.96	2.35	-0.58	-0.36	Yavatmal
२६	वर्धा	..	2.01	2.13	2.09	2.07	0.07	-0.06	Wardha
२७	नागपूर	..	1.37	1.40	2.04	2.16	0.64	0.74	Nagpur
२८	भंडारा	..	1.25	1.25	1.39	1.59	0.09	0.30	Bhandara
२९	चंद्रपूर	}	2.41	2.54	2.60	2.93	0.17	0.36	{ Chandrapur Gadchiroli
३०	गडचिरोली								
एकूण महाराष्ट्र राज्य			1.87	1.93	2.15	2.35	0.28	0.41	Total Maharashtra State

तक्ता एकतीस—चालू TABLE XXXI—Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण

Compound Growthrate of Area, Production & Productivity

पीक : हरभरा Crop : Gram

वर्ष १९६१-६३ व १९६१-६४ Year 1961-93 & 1961-94

अ.नं. Sr. No.	जिल्हा 2	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District	
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity			
		1961-93	1961-94	1961-93	1961-94	1961-93	1961-94		
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Bombay	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	Thane	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg	
६	नासिक	..	3.02	3.15	4.35	4.61	1.28	1.40	Nasik
७	धुळे	..	4.08	4.26	5.64	5.97	1.44	1.58	Dhule
८	जळगाव	..	9.59	9.60	11.96	12.09	2.03	2.15	Jalgaon
९	अहमदनगर	..	1.67	1.71	3.70	3.87	1.95	2.09	Ahmednagar
१०	पुणे	..	3.29	3.27	5.45	5.56	2.02	2.15	Pune
११	सांलापूर	..	0.37	0.31	0.82	1.06	0.42	0.72	Solapur
१२	सातारा	..	1.59	1.55	2.45	2.60	0.76	0.96	Satara
१३	सांगली	..	2.07	2.09	2.06	2.46	-0.06	0.29	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	6.63	6.37	8.53	8.36	1.47	1.57	Kolhapur
१५	औरंगाबाद	..	0.51	0.59	3.81	3.93	3.25	3.29	Aurangabad
१६	जालना	..							Jalna
१७	परभणी	..	-0.09	-0.00	0.64	1.06	0.72	1.05	Parbhani
१८	बीड	..	-0.67	-0.74	0.99	1.18	1.62	1.88	Beed
१९	नांदेड	..	-2.58	-2.38	-2.19	-1.64	0.39	0.75	Nanded
२०	उस्मानाबाद	..	-1.05	-1.14	-0.49	-0.25	0.56	0.90	Osmanabad
२१	लातूर	..							Latur
२२	बुलढाणा	..	1.97	2.36	3.36	4.23	1.19	1.66	Buldhana
२३	अकोला	..	2.56	2.70	3.91	4.59	1.28	1.81	Akola
२४	अमरावती	..	2.29	2.62	3.36	4.22	0.92	1.44	Amravati
२५	यवतमाळ	..	-2.50	-2.16	-2.05	-1.31	0.39	0.79	Yavatmal
२६	वर्धा	..	4.08	4.35	6.40	6.71	2.07	2.11	Wardha
२७	नागपूर	..	2.34	2.48	3.05	3.33	0.60	0.74	Nagpur
२८	भंडारा	..	0.96	0.96	1.03	1.10	0.03	0.09	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	-0.17	-0.21	-0.12	0.04	-0.06	0.26	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..							Gadchiroli
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	1.21	1.33	2.05	2.57	0.91	1.18	Total Maharashtra State

तक्ता एकतीस—चालू TABLE XXXI—Contd.
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production and Productivity

पीक : एकूण कडधान्ये Crop: Total Pulses

वर्ष १९६१-६३ व १९६१-६४ Year 1961-93 & 1961-94

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा District	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity		
		1961-93	1961-94	1961-93	1961-94	1961-93	1961-94	
१	बहन्मुवई	..	..	..	..	..	..	Gr. Bombay
२	ठाणे	1.61	1.57	3.61	3.49	2.00	1.91	Thane
३	रायगड	1.19	1.19	2.37	2.37	1.19	1.19	Raigad
४	रत्नागिरी	-1.31	-1.30	-0.23	-0.18	1.08	1.12	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग							Sindhudurg
	एकूण कोकण वि.	0.65	0.66	2.29	2.17	1.62	1.50	Total Konkan Division
६	नासिक	0.50	0.50	1.15	1.15	0.64	0.64	Nasik
७	धुळे	1.65	1.65	4.58	4.37	2.88	2.67	Dhule
८	जळगाव	0.08	0.08	1.99	1.99	1.91	1.91	Jalgaon
	एकूण नासिक वि.	0.65	0.63	2.56	2.43	1.89	1.78	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	-1.69	-1.67	0.54	0.57	2.28	2.28	Ahmednagar
१०	पुणे	0.68	0.88	2.73	2.73	2.03	2.03	Pune
११	सोलापूर	-0.35	-0.25	-0.01	-0.10	0.33	0.15	Solapur
	एकूण पुणे वि.	-0.56	-0.57	0.93	0.78	1.50	1.36	Total Pune Division
१२	सातारा	0.51	0.51	0.87	0.87	0.36	0.36	Satara
१३	सांगली	0.86	0.80	0.42	0.33	-0.43	-0.47	Sangli
१४	कोल्हापूर	3.96	3.16	2.78	2.78	-0.35	-0.35	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर वि.	1.10	1.02	1.13	0.97	0.02	-0.05	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	-0.02	-0.03	2.08	1.91	2.10	1.95	Aurangabad
१६	जालना							Jalna
१७	परभणी	1.35	1.35	2.38	2.38	1.01	1.01	Parbhani
१८	बीड	-0.21	-0.21	2.34	2.16	2.57	2.39	Beed
१९	नांदेड	0.81	0.81	1.93	1.93	1.11	1.11	Nanded
२०	उस्मानाबाद	0.50	0.57	2.31	2.18	1.80	1.59	Osmanabad
२१	लातूर							Latur
	एकूण औरंगाबाद वि.	0.39	0.53	2.15	2.16	1.75	1.61	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	3.00	2.30	5.41	4.26	2.34	1.92	Buldhana
२३	अकोला	4.08	3.97	6.51	6.00	2.33	1.95	Akola
२४	अमरावती	3.93	3.93	3.77	3.77	-0.15	-0.15	Amravati
२५	यवतमाळ	2.21	2.10	2.91	2.63	0.68	0.51	Yavatmal
	एकूण अमरावती वि.	3.37	3.03	4.71	4.01	1.29	0.95	Total Amravati Division
२६	वर्धा	0.90	0.90	2.38	2.38	1.46	1.46	Wardha
२७	नागपूर	1.86	1.86	3.04	3.04	1.16	1.16	Nagpur
२८	भंडारा	-2.60	-2.60	-1.42	-1.42	1.21	1.21	Bhandara
२९	चंद्रपूर	-0.57	-0.57	0.54	0.54	1.13	1.13	Chandrapur
३०	गडचिरोली							Gadchiroli
	एकूण नागपूर वि.	-0.22	-0.22	1.33	1.33	1.56	1.56	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	0.88	0.86	2.54	2.33	1.64	1.45	Total Maharashtra State

तक्ता एकतीस-चालू TABLE XXXI-Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area, Production & Productivity

पीक : एकूण अन्नधान्ये Crop : Total Foodgrains

वर्ष १९६१-६३ व १९६१-६४ Year 1961-93 & 1961-94

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District		
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity				
		1961-93	1961-94	1961-93	1961-94	1961-93	1961-94			
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Bombay		
२	ठाणे	..	0.05	0.06	1.09	1.09	1.03	1.03	Thane	
३	रायगड	..	0.43	0.48	1.85	1.81	1.41	1.33	Raigad	
४	रत्नागिरी	}	..	-0.27	-0.55	2.56	2.24	2.84	2.81	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग									Sindhudurg
	एकूण कोकण वि.	..	-0.02	0.00	1.72	1.71	1.74	1.72	Total Konkan Division	
६	नासिक	..	0.20	0.21	2.32	2.04	2.12	1.82	Nasik	
७	धुळे	..	0.56	0.54	2.94	2.94	2.36	2.39	Dhule	
८	जळगाव	..	1.40	1.41	4.36	4.19	2.92	2.73	Jalgaon	
	एकूण नासिक वि.	..	0.66	0.66	3.27	3.07	2.59	2.39	Total Nasik Division	
९	अहमदनगर	..	-0.09	-0.07	1.74	1.80	1.84	1.88	Ahmednagar	
१०	पुणे	..	0.72	0.66	3.37	3.32	2.63	2.64	Pune	
११	सोलापूर	..	-0.35	-0.28	0.59	0.83	0.95	1.11	Solapur	
	एकूण पुणे वि.	..	0.07	0.05	1.96	1.98	1.89	1.92	Total Pune Division	
१२	सातारा	..	0.53	0.45	3.41	2.88	2.85	2.41	Satara	
१३	सांगली	..	0.16	0.20	2.31	2.39	2.15	2.19	Sangli	
१४	कोल्हापूर	..	0.53	0.52	3.56	3.38	3.00	2.84	Kolhapur	
	एकूण कोल्हापूर वि.	..	0.40	0.36	3.07	2.84	2.65	2.47	Total Kolhapur Division	
१५	औरंगाबाद	}	..	0.43	0.24	2.60	2.46	2.15	2.21	Aurangabad
१६	जालना									Jalna
१७	परभणी	..	0.67	0.67	3.12	2.84	2.43	2.15	Parbhani	
१८	बीड	..	0.85	0.85	2.45	2.53	1.58	1.67	Beed	
१९	नांदेड	..	0.20	0.26	2.91	2.57	2.70	2.30	Nanded	
२०	उस्मानाबाद	}	..	0.49	0.24	3.17	2.71	2.66	2.46	Osmanabad
२१	लातूर									Latur
	एकूण औरंगाबाद वि.	..	0.42	0.46	2.88	2.80	2.45	2.32	Total Aurangabad Division	
२२	बुलढाणा	..	0.46	0.29	4.57	3.87	4.09	3.56	Buldhana	
२३	अकोला	..	1.49	1.47	4.87	4.20	3.32	2.69	Akola	
२४	अमरावती	..	1.32	1.43	4.46	4.03	3.09	2.56	Amravati	
२५	यवतमाळ	..	0.22	0.22	3.78	3.12	3.54	2.89	Yavatmal	
	एकूण अमरावती वि.	..	0.89	0.84	4.45	3.81	3.53	2.93	Total Amravati Division	
२६	बार्धा	..	-0.72	-0.52	2.30	2.60	3.04	3.14	Wardha	
२७	नागपूर	..	0.00	0.00	3.00	3.00	2.99	2.99	Nagpur	
२८	भंडारा	..	-0.67	-0.63	1.29	1.18	1.98	1.83	Bhandara	
२९	चंद्रपूर	}	..	-0.14	-0.14	1.31	1.31	1.45	1.45	Chandrapur
३०	गडचिरोली									Gadchiroli
	एकूण नागपूर वि.	..	-0.42	-0.38	1.73	1.75	2.16	2.14	Total Nagpur Division	
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	0.31	0.32	2.78	2.61	2.45	2.28	Total Maharashtra State	

तक्ता एकतीस-चालू TABLE XXXI—Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण

Compound growthrate of Area, Production & Productivity

पीक : भुईमूग (ख.) Crop : Groundnut (Kh.)

वर्ष १९६१-६३ व १९६१-६४ Year 1961-93 & 1961-94

अनु- क्र. Sr. No. 1	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District		
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity				
		1961-93	1961-94	1961-93	1961-94	1961-93	1961-94			
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Bombay		
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	Thane		
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	Raigad		
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri		
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg		
६	नासिक	..	-1.20	-1.20	-0.80	-0.71	0.40	0.50	Nasik	
७	धुळे	..	-2.58	-2.50	-2.40	-2.28	-0.18	0.23	Dhule	
८	जळगाव	..	-2.12	-2.51	-1.46	-1.72	0.67	0.82	Jalgaon	
९	अहमदनगर	..	-3.52	-3.45	-1.94	-1.78	1.64	1.74	Ahmadnagar	
१०	पुणे	..	2.21	2.17	3.93	3.86	1.67	1.65	Pune	
११	सोलापूर	..	-8.35	-8.41	-8.95	-9.23	-0.59	-0.83	Solapur	
१२	सातारा	..	-1.14	-0.88	-0.49	-0.11	0.64	0.78	Satara	
१३	सांगली	..	-3.96	-3.88	-2.52	-2.39	1.50	1.55	Sangli	
१४	कोल्हापूर	..	0.59	0.52	2.57	2.63	1.96	2.09	Kolhapur	
१५	औरंगाबाद	}	..	-1.52	-1.67	0.52	0.38	2.06	2.07	Aurangabad
१६	जालना		Jalna							
१७	परभणी	..	-4.35	-4.55	-4.40	-4.59	0.00	0.02	Parbhani	
१८	बीड	..	-5.74	-5.41	-6.72	-6.14	-1.00	-0.74	Beed	
१९	नांदेड	..	-8.14	-8.40	-9.81	-9.75	-1.71	-1.35	Nanded	
२०	उस्मानाबाद	}	..	-6.32	-6.73	-7.47	-7.68	-1.21	-0.99	Osmanabad
२१	लातूर		Latur							
२२	बुलढाणा	..	-2.60	-2.65	-1.21	-1.01	1.41	1.67	Buldhana	
२३	अकोला	..	-6.62	-6.97	-6.73	-6.90	-0.03	0.14	Akola	
२४	अमरावती	..	0.29	0.13	0.51	0.55	0.21	0.43	Amravati	
२५	यवतमाळ	..	-4.10	-4.63	-4.75	-5.15	-0.63	-0.49	Yavatmal	
२६	वर्धा	..	7.55	7.07	9.14	8.78	1.42	1.54	Wardha	
२७	नागपूर	..	2.51	2.43	3.47	3.62	0.88	1.11	Nagpur	
२८	भंडारा	..	-0.58	-1.65	2.15	1.21	1.89	2.01	Bhandara	
२९	चंद्रपूर	}	..	..	..	..	..	..	Chandrapur	
३०	गडचिरोली		Gadchiroli							
एकूण महाराष्ट्र राज्य		..	-2.28	-2.27	-0.90	-0.89	1.29	1.39	Total Maharashtra Satato	

तस्ता एकतीस-चालू TABLE XXXI-Contd.
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area, Production and Productivity

पीक : करडई (रब्बी) Crop : Safflower (Rabbi)

वर्ष १९६९-९३ Year 1969-93

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा 2	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of			District
		क्षेत्रफळ Area 1969-93	उत्पादन Production 1969-93	उत्पादकता Productivity 1969-93	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	Gr. Bombay
२	ठाणे	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण वि.	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	-5.33	-0.14	5.05	Nasik
७	धुळे	..	..	..	Dhule
८	जळगाव	10.61	16.94	5.07	Jalgaon
	एकूण नाशिक वि.	7.95	14.04	5.63	Total Nashik Division
९	अहमदनगर	-0.09	1.86	1.78	Ahmadnagar
१०	पुणे	1.91	5.06	3.03	Pune
११	सोलापूर	-0.34	0.60	0.94	Solapur
	एकूण पुणे वि.	0.27	2.27	1.99	Total Pune Division
१२	सातारा	-2.70	-0.88	1.93	Satara
१३	सांगली	1.78	2.67	0.84	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	..	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर वि.	-0.04	1.25	1.30	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	1.83	0.77	2.65	Aurangabad
१६	जालना	..	..	..	Jalna
१७	परभणी	0.79	4.86	4.04	Parbhani
१८	बीड	-0.31	3.04	3.35	Beed
१९	नांदेड	5.16	5.82	0.04	Nanded
२०	उस्मानाबाद	2.02	4.20	2.11	Osmanabad
२१	लातूर	..	..	..	Latur
	एकूण औरंगाबाद वि.	0.12	3.27	3.14	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	0.79	3.03	2.22	Buldhana
२३	अकोला	10.83	13.16	1.75	Akola
२४	अमरावती	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती वि.	2.95	5.05	2.03	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	..	..	..	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर वि.	..	..	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	2.16	7.49	5.72	Total Maharashtra State

तक्ता एकतीस-चालू TABLE XXXI—Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण.
Compound growthrate of Area, Production & Productivityवर्ष १९७८-९३ व ७८-९४
Year 1978-93 & 78-94

पीक : एकूण गळीत धान्य Crop : Total Oilseeds

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा District	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity		
		1978-93 3	1978-94 4	1978-93 5	1978-94 6	1978-93 7	1978-94 8	
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Bombay
२	ठाणे	7.71	6.88	9.36	8.51	1.95	1.90	Thane
३	रायगड	8.87	6.39	10.78	8.24	2.55	2.38	Raigad
४	रत्नागिरी	3.69	1.88	9.61	6.49	5.88	4.65	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग							Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	5.62	4.04	9.93	7.41	4.97	3.24	Total Konkan Division
६	नासिक	-0.89	-0.83	0.69	1.53	1.61	2.39	Nasik
७	धुळे	0.63	0.19	4.30	4.24	3.65	4.04	Dhule
८	जळगाव	5.29	4.88	5.94	6.03	0.62	1.10	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	2.04	1.74	3.95	4.16	1.87	2.37	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	4.82	3.73	7.22	5.89	2.28	2.08	Ahmadnagar
१०	पुणे	2.55	1.95	5.89	5.27	3.25	3.26	Pune
१०	सोलापूर	5.43	4.10	8.62	6.12	3.02	1.94	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	4.49	3.42	7.12	5.65	2.50	2.15	Total Pune Division
१२	सातारा	1.75	1.78	5.33	4.77	3.51	2.94	Satara
१३	सांगली	3.26	4.07	6.37	7.58	3.02	3.38	Sangli
१४	कोल्हापूर	4.74	4.86	7.58	2.36	2.71	-2.38	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	3.14	3.46	6.41	5.46	3.17	1.93	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	0.90	-0.85	1.77	-0.04	0.86	0.81	Aurangabad
१६	जालना							Jalana
१७	परभणी	5.18	4.43	11.77	9.77	6.27	5.12	Parbhani
१८	बीड	3.07	2.49	6.19	5.52	3.02	2.95	Beed
१९	नांदेड	2.60	6.10	3.42	11.56	0.80	5.16	Nanded
२०	उस्मानाबाद	2.60	0.77	3.42	1.36	0.80	0.58	Osmanabad
२१	लातूर							Latur
	एकूण औरंगाबाद विभाग	3.30	2.00	6.31	4.61	2.91	2.55	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	3.42	3.67	8.00	8.12	4.43	4.30	Buldhana
२३	अकोला	4.46	4.60	6.05	7.01	1.53	2.32	Akola
२४	अमरावती	4.22	4.70	6.79	7.39	2.47	2.58	Amravati
२५	यवतमाळ	-0.86	-0.66	2.14	2.79	3.04	3.48	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	3.02	3.31	6.14	6.65	3.02	3.22	Total Amravati Division
२६	वर्धा	4.74	5.28	11.03	11.59	6.04	6.02	Wardha
२७	नागपूर	7.56	7.89	14.16	14.67	6.15	6.29	Nagpur
२८	भंडारा	-2.35	-1.61	0.98	3.15	3.42	4.86	Bhandara
२९	चंद्रपूर	0.58	0.66	2.21	4.41	1.63	3.74	Chandrapur
३०	गडचिरोली							Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	3.37	3.78	9.21	10.24	5.64	6.22	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	3.29	2.78	6.28	5.58	2.89	2.72	Total Maharashtra State

तक्ता एकतीस-चालू TABLE XXXI—Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Percentage compound growthrate of Area, Production Productivity

पीक : ऊस
Crop : Sugarcane

वर्ष १९७८-९०
Year 1978-90

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा District	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage Compound Growthrate of			District
		क्षेत्रफळ Area	उत्पादन Production	उत्पादकता Productivity	
1	2	3	4	5	
१	नासिक ..	3.24	1.70	-1.51	.. Nasik
२	धुळे ..	4.26	1.68	-2.56	.. Dhule
३	जळगाव ..	5.31	4.51	-1.18	.. Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग ..	3.84	2.12	-1.65	.. Total Nasik Division
४	अहमदनगर ..	-1.07	-2.51	-1.52	.. Ahmadnagar
५	पुणे ..	6.39	3.71	-2.64	.. Pune
६	सोलापूर ..	7.25	4.63	-2.64	.. Solapur
	एकूण पुणे विभाग ..	2.90	0.81	-2.03	.. Total Pune Division
७	सातारा ..	5.94	5.59	-0.42	.. Satara
८	सांगली ..	-2.89	-2.76	0.03	.. Sangli
९	कोल्हापूर ..	1.44	2.47	1.03	.. Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग ..	1.45	1.88	0.42	.. Total Kolhapur Division
१०	औरंगाबाद } ..	1.94	4.66	2.39	.. { Aurangabad
	जालना } ..				.. { Jalna
११	परभणी ..	4.07	1.52	-2.20	.. Parbhani
१२	बीड ..	3.66	5.93	1.22	.. Beed
१३	नांदेड ..	3.59	-1.32	-5.04	.. Nanded
१४	उस्मानाबाद } ..	0.73	-0.59	-1.61	.. { Osmanabad
	लातूर } ..				.. { Latur
	एकूण औरंगाबाद विभाग ..	2.12	2.61	0.47	.. Total Aurangabad Division
१५	बुलढाणा ..	..	..	..	.. Buldhana
१६	अकोला ..	..	..	..	.. Akola
१७	अमरावती ..	..	..	..	.. Amravati
१८	यवतमाळ ..	..	..	..	.. Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग ..	..	..	..	.. Total Amravati Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य ..	2.56	1.83	-0.71	.. Total Maharashtra State